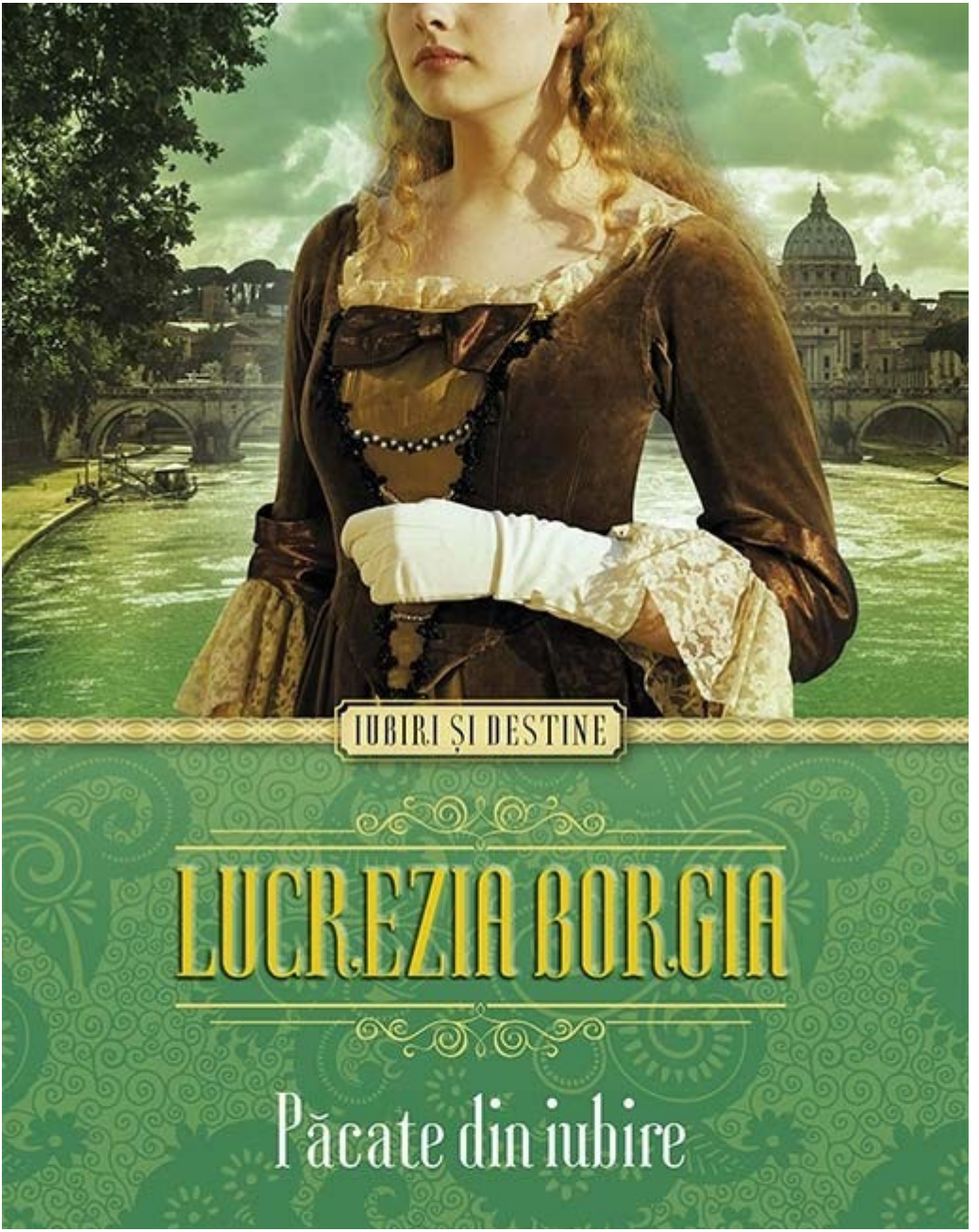
IUBIRI ȘI DESTINE
LUCREZIA BORGIA
Păcate din iubire

Jean Plaidy

Păcate din iubire

Traducere din limba engleză
Lavinia Gabriela Şerban

EDITURA ALMA
2014

Jean Plaidy

Light on Lucrezia
Copyright © 1958, 1976

Lira, parte a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteţi vizita pe
www.litera.ro

Lucrezia Borgia
Păcate din iubire
Jean Plaidy

Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactor: Gabi Trăşculescu
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

ISBN ePUB: 978-606-741-509-4
ISBN PDF: 978-606-741-510-0
ISBN Print: 978-606-686-790-0

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

NOTA AUTOAREI

După o cercetare amănunţită a vieţii familiei Borgia, îmi este greu să înţeleg de ce Lucrezia se bucură de o reputaţie atât de proastă. Unul dintre motive ar putea fi acela că mulţi scriitori din trecut credeau, pe bună dreptate, că povestirile de senzaţie erau mai bine primite decât adevărul. Cititorul inteligent din zilele noastre percepe altfel lucrurile; pentru acesta, o fată confuză, născută într-o societate coruptă, care luptă să-şi păstreze integritatea este, cred eu, un personaj mai interesant şi mai convingător decât o femeie rea şi dezgustătoare, care îşi otrăvea duşmanii.

Mă întreb care este cheia ce duce la dezlegarea enigmei Lucreziei? Oare devotamentul ieşit din comun faţă de tatăl şi de fratele ei a existat cu adevărat? Atunci când şi-a părăsit familia pentru a pleca în Ferrara, de ce anume se crease impresia că duce o viaţă aproape exemplară, existând atât de puţine scandaluri legate de numele ei? E adevărat că, după căsătoria cu Alfonso d’Este, a avut două aventuri, din care una a fost aproape platonică, iar cealaltă s-a desfăşurat sub forma unei fascinante corespondenţe secrete. În plus, având în vedere natura imorală a acelor timpuri, unor asemenea relaţii nu li s-ar fi acordat o semnificaţie specială. Unde era femeia diabolică şi criminală – descrisă în lucrări precum opera lui Donizetti – care se ascundea în această fată senină şi blândă?

Aşadar, am aruncat o altfel de lumină asupra Lucreziei şi ceea ce am descoperit despre ea se află în această carte.

În căutarea adevăratei Lucrezia, mi-au fost de mare ajutor cărţile menţionate mai jos.

An Outline of Italian Civilization, dr. Decio Pettoello

History of the Italian Republics in the Middle Ages, J.C.L. Sismondi. (Refăcută şi adăugită prin prisma cercetărilor istorice de William Boulting.)
France, William Henry Hudson
The Old Régime in France, Frantz Funck-Brentano
The Life and Times of Lucrezia Borgia, Maria Bellonci. Traducere de Bernard Wall
Lucrezia Borgia. A Chapter from the Morals of the Italian Renaissance, Ferdinand Gregorovius
The Marriage at Ferrara, Simon Harcourt-Smith
Lucrezia Borgia, Joan Haslip
Alma Roma, Albert G. MacKinnon, M.A.
Hadrian the Seventh, Fr. Rolfe (Frederick Baron Corvo)
Isabella d'Este, Marchioness of Mantova, 1474–1539, A Study of the Renaissance, 2 vol., Julia Cartwright
Lucrezia Borgia, The Chronicles of Tebaldeo Tebaldei, Renaissance Period, Algernon Swinburne, comentarii şi note de Randolph Hughes
Memoirs of the Dukes of Urbino, Illustrating the Arms, Arts and Literature of Italy from 1440–1630, 3 vol., James Dennistoun
Cesare Borgia, Charles Yriarte. Traducere de William Stirling
Cesare Borgia, William Harrison Woodward
The Life and Times of Rodrigo Borgia, Pope Alexander VI, Arnold H. Mathew
Chronicles of the House of Borgia, Frederick Baron Corvo
Life of Cesare Borgia. A History and Some Criticisms, Rafael Sabatini

I
MIRELE DIN NEAPOLE

În fruntea alaiului care mergea spre nord, de la Neapole la Roma, călărea un tânăr ciudat de şaptesprezece ani. Era foarte frumos şi purta straie somptuoase. Jiletca lui era brodată cu fir de aur, iar la gât avea un colier de rubine; cei care călătoreau alături de el i se adresau cu un profund respect, ceea ce dădea de înţeles că era de rang superior.

Cu toate astea, starea lui sufletească se reflecta în comportamentul celor care îl urmau; aceştia nu cântau şi nu strigau unii la alţii, aşa cum făceau de obicei. Peste toţi domnea un aer sumbru, de groază aproape, care arăta că, deşi înaintau în mod constant, de fapt tânjeau să se întoarcă pe drumul pe care veniseră.

— De-acum nu mai avem mult până la Roma, strigă tânărul spre unul dintre membrii gărzii sale.

— Mai puţin de o zi călare, milord, veni răspunsul.

Cuvintele păreau să reverbereze de-a lungul întregului grup ca un huruit îndepărtat de tunet.

Tânărul îşi privi oamenii şi îşi dădu seama că nici unul dintre ei nu şi-ar fi dorit să se afle în locul lui. Ce tot şuşoteau între ei? De ce privirile lor erau pline de milă? Ştia prea bine. Toate însemnau un singur lucru: Micul nostru duce merge drept în capcană.

Panica puse stăpânire pe el. Îşi încordă degetele pe frâie. Voia să se oprească, să li se adreseze pe un ton copilăros şi să le spună că, în cele din urmă, nu se mai îndreptau spre Roma. Voia să le sugereze că, dacă nu îndrăzneau să se întoarcă la Neapole, ar trebui să formeze mici grupuri şi să trăiască în munţi. Astfel ar deveni bandiţi, iar regele din Neapole le-ar fi duşman. La fel şi

Sfinţia Sa, papa. Voia să le strige că orice era de preferat, în schimbul drumului la Roma.

Ştia însă că era inutil să protesteze; ştia că trebuia să meargă mai departe.

Cu câteva luni în urmă nu avusese habar că viaţa lui liniştită avea să fie răscolită. Poate că se agăţase prea mult de copilărie. Se spunea despre el că părea mult mai mic decât cei şaptesprezece ani pe care îi avea. Viaţa lui fusese atât de plăcută. Obişnuia să vâneze în fiecare zi şi să se întoarcă la căderea nopţii cu prada, toropit de o oboseală dulce, pregătit să se ospăteze şi să doarmă ca să fie în formă pentru vânătoarea de a doua zi.

Ar fi trebuit să ştie că un membru al casei regale de Aragon nu putea duce la infinit o viaţă atât de plăcută, însă lipsită de rost, cum obişnuia să spună unchiul său, regele.

Venise şi ziua în care fusese convocat să se prezinte în faţa regelui.

Unchiul Federico îl întâmpinase în felul lui jovial, fără să-şi poată ascunde zâmbetele, pentru că îi plăcea să spună glume, iar ceea ce avea să-i spună nepotului său era o glumă foarte bună.

— Câţi ani ai, Alfonso? întrebă el, iar când Alfonso îi răspunse, continuă să zâmbească. Atunci, băiete, strigă regele, este vremea să ai o soţie.

Nu fusese nimic alarmant în acea afirmaţie. Alfonso ştia că va avea în curând o soţie, dar unchiul Federico, marele glumeţ, nu îi spusese tot.

— Nu eşti suficient de înzestrat pentru mireasa la care mă gândesc eu, nepoate, continuă el. Oh, nu! Un lăstar bastard, deşi face parte din nobila noastră casă, nu este un titlu destul de bun. Aşa că te vom înnobila. Alfonso de

Aragon, vei deveni duce de Bisceglie şi prinţul Quadratei[1]. Ce spui de asta?

Alfonso se declară încântat de noile sale titluri, dar era nerăbdător, după spusele lui, să cunoască numele miresei sale.

— Toate la vremea lor, toate la vremea lor, murmură Federico, de parcă ar fi voit să păstreze gluma pentru el încă puţin timp.

Deşi fusese doar un băieţel la vremea respectivă, Alfonso îşi aminti că unchiul Federico – pe atunci doar frate al regelui, nu rege –, sosise de la Roma la Neapole şi povestise cum a stat aproape de Sanchia, sora lui Alfonso, la căsătoria ei cu Goffredo Borgia şi cum s-a distrat în compania lor şi, în special, a papei, imitând comportamentul unei soţii virgine indecise. Şi cum toată lumea ştia că Sanchia era departe de-a fi o virgină indecisă cu multă vreme înainte de căsătoria ei cu micuţul Goffredo, aceasta era o glumă foarte bună; era genul de glumă cu care unchiul Federico, şi mulţi alţii, se delectau.

Alfonso se întrebă atunci dacă nu cumva o glumă asemănătoare îl înveselea acum pe unchiul său.

— Ai şaptesprezece ani, spuse Federico. Mireasa ta este puţin mai mare, dar nu cu mult. Are optsprezece ani, nepoate, şi i-a mers vorba că este una din cele mai drăguţe fete din Italia.

— Şi numele ei, sire?

Federico se apropie de nepotul lui şi îi şopti la ureche:

— Nepoate, zise el, duce de Bisceglie şi prinţ al Quadratei, te vei căsători cu fiica Sfinţiei Sale, Lucrezia Borgia.

Din clipa în care unchiul său rosti acel nume de temut, Alfonso nu mai avu parte de linişte. Circulaseră multe

[1] O zonă din centrul sacru al vechii cetăţi a Romei, existentă încă de la întemeierea oraşului (n.red.)

zvonuri răutăcioase despre acea familie, inclusiv despre viitoarea sa mireasă. Toată lumea se temea de papă. Se spunea că are puteri supranaturale, şi lucrul acesta trebuia să fie adevărat pentru că, la cei şaizeci şi şapte de ani ai săi, deborda de energie, asemenea unui bărbat tânăr. Îşi păstrase mintea ageră, şireată şi se zvonea că amantele lui erau mai numeroase acum, decât în tinereţe, însă nu vigoarea sau aptitudinile diplomatice ale papei erau de temut.

Zvonurile legate de morţile misterioase ale celor care-i nesocoteau voinţa circulau neîncetat prin toată Italia. Se părea că el şi fiul său, Cesare, formaseră o alianţă profană şi, ori de câte ori le erau menţionate numele, oamenii îşi coborau privirea şi se temeau, pentru că se spunea că numai o privire era de ajuns pentru a declanşa mânia unui Borgia, iar acea mânie putea însemna cuţitul unui asasin, o ultimă baie în Tibru sau, ceea ce era, probabil, şi mai îngrozitor, o invitaţie la masa familiei Borgia. Cei care trăiau în umbra lor nu-şi puteau permite să renunţe la vigilenţă; trebuiau să fie într-o permanentă stare de alertă, observând, aşteptând şi punându-şi întrebări.

Tocmai în acest con de umbră îl condamna unchiul său pe Alfonso să trăiască, dar nu la marginea lui, unde ar fi putut trece neobservat, ci exact în miezul lui.

Noul său cumnat avea să fie Cesare Borgia, ale cărui mâini fuseseră de curând pătate de sângele propriului său frate. Existau zvonuri legate de relaţia lui cu Lucrezia şi se spunea că o iubea cu o dragoste care depăşea cu mult graniţele celei pe care un frate ar trebui să o aibă pentru sora lui. În plus, umbla vorba că Cesare îi ura pe toţi cei spre care se îndrepta afecţiunea surorii sale, căutând să îi distrugă. Aşadar, ochii reci şi plini de răutate ai lui Cesare aveau să se îndrepte imediat şi inevitabil spre mirele Lucreziei.

Şi Lucrezia? Cum şi-o imagina acest tânăr mire, aflat acum în drum spre Roma?

Ca pe o femeie îndrăzneaţă şi neruşinată. Poveştile despre relaţiile pe care le întreţinea cu tatăl şi cu fratele ei erau şocante. Giovanni Sforza, soţul de care divorţase, avea multe de povestit despre această femeie perversă şi incestuoasă care îi fusese nevastă. Adevărat, Giovanni Sforza se supărase deoarece papa îl marcase cu stigmatul impotenţei. Era normal, îi spusese unchiul său, ca Sforza să vrea răzbunare, şi cum altfel ar fi putut s-o obţină mai bine decât calomniindu-şi soţia, a cărei familie insistase să divorţeze de el? Dar era oare adevărat că, atunci când se înfăţişase în faţa cardinalilor şi ambasadorilor de la Vatican şi declarase că este o virgină neatinsă, Lucrezia fusese însărcinată în şase luni? Era adevărat că pruncul pe care îl născuse trei luni mai târziu fusese scos pe ascuns din Vatican, că amantul îi fusese ucis şi slujnica credincioasă, căreia Lucrezia îi împărtăşise secretele sale, fusese strangulată şi aruncată în Tibru?

Dacă aceste poveşti erau adevărate, atunci spre ce fel de femeie îl trimitea unchiul său? Pentru moment, papa şi înfricoşătorul său fiu îşi doreau cu nerăbdare această căsătorie, dar dacă vor descoperi, în timp, că nu le mai convine? Se spunea că Giovanni Sforza scăpase de moarte deoarece fugise, dar viaţa îi fusese cruţată numai pentru a fi stigmatizat ca impotent.

Ce destin îi era rezervat noului duce de Bisceglie?

Se apropiau din ce în ce mai mult de Roma şi, pe măsură ce distanţa se micşora, temerile sale creşteau.

Acele temeri i-ar fi fost într-o oarecare măsură risipite dacă ar fi putut vedea ce făcea viitoarea lui soţie în acel moment. Ea se afla în apartamentele ei, lucrând la o broderie, cu părul auriu, proaspăt spălat şi încă umed, răsfirat pe spate. Arăta foarte tânără şi necoaptă; era

palidă, slăbise în ultimele luni şi, în timp ce se apleca asupra lucrului de mână, pe chip i se citea tristeţea.

Doamnele de companie care o înconjurau sporovăiau între ele, în încercarea de a-i alunga gândurile melancolice, vorbind despre sosirea iminentă a ducelui de Bisceglie.

— Am auzit că e un bărbat foarte frumos.

— Madonna Sanchia nu mai poate de bucurie la gândul că soseşte.

Lucrezia le dădu voie să vorbească. Ce mai conta? Nimic din ce spuneau nu o putea face fericită. Nu îi păsa nici dacă era cel mai frumos bărbat din lume. Pentru ea, exista un singur bărbat pe care îl dorea ca soţ, iar acela nu avea să fie niciodată al ei. Acum trei luni îi scoseseră trupul din Tibru.

— Pedro, Pedro, şopti pentru sine şi, cu un efort suprem, reuşi să-şi stăvilească lacrimile să nu-i şiroiască pe obraji.

Cum ar fi putut oare să se dezbare de acest obicei nefericit şi să nu se mai gândească la trecut? Mai de mult învăţase de la tatăl ei să nu privească niciodată în urmă, dar acum, ori de câte ori vedea pe vreunul dintre şambelanii tatălui ei în apartamentele de la Vatican sau, poate, de la fereastra palatului Santa Maria in Portico, credea pentru o secundă minunată că totul nu fusese decât un coşmar care o bântuia şi că, de fapt, Pedro era cel pe care îl vedea, tânăr şi frumos, aşa cum fusese în zilele când se iubiseră şi visaseră să aibă o viaţă împreună. Când vedea o femeie ducând în braţe un copil sau când auzea plânsul unui prunc, agonia revenea.

— Îmi vreau copilaşul, murmură pentru sine. Acum... aici, în braţele mele... îl vreau acum. Ce drept au să mi-l ia?

Dreptul puterii, acesta era răspunsul. Ea se aflase în mâinile lor, lipsită de orice putere. În timp ce zăcea neajutorată în pat, istovită după naştere, ei îl ademeniseră pe Pedro către moarte şi îi furaseră copilul.

Afară se auzi gălăgie.

— Este Madonna Sanchia, vine să ne viziteze, anunţă una dintre doamnele de companie.

Sanchia apăru cu cele trei doamne care o însoţeau mereu, Loysella, Bernardina şi Francesca; Sanchia cea veselă şi plină de viaţă, Sanchia din Neapole, care nu se sinchisea prea mult de eticheta romană.

Întotdeauna, Lucrezia era fascinată de frumuseţea izbitoare a Sanchiei. Lucrezia, cu părul ei blond, cu ochii deschişi la culoare, cu pielea ei delicată, cu acea expresie calmă pe chip şi cu bărbia deloc pronunţată avea un aer de inocenţă nemuritoare şi era considerată o frumuseţe, dar părea insipidă pe lângă Sanchia, care avea părul negru şi ochi albaştri. Despre Sanchia se spunea că se ocupă cu vrăjitoria şi că acesta era motivul frumuseţii ei extraordinare, pe care bărbaţii o găseau irezistibilă. Lucrezia o credea pe Sanchia capabilă de orice.

Totuşi, în ultimele luni, între ele se legase o prietenie datorită faptului că Sanchia o consolase aşa cum nimeni altcineva nu reuşise. Lucreziei i se păruse ciudat să descopere că aceasta avea o profunzime neaşteptată. Sanchia, care avea o grămadă de amanţi, tratase cu uşurinţă povestea tragică dintre Lucrezia şi Pedro, iar sfatul ei fusese: „Ia-ţi mai mulţi amanţi. Asta e calea prin care poţi uita”.

Cu toate astea, Sanchia trebuia să înţeleagă că erau firi diferite.

Acum, Sanchia se încrunta la lucrul de mână din poala Lucreziei.

— Stai aici şi coşi, când fratele meu ar putea sosi în orice clipă.

Lucrezia îi zâmbi.

— Unii ar putea spune că acela care vine este mai degrabă soţul, decât fratele tău.

Sanchia făcu o grimasă. Stătea pe unul dintre scaunele cu spătar înalt, iar cele trei doamne de companie ale ei îşi trăseseră scăunele şi se aşezaseră la picioarele ei. Doamnele de companie ale Lucreziei se retrăseseră, deşi speraseră că nu vor fi poftite să iasă, fiindcă vorbele Sanchiei erau întotdeauna îndrăzneţe şi indiscrete; aşa că, dacă Lucrezia uita să le facă semn să iasă – şi ea fusese cam cu capul în nori în ultimul timp – ar fi putut să stea şi să afle veşti foarte interesante.

— Ah, soţul meu! zise Sanchia. Nu mă înţelege greşit, surioară dragă, îl iubesc pe fratele tău, pe micul meu Goffredo, dar sunt o femeie care cere de la un bărbat mai mult decât să fie un băieţaş frumuşel.

— Fratele meu este fericit să-ţi fie soţ, murmură Lucrezia.

— Dar este atât de tânăr. Mult prea tânăr pentru mine.

— Are şaisprezece ani.

— Iar eu am douăzeci şi unu, şi îl văd ca pe un copil. Ştii că nu a fost niciodată un soţ pentru mine...

Vocea Sanchiei era joasă, dar pătrunzătoare. Era conştientă de prezenţa femeilor care trăgeau cu urechea, dar asta şi voia, ca vestea să se împrăştie prin Roma şi toată lumea să afle că mariajul ei nu fusese niciodată consumat – lucru total neadevărat, căci la consumarea căsătoriei fuseseră martori regele din Neapole şi un cardinal. Cu toate acestea, gândurile Sanchiei se îndreptau spre divorţ, iar ea ştia că dacă se spunea pe un ton destul

de ferm că mariajul nu fusese consumat, atunci o asemenea declaraţie putea fi acceptată.

— Sărmanul Goffredo, spuse Lucrezia.

Sanchia schimbă brusc subiectul.

— Cât de luminos îţi este părul. Zâmbeşte, Lucrezia. S-ar zice că te pregăteşti de înmormântare, nu de nuntă.

— Asta din cauza faptului că nu l-a văzut încă pe duce, zise Loysella.

— După ce-l vei vedea, vei fi încântată, spuse Sanchia. La înfăţişare, seamănă foarte mult cu sora lui. Sanchia râse. Acum tragi speranţe că asemănarea noastră se rezumă numai la înfăţişare. Aşa e, am dreptate?

— Of, Sanchia, spuse Lucrezia şi întinse mâna pentru a o atinge pe a cumnatei sale.

Sanchia o privi alarmată. Sărmana Lucrezia! se gândi ea. A suferit prea mult de pe urma acelei relaţii cu Pedro Caldes. Trebuie să înceteze să-şi mai plângă de milă. Alfonso va sosi aici chiar astăzi, poate; nu trebuie să o găsească pe Lucrezia tristă şi îngândurată din cauza morţii iubitului ei ucis.

— Vreau să vorbesc singură cu Madonna Lucrezia, zise ea dintr-odată.

— Singură! Loysella, Francesca şi Bernardina o priviră cu reproş.

— Da, replică Sanchia cu fermitate. Am spus „singură”.

Sanchia, fiica ilegitimă a regelui din Neapole, putea să pună, brusc, demnitatea pe un loc mai important decât regalitatea şi, când făcea asta, doamnele ei de companie ştiau că se aştepta la supunere imediată, aşa că se ridicară şi plecară din apartament, cu doamnele Lucreziei pe urmele lor.

— Acum au plecat şi putem vorbi deschis, începu Sanchia. Lucrezia, încetează cu jelitul. Opreşte-te din jelit, îţi spun.

Lucrezia dădu din cap şi vorbi cu voce spartă.

— Cum ar putea reuşi cineva asta... cum ar putea avea atâta voinţă?

Sanchia fugi spre ea şi o îmbrăţişă.

— Lucrezia, a trecut atât de mult timp de atunci.

— Trei luni, zise Lucrezia şi zâmbi cu jumătate de gură. Am jurat să ne fim credincioşi unul altuia pentru totdeauna, iar tu zici că trei luni este mult?

— Toţi îndrăgostiţii îşi jură credinţă eternă, spuse Sanchia nerăbdătoare, dar, în realitate, asta înseamnă „Îţi voi fi credincioasă atâta timp cât durează dragostea noastră". Nu te poţi aştepta la mai mult de atât.

— Dragostea noastră a fost diferită.

— Toate iubirile sunt diferite. Dacă Pedro al tău ar fi trăit, l-ai fi uitat până acum, dar din cauză că l-au omorât... făcând din el un martir... de asta ţi-l aminteşti.

— O să-mi aduc aminte de el toată viaţa, indiferent de ce se va întâmpla.

— Lucrezia, el a fost prima ta dragoste. Pe bărbatul acela cu care te-au măritat... pe Giovanni Sforza, continuă Sanchia şi îşi încreţi nasul în semn de dezgust, nu l-ai iubit niciodată.

— Aşa e, încuviinţă Lucrezia. Nu l-am iubit niciodată şi acum... cred că îl urăsc.

— Categoric nu îţi e prieten. Cine s-ar aştepta la asta? Acum toată lumea spune că e impotent. Nu te va ierta niciodată, Lucrezia. Va fi duşmanul tău pe viaţă.

— Am minţit, recunoscu Lucrezia. Am semnat documentul numai pentru că ei au insistat, iar eu am fost prea slabă. Poate că Dumnezeu mă pedepseşte pentru minciuna pe care am spus-o.

Sanchia dădu din cap cu nervozitate.

— Nu ai putut face altceva decât să semnezi documentul. Nu te-au convins Sfinţia Sa şi Cesare că trebuie să semnezi?

— Dar ar fi trebuit să le ţin piept, să le opun rezistenţă. Căsătoria noastră a fost consumată... de mai multe ori.

— Taci! Ăsta e un lucru pe care îl ştim, dar despre care nu vorbim niciodată, iar tu eşti divorţată acum, surioară, şi ai scăpat de Sforza. Să nu mai spui niciodată cu voce tare cuvintele astea, să nu recunoşti niciodată că mariajul tău a fost consumat. Lucrezia, încetează cu suferinţa. Pedro e mort şi nimic nu-l mai poate aduce înapoi, iar acel capitol din viaţa ta s-a sfârşit. Învaţă să dai uitării trecutul. Ştiu, el a fost prima ta dragoste şi nu poţi uita asta, dar după ce vei avea mai mulţi alţi iubiţi, vei vedea că-ţi va fi greu să-ţi aminteşti chiar şi cum arăta.

— Tu uiţi... tu, Sanchia, care ai avut atâţia iubiţi încă de când erai o copilă, care ai cunoscut atâtea că nu ţi le poţi aminti pe toate... tu uiţi că noi plănuiam să ne căsătorim, că am avut un copil.

— N-ar trebui să plângi după copil. Va fi îngrijit cum se cuvine.

— Tu nu înţelegi, Sanchia? Undeva acolo trăieşte un copil... copilul meu. Vreo femeie străină îl hrăneşte şi îl alină când plânge. El este copilaşul meu... fiul meu... iar tu îmi ceri să-l uit!

— N-ar fi trebuit să faci copilul ăla, Lucrezia. Dintr-odată, Sanchia izbucni în râs. Nu mă pot abţine. Mi te imaginez stând în faţa demnitarilor şi jurând solemn că mariajul tău cu Sforza nu a fost consumat şi că eşti, prin urmare, o virgină neatinsă, când tu, de fapt, erai gravidă... şi în trei luni avea să se nască pruncul tău.

— Nu mai vorbi despre asta, Sanchia, îmi face rău.

— Soră dragă, din cauză că eşti tânără suferi atât de mult. Îţi spun eu, atunci când va veni fratele meu, va fi o altă poveste. Of, de ce nu este aici? Vrei să te plictisesc cu poveşti legate de numeroasele lui virtuţi şi de cum am devenit amândoi atât de buni prieteni când eram mai mici? Vrei să-ţi spun cum am evadat pe insula Ischia când au venit francezii să ne cucerească? Numai că ţi-am mai povestit despre toate astea şi înainte. Îţi voi povesti altceva, Lucrezia. Da, îţi voi vorbi despre mine, ca să mai uiţi de tristeţea ta. Eu şi Goffredo vom divorţa.

— Nu poate fi adevărat.

Ochii albaştri ai Sanchiei străluciră.

— O, ba da! De asta am alungat doamnele de onoare mai devreme. Nu e momentul să le spun şi lor acest secret.

— Goffredo va avea inima frântă. Te divinizează.

— Viitorul lui e asigurat, iar el va fi încântat să mă dea mai departe noului meu soţ.

— Şi de ce crezi asta?

— Pentru că viitorul meu soţ va fi un bărbat pe care îl adoră: Cesare.

— Dar asta e imposibil, spuse Lucrezia repede.

— Dacă papa şi Cesare hotărăsc împreună că asta îşi doresc, atunci aşa va fi.

— Cesare îşi doreşte de mult să părăsească biserica, şi tatăl nostru s-a opus de fiecare dată.

Sanchia se apropie de Lucrezia şi îi vorbi în şoaptă:

— Ai idee cine conduce acum?

Lucrezia rămase tăcută. Sanchia reuşise ceea ce-şi propusese: să abată gândurile Lucreziei de la propria-i nefericire.

— Deseori am observat, începu Sanchia, cum Sfinţia Sa ţine cont de Cesare, cum caută întotdeauna să îi facă pe plac. Se pare că Cesare este iubit chiar mai mult decât

a fost vreodată Giovanni Borgia. Nu ai observat asta? Cesare îşi doreşte o soţie, şi cine e mai potrivită pentru acest rol decât mine? Sanchia râse timidă şi privi dincolo de Lucrezia, iar aceasta îşi dădu seama că gândul îi zbura la multe întâlniri pasionale cu Cesare, cea mai puternică şi temută personalitate din Roma, cel mai fascinant bărbat şi singurul pe care Sanchia îl considera demn să-i fie soţ.

— Vrei să spui că se gândesc serios la asta? o întrebă Lucrezia.

Sanchia încuviinţă.

— Dar tata a dorit dintotdeauna ca unul dintre fiii lui să-i urmeze în scaunul papal. Asta trebuia să facă Cesare.

— Păi, acum îl are pe Goffredo.

— Cardinalii nu vor fi niciodată de acord cu el.

— Nu-ţi cunoşti familia încă, Lucrezia?

Aceasta simţi cum o străbate un frison rece. Îi cunoştea, prea bine îi cunoştea, pentru că ucigaşii iubitului ei fuseseră tatăl şi fratele ei.

Sanchia se întinse ca o pisică în lumina soarelui, într-un gest în care senzualitatea se îmbina cu o stare de expectativă.

Privind-o, Lucrezia simţi că teama ei faţă de viitor renaşte.

*

În apartamentele sale de la Vatican, papa îl primi pe fiul său, Cesare. După ce însoţitorii făcură reverenţele şi ieşiră, iar tatăl şi fiul rămaseră singuri, Alexandru puse mâna pe umărul lui Cesare şi, trăgându-l aproape, îi murmură:

— Fiul meu, cred că micul nostru plan va funcţiona într-un fel în care îţi va face plăcere.

Tânărul se întoarse şi îi oferi tatălui său un zâmbet uluitor, care topi inima papei. De la moartea misterioasă a

fiului său, Giovanni, Alexandru îşi dublase devotamentul faţă de Cesare. Giovanni fusese fiul favorit al papei şi, în ciuda faptului că Alexandru ştia că Cesare era ucigaşul propriului frate, papa alesese să-şi îndrepte afecţiunea către fiul rămas în viaţă.

Între membrii familiei Borgia exista o legătură care părea de neînţeles pentru cei care nu le erau rude de sânge. Indiferent ce făceau membrii familiei, indiferent de suferinţele pe care şi le provocau unii altora, legătura dintre ei nu slăbea. Între ei existau sentimente atât de puternice – în majoritatea cazurilor era vorba despre iubire, dar în ceea ce-i privea pe Giovanni şi Cesare fusese vorba despre ură –, încât toate celelalte emoţii păleau.

Acum, Alexandru îl privea pe acest fiu al lui, care era cunoscut drept cel mai vicios bărbat din Italia, şi nu avea chef să-i facă pe plac. Cesare era frumos – toţi copiii papei erau frumoşi –, iar părul lui avea aceeaşi nuanţă roşcat-castanie ca a lui Goffredo. Avea trăsături îndrăzneţe, un trup graţios şi maniere de nobil; pielea îi era puţin zgâriată – urmările atacului unui francez.

Cesare purta roba de cardinal cu o aroganţă dispreţuitoare, dar acum i se ivi o strălucire în ochi, pentru că nutrea mari speranţe să poată renunţa la hainele preoţeşti în scurtă vreme. Pe de altă parte, Alexandru era fericit că avea să îi îndeplinească dorinţa lui Cesare.

— Ei bine, tată? întrebă Cesare, cu o uşoară nerăbdare în glas.

— Încep să cred că a fost o idee fericită când francezul Carol a hotărât să urmărească un meci de tenis după cină. Papa zâmbi. Sărmanul Carol! Mi-l imaginez cu regina lui, la Amboise. Cine s-ar fi gândit că o diversiune atât de nevinovată precum urmărirea unui joc de tenis ar putea fi atât de importantă pentru el... şi pentru noi?

— Ştiu că s-a dus prin şanţurile castelului de la Amboise, zise Cesare, că a trecut printr-o deschizătură din galeriile sale, care era foarte joasă şi că micul nostru Carol s-a lovit cu capul de arcadă.

— O lovitură atât de uşoară, continuă papa, că abia dacă a simţit-o. Doar mai târziu, când se întorcea în apartamentele lui din castel, a căzut şi a murit.

— Iar acum, Ludovic al XII-lea s-a urcat pe tron şi am auzit că e hotărât să recâştige ceea ce el numeşte revendicările franceze din Italia, la fel cum avea de gând şi Carol.

— Am scăpat de Carol. La fel vom proceda şi cu Ludovic, dacă se va dovedi necesar, zise Alexandru, dar cred că acesta ne va fi foarte folositor într-o bună zi. Am luat hotărârea să devină prietenul nostru.

— O alianţă?

Papa dădu din cap.

— Vorbeşte încet, fiule. Asta e o problemă care trebuie păstrată secret, între noi doi. Regele Ludovic al XII-lea doreşte să divorţeze de soţia lui.

— Lucrul acesta nu mă surprinde.

— Ei hai, este o femeie pioasă, o fiinţă bună, iar poporul francez o adoră.

— Cocoşată, urâtă şi stearpă, murmură Cesare.

— Dar pioasă, pe lângă toate acestea. E gata să renunţe la tron şi să se retragă la o mănăstire din Bourges, dacă, bineînţeles, regelui Ludovic i se permite să divorţeze.

— Va avea nevoie de o dispensă de la Sfinţia Ta în cazul în care vrea să obţină divorţul, concluzionă Cesare cu un rânjet pe chip.

— Ludovic cere multe. Are de gând să se însoare cu soţia predecesorului său.

Cesare dădu din cap.

— Am auzit că Anna de Britania este o făptură frumoasă, deşi puţin cam şchioapă. Cu toate astea, se spune că inteligenţa şi farmecul ei compensează cu vârf şi îndesat handicapul pe care îl are.

— Domeniile ei din Britania sunt vaste şi bogate, adăugă papa. Aşa că Ludovic salivează după ele... şi după ea.

— Şi ce părere are Sfinţia Ta despre acceptarea cererilor sale?

— Despre asta voiam să discutăm. Îi voi trimite regelui Franţei un mesaj în care îi voi spune că mă gândesc serios la posibilitatea acordării unei dispense. Apoi îi voi spune că fiul meu, preaiubitul meu fiu, doreşte să părăsească biserica.

— Tată!

Ochii lui Alexandru se umplură de lacrimi. Era încântat să îi aducă atâta bucurie celui pe care îl iubea.

— Fără îndoială, dragul meu fiu, că nu va mai dura mult şi te vei simţi capabil să renunţi la haina violet după care râvnesc atât de mulţi şi de care tu îţi doreşti de multă vreme să scapi.

— Tu ştii ce simt, tată. Vreau asta fiindcă sunt convins că destinul meu nu se poate împlini în sânul bisericii.

— Ştiu, dragul meu fiu, ştiu.

— Tată, eliberează-mă din funcţie şi îţi promit că nu vei regreta. Împreună, vom uni întreaga Italie sub stindardul cu taur al familiei Borgia. Blazonul noastru va străluci în fiecare oraş, în fiecare castel. Italia trebuie să se unească, tată. Numai astfel îi vom putea înfrunta pe duşmanii noştri.

— Ai dreptate, fiule, dar nu vorbi cu alţii despre aceste probleme, aşa cum o faci cu mine. Prima noastră datorie este să te scoatem din rândurile bisericii, iar pentru asta voi cere ajutorul lui Ludovic, în schimbul căruia îi voi

acorda divorţul. Numai că îi voi cere mai mult decât atât. Tu vei avea un domeniu în Franţa şi... o soţie.

— Tată, cum îmi pot arăta recunoştinţa?

— Nu poate fi vorba despre aşa ceva între noi, spuse papa. Tu eşti fiul meu preaiubit, iar cea mai mare dorinţă a mea este să aduc onoare, glorie şi fericire în viaţa copiilor mei.

— Ce e cu zvonurile alea despre un divorţ între Sanchia şi Goffredo?

Papa dădu din cap.

— Sunt urmarea neconsumării căsătoriei lor! Nu-mi place situaţia. Oamenii vor vorbi despre divorţul Lucreziei de Sforza, şi astfel, un întreg scandal va renaşte. Sper şi aştept cu nerăbdare ca în curând să-mi fie adus băieţelul aici. Până atunci, nu va fi nici un divorţ. Iar tu, fiul meu, cu titlurile pe care le vei primi după ce vei părăsi biserica, n-o să vrei să te căsătoreşti cu fosta soţie a fratelui tău. De ce-ai vrea asta? Of, Sanchia este o femeie frumoasă, foarte pricepută în arta iubirii, dar chiar ai nevoie de căsătorie pentru a te bucura de toate acestea? Nu când e vorba de tine, fiule. De luni bune, te-ai bucurat de favorurile Sanchiei ca şi când i-ai fi fost soţ. Caută în continuare să-ţi satisfaci plăcerile. Nu vreau să te lipseşti de ele, dar nici să te însori cu Sanchia. E prinţesă, într-adevăr, dar este o fiică ilegitimă. Ce-ai spune de o prinţesă legitimă din Neapole, Cesare?

Tânărul zâmbea.

„Sfântă Fecioară”, îşi spuse papa, „ce copii frumoşi am şi ce fericit sunt să-i iubesc.”

Alfonso, duce de Bisceglie, intră în Roma fără surle şi trâmbiţe. Nu erau oameni pe marginea străzilor şi nimeni nu arunca flori în calea sa. Veni neanunţat, la cererea papei, care nu dorea să fie nici o ceremonie de întâmpinare. Scandalul legat de divorţul Lucreziei era încă

prea viu în amintirile oamenilor, căci se întâmplase cu numai şase luni în urmă, timp în care ea născuse un copil. Aşadar, indiferent cu câtă precauţie ar fi tratat situaţia, cum era posibil să păstreze un asemenea eveniment absolut secret? Era mai bine pentru noul mire să sosească pe ascuns, într-un alai neoficial.

Astfel, Alfonso intră temător în Santa Maria in Portico.

Sanchia îl aştepta alături de Lucrezia şi bănuia care erau sentimentele fratelui ei. Ştia că va veni fără tragere de inimă şi cunoştea foarte bine poveştile pe care le auzise acesta despre bine-cunoscuta familie din care urma să facă parte. Nu venea ca un mire respectat, ca un prinţ cuceritor. Era doar întruchiparea dorinţei puternicilor din Neapole de a se împrieteni cu cei de la Vatican.

— Nu te teme, frăţioare, murmură Sanchia. Voi avea eu grijă de tine.

Avea de gând să îi ceară lui Cesare să devină cel mai bun prieten al fratelui ei. Mai mult, va face din asta o condiţie, pentru că Cesare era iubitul ei. Dacă el devenea prietenul tânărului Alfonso – şi Cesare putea fi extrem de fermecător dacă voia –, alţii aveau să-i urmeze gestul. Papa se va arăta binevoitor faţă de el, indiferent de ce planuri avea, iar Lucrezia, oricât de mult îl jelea pe Pedro Caldes, îi va fi o soţie bună.

Sanchia de-abia aştepta să îi arate fratelui ei câtă putere deţinea la Vatican. Dragostea ei pentru alţi bărbaţi ardea puternic şi se stingea rapid, dar iubirea pe care i-o purta fratelui ei mai mic rămăsese la fel de intensă.

Lucrezia coborî în curte să-şi întâlnească logodnicul, urmată de Sanchia şi de doamnele lor de companie, şi imediat ce îl văzu, deveni interesată de el. Avea impresia că imaginea idealizată a lui Pedro Caldes renăscuse puţin. Alfonso era un tânăr extrem de frumos. Semăna foarte mult cu sora lui şi avea părul la fel de închis la culoare, dar

părea să-i lipsească aerul necuviincios al Sanchiei. O altă diferenţă consta în faptul că el părea să nutrească o dorinţă sinceră şi înduioşătoare de a fi pe placul tuturor, calitate care îi lipsea surorii sale.

Lucrezia era impresionată de modul în care o îmbrăţişase pe sora lui şi de emoţiile lor, stârnite de revedere.

Apoi, Alfonso veni în faţa miresei lui cu o expresie surprinsă în ochii albaştri cu gene negre, pe care cu greu şi-o putea stăpâni.

— Eu sunt Lucrezia Borgia, se prezentă ea.

Îi putea citi gândurile cu uşurinţă, pentru că atitudinea lui emana o naivitate care îi aminti că ea este mai mare ca vârstă decât el, chiar dacă numai cu puţin. Alfonso auzise poveştile răuvoitoare care circulau despre ea şi se aştepta... La ce se aştepta? La o fiinţă cinică şi depravată care urma să abată teroarea asupra lui? În schimb, descoperise o fată delicată, puţin mai mare decât el, gingaşă, liniştită, blândă şi foarte frumoasă.

Îi sărută mâinile cu buzele calde şi zăbovi un pic mai mult decât era nevoie. Când îşi ridică privirea spre ea, aceasta era încărcată de emoţie.

— Bucuria mea nu poate fi exprimată în cuvinte, murmură el.

Nu erau vorbe goale şi, în acel moment, o parte din vălul întunecat de tristeţe, care se abătuse asupra ei în timpul ultimelor luni, păru că se ridică.

Sanchia stătea tolănită pe o canapea, înconjurată de doamnele ei de companie, când i se anunţă vizita lui Cesare.

Tocmai le spunea companioanelor ei că nu va dura mult şi vor trebui să îşi ia rămas-bun de la micuţul Goffredo, deoarece el nu va mai fi soţul ei pentru multă vreme. Pretextul folosit în divorţul dintre Lucrezia şi Sforza

avusese un succes atât de mare, încât Sfinţia Sa era tentat să-l folosească din nou.

— Diferenţa este că eu, spuse Sanchia, nu voi fi însărcinată în şase luni când voi sta în faţa cardinalilor şi voi declara că mariajul meu nu s-a consumat.

Loysella, Francesca şi Bernardina râseră încântate. Aventurile stăpânei lor erau o sursă de mare distracţie pentru ele şi făceau tot ce le stătea în putinţă ca s-o imite.

Ea le făcuse să jure că vor păstra secretul, iar ele se conformaseră.

— Viitorul tău soţ este la uşă, şopti Loysella.

Sanchia se bătu ştrengăreşte pe obraz.

— Atunci ar fi mai bine să mă lăsaţi singură. Eu i-am cerut să vină. I-am ordonat să vină.

— Trebuie să-l obişnuieşti să ţi se supună, râse Bernardina.

Cesare intrase deja în cameră, obligându-le să-şi întrerupă imediat discuţia frivolă. De data asta le privi autoritar, fără să le mai înşire vorbe de apreciere la adresa frumuseţii lor evidente, aşa cum făcea uneori, aşteptând cu nerăbdare ca ele să se retragă, de parcă ar fi fost nişte obiecte lipsite de viaţă, care îi deranjau vederea. Deşi ele îşi permiteau să facă glume pe seama lui când nu era prezent, erau conştiente de puterea lui şi ştiau că în momentul în care intra într-o încăpere putea semăna teroarea.

Doamnele de companie îşi făcură reverenţele şi ieşiră în grabă din cameră, lăsându-l singur cu stăpâna lor.

Sanchia ridică o mână spre el.

— Vino, Cesare, spuse ea, şi aşază-te lângă mine.

— Ai dorit să mă vezi? întrebă el, aşezându-se.

— Da. Nu sunt prea fericită din cauza ta, Cesare.

El îşi ridică sprâncenele cu dispreţ, iar în ochii ei apăru brusc un licăr de furie.

— Fratele meu este în Roma, continuă ea. E aici de o zi şi-o noapte şi, cu toate astea, l-ai ignorat. Asta este curtoazia pe care i-o arăţi unui prinţ din Neapole?

— Oh... în acelaşi timp şi bastard, murmură Cesare.

— Şi tu... frumosul meu lord... tu ce eşti, spune-mi, rogu-te?

— Curând voi fi conducătorul Italiei.

Ochii Sanchiei sclipiră. Aşa avea să fie. Era sigură de asta şi era mândră de el. Dacă exista cineva care ar fi putut să unească şi să conducă Italia, acel bărbat era Cesare Borgia. Iar ea se va afla alături de el când va deveni conducătorul absolut. Cesare Borgia va avea nevoie de o regină, şi ea o să fie aceea. Era foarte exaltată şi fericită, pentru că exista un singur bărbat cu care tânjea să se mărite, iar acela era Cesare Borgia. Şi aşa avea să fie. Imediat după ce va divorţa, va avea loc căsătoria lor, şi întreaga Italie o va recunoaşte, curând, ca regină.

Se uita la ea acum, aşa că Sanchia îşi întinse braţele spre el. Cesare o îmbrăţişă, dar ea îl simţi că este cu gândul departe chiar din clipa în care îi înconjură gâtul cu braţele.

— Îţi cer să îi arăţi fratelui meu respectul care i se cuvine, spuse ea şi se depărtă.

— Asta am şi făcut. Nu merită mai multe eforturi.

Sanchia îşi ridică mâna şi îi trase o palmă peste obraz. Cesare o prinse de încheietura mâinii şi i-o întoarse la spate cu un zâmbet satisfăcut. Ea ţipă de durere.

— Opreşte-te, se plânse Sanchia. Cesare, te implor. O să-mi rupi oasele.

— Asta o să te înveţe minte să nu te mai porţi ca o cerşetoare de pe stradă.

Odată eliberată, Sanchia îşi privi furioasă urmele de pe încheietură.

— Tot ce îţi cer, spuse ea pe un ton morocănos, este să îi faci o vizită fratelui meu, să îi urezi bun-venit la Roma.

Cesare îi refuză cererea cu o ridicare din umeri.

— Dacă tot e să fie, de-adevăratelea, şi fratele tău... continuă ea.

— Nu l-am privit niciodată pe primul soţ al Lucreziei ca pe un frate. Şi nu voi face asta nici cu cel de-al doilea.

— Eşti gelos! izbucni Sanchia. Eşti nebun de gelozie pe iubiţii surorii tale. Nu-i de mirare că există scandaluri legate de familia ta în întreaga Italie.

— Ah, spuse el zâmbind uşor, suntem o familie scandaloasă, dar am impresia, draga mea Sanchia, că scandalurile nu s-au potolit de când faci şi tu parte din această familie.

— Insist să-l primeşti pe fratele meu.

— E suficient că tata l-a chemat şi că se află aici.

— Dar Cesare, trebuie să-i arăţi măcar puţin respect. Trebuie să le arăţi oamenilor asta... dacă nu din cauza faptului că va deveni soţul Lucreziei, măcar pentru că este fratele meu.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, zise Cesare cu o indiferenţă crudă.

— Păi, dacă o să divorţez... dacă o să scap de Goffredo şi ne căsătorim...

Cesare râse.

— Draga mea Sanchia, o întrerupse, eu nu mă voi căsători cu tine.

— Dar... va avea loc un divorţ.

— Sfinţia Sa nu mai doreşte încă un divorţ în familie. După cum prea bine ştii, biserica nu acceptă divorţurile. Neah, tu vei rămâne măritată cu micul nostru Goffredo. Ce motive ai să te plângi de el? Nu este un soţ bun, gata să-ţi facă pe plac? Cât despre mine, când voi scăpa de hainele astea, îmi voi căuta o soţie în altă parte.

Sanchia nu mai putea vorbi; i se părea că furia o strânge de gât şi o împiedică să scoată vreun sunet.

— Pe deasupra, continuă Cesare, savurând eforturile ei de a-şi ţine furia sub control, când voi obţine titlurile – şi te asigur că vor fi titluri răsunătoare –, trebuie să caut mai mult decât o prinţesă bastardă, Sanchia. Cred că poţi înţelege lucrul acesta.

Ea încă nu putea vorbi. Era albă la faţă, iar el observă că degetele ei lungi şi subţiri frământau cu gesturi nervoase materialul rochiei. Încă mai putea simţi usturimea acelor degete pe obraz; încă mai putea vedea urma pe care i-o lăsase pe încheietura mâinii. Relaţia lor fusese dintotdeauna pătimaşă; se aruncau cu pasiune unul asupra celuilalt şi multe dintre cele mai satisfăcătoare întâlniri amoroase ale lor începeau cu o ceartă.

— Mireasa mea, continuă Cesare învârtind cuţitul în acele răni pe care le deschisese după ce o umilise, pentru a-i provoca şi mai multă durere, fără îndoială că va fi una dintre rudele tale apropiate: fiica unchiului tău, regele din Neapole, fiica lui legitimă, vreau să spun, prinţesa Carlotta.

— Verişoara mea, Carlotta! ţipă Sanchia. Te amăgeşti singur, cardinale Borgia! Bastard ce eşti! Chiar crezi că unchiul meu, regele, va fi de acord să te căsătoreşti cu fiica lui?

— Eu şi Sfinţia Sa avem motive întemeiate să credem că se va arăta chiar nerăbdător să pună la cale această uniune.

— Minţi!

Cesare ridică uşor din umeri.

— Vei vedea, spuse el.

— Voi vedea... Nu voi vedea nimic. Asta nu se va întâmpla niciodată. Crezi că o s-o ai pe Carlotta? Unchiul meu va cere o avere în schimbul ei.

— E posibil, replică Cesare, să fie destul de inteligent încât să vadă în mine ginerele pe care îl caută pentru fiica sa.

Doamnele de companie, care se aflau în anticameră, începură să tremure când auziră râsul sălbatic al Sanchiei. Ceva nu era în regulă cu întâlnirea asta a lor. Mai mult ca sigur, aceasta nu se încadra în obişnuitele lor certuri aprige, care se consumau într-un sex pătimaş şi violent, lăsând-o pe stăpâna lor complet satisfăcută, pentru ca apoi să le povestească despre virilitatea lui Cesare, în timp ce îi pieptănau părul.

— Îţi spun, ţipă Sanchia, că nu o vei avea niciodată pe Carlotta.

— Te rog, nu ţipa. O să le faci pe femei să creadă că te omor.

— N-ar fi greu pentru ele să bănuiască aşa ceva. Ce-ar însemna o crimă în plus în viaţa ta? Mincinosule! Bastardule! Cardinalule!

El stătea în picioare lângă canapea şi râdea de ea.

Sanchia se ridică, gata să-l zgârie pe faţă dacă el nu ar fi fost pregătit pentru acest gest. O prinse din nou de încheietură, şi ea îl scuipă.

— Crezi c-a sosit vremea să te gândeşti la însurătoare? ţipă ea din nou. După semnele de pe faţa ta, n-aş zice.

Cesare o scutură.

— Ar trebui să-ţi stăpâneşti nervii, Sanchia, o avertiză el.

— Cât de calm eşti, Cesare, îl provocă ea.

— Da, măcar de data asta, sunt.

— Să nu cumva să crezi că poţi veni aici să mă tratezi ca pe o amantă, în timp ce îţi faci planurile astea cu Carlotta.

— Nu m-am gândit la aşa ceva, spuse el. Mă oboseşti, Sanchia. Mă oboseşti cu ambiţiile tale.

— Pleacă de aici! ţipă ea.

Şi, spre uimirea ei, Cesare o aruncă pe spate, pe canapea, lăsând-o acolo, şi plecă.

Sanchia se uită lung după el. Era profund rănită, pentru că o lovise în punctul cel mai vulnerabil.

Când intrară, doamnele ei de companie o găsiră plângând în tăcere. Nu o mai văzuseră niciodată atât de tăcută şi nici atât de nefericită.

Încercară să îi aline tristeţea, îi pieptănară părul, îi unseră fruntea fierbinte cu loţiuni şi îi spuseră că nu trebuie să plângă aşa, pentru că îşi va strica ochii frumoşi.

Când, în cele din urmă, se opri din plâns, Sanchia sări în sus şi jură că se va răzbuna pe Cesare Borgia, că îşi va folosi toată puterea pentru a împiedica nunta dintre el şi verişoara ei. Avea să facă o replică de ceară a lui Cesare şi să înfigă în ea ace înroşite în foc, drept în mijlocul inimii. Blestemul se va abate asupra lui pentru că o făcuse să sufere cumplit şi pentru că se şi bucurase de asta.

— Pe toţi sfinţii! strigă ea. Mă voi răzbuna pe tine, Cesare Borgia.

Era ziua nunţii dintre Lucrezia şi Alfonso – de fapt, pentru ea, era pentru a doua oară ziua nunţii.

Cealaltă nuntă, care fusese celebrată cu cinci ani în urmă, pe când avea treisprezece ani, părea acum o scenă obsedantă dintr-un coşmar oribil şi ireal. Nu mai voia să se gândească la ea. Atunci fusese prea tânără pentru ca mariajul să fie consumat, iar bărbatul de lângă ea fusese respingător şi neatrăgător, un văduv care nu părea deloc impresionat de frumuseţea ei.

Lucrezia voia să fie fericită. Acum, îşi dădea seama că semăna foarte tare cu tatăl ei. Ştia cât de mult suferise el când Giovanni, fiul pe care îl iubise cel mai mult, fusese

ucis. La fel simţise şi ea când primise vestea că trupul lui Pedro Caldes fusese scos din apele Tibrului. Atunci se răzvrătise împotriva sfinţilor.

— Fie-vă milă şi lăsaţi-mă să mor, le strigase ea în zadar.

Probabil că Alexandru rostise cuvinte asemănătoare.

Dar el îşi revenise destul de repede. Se întorsese dintre amintirile cu morţi pentru a se bucura de viaţă. Era un om înţelept; ea credea că este cel mai înţelept om de pe pământ. Comportamentul lui în perioadele de criză fusese mereu exemplar. Acum înţelegea mai mult decât înainte că trebuia să îi urmeze exemplul.

Voia să-l iubească pe viitorul ei soţ. Era atât de greu să facă asta? Alfonso era tânăr, frumos şi, cu toate că se scurseseră doar trei zile de când se întâlniseră pentru prima dată, deja dădea semne că începe să aibă sentimente înflăcărate pentru ea. Avusese temeri legate de apariţia lui, dar, acum, acele temeri se risipiseră. Prin urmare, şi suferinţa ei avea să dispară. În braţele lui Alfonso, iubitul ei legitim, va uita de pasiunea pentru Pedro Caldes, care fusese condamnată încă de la începuturi.

Cât de bucuroasă era că Alfonso sosise fără ceremonii la Roma, oferindu-le astfel ocazia de a se cunoaşte înainte de ziua nunţii. Mai mult, se arătase încântată când el îi şoptise:

— Eşti atât de diferită de soţia pe care mi-o închipuiam că mă aşteaptă.

— Eşti mulţumit de ceea ce ai găsit? îl întrebă Lucrezia.

— Sunt năuc de fericire, răspunse el.

Ea credea că îi vorbise cu sinceritatea de care era capabil un tânăr, nu cu linguşeala de care dădeau dovadă curtezanii.

Lucrezia avea dreptate. Alfonso era fericit şi se gândea numai la ea. Ştia că Cesare îl urăşte pentru că avea să devină soţul ei, dar nu părea să îi pese prea mult. Gărzile papale făceau pariuri legate de cât de mult timp va trece până când papa va decide că noul lui ginere e inutil pentru ţelurile sale şi cât de mult va mai trăi Alfonso după aceea; pentru că un al doilea divorţ ar fi iscat o sămânţă de scandal şi ar fi fost cu adevărat dificil de obţinut, chiar şi pentru vicleanul Alexandru. Totuşi, pe Alfonso nu îl interesa nimic din toate astea. Urma să se însoare cu Lucrezia şi numai la asta se gândea.

Doamnele de companie o îmbrăcară pe Lucrezia în rochia de gală brodată cu fir aurit şi îngreunată de perlele aranjate în aşa fel încât să formeze ramurile împreunate ale familiilor Borgia şi Aragon. În jurul gâtului purta un colier nepreţuit din rubine, iar smaraldul strălucitor care îi împodobea fruntea împrumuta câteva sclipiri verzui ochilor ei deschişi la culoare. Arăta doar puţin mai matură decât în ziua în care se măritase cu Giovanni Sforza.

Însoţitorii o conduseră pe Lucrezia spre apartamentele personale ale papei, din Vatican, spre acea cameră pe care o cunoştea atât de bine, cu pereţii acoperiţi de picturile lui Pinturicchio şi cu tavanul pe care era sculptată coroana papală şi taurul poleit cu aur.

Aici o aştepta Alfonso şi, în timp ce îl privea cum era înveşmântat în superbele haine de nuntă, Lucrezia nu mai avea nici un dubiu că viitorul ei soţ era cel mai frumos bărbat din Italia.

Papa zâmbi cu sinceritate spre tânărul cuplu şi se amuză de expresiile pe care le citi în ochii lor.

Îngenuncheară împreună în faţa tronului papal şi ceremonia de nuntă începu, potrivit unui străvechi obicei, cu o sabie scoasă din teacă care era ţinută deasupra capetelor mirelui şi al miresei. Această datorie căzu pe

umerii unui căpitan spaniol, Juan Cervillon, care rămase nemişcat, cu sabia întinsă deasupra frumoasei perechi, în timp ce marea de capete era îndreptată asupra lamei strălucitoare, întrebându-se cât va dura până când sabia va cădea asupra nefericitului mire.

Odată terminată ceremonia, veni timpul pentru festin şi petrecere. Lucrezia mergea alături de soţul ei şi nici măcar rochia ţeapănă de la atâtea broderii cu perle şi pietre preţioase grele nu îi putea împiedica mersul graţios. Era delicată şi elegantă, iar bijuteriile care fuseseră adăugate la insistenţele papei îi confereau un aer rezervat. Mirele ei era fermecat de ea şi amândoi păreau să plutească într-o lume a lor, separaţi de ceilalţi petrecăreţi. Cu toţii observară cât de captivaţi erau unul de celălalt, iar papa arăta acest lucru oricui venea lângă el.

— Ce pereche încântătoare! strigă el. Aţi mai văzut vreodată o mireasă şi un mire atât de frumoşi? Şi spun răspicat că sunt atât de pasionaţi unul de celălalt, încât abia aşteaptă să se termine ospăţul şi dansurile. Căsătoria va fi consumată curând, nu am nici un dubiu în sensul ăsta.

În timp ce intrau în camerele în care se pregătea banchetul, un curtean din suita Sanchiei, care auzise că stăpâna lui fusese profund umilită de Cesare şi era hotărât să-şi arate loialitatea, întinse un picior în faţă când un membru din suita tânărului cardinal Borgia trecu prin dreptul lui, punându-i piedică, şi acesta căzu lat pe podea. Întâmplarea aceasta provocă un mare amuzament în rândul celor care o însoţeau pe Sanchia şi mulţi săriră pe omul căzut pentru a-l îmbrânci în continuare. Spaniolii cu sânge fierbinte, servitori ai lui Cesare, nu erau pregătiţi să-l vadă pe unul de-al lor tratat astfel, aşa că îşi făcură loc în încăierare şi, în scurt timp, în sală se instală haosul.

Cardinalii şi episcopii încercau să îi împace, cerându-le să înceteze, de teamă că se va supăra papa, dar era atât de mult zgomot în jur încât nu puteau fi auziţi, motiv pentru care înflăcăraţii spanioli şi napoletanii continuară să se lupte.

Un episcop căzu la pământ, altuia îi curgea sânge din nas, iar Alexandru, care nu se putea abţine să nu râdă în sinea lui la vederea episcopilor săi lipsiţi de demnitate, se mai abţinu câteva secunde înainte de a pune capăt încăierării cu o voce autoritară, amenințându-i cu o pedeapsă teribilă pe toţi cei implicaţi, dacă nu aveau de gând să înceteze imediat.

Se făcu linişte şi toţi cei care se apăraseră sau atacaseră plini de zel mai devreme, acum se strecurau înapoi la locurile lor, în timp ce Alexandru îi conduse pe mireasă şi pe mire la masa de banchet.

Încăierarea fusese un semn de rău augur. Câţiva dintre cei prezenţi cunoşteau adevărata ei semnificaţie. Zvonurile unei posibile căsătorii între Cesare şi Sanchia circulau de mult timp deja. Se părea că cei care erau de partea Sanchiei aveau o ranchiună împotriva suitei lui Cesare. Oare cearta aceasta însemna că, odată ce avea să se descotorosească de hainele bisericeşti, Cesare îşi va căuta o mireasă în altă parte?

Papa ceru să înceapă muzica şi distracţia, comportându-se ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic ieşit din comun.

Urmară cântece, dansuri şi spectacole de teatru. În timpul acestora, Cesare apăru îmbrăcat ca un unicorn. Era atât de frumos şi se purta cu atâta solemnitate, că ochii papei străluceau de mândrie, şi chiar şi Lucrezia îşi întoarse privirea pentru o clipă de la mirele ei, pentru a-şi admira fratele.

În timp ce Lucrezia dansa cu soţul ei, în jurul lor plutea un aer aproape fermecat. Ea nu mai fusese atât de bucuroasă niciodată în ultimele luni, de când primise vestea morţii lui Pedro.

— Asta e cea mai fericită noapte din viaţa mea, îi spuse Alfonso în timp ce dansau.

— Mă bucur, răspunse Lucrezia. Vom fi fericiţi împreună, Alfonso.

— Indiferent ce se va întâmpla cu noi, vom avea momentul ăsta de fericire de care să ne amintim, zise el, pe un ton dintr-odată serios.

— Vom face în aşa fel încât să fim mereu fericiţi, continuă ea. Nu vom mai privi în urmă... ci numai înainte, Alfonso. Îi zâmbi cu blândeţe. Ţi-a fost teamă când ai auzit că trebuie să te însori cu mine, nu-i aşa?

— Am auzit poveşti, recunoscu el.

— Poveşti răutăcioase despre mine. Mereu există câte o poveste diabolică despre familia mea, dar nu trebuie să le dai crezare.

Alfonso îi privi ochii limpezi şi luminoşi. „Oare nu ştie?” se întrebă el. „N-are cum. Şi nici n-ar putea înţelege, pentru că este prea tânără şi inocentă.”

— Alfonso, continuă Lucrezia, vreau să ştii că am fost foarte nefericită, atât de nefericită încât nu credeam că voi mai râde vreodată. Dar tu, Alfonso, m-ai auzit râzând astăzi. Este pentru prima dată, după multe luni, când mi se întâmplă asta, şi numai datorită ţie.

— Mă faci atât de fericit.

— Şi tu trebuie să mă faci fericită, Alfonso. Te rog, fă-mă să fiu fericită.

— Te iubesc, Lucrezia. E posibil ca în numai trei zile atât de scurte, cineva să iubească atât de profund?

— Sper că da, pentru că şi eu încep să te iubesc şi vreau să fiu iubită... îmi doresc atât de mult să fiu iubită.

— Atunci ne vom iubi unul pe celălalt, Lucrezia, pentru tot restul vieţii noastre.

Îi luă mâna şi i-o sărută cu un gest care părea să pecetluiască un jurământ la fel de solemn ca cel pe care îl făcuseră în faţa tronului papal.

Papa, care îi urmărea, chicoti şi se întoarse spre unul dintre cardinalii săi.

— Mare păcat că trebuie să îi ţinem departe de patul nupţial, remarcă Alexandru. Ai mai văzut vreodată doi îndrăgostiţi mai înflăcăraţi ca ei?

II
DUCESA DE BISCEGLIE

Cardinalii care se adunaseră pentru Consistoriu[2] nu se simţeau în largul lor. Îşi doreau să fi urmat exemplul colegilor lor şi să fi invocat o scuză care să-i ţină departe de Roma în aceste vremuri.

Din tronul său, papa îi întâmpină cu bunăvoinţa lui obişnuită, dar cei care îl cunoşteau pe Alexandru erau conştienţi de fermitatea din spatele blândeţii de care dădea dovadă. Încă o dată, avea să li se prezinte una din acele cereri scandaloase pe care Alexandru le făcea din când în când pentru familia sa, iar ei vor fi puşi în faţa unei alegeri imposibile: vor şti prea bine că e datoria lor să se opună dorinţei clanului Borgia, dar şi că le va lipsi curajul să facă asta.

Îşi amintiră cu tristeţe divorţul recent, când mulţi dintre ei fuseseră înşelaţi de imaginea inocentă a Lucreziei Borgia. Erau conştienţi că papa şi familia sa aveau să marcheze încă o victorie împotriva lor.

Alexandru îl urmări pe Cesare în timp ce acesta îşi ocupa locul în faţa adunării şi făcu tot ce-i stătea în putinţă pentru a-şi reprima mândria de tată. Cesare avea dreptate. El era bărbatul potrivit pentru a conduce Italia, şi cea mai bună cale de a-şi îndeplini ambiţiile era să fie eliberat de îndatoririle bisericeşti.

În timp ce făcea apel la atenţia cardinalilor, tânărul Borgia ţinea între degetele sale subţiri pergamentul la întocmirea căruia el şi Alexandru lucraseră mult timp.

Vocea lui Cesare era blândă. Alexandru îl avertizase că va trebui să fie umil şi, în mod uimitor, el ascultase de

[2] Adunare a cardinalilor, prezidată de papă, în cadrul căreia se luau hotărâri administrative şi disciplinare. (n.tr.)

sfatul tatălui său. Alexandru era un bărbat care voia să facă mereu ce avea chef, dar căuta să-şi satisfacă multele capricii într-un mod cât mai paşnic. Din acest punct de vedere, era diferit de Cesare, care, nerăbdător să-şi îndeplinească dorinţele, de multe ori nu ţinea cont de mijloacele la care apela.

— Nu am intrat în rândurile bisericii din proprie iniţiativă, spuse el. Eu nu am simţit niciodată această vocaţie.

Conştient de faptul că mulţi ochi erau aţintiţi asupra sa, Alexandru îşi lăsă capul să-i cadă spre piept, într-un gest de descurajare, ca şi cum vorbele fiului său îi provocau o durere insuportabilă. În ciuda demonstraţiei sale de surpriză şi durere, toţi ştiau, desigur, că era dorinţa lui Alexandru ca Cesare să fie exonerat şi că el fusese cel care redactase cuvintele rostite acum de fiul său. De asemenea, mai ştiau că acei cardinali care refuzau să acţioneze în concordanţă cu dorinţele sale, trebuiau să se ferească de represalii.

— Conştiinţa îmi cere să vă comunic aceste adevăruri, continuă Cesare, deoarece nu văd altă cale decât să apelez la mila şi bunătatea voastră, având încredere că veţi găsi de cuviinţă să mă eliberaţi din rândurile voastre.

Se aşternu liniştea. Cardinalii îşi întoarseră din nou privirea spre Sfântul Părinte, care acum îşi ridică faţa, pentru ca toţi să îi poată vedea îngrijorarea.

Cesare făcu apel la papă.

— Dacă voi fi liber, strigă el pe un ton puternic şi încrezător, îmi voi dedica viaţa ţării mele. Îi voi vizita pe francezi – din cauza cărora ne aflăm cu toţii într-un mare pericol –, îmi voi da viaţa pentru a-mi salva ţara de o invazie şi voi aduce pacea pe aceste meleaguri.

În acel moment, vorbi Alexandru:

— Ceea ce ne cere cardinalul Cesare Borgia de Valencia este o problemă gravă, care cere o gândire aprofundată şi o analiză atentă. Prin urmare, răspunsul nu poate fi dat pe loc.

Cesare se retrase, în timp ce cardinalii începură să discute cazul. Nu exista nici un om printre ei care să nu privească toată această procedură ca pe o farsă. Papa Borgia dorea ca Cesare să fie eliberat de jurăminte, şi cine îndrăznea să se opună unui astfel de papă Borgia?

Cesare ieşi cu inima uşurată, ştiind că înainte de sfârşitul săptămânii îşi va îndeplini ambiţia de-o viaţă. Avea să devină soldat, un conducător de armate, liber de restricţiile bisericii.

Se duse în apartamentele surorii sale, în care aceasta se afla împreună cu soţul ei. Alfonso, fericitul mire, se aşeză involuntar mai aproape de soţia lui când cumnatul său îşi făcu apariţia.

— Aha! strigă Cesare. Fericitul cuplu! Sora mea, fratele meu... vai, dar toată Roma vorbeşte despre cât de mult vă iubiţi. Sunt zvonuri sau e adevărat?

— Sunt foarte fericită, spuse Lucrezia.

— Suntem fericiţi împreună, adăugă Alfredo.

Cesare zâmbi în felul lui sarcastic şi, în timp ce îl privea pe frumosul lui cumnat, se simţi copleşit de o furie de moment. Ce mai băiat! De-abia ieşit din creşă. Cu obrazul fin şi drăguţ. Pielea odinioară frumoasă a lui Cesare era acum acoperită de cicatrici şi, fără îndoială, aşa avea să-i rămână pentru tot restul vieţii. Era ciudat că tocmai el, care simţea că nu mai e mult până când întreaga Italie avea să-i fie la picioare, trebuia să nutrească sentimente de invidie faţă de un băiat drăguţ, cu un ten atât de fin.

— Ei, strigă el, dar voi nu păreţi bucuroşi să mă vedeţi!

— Suntem mereu bucuroşi să te vedem, spuse Lucrezia repede.

— Nu-ţi lăsa nevasta să vorbească în locul tău, frate, interveni Cesare, şi un rânjet subtil îi ridică uşor colţul gurii. Tu ar trebui să fii stăpânul, să ştii.

— Nu, zise Alfonso, nu aşa stau lucrurile între noi. Eu vreau să-i fac pe plac soţiei mele, nimic mai mult.

— Un soţ devotat! murmură Cesare. Lucrezia, vom avea câteva zile de festivităţi. Să te pregăteşti. Ce fel de petreceri îţi sunt pe plac? Spune-mi, ca să le pregătesc.

— Au fost atât de multe sărbători, spuse ea. Eu şi Alfonso suntem fericiţi şi fără ele. Mergem la vânătoare, dansăm, cântăm...

— Şi, fără îndoială că vă bucuraţi şi de alte plăceri, unul în braţele altuia. Ah, dar de-abia v-aţi căsătorit. Cu toate astea, vor urma festivităţi. Lucrezia, ştii că nu mai e mult şi voi renunţa la hainele de cardinal?

— Cesare! Lucrezia fugi şi se aruncă în braţele lui. Sunt atât de fericită. Este ceea ce ţi-ai dorit de mult timp şi, în sfârşit, s-a îndeplinit. Oh, dragul meu frate, cât de mult mă bucur pentru tine!

— Şi eşti gata să dansezi cu mine la balul pe care îl voi da? Eşti pregătită să mă vezi omorând unul sau doi tauri?

— Oh, Cesare... aşa ceva nu. Mă sperie.

O sărută cu blândeţe, îşi puse braţele în jurul ei şi o strânse într-o îmbrăţişare. El o privea în continuare, cu spatele la Alfonso, care, exact aşa cum dorise Cesare, se simţea exclus din discuţia celor doi.

Alfonso se ridică stângaci, privindu-i, şi, dintr-odată, toate temerile sale reveniră şi îşi dădu seama că tremura incontrolabil. Nu îşi putea dezlipi privirea de la ei – cea mai bârfită pereche frate-soră din Italia, atât de graţioşi amândoi, uşor asemănători, dar totuşi extrem de diferiţi.

Cesare era aprig şi înfricoşător, hotărât să domine, iar Lucrezia era delicată şi supusă, dorind să fie dominată. Văzându-i aşa, toate îndoielile şi suspiciunile lui Alfonso se strecurară înapoi în mintea lui, îmboldindu-l să o implore pe Lucrezia să plece din locul acela care, acum, i se părea nefast. Simţea nevoia să o salveze pe Lucrezia fiindcă, deşi era sânge din sângele lor, nu era de-a lor; voia să o ia imediat din sânul familiei sale şi să trăiască în pace alături de ea.

Le auzi vocile.

— Doar nu ai vrea să stau deoparte în timp ce alţii omoară tauri?

— Ba da. Chiar asta aş vrea.

— Dar, draga mea soră, atunci ţi-ar fi ruşine cu fratele tău.

— Mie nu-mi va fi niciodată ruşine cu tine. În plus, îţi rişti viaţa luptând cu taurii.

— Nici vorbă. Pot face faţă oricărui taur.

Cesare se întoarse şi o trase spre el; zâmbi din nou triumfător deasupra capului ei, în semn de batjocură la adresa lui Alfonso. Apoi o eliberă brusc.

— Dar am uitat de micuţul tău soţ, Lucrezia, strigă el. Trebuie să spun că arată de parcă e pe cale să izbucnească în lacrimi.

Alfonso simţi cum tot sângele i se scurge din obraji. Făcu câţiva paşi înainte, dar Cesare stătea între Lucrezia şi el, cu picioarele depărtate şi cu mâna jucându-se pe mânerul sabiei sale şi, cu toate că Alfonso voia să-şi scoată sabia, să-l provoace la duel şi să lupte aici şi acum cu acest bărbat, să lupte chiar până la moarte, dacă era nevoie, simţea că nu-şi poate mişca picioarele, că se afla în prezenţa diavolului, care aruncase un blestem asupra lui.

Cesare râse şi părăsi încăperea. După ce plecă, lui Alfonso îi reveni curajul. Se duse la Lucrezia şi o luă de umeri.

— Nu-mi place cum se poartă, spuse el, privind în ochii măriţi şi nevinovaţi ai Lucreziei. El... el este prea posesiv. E aproape ca şi cum...

Însă nu putea să continue. Nu avea curajul. Existau întrebări pe care voia să i le pună, dar se temea să o facă. Fusese foarte fericit, şi voia să fie la fel în continuare.

Lucrezia îi încercui gâtul cu braţele şi îl sărută uşor, într-un fel care reuşea mereu să îi facă plăcere.

— El este fratele meu, spuse ea simplu. Am crescut împreună. Ne-am împărtăşit unul altuia secretele, şi acest lucru ne-a făcut să devenim foarte buni prieteni.

— S-ar părea că atunci când e în preajma ta, uită că mai există şi altcineva.

Ea îşi aşeză capul pe pieptul lui şi râse.

— Chiar că eşti gelos.

— Lucrezia, exclamă el, am vreun motiv să fiu?

Atunci, ea îşi ridică spre el capul şi îl privi cu aceiaşi ochi plini de o inocenţă pură.

— Ştii că nu îmi doresc alt soţ, spuse ea. Am fost nefericită, disperat de nefericită, şi credeam că nu voi mai râde niciodată. Apoi ai venit tu... şi de când ai apărut, am redescoperit fericirea.

Alfonso o sărută cu pasiune crescândă.

— Iubeşte-mă, Lucrezia, o imploră el. Doar... iubeşte-mă.

Se lipiră unul de altul, dar nici măcar în braţele pasiunii, Alfonso nu reuşi să scape de amintirea lui Cesare.

Cesare se afla în arenă. Mulţimea adunată îl privea cu admiraţie, pentru că era cel mai iscusit matador din Roma. Originile sale spaniole deveneau evidente când îşi răsucea trupul elegant într-o parte şi în alta, cu agilitate şi graţie,

sărind din calea taurului care se năpustea, exact în momentul în care moartea lui părea inevitabilă.

Alfonso, care stătea alături de Lucrezia şi o vedea frângându-şi degetele de îngrijorare, era conştient de emoţia puternică pe care Lucrezia o simţea. Alfonso nu înţelegea. Ar fi putut să jure că ea era bucuroasă de faptul că Cesare avea să plece spre Franţa; cu toate astea, acum, urmărindu-i bufoneriile în lupta cu taurul, era la fel de sigur că ea nu mai era conştientă de prezenţa nimănui în afară de fratele ei.

— Dumnezeule din ceruri, murmură el, Maică Sfântă şi toţi sfinţii, faceţi să nu scape. Lăsaţi taurul furios să aducă dreptate, pentru că mulţi au murit în chinuri mai groaznice de mâna lui.

Cu un zâmbet glacial pe chip, Sanchia îl urmărea pe bărbatul care îi fusese amant. „Sper să îl prindă taurul”, se gândea ea. „Să-l calce cu copitele lui furioase... să nu-l omoare... nu, doar să-l mutileze în aşa fel încât să nu mai poate merge, să nu mai poată fugi vreodată şi să nu poată face dragoste cu Carlotta. Carlotta din Neapole. De parcă ar fi avut vreo şansă! Doar să-şi piardă frumuseţea şi să nu mai fie bărbat, ca să mă duc la el să îi râd în faţă, aşa cum a făcut el cu mine.”

Printre spectatori se numărau şi cei care îşi aminteau de suferinţele pricinuite de Cesare Borgia, iar mulţi se rugau pentru moartea lui.

Dacă Cesare ar fi murit în ziua aceea, trei persoane l-ar fi jelit din inimă: papa, care îl urmărea cu acelaşi amestec de mândrie şi de teamă ca Lucrezia, Lucrezia însăşi, şi o curtezană roşcată pe nume Fiametta, care dorea să se îmbogăţească de pe urma favorurilor sale şi care îşi dăduse seama că îl iubeşte.

În ciuda dorinţelor spectatorilor aflaţi în amfiteatru în ziua aceea, Cesare ieşi triumfător. Îşi măcelărise taurii.

Stătea drept, o personificare a eleganţei, şi accepta cu indolenţă aplauzele mulţimii. În acelaşi timp, părea că este un simbol al viitorului, că va fi mereu triumfător, aşa ca atunci. Gesturile lui mândre dădeau să se înţeleagă că el, învingătorul din arenă, avea să fie cuceritorul Italiei.

Papa trimise după fiul său, pentru a-i da veştile bune.

— Ludovic promite că va fi generos, Cesare, strigă el. Îţi oferă ducatul de Valence şi o avere respectabilă, care să-ţi parvină odată cu titlul.

— Valence, spuse Cesare încercând să-şi ascundă bucuria. Ştiu că e un oraş aflat pe malul Ronului, lângă Lyons, în regiunea Dauphiné. Şi venitul... cât este?

— Zece mii de écu[3] pe an, chicoti papa. O sumă frumuşică.

— Într-adevăr, o sumă frumuşică. Şi Carlotta?

— Pentru început, te vei duce la curtea Franţei şi vei începe să-i faci curte imediat. Chipul papei se întunecă. Îmi va fi dor de tine, fiule. Îmi place să am toată familia alături de mine.

— Îl ai pe noul tău fiu, tată.

— Alfonso! Buzele papei se încreţiră în semn de dezgust.

— S-ar părea, murmură Cesare, că singurul membru al familiei care e bucuros de această nouă achiziţie este Lucrezia.

— Lucrezia este femeie, şopti papa cu indulgenţă, iar Alfonso este un tânăr foarte frumos.

— Mi se face silă când îi văd împreună.

Papa îşi aşează mâna pe umărul lui.

— Du-te în Franţa, fiul meu. Adu-o înapoi cu tine pe prinţesa Carlotta, cât de repede poţi.

---

[3] Écu – monedă franceză din Evul Mediu, de pe vremea regelui Ludovic al IX-lea, din anul 1263. Numele ei provine din latinescul *scutum*, care înseamnă scut. (n.tr.)

— Aşa voi face, tată, iar când Carlotta va fi a mea, îmi voi revendica dreptul la tronul din Neapole. Tată, nimeni nu mă va împiedica să iau ceea ce mi se cuvine.

Papa dădu din cap cu înţelepciune.

— Şi, continuă Cesare, dacă eu sunt moştenitor la tronul din Neapole, ce folos ne va mai putea aduce soţiorul Lucreziei?

— Priveşti lucrurile prea departe, spuse Alexandru. Am ieşit învingător asupra greutăţilor din trecutul meu pentru că nu am încercat să le depăşesc decât atunci când au fost aproape de mine.

— Când va veni vremea, vom şti cum să ne ocupăm de Alfonso, tată.

— Da, vom şti. N-am găsit noi oare întotdeauna calea să facem faţă obstacolelor? Acum, fiul meu, grija ta imediată este căsătoria, iar eu nu vreau să apari în faţa regelui Franţei ca un cerşetor.

— Voi avea nevoie de bani pentru zestre.

— Nu te teme. Îi vom găsi.

— De la evreii spanioli?

— De ce nu? N-ar trebui să plătească pentru protecţia pe care le-o oferim faţă de inchiziţia spaniolă?

— Vor plăti... bucuroşi, spuse Cesare.

— Acum, fiule, să ne gândim la ce îţi trebuie... la ce îţi trebuie imediat.

Făcură planurile împreună, iar papa se întristă pentru că, în curând, trebuia să-şi ia rămas-bun de la iubitul său fiu. În acelaşi timp îl încerca şi un sentiment de teamă, deoarece odinioară jurase că Cesare trebuie să rămână în rândurile bisericii, iar acum îi dăduse voie să plece din sânul ei. Alexandru simţi dintr-odată povara anilor şi, în acel moment, ştiu că voinţa puternică de care dăduse dovadă şi victoriile repurtate în toţi acei ani plini de

tulburări deveneau din ce în ce mai supuse voinţei lui Cesare.

Perioada pregătirilor se terminase. Aurarii şi argintarii lucraseră zi şi noapte la toate comorile pe care ducele de Valence avea să le ia cu el în Franţa. Prăvăliile din Roma fuseseră golite de toate mătăsurile fine, de brocarturi şi catifea, pentru că, după cum declarase papa, nimic nu era prea mult pentru fiul său, Cesare. Potcoavele cailor trebuiau să fie din argint, iar hăţurile catârilor trebuiau decorate după ultima modă, cu aur. Veşmintele lui Cesare trebuiau să fie mai fine decât orice se găsea în Franţa, iar cele mai splendide bijuterii urmau să fie montate pe inele, broşe şi coliere, tot pentru Cesare. Toate obiectele pe care le folosea – până şi cel mai intim articol de toaletă – trebuia să fie făcut dintr-un material mai preţios decât argintul. Mergea în Franţa ca musafir al regelui şi trebuia să se ridice la înălţimea rangului de prinţ.

Cesare plecă din Roma într-o zi însorită de octombrie. Într-adevăr, arăta ca un prinţ cu mantia lui din catifea neagră (croită după moda franţuzească) şi cu pălăria cu pană. Pe sub mantie i se putea vedea jiletca din satin alb, înfrumuseţată cu fire de aur, iar bijuteriile care străluceau la pieptul lui erau orbitoare. Nu voia să-şi amintească cineva de faptul că el fusese un membru al bisericii, aşa că îşi acoperise tunsoarea cu o perucă plină de bucle, care îi dădea un aer tineresc. Curioşii de pe stradă care îl urmăreau nu puteau vedea dizgraţioasele pete roşii de pe pielea lui, semne ale unui *male francèse*[4].

Acum nu mai era cardinalul de Valence, ci ducele de Valentinois, iar italienii îi numiseră Il Valentino.

Papa stătea la balconul lui, având-o pe Lucrezia alături, şi, pe măsură ce alaiul trecea şi se îndepărta pe via

[4] Sifilis (n.tr.)

Lata, cei doi privitori îşi strângeau mai tare mâinile, iar pe obraji începeau să le curgă lacrimi.

— Nu plânge. Curând, va fi din nou cu noi, micuţo, murmură Alexandru.

— Sper că aşa va fi, tată, răspunse Lucrezia.

— Şi o va aduce şi pe mireasa lui.

Alexandru fusese dintotdeauna un optimist, iar acum refuza să creadă că Cesare ar fi putut eşua. Dacă regele din Neapole hotărâse că fiica lui nu se va mărita niciodată cu un Borgia? Dacă se dovedea că vicleanul Ludovic nu putea fi de încredere? Dacă toţi regii Europei erau gata să protesteze la ideea că un bastard Borgia se căsătorea cu o prinţesă? Cu toate acestea, Cesare va reuşi, îşi spuse papa, pentru că în ziua aceea, în timp ce îi urmărea silueta strălucitoare, i se păru că Cesare era o reîncarnare a lui însuşi, a lui Rodrigo Borgia, aşa cum fusese cu mai mult de patruzeci de ani în urmă.

Odată cu plecarea lui Cesare, liniştea se lăsă asupra palatului Santa Maria in Portico, iar tinerii proaspăt căsătoriţi se lăsară în voia plăcerilor. Alfonso uită de temerile sale legate de familia Borgia; îi era imposibil să se mai gândească la ele când papa se dovedea a fi atât de afectuos şi de fermecător, iar Lucrezia se purta ca cea mai iubitoare soţie din întreaga lume.

Toată lumea vorbea despre veselia Lucreziei. Aceasta mergea la vânătoare aproape în fiecare zi, în compania lui Alfonso; plănuia banchete pentru a-i face pe plac soţului ei, iar papa lua de cele mai multe ori parte la distracţiile acestea. Lui Alfonso i se părea incredibil faptul că se temuse vreodată de ceva. În mod evident, papa era un tată iubitor, care nu putea avea decât cele mai prounde sentimente faţă de cel care îi adusese atâta fericire fiicei sale.

Lucrezia dădea naştere unei noi mode; nu numai că femeile începură să poarte peruci aurii pentru a-i imita minunatul păr, dar îi studiau cu atenţie şi veşmintele, copiind-o. Ea se bucura ca un copil şi petrecea ore întregi alegând materiale, explicându-le croitorilor cum să le folosească şi apărând în mijlocul lor în nuanţe de verde, albastru-deschis, auriu, cărămiziu şi negru, care îi accentuau paloarea şi îi amplificau graţia feminină.

Lucrezia se simţea necugetat de veselă. Parţial, acest lucru se datora faptului că, în ciuda a ceea ce crezuse, îşi dădu seama că putea fi din nou fericită. Trecură zile întregi fără să se gândească la Pedro Caldes şi, chiar dacă o făcuse, era numai pentru a se asigura că iubirea lor fusese o pasiune trecătoare, care nu ar fi rezistat niciodată în faţa atâtor obstacole. Tatăl ei avea dreptate, ca întotdeauna. Ea trebuia să se mărite cu un bărbat de sorginte nobilă şi, cu siguranţă, acum era cea mai fericită femeie de pe pământ, pentru că Alfonso avea şi sânge nobil, dar era şi soţul pe care îl iubea.

Toţi slujitorii o auziseră cântând şi râzând, ceea ce îi făcuse să zâmbească în sinea lor. Era plăcut să te afli în slujba madonnei Lucrezia; era reconfortant să ştii că renunţase la ideea de a se retrage la mănăstire. La mănăstire! Cu siguranţă, acela nu era un loc pentru o fiinţă atât de veselă şi de iubitoare ca Lucrezia, care nu numai că se dovedea capabilă să fie fericită, dar oferea şi altora fericire.

Cei de la curte ştiau că pacea şi liniştea casei se datora faptului că o anumită persoană era absentă, dar nimeni nu vorbea despre asta. Ştiau cu toţii că un cuvânt rostit aiurea putea fi ţinut minte peste ani. În plus, Il Valentino nu avea să rămână pentru totdeauna pe meleaguri străine.

Zilele treceau mult prea repede şi, în decembrie, când Lucrezia află că va avea un copil, simţi că bucuria ei era completă.

Alfonso se purta ridicol de atent cu ea. „Lucrezia trebuie să se odihnească”, spunea el. „Să nu uităm de povara preţioasă pe care o poartă.”

— E prea devreme să ne gândim la asta, dragul meu, îl linişti ea.

— Nu e niciodată prea devreme să îţi protejezi cea mai de preţ comoară.

Ea se întindea în pat, el venea alături şi împreună vorbeau despre copil. Se gândeau la ce va fi. Dacă urmau să aibă un băieţel, aveau să fie cei mai mândri părinţi de pe pământ, iar dacă avea să fie o fetiţă, bucuria lor urma să fie la fel de mare. Totuşi, ei sperau să fie băiat.

— Sigur că vom avea un băiat, spuse Alfonso şi o sărută cu blândeţe. Cum am putea avea altceva, când căsnicia noastră este perfectă? Dar dacă este fată şi seamănă cu mama ei, atunci cred că voi fi la fel de mulţumit. Nu prevăd nimic altceva pentru noi, decât o viaţă fericită împreună.

Apoi se iubeau şi îşi spuneau cât de bine se potriveau şi câtă fericire cunoscuseră de când intraseră unul în viaţa celuilalt.

— Într-o zi, începu Alfonso, te voi duce la Neapole. Ţi-ar plăcea să locuieşti departe de Roma?

— Casa mea va fi acolo unde eşti şi tu, răspunse Lucrezia. Totuşi...

El îi atinse obrazul cu tandreţe.

— Nu ţi-ai dori să stai departe de tatăl tău timp îndelungat, îi continuă el gândul.

— Îl putem vizita deseori, şi poate face şi el acelaşi lucru.

— Cât de mult îl iubeşti! Sunt momente în care cred că îl iubeşti mai mult decât pe orice pe lume.

— Mai mult decât orice pe lume te iubesc pe tine, soţul meu, spuse Lucrezia. Pe tata îl iubesc în alt fel, poate aşa cum Îl iubeşte cineva pe Dumnezeu. El a fost mereu alături de mine, cu înţelepciunea şi bunătatea lui. Of, Alfonso, nici nu pot să-ţi spun de câte ori a fost bun cu mine. Nu îl iubesc aşa cum te iubesc pe tine... tu eşti parte din mine... alături de tine mă simt în largul meu. Tu eşti iubitul ideal pentru mine, dar el... este Părintele nostru Sfânt, al tuturor, şi blajinul meu tată. Nu compara iubirea pe care i-o port cu ceea ce simt pentru tine. Lasă-mă să fiu fericită cu amândouă iubirile mele.

Brusc, Alfonso îşi aminti de râsul sarcastic al lui Cesare şi avu sentimentul neplăcut că spiritul lui avea să îl urmărească toată viaţa, sfidându-l chiar şi în cele mai fericite clipe, mânjind strălucirea iubirii sale.

Dar el nu pomeni de Cesare.

Asemenea Lucreziei, şi el avea deseori sentimentul că trebuie să ţină la distanţă viitorul. Că trebuie să se bucure de fericirea perfectă din prezent. Ar fi fost o prostie să se gândească la ce ar fi putut să se întâmple în viitor, când ceea ce deja se întâmpla îi aducea o plăcere atât de mare. Oare se gândea cineva la furtunile de zăpadă când mergea la picnic în serile călduroase de vară, în viile din jurul Colosseumului? Nimeni n-ar fi stricat acele seri perfecte cu vorbe de felul: „Peste două luni nu va mai fi aşa de frumos afară.”

*

Sanchia era neliniştită. Îi lipseau întâlnirile pasionale cu Cesare. Îşi spusese de multe ori că îl urăşte şi îşi luase mulţi amanţi de la plecarea lui, dar nici unul nu o satisfăcea.

Se gândea neîncetat la el şi parcă îl vedea în Franţa, făcându-i curte Carlottei, fiica legitimă a unchiului ei, iar umilinţa pe care o simţea era intensă. Ea, care fusese acuzată de vrăjitorie din cauza puterii pe care o avea asupra bărbaţilor, ea, care nu mai fusese niciodată părăsită de vreun iubit, era insultată în mod deschis, pentru că toată lumea ştia că, la un moment dat, Cesare avusese intenţia de-a se căsători cu ea.

Acum, cu titlul lui de duce francez, cu domeniile lui franceze şi cu bogăţiile sale, se considera prea important pentru a se căsători cu o prinţesă ilegitimă şi căuta un premiu mai mare.

Uneori îşi dezlănţuia furia asupra doamnelor de companie. În miezul nopţii, în intimitatea apartamentelor ei, înfigea uneori ace într-o sculptură de ceară care îl reprezenta, dar, în acelaşi timp, plângea după un iubit pierdut, ştiind că nu va mai găsi nici un alt bărbat care să o fascineze atât de mult.

Sanchia putea mima veselia, când se afla în public, căutând să-şi ascundă supărarea, dar mulţi de la curtea papală îi cunoşteau sentimentele, şi unul dintre ei căuta chiar să întoarcă această situaţie în avantajul lui.

Cardinalul Ascanio Sforza, fratele lui Ludovic, duce de Milano şi văr al lui Giovanni Sforza, cel de care divorţase recent Lucrezia, o urmărea îndeaproape pe Sanchia şi credea că o poate folosi în jocul politic pe care intenţiona să îl pună în scenă. Familia Sforza nu se simţea în largul ei de când li se arătase clar faptul că legăturile dintre Franţa şi papalitate deveneau şi mai strânse. Ei nu avuseseră niciodată încredere în Alexandru, iar acum că Il Valentino devenise duce francez şi spera să se însoare cu o prinţesă care, deşi era fiica regelui din Neapole, avea o mamă franţuzoaică şi fusese crescută la curtea Franţei, se părea că nu va mai dura mult până când va apărea o alianţă

între Franţa şi statul papal. Era logic să presupună că ambiţiile francezilor nu se reduseseră odată cu moartea regelui Carol şi că, într-o zi, aceştia aveau să-i invadeze din nou. Dacă se întâmpla acest lucru, Milano, pe care francezii aveau impresia că au dreptul să-l revendice prin casa de Orléans, avea să fie prima ţintă. Ludovic îşi pierduse regatul o dată şi ţinea cu înverşunare să nu se repete acest lucru. Prin urmare, clanului Sforza nu-i căzuse bine plecarea lui Cesare Borgia în Franţa, ca musafir al celui mai mare duşman al lor.

Femeile avuseseră o mare influenţă asupra papei. Acest lucru era inevitabil în cazul unui diplomat viclean ca el, cunoscut ca fiind cel mai desfrânat bărbat din Italia. Pentru el, farmecele femeieşti fuseseră dintotdeauna irezistibile, iar acum că Cesare plecase, lui Ascanio Sforza i se părea că poate ajunge la papă prin femeile de la curtea sa.

O chemă aşadar în vizită pe Sanchia şi află astfel adevărata măsură a ranchiunii pe care femeia i-o purta lui Cesare.

— Înţeleg că unchiul tău este copleşit de onoarea pe care urmează să i-o aducă Il Valentino, începu el cu viclenie.

Sanchia nu-şi putea stăpâni mânia.

— Onoare?! strigă ea. Unchiul meu nu-i va privi aspiraţiile în felul acesta. Poate că Cesare o să-i ceară mâna Carlottei, dar nu o va obţine.

— Cei din familia Borgia au obiceiul să ceară într-un mod în care nu pot fi refuzaţi.

— Nu şi când vine vorba de căsătoria fiicei unchiului meu.

— Dar este o alianţă puternică între Franţa şi papalitate.

Ochii Sanchiei aruncară flăcări.

— O alianţă profană! strigă ea din nou. Acum ceva timp, francezii invadau Italia. Îmi amintesc bine cum au pus stăpânire pe Neapole şi l-au dat jos pe tata de pe tronul lui. El a înnebunit din cauza asta. Îmi amintesc cum a trebuit să ne refugiem pe insula Ischia. Mi se pare ciudat ca acum să legăm o prietenie cu cei care au adus atâta nenorocire asupra Italiei.

— Da, e un lucru foarte ciudat, ba chiar nefericit, murmură Ascanio. Cei care sunt cel mai afectaţi de asta ar trebui să facă tot ce le stă în putinţă pentru a pune beţe în roate întregii afaceri. Nu eşti de acord cu mine?

— Ba da, din toată inima, răspunse Sanchia.

— Nouă, familiei Sforza din Milano, nu ne place.

— Şi pe bună dreptate.

— Iar voi, cei din Neapole, aţi avut de suferit de pe urma francezilor.

Sanchia încuviinţă.

— Neapole şi Milano au fost duşmani în trecut, spuse Ascanio, dar vechile neînţelegeri ar trebui uitate când un inamic şi mai puternic le ameninţă pe amândouă.

Era adevărat. Sanchia voia să-şi umple zilele cu intrigi, iar aceste intrigi erau îndreptate către iubitul ei necredincios. Se simţea cu adevărat entuziasmată la gândul că Ascanio Sforza putea să-şi aducă contribuţia la căderea lui Cesare Borgia mai mult decât blestemele pe care le bolborosise în timp ce înfipsese ace într-o figurină de ceară.

Acum avea o nouă ocupaţie. Ascanio Sforza devenise un musafir permanent.

*

Lucrezia şi Alfonso îşi alcătuiseră propria curte, formată din puţini membri, iar apartamentele din Santa Maria in Portico erau pline de veselie. Descoperiseră că

iubesc amândoi muzica şi poezia şi se înconjurau mereu de artişti.

Într-o zi, Sanchia veni la serata lor, aducându-l şi pe cardinalul Ascanio Sforza cu ea.

Lucrezia îl primi cu graţie, dar fu surprinsă să îl vadă în compania Sanchiei, pentru că duşmania dintre Milano şi Neapole dura de multă vreme. Cu toate acestea, Lucrezia nu îşi exprimă sentimentele, iar în timp ce cânta la lăută pentru Alfonso, acesta îşi luă deoparte sora şi o întrebă ce-i trecuse prin minte când îl adusese pe cardinalul Sforza la ei acasă, pentru că familia lui nu numai că era împotriva aragonezilor, dar unul dintre ei fusese primul soţ al Lucreziei şi, având în vedere bârfele pe care le răspândise despre ea, părea de prost-gust gestul de a aduce ca musafir o rudă de-a sa.

Sanchia îi zâmbi cu afecţiune fratelui ei şi îi explică:

— Alfonso, o iubeşti foarte mult pe Lucrezia, şi ea te iubeşte pe tine. Acum te simţi fericit şi împăcat, dar ai uitat ce simţeai în timp ce veneai spre Roma, nu cu mult timp în urmă?

— Asta a fost înainte s-o cunosc pe Lucrezia.

— Dar nu te temeai numai de ea.

— De când am venit, papa mi-a fost bun prieten, iar Cesare nu mai este aici.

— Toanele papei se schimbă de la o zi la alta, frate, iar Cesare nu va rămâne pentru totdeauna în Franţa. Plănuieşte să se însoare cu verişoara noastră, Carlotta, după care se va întoarce.

Alfonso dădu din cap nerăbdător. Ura să i se strice cheful, iar gândul la întorcerea lui Cesare avea acest efect.

— Nu i se va permite să se însoare cu Carlotta.

— Nu, strigă Sanchia, dar se va întoarce, şi poate că va aduce câţiva francezi cu el. Alfonso, ai uitat de fuga noastră în Ischia? Îţi aminteşti de întoarcerea noastră în

Neapole? Îţi aminteşti de ceea ce am văzut... de poveştile pe care le-am auzit? Dacă vin francezii, lucrul acela se va întâmpla din nou, şi Cesare Borgia ar putea foarte bine să mărşăluiască alături de ei, ca aliat al lor.

— Familia Borgia împotriva oraşului Neapole...

— Împotriva oraşelor Neapole şi Milano şi a întregii Italii. Ei sunt înşelători, iar Cesare nu te iubeşte, frate.

— Of, uită de el. Poate va avea un accident în Franţa. Nu pot să cred că francezii îl vor iubi.

— Nu mai eşti un copilandru, Alfonso. Înfruntă adevărul. Trebuie să luăm poziţie împotriva lui Cesare. Neapole şi Milano... şi cât de multe alte state putem găsi să ne ajute. Din cauza asta a venit Ascanio Sforza în apartamentele acestea. El este noul nostru prieten, şi vom avea şi alţii. Alfonso, acesta va fi locul lor de întâlnire. În timp ce se va dansa, se va asculta muzică şi se vor citi poezii, ne vom aduna aici cu prietenii noştri, pregătindu-ne de momentul în care vom rupe alianţa dintre Borgia şi francezi.

— Asta e politică, murmură Alfonso şi nu-mi place. De ce-ar trebui să existe discuţiile astea despre război şi lupte, când avem poezia, muzica şi dragostea?

— Cât de naiv eşti! îl dojeni Sanchia. Dacă vrei să te bucuri în continuare de lucrurile bune din viaţă, trebuie să înveţi să le şi protejezi.

Alfonso se încruntă. Nu voia să se gândească la lucruri neplăcute, dar, cu toate astea, cuvintele Sanchiei îi amintiră de toate temerile din timpul călătoriei lui spre Roma.

— Şi ce crezi că va spune Sfinţia Sa când va afla că bărbaţii şi femeile nu se adună aici pentru a vorbi despre poezie şi muzică, ci despre politică... o politică periculoasă?

— De ce-ar trebui să afle?

— Pentru că e posibil să fie aici când se va vorbi despre astfel de lucruri.

— Nu vom fi atât de proşti încât să vorbim despre asta când e şi el prezent.

— Spionii lui îi vor duce veştile imediat.

— Aici vom fi mai inteligenţi decât el. Ne vom împărtăşi secretele numai celor care sunt alături de noi pentru această cauză. Iată şi motivul pentru care trebuie să avem mare grijă cu Lucrezia. Ea îi va fi mereu loială papei şi fratelui ei. Membrii familiei Borgia sunt atât de devotaţi unul altuia, încât nu ţi-ar veni să crezi, dacă nu ai vedea în fiecare zi dovada acestui lucru. Trebuie să avem mare grijă cu Lucrezia.

— Dar acesta este palatul ei. Eu sunt soţul ei, iar tu îmi ceri să am secrete faţă de ea!

— Trezeşte-te din visul tău de îndrăgostit, frate prostuţ ce eşti! Vrei să ţi-o ia pe Lucrezia? Căci asta vor face, în momentul în care nu le vei mai fi de folos; iar dacă va avea loc o invazie a francezilor, şi papa va fi prieten cu ei, ce crezi că se va întâmpla cu tine? Nu vor putea spune că mariajul vostru nu a fost consumat. Aţi dat de înţeles tuturor felul în care vă petreceţi nopţile. Nu, tu nu vei scăpa cu un divorţ, frate.

Alfonso începu să tremure. Sora lui îi trezea la viaţă toate temerile. La începutul căsătoriei lui suferise de coşmaruri şi se trezea scăldat într-o transpiraţie rece pentru a o îmbrăţişa pe Lucrezia şi a o implora să-l consoleze. Visase că sabia care fusese ţinută deasupra capetelor lor în timpul slujbei de căsătorie cobora încet şi că mâna care o ţinea era a lui Cesare, iar papa îi privea în continuare cu acel zâmbet blajin şi plin de afecţiune prin care, într-un chip ciudat, îi ordona lui Cesare să îl ucidă.

Sanchia îi readucea la viaţă toate temerile legate de familia Borgia.

— Alfonso, dragul meu frate, avem destul timp în care să facem planuri. Dacă stăm unul alături de celălalt, îi putem înfrânge pe francezi. Ei n-ar fi venit niciodată împotriva noastră dacă întreaga Italie ar fi fost unită. Singurul motiv pentru care au ieşit victorioşi a fost faptul că regatele mici au păstrat distanţa pentru o vreme, singure şi separate, fiecare fiind înghiţit de monstrul francez. De data asta vom lupta împreună, vom face o tabără puternică şi vom urmări îndeaproape ceea ce se întâmplă între Franţa şi Roma. Vom avea spionii noştri la Vatican, şi ei ne vor informa, iar Milano şi Neapole vor fi împreună împotriva acestei alianţe pe care Cesare Borgia o face cu francezii pentru a câştiga domenii din Franţa şi pe verişoara noastră, Carlotta.

— Dar ce pot face eu? întrebă Alfonso disperat.

— Vino alături de noi. Vorbeşte cu Lucrezia când sunteţi singuri. Fă-o să devină, treptat, una de-a noastră, dar încet şi cu subtilitate, astfel încât să nu îşi dea seama că lucrează împotriva tatălui ei. Ea poate fi convinsă să-i ceară anumite favoruri Sfinţiei Sale. Ştii doar că el nu-i poate refuza nimic.

Alfonso se strâmbă, iar Sanchia râse de el.

— Vom fi curajoşi, Alfonso. Viaţa este bună acum, nu? Să nu uiţi însă cât de repede se poate schimba, cât de repede s-a schimbat odinioară pentru noi. Nu vom mai lăsa să se întâmple aşa ceva. Vom păstra ceea ce avem acum. Cred că începi să înţelegi ce vreau să spun, nu-i aşa?

Alfonso încuviinţă.

Lucrezia îl strigă, chemându-l să o acompanieze la lăută şi, în timp ce se îndrepta spre ea zâmbindu-i Sanchiei, aceasta se bucură să-l vadă cum reuşeşte să-şi ascundă frica de viitor.

Alfonso îşi dădu seama de înţelepciunea cuvintelor rostite de sora sa; în săptămânile următoare vorbi din când în când cu Lucrezia, făcând comentarii foarte subtile despre calităţile excelente ale lui Ascanio Sforza, care nu trebuia condamnat pentru neajunsurile lui Giovanni, ruda sa de sânge. Îi vorbi despre oportunitatea unei prietenii între Neapole şi Milano şi despre posibilitatea unei uniuni, astfel încât, în cazul în care ar mai exista altă invazie a francezilor, să le ţină piept împreună.

— Nu va mai exista nici o invazie a francezilor, spuse Lucrezia, pentru că fratele meu, Cesare, este prietenul regelui Franţei, şi tocmai prevenirea unei astfel de nenorociri este motivul principal pentru care s-a dus în Franţa.

Atunci, Alfonso repetă cuvintele pe care i le şoptise Ascanio.

Cesare era de mult timp în Franţa şi existau veşti despre căsătoria lui. Ar fi fost bine să nu vorbească de aceste lucruri în faţa papei, pentru că toţi ştiau cât îşi iubea fiul, dar nu era oare posibil ca francezii să îl privească pe Cesare ca pe un prizonier pentru că, deşi în aparenţă era primit cu onoruri în Franţa, se părea că vicleanul rege francez voia să-l ţină acolo.

Lucrezia deveni cu adevărat alarmată, iar pe Alfonso îl cuprinseră imediat părerile de rău când observă îngrijorarea ei faţă de familie.

Acum îşi va face griji pentru Cesare şi se va gândi la fratele ei, probabil ţinut împotriva voinţei sale în Franţa, în loc să-şi ocupe gândurile cu iubirea şi pasiunea pe care o împărtăşeau.

Oare Cesare avea să fie pentru totdeauna o umbră prezentă în căsnicia lor?

Cu toate astea, Lucrezia înţelesese că papa nu trebuia alarmat, şi ea, care iubea şi dorea linişte şi pace în jurul ei,

era gata să creadă că o prietenie între Neapole şi Milano ar fi fost avantajoasă.

În acest context, în lunile următoare, apartamentele Lucreziei deveniră locul de desfăşurare a unor petreceri noi, al căror principal obiectiv era unirea statelor Milano şi Neapole în lupta împotriva francezilor, în timp ce papalitatea era prietena Franţei.

În marea sală, festivităţile de căsătorie erau în plină desfăşurare. În capul mesei stătea regele Franţei, mulţumit că femeia cu care dorise atât de mult să se căsătorească era, în sfârşit, soţia sa. Lângă el se afla însăşi regina Anne, tânără, frumoasă, cu ochi vicleni care trădau satisfacţia.

Ea, văduva regelui Carol, nu se arătase foarte dornică de-a deveni soţia actualului rege Ludovic, dar toţi erau conştienţi de satisfacţia pe care trebuia să o simtă fiind, pentru a doua oară, regina Franţei.

Era o femeie bogată, iar unii ar fi putut spune că, prin această căsătorie, Ludovic căutase să obţină domeniile ei din Bretania. Dar asta nu era tot. Sărmana şi cocoşata Jeanne nu numai că fusese o fiinţă simplă şi plictisitoare – păcate de neiertat în lumea regalităţii –, ci şi infertilă.

Anne ştia că este privită ca un premiu şi era mândră de asta. La douăzeci şi trei de ani, în floarea vârstei şi a fertilităţii, spera să îi dea lui Ludovic fiii de care avea nevoie. Era optimistă în ceea ce privea viitorul, pentru că Ludovic, deşi părea mai în vârstă, avea treizeci şi şapte de ani şi suficient timp înainte ca să aibă urmaşi.

Printre invitaţi se afla şi un bărbat ciudat, Cesare Borgia, cunoscut în Franţa ca ducele de Valentinois. Era un om periculos acest Valentinois şi poate că tocmai de asta hotărâse Ludovic să îl trateze cu atenţie. Ludovic era un bărbat precaut, fiind adesea luat în derâdere pentru ceea ce unii numeau zgârcenie, însă el spunea că preferă să îi

facă pe curtenii săi să râdă din cauza asta, decât să-i facă pe supuşi să se plângă de extravaganţa lui. Aşadar, chiar şi acum, la nunta lor, de-abia dacă arăta ca un rege, iar cel mai frumos şi împodobit bărbat dintre invitaţi era ducele de Valentinois.

Cesare nutrea mai multe speranţe în noaptea asta decât în oricare altă zi de când începuse să înţeleagă atitudinea francezilor faţă de el, deoarece Carlotta participa la bal şi, când îşi ridicase privirea, reuşise să o vadă – tânără, suficient de drăguţă şi cu un aer care îi amintea de Sanchia. Crescută la curtea lui Anne de Bretania, Carlotta era o fată puritană, după standardele lui Cesare, dar considera acest lucru o provocare. Nu avea nici o îndoială că odată ce i se va permite să o întâlnească pe fată, o va fermeca imediat. Avea să se însoare cu ea indiferent de opoziţia pe care o va întâmpina.

El nu avea încredere în francezi. Erau subtili, inteligenţi şi îi ofereau o experienţă cu totul nouă prin faptul că nu se temeau de el. Imediat ce păşise pe uscat, în Marsilia, i se dăduse de înţeles că se află într-o ţară unde blazonul familiei Borgia nu aducea teroarea asupra celor care îl priveau. Reputaţia lui îl preceda; aceşti oameni îl cunoşteau ca fiind un criminal şi un bărbat cu ambiţii politice, dar nu se temeau de el.

Acum, în timp ce îl urmărea pe regele zdrenţăros, mulţumit de noua lui soţie, îşi reaminti de călătoria în ţara asta, de cât era de arătos în alaiul său splendid, de caii potcoviţi cu potcoave de argint şi acoperiţi cu pleduri strălucitoare, de brocarturile şi catifelele asortate cu satin, de veşmintele sale înfrumuseţate cu aur şi bijuterii, fiecare valorând o avere. Mai important decât aceste bijuterii, adusese cu el bula papală a divorţului, pe care i-o înmână personal lui Ludovic – un cadou de la Sfinţia Sa. Nu, nu un

cadou, ci o favoare pentru care Ludovic trebuia să plătească scump.

Dar oamenii ieşiseră din fermele şi casele lor pentru a se uita lung la el în timp ce trecea mai departe. I se păruse că râdeau cu toţii pe la spatele lui de aerul arogant pe care îl afişa şi auzise şuşoteli despre care ştia că fuseseră spuse intenţionat ca să le audă el.

— Toate bogăţiile astea pentru un bastard!

— Oare ca să umplem cuferele de bijuterii ale bastardului papei îi plătim noi pe preoţi? Am plătit pentru iertarea noastră, ca acum să fie cumpărate bijuteriile astea?

— Ce splendoare! Puternicul nostru rege arată ca un cerşetor pe lângă acest om, care este doar duce de Valentinois!

Se simţea plutind ostilitatea. Ar fi trebuit să se afişeze mult mai umil, dacă voia să îi impresioneze pe francezi.

Cesare simţi din prima clipă că rânjesc la el, că pelerina veche de lână şi pălăria pătată din blană de castor a lui Ludovic erau purtate pentru a atrage atenţia asupra lipsei de bun-gust a ducelui nou-sosit, care era doar un bastard. Cesare se afla printre străini şi se simţea tratat ca atare.

Îşi aminti limpede de prima întâlnire cu regele la Chinon, acolo unde se afla curtea sa la acea vreme. Ludovic era prea isteţ pentru a-i reproşa opulenţa afişată sau pentru a-i da măcar impresia că o observase, dar îi spusese lui Cesare că tânăra Carlotta de Neapole era cu Anne de Bretania şi că va depinde de viitoarea regină când li se va permite să se întâlnească.

Cesare bănui că este tras pe sfoară şi păstră bula divorţului.

Nu era un aranjament de afaceri? În preţul bulei nu erau incluse căsătoria, titlurile franceze şi domeniile?

Lucrurile nu stăteau aşa, sublinie Ludovic atunci când Cesare continuă să păstreze bula, pentru că el era un om de cuvânt şi, de altfel, cum s-ar fi putut târgui pentru ceva ce nu îi aparţinea, de fapt? Cesare îşi primise domeniile. Era, într-adevăr, duce de Valentinois şi primise ceea ce îi promisese Ludovic, şi anume permisiunea de a încerca să se însoare cu Carlotta. Ludovic plătise tot, iar acum cerea bula divorţului.

Atunci începu Cesare să îi respecte pe aceşti oameni şi să-şi dea seama că trebuie să fie mai discret în cererile sale. Nu avea ce să facă decât să îi dea bula lui Ludovic, iar acesta, mulţumit de ceea ce obţinuse, începu să facă planuri de căsătorie şi îi spuse lui Cesare că este liber să înceapă s-o curteze pe Carlotta.

Lunile trecură pe nesimţite şi nu se ivi nici o şansă pentru Cesare. Anne de Bretania insinuă că ea nu îi promisese nimic. De altfel, ea nu îşi dorea prea mult o căsătorie.

Cesare nu se îndoia că, odată ce va avea ocazia să o cucerească pe fată, îi va deveni soţie în scurt timp. Era conştient de bârfele care circulau în jurul lui; bănuia ce se spunea la Roma şi că duşmanii lui de acolo, care nu ar fi îndrăznit să îi menţioneze numele când el se afla în oraş, acum îşi scriau epigramele pe ziduri.

Carlotta deveni conştientă de prezenţa lui Cesare. Ochii ei rătăceau adesea în direcţia lui. El îi zâmbi şi îşi folosi tot farmecul acela care le făcuse pe femeile italiene să-i mănânce din palmă.

Ea stătea la masă şi se prefăcea că este absorbită de mâncare şi de conversaţia cu bărbatul care îi stătea alături. Ce insultă din partea regelui şi a reginei să o lase să stea lângă acel om! Şi cine era? Avea părul blond şi pielea fină. Zilele acestea, Cesare era conştient de aspectul pe care îl avea pielea altora, pentru că a lui nu-şi

mai recăpătase acea netezime specifică tinereţii, defect care, deşi atenuat de trăsăturile sale extraordinar de frumoase, îl irita.

— Cine este bărbatul acela de lângă lady Carlotta? îl întrebă el pe vecinul de masă.

În loc de răspuns se alese cu o ridicare de umeri.

— Vreun baron breton, cred.

Evident, se gândi Cesare, era un om fără importanţă.

Când banchetul se termină şi începu dansul, se pare că regina îşi aminti de îndatoririle sale, pentru că o chemă pe Carlotta alături de ea şi apoi trimise după Cesare.

Carlotta din Neapole îl privi pe Cesare Borgia, bărbatul despre care auzise atâtea şi despre a cărui purtare scandaloasă cu verişoara ei, Sanchia, se vorbise până şi în Franţa. Îl compară cu baronul breton şi îşi spuse în gând: „Niciodată... niciodată! Mai degrabă mor!”

Cesare se înclină, luându-i mâna într-a lui. Expresia din ochii lui ar fi alarmat-o dacă nu s-ar fi aflat în sala aglomerată de bal şi dacă nu ar fi simţit protecţia distantă a reginei.

— Avem permisiunea Maiestăţii Tale pentru a dansa? întrebă Cesare.

— Milord, răspunse Anne, îţi dau permisiunea mea, dacă o obţii mai întâi pe a doamnei.

Cesare luă mâna Carlottei şi o trase atât de tare, că aproape o ridică în picioare. Ea era prea uimită pentru a protesta. Evident, Cesare nu înţelegea eticheta curţii franceze. Nu conta. Va dansa cu el, dar niciodată, absolut niciodată nu se va mărita cu el.

Dansa cu graţie, trebuia să recunoască lucrul acesta.

— Dansurile acestea franţuzeşti, spuse el, credeţi că se compară cu dansurile noastre italieneşti... sau cu dansurile noastre spaniole?

— Cu dansurile *voastre* italieneşti şi cu dansurile *voastre* spaniole! exclamă ea, uimită. Eu trăiesc de atâta timp în Franţa, încât am ajuns să spun despre cele franţuzeşti că sunt *ale mele*.

— Nu simţi că e timpul să părăseşti Franţa şi să te întorci acasă la tine?

— Sunt fericită aici. Regina este bună cu mine, iar eu o iubesc foarte mult. Nu doresc să plec.

— Îţi lipseşte spiritul de aventură, Carlotta.

— Poate, spuse ea.

— Nu faci decât să greşeşti refuzându-ţi lucrul acesta. Viaţa îţi oferă multe surprize plăcute, cu condiţia să mergi să le cauţi.

— Atunci mă consider norocoasă, fiindcă am parte de ele fără să trebuiască să plec în căutarea lor, răspunse ea.

— Dar greşeşti. Ce ştii tu despre aventurile şi plăcerile pe care le are de oferit viaţa?

— Te referi la cele de care te bucuri tu împreună cu verişoara mea?

— Deci ai auzit poveşti despre mine?

— Reputaţia ta a ajuns până în Franţa, milord.

— Spune-mi Cesare.

Ea nu răspunse, dar păru să se concentreze asupra paşilor de dans.

— Ştii de ce sunt aici, zise el.

— Da. Ai venit să-ţi colectezi datoriile... preţul cerut pentru divorţul regelui!

— Ce spirit cu adevărat franţuzesc! Eşti plină de maniere într-un moment, impetuoasă în clipa următoare. Mărturisesc că această combinaţie mi se pare fascinantă.

— Atunci, dacă francheţea mea nu te ofensează, voi continua să fiu aşa. Îţi cunosc intenţiile în ceea ce mă priveşte.

— Mă bucur. Înseamnă că nu mai trebuie să-ţi fac curte prea mult timp.

— Milord, nu am primit încă încuviinţarea tatei, ca să te privesc ca pe un pretendent.

— O vei primi cât de curând.

— Aici te înşeli.

— Nu mă cunoşti. Eu nu mă clintesc în faţa unui obstacol atât de mic.

— Milord, tu eşti adeptul mariajului bazat pe lege, căci dacă n-ar fi aşa, de ce nu ai fi aşteptat-o pe verişoara mea, Sanchia, care este mult mai frumoasă decât mine şi pentru care, dacă nu mint zvonurile, deja simţi o anumită afecţiune. Cu toate astea, dai dovadă de lipsă de consideraţie faţă de dorinţele asemănătoare ale altora.

Cesare se înroşi de furie. Fata asta, cu toată pudoarea ei, avea o limbă ascuţită, iar el nu dorea să o curteze prea mult timp. Îşi prelungise şederea îndeajuns şi începea deja să fie subiect de batjocură – lucru pe care îl găsea intolerabil – atât în Franţa, cât şi în Italia.

— Legitimitatea unui mariaj, replică el, nu are valoare pentru cei care nu au calităţile necesare de a crede în ea.

— Iar tu, milord, eşti înzestrat din plin cu astfel de calităţi?

Cesare îi prinse mâna, iar ea făcu o grimasă.

— Curând vei descoperi cât de înzestrat sunt, replică el şi îşi slăbi strânsoarea.

— Te-ai încruntat, milord, murmură ea. Dacă mai faci asta, o să pară că eşti nemulţumit de partenera ta de dans, caz în care te rog să mă conduci înapoi la regină.

— Nici gând, răspunse el, până nu voi avea ocazia să stăm de vorbă. Aştept clipa asta de când am pus piciorul pe aceste meleaguri.

— Atunci, milord, te rog să vorbeşti.

— Scopul iniţial pentru care am venit în Franţa a fost să te conving să fii soţia mea.

— Uiţi, milord, că eu sunt o prinţesă a Neapolelui şi că nu ar trebui să îmi vorbeşti astfel decât dacă ai fi obţinut mai întâi aprobarea părintelui meu.

— Este dorinţa Sfinţiei Sale.

— Nu m-am referit la Sfântul Părinte. Vorbeam despre rege, tatăl meu.

— El ştie că papa îşi doreşte ca această căsătorie să aibă loc.

— Şi totuşi, milord, nu am primit recomandarea că ar trebui să te ascult.

— O vei primi.

— Milord, sper că înţelegi că trebuie să aştept, ca o fiică ascultătoare.

— Categoric, eşti o femeie cu un caracter puternic. Îmi dau seama că eşti genul care ia singură deciziile care o privesc.

— Ai dreptate, iar eu m-am hotărât să aştept părerea tatălui meu. Văd că regina îmi face semn să mă întorc la ea. Mă conduci până acolo?

— Nu, zise Cesare.

Ea se desprinse însă din braţele lui şi, făcând o reverenţă, îi întoarse spatele şi porni înapoi spre regină.

Cesare rămase locului câteva secunde, holbându-se după ea. Apoi îşi dădu seama că era urmărit de priviri amuzate. O găsi pe fata cu ochi obraznici şi îşi fixă atenţia asupra ei, dar în tot acest timp clocotea de mânie şi abia reuşea să ascundă acest lucru, observând că femeia pe care o voia, Carlotta, era mult mai fermecătoare cu insignifiantul nobil breton decât fusese cu el.

Ludovic îl convocă pe Cesare să se prezinte în faţa lui. Ochii vicleni ai regelui francez remarcară jiletca lucrată cu atenţie în cel mai mic detaliu, bijuteriile care îi străluceau

pe mâini şi la gât. Lui Cesare îi era greu să-şi ascundă iritarea pe care o simţea când se afla în preajma regelui Franţei. Lipsa de expresivitate a acestuia era mai exasperantă decât orice batjocură. Cesare credea că puţina preţuire pe care o manifesta regele faţă de veşmintele sale însemna: „Înţelegem de ce trebuie să te împodobeşti aşa, duce bastard. Aceste zorzoane sunt, probabil, foarte preţioase pentru un bastard care tocmai a scăpat de hainele de cardinal”.

În Franţa, Cesare a trebuit să înveţe să-şi ţină în frâu impulsurile, lucru deloc uşor pentru un om cu temperamentul său.

Îngenunche în faţa regelui şi îşi imaginează că Ludovic se bucura pe ascuns de faptul că îl ţine în genunchi mai mult decât pe alţii.

Într-un sfârşit, i se spuse să se ridice.

— Veştile nu sunt bune, milord, vorbi Ludovic. Regret nespus că este de datoria mea să ţi le aduc la cunoştinţă.

Expresia regelui exprima compasiune, dar Cesare nu putea scăpa de ideea că în spatele ei se ascundea o bucurie meschină.

— Sunt veşti de la Neapole, continuă Ludovic. Federico refuză cu încăpăţânare să-şi dea consimţământul pentru căsătoria ta cu fiica lui.

— De ce, Sire? întrebă Cesare, iar tonul lui imperativ îl făcu pe rege să-şi ridice sprâncenele pentru o clipă.

Urmară câteva momente de tăcere.

— Vă implor, Maiestatea Voastră, adăugă Cesare, spuneţi-mi în ce temei se opune regele din Neapole la această căsătorie?

— Motivul este naşterea ta.

— Naşterea mea! Eu sunt fiul papei.

Regele schiţă un zâmbet.

— Este o concluzie tristă, dar nu mai puţin logică, milord, şi anume aceea că fiii papei nu pot fi altfel decât ilegitimi.

Cesare îşi încleştă pumnul drept şi îl lovi în palma celeilalte mâini. Îi era greu să se abţină să nu-l ia pe acest om de umeri şi să-l zdruncine, aşa rege cum era.

— Este o prostie, strigă el.

Regele dădu din cap cu tristeţe.

— Şi, continuă Cesare, nu mă îndoiesc că Maiestatea Voastră, cu puterea şi hotărârea de a îndeplini termenii înţelegerii cu tatăl meu, veţi ignora obiecţiile acestui monarh neînsemnat.

— Duce, uiţi că eu am îndeplinit partea mea din înţelegere. Ţi-am dat domeniile pe care le ai acum şi ai consimţământul meu să o cucereşti pe doamnă, însă nu pot lua locul tatălui ei atâta timp cât are un părinte în viaţă.

— Am putea să ne căsătorim aici, Sire, şi atunci ce ar mai putea face tatăl ei?

Ludovic lăsă să i se vadă pe faţă expresia de şoc profund.

— Mi-ai cere să intervin între o fiică şi tatăl ei? Nu, nu aş putea face asta nici măcar pentru prietenii mei. Mai mult, am primit proteste din toată Europa. Am aici unul din partea fratelui meu din Anglia, regele Henric al VII-lea. Îmi trimite vorbă că e profund marcat de posibilitatea ca ilegitimitatea să fie legată de regalitate, iar un fiu al Sfinţiei Sale să se însoare cu fiica legitimă a unui rege. Ludovic zâmbi. Am impresia că fratele nostru din Anglia e puţin cam şocat de faptul că Sfinţia Sa chiar are un fiu... dar nu despre asta vorbim aici.

— Tocmai el, care este un Tudor? strigă Cesare, nemaiputându-şi controla furia. Dar Tudorii pot fi siguri de propria lor legitimitate?

Din nou, regele îşi ridică sprâncenele, iar expresia lui fu atât de rece, că Cesare simţi imediat că ar putea deveni ostatic într-o ţară străină.

— Nu aş putea discuta cu tine problemele fratelui meu, spuse Ludovic pe un ton aspru, apoi flutură mâna pentru a arăta că întâlnirea a luat sfârşit.

Cesare părăsi apartamentul mânios. Însoţitorii lui, care îl aşteptaseră la o distanţă considerabilă, îl urmară. Îi privi agresiv. Oare ei ştiau că fusese umilit?

Rezistă impulsului de a-l lua de urechi pe unul dintre ei şi de a-l târî în apartamentele lui, unde să ordone să i se taie limba. Era hotărât ca nimeni să nu ducă înapoi la Roma poveşti despre ce a trebuit să îndure el în Franţa. Mai întâi, să fie luat în derâdere de fătuca aia prostuţă, apoi să fie tratat ca un om de nimic de însuşi regele! Iar ceea ce făcea astăzi regele aveau să facă a doua zi şi cei din suita lui.

Cu toate acestea, precauţia îl ţinea în frâu. Cu câteva momente în urmă avusese o licărire de luciditate care îi arătase în ce postură se găsea. Şi dacă hotăra să părăsească degrabă Franţa? I se va permite oare să plece? Avea să se însoare cu Carlotta, deşi se părea că întreaga Franţă şi Europă erau împotriva lui? Avea să se întoarcă la Roma şi să ajungă de râsul lumii?

Trebuia să fie atent, să nu uite pentru nici o secundă că nu se putea comporta în Franţa după bunul plac, aşa cum făcea în Italia.

Prin urmare, reţinu chipul bărbatului care i se păruse că fusese amuzat să-l vadă umilit. Şi-l va aminti, dar, deocamdată, omul trebuia să-şi păstreze limba cât mai erau pe pământ franţuzesc.

*

Acum că urma să aibă un copil, Lucrezia îşi spuse că aceasta era cea mai fericită perioadă din viaţa ei. Refuza să se uite în urmă, la fel cum nu voia nici să privească în viitor. Prezentul îi satisfăcea toate aşteptările.

În fiecare zi, dragostea pentru soţul ei părea să devină mai puternică, iar papa, văzând acea iubire, părea nerăbdător să o asigure că şi el simţea multă afecţiune pentru ginerele său.

În apartamentele din Santa Maria in Portico, cardinalii şi oamenii de litere continuau să se adune. Existau zvonuri şi insinuări, iar scopul politic al acestor întâlniri devenea din ce în ce mai clar. Numărul celor care se declarau împotriva papei şi a francezilor creştea şi, din moment ce întâlnirile se desfăşurau în apartamentele Lucreziei, Alfonso părea să fie unul din liderii lor.

Spre deosebire de Lucrezia, el se plictisi repede de politică. Avea aproape optsprezece ani şi simţea că în viaţă sunt lucruri mult mai interesante de făcut decât intriga. Era uşor nerăbdător cu oameni ca Ascanio Sforza, care continua neîncetat – sau cel puţin aşa i se părea lui – să urmărească atent comportamentul celorlalţi, căutând bagatele, insulte, aluzii răutăcioase. „Viaţa e bună. Bucură-te de ea.” Acesta era motto-ul lui Alfonso.

Papa era foarte amabil şi se interesa mereu de fericirea lor. Nimeni nu fusese mai încântat ca el să afle de sarcina Lucreziei, şi Alfonso era uimit să îl vadă pe acest om părăsind temporar rangul sfântului său oficiu, pentru a o îngriji cu blândeţe pe fiica sa. Se plimba cu ei prin grădinile Vaticanului, făcea planuri pentru copilul lor şi le vorbea pe un ton melodios, încât Alfonso aproape că-l vedea pe băieţel jucându-se prin grădinile acelea în anii care aveau să vină.

Părea de necrezut că cineva ar fi vrut să fie duşmanul unui om ca el şi, atâta timp cât Cesare rămânea în Franţa, Alfonso era sigur că avea să fie complet fericit.

Într-o zi, papa îl chemă la el.

— Eu şi cu tine, îi spuse el, însoţiţi de doi dintre cardinalii mei, vom merge la vânătoare înspre Ostia, pentru că pădurile de acolo sunt pline de vânat şi ne vom distra de minune. Râse când văzu expresia lui Alfonso. Cât despre Lucrezia, ea trebuie să rămână acasă, fără să protesteze, şi să se odihnească pentru câteva zile. Am impresia că pare puţin obosită în ultimul timp şi trebuie să ne gândim la copil. Şi tu, fiule, în tot timpul în care ne vom distra la vânătoare, vei aştepta cu nerăbdare reîntâlnirea cu Lucrezia! Ah, eşti un tânăr aşa norocos!

Lucrezia îl îndemnă să meargă, deoarece ştia cât de mult îi plăcea la vânătoare şi că va fi plecat numai pentru câteva zile. Alfonso plecă aşadar însoţit de papă şi de cardinalii Borgia şi Lopez. Astfel, avu ocazia să vadă încă o faţetă a personalităţii acestui bărbat, socrul lui, om sportiv şi vânător, şi începu să creadă acele zvonuri pe care le auzise şi care spuneau că Alexandru al VI-lea avea puteri magice. Şi ceea ce credea că aflase acum era că aceste puteri nu veneau de la diavol, ci de la Dumnezeu.

Alfonso nu avea să uite niciodată drumul de întoarcere de la vânătoarea aceea, bucuria de a călări spre Roma în lumina palidă a soarelui de februarie şi imaginea Lucreziei la balcon, aşteptându-i să sosească.

Ea fugi jos să îi întâmpine şi rămase printre oamenii din alai, zveltă şi cu părul auriu, pentru că cele două luni de sarcină nu se vedeau încă. Acolo, în mijlocul cerbilor, caprelor sălbatice şi altor prăzi de vânătoare, Alfonso îşi îmbrăţişă soţia cu o afecţiune şi bucurie care aduse lacrimi în ochii papei şi a cardinalilor săi.

— Sunt fericit, strigă Alfonso. Sunt fericit că am ajuns acasă.

Şi se minună de acest lucru, pentru că îşi dădu seama că locul căruia îi spunea casă era acel oraş unde, cu puţină vreme în urmă, venise cu multă groază în suflet.

Când rămaseră singuri, Lucrezia îi mărturisi cât de dor îi fusese de el, că numărase orele până la sosirea lui.

— Ai crezut vreodată că poate exista o fericire ca aceasta? o întrebă Alfonso.

— Nu, răspunse ea. Nu credeam.

Era adevărat, pentru că în timpul aventurii cu Pedro Caldes, ea ştiuse de la început că nu se vor putea bucura niciodată de o astfel de fericire. Lucrezia visase la o casă mică, departe de Roma, în care avea să trăiască împreună cu Pedro şi copilul lor. Ştia că dacă şi-ar fi câştigat fericirea alături de Pedro, ar fi pierdut mult din relaţia pe care o avea cu tatăl ei. Acum nu pierduse nimic. Era complet fericită şi sigură că, odată ce copilul ei avea să se nască, va înceta să îl mai viseze pe celălalt copil care fusese odinioară la fel de important pentru ea ca cel pe care îl purta acum.

— Nu, îi spuse încă o dată lui Alfonso, nu credeam că poate exista o asemenea fericire, dar acum cred că am putea simţi ceva şi mai puternic decât ce simţim acum. Asta se va întâmpla în ziua în care îl voi ţine în braţe pe copilul nostru.

Adormiră împreună, înlănţuiţi şi inocenţi ca doi copii.

Ziua următoare îi aduse Lucreziei dovada faptului că fericirea era un lucru foarte fragil.

De dimineaţă, Sanchia veni în apartamentele ei.

— Va fi o zi însorită, spuse ea. Ar trebui să ne pregătim pentru călătoria la podgoriile cardinalului Lopez.

Lucrezia îşi aminti. Noaptea trecută, cardinalul le făcuse doamnelor invitaţia, iar ele acceptaseră bucuroase.

— Vai, exclamă Sanchia, dar sarcina te face să arăţi atât de bine, Lucrezia. Pari mai frumoasă decât erai acum două luni.

— Fericirea mă face să arăt aşa, răspunse Lucrezia.

— Nu eşti dezamăgită de frăţiorul meu?

— Ştii care sunt sentimentele mele pentru el.

— Ai grijă de el, Lucrezia. Ai grijă de el când se va întoarce Cesare acasă.

— Ai veşti despre Cesare?

— Ştiu că nu se va însura cu Carlotta, dar bănuiam asta înainte să plece.

Lucrezia îi zâmbi cu tristeţe cumnatei ei. Ştia că Sanchia fusese geloasă şi îi părea rău de nefericirea ei.

— A plecat în octombrie, zise Sanchia cu înverşunare, iar acum este februarie. Cu toate astea, el tot neînsurat este. Îţi spun eu, Lucrezia, Cesare nu e mai mult decât ostatic în Franţa. Relaţiile sunt bune, ca să spunem aşa, dar sunt numai relaţii. De ce nu se însoară Cesare? Pentru că regele Franţei doreşte să îl reţină în Franţa!

— Vrei să spui că este atât de ataşat de Cesare...

Sanchia izbucni în râs.

— Tu crezi că toată lumea îl iubeşte pe fratele tău aşa cum o faci tu? Nici vorbă! Regele Franţei plănuieşte un atac asupra Italiei şi, dacă îl ţine ostatic pe preaiubitul fiu al papei, poate fi sigur că va fi scutit de intervenţia acestuia, când va acţiona.

— Cesare... ostatic!

— De ce nu? A mai fost ostatic o dată, îţi aminteşti? A scăpat la Velletri, după care s-a întors împotriva francezilor, umilindu-i, lucru pe care ei nu-l pot uita uşor.

— Dar regele Franţei îl respectă foarte mult pe fratele meu. Auzim tot timpul de petrecerile pe care le dă în cinstea lui.

Sanchia îşi apropie faţa de Lucrezia.

— Unul dintre cei care îl însoţesc pe Cesare în Franţa mi-a scris că onorurile care i se aduc sunt ca acelea care i s-au adus lui Hristos în Duminica Floriilor, pentru ca după mai puţin de o săptămână, să strige: „Crucificaţi-l”.

— Sanchia! Vrei să spui că Cesare este în pericol?

— Nu mă îndoiesc de faptul că ştie să-şi poarte de grijă, dar nu o va primi pe Carlotta de soţie. Sanchia ridică din umeri. Vino, ce bonetă o să porţi?

Lucrezia încercă să-şi îndrepte atenţia către bonete. Nu îi venea să creadă că Cesare se afla în pericol. Dacă nu se însura cu Carlotta, atunci va avea pe altcineva. Curând, o să se întoarcă acasă, iar ea nu avea de gând să lase lacrimile pentru fratele ei să-i întunece fericirea.

Alaiul porni spre podgoriile cardinalului Lopez. Terenurile se întindeau frumoase în lumina palidă a soarelui de februarie şi Lucrezia se încăpăţâna să fie veselă, ca să alunge gândurile neliniştitoare pe care i le băgase în cap Sanchia.

Cardinalul Lopez şi servitorii lui pregătiseră un festin pentru vizitatori, după care urmăriră curse de cai sau se alăturară jocurilor pe care gazda le pregătise pentru amuzamentul lor. Aerul era plin de râsete, dar, din când în când, Lucrezia tânjea să fie cu Alfonso, să îi redea discuţia avută cu Sanchia, care o lăsase cu o nelinişte în suflet, şi să primească alinare din partea lui. Nu avea să-i povestească şi papei, pentru că, deşi el ar fi respins zvonurile, mintea lui s-ar fi gândit la ele în secret. Însă era sigură că Alfonso le va nega şi le va considera ridicole, fiindcă ştia că asta aştepta ea de la el.

— Să ne grăbim! Hai să ne întrecem! strigă ea în timp ce coborau o pantă spre grajduri.

Bernardina, care era aproape în spatele ei, chiui de bucurie şi o trase şi pe Francesca de rochie.

— Vino! Eu voi ajunge prima la grajduri, zise ea.

— Ba nu! îi strigă Lucrezia şi grăbi pasul.

Era în fruntea lor când piciorul i se împiedică de o piatră şi ea căzu pe glezna răsucită. Din păcate, Bernardina era prea aproape de ea ca să se redreseze şi, când Lucrezia căzu, se prăbuşi peste ea. Francesca se împiedică peste ele şi, timp de câteva secunde, rămaseră amândouă peste Lucrezia, care era presată la pământ de greutatea lor. Apoi săriră în picioare râzând, însă veselia li se stinse de pe chip când văzură că Lucrezia nu se mai mişca. Zăcea cu trupul răsucit şi nemişcat, acolo unde căzuse.

*

Papa şedea alături de fiica sa. Oamenii o aduseseră înapoi la palat şi o aşezaseră în pat, apoi dăduseră de veste la Vatican că a avut loc un accident şi că doctorii se temeau că urmările puteau fi grave. Lucrezia stătea întinsă, albă la faţă şi fără să se mişte. Pierduse copilul.

Fu o alinare pentru ea să îl vadă pe tatăl ei alături, când deschise ochii. Întinse mâna şi el i-o prinse. Văzând tristeţea din ochii lui, Lucrezia înţelese imediat ce se întâmplase. Pierderea unui nepot îl putea face mai nefericit decât vestea că francezii erau aproape de Roma.

— Dragă tată... începu ea.

El zâmbi, pregătit să îi aline suferinţa.

— Te vei face bine, fata mea, murmură. Slăbiciunea pe care o simţi acum va trece.

— Copilaşul meu... şopti ea.

— Of, este un accident nefericit, nimic mai mult. Doi oameni îndrăgostiţi, aşa ca tine şi Alfonso, vor mai face şi alţi copii. Cât despre acesta... nici măcar nu ştim dacă era băiat.

— Băiat sau fată, eu îl iubeam.

— Ah, îl iubeam cu toţii, dar nu a fost să fie. Se aplecă spre ea, peste pat. Iar tu nu ai păţit nimic, scumpa mea. În curând vei fi bine. Lăudaţi fie sfinţii pentru mila lor. Să jelesc pentru un copil nenăscut, când draga mea fiică a fost cruţată? Când mi-au adus vestea accidentului tău, am fost asaltat de cele mai îngrozitoare temeri şi am plâns, pentru că, dacă ceva s-ar fi întâmplat cu Lucrezia mea, nu m-ar mai fi interesat viaţa asta. M-am rugat pentru viaţa ta cu atâta ardoare, cum nu m-am mai rugat niciodată până acum, şi, vezi tu, Lucrezia, rugăciunile mi-au fost ascultate. Iubita mea este nevătămată, iar copilul... Dar îţi spun eu că vor urma alţi copii.

— Tată, spuse ea, stai lângă mine. Nu pleca încă.

Papa zâmbi şi încuviinţă.

Lucrezia se mai destinse şi încercă să se gândească la copiii pe care urma să-i aibă cu Alfonso. Când vor avea un copil, un copil care să trăiască, atunci va înceta să îl mai plângă pe acesta. Voia să se gândească la viitor, voia să uite cuvintele tulburătoare pe care le auzise despre fratele ei, Cesare.

*

Între timp, Cesare era nemulţumit în Franţa. Îşi dorea să nu fi pornit niciodată în aventura aceasta. Considera că fusese umilit aşa cum nu i se mai întâmplase vreodată. Carlotta din Neapole îl ura, destăinuire pe care le-o făcuse tuturor prietenilor ei, iar aceştia avuseseră grijă ca toate comentariile să ajungă la urechile lui. Ea declarase că nu

se va recomanda niciodată ca doamnă cardinal, aşa cum i s-ar fi spus, cu siguranţă, dacă se mărita cu Borgia.

Când se întâlneau, lucru care se întâmpla frecvent, ea se străduia să pară sinceră şi să insinueze că el nu trebuie să o învinovăţească pe ea pentru eşecul relaţiei lor; ea doar ascultase de tatăl ei, care îşi menţinea hotărârea, alături de celelalte curţi regale din Europa – desigur, cu excepţia regelui Franţei.

Era o poziţie enervantă, dar Cesare trebuia să îşi stăpânească mânia şi să se prefacă detaşat, ascunzându-şi îngrijorarea din ce în ce mai mare, cu fiecare săptămână ce trecea.

Într-una din zile, regele trimise după el. Alături de rege stăteau regina şi câţiva miniştri. Cesare simţi prezenţa lor ca pe o insultă în plus.

— Am veşti grave pentru tine, milord, spuse Ludovic.

Cesare era conştient că anumite persoane din jurul tronului se chinuiau din greu să îşi ascundă zâmbetele.

— Sire? se încruntă Cesare, străduindu-se cu toată puterea să-şi păstreze calmul.

— Doi dintre supuşii noştri s-au căsătorit, continuă regele, şi mă tem că acest lucru nu-ţi va face plăcere.

— Am vreun interes special pentru unul din aceşti supuşi, Maiestate? întrebă Cesare.

— Foarte mare. Unul din ei este prinţesa Carlotta.

Cesare simţi că buzele i se strâmbă incontrolabil într-o grimasă şi că tot sângele îi inundă chipul. Îşi strângea pumnii atât de tare, că unghiile i se înfipseră în carne, rănindu-l până la sânge.

Îşi dădu seama că se bâlbâie şi începu să vorbească şoptit, pentru ca apoi, vocea să i se transforme într-un răcnet.

— Căsătorită... Maiestatea Voastră?

— Da, obrăznicătura s-a măritat cu nobilul ei breton. Regele ridică din umeri. Desigur, a avut consimţământul tatălui ei pentru această căsătorie, iar eu şi regina considerăm că, în aceste circumstanţe, nu mai avem nici o putere în această problemă.

— Maiestatea Sa, regele din Neapole, pare foarte mulţumit de alegerea fiicei sale, spuse Anne de Bretania repede.

Pe Cesare îl mâncau degetele să apuce sabia şi să atace cuplul regal, acolo, pe loc. Erau duşmanii lui, ei puseseră asta la cale. Şi când se gândea că el fusese cel care le adusese bula, dându-le posibilitatea să se căsătorească! Îl insultau dinadins, spunându-i că regele din Neapole accepta un nobil breton fără importanţă, dar îl respingea pe Cesare Borgia, fiul papei, ca ginere.

Era inacceptabil. Îi cereau să suporte o umilinţă prea mare.

Poate că Ludovic îşi dădea seama de asta, pentru că vorbi imediat din nou.

— A, milord, mai sunt şi alte doamne la curtea noastră. Poate că ele vor fi mai puţin capricioase.

„Sfântă Fecioară”, se rugă Cesare în gând, „ajută-mă să rămân calm. Opreşte această goană nebunească a sângelui meu, care mă împinge să ucid.”

— La ce doamnă se gândeşte Maiestatea Voastră? reuşi Cesare să spună.

Ludovic zâmbi agreabil.

— După această dezamăgire amarnică, m-am gândit la o pereche potrivită pentru dumneata. Ruda mea, regele de Navarra, are o fiică tânără şi frumoasă. Ce părere ai de o căsătorie cu tânăra Charlotte de Navarra?

Cesare simţi că i se înteţesc bătăile inimii. El pusese ochii pe Carlotta, dar Charlotte nu era o alternativă rea.

— Alain d’Albret, continuă regele, ieşi în faţă, vere, şi spune ce părere ai despre o căsătorie între bunul nostru prieten, ducele de Valentinois, şi micuţa noastră Charlotte.

Regele Navarrei veni în faţa regelui Franţei. Părea supărat.

— Nu mi se pare normal, spuse el, ca un cardinal să aibă dreptul să se căsătorească.

— Ducele nu mai este cardinal, îi aminti regele.

— Am fost eliberat de jurămintele mele, strigă Cesare. Sunt la fel de apt pentru căsătorie ca orice alt bărbat.

— Va trebui să mă asigur că un bărbat care a fost odată cardinal este liber de toate legăturile ecleziastice, înainte să îi dau pe una dintre fiicele mele, spuse cu încăpăţânare Alain d’Albret.

— Eşti un prost! strigă din nou Cesare. Toată lumea ştie că sunt liber.

În jurul lui se lăsă liniştea. Ludovic îl privi cu răceală. Acest străin uitase cât de strictă era eticheta la curtea Franţei.

— Implor iertare, zise Cesare iute, dar vă pot dovedi că ceea ce spun este adevărat.

— Chiar am *nevoie* de dovezi, spuse Alain cu duritate în glas.

— Trebuie să îi înţelegi grija, adăugă regele, uitându-se când la Alain, când la Cesare. Este tată şi are sentimente părinteşti.

— Maiestatea Voastră îi poate explica faptul că sunt liber.

— Îi vom oferi toate dovezile, spuse regele, dar asta va dura ceva timp.

— Voi avea nevoie de dovada supremă, Maiestatea Voastră, declară Alain.

Regele se ridică şi, ducându-se spre Alain, îşi înlănţui braţul de al lui. Apoi se întoarse, îi făcu semn lui Cesare şi,

prinzându-l şi pe el de braţ, plecă cu amândoi spre o ambrazură, unde le vorbi în şoaptă, în timp ce restul curţii care privise scena de dinainte rămase să bârfească în urmă, respectând dorinţa regelui de intimitate.

— Dovada va veni, îi spuse regele lui Alain. Sfinţia Sa o va trimite fără întârziere. Apoi se întoarse către Cesare. Amanieu, fratele lui Charlotte, va fi şi fratele tău, duce. Îşi doreşte de mult un post de cardinal. Un post de cardinal, Alain! Cred că, dacă ţi-ai vedea fiul numit cardinal, ai ajunge mai repede la o hotărâre, nu-i aşa?

— Dovada, Sire, repetă Alain. Trebuie să am dovada... dovada pentru mine însumi şi numirea de cardinal pentru fiul meu. Şi apoi... nu mă voi mai opune ideii de a accepta un soţ pentru fiica mea.

Cesare era tăcut. Trebuia să aibă o soţie. Nu putea face faţă umilinţei de a se întoarce la Roma fără o soţie, iar Charlotte d'Albret era fiica unui rege, la fel cum era şi Carlotta.

Prin căsătoria asta, el vedea o modalitate de a-şi salva onoarea, dar în acelaşi timp era şi circumspect.

Erau adevărate vorbele care se şopteau pe la curtea Franţei cum că „regele îl ţine ostatic pe Cesare Borgia"?

Sugerase regele această căsătorie pentru a întârzia plecarea din Franţa a lui Cesare, pentru a-l transforma într-un musafir mai degrabă decât într-un ostatic? Cesare credea că Ludovic plănuia chiar şi acum un atac asupra oraşului Milano. Se putea ca el, măreţul Cesare, să fie pus în umilitoarea poziţie de a fi încă o dată ostatic?

Cu toate acestea, căsătoria cu o rudă de sânge a regelui Franţei avea să fie în favoarea lui.

Se hotărî atunci să se însoare cu Charlotte cât mai curând posibil.

Curtea Franţei se afla la Blois, iar evenimentul la care participa era căsătoria lui Cesare Borgia, duce de Valentinois, cu Charlotte d'Albret.

Regele era încântat. De fiecare dată se simţea la fel atunci când se afla în frumosul său castel de pe malurile Loarei, atât de grandios, construit pe mai multe pante, lucru care îi dădea un aspect pitoresc şi maiestuos. Dintre toate castelele sale, Ludovic îl iubea cel mai mult pe cel de la Blois, pentru că se născuse acolo, într-o zi de iunie din anul 1462, şi tot în acelaşi castel, într-o noapte de aprilie din anul 1498, un mesager îi adusese vestea morţii regelui Carol, când, îngenunchiind în faţa lui, strigase: „Regele e mort! Trăiască regele!"

De Blois îl legau cele mai frumoase amintiri.

Prin urmare, era bucuros că această căsătorie avea loc aici. Armatele sale erau pregătite să mărşăluiască împotriva regatului Milano, iar el reuşise să îl reţină pe mult iubitul fiu al papei pe pământ franţuzesc pentru câteva luni. Căsătoria avea să-l ţină aici pentru alte câteva luni, deoarece nu avea să plece din Franţa până când soţia lui nu rămânea însărcinată. Mai mult, familia Borgia era acum legată prin căsătorie de casa regală a Franţei – o mare onoare pentru ei, lucru pe care, fără îndoială, îl vor recunoaşte.

Când Ludovic va fi gata să invadeze Italia, va avea de partea lui influenţa puternică a papei, astfel încât se putea felicita pentru talentele lui diplomatice, la fel de mari ca ale lui Alexandru al VI-lea. Obţinuse atât divorţul pentru el, cât şi sprijinul papei, toate astea în schimbul fiicei lui Alain d'Albret, al unui titlu şi al unui domeniu iluzoriu.

Aşa că, în timp ce urmărea festivităţile, se simţea satisfăcut şi indulgent. Şi ce mai festivităţi! Borgia n-avea decât să plătească! El voia splendoare, aşa că îi permise să o aibă. Tatăl lui era unul dintre cei mai bogaţi oameni

din lume. N-au decât să facă aceşti Borgia paradă de bogăţia lor în faţa cinicilor francezi! Mai bine să-şi cheltuiască averea pe festivităţi de nuntă decât pe armate pe care să le folosească împotriva francezilor.

Vremea era călduroasă şi însorită, iar câmpurile din jurul castelului erau încântătoare. Ideea de a ţine festivităţile afară fusese primită cu aplauze, iar tapiseriile brodate cu flori erau aranjate pe câmp în forma unor corturi pătrate descoperite, în aşa fel încât să lase să se vadă cerul senin şi albastru. Aceşti pereţi tapisaţi transformau pajiştea într-un palat cu o sală mare de banchet, o sală de dans cu iarbă, în loc de covor, şi cerul pe post de tavan.

Papa, bucuros de aranjamente, trimisese cufere cu bijuterii pentru mireasă, iar micuţa Charlotte, care dusese un trai modest, era uluită.

Charlotte avea şaisprezece ani, dar părea chiar şi mai tânără pentru vârsta ei. Era o mireasă tăcută şi, când ochii ei temători îi întâlniră pe cei ai lui Cesare, până şi el fu mişcat de simplitatea ei. Îşi dădu seama că ea îl va privi cu admiraţie, din moment ce îl vedea atât de frumos, mai ales că nu auzise nimic despre reputaţia lui, fiind atât de mult timp izolată de lume.

În vreme ce şedea alături de ea la banchet şi dansau împreună sub cerul albastru, în sala înconjurată de tapiserii, Cesare se hotărî să o facă fericită cât timp va mai rămâne în preajma ei, pentru că imediat ce va rămâne însărcinată, îşi pusese în gând să se întoarcă la Roma.

Ambiţiile sale erau mai mari ca niciodată. Avea planuri pentru cucerirea Italiei. O va lăsa grea şi o va numi castelană pe domeniile sale din Franţa. Apoi se va întoarce pentru a deveni cuceritorul pământurilor sale natale şi, poate, al lumii.

Dar nu îi spusese şi ei asta şi, în timp ce dansa cu ea, atât de frumos în veşmintele sale de nuntă, o fascina pe această fată simplă cu aspectul lui blând şi conversaţia inteligentă. Cei care îl cunoşteau bine se minunară de schimbarea lui şi, pentru o vreme, uitară să le fie milă de micuţa Charlotte d'Albret.

Cât despre Charlotte, ea era departe de a-şi plânge de milă. Era mireasa unuia dintre cei mai controversaţi bărbaţi din lume şi descoperi că îl găseşte fermecător, vesel şi sentimental, blând şi pasional.

Aşadar, sub cerul de mai de la Blois, mireasa şi mirele visau la viitorul pe care urmau să îl aibă împreună, dar ea ar fi fost surprinsă dacă ar fi ştiut că nu apare aproape deloc în visele isteţului şi blândului ei soţ.

În această vreme, Lucrezia rămăsese din nou însărcinată, iar tatăl ei o vizita zilnic.

Când Garcia, mesagerul lui Cesare, veni în goana calului la Roma cu vestea că, într-adevăr, căsătoria avusese loc, Alexandru se entuziasmă atât de mult de parcă ar fi fost vorba despre căsătoria lui. Trimise imediat după Lucrezia şi îl chemă îndată pe Garcia, deşi sărmanul om, istovit de oboseala drumului, căzu la picioarele papei.

Văzându-l în ce stare era, Alexandru ceru să i se aducă un scaun confortabil, trimise după vin şi mâncare pentru a-l revigora, dar nu îl lăsă să-i scape din ochi până ce nu îi povesti de-a fir a păr cele întâmplate la Blois.

— Căsătoria a fost oficiată, Sfinţia Ta, rosti gâfâind Garcia.

— Şi consumarea ei?

— Şi asta, Sfinţia Voastră. Am aşteptat până dimineaţă ca să vă aduc şi această veste.

— De câte ori? întrebă papa.

— Şase, Sfinţia Voastră.

— Un fiu demn de tatăl său, strigă Alexandru râzând. Preaiubitul meu fiu, sunt mândru de tine.

— Maiestatea Sa, regele Franţei, l-a felicitat pe milord pentru curaj şi pricepere, Sfinţia Voastră...

Aceste cuvinte l-au făcut pe Alexandru să râdă şi mai tare.

— Spunând, Sfinţia Voastră, că ducele l-a întrecut pe Maiestatea Sa.

— Sărmanul Ludovic! strigă papa. Chiar se aştepta ca un Valois să poată rivaliza cu un Borgia!

Apoi, ceru să audă fiecare detaliu al ceremoniei, până la consumarea căsătoriei, moment despre care îi plăcea să i se povestească iar şi iar.

La câteva zile după aceea, încă putea fi auzit murmurând: „De şase ori! Nu-i rău... nu-i rău deloc, fiule."

Îi plăcea să povestească el însuşi despre nuntă, şi repeta totul oricui nu auzise istorisirea, ba deseori chiar şi celor care o ştiau, înflorind pe ici-colo, exagerând în legătură cu numărul bijuteriilor şi splendoarea lor, fără să renunţe însă la acel „de şase ori"; şi râdea tare, până când îi dădeau lacrimile.

Era minunat, îşi spunea Lucrezia, să îl vadă atât de mulţumit. Nu trecuse decât o lună de când fusese conceput copilul ei, dar deja se simţea complet fericită. Tatăl ei era încântat; Cesare avea o soţie, iar ea îl avea pe iubitul ei, Alfonso, şi urma să nască un copil. Ce-şi putea dori mai mult pe lume?

Sanchia era neliniştită. Îi ţinu calea fratelui ei, când acesta ieşi din apartamentele soţiei sale.

Alfonso îngâna o melodie veselă pe care Lucrezia o cânta deseori la lăuta ei, iar vederea acestei expresii mulţumite, aproape extatice, pe chipul lui, o irită pe Sanchia.

— Alfonso, strigă ea, vino în camera asta, unde putem sta în linişte. Trebuie să-ţi vorbesc.

Surprins, Alfonso o privi cu ochii lui frumoşi, care semănau atât de mult cu ai ei.

— Pari tulburată, Sanchia, rosti el.

— Tulburată! Desigur că sunt tulburată. La fel ai fi şi tu, dacă ai avea puţină minte.

Alfonso nu prea avea răbdare. Sanchia se schimbase de când plecase Cesare. Nici unul dintre amanţii ei nu o mai satisfăceau şi era într-o stare continuă de nemulţumire.

— Ei bine, spuse Alfonso cu încăpăţânare, ce te preocupă?

— Francezii plănuiesc o invazie.

Lui îi venea să caşte şi îşi înăbuşi cu greu acest impuls.

— Nu are nici un rost să întorci spatele la ce am de spus, numai pentru că nu-ţi face plăcere să asculţi aşa ceva, Alfonso. Trebuie să mă asculţi. Ascanio Sforza este îngrijorat.

— El e mereu îngrijorat.

— Pentru că este un bărbat de bun-simţ, care are urechile atente la tot ce se petrece în jurul lui.

— Şi ce se petrece în jurul lui?

— Intrigi.

— Sincer, Sanchia, ţie ţi-au plăcut întotdeauna intrigile. Recunosc, mă amuzau mai tare intrigile de dragoste.

— Ce se va întâmpla când se va întoarce acasă Cesare?

— Jur că va fi amantul tău, în ciuda faptului că are o soţie franţuzoaică.

— Acum este aliatul regelui Franţei, iar francezii au vrut mereu să pună mâna pe Milano şi pe... Neapole. Noi

suntem din Neapole. Nu uita asta, Alfonso. Cesare nu îl va ierta niciodată pe unchiul nostru pentru că nu i-a dat-o pe Carlotta. Se va alia cu francezii împotriva unchiului Federico. N-aş vrea să fiu în Neapole când Cesare va mărşălui peste el cu trupele sale.

— Noi suntem din Neapole, spuse Alfonso, dar suntem ginerele şi nora Sfinţiei Sale, care este prietenul nostru.

— Alfonso, prostule... prostule!

— M-am plictisit, Sanchia.

— O, du-te la soţia ta, ţipă ea. Du-te... şi bucură-te de iubirea ta, pentru timpul puţin care ţi-a mai rămas. Alfonso, te avertizez. Trebuie să ai mare grijă când Cesare se va întoarce în Italia.

— Tocmai şi-a luat o soţie, strigă Alfonso, încruntându-se.

— Nu toţi soţii sunt atât de devotaţi ca tine, frate. Unii au ambiţii mai mari decât să facă dragoste. Brusc, Sanchia îl prinse de braţ. Tu eşti fratele meu, spuse ea, şi suntem alături unul de celălalt, aşa cum am fost întotdeauna.

— Da, Sanchia, aşa suntem.

— Atunci... nu te lăsa păcălit de această falsă senzaţie de siguranţă. Ţine-ţi ochii şi urechile deschise, frate. Pericolul se află lângă noi... pericol pentru familia noastră... şi nu uita că, deşi eşti soţul Lucreziei, eşti în acelaşi timp şi prinţ al oraşului Neapole.

*

Goffredo, care acum avea şaptesprezece ani, era conştient de tensiunile din jurul său şi hotărâse să nu fie lăsat pe dinafară. Papa se arăta foarte încântat de căsătoria lui Cesare şi de sarcina Lucreziei, iar lui Goffredo i se părea că îi rămăsese puţin timp la dispoziţie ca să manifeste interes şi pentru fiul său mai mic. Deseori, oamenii îl tratau cu mai puţin respect decât îndrăzniseră

vreodată să îi arate lui Cesare sau lui Giovanni cel mort. Goffredo cunoştea motivul – mulţi declaraseră că el nu era fiul papei, şi avea impresia că însuşi papa era înclinat să creadă la fel.

Goffredo nutrea faţă de cei din familia Borgia puternice sentimente de admiraţie, aşa cum nu mai simţise până atunci faţă de altcineva. Trăia cu ideea că dacă nu va fi acceptat ca unul de-al lor, viaţa nu mai avea nici un sens.

Prin urmare, hotărî să atragă atenţia asupra asemănărilor dintre el, Cesare şi răposatul Giovanni, şi începu să hoinărească pe străzi după lăsarea întunericului, în compania însoţitorilor săi, intrând în taverne, căutând femei şi iscând certuri printre bărbaţi. Acest gen de lucruri obişnuiau să fie modul preferat de petrecere a timpului pentru Giovanni înainte să moară, şi Goffredo tânjea ca oamenii să spună: „O, a luat-o pe urmele fraţilor lui”.

Într-o noapte, pe când el şi oamenii săi făceau scandal pe podul Sant’Angelo, un gardian le strigă să se oprească.

Puţin alarmat, dar hotărât să-şi merite numele de Borgia, Goffredo îi ceru socoteală pentru faptul că îşi permitea să împiedice un Borgia să-şi satisfacă plăcerile.

Gardianul îşi scoase sabia şi fu imediat flancat de doi dintre soldaţii săi. Goffredo ar fi preferat să se retragă, dar Giovanni şi Cesare nu ar fi făcut niciodată aşa ceva.

Gardianul era un bărbat curajos; mai mult, toată Roma ştia că papa nu manifesta faţă de Goffredo devotamentul fanatic de care dădea dovadă când era vorba de ceilalţi membri ai familiei sale. Cesare se afla în Franţa, Giovanni era mort, iar gardienii oraşului Roma hotărâră că nu-i vor permite celui mai mic membru al familiei să aducă teroarea în inimile oneştilor cetăţeni romani şi că ar trebui să i se dea o lecţie.

— Milord, spuse omul, civilizat, îţi cer să pleci în linişte mai departe.

— Iar eu îţi cer, bolborosi Goffredo, să aveţi grijă cum vă purtaţi.

— Am grijă să-mi fac datoria, răspunse gardianul, iar aceasta înseamnă să apăr cetăţenii Romei.

În consecinţă, Goffredo nu avu ce să facă decât să se arunce asupra omului, cu o mânie care spera că se compara cu cea afişată de Cesare, dar gardianul îl aştepta. Sabia lui străpunse coapsa lui Goffredo, care căzu la pământ, gemând.

Când Sanchia văzu că Goffredo este adus rănit acasă, se gândi că era pe moarte. Sângera abundent în timp ce zăcea culcat pe o targă construită în grabă, chipul îi era lipsit de culoare, şi ochii, închişi.

Sanchia ceru să afle ce se întâmplase şi i se spuse că un gardian îl atacase pe soţul ei pentru că refuzase să plece în linişte mai departe.

— Dar, începu unul dintre oamenii săi, dacă nu am fi fost atât de mulţi acolo să îl încercuim şi să îl protejăm, fără îndoială că ar fi avut aceeaşi soartă ca fratele lui, ducele de Gandia, şi ar fi trebuit să curăţăm Tibrul ca să-i găsim cadavrul.

Sanchia era mânioasă. Mai întâi chemă medicii pentru ca aceştia să se ocupe de soţul ei şi, când se asigură că viaţa avea să-i fie salvată, dădu frâu liber furiei sale. Nimeni nu ar fi îndrăznit să îi atace pe Cesare sau pe Giovanni aşa cum o făcuseră cu Goffredo. Acesta era un semn că soţului ei nu i se acorda respectul pe care îl merita un fiu al papei.

Prin urmare, hotărî că gardianul care l-a atacat pe Goffredo trebuia să fie aspru pedepsit, ca o avertizare pentru toţi cei care trăiau cu impresia că se pot purta cum doresc cu soţul ei, fără să păţească ceva.

Ceru o audienţă la Alexandru, dimineaţa devreme, şi se arătă supărată de lipsa de îngrijorare a acestuia faţă de soarta lui Goffredo. Papa nu îşi concedie însoţitorii şi nici nu îi adresă acel zâmbet cald şi blând pe care îl oferea de obicei femeilor frumoase.

— Sfinţia Ta, exclamă Sanchia, nu se face nimic pentru a-l aduce pe acest individ în faţa justiţiei?

Papa părea uimit.

— Mă refer la soldatul acela care a îndrăznit să îl atace pe soţul meu, continuă ea.

Papa afişă o expresie tristă.

— Regret că micul Goffredo este rănit şi recunosc că situaţia nu e una tocmai plăcută, dar gardianul care l-a atacat nu îşi făcea decât datoria.

— Datoria de a-mi lovi soţul, încât era aproape să-l omoare!

— Ştim prea bine că Goffredo s-a purtat necuviincios şi că atunci când i s-a cerut politicos să plece în linişte, a refuzat, iar refuzul lui a fost urmat de un atac asupra gardianului. După mintea mea, omul nostru nu avea de făcut decât un singur lucru: trebuia să se apere pe sine... şi să apere liniştea Romei.

— Vrei să spui că va scăpa fără să fie pedepsit?

— Pedeapsa deja s-a aplicat. Goffredo a fost atacatorul; el a primit pedeapsa.

— E vorba despre fiul tău!

Papa ridică din umeri şi lăsă să-i treacă pe chip o expresie plină de îndoială, care o înfurie pe Sanchia. Negând faptul că era tatăl soţului ei aici, în faţa altor oameni, i se părea intolerabil, aşa că Sanchia îşi pierdu controlul.

— El e bastardul tău!

— Asta e o problemă asupra căreia au existat mereu ceva îndoieli.

— Îndoieli! Cum pot exista îndoieli? Arată exact ca tine. Se comportă ca tine. Hoinăreşte pe străzi ca un Borgia în căutare de femei pe care să le violeze!

— Draga mea Sanchia, spuse papa, noi ştim că tu eşti doar pe jumătate de viţă regală, şi chiar şi aşa, te tragi dintr-un bastard, dar, te rog, ascunde-ţi pornirile de femeie simplă şi bolboroselile fără sens.

— Eu voi spune adevărul, strigă Sanchia. Poate că eşti tu papa, dar eşti şi tatăl a nenumăraţi copii. Nu-ţi şade bine să renegi drepturile oricăruia dintre ei, dar să faci asta cu unul atât de apropiat precum Goffredo...

Papa o reduse la tăcere.

— Îţi cer să pleci, Sanchia.

— Nu voi pleca! ţipă ea, deşi era conştientă de uimirea şi interesul crescut, probabil chiar şi de bucuria celor care se aflau destul de aproape pentru a trage cu urechea. Când m-ai măritat cu Goffredo nu ţi-a mai fost silă de originile mele.

— Eşti o mireasă potrivită pentru el, spuse papa. Nu ştiu sigur cine e tatăl lui Goffredo. E posibil ca nici mama ta să nu ştie cine e tatăl tău.

— Eu sunt fiica regelui din Neapole.

— Asta susţine mama ta. Cu anumite ocazii se ştie că apare o mică nepotrivire în ceea ce priveşte realitatea, iar comportamentul tău de acum este una dintre aceste ocazii.

Ochii albaştri ai Sanchiei se aprinseră. Aceasta era o insultă la adresa originii şi frumuseţii ei. Niciodată nu mai afişase papa o asemenea furie la adresa unei femei frumoase.

— Acum, ai de gând să pleci de bunăvoie? o întrebă cu răceală.

Suna ca o ameninţare şi, privind înapoi spre cei doi bărbaţi care se apropiau de ei cu paşi grei şi hotărâţi şi

fără să aibă chef să suporte mai departe umilinţa de a fi scoasă cu forţa din sală, Sanchia schiţă o reverenţă şi se retrase.

Mai târziu, ajunsă în apartamentele ei, se simţi deja mai calmă şi îşi spuse că ceea ce tocmai se întâmplase era semnul pericolului iminent în care se afla ţara sa. Probabil că papa intenţiona să rămână de partea francezilor. Ea fusese insultată; oare ce soartă îi era rezervată fratelui ei? Nici măcar Lucrezia nu va fi capabilă să îl salveze, aşa cum nu reuşise să îl salveze nici pe Pedro Caldes.

La scurt timp după întrevederea cu papa, veni să o vadă Ascanio Sforza.

Veştile despre întâlnirea ei cu Alexandru ajunseseră la el şi, asemenea Sanchiei, şi el avea presimţiri de rău augur.

— E lucru sigur, spuse, că invazia este iminentă.

Sanchia îl aprobă.

— Ce-ar trebui să fac? întrebă ea.

— În ceea ce te priveşte, stai unde eşti şi descoperă tot ce poţi. Rămâi prietenă cu Lucrezia, pentru că prin ea e posibil să aflăm ce se petrece aici, în Roma. Eu voi pleca cât de curând posibil către Milano. Fratele meu, Ludovico, trebuie să-şi înceapă imediat pregătirile, iar eu voi fi acolo să-l ajut. Cât despre fratele tău...

— Da, interveni Sanchia nerăbdătoare. Cum rămâne cu fratele meu?

— E greu să ghicesc ce soartă i-au rezervat.

— Papa îi arată multă afecţiune în acest moment.

— Şi e gata să o insulte pe sora lui în faţa membrilor suitei sale.

— Poate că l-am împins să facă asta. Eram foarte furioasă.

— Nu, nu te-ar fi tratat aşa cum a făcut-o dacă i-ar fi păsat de bunăstarea Neapolelui. Să nu ai încredere în

prietenia pe care i-o arată fratelui tău. Când vor veni francezii, Cesare va fi de partea lor, iar când el va ajunge în Roma, vor căuta să scape de fratele tău. Cesare i-a urât dintotdeauna pe soţii Lucreziei, iar faptul că ea este devotată acestuia nu îl va face pe Cesare să-l urască mai puţin.

— Crezi că fratele meu este în pericol imediat?

Ascanio mişcă din cap, încuviinţând.

— Va fi, atunci când se va afla că am plecat spre Milano. Papa ştie despre întâlnirile noastre; era imposibil să păstrăm un asemenea secret faţă de el. Are spioni peste tot, aşa că va şti că suntem în stare de alertă. Din momentul în care plec din Roma, Alfonso se va afla într-un pericol mai mare.

— Atunci lucrul cel mai înţelept pe care ar putea să-l facă ar fi să plece şi el imediat spre Neapole?

— Încearcă să îl convingi să plece fără întârziere.

— Nu va fi uşor. Îi va fi greu să se desprindă de Lucrezia.

— Dacă îl iubeşti, o avertiză Ascanio, îndeamnă-l să fugă ca să se salveze.

Lucrezia stătea întinsă pe pat în timp ce doamnele de companie îi pieptănau părul. Era însărcinată în aproape şase luni şi obosea uşor, dar era fericită. Trei luni, îşi spuse, şi se va naşte copilul lor. Se gândea ce fel de leagăn să-i ia.

— E prea devreme? le întrebă pe doamne. De ce să nu-mi ofer plăcerea de a-l vedea lângă pat atunci când mă trezesc, spunându-mi: Au mai rămas optzeci şi patru de zile... optzeci şi trei... optzeci şi două...?

Femeile îşi făcură cruce în grabă.

— S-ar părea că puneţi providenţa la încercare, doamnă, spuse una dintre ele.

— Totul va fi bine de data asta, zise Lucrezia repede.

Apoi gândurile îi zburară înapoi în trecut şi se văzu însărcinată tot în şase luni, ca acum, îmbrăcată cu jupoanele voluminoase pe care i le adusese Pantisilea, micuţa cameristă care o îngrijise în mănăstire. Stătea în faţa cardinalilor şi a trimişilor, jurând că e virgină, pentru a putea fi divorţată de Giovanni Sforza.

— Poate că sunt ghinionistă, îşi spuse ea. Primul meu copil, pe care nu îl cunosc, o fi crescut de vreo femeie din oraşul acesta! (Sfântă Fecioară, fă în aşa fel încât să fie blândă cu micuţul meu!) Pe al doilea l-am pierdut înainte să aflu dacă era fată sau băiat.

De data asta, era diferit. Acest copil va primi cea mai atentă îngrijire. Era viu înăuntrul ei – vioi şi puternic, şi totul arăta că aceasta era o sarcină sănătoasă.

— Milord întârzie, spuse ea. Mă aşteptam să apară.

— Nu va trece mult şi va fi aici, doamnă, i se răspunse.

Dar ea aşteptă şi el nu veni. La un moment dat, aţipi. Cât de obosită o făcea să se simtă micuţul acesta din pântecele ei! Îşi atinse uşor burta umflată şi zâmbi cu blândeţe.

— De data asta, totul va fi bine. E băiat, murmură ea, sigur e băiat. Se va numi Rodrigo, după cel mai bun şi mai iubitor tată pe care l-a avut vreodată o femeie.

Auzi voci venind din anticameră şi se ridică să asculte. Cum de era posibil ca după tonul vocilor să-ţi dai seama că se întâmplase ceva?

— Doamna doarme. Aşteaptă până se trezeşte.

— Sigur va dori să afle imediat despre ce este vorba.

— Nu... nu. E mai fericită să nu afle. Las-o să-şi facă somnul.

Lucrezia se ridică, îşi puse o haină lejeră deasupra şi se duse în anticameră. Un grup de oameni tresăriră şi se holbară la ea.

— S-a întâmplat ceva, zise ea. Vă rog, spuneţi-mi repede.

Nimeni nu îndrăzni să înceapă, iar ea îi imploră din priviri.

— Vă ordon să îmi spuneţi, repetă.

— Doamnă, ducele de Bisceglie...

Mâna Lucreziei se duse instinctiv la volanele din jurul gâtului şi le strânse ca şi cum i-ar fi oferit sprijin. Feţele oamenilor păreau să se contopească într-una singură şi să se estompeze, în timp ce una dintre doamnele ei fugi spre ea şi îşi puse braţul în jurul ei.

— El este bine, doamnă. Nu a păţit nimic, o asigură femeia. Doar că a plecat din Roma.

— A plecat din Roma! repetă Lucrezia.

— Da, doamnă, a plecat cu un alai mic, acum câteva ore. A fost văzut călare pe armăsarul său, galopând grăbit către sud.

— Eu... înţeleg, spuse ea.

Se întoarse şi se duse înapoi în camera ei. Femeile o urmară.

Exista o scrisoare de la Alfonso.

Lucrezia o primi la o oră după ce i se dăduse vestea plecării lui. O apucă cu repeziciune; ştia că el nu ar fi fugit de ea de bunăvoie, fără să lase vorbă.

Lucrezia citi scrisoarea.

O iubea. Viaţa lui nu avea nici un sens fără ea, dar fusese nevoit să o părăsească. La urechile lui ajunseseră veşti conform cărora existau comploturi pentru a i se lua viaţa. Ştia că moartea lui i-ar fi pricinuit cea mai mare nefericire din lume, şi nimic altceva nu conta pentru el decât s-o ştie fericită, căci dacă el ar fi fost mort, acest lucru nu l-ar mai fi putut afecta. El nu era în siguranţă la Roma, aşa cum ştiuse dintotdeauna că se va întâmpla, dar se lăsase orbit de fericire şi nu mai văzuse pericolul.

Acum, pericolul fiind atât de aproape, nu mai avea curaj să aştepte. I se rupsese inima că o părăsise, dar nu aveau să fie separaţi pentru multă vreme. O implora să plece din Roma, aşa cum făcuse el, şi să i se alăture în Neapole. Acolo aveau să fie în siguranţă şi puteau fi fericiţi în continuare.

Lucrezia citi scrisoarea de câteva ori şi plânse din cauza ei. Încă o mai citea, când i se anunţă sosirea papei.

El nu o lăsă să se ridice. Veni lângă patul ei şi, luându-i mâinile într-ale sale, le sărută apăsat şi cu multă dragoste.

Lucrezia le spuse doamnelor de companie că pot pleca, şi abia atunci văzu cât de furios era din cauza plecării lui Alfonso.

— Este un tânăr prost, un tânăr prost şi speriat, tună Alexandru. Lucrezia era conştientă că tatăl ei îşi pierduse o parte din acel calm suprem care fusese arma lui principală în zilele sale victorioase de demult. De ce fuge de o soţie tânără şi frumoasă ca tine?

— Nu a fugit de mine, tată.

— Toţi vor spune că a fugit de tine. Giovanni Sforza se va distra pe seama ta, nu mă îndoiesc, şi se va asigura că întreaga lume va cunoaşte motivul veseliei sale, iar tu urmează să naşti copilul lui peste trei luni! Tânărul ăsta idiot habar n-are de locul pe care l-a obţinut în familia noastră prin această căsătorie.

— Tată scump, Sfinte Părinte, nu îl judeca prea aspru.

— Te-a rănit, copila mea, şi aş judeca aspru pe oricine ar face asta.

— Tată, ce intenţionezi să faci?

— Să-l aduc înapoi. Deja am trimis soldaţii după el. Cred că îl vor readuce pe acest băietan prostovan la noi în curând.

— El e neliniştit, tată.

— Neliniştit! Ce drept are să fie neliniştit? Nu a fost tratat ca unul de-al nostru?

— Tată, se pune la cale ceva. Prietenia lui Cesare cu francezii...

— Micuţa mea Lucrezia, nu trebuie să-ţi baţi capul ăsta mic şi blond cu astfel de probleme nepotrivite. Eşti făcută să încânţi privirile, nu să judeci problemele politice. Soţul acesta al tău a rătăcit într-un labirint de neînţelegeri pentru că a crezut că pricepe probleme care sunt dincolo de înţelegerea lui. Nu mă îndoiesc că vinovaţi pentru asta sunt sora aia a lui şi prietenii ei. Sper că nu te-au molipsit şi pe tine cu ideile lor prosteşti.

— Tată, ideile astea ar mai fi atât de prosteşti dacă am fi în război cu francezii?

— Nu te teme. Te voi proteja întotdeauna. Şi îţi voi aduce soţul înapoi. Asta este ceea ce vrei, nu-i aşa?

Lucrezia dădu din cap. Începuse să plângă, deşi ştia că papa ura lacrimile, dar nu le putu stăvili.

— Vino şi şterge-ţi ochii, o rugă el şi, când se mişcă, papa văzu pe cuvertura patului scrisoarea de la Alfonso.

Alexandru o ridică. Lucrezia i-o luă repede din mână. Expresia lui arăta că gestul ei brusc îl rănise.

— Este o scrisoare de la Alfonso, zise Lucrezia repede.

— Scrisă de când a plecat?

— Mi-a scris-o dinainte să plece şi a trimis un mesager să mi-o aducă. Îmi explică de ce a plecat... şi...

Era clar că papa tânjea să pună mâna pe scrisoare şi se aştepta din partea fiicei sale să i-o arate, dar când îşi dădu seama că Lucrezia nu avea să facă asta, se comportă ca un diplomat inteligent ce era şi nu o ceru, pentru a nu fi refuzat. Nu voia să aibă parte de neplăceri din partea Lucreziei, mai ales acum, când ştia că soţul ei îl considera duşmanul său. Prin urmare, Lucrezia oscila între cei doi bărbaţi. Papa era hotărât să rămână la fel de important

pentru fiica lui şi cel mai bun lucru pe care îl putea face era să continue să joace rolul de tată înţelegător şi binevoitor.

— Mă întreb de ce nu te-a luat cu el, spuse Alexandru. Declară că te iubeşte foarte mult, dar cu toate astea te părăseşte.

— E din cauza copilului pe care îl port. Se temea că drumul va trebui parcurs într-o grabă atât de mare, încât eu şi copilul am fi putut păţi ceva rău.

— Cu toate astea, a hotărât să te părăsească!

— Vrea să mă duc la el, în Neapole, cât mai curând posibil.

Papa strânse din buze într-o expresie aspră pe care Lucrezia nu o percepu. Alexandru era hotărât să nu o lase pe fiica lui să-l părăsească pentru a se duce după soţul ei.

Ezită pentru câteva minute, apoi vorbi din nou:

— Nu cred că e la fel de îngrijorat ca mine în ceea ce priveşte starea ta, dar poate că e doar tânăr şi din cauza asta nu-şi dă seama că a purta un copil presupune unele riscuri pentru sănătate. Draga mea, n-ar trebui să îţi permit să călătoreşti atât de departe până nu se naşte copilul.

Ochii lor se întâlniră, iar Alexandru îşi dădu seama că Lucrezia nu mai era un copil şi că îi subestimase puterea de înţelegere. Ea ştia de rivalităţile existente; era perfect conştientă de natura posesivă a iubirii pe care i-o purta tatăl ei şi că Alfonso avea toate motivele să nu aibă încredere în intenţiile pe care socrul său le avea în legătură cu el.

Lucrezia începu să plângă din nou. Nu îşi putea opri lacrimile... lacrimi de nefericire şi de neputinţă.

Alexandru, care nu suporta vederea lor, o sărută pe frunte şi plecă repede.

Alfonso ajunse la Neapole şi, în ciuda faptului că papa îi ceru să se întoarcă imediat, refuză să se supună. Acest lucru îl înfurie pe papă, care ştia că întreaga Italie îşi va da seama că Alfonso avea motive întemeiate să se teamă, pentru că era dispus să-şi părăsească soţia de care, după cum prea bine se ştia, era foarte îndrăgostit.

Alexandru suferise mai multe crize de leşin în ultimul an şi existau momente când sângele îi invada chipul, când venele i se umflau la tâmple şi îi venea greu să-şi recapete autocontrolul, despre care ştia că este unul dintre cele mai importante atuuri ale lui. Aceasta era una dintre ocaziile în care îi era aproape imposibil să rămână calm.

Trimise după Sanchia şi îi spuse că se poate pregăti să plece imediat la Neapole; din moment ce regele era hotărât să îl reţină pe fratele ei, putea la fel de bine să o primească şi pe ea.

Sanchia era uluită. Nu dorea să părăsească Roma şi îi spuse imediat acest lucru papei.

Fără a o privi, îi răspunse pe un ton glacial:

— Noi nu discutăm dorinţele tale, ci ale mele, îi spuse el.

— Sfinţia Ta, locul meu este aici, lângă soţul meu.

— Locul tău este acolo unde spun eu.

— Preasfinţia Ta, te implor, mai gândeşte-te.

— Deja m-am gândit, iar aceasta este hotărârea mea.

Sanchia îşi pierdu cumpătul.

— Refuz să merg, zise ea.

— Atunci, răspunse papa, va fi nevoie să te trimitem cu forţa.

Bărbatul care se purta fermecător cu femeile dispăruse. Frumuseţea ei nu însemna nimic pentru el. Sanchia nu crezuse că acest lucru ar fi putut să fie vreodată posibil.

— Dacă plec, ţipă ea furioasă şi umilită, îl voi lua pe Goffredo cu mine.

— Goffredo rămâne în Roma.

— Şi pe Lucrezia! strigă ea. Îi voi lua pe Lucrezia şi pe Goffredo cu mine. Ei vor dori să meargă. Lucrezia de-abia aşteaptă să fie alături de soţul ei. Dacă locul meu este în Neapole, atunci şi al ei tot acolo este.

După asta, Sanchia plecă satisfăcută de la papă, pentru că văzuse că îl pusese pe gânduri.

Din faţa palatului Santa Maria se pregătea să pornească un alai strălucitor. Acesta era format din patruzeci şi trei de trăsuri, printre care se afla şi o litieră splendidă, cu perne brodate din satin roşu şi un umbrar din damasc. Această litieră o transporta pe Lucrezia şi fusese concepută de însuşi papa, pentru ca fiica lui însărcinată să se bucure de tot confortul posibil în timpul călătoriei lungi şi obositoare.

Acum, Lucrezia stătea rezemată pe spate în litieră, iar Goffredo încălecase pe calul lui; aveau să iasă împreună din Roma, în fruntea alaiului, şi să se îndrepte spre Spoleto.

Alexandru stătea în loja papală, hotărât să-şi vadă fiica până în ultimul moment înainte să plece din Roma. Cu un zâmbet blând şi plin de afecţiune pe chip, ridică mâna spre ei, fluturând-o în semn de salut de trei ori, înaine să plece.

Lucrezia era bucuroasă să părăsească Roma. Ultimele zile fuseseră foarte agitate. Sanchia fusese forţată să se întoarcă în Neapole împotriva voinţei sale, şi Lucrezia ştia că această călătorie spre Spoleto era posibilă numai pentru că tatăl ei credea că ea şi Goffredo ar fi putut fugi de el în Neapole.

Se aflau în grija unor gărzi paşnice şi atente; nu era nici un dubiu în privinţa asta. În jurul lor se aflau soldaţi şi

curteni care juraseră că nu îi vor lăsa să le scape din ochi şi care ar fi trebuit să răspundă în faţa papei, dacă cei doi evadau.

Papa îi spusese Lucreziei de călătoria pe care trebuia să o facă până la Spoleto. Ea era fiica lui preaiubită, spusese el, iar el dorea să o onoreze. Avea să o facă guvernatoare a regiunilor Spoleto şi Foligno, o numire care, de obicei, cădea pe umerii cardinalilor sau a altor preoţi cu poziţii mai înalte, dar el voia ca toată lumea să ştie că îşi respectă fiica la fel de mult pe cât o iubeşte. Acesta era motivul pentru care avea să facă acea numire.

Însă Lucrezia ştia că acesta era numai jumătate din motivul călătoriei. Tatăl ei se temea că ea va fugi, şi nu suporta gândul. Nu voia să o ţină prizonieră în Roma, aşa că o făcuse prizoniera lui în Spoleto. Acolo avea să locuiască într-o casă asemănătoare unei fortăreţe şi, cum Spoleto era la mai mult de două sute patruzeci de kilometri spre nord, distanţa dintre ea şi Alfonso avea să fie şi mai mare decât dacă ar fi rămas în Roma.

Mai ştia şi că lacrimile pe care le vărsa încontinuu îl plictiseau. Papa voia ca ea să râdă mult, să îi cânte, să îl amuze; el nu putea suporta lacrimile.

Călătoria era grea şi avură nevoie de şase zile pentru a ajunge la Spoleto. Trebuise să îndure multe neplăceri pentru o femeie în situaţia ei, chiar şi în litiera ei matlasată în roşu sau în umbrarul pe care papa avusese precauţiunea de a-l echipa cu un scaun pentru picioare.

Cu toate astea, Lucrezia era mai fericită decât fusese când aflase de plecarea lui Alfonso, pentru că tatăl ei îi spusese că va face tot ce-i stă în putere ca să-i aducă soţul înapoi. Papa chiar nu avea nici o îndoială că va încheia această afacere în mod fericit, în câteva săptămâni, trimiţându-l pe Alfonso să-i ţină companie în Spoleto.

Era imposibil să se îndoiască cineva de capacitatea lui Alexandru de a realiza ceea ce îşi propunea, iar ea credea că nu avea să treacă multă vreme şi Alfonso avea să fie din nou cu ea.

În timp ce traversară câmpurile, Lucrezia văzu castelul măreţ, impresionant şi mohorât, construit deasupra oraşului, şi se simţi de parcă s-ar fi îndreptat spre o închisoare; dar, îşi spuse ea, dacă Alfonso i s-ar alătura aici, avea să fie o prizonieră fericită.

În oraş, oamenii aşteptau să o întâmpine; se îmbulzeau pe străzi pentru a o vedea intrând în litiera ei, sub umbrarul din damasc auriu. Erau cu toţii nerăbdători să caşte gura la această Lucrezia Borgia despre care auziseră nişte poveşti pe cât de şocante, pe atât de romantice.

Zâmbind, Lucrezia fu condusă pe sub poduri de flori şi, în ciuda oboselii, ascultă cu plăcere discursurile de bun-venit. Deşi ajunseseră la Spoleto în miezul zilei, trecură de Torretta şi de Turnul Spiritata abia când soarele era pe cale să apună.

Odată intrată în castel, fu condusă în curtea onorurilor, plină de arcade, unde le înmână demnitarilor adunaţi acolo documentele primite de la papă. Apoi ascultă mai multe discursuri; fusese numită guvernatorul oraşului Spoleto. În timp ce asculta şi le zâmbea tuturor foarte încântată, în sinea ei se ruga: „Sfântă Fecioară Maria, trimite-mi-l aici pe Alfonso”.

În zilele care urmară nu făcu altceva decât să stea la fereastră, să privească în jos spre oraş sau de-a lungul ravinei până la Muntele Luco, asteptându-l pe Alfonso.

Trecură câteva săptămâni. Luna august se terminase. Era deja septembrie şi copilul ei avea să se nască în octombrie.

Lucrezia se gândea într-una la Alfonso, îi era dor de el. Şi într-o zi, pe la mijlocul lunii, doamnele ei de companie o treziră din somn cu chiotele lor de bucurie. Avu timp doar să se ridice din pat înainte ca uşa să fie dată la perete şi Alfonso să o cuprindă în braţele lui.

Rămaseră îmbrăţişaţi strâns, fără să vorbească, în timp ce mâinile tremurânde ale Lucreziei îi cercetau chipul de parcă ar fi vrut să fie sigură că era Alfonso în carne şi oase, şi nu vreo fantomă din vise.

— Alfonso, murmură ea, în cele din urmă. Deci... ai venit.

La început, el păru puţin ruşinat.

— Lucrezia, nu ştiu cum am putut să te părăsesc, dar atunci părea cea mai bună soluţie. Mă gândeam...

Ea nu era genul de femeie care să acuze.

— Poate că a fost mai bine aşa, spuse ea, şi, acum că erau împreună, voia să uite că o părăsise vreodată.

— Lucrezia, m-am gândit că vei veni la mine. Dacă aş fi ştiut că vom fi despărţiţi atât de mult, nu aş mai fi plecat deloc.

— S-a terminat. Suntem din nou împreună, îi spuse ea. O, Alfonso, soţul meu iubit, cred că nu te voi mai lăsa niciodată să pleci din faţa ochilor mei.

Li se aduse mâncare şi luară cina pe patul Lucreziei. Apartamentul era plin de râsete. Unii dintre nobilii şi doamnele de companie intrară să danseze, în timp ce Alfonso cânta, iar Lucrezia îl acompania la lăută. Se regăsiseră şi îşi împreunau mâinile, de parcă ar fi fost hotărâţi să nu mai fie despărţiţi niciodată.

Cei doi iubiţi erau fericiţi în Spoleto. Alfonso se afla alături de ea şi nu se gândeau deloc la ce putea să le rezerve viitorul. Papa fusese cel care le făcuse posibilă această fericire, iar ei îl acceptau ca pe un tată iubitor.

Drept urmare, nu se lăsau îngrijoraţi de faptul că francezii invadaseră Italia. Pentru că nu reuşise să primească ajutor de la Maximilian, împăratul Austriei, care se lupta cu elveţienii, Ludovico fugise din Milano, luându-l pe fratele lui, Ascanio, cu el şi lăsând oraşul deschis pentru francezi. Deşi era un politician strălucit, Ludovico nu era un războinic, după cum demonstrase în timpul invaziei anterioare. Putea face planuri, dar avea nevoie de conducere militară pentru ca ele să fie puse în practică. Se părea că Ludovic al Franţei urma să aibă o victorie uşoară, asemănătoare cu cea pe care o avusese Carol cu câţiva ani înainte.

Apoi sosiră nişte veşti care îi treziră pe îndrăgostiţi din reveria lor pasională. Cesare era în Milano.

— Curând îl voi revedea pe iubitul meu frate, strigă Lucrezia. De-abia aştept să îmi povestească despre aventurile lui din Franţa. Mă întreb dacă mireasa lui a vrut să se despartă de el.

Ascultând-o, Alfonso simţea din nou acea umbră de gheaţă care se lăsa peste viaţa lui. Dintotdeauna, Cesare fusese cel care îl speria mai mult decât oricine altcineva, dar era atât de uşor să uite când Lucrezia îşi scotea lăuta, Goffredo cânta cu ei şi apoi chemau bărbaţii şi femeile să danseze.

*

Alexandru era euforic. Cesare se întorcea acasă, şi nu avea să treacă prea mult timp până îşi va ţine fiul iubit în braţe. Francezii puseseră stăpânire pe Milano, şi cei din Neapole erau alarmaţi, dar papa de la Vatican se arăta foarte mulţumit. Cesare era acum rudă cu regele Franţei, iar francezii şi familia Borgia aveau să fie aliaţi.

Alexandru deja îşi făcuse planurile pentru viitorul regat Borgia, care avea să fie al lui. Venise vremea ca

acest lucru să se întâmple şi trebuia să profite de ocazie; Milano, Neapole, Veneţia, toate statele italiene şi regatele aveau să fie preocupate să se apere de francezi. Acum era vremea să intervină Cesare cu armatele papale. Acum era momentul să se formeze statul Romagna. Oraşe precum Imola, Forli, Urbino, Faenza şi Pesaro (O, da, mai ales Pesaro, unde oamenii se vor răzbuna pe Giovanni Sforza pentru zvonurile pe care le pusese în circulaţie despre familia Borgia) trebuiau să se plece în faţa lui Cesare. Şi Cesare era aici, în Italia, cu aliaţii lui francezi, aşteptând să pună stăpânire pe regatul său.

În momentul acesta, un singur lucru îl mai sâcâia pe Alexandru, şi anume separarea de fiica sa. Aşa că trimisese mesaje în Spoleto, ordonându-i lui Alfonso să-şi ducă soţia la Nepi (acel oraş pe care, la vremea când fusese ales în scaunul papal, i-l dăduse lui Ascanio Sforza în schimbul sprijinului său, şi pe care i-l luase între timp) unde el, Alexandru, avea să li se alăture.

De ce să nu meargă Cesare de la Milano direct la Nepi? Acolo, el şi Alexandru puteau discuta despre planurile lor de viitor.

Cesare plecă din Milano, nerăbdător să-şi revadă familia. Ardea de dorul de-a o revedea pe Lucrezia, în ciuda faptului că urma să-l vadă şi pe soţul ei. Voia să se bucure de admiraţia înfocată pe care i-o arăta Goffredo, dar, mai presus de orice, dorea să audă planurile pe care tatăl său le făcuse pentru a-l avansa.

În sfârşit, Cesare făcea ceea ce-şi pusese mereu în gând; era soldat, iar forţele papale aveau să fie sub conducerea sa.

Se simţea revigorat de aerul Italiei, care îi mângâia faţa. În Franţa fusese întotdeauna conştient de faptul că se afla într-o ţară străină şi că era urmărit în permanenţă. Francezii nu îl plăceau şi îl umiliseră de multe ori, iar

Cesare nu era omul care să uite cu uşurinţă umilinţele la care fusese supus.

În timp ce călărea pe drumul de la Milano la Nepi, se gândi la ce ar fi vrut să le facă studenţilor de la Sorbona, dacă ar sta în puterea lui să îi pedepsească. Aceştia puseseră în scenă o comedie bazată pe căsătoria lui Cesare şi se desfătaseră defăimându-l pe el şi pe papă. Ludovic hotărâse ca piesa de teatru să fie oprită, pentru că această comedie fusese jucată de atâtea ori, încât devenise subiectul principal de discuţie în Paris; ba chiar trimisese doi dintre reprezentanţii lui pentru a opri spectacolul, dar studenţii, şase sute de tineri puternici, refuzară să oprească reprezentaţia. În cele din urmă, însuşi Ludovic plecase la Paris pentru a interzice această insultă asupra unuia dintre cei care ar fi trebuit onoraţi ca oaspeţi.

Cesare nu se putea răzbuna pe studenţi, dar avea de gând să-şi îndrepte furia asupra altora. Îi ţinuse minte pe toţi cei care îl ofensaseră, chiar dacă era vorba numai de un singur cuvânt sau o privire plină de desconsideraţie. Trebuiau să moară cu toţii, într-un fel sau altul, pentru că motto-ul lui Cesare era că nimeni nu putea să îl insulte şi apoi să trăiască.

Dar răzbunarea trebuia să mai aştepte. În primul rând avea să-şi cucerească regatul şi să-şi îndeplinească visul vieţii lui.

Lucrezia îl urmări cum se apropia de castelul de la Nepi, fiind prima care îl întâmpină. Avea o burtă imensă din cauza sarcinii – naşterea urma să aibă loc în câteva săptămâni –, lucru care îl irită chiar în timp ce o îmbrăţişa, pentru că îi aducea aminte de Alfonso, soţul ei, şi de toate zvonurile pe care le auzise despre dragostea dintre cei doi.

— A trecut atât de mult timp, Cesare, atât de mult, strigă ea.

El îi luă faţa între palme şi o studie cu atenţie. Cel puţin, chipul ei nu se schimbase prea mult.

— Ai avut timp să te gândeşti la soţul şi la copilul tău, îi zise.

— Crezi că mă poate opri ceva să nu mă gândesc la tine?

Acesta era răspunsul pe care îl aştepta, genul de răspuns pe care ea învăţase să i-l dea încă din copilărie.

Papa era pregătit să îl întâmpine şi îl strânse în braţe, sărutându-l cu dragoste, tremurând de emoţie.

— În sfârşit, preaiubitul meu fiu... în sfârşit!

— Tată, dacă era după mine, aş fi venit mai repede.

— Nu contează, acum eşti aici şi suntem mulţumiţi.

Cesare nu îi oferi mai mult decât un salut de curtoazie cumnatului său; Alfonso rămase surprins şi zâmbetul îi îngheţă pe buze. Se uită rapid spre Lucrezia, dar ea, căreia îi împărtăşise toate emoţiile de când fuseseră împreună în Spoleto, tocmai ea nu îi acorda acum nici o atenţie. El era conştient de mândria care strălucea în ochii soţiei sale, mândrie pentru fratele acesta al ei.

Papa şi Cesare se retraseră într-o cameră, singuri. Aplecaţi asupra hărţilor, schiţau viitorul regat Romagna.

— Unul câte unul, aceste oraşe trebuie să cadă în mâna noastră, spuse papa. Fără îndoială, câteva dintre ele, îngrozite de război, se vor preda fără luptă.

— Voi şti eu cum să bag spaima în ei, îi zise Cesare.

— Italienii sunt oameni cărora le plac distracţiile, continuă papa. Am învăţat acest lucru după invazia lui Carol. Le place să facă paradă în uniforme dichisite, frumoase şi pline de culoare, iar ei iubesc tot ce e frumos şi colorat. Adoră carnavalurile şi bătăile aranjate; le plac paradele cu eroi de război... dar lupta în sine... nu! Nu cred că sarcina ta va fi dificilă.

— O voi îndeplini cu uşurinţă.

— Eşti încrezător, fiule.

— Nu ar trebui ca toţi generali să fie încrezători înainte de bătălie? Să crezi în înfrângere înseamnă să dai târcoale dezastrului.

— Vei fi un general măreţ, fiule.

— Nu ţi-am spus eu asta mereu? Tată, nu uita că am mult timp de recuperat.

Cesare îi aruncă o privire acuzatoare, iar papa făcu o grimasă, simţindu-se dintr-odată bătrân, de parcă i-ar fi predat hăţurile fiului său încăpăţânat şi l-ar fi rugat să conducă trăsura în care se aflau.

Alexandru privi în jos la hartă şi trasă o linie cu degetul.

— Îi vom îngenunchea pe toţi baronii romani, spuse el. Vor intra sub autoritatea papală. Tu eşti un gonfalonier[5] al bisericii, fiul meu.

Ochii strălucitori ai lui Cesare priviră direct spre tatăl lui. Da, Romagna se va afla sub controlul papal şi, în timp ce papa va fi sub controlul fiului său, Cesare avea să devină curând conducătorul acestor state, iar ambiţia sa nu se va opri acolo.

Cesare intenţiona să unească întreaga Italie şi să o conducă precum un rege.

*

În dormitorul lor din Nepi, Alfonso şi Lucrezia dormeau îmbrăţişaţi. Era dimineaţa devreme când ea îşi dădu seama de neliniştea care îl făcea pe soţul ei să se agite în pat.

— Alfonso, şopti ea, ce te supără?

— Nu pot dormi, răspunse el.

— De ce?

---

[5] Purtătorul steagului sau insignelor unui stat, unui oraş, unei instituţii în vechile republici italiene (n.red.)

El tăcu; ea se ridică, se rezemă într-un cot şi, cu toate că nu îi putea vedea faţa, îl atinse uşor cu degetele. El îi luă mâna şi i-o sărută cu pasiune. Mâna lui Alfonso tremura.

— Ce te nelinişteşte, Alfonso? întrebă ea din nou.

El ezită, apoi o minţi.

— Nu ştiu. Probabil am avut un coşmar.

Ea îl sărută din nou şi se întinse alături de el.

Alfonso ştia cât de mult îşi iubea ea fratele, chiar prea mult, după cum comentau unii, iar el nu ştia cum să îi spună: „Mă deranjează prezenţa fratelui tău aici, la Nepi. Cât timp va fi aici, nu-mi voi putea găsi liniştea. Mi se pare că tot castelul e plin de umbre fantastice, groteşti şi îngrozitoare, care plutesc deasupra mea. Sunt umbre care mă avertizează şi mă ameninţă, iar eu îl visez pe Cesare, stând deasupra mea cu sabia scoasă din teacă şi râzând de mine cu zâmbetul lui de-abia schiţat şi crud”.

La Vatican era sărbătoare, pentru că Lucrezia trecuse cu bine prin durerile facerii, iar copilul era băiat.

Urma să se numească Rodrigo, după papă, şi nimeni nu părea mai încântat de acest lucru decât bunicul copilului, care îl verifică imediat şi declară apoi că micuţul îi semăna din mai multe puncte de vedere, nu numai după nume. Plimbându-se încoace şi încolo prin camera Lucreziei cu Rodrigo în braţele sale, Alexandru părea să-şi fi recâştigat tinereţea pierdută. Deja făcea planuri pentru viitorul băiatului şi îi întreba pe toţi cei prezenţi dacă mai văzuseră vreodată un băiat mai sănătos ca nepotul lui.

Lucrezia stătea întinsă în patul ei somptuos din Santa Maria in Portico şi, cu toate că se simţea împlinită şi mulţumită de fiul ei, era epuizată, pentru că naşterea fusese lungă şi grea. Alfonso rămase lângă patul ei, ţinând-o de mână, bucuros de plăcerea cu care papa îşi primise nepotul.

Cesare nu veni cu ei înapoi la Roma, şi acum, că era departe de ei, Alfonso reuşi să uite acele nopţi de groază.

De afară, din piaţa Sfântul Petru, se auzea gălăgia pe care o făceau soldaţii în timpul exerciţiilor, pentru că armatele papale se pregăteau să mărşăluiască; şi, deşi papa se arăta încântat de acest copil, soldaţii papali erau duşmanii rudelor de pe linia lui paternă.

Sanchia era la Roma şi Lucrezia îl imploră pe papă să-i permită cumnatei ei să se întoarcă. Fără să poată refuza mofturile fiicei sale, Alexandru nu se opuse cererii ei şi, când se întoarse, o tratã pe Sanchia de parcă nu ar fi existat vreodată neînţelegeri între ei.

Lucrezia era bucuroasă că o avea în preajmă; Alfonso era mai mult decât încântat, simţindu-se de parcă o povară i-ar fi fost ridicată de pe umeri. El nu era înconjurat de prea mulţi prieteni, iar în sora lui avea încredere deplină.

Sosise ziua botezului lui Rodrigo, iar palatul Santa Maria găzduia marea ceremonie. Nimeni nu bănuia că papa declarase de curând că lorzilor din Pesaro, Forli, Urbino, Imola şi Faenza li se confiscaseră domeniile deoarece nu reuşiseră să-şi plătească impozitele către biserică şi că această declaraţie era semnul de care Cesare avea nevoie pentru a începe seria de atacuri asupra lor.

Palatul Lucreziei era plin de veselie cu ocazia botezului. Ea era prea slăbită să stea în picioare, aşa că se odihnea în pat, în mijlocul pernelor din satin roşu brodat cu fir de aur, iar camera în care stătea fusese decorată cu draperii de catifea de un albastru-deschis, pe care însăşi Lucrezia o ridicase la rang de modă şi care se numea „albastru de Alexandria”.

Invitaţii se perindară pe lângă patul ei – numai bărbaţi şi femei cu statut important în Roma –, aducându-i daruri

şi urându-i micuţului să aibă parte de sănătate şi prosperitate.

Lucrezia era foarte obosită, dar rămase sprijinită pe pernele sale, zâmbind curajoasă în timp ce tatăl ei privea aprobator desfăşurarea evenimentului. Acesta era modul lui de a-şi arăta dragostea pentru copilul ei, felul în care îi spunea că acest mic Borgia va avea şi el parte de iubirea aceea neostenită şi de devoţiunea pe care Lucrezia le cunoştea prea bine, pentru că şi ea beneficiase de ele.

Mare parte dintre cardinali se adunară în capelă şi, când se apropie momentul botezului, porniră într-o procesiune splendidă de la capela palatului până la Capela Sixtină, care era pictată de Botticelli cu *Scene din viaţa lui Moise*, precum şi de Botticelli şi Perugino cu *Iisus predă cheile împărăţiei cerurilor lui Petru.*

Cel care ţinea copilul era Juan Cervillon, viteazul căpitan spaniol pe care Lucrezia ajunsese să îl vadă ca pe un prieten, iar micuţul Rodrigo arăta superb în veşmintele sale din brocart şi aur, tivite cu blană de hermină.

La altar, arhiepiscopul de Cosenza (Francesco Borgia) luă copilul de la Cervillon şi îl duse în faţă, în timp ce cardinalul Carafa se pregătea să oficieze ceremonia.

Fusese dorinţa papei ca, după ceremonie, copilul să fie înmânat unui membru al familiei Orsini, pentru ca toţi cei prezenţi să ia gestul drept un semn al hotărârii lui de a se împrieteni cu ei.

Efectul fu stricat însă de micul Rodrigo. Deşi fusese cuminte din momentul în care plecase din Santa Maria in Portico şi pe tot parcursul ceremoniei din Capela Sixtină, copilul începu să se tânguie speriat când fu luat de un Orsini, şi continuă să plângă violent până când ajunse în braţele altcuiva.

Un semn de rău augur, spuseră cei de faţă. Familia Orsini trebuia să se ferească de Sfinţia Sa, şi el de ei.

Zilele care urmară după botez fură neliniştite şi nici măcar Lucrezia şi Alfonso nu putură să scape de tensiunea care plutea în aer.

Prietenul Lucreziei, Juan Cervillon, veni în vizită a doua zi după botez, spunându-i că era plecat de mult de acasă şi că voia să se întoarcă în Neapole pentru a-şi vedea soţia şi familia.

— Trebuie să te duci, Juan, îi spuse Lucrezia. Nimeni nu se aşteaptă să stai despărţit de ei atât de mult timp.

— I-am cerut permisiunea Sfinţiei Sale, răspunse el.

— Şi ţi-a dat-o?

— Da, dar oarecum fără tragere de inimă.

Alfonso li se alăturase şi stătea lângă ei, ascultând conversaţia.

— Asta e de înţeles, interveni el. Doar l-ai servit cum se cuvine.

— Juan, nu voi uita niciodată, spuse Lucrezia, că tu eşti cel care l-a convins pe regele Federico să-i permită soţului meu să vină la mine, la Spoleto.

— Eu am fost doar un ambasador al Sfinţiei Sale.

— Dar ne-ai făcut un mare bine, ştiu asta, dragă Juan. Să nu pleci fără să-ţi iei rămas-bun de la noi şi să-mi promiţi că nu vei sta departe pentru prea mult timp.

Juan îi sărută mâna.

— Promit, spuse el.

În acea zi, Cesare se întoarse acasă. Era nerăbdător să strângă mai mulţi bani pentru campania sa şi petrecea perioade lungi de timp închis într-o cameră cu papa, discutând despre planurile sale.

Veni să o vadă pe Lucrezia şi îi spuse că e palidă, iar lui Alfonso îi aruncă o replică tăioasă, de parcă îl învinovăţea pe el pentru fragilitatea Lucreziei. La copil de abia dacă se uită.

Lucreziei i se spuse că Cesare tăiase din scurt laudele pe care papa le făcea la adresa nepotului său.

— Este gelos, îi spuse Alfonso, şi ea observă că ochii lui erau din nou plini de teamă şi că atunci când Cesare era prin preajmă, soţul ei se schimba. Este gelos pe dragostea pe care ţi-o port şi pe care o simţi pentru mine, pe iubirea arătată de tatăl tău faţă de tine şi de copilul nostru.

— Greşeşti, îl linişti Lucrezia. Este îngrijorat pentru că durează atât să mă recuperez după naşterea micuţului Rodrigo. Noi am fost întotdeauna o familie foarte iubitoare.

— O familie iubitoare! strigă Alfonso. Atât de iubitoare încât unul din fraţi îl omoară pe celălalt.

Lucrezia îl privi cu ochi îndureraţi, iar el se grăbi să o aline.

— Am vorbit fără să gândesc. Am repetat o bârfă inutilă. Iartă-mă, Lucrezia. Să uităm ce am spus. Hai să uităm totul, în afară de faptul că ne iubim şi că suntem împreună.

Dar cum era posibil să uite acele temeri, când peste numai două zile avu loc o tragedie teribilă.

Alfonso auzi de întâmplare şi veni la Lucrezia, palid la faţă şi tremurând.

— E vorba despre Juan Cervillon, se bâlbâi el. Acum nu se va mai duce niciodată acasă la Neapole. Soţia şi copiii lui nu îl vor mai vedea niciodată, aşa cum sperau. A fost înjunghiat mortal noaptea trecută, când pleca de la o cină la care fusese invitat.

— Juan... mort! Dar ieri era aici, cu noi.

— Bărbaţii mor repede în Roma.

— Cine a făcut acest lucru îngrozitor? întrebă Lucrezia.

Alfonso se uită la ea, dar nu răspunse.

— Îi vor aduce în faţa justiţiei pe ucigaşii lui, declară ea.

Alfonso mişcă din cap.

— Oamenii îşi amintesc de moartea fratelui tău, ducele de Gandia, spuse el pe un ton amar. Şi el a murit după ce a plecat de la o cină. Juan deja a fost înmormântat în Santa Maria din Transpontina, în Borgo Nuovo, şi se spune că nimănui nu i s-a permis să îi vadă rănile.

Lucrezia îşi ascunse chipul în mâini.

— Cu puţin timp înainte să moară, continuă Alfonso aproape isteric, Juan a fost auzit condamnând legătura dintre Sanchia şi fratele tău, Cesare, şi se spune că ştia prea multe secrete papale pentru a i se permite să plece din Roma.

Ea îşi ţinea faţa ascunsă. Nu voia să vadă frica obsedantă care se citea pe chipul soţului ei.

Moartea lui Juan părea să fie începutul unei noi perioade de teroare. Aveau loc mai multe crime prin înjunghiere pe alei, după căderea nopţii; unele cadavre erau recuperate din râu şi erau mulţi cei care pieriră în mod misterios, fără să se poată preciza cauza morţii. Căpeau pradă bolii şi aveau simptome variate; unii păreau să fie beţi şi mureau în somn. Un singur lucru se repeta în cazul morţilor misterioase – cei care piereau luaseră masa la familia Borgia cu puţin timp înainte de a muri.

Borgia aveau o nouă armă şi întreaga Romă ştia care era aceasta: otrava. Se spunea că aveau propriii lor preparatori de leacuri, care făceau şi perfecţionau reţete de otrăvuri aduse din Borja, oraşul lor natal de la graniţa dintre Aragon, Castillia şi Navarra; iar aceste secrete le învăţaseră de la mauri. Maurii spanioli şi italienii subtili formau o combinaţie formidabilă, şi din minţile lor se născuse cantarella, acea pudră care începea să fie temută

de toţi cei care intrau zilnic în contact cu cei din familia Borgia.

Fernando d'Almaida, episcopul portughez de Ceuta, fu următoarea victimă importantă. El îl însoţise pe Cesare în Franţa şi se spunea că îl văzuse când fusese umilit în repetate rânduri. Acum, murise în condiţii misterioase, pe câmpul de antrenamente, cu Cesare.

Între timp, operaţiunile militare ale lui Cesare avansau cu un succes major, iar el era pregătit să-şi îndrepte atenţia către Forli, care se afla în mâinile contesei Caterina Sforza, despre care se spunea că este una dintre cele mai curajoase femei din Italia.

Ea ştia că nu va putea rezista împotriva lui Cesare. Imola, prima fortăreaţă a Caterinei, deja fusese cucerită de trupele lui, iar ea trimisese mesageri de la Forli la Roma, implorându-l pe papă să aibă milă.

Papa nu avea nici o intenţie să fie milostiv, deoarece Forli trebuia să fie cucerit de Cesare şi fusese ales pentru a fi o parte importantă a regatului Romagna, aşa că îi arestă pe mesageri şi, după ce fură torturaţi, aceştia „mărturisiră" că scrisoarea pe care o aduseseră papei fusese tratată cu o otravă menită să îi aducă o moarte rapidă.

Vaticanul era consternat. Când Lucrezia auzi veştile, fugi la tatăl ei şi i se aruncă în braţe, sărutându-l iar şi iar.

— Gata, gata! o linişti Alexandru în timp ce îi mângâia părul lung, auriu. Ce motiv ai să fii atât de agitată?

— Ar fi putut să te omoare! strigă Lucrezia.

— A, spuse Alexandru, dar merită riscul, pentru a vedea cât de mult ţine iubita mea fiică la tatăl ei.

— Tată, viaţa fără tine ar fi de neacceptat.

— Dar eşti şi soţie! Şi mamă!

Ochii lui erau atenţi, mereu în alertă. Răspunsul pe care l-ar fi dorit era: „Ce sunt astea pentru mine, dragul meu, Sfântul meu Tată, iubitorul meu tată?”

Lucrezia îi sărută mâinile şi el îi simţi lacrimile calde. Astfel de lacrimi nu îl deranjau.

— Totul este bine, draga mea, murmură el. Totul este bine. Noi, cei din familia Borgia, suntem prea inteligenţi pentru ei.

— Câtă îndrăzneală din partea lor! strigă ea.

Apoi se opri, pentru că îşi aminti de zvonurile pe care le auzise, despre oamenii care luau cina împreună cu Borgia şi apoi îşi luau rămas-bun de la viaţă. Se gândi la sărmanul Juan Cervillon, care fusese atât de vesel şi de fericit în ziua aceea, sperând la întoarcerea la familia sa, şi al cărui trup era acum în mormânt, după nici douăzeci şi patru de ore.

Cesare mărşălui spre Forli, hotărât să răzbune ameninţarea asupra vieţii tatălui său. Avea să fie nemilos cu ei, deoarece contesa lor îndrăznise să încerce să dea familiei Borgia o doză din propriul lor medicament.

De sus, de pe crenelurile castelului, Caterina urmărea soldaţii care îşi făcuseră tabără la poalele lui. Pentru ea, situaţia era fără speranţă, dar nu avea de gând să cedeze fără luptă. Caterinei nu îi stătea în fire să renunţe uşor. Era fiica nelegitimă a ducelui Galeazzo Maria Sforza, astfel încât strămoşul ei era faimosul conducător de oştiri Francesco Sforza. Avea numai şaisprezece ani când se căsătorise cu Gerolamo Riario, nepotul papei Sixtus, care îl făcuse conte de Forli. Acest om fusese cunoscut pentru cruzimea lui şi, la scurt timp după căsătoria lor, supuşii se ridicaseră împotriva lui, pătrunseseră în castel, îl dezbrăcaseră şi îi aruncaseră trupul gol din turn. După asta, ea fusese căsătorită cu Giacomo de Feo, care cunoscuse o soartă asemănătoare cu a primului ei soţ, tot

din cauza oamenilor din popor; numai că de data aceasta, Caterina era mai matură şi, hotărâtă să se răzbune, îşi adunase soldaţii şi îi urmărise pe ucigaşii soţului ei până în satul lor, unde dăduse ordin ca fiecare bărbat, femeie şi copil să fie tăiaţi în bucăţi; şi aşa se întâmplase. O astfel de femeie devenise Caterina.

Acum stătea în fruntea bătăliei, dând instrucţiuni soldaţilor, luptând până la final, bucurându-se de fiecare sacrificiu pe care îl făceau oamenii lui Cesare şi ştiind că, în final, din cauza armelor mai bune şi mai multe la număr, avea să fie învinsă.

Când Cesare reuşi să străpungă linia de apărare şi intră cu forţa în castel, ea îl aştepta cu părul lung căzându-i dezordonat pe umeri, o femeie matură, dar frumoasă şi plină de temperament.

— Mă predau, zise ea cu demnitate.

— Pentru că nu ai nici o alternativă, îi aminti Cesare.

El se apropie de ea şi rămase să o privească; ochii li se întâlniră, iar în ai lui se citea o cruzime mocnită.

Aceasta era femeia care încercase să îl otrăvească pe tatăl lui, după cum mărturisiseră mesagerii ei. Avea de gând să o lase să vadă ce se abătea asupra celor care credeau că se pot opune familiei Borgia.

Caterina îşi măsură din priviri duşmanul. Auzise poveşti despre cavalerismul francezilor şi îşi aminti că, atunci când Giulia Farnese căzuse în mâinile lui Yves d’Allegre, acel galant căpitan francez, reuşise să scape nevătămată.

— Cer să fiu predată francezilor, continuă ea.

— De ce? întrebă Cesare. Nu eşti prizoniera mea? Nu cred că te voi lăsa să pleci.

Caterina se gândi pentru un moment cât de bucuroasă era că îşi trimisese copiii departe. Cât despre ea, era o femeie care se bucurase de multe aventuri şi se

spunea, în mare, pe bună dreptate, că de la moartea soţilor ei se înconjurase de bărbaţi care munceau din toată inima pentru ea, singura lor recompensă fiind faptul că erau primiţi în patul ei.

Caterina înţelese expresia din ochii lui. Nu se alarmă; de fapt, era chiar incitată, dar nu avea să îi dezvăluie acest lucru. Cruzimea lui şi vorbele pe care le auzise despre barbaria de care dădea dovadă erau pe placul firii ei sălbatice.

— Ce-ai de gând să-mi faci? întrebă ea şi ridică o mână pentru a-l ţine la distanţă.

Cesare o lovi peste mână şi ea se crispă.

— Cer *le droit de seigneur*[6].

Ochii Caterinei sclipiră.

— Nu te mulţumeşti cu faptul că mi-ai pângărit oraşul, vrei să mă pângăreşti şi pe mine.

— Văd că înţelegi foarte bine situaţia proastă în care te afli, spuse Cesare.

— Îţi cer să pleci din faţa mea.

— Tu nu ai ce să ceri, tu trebuie să te supui, zise Cesare şi ochii îi sclipiră brusc de dorinţă când o prinse de umăr. Femeia asta sălbatică se va zbate, iar el se va bucura de o relaţie asemănătoare cu cele pe care le avea cu Sanchia. Lăsaţi-mă singur cu contesa, strigă el tare.

Ea încercă să scape de el şi începu lupta.

Râsul lui Cesare era demonic. Ea se va lupta şi va fi, categoric, cea care va pierde. Îşi va aminti că el a intrat ca o furtună în castel; va şti că fiecare fortăreaţă trebuie să se plece în faţa lui.

---

[6] Dreptul Seniorului – drept feudal din perioada medievală care îi permitea unui lord să întreţină relaţii sexuale cu o femeie de rang inferior sau să petreacă noaptea nunţii cu orice mireasă de pe domeniul său. (n.tr.)

Asta era mai mult decât o aventură sexuală; era un simbol.

Cesare se întorcea în Roma ca un erou cuceritor, iar papa îi pregătea o ceremonie măreaţă, pentru ca toţi să-şi dea seama de cât de mândru era de fiul său.

În realitate, starea de spirit a lui Cesare era departe de a fi triumfătoare. Fusese forţat să se întoarcă la Roma numai din cauză că trebuia să strângă bani şi ca să-şi schimbe planurile deoarece, pe neaşteptate, Ludovic fusese ajutat de Maximilian al Austriei şi recucerise Milano, iar francezii găsiseră de cuviinţă să-şi retragă toate trupele din zonele Lombardiei. În timp ce se lupta, avându-i alături pe aliaţii lui francezi, descoperise dintr-odată că armatele sale sunt atât de puţine, încât abia avea destui oameni ca să lase de pază în oraşele cucerite. Prin urmare, nu avea ce să facă decât să se întoarcă la Roma.

Dar nu era nerăbdător ca lumea să ştie cât de mult se bazase pe francezi, aşa că Cesare trebuia să se întoarcă încununat de lauri, aşa cum făcuseră şi romanii victorioşi în trecut.

Cuvintele după care se ghida Cesare erau *Caesar aut nihil*[7]. Era hotărât să păstreze ceea ce câştigase şi să câştige şi mai mult.

La scurt timp după capturarea oraşului Forli, cardinalul Giovanni Borgia venise să îşi felicite ruda pentru victoria sa. Cu toate acestea, fusese lovit brusc de o boală agresivă şi murise la câteva ore după ce i se făcuse rău.

Se zvonea că fusese folosită cantarella şi, deşi părea că existau puţine motive, Cesare era suspectat de uciderea cardinalului. Se ştia că Cesare nu avea nevoie de prea multe motive – o singură privire îi era suficientă pentru a-l enerva şi a-l face să hotărască moartea vinovatului.

[7] Expresie latină care înseamnă „Cezar (învingător) sau nimic”. (n.tr.)

Din cauza morţii cardinalului, Cesare hotărî să intre în Roma îmbrăcat în haine de doliu. Era un spectacol eficient, iar oamenii care îl urmăreau o făceau în tăcere. Trăsurile, o sută la număr, care veniseră înaintea soldaţilor, erau drapate în negru; lipseau tobele sau fluierele, şi singurele zgomote care se auzeau pe străzile Romei erau tropăitul picioarelor şi scrâşnetul roţilor de căruţă pe caldarâm. Gărzile elveţiene purtau catifea neagră, iar penele mari şi negre de la pălăriile lor îi făceau să arate ca nişte păsări de pradă ameninţătoare.

Cesare însuşi era sobru în veşmintele sale de catifea neagră, iar nuanţa lor închisă îi acccentua culoarea castanie a părului şi bărbii. Alături de el se aflau fratele său, Goffredo, şi Alfonso, care, la instrucţiunile papei, se dusese la porţile oraşului pentru a călări lângă Cesare.

Deasupra soldaţilor fâlfâiau steagurile şi stemele cu taurul familiei Borgia şi floarea de crin a Franţei.

Urmărindu-l de la balcon, Lucrezia nu-şi putea dezlipi ochii de la cei trei bărbaţi – toţi atât de frumoşi –, cu Cesare la mijloc, rece şi distant în jiletca lui de catifea neagră, faţă de veşmintele strălucitoare şi pline de bijuterii ale bărbaţilor din dreapta şi stânga lui.

Lucrezia văzu că frumosul ei soţ era nervos. Ochii lui trădau faptul că se aştepta la ceva, având o expresie trecătoare de groază, pe care o mai observase şi înainte, când el se afla în compania fratelui ei.

Cesare ajunse înapoi la Roma în perioada carnavalurilor, iar oamenii aveau acum un motiv în plus să sărbătorească, lucru care îl bucura nespus pe papă. Erau măşti care reprezentau victoriile lui Cesare asupra duşmanilor; se scriau poeme şi cântece despre soldatul curajos care era şi despre campaniile sale îndrăzneţe.

Cesare era mulţumit. Nu avea nici un dubiu că îşi va îndeplini destinul. Dansă cu Lucrezia în prezenţa papei şi

aleseră dansuri spaniole. Reîncepu să o curteze pe Sanchia şi prin toată Roma se vorbea că erau din nou amanţi. Goffredo îşi diviniza fratele şi căuta să îl copieze în toate privinţele: era încântat că soţia lui era pe placul măreţului Cesare şi se lăuda că se însurase cu ea, pentru că aşa îi putea oferi lui Cesare cea mai bună amantă pe care o avusese vreodată.

Cât despre Sanchia, ea avea sentimente confuze în ceea ce-l privea; îl ura, dar în acelaşi timp îl găsea irezistibil şi, la fel ca înainte, ura o făcea să fie şi mai pasională.

De data asta însă, Cesare fu uimit de un lucru. Lucrezia nu mai era un copil, nu mai era la fel de docilă, şi el realiză, şocat, că loialitatea ei faţă de Alfredo se putea dovedi mai mare decât cea pe care o avea faţă de el.

Lucrezia fusese prezentă la acele întâlniri în care membrii grupurilor napolitane şi milaneze îşi puseseră mintea la contribuţie şi complotaseră împotriva lui Cesare Borgia. Era posibil ca Lucrezia, propria lui soră, să comploteze împotriva lui!

Cesare observă devotamentul papei faţă de nepotul său. Dacă pruncul era în grădinile Vaticanului, Alexandru găsea vreun pretext pentru a se duce la el. Devenea aproape ridicol în iubirea lui pentru nepot, iar acest lucru se datora, într-o oarecare măsură, iubirii pe care i-o purta Lucreziei.

Cu o suspiciune din ce în ce mai mare, Cesare începu să reevalueze situaţia de la Vatican. Soţul Lucreziei era duşmanul lui şi avea o mare influenţă asupra ei, iar ea avea, la rândul ei, o mare influenţă asupra papei.

Doar un singur om trebuia să-l domine pe papă, iar sora lui numai pe unul trebuia să-l servească: Cesare Borgia.

Asfel, Cesare începu să-şi facă planuri legate de acel arătos, dar foarte slab de înger băiat cu care o măritaseră pe Lucrezia.

Găsi că îi era greu să fie politicos cu tânărul prostovan, şi devenea din ce în ce mai iritat când îi vedea împreună, când era martor la sutele de mici semne care trădau dragostea lor prostească. Gândul că se doreau era suficient pentru a-l aduce pe Cesare în pragul nebuniei, din care nici măcar senzualitatea Sanchiei nu îl putea scoate.

Stătea în camerele sale de la Vatican, aflate deasupra apartamentului papei, pentru că de la întoarcerea în Roma nu se dusese la palatul lui, ci rămăsese acolo ca să urzească planuri. Se uita pe fereastră la panorama Romei, oraş pe care acum îl stăpânea; trupele lui aveau tabăra peste tot în jurul oraşului şi legea se afla în mâinile lor. Dacă cineva ar fi comis vreo fărădelege – şi fărădelege putea fi un simplu cuvânt rostit într-o tavernă împotriva lui Cesare Borgia – altă dată nu îl mai repetau. Spânzurătorile de pe podul Sant'Angelo nu duceau deloc lipsă de cadavre atârnate, o lecţie pe care să o vadă toţi.

El era stăpânul Romei. El era Cesare.

Şi atunci, de ce i-ar permite unui tânăr prostovan să îl enerveze?

Tunetele şi fulgerele brăzdau întunericul de deasupra oraşului etern. Era sărbătoarea Sfântului Petru şi nu se vedea nici un suflet pe străzi, pentru că toţi fugiseră ca nebunii la adăpost încă de la primele picături mari de ploaie, care spălau străzile. Deasupra capetelor, cerul era negru, iar în casele lor, oamenii tremurau.

Alexandru se afla în apartamentele lui, împreună cu episcopul din Capua şi şambelanul său, Gasparre, ocupându-se de nişte formalităţi banale.

— Cât de întuneric este! spuse el privind spre cer, dincolo de fereastră. Nu văd să citesc.

— Furtuna se înteţeşte, Preasfinţia Ta, zise episcopul.

— Va trebui să aprindem lumânările, răspunse papa. Şi ia uite, ploaia intră în încăpere prin ferestre.

Gasparre deja traversase jumătate de apartament ca să se ducă să ceară lumânări de la servitori, iar episcopul se dusese la fereastră, când acoperişul de deasupra scaunului papal se prăbuşi brusc.

Gasparre ţipă alarmat şi, tuşind din cauza prafului care se ridicase în cameră, fugi împreună cu episcopul spre locul în care stătea papa.

Nu reuşiră să ridice bârnele grele, aşa că ieşiră în fugă din apartament, strigând după ajutor.

— Papa e mort, strigă Gasparre. A căzut acoperişul peste scaunul lui şi a rămas îngropat sub zidărie.

Gărzile şi oficialii se repeziră înăuntru şi nu dură mult până când ştirea se împrăştie în întreaga Romă. „Papa e mort. E voia Domnului. A fost doborât din cauza faptelor lui rele. Dumnezeu i-a luat viaţa, aşa cum el şi fiul lui au luat viaţa multora.”

Oamenii de rând se pregăteau să se revolte, aşa cum se întâmpla, inevitabil, după moartea papei. Cei înţelepţi se baricadau în casele lor, iar gărzile fuseseră plasate la porţile Vaticanului.

În apartamentul papei, slujitorii munceau din greu pentru a ridica zidăria căzută.

— Nu-i posibil să mai fie în viaţă, ziceau ei.

Îşi făcură cruce; credeau că ceea ce vedeau era mâna Domnului. Cu toate astea, erau uimiţi să vadă că Dumnezeu nu îl luase şi pe Cesare împreună cu tatăl lui, deşi camerele în care locuia acesta fuseseră afectate; podeaua lui se prăbuşise, şi papa era îngropat sub ea. Cesare însă plecase din apartamentul lui cu numai câteva

momente înainte ca fulgerul să lovească un horn şi tunetul să facă ţăndări acoperişul.

Cesare auzi veştile şi se întoarse în grabă.

Era îngrozit. În acele momente îşi dădu seama că avea nevoie de tatăl lui la fel de mult cum avusese pe parcursul întregii lui vieţi. Dacă murea papa, avea să fie ales altul, şi atunci ce se mai alegea de planurile grandioase ale lui Cesare? Cum ar fi putut să le ducă mai departe fără ajutorul Sfântului Părinte? Cine îl va mai respecta dacă nu îl va mai avea în spatele lui pe tatăl său?

— O, tată, strigă el. Nu trebuie să mori. Nu muri.

Cu ajutorul unor lopeţi şi topoare, înlătură zidăria cu mâinile sângerând şi cu transpiraţia prelingându-i-se pe chip.

— Milord, oftă Gasparre, Sfinţia Sa nu mai poate fi în viaţă.

Cesare se întoarse şi îl lovi pe şambelan peste faţă.

— Munciţi mai cu spor! ţipă el. El este acolo dedesubt şi nu e mort. Nu e mort, vă spun!

La ordinele sale, oamenii se supuseră; ridicară grinzile uriaşe, transpiraţi şi respirând cu greu şi, în cele din urmă, Cesare descoperi un colţ din mantia papei. Trase de bucata de pânză cu un strigăt de victorie şi, după câteva minute de tensiune, Alexandru apăru în faţa lor inconştient şi sângerând din cauza rănilor.

— Ajutaţi-mă să îl duc în patul lui, îşi strigă Cesare ordinele. Chemaţi medicii. Să nu întârzie nici unul. Dacă moare tatăl meu, veţi muri şi voi.

Alexandru era foarte slăbit, dar nu era mort, iar când Cesare îngenunche şi mulţumi cu voce tare Domnului şi sfinţilor că îi salvaseră tatăl, acesta deschise ochii şi îi zâmbi fiului său.

— O, tată, strigă Cesare, eşti încă printre noi. Nu ne părăsi.

Vocea îi devenise un strigăt isteric pe care papa părea să îl interpreteze ca pe un strigăt de ajutor. Îi aruncă un zâmbet stins, de încurajare.

— Borgia ăştia nu sunt oameni, ziceau cei de faţă. Au puteri despre care noi nu ştim nimic.

Doctorii spuseră că papa suferise un şoc puternic, că avea febră mare şi că ar trebui să i se ia mai mult sânge.

— Atunci faceţi asta, strigă Cesare, şi ochii îi străluciră ameninţător. Viaţa lui este în mâinile voastre. Nu uitaţi asta, pentru că eu nu voi uita niciodată.

Trimise după Lucrezia şi stătură amândoi în camera bolnavului, ţinându-se în braţe, temându-se pentru viaţa preaiubitului om care zăcea în pat.

— Tu vei avea grijă de el, Lucrezia, numai tu, insistă Cesare, cu ochii măriţi de teamă. Credea că cineva s-ar fi putut folosi de ocazie şi să-i facă papei ceea ce el şi fiul său făcuseră multor altora. Cesare îşi lipi fruntea de cea a surorii sale. Tu, eu... şi tatăl nostru... noi suntem ca unul, continuă el. Trebuie să fim uniţi... mereu. În asta stă puterea şi fericirea noastră.

— Da, Cesare, răspunse ea.

— Nu uita asta, surioară. Poate că suntem papă... suntem general de armată... suntem soţie şi mamă... dar mai întâi, pe primul loc, suntem Borgia.

Ea dădu din cap şi se simţi cuprinsă de frică. Văzuse în ochii lui Cesare acele sclipiri care o îngroziseră.

Dar la momentul acela nu trebuia să se preocupe de alte probleme decât de însănătoşirea grabnică a tatălui ei. Va fi datoria şi plăcerea ei să aibă grijă de el, să îl pună pe picioare.

Alexandru era un titan. La câteva zile după accidentul care ar fi fost fatal pentru majoritatea oamenilor de vârsta lui, papa stătea în şezut în pat, la fel de vesel şi de ager ca întotdeauna, cu membrii familiei adunaţi în jurul lui,

primind ambasadori, dirijând probleme legate de biserică şi de stat cu o vigoare care ar fi fost surprinzătoare chiar şi pentru un om cu douăzeci de ani mai tânăr decât el. Privirea lui zăbovea cu mai multă dragoste pe unul dintre membrii familiei sale – pe iubita sa fiică, Lucrezia. Cesare era conştient de asta.

Alexandru ştia de nelinişstea şi durerea lui Cesare, dar ştia şi că, într-o mare măsură, emoţiile acelea isterice se datorau faptului că se temea să piardă marea umbrelă protectoare a influenţei papale, sub care se adăpostea. Cesare îşi dădea seama că, la fel ca oricare şef de stat din Italia, odată ce protecţia va dispărea, nici el şi nici victoriile lui răsunătoare nu vor mai conta. Cesare avea toate motivele să-l ţină în viaţă pe tatăl lui.

Dar îngrijorarea din privirea Lucreziei nu era legată de ea şi de viitorul ei. Copilă dragă şi cuminte! Ea nu se gândea la lucrurile acestea. Îşi aşează palmele pe pieptul lui şi plânse de emoţie.

— Tată preaiubit, părinte preaiubit, cum aş putea trăi fără tine!

Se simţea mulţumit de faptul că fiul său îşi dăduse seama cât valora protecţia sa, dar faptul că aflase de dragostea dezinteresată a fiicei sale era, în acest moment, mult mai preţioasă decât orice altceva din viaţa lui Alexandru.

El o iubea chiar mai mult decât înainte. Ochii lui o urmăreau prin cameră şi se simţea neliniştit când nu era ea acolo.

— Nu vreau să mă îngrijească nimeni altcineva în afară de fiica mea, declară el.

Şi când ea se aruncă lângă patul lui şi spuse cu ochii în lacrimi că va fi alături de el noapte şi zi, lacrimile lor se contopiră, dar pentru că nu încurajase niciodată obiceiul

de a plânge, nici pentru el, nici pentru familia lui, o ţinu în braţe şi adăugă:

— Pentru ce plângem? Ar trebui să râdem, fiica mea, să intonăm cântece de bucurie... Ce tată din lumea asta a mai fost binecuvântat cu o aşa fiică şi ce fiică mai primeşte din partea părintelui ei o asemenea dragoste ca cea pe care ţi-o arăt eu?

Lucrezia trebui să plece din Santa Maria in Portico şi să locuiască la Vatican. Trebuia să i se pregătească un apartament alături de al lui. Atunci avea să se odihnească în linişte, ştiind că la orice oră din zi sau din noapte el nu trebuia decât să strige pentru ca ea să apară lângă patul lui.

Doi oameni nu priveau cu ochi buni ceea ce se petrecea – Cesare pe de o parte, pentru că vedea cum influenţa surorii sale asupra tatălui lor o putea detrona oricând pe a lui, şi Alfonso, pe de altă parte, pentru că lui nu i se permitea să-şi însoţească soţia, ceea ce însemna că ea trebuia să renunţe temporar la el în favoarea tatălui ei.

Chinuit de gânduri, Alfonso îşi petrecea mult timp cu prietenii lui, acei bărbaţi şi acele femei cu care se întâlnise în apartamentele Lucreziei înainte de invazia franceză. Majoritatea napoletani, aceştia erau în alertă, observând evoluţia relaţiilor dintre familia Borgia şi francezi.

Ştiind în ce ape se scălda Alfonso, Cesare îşi spuse că, mai mult decât un motiv de iritare, acesta reprezenta un pericol. Lucrezia îi era devotată, aşa că se întreba ce nu i-ar fi putut cere Alfonso astfel încât să nu obţină, dată fiind influenţa ei asupra papei.

Cesare vedea în Alfonso unul dintre cei mai periculoşi duşmani ai lui, aşa tânăr şi insipid cum era.

În iulie, în timpul anului jubiliar 1500, în Roma se aflau mulţi pelerini. Soseau creştini din toate părţile Europei şi mulţi dintre ei, fie din cauza sărăciei, fie din cauza evlaviei,

îşi petreceau nopţile dormind rezemaţi de zidurile bisericii Sfântul Petru.

Era o noapte cu lună plină şi o puzderie de stele pe cer. Alfonso luase cina cu Lucrezia, în apartamentele ei din Vatican. Erau singuri şi, când el îşi luă rămas-bun, se plânse de faptul că trebuia să o părăsească.

— Dragule, tata se va însănătoşi curând, spuse Lucrezia. Atunci voi fi din nou cu tine în Santa Maria.

— Acum se simte destul de bine, poţi să-l laşi singur, replică Alfonso îmbufnat.

— Are nevoie de mine aici... pentru încă puţin timp. Ai răbdare, dragul meu soţ.

Alfonso o sărută.

— Îmi e atât de dor de tine, Lucrezia.

Ea îi atinse obrazul cu blândeţe.

— Şi mie la fel.

— Scumpă Lucrezia, nopţile par lungi fără tine. Încă mai visez...!

— Coşmarurile tale, dragule? O, de-aş putea fi acolo să te alin şi să-ţi spun că nu ai de ce să te temi. Curând, Alfonso... poate săptămâna viitoare.

— Săptămâna viitoare, crezi?

Ea încuviinţă.

— O să vorbesc cu tatăl meu.

— De-abia aştept săptămâna viitoare.

Se îmbrăţişară şi o lăsă singură, pentru că se apropia miezul nopţii.

Plecă din Vatican împreună cu însoţitorii săi, Tomaso Albanese şi pajul lui, şi ajunseră în piaţa Sfântul Petru. Era foarte linişte, pentru că palatul era pustiu în afară de un grup de pelerini care se ghemuiseră pe treptele bisericii Sfântul Petru.

— E foarte posibil, îi spuse Alfonso lui Albanese, ca săptămâna viitoare, pe vremea asta, să nu mai facem

aceste drumuri. Soţia mea se va întoarce acasă, în Santa Maria.

— Mă bucur, milord, răspunse Albanese.

Se apropiară puţin mai mult de grupul de pelerini. Alfonso de-abia dacă se uită la ei, pentru că erau o privelişte obişnuită; dar, în timp ce se îndrepta spre ei, se văzu o mişcare bruscă, un zgomot, nişte paşi grăbiţi şi, surprins, Alfonso şi cei doi oameni ai lui se treziră înconjuraţi.

Totul se întâmplă în câteva secunde. Pelerinii îşi aruncară la o parte mantiile zdrenţuite şi îşi scoaseră săbiile, gata de acţiune. Alfonso îşi dădu seama că fusese prins în ambuscadă şi că viaţa lui se afla într-un pericol iminent, dar era tânăr, puternic şi mânuia spada cu dibăcie.

— În gardă! strigă el şi îşi scoase sabia, dar chiar în timp ce dădea ordinul, umărul îi fu străpuns şi sângele fierbinte începu să-i curgă în jos pe broderia de aur a jiletcii.

Albanese şi pajul îşi scoseseră şi ei săbiile, apărându-se cu dârzenie, dar atacatorii erau mai mulţi şi Alfonso era deja slăbit din cauza sângelui pierdut.

Sabia unuia dintre atacatori îi străpunse coapsa şi, cu un geamăt, căzu leşinat la pământ. Doi dintre „pelerini” încercară apoi să îl ridice şi să-l arunce pe şaua unui cal, dar cavalerul Albanese şi pajul începură să strige după gărzile papale şi porniră un atac pentru a-l salva pe Alfonso.

Din interiorul Vaticanului se auzi un ţipăt, urmat de zgomot de paşi.

— Împrăştiaţi-vă! strigă unul dintre atacatori.

Săriră toţi pe cai şi dispărură în galop tocmai când apăru prima gardă papală.

— Am fost atacaţi! strigă Albanese. Stăpânul nostru are nevoie urgentă de îngrijiri.

Îl ridicară pe Alfonso şi, cu ajutorul gărzilor, îl duseră în Vatican.

— Soţia mea... murmură Alfonso. Duceţi-mă la soţia mea... doar la ea.

Lucrezia se afla cu tatăl ei. Şedea pe o parte a patului, şi Sanchia, pe cealaltă, când Alfonso fu adus în dormitorul papei.

Lucrezia ţipă îngrozită în timp ce îl aşezau pe Alfonso pe podea, apoi Sanchia fugi către el şi îngenunche.

— Alfonso... dragul meu! strigă Lucrezia.

Ochii lui Alfonso erau sticloşi. Se uita la Lucrezia ca şi cum ar fi fost singura persoană din încăpere.

— Salvează-mă, Lucrezia, şopti el. Nu îl lăsa să se apropie de mine...

Sanchia se întoarse către slugi.

— Chemaţi doctorii fără întârziere. Câţiva dintre voi, ajutaţi-ne să îl ducem în pat. Aduceţi apă caldă şi faşe! O, fratele meu, nu te teme. Te vom salva.

Dar el îşi ţinea ochii aţintiţi asupra Lucreziei.

— Ştiu cine a încercat să mă omoare, spuse el clar, pentru ca toţi să-l audă. E fratele tău... Cesare!

Apoi închise ochii, şi toţi cei din cameră crezură că nu avea să îi mai deschidă vreodată.

Alfonso zăcea în Turnul Borgia, într-o cameră ai cărei pereţi fuseseră decoraţi cu picturi de Pinturicchio. Sanchia se afla cu el, la fel şi Lucrezia; în timp ce îi aşteptau pe doctori să vină să îi bandajeze rănile, ele îi tăiaseră jiletca şi opriseră şuvoiul de sânge.

— Numai noi două vom avea grijă de el, spuse Sanchia. E singura modalitate, dacă vrem să trăiască.

Lucrezia acceptă. Acum era conştientă că sentimentul acela de groază care umbrise fericirea lui Alfonso fusese

întemeiat şi era hotărâtă să îl îngrijească până se va face bine. Ştia de cine trebuia să îl protejeze şi era decisă să facă acest lucru.

— Voi pune să ni se facă paturi în camera alăturată, zise ea.

— Paturi pentru noi amândouă, adăugă Sanchia. Lucrezia, dacă Alfonso supravieţuieşte după noaptea asta, numai noi trebuie să îi preparăm mâncarea şi să avem grijă să nu rămână nici o clipă singur. Una din noi trebuie să stea mereu aici.

— Aşa va fi, spuse Lucrezia.

Ambasadorul din Neapole intră şi le întrerupse.

— Cum se simte milordul? întrebă el.

— Nu putem să ne pronunţăm încă, răspunse Sanchia.

— Sfinţia Sa insistă să rămân în timp ce medicii îi oblojesc rănile.

Sanchia dădu din cap.

— De ce durează atât până vin doctorii? strigă Lucrezia. Nu înţeleg că orice întârziere îi pune viaţa în pericol?

Sanchia îşi trecu un braţ în jurul ei.

— Draga mea soră, spuse ea, eşti epuizată. Vor ajunge aici în curând... şi dacă va trece de noaptea asta... îl vom salva. Eu şi cu tine, împreună.

Când sosiră doctorii şi începură să îngrijească rănile bolnavului, cu ambasadorul de faţă, Sanchia o trase pe Lucrezia într-un colţ al camerei.

— Lucrezia, şopti Sanchia cu o voce rece şi furioasă, înţelegi ce înseamnă asta... ce înseamnă toate astea?

— I-am auzit cuvintele, replică Lucrezia.

— Trebuie să ne luptăm cu el! Trebuie să ne luptăm cu fratele tău, cu amantul meu, pentru viaţa lui Alfonso.

— Ştiu.

— L-ar fi aruncat în Tibru, aşa cum au făcut cu fratele tău, Giovanni. A acţionat în acelaşi mod... şi ar fi avut acelaşi succes. Slavă Domnului că au dat greş de data asta.

— Slavă Domnului, şopti Lucrezia.

— Vor mai exista şi alte încercări.

— Nu vor reuşi, declară Lucrezia cu tărie.

— Papa înţelege. Din cauza asta insistă ca ambasadorul napoletan să fie de faţă la bandajarea rănilor. Papa nu vrea să se spună că doctorii i-au băgat otravă în sânge. Tu îl iubeşti, nu-i aşa? El e soţul tău şi ar trebui să conteze pentru tine mai mult decât oricine pe lumea asta. Pot să am încredere în tine când vine vorba de frăţiorul meu?

— Dar eu pot avea încredere în tine, când vine vorba de soţul meu?

Amândouă începură să plângă şi să se consoleze reciproc.

— Nu e vreme pentru lacrimi acum, zise Sanchia. Dacă îşi revine, vom cere să se aducă un cuptor în camera asta şi tot ce va mânca va trebui să fie gătit de noi. Vom sta de pază lângă el, Lucrezia... frăţiorul meu, soţul tău iubit.

— Sanchia, spuse Lucrezia, e minunat că am pe cineva în care pot avea încredere, în momentele astea.

— Şi eu simt la fel, răspunse Sanchia.

Oamenii se adunaseră în mici grupuri pe străzi şi vorbeau despre atentatul la viaţa lui Alfonso de Bisceglie. În Vatican circulau multe bârfe şi era o agitaţie neobişnuită.

În camera lui, Alfonso se afla între viaţă şi moarte, iar cele două femei stăteau de pază la capul lui, cu un fanatism aprig în priviri. Într-un colţ al camerei fuseseră puse două paturi, deşi nu erau niciodată ocupate

amândouă în acelaşi timp. Când dormea Sanchia, stătea de pază Lucrezia, şi invers. Aduseseră în cameră un cuptor de campanie, să fie pregătit pentru eventualitatea în care vor trebui să îi pregătească mâncare.

Sanchia ceru ca gărzile plasate în afara camerei să fie cele în care ştia că poate avea încredere – servitori din casa ei sau a lui Alfonso. Îi trimise mesaje unchiului ei, regele Federico, spunându-i ce s-a întâmplat şi, drept urmare, la faţa locului sosiră maestrul Galeano da Anna, un chirurg de vază napoletan, şi maestrul Clemente Gactula, medicul personal al lui Federico.

Deja era aproape sigur că Alfonso va trăi, pentru că acum se înzdrăvenise suficient încât să-şi dea seama că lângă el se aflau mereu fie Lucrezia, fie Sanchia şi că medicii care îl îngrijeau erau trimişi de unchiul său. Aşadar, se simţea încrezător, ca şi cum ar fi căpătat puteri noi.

Papa era puţin deranjat de faptul că fiica lui îl părăsise pentru a se duce la soţul ei. I se părea că e un gest cam melodramatic din partea celor două femei să stea de pază lângă Alfonso, de parcă viaţa lui ar mai fi fost în pericol.

Alexandru însă era, în acelaşi timp, îngrijorat. Ştia foarte bine cine este responsabil pentru acest atac, iar asta însemna că putea să se prefacă doar că vrea să îi aducă în faţa justiţiei pe atacatorii ginerelui său.

Prin Vatican şi pe străzi se zicea că, dacă Alfonso avea să se însănătoşească după acest atac, nu va dura mult până va avea loc altul, pentru că era clar că Cesare Borgia, temutul Il Valentino, se afla în spatele atentatului asupra vieţii lui.

Erau zile pline de nelinişte pentru Lucrezia. Cum putea să nu-şi amintească acea perioadă de mare suferinţă, în care aflase că trupul iubitului ei fusese găsit în Tibru? Ştia

cine aranjase moartea sărmanului Pedro. Era acelaşi om care încercase să îl doboare pe Alfonso.

Uneori, Alfonso striga în somn, iar ea se grăbea lângă patul lui să îi aline temerile. Ştia că în coşmarurile lui era mereu vorba de un pericol iminent şi că nu înceta să şoptească un singur nume: Cesare!

Lucrezia hotărî că trebuie să îl vadă pe fratele ei; trebuia să îl facă să înţeleagă cât de mult îl iubea pe Alfonso. Cesare o iubea. Nu fuseseră ei foarte apropiaţi? Cu siguranţă nu ar fi continuat să pună la cale moartea lui Alfonso, dacă înţelegea cât de mult îl iubea ea pe soţul ei.

O lăsă pe Sanchia cu Alfonso şi se duse la Cesare.

Ochii fratelui ei străluceau de afecţiune şi suspiciune.

— Scumpa mea soră, în ultimul timp mi-ai făcut rareori plăcerea de-a mă vizita.

— Am avut grijă de soţul meu.

— A, da. Şi cum se simte?

— Va trăi, Cesare. Asta dacă atacatorul lui nu mai face altă încercare, cu şanse de reuşită.

— Cum s-ar putea aşa ceva, când îl apără cei doi îngeri păzitori ai lui? spuse el încet. Arăţi obosită, draga mea. Ar trebui să te odihneşti. Sau şi mai bine, hai să călărim împreună. Ce zici de... o plimbare spre Monte Mario?

— Nu, Cesare. Trebuie să mă întorc la soţul meu.

El îi prinse ceafa în palme şi o strânse puţin.

— Nu mai ai timp pentru familia ta?

— Tatăl nostru se simte bine din nou, zise ea. Tu nu ai nevoie de mine, iar soţul meu a fost rănit de moarte. O, Cesare! vocea i se opri brusc. Circulă multe bârfe scandaloase. Oamenii spun... Lucrezia şovăi şi el îşi încleştă mâinile mai puternic pe gâtul ei; îşi apropie faţa de a ei, iar sclipirea din ochii lui o înspăimântă.

— Ce spun oamenii? întrebă el.

— Spun că cel care s-a aflat în spatele morţii ducelui de Gandia e acelaşi cu cel care a încercat să-l omoare pe Alfonso.

Ea îşi ridică faţa şi se forţă să îl privească în ochi.

— Cesare, insistă ea, ce-ai de zis despre asta?

Văzu că gura i se crispează; îşi dădu seama de cruzimea imensă de pe chipul lui, când îi răspunse brutal:

— Dacă ar fi aşa, nu mă îndoiesc că a avut motivele lui; şi sunt sigur că soţul tău şi-a meritat rănile.

Lucrezia încercase să se convingă, împotriva instinctelor sale, că nu putea fi vorba despre Cesare, dar acum îi era imposibil să se mai păcălească singură.

Cesare o trase spre el; degetele sale erau încă pe gâtul ei şi ea simţi dintr-odată că o vedea ca pe o pisicuţă, o pisicuţă drăguţă cu care se putea juca şi a cărei farmec îl amuza, dar numai atunci când avea el chef. O sărută.

— Nu trebuie să te oboseşti, spuse el, dar nu voi insista să călăreşti cu mine astăzi. Nu vreau s-o faci împotriva voinţei tale.

— Asta se va întâmpla când Alfredo va fi bine, răspunse ea hotărâtă, eliberându-se din strânsoarea lui.

— Între timp, zise el, tu şi Sanchia îl veţi păzi bine, ştiind că ceea ce a eşuat în timpul zilei poate izbuti la noapte.

Ea îşi coborî privirea şi nu răspunse. Avea vocea sugrumată de emoţie, de frică.

Ajunsă înapoi în apartament, se consultă cu Sanchia.

— Am fost la Cesare şi ştiu că nu se va lăsa până nu îl va ucide pe Alfredo.

— Ştiu şi eu asta, răspunse ea.

— Va încerca din nou, Sanchia. Ce putem să facem?

— Noi suntem aici pentru a împiedica altă încercare.

— O fi posibil, Sanchia?

— Nu cred că va păţi ceva, zise aceasta, atâta timp cât noi îi suntem aproape. Cesare este bănuit. Dacă unul dintre atacatori ar fi prins în timpul următorului atentat şi supus unui interogatoriu, ar fi posibil să mărturisească. O depoziţie care să-l acuze nu i-ar fi deloc pe plac lui Cesare.

— Vezi tu, ştiind că este implicat Cesare, tata nu va permite niciodată ca ucigaşii să fie aduşi în faţa justiţiei.

— Va fi greu să îl omoare pe Alfonso aici, în Vatican. Nu, cred că vor aştepta până se va face bine şi apoi vor încerca să îl atragă în vreun loc părăsit. Atunci vor ataca. N-avem de ce să se facem griji pentru un atac decât mai încolo. Acum trebuie să îl apărăm de otravă.

— Sanchia, mă tem. Văd numai umbre în jurul meu. E ca şi cum aş fi singură în întuneric, ca atunci când eram foarte mică şi mă ascundeam, aşteptând ca bestiile sălbatice şi fantomele să sară pe mine.

— E o mare diferenţă, spuse Sanchia încruntată. Acestea nu sunt fantome.

— Sanchia, trebuie să îl scoatem din Roma.

— În ultimele zile, am făcut tot felul de planuri în mintea mea.

— Şi putem să o facem?

— O vom face. Imediat ce va fi bine, îl vom scoate pe furiş din Roma. Îl vom deghiza ca şambelan şi îl vom trimite la unchiul Federico, cu o scrisoare din partea mea. Aşa o să facem, Lucrezia!

— Îţi mulţumesc, Sanchia, îţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru soţul meu.

— Care este şi fratele meu, îi aminti Sanchia. Ascultă, Lucrezia, când vor veni mâine doctorii, ne vom sfătui cu ei. Îl ştii pe cocoşatul acela mic, servitorul lui Alfonso?

— Acela care îl iubeşte atât de mult pe Alfonso şi care stă în faţa camerei de când s-a întâmplat nenorocirea?

Sanchia încuviinţă.

— Putem avea încredere în el. Îi vom cere să pregătească degrabă caii şi, imediat ce rănile lui Alfonso vor fi vindecate, îl vom ajuta să scape. Mâine vom începe să ne punem în practică planurile.

Lucrezia stătea lângă patul lui Alfonso şi îl ţinea de mână. Tocmai se trezise dintr-unul din coşmarurile lui.

Ea îşi apropie faţa de a lui.

— Alfonso, dragul meu, totul e bine. Sunt eu... Lucrezia.

El îşi deschise ochii albaştri şi ea simţi un val de iubire, pentru că văzu asemănarea dintre Rodrigo şi tatăl lui.

— Lucrezia, murmură el, rămâi aproape.

— Sunt aici. Voi rămâne aici. Încearcă să dormi, dragul meu.

— Mi-e frică să adorm. Visez, Lucrezia.

— Ştiu, dragostea mea.

— El e mereu acolo... în visele mele. Se apleacă peste mine... cu zâmbetul ăla crud pe buze... cu licărul acela în ochi şi cu sabia scoasă. Iar pe sabia aia e sânge, Lucrezia. Nu e sângele meu. E sângele fratelui său...

— Îţi faci rău.

— Dar el nu se va opri până nu va scăpa de mine, Lucrezia. El e fratele tău, şi tu l-ai iubit. L-ai iubit atât de mult. Tatăl tău îl protejează. Voi toţi îl protejaţi.

— Am doar un gând, Alfonso – să am grijă de tine ca să te poţi însănătoşi. Ascultă, scumpul meu, am făcut planuri. Imediat ce vei fi suficient de întremat, vei fugi din Roma.

— Şi tu?

— Eu te voi urma.

— Vino cu mine, Lucrezia.

— Şi copilaşul nostru?

— Trebuie să plecăm toţi, împreună. Gata cu despărţirile.

Ea se gândi o clipă cum ar fi să fugă toţi trei; nu era deloc uşor. Deocamdată însă nu dori să îl îngrijoreze, explicându-i cât de dificil era de pus în practică această idee. Îl va lăsa să viseze la fuga lor. Îl va lăsa cu acel vis frumos.

— Noi trei, spuse ea. Vom pleca împreună.

— De-abia aştept noaptea aceea. Va fi noaptea, nu? Tu, eu... şi copilul, călărind departe, spre un loc sigur, Lucrezia. Când... când?

— Când vei fi destul de sănătos.

— Dar va mai dura atât de mult.

— Nu. Rănile tale se vindecă. Eşti foarte sănătos, aşa mi-au spus. Sângele tău e bun. Puţini şi-ar fi revenit atât de repede ca tine. Nu va mai dura mult. Gândeşte-te la asta, Alfonso. Gândeşte-te mereu la momentul care va veni.

Şi chiar se gândea, iar când adormea, avea mereu un zâmbet pe buze.

Acum Alfonso putea deja să se plimbe prin apartament. Stătea pe balconul care dădea spre grădinile Vaticanului şi simţea căldura soarelui pe chip. Doctorii spuneau că în curând va fi pregătit să stea în şa.

El aştepta cu nerăbdare acea zi.

Sanchia sau Lucrezia fuseseră primele care îl ţinuseră de mână în timp ce se împleticea prin cameră, iar ziua în care ajunsese singur la balcon fusese o zi măreaţă.

— Curând, îi şopti Lucrezia.

— Trebuie să aşteptăm până când va fi suficient de puternic să suporte o călătorie lungă, spuse Sanchia.

Aşa că începu să facă exerciţii fizice şi să aştepte, iar frica din ochii lui fu înlocuită de speranţă.

Micul cocoşat, cu care se împrietenise şi care, la nevoie, era gata să-şi dea viaţa pentru el, îl însoţea mereu. Într-o zi, când el şi Alfonso stăteau pe balcon, strigă către un copil să i se aducă un arc cu săgeţi, pentru a vedea dacă are puterea să nimerească o pasăre din grădini.

I se aduse arcul şi el încercă.

Nu nimeri pasărea, aşa că îl trimise pe cocoşat în grădini, să-i aducă înapoi săgeata.

Cesare se plimba prin grădini cu Don Micheletto Corella, unul dintre căpitanii săi, când îl văzu pe cocoşat fugind prin grădină pentru a recupera o săgeată.

— Nu este servitorul cumnatului meu? întrebă el.

— Da, chiar el este, Milord. Nu îl vedeţi pe cumnatul vostru la fereastră, acum, cu arcul în mâini?

— Pe toţi sfinţii! strigă Cesare. Am scăpat de moarte ca prin urechile acului.

Căpitanul îi întoarse zâmbetul stăpânului său.

— Dacă săgeata s-ar fi înfipt în una din inimile noastre, Milord, nu am mai fi fost în viaţă.

— Deci... îndrăzneşte să atenteze asupra vieţii mele!

— Nimeni nu v-ar învinui dacă, în aceste circumstanţe, i-aţi cere să plătească cu viaţa.

Cesare aşează o mână pe umărul omului; zâmbiră amândoi. Aceasta era şansa pe care o aşteptaseră.

Era o după-amiază călduroasă de august şi dormeau cu toţii. Alfonso se odihnea în pat. Exerciţiile de dimineaţă îl obosiseră. Lucrezia şi Sanchia stăteau fiecare pe câte o parte a patului, moţăind uşor.

Dintr-odată, se auzi o agitaţie în faţa camerei şi Sanchia se duse să vadă ce se întâmplă. Lucrezia o urmă. La uşă, soldaţii le arestau pe gărzi.

— Ce înseamnă asta? întrebă Sanchia.

— Dacă vreţi să ştiţi, madonna, începu să explice căpitanul Micheletto Corella, toţi aceşti oameni sunt acuzaţi de complot împotriva papei.

— Nu este posibil aşa ceva, strigă Lucrezia.

— Acestea sunt ordinele mele, madonna, veni răspunsul.

— Despre ce complot este vorba? ceru să afle Sanchia.

— Nu ştiu, madonna. Eu doar îndeplinesc ordinele. Le privi cu respect şi bunătate, de parcă l-ar fi deranjat să vadă supărate două femei atât de frumoase. Sfinţia Sa e la numai două uşi depărtare, continuă el. Dacă sunteţi atât de sigure de nevinovăţia lor, de ce nu vă duceţi la el, să-i cereţi să elibereze oamenii?

Lucrezia şi Sanchia fugiră spre apartamentele papei.

El nu era acolo.

Apoi, brusc, se priviră în ochi şi, fără un cuvânt, fugiră înapoi spre Alfonso cât de repede fură în stare.

Dar era prea târziu.

Alfonso zăcea întins pe pat. Fusese sugrumat de mâinile criminale ale lui Micheletto Corella.

III
CASTELUL DIN NEPI

Cortegiul îşi continuă drumul mohorât spre biserica mică ridicată în umbra bisericii Sfântul Petru. Era amurg şi lumina a douăzeci de făclii marca drumul spre Santa Maria dell Febbri. Zgomotul paşilor târşâiţi ai călugărilor se împletea cu vocile lor joase, care intonau rugăciuni cântate pentru sufletul bărbatului mort.

Apartamentele din Santa Maria in Portico erau întunecate de doliu. Servitorii cu ochii înroşiţi de plâns vorbeau şoptit, iar sclavii desculţi treceau unul pe lângă celălalt cu privirile în pământ.

Din camerele madonnei Lucrezia se auzeau plânsete, pentru că ea şi cumnata ei îşi făceau reproşuri şi încercau să se aline în acelaşi timp.

Sanchia, a cărei frumuseţe pălise din cauza tristeţii, se plimba de colo-colo prin apartamentul Lucreziei; într-o clipă era mânioasă ca o vijelie, pentru ca apoi să cadă pe patul Lucreziei, îndurerată.

— Cum de-am putut fi atât de proaste? întrebă ea.

Lucrezia dădu din cap.

— Ar fi trebuit să ştim că era o capcană.

— Toată grija pe care am avut-o... i-am pregătit mâncarea, l-am vegheat, nu l-am lăsat nici o clipă singur... şi apoi... să fim atât de proaste!

Lucrezia îşi acoperi faţa cu palmele.

— Of, Sanchia, simt că aduc năpasta asupra tuturor celor care mă iubesc.

— Termină cu astfel de vorbe, strigă Sanchia. Dacă nu l-am fi lăsat singur, ei nu ar fi îndrăznit să îi facă rău. Nu e vorba de vreun blestem pe care îl aduci, e vorba de prostia ta şi a mea.

— Eram atât de aproape de el.

— Dar l-am lăsat singur suficient de mult timp pentru ca bruta aia să-i pună degetele în jurul gâtului şi să-l sugrume.

— Când am intrat şi el s-a ridicat prea repede de pe pat, a zis că Alfonso avea hemoragie.

— Hemoragie! strigă Sanchia. Dar nu i-am văzut vânătâile de pe gât? Sfântă Fecioară, voi uita vreodată?

— Nu, te implor, Sanchia.

Loysella intră repede în apartamente, cu teama în ochi.

— Il Valentino vine încoace, strigă ea. Va ajunge aici dintr-o clipă într-alta.

Fata făcu apoi o reverenţă şi se grăbi să iasă. Nu mai avea nici un chef să urmărească sosirea lui Cesare Borgia.

— Numai să îndrăznească! strigă Sanchia.

Lucrezia tremura. Nu voia să îl vadă; se temea că sentimentele ei vor fi prea puternice ca să le strunească când îl va vedea pe iubitul ei frate – pe acest frate pe care îl iubise odată şi despre care toată Roma ştia că este ucigaşul soţului ei.

Se auziră paşii soldaţilor pe scări şi, când uşa fu dată la perete, doi dintre ei rămaseră de pază când Cesare intră în cameră.

Lucrezia se ridică. Sanchia rămase pe scaun, iar ochii îi străfulgerau de ură şi dispreţ.

— Cesare... murmură Lucrezia.

El o privi rece, observând cu dezgust urmele lăsate de durere pe chipul ei.

— Criminalule! ţipă Sanchia. Cum îndrăzneşti să vii aici şi să ne pângăreşti durerea?

Cesare se uită numai la sora lui şi i se adresă doar ei.

— S-a făcut dreptate.

— Dreptate?! exclamă Lucrezia. Prin moartea unuia care nu a făcut rău nimănui?

Vocea lui Cesare deveni mai blândă.

— Nu faptul că nu a făcut rău a fost greşeala lui; s-a străduit destul de mult. Comportamentul lui arăta clar că va fi ori viaţa mea, ori a lui. Nu am avut altă alternativă decât să mă asigur că nu va fi viaţa mea.

— Nu ţi-ar fi făcut niciodată rău, spuse Lucrezia. Ştia că, dacă ar fi făcut asta, m-ar fi rănit pe mine.

— Eşti prea blândă, surioară. Tu nu ştii ce poate face ambiţia dintr-un om. Chiar înainte să moară, a încercat să-mi ia viaţa. L-am văzut la fereastră cu arcul în mână.

— Trăgea doar ca să treacă timpul, pentru a se distra şi a-şi testa puterile, spuse Lucrezia.

— N-aş fi crezut că vei folosi un astfel de pretext, strigă Sanchia.

Cesare o ignoră în continuare pe Sanchia.

— Au fost comploturi, continuă el, comploturi împotriva mea... împotriva papalităţii. Dragă soră, ai fost o credulă nevinovată. Ei au pus totul la cale chiar aici, în apartamentele tale; în timp ce tu vorbeai despre artă şi muzică, despre poezie şi sculptură, răposatul tău soţ şi cu prietenii lui îşi făceau tot felul de planuri. Moartea lui a fost dreaptă.

— Deci recunoşti crima? întrebă Sanchia.

— Recunosc uciderea justificată a lui Alfonso de Bisceglie; şi aşa vor muri toţi trădătorii. Lucrezia, am venit să-ţi spun atât: şterge-ţi lacrimile. Nu mai jeli după unul care a fost duşmanul familiei tale, care a complotat împotriva tatălui şi fratelui tău. Veni lângă ea şi o prinse de umeri. Mulţi dintre servitorii care lucrau în casa voastră sunt arestaţi acum. Este un lucru necesar, Lucrezia. Micuţa mea, nu uita. Nu eşti tu cea care a zis că, indiferent ce s-ar întâmpla, înainte de toate suntem Borgia?

El încerca să o facă să zâmbească, dar chipul ei era de piatră.

— Cesare, începu ea, lasă-mă. Te rog, te implor... pleacă de lângă mine acum.

El îşi lăsă mâinile jos, se întoarse brusc şi plecă din cameră.

Papa trimise după fiica lui şi o primi cu o atitudine rezervată. Chipul ei nu trăda nici un sentiment, iar semnele durerii întipărite pe faţa ei frumoasă îl enervau oarecum. Alfonso era mort; toate lacrimile din lume nu îl mai puteau aduce înapoi. Ea avea douăzeci de ani şi era frumoasă, iar el o să aibă grijă să îi aranjeze o căsătorie avantajoasă. N-avea nici un motiv să continue să fie îndurerată.

O sărută şi o ţinu în braţe pentru câteva secunde. Pentru Lucrezia însă, gestul fu suficient ca să o facă să izbucnească în plâns.

— O, hai, hai, fata mea, protestă Alexandru, ai vărsat destule lacrimi.

— L-am iubit atât de mult, tată, hohoti ea. Şi e numai vina mea.

— Tu... spui că e vina ta! Ei, asta e o prostie.

— Am jurat să îl veghez... şi l-am părăsit... l-am lăsat singur suficient de mult timp pentru ca ucigaşul pus de fratele meu să acţioneze.

— Nu îmi plac vorbele astea, spuse papa.

— Este adevărat, tată! strigă Lucrezia.

— Copila mea, soţul tău ne-a trădat. I-a primit pe duşmanii noştri şi a complotat împreună cu ei. Singur şi-a atras moartea asupra sa.

— Tată... cum poţi să spui aşa ceva?

— Draga mea, trebuie să spun ce cred că e adevărat.

— În ochii tăi, Cesare nu face nimic greşit.

Papa o privi cu uimire.

— Copila mea, ne critici... pe mine şi pe fratele tău... şi asta numai din cauza dragostei tale nebune pentru... un străin!

— A fost soţul meu! îi aminti ea.

— Dar nu a fost unul de-al nostru. Sunt şocat. Sunt uimit. Niciodată nu am crezut că te voi auzi vorbind astfel.

Ea nu fugi la el ca să îi ceară iertare, aşa cum ar fi făcut cu câteva luni în urmă. Rămase pe loc, nemişcată, cu chipul împietrit; suferise atât de mult din cauza acestei pierderi, durerea ei era atât de mare, încât puţin îi păsa de dezaprobarea familiei sale.

— Tată, spuse ea în cele din urmă, te rog să-mi permiţi să mă retrag.

— Te rog, pleacă imediat, dacă asta e dorinţa ta, rosti papa pe un ton atât de glacial, cum nu mai vorbise niciodată cu fiica sa.

Alexandru devenea din ce în ce mai iritat. Poziţia lui era foarte delicată. Regele din Neapole îi cerea să afle cum murise nepotul său. Toate statele şi regatele se frământau din cauza morţii lui Bisceglie. Toţi îşi amintiră de uciderea lui Giovanni, ducele de Gandia. „Cesare Borgia şi-a omorât fratele, şi acum, cumnatul” se spunea. „Către cine îşi va întoarce atenţia Il Valentino? Este periculos să faci parte din familia aceea.”

Acum, se gândea Alexandru, era nevoie să găsească un alt mire pentru Lucrezia, dar această problemă va trebui amânată până când cele mai îndrăzneţe zvonuri aveau să se stingă.

Dar cine va uita vreodată de ruşinea suferită de primul soţ al Lucreziei sau de uciderea celui de-al doilea?

Alexandru cel de altă dată l-ar fi certat pe Cesare pentru imprudenţa de a-şi ucide cumnatul într-o aşa manieră încât era evidentă identitatea criminalului. Alexandru cel de acum însă nu avea de gând să facă asta;

mintea lui vicleană era obişnuită să găsească scuze pentru fiul lui.

Îl chemă pe Cesare pentru a discuta problema.

— Suntem urmăriţi de fiecare stat şi regat din Italia, începu el. Se spune că nu a existat nici un complot împotriva noastră, că această crimă s-a înfăptuit numai din ură şi ciudă şi că Alfonso era un om nevinovat.

— Şi ce ne pasă nouă de părerile lor?

— Întotdeauna e bine să creezi o aparenţă de bunăvoinţă şi de bun-simţ peste acţiunile pe care le întreprinzi, fiule. Alfonso era un băiat prostovan, dar era prinţ de Neapole.

Cesare pocni din degete.

— Ce ţi-e şi cu Neapole şi prinţişorii lor bastarzi!

— Trebuie să ne gândim la viitor, Cesare. Să nu se spună că, dacă un prinţ de Neapole... sau Milano... sau Veneţia... ne vizitează aici, la Roma, şi ne deranjează în vreun fel, e posibil să-şi piardă viaţa. Asta ar putea însemna că, atunci când vom dori să invităm prinţi în Roma, ei îşi vor manifesta reticenţa, lucru care poate fi în dezavantajul nostru. Nu. Aceşti oameni trebuie să înţeleagă că Alfonso plănuia un atentat împotriva ta... şi că tu doar a trebuit să îl ucizi înainte să o facă el. Ai băgat la închisoare slujitori din casa lui?

— Sunt la Castelul Sant’Angelo acum.

— Lasă-i să stea acolo. Acum trebuie să investigăm aceste comploturi şi să trimitem nişte informaţii despre ele în Neapole... şi în Milano. Să le facem să circule prin toată Italia.

— Problema este rezolvată, mormăi Cesare.

— Ba nu. O asemenea problemă nu este niciodată rezolvată cât timp mai există bărbaţi şi femei care să-şi amintească de ea.

— Prea bine. O voi face... la timpul potrivit.

— Aşa este bine, fiule. Şi fă-o repede, pentru că nu peste mult timp va trebui să pleci, să te alături armatelor tale.

Cesare se ridică brusc şi începu să lovească cu palma peste pumnul drept.

— Şi când te gândeşti că propria mea soră face toată situaţia asta şi mai dificilă pentru noi! spuse el.

— Este o soţie care şi-a iubit soţul.

— L-a iubit pe duşmanul nostru, strigă Cesare.

— E trist când te gândeşti că, în durerea şi pierderea ei, poate să uite de interesele noastre, recunoscu papa.

Cesare îi aruncă tatălui său o privire plină de viclenie. Cu puţin timp în urmă, Lucrezia era copilul lui preferat şi Cesare ar fi putut să jure că ea se bucura de mai multe favoruri din partea Vaticanului decât oricine altcineva. Acum, papa nu mai părea atât de mulţumit de fiica lui. Era ciudat că Cesare fusese nevoit să comită o crimă pentru a o da jos pe sora lui de pe piedestalul pe care o urcase tatăl lor. Proasta de Lucrezia! Ea conducea prin dragostea pentru tatăl ei, o dragoste blândă şi dezinteresată. Acum făcuse imprudenţa de a arăta că durerea pentru pierderea soţului ei poate umbri dragostea aceea, iar lui Alexandru, care întorcea întotdeauna spatele lucrurilor neplăcute, nu îi convenea să o vadă pe fiica lui jelind, enervându-l urmele de lacrimi de pe obrazul ei.

— Se pare că soţul acesta al ei a vrăjit-o, continuă Cesare. Nu prea mai era interesată de noi când trăia el. Acum că l-a pierdut, îl plânge cu atâta amar, că o ştie toată Roma. De când s-a întâmplat, nu a mai apărut în public, dar servitorii bârfesc şi se pare că trecătorii au văzut-o prin balcon sau logii – o văduvă îndoliată, cu faţa albă de durere. Oamenii, plebea proastă şi sentimentală, sunt gata să plângă alături de ea şi să ceară răzbunare pe cei care au scăpat Roma de un trădător deoarece, prin

crima asta, au adus lacrimi în ochii văduvei sale! Cesare ridică vocea, până deveni aproape un strigăt. Ea şi Sanchia... ele sunt împreună tot timpul, vorbind despre cât de perfect era, plângând şi revoltându-se împotriva celor care l-au ucis. Iar asta, tată, este Lucrezia Borgia, sora mea, fiica ta. Atât de mult a uitat că este una de-a noastră, încât ea, cel puţin în secret, cere răzbunare pentru faptele fratelui ei.

— Nu va dori niciodată să se răzbune pe tine, Cesare. Ea te iubeşte foarte mult... indiferent de pasiunile trecătoare care o afectează.

— Îţi spun că de data asta nu se mai gândeşte la nimeni decât la soţul ei mort. Separă-le, tată, pentru că pun la cale numai răutăţi. Trimite-o pe Sanchia la Neapole, iar pe Lucrezia... pe ea trimite-o departe de Roma. Dacă o ţii aici, nu va ieşi nimic bun din asta.

Papa rămase tăcut pentru câteva secunde.

Se gândea că vorbele fiului său erau destul de logice. Era bine să o lase să plece de lângă ei. Să plece şi să jelească în tăcere. Inima ei aparţinea familiei Borgia. Era una de-a lor. Nu avea să mai plângă mult pentru cineva pe care nu îl mai putea aduce înapoi, indiferent câte lacrimi ar vărsa. I-ar fi prins bine o vacanţă scurtă într-un loc liniştit, şi apoi sigur va tânji după distracţiile din Roma şi după afecţiunea familiei sale. Fusese ea fericită pentru mult timp fără ei?

— Ai dreptate, fiule, zise papa. Sanchia se va întoarce la Neapole. Cât despre Lucrezia, şi ea va pleca din Roma. Cred că o scurtă şedere la castelul din Nepi va fi de bun augur pentru sănătatea ei.

Lucrezia părăsi Roma şi călători spre nord, pe Via Cassia, prin Isola Farnese, Baccano şi Monterosi, către castelul mohorât din Nepi.

Nepi, situat pe un platou înconjurat de ravene adânci prin care curgeau pârâuri înguste, părea locul potrivit pentru a da frâu liber tristeţii. Cu toate astea, Lucrezia nu era impresionată de aerul retras şi singuratic al castelului; nu-şi dorea altceva decât să fie singură.

De la ferestrele de piatră putea scruta întinderile acestui ţinut straniu, începând cu zidurile de culoare roşie ale oraşului, până la apele repezi ale cascadei care se prăbuşea în adâncuri sau la pădurile de stejari care se profilau întunecate şi sinistre la orizont. Din cel mai înalt turn al castelului putea vedea marii vulcani şi munţii Viterbo, Monte Soratte şi platoul în pantă, care ajungea până jos, la sclipitorul Tibru; şi mai departe, într-o ceaţă albastră, se profilau munţii Sabini.

Acum, în viaţa ei nu exista decât o singură consolare – micul ei Rodrigo. Se bucura că era prea mic pentru a-şi da seama de pierderea suferită.

Toţi servitorii care o însoţiseră la Nepi erau supuşi şi se purtau conform tradiţiilor de doliu specific spaniole, care erau mai solemne decât cele din Italia.

Lucrezia se îmbrăca în negru şi lua masa în farfurii de lut. Se închidea ore întregi în apartamentele ei şi reclădea în minte acei ani fericiţi pe care îi petrecuse cu Alfonso, retrăind clipele în cele mai mici detalii – prima dată când se întâlniseră, ceremonia de nuntă, naşterea lui Rodrigo. Şi în tot acest timp, încerca să nu-şi amintească momentul îngrozitor când, împreună cu Sanchia, fugise spre apartamentele papei pentru a-l găsi, la întoarcere, de-a lungul patului... ucis.

Dar cum putea să uite? Acele amintiri erau mereu prezente. Se trezea din somn, gândindu-se că el este alături. Îi striga numele şi întindea mâna ca să îl caute. Singurătatea era insuportabilă.

Tristeţea o însoţea în fiecare clipă când era trează, şi se semna în scrisori „Nefericita prinţesă din Salerno”.

Giovanni Sforza urmărea desfăşurarea evenimentelor cu groază. Ştia că ceea ce se întâmplase cu cel de-al doilea soţ al Lucreziei ar fi putut foarte bine să i se întâmple mai întâi lui. Aşa nemulţumit de viaţă cum era, mereu blestemându-l pe papă, care îi pusese în cârcă stigmatul impotenţei, realiză că avea câteva motive să se bucure, pentru că cel puţin viaţa lui fusese cruţată.

Dar, chiar şi aşa, se afla în pericol.

Cesare Borgia era hotărât să pună bazele şi să fie conducătorul ducatului de Romagna, iar una dintre fortăreţele lui urma să fie oraşul Pesaro, unde era lord Giovanni Sforza.

În ziua aceea de septembrie, el ştia că Cesare mărşăluia înainte, fără încetare. Ştia că avea să fie neajutorat în faţa lui. Ce avea să îl aştepte pe Giovanni Sforza când se va întîlni faţă în faţă cu Cesare Borgia? Giovanni fusese soţul Lucreziei, şi Cesare, care îl omorâse pe cel de-al doilea soţ al surorii sale şi plănuise să îl omoare şi pe el la momentul respectiv, nu va ezita când îl va avea la mână. Şi la ce fel de moarte s-ar fi putut aştepta din partea lui Cesare Borgia? Mulţi spuneau că bârfele despre viaţa scandaloasă dusă de Borgia fuseseră pornite de Giovanni Sforza. Era adevărat că dintotdeauna existaseră zvonuri împotriva lor, dar el le făcuse şi mai plauzibile.

Dacă ei îl stigmatizaseră ca fiind impotent, el se răzbunase aruncând asupra lor stigmatul unor comportamente incestuoase.

Acum că armatele lui Cesare se apropiau, era clar că el nu mai trebuia să rămână în Pesaro.

Unde s-ar fi putut duce?

La Milano? Francezii cuceriseră din nou Milano, şi ruda sa, Ludovico Sforza, era prizonierul lui Ludovic al Franţei. Apoi se gândi la Gonzaga, din Mantova, pentru că prima lui soţie fusese sora lui Francesco din Mantova, acel marchiz care ieşise victorios la Fornovo şi fusese responsabil de alungarea armatelor lui Carol al VIII-lea afară din Italia, după prima invazie a francezilor.

Aşa că Giovanni Sforza plecă spre Mantova, unde îl întâmpină Isabella d'Este, soţia lui Francesco Gonzaga.

Francesco era un mare războinic, care îşi câştigase renumele de om foarte curajos, dar soţia sa, Isabella, era o femeie atât de încăpăţânată şi avea o părere atât de bună despre familia ei de origine, că îi considera pe toţi ceilalţi inferiori. Era inteligentă, pricepută la politică, avea o cultură bogată şi era destul de frumoasă, dar avea un spirit rece, hotărât să îi domine pe toţi cei care intrau în sfera ei de influenţă.

În urmă cu zece ani, când se măritase cu el, Francesco o adorase. Atunci vedea în ea o femeie minunată, la care frumuseţea se îmbina cu o minte sclipitoare. Cât despre ea, Isabella îşi tolera soţul. Nu îl considera deloc atrăgător, pentru că, deşi era înalt şi avea o statură frumoasă, moştenise caracteristicile strămoşilor lui germani, iar trăsăturile familiei de Hohenzollern nu erau frumoase, din punctul de vedere al Isabellei. I se părea că nasul soţului ei este complet aplatizat, iar ochii mereu obosiţi sub fruntea aceea imensă. Farmecul lui nu o impresionase pe Isabella şi se mirase când observase că alte femei nu erau de aceeaşi părere.

Francesco se văzuse nevoit să se bucure de relaţii amoroase în afara căsătoriei pentru că era un bărbat extrem de senzual şi, cel puţin în acele timpuri, bărbaţii care nu aveau amante erau deseori acuzaţi de impotenţă.

Ce mai conta cum arătau amantele, se întrebase Isabella, atâta timp cât ea născuse fiii care aveau să aducă glorie familiilor lor?

Zvonurile spuneau că, odată, imediat după ce îl născuse pe unul dintre copii şi descoperise că este fată, se ridicase din pat şi o scosese din pătuţul lucrat cu minuţiozitate, care fusese pregătit, după cum ceruse Isabella, pentru un băiat.

Isabella era o femeie puternică, obişnuită să conducă; avea o limbă ascuţită, era inteligentă, elegantă, admirată şi respectată, dar iubită numai de puţini.

Ea auzise multe despre femeile care erau amantele papei şi era invidioasă pe ele; prin urmare, atunci când Giovanni Sforza sosi în Mantova, era pregătită să îi acorde azil şi îl primi cu toată căldura care putea fi aşteptată de la o femeie ca ea.

— Draga mea marchiză, spuse el, aplecându-se să-i sărute mâna, vin la dumneata ca un cerşetor, ştiind că fratele scumpei şi răposatei mele Magdalena nu m-ar alunga.

— Desigur că nu te va alunga, spuse Isabella. Desigur că vei găsi refugiu aici. Trebuie să existe un loc în care să poată sta liniştiţi toţi cei care au suferit de pe urma scandaloşilor de Borgia.

— Cât de fericit sunt că am venit!

Isabella îl privi puţin încruntată, deoarece avea înaintea ei un bărbat neajutorat, iar ea dispreţuia slăbiciunea. Pe de altă parte, abia aştepta să vorbească împreună şi să scoată de la el şi alte poveşti scandaloase legate de infama familie Borgia.

Aşa că Giovanni fu primit cum se cuvine şi găsi că lumea cultivată din Mantova era pe gustul lui. Aici, războaielor nu li se acorda cea mai mare importanţă. Se vorbea despre literatură, despre problemele minţii. Poate

că ducele, cu gloria lui de militar, era un intrus în familia sa, dar îi permise să intre în grajdurile în care creştea o rasă de cai ce începea să fie cunoscută drept cea mai bună din lume, nu doar din Italia.

Nimic nu o încânta mai mult pe Isabella decât să se adune cu membrii cei mai cultivaţi ai societăţii din Mantova şi cu mulţi care veneau din toate părţile Italiei şi o vizitau la curte. Ea voia să devină cunoscută nu doar ca guvernatoare a oraşului Mantova, ci şi ca protectoare a artelor.

Discuţiile care aveau loc în apartamentele ei trebuiau să fie inteligente; iar ea trona, indiscutabil, ca regina Isabella d'Este Gonzaga. Tatăl ei, ducele de Ferrara, şi toţi fraţii ei o respectaseră dintotdeauna pentru geniul ei politic, astfel că avea obiceiul să-şi închipuie că era cel mai inteligent membru din cea mai importantă familie a Italiei. Era greu de crezut că se simţea iritată de ascensiunea altei familii şi de puterea pe care o deţineau femeile din interiorul ei.

Acum că îl avea pe Giovanni Sforza în salonul ei, conduse conversaţia spre afacerile cu care se ocupau Borgia şi declară că Giovanni, care avusese o experienţă directă cu familia aceea ciudată, le va putea spune dacă poveştile pe care le auziseră despre scandaloasa familie Borgia erau adevărate.

Evident, Giovanni povesti ceea ce voia să audă Isabella.

Că fusese forţat să divorţeze de Lucrezia! De ce? Pentru că Sfinţia Sa era atât de îndrăgostit de fiica lui, încât nu suporta ca ea să aibă un soţ. Căsătoria nu fusese consumată! Minciuni... numai minciuni. Fusese consumată de o mie de ori, iar inocenta Lucrezia cea cu părul de aur, care venise în faţa bisericii atât de sfioasă şi se declarase

virgină, era încă de pe atunci însărcinată, dar nu cu copilul lui.

Apartamentele din Mantova răsunară de veselie. Vechile zvonuri fură readuse în actualitate şi Giovanni simţi că vanitatea îi fusese mângâiată într-o oarecare măsură. El nu se putea lupta cu Borgia cu braţele goale, dar o putea face cu ajutorul cuvintelor.

Închisă în apartamentele ei din castelul Nepi, Lucrezia se aplecă asupra pătuţului de copil. De fiecare dată când se uita la el, îşi amintea limpede toate acele planuri minunate pe care ea şi Alfonso le făcuseră împreună şi plângea din nou, spunându-şi că acest micuţ nu avea să-şi cunoască tatăl niciodată.

Doamnele ei de companie încetaseră să o mai consoleze; îşi doreau doar ca madonna Sanchia să fie acolo cu ele.

Şi apoi, ca din senin, unul dintre paji veni în fugă în camerele Lucreziei să îi spună că soldaţii se apropie de castel.

Lucrezia îşi pieptănă pe spate părul care acum strălucea mai puţin decât de obicei (uitase să şi-l spele la fel de des). Purta o rochie neagră, simplă şi era doar o amintire a veselei Lucrezia de altădată, care se mândrea atât de mult cu veşmintele ei elegante pe care le purtase în Roma.

Fugi la fereastră ca să vadă cine erau aceşti soldaţi care veniseră să tulbure pacea din Nepi.

Când privi în jos, la oamenii care se apropiau, ochii ei avură parte de o privelişte neobişnuită. Soldaţii cântau în timp ce înaintau şi din rândurile lor răzbăteau până la ea râsete. Cei din faţă duceau steaguri roşii şi galbene; chiar în timp ce îi privea, vestitorii îşi cântară notele triumfătoare în trompetele lor argintii, iar sunetele lor

voioase păreau să spargă melancolia care plutea asupra castelului din Nepi.

Atunci îl văzu; călărea în fruntea lor mândru, îmbrăcat într-o uniformă splendidă. Inima îi tresări de mândrie, şi pentru prima dată în cele şase săptămâni care trecuseră de la tragicul eveniment, Lucrezia zâmbi.

Apoi se grăbi jos să îşi întâmpine fratele.

El sări de pe cal şi aruncă hăţurile unuia dintre oamenii săi. Fugi la ea, o ridică în braţe şi râse în faţa ei.

Ea îl privi un moment, apoi îi luă faţa în palme.

— Cesare... o, Cesare!

Dar imediat, ca şi cum Alfonso se afla lângă ea, îşi aminti de apartamentul din Turnul Borgia şi de trupul neînsufleţit al soţului ei, aruncat pe pat.

— Cesare, spuse ea, de ce ai venit?

— Ce întrebare ciudată, surioară. Cum aş putea trece la câţiva kilometri de fortăreaţa ta fără să fiu tentat să te văd?

— Am crezut că nu vei veni aici, răspunse ea fără vlagă.

El o lăsă jos şi îşi puse braţul în jurul ei.

— Îmi e foame. Tuturor ne e foame. Poţi să ne dai ceva de mâncare?

— Nu suntem pregătiţi, răspunse ea şi chemă pe unul dintre pitici, care rămase uimit când văzu scena din faţa lui. Du-te la bucătărie. Cere-le să gătească tot ce au. Se pare că avem de hrănit o armată.

Piticul dispăru, iar Cesare se întoarse spre unul din căpitanii săi şi îi dădu ordin să aibă grijă de oameni şi să găsească un loc bun de tabără în oraş. El avea să rămână peste noapte la castelul din Nepi.

După ce căpitanul plecă, îi ceru să îl ducă în camera în care ea îşi petrecea cel mai mult timp, iar Lucrezia îi

îndeplini dorinţa. Stăteau alături, unul lângă altul, privind cu uimire priveliştea.

— Cum îţi merge în bătăliile tale? îl întrebă.

— Atât de bine, încât nu va mai trece mult timp şi voi avea regatul meu, răspunse el.

— Nu ţi-am zis eu mereu că îţi vei îndeplini visele?

— Da, mi-ai spus, surioară.

— Îmi amintesc atât de bine cum ţi-ai urât hainele de cardinal.

— Vezi tu, spuse Cesare cu sinceritate, lucrurile enervante de genul acesta sunt trecătoare. La fel ca tristeţea, ele planează asupra noastră cu o greutate prea mare atunci când sunt recente; odată îndepărtate, par infinit mai mici. Priveşte munţii Sabini... Văzuţi de la fereastra asta, nu sunt altceva decât un lanţ de ceaţă albastră, dar dacă stai sub vârfurile alea înalte, atunci e o altă poveste.

Ea încuviinţă cu un zâmbet, iar Cesare îi puse un deget sub bărbie şi îi ridică faţa spre el.

— La fel va fi şi cu tine, surioară.

Mişcă din cap şi ochii îi sclipiră de mânie, aşa că nu îl privi în faţă.

— Încă mai eşti tristă? întrebă el. O, cât greşeşti.

— L-am iubit pe soţul meu, răspunse Lucrezia. Tu, care nu ţi-ai iubit niciodată soţia aşa cum l-am iubit eu pe el, nu poţi înţelege de ce moartea lui mă afectează atât de mult.

Cesare izbucni în râs.

— Înainte să plec de aici, zise el, îţi jur că vei fi din nou veselă.

— Am auzit când ai zis că rămâi numai o noapte.

— Indiferent cum va fi, înainte să plec, vei înceta să te mai gândeşti la soţul tău. Încetează, Lucrezia. Încetează acum.

Ea îi întoarse spatele.

— Cesare, tu nu poţi înţelege.

— Vom da ordin să ni se aducă aici mâncarea, schimbă el subiectul, aici, în camera ta întunecată. Vom mânca singuri aici, tu şi cu mine. Ce părere ai despre asta, Lucrezia?

— Aş prefera aşa, decât să stau la masă cu oamenii tăi.

El începu să se plimbe prin cameră.

— Îmi imaginasem cu totul altceva... că tu vei fi nerăbdătoare să mă întâmpini... că vei cânta pentru mine şi oamenii mei... că ne vei oferi o seară veselă şi plină de bucurie, o amintire pe care să o luăm cu noi când mergem în bătălie.

— Nu am dispoziţia potrivită pentru o petrecere, Cesare, zise ea.

Atunci veni din nou alături de ea şi îi cuprinse umerii.

— Şi totuşi, jur că starea ta de spirit se va schimba până în momentul în care voi pleca.

Lucrezia rămase cu privirea fixată pe chipul lui. „Odinioară mi-ar fi fost teamă să-l văd pe Cesare în starea asta”, se gândi ea, „dar acum nu îmi mai pasă. Alfonso, iubirea mea, este mort, şi de când a murit el, nu-mi mai pasă ce se întâmplă cu mine”.

*

O masă mică fusese pregătită în camera din care se vedea panorama munţilor Sabini. Cesare avea în faţă o farfurie de argint, în timp ce Lucrezia mânca dintr-una de lut.

Încruntându-se, Cesare chemă un servitor:

— Ce înseamnă asta? Ce sunt vasele astea din care o pui să mănânce pe stăpâna ta?

Servitorul era copleşit de teama pe care Cesare o inspira tuturor.

— Dacă stăpânul doreşte să afle, de fapt, madonna Lucrezia e cea care vrea să mănânce din vase de lut, în semn de doliu.

— E urât, spuse Cesare.

Lucrezia se adresă servitorului:

— Lasă vasele. Dorinţa mea e să mănânc din vase de lut, atâta timp cât îmi jelesc soţul.

— Nu o să faci asta atâta timp cât stai la masă cu mine, surioară.

— Sunt văduvă, Cesare. Urmez obiceiurile doliului.

— Nu-i nimic rău să porţi doliu când ai după cine, spuse Cesare, apoi îl chemă pe servitor. Adu o farfurie de argint în locul acestui lucru hidos.

— Nu... începu Lucrezia.

Dar Cesare ridică farfuria de lut şi o aruncă înspre servitor.

— O farfurie de argint, ordonă Cesare cu un râset.

Şi i se aduse o farfurie de argint.

„Ce mai contează?”, gândi Lucrezia. Nimic nu mai avea importanţă acum. Faptul că mânca dintr-o farfurie de lut îl putea aduce înapoi pe Alfonso? Îi putea face rău dacă mânca dintr-o farfurie de argint?

Se aşezară la masă şi Cesare începu să se ospăteze, dar Lucrezia nu putu să mănânce decât foarte puţin.

— Nu mă mir că arăţi mai slăbită ca niciodată, zise Cesare. Nu voi avea lucruri bune să îi povestesc tatei.

— Te rog să nu îl superi cu poveşti despre sănătatea mea şubredă.

— Iar eu te rog să îţi recapeţi puterile şi buna dispoziţie. Nu vei putea să faci asta niciodată dacă rămâi deprimată în locul acesta. Cum ai putea să fii mulţumită că stai aici?

— Pot fi la fel de mulţumită aici, ca oriunde altundeva.

— Lucrezia, renunţă la doliu. Băiatul e mort. Mai există şi alţii pe lume. Îţi cer să mănânci. Haide... mâncarea este bună. Ai un bucătar excelent aici. Îţi poruncesc să mănânci. Voi insista, Lucrezia, până când vei învăţa să te supui.

— Acum nu mai suntem copii, zise ea.

„Nu!” strigă Lucrezia în gând. Zilele alea erau departe acum. Şi se simţi de parcă fantoma lui Giovanni, fratele ei omorât, veni şi se aşeză la masă cu stafia lui Alfonso.

Dacă ea era deranjată de stafii, nu la fel i se întâmpla lui Cesare. El îi omorâse pe soţul şi pe fratele ei, însă nu dădea semne că ar avea mustrări de conştiinţă. Dacă Cesare voia ca cineva să dispară, se ocupa personal, iar când aceştia dispăreau, el înceta să se mai gândească la ei.

— Atunci ne vom preface că suntem, zise el.

Ea îi răspunse cu îndrăzneală:

— În cazul ăsta ar trebui să fie de faţă şi Giovanni.

— Erau vremuri fericite, replică el, când noi amândoi eram singuri. Hai să ne reamintim vremurile alea.

— Eu nu pot, strigă ea. Nu pot. Când mă gândesc la copilărie îmi amintesc de Giovanni, la fel cum îmi voi aminti de Alfonso, soţul meu, în toate clipele vieţii mele.

— Vorbeşti ca o femeie isterică, Lucrezia. Nu mă aşteptam la asta din partea ta. Haide, fii surioara mea scumpă. Lucrezia, eu sunt aici. Eu, Cesare. Am venit aici ca să te fac să uiţi de durerea ta. Acum... vom începe prin a mânca şi a bea împreună. Haide, Lucrezia, fii surioara mea scumpă.

Dintr-odată era blând, făcea apel la dragostea ei şi, pentru o vreme, Lucrezia chiar uită că mâinile sale erau pătate de sângele soţului ei. Apoi se întrebă uimită cum de fusese capabilă să uite.

Sub privirile lui, începu şi ea să mănânce şi să termine ce avea în farfuria de argint.

Cesare umplu o cupă cu vin şi îi închină un toast.

— Pentru tine, dragostea mea! Pentru viitorul tău! Să fie măreţ şi glorios.

— Şi pentru tine, frate.

— Pentru viitorul nostru atunci, care e unul şi acelaşi. Cum ar putea fi altfel?

Veni să stea lângă ea la masă; îşi puse braţul în jurul ei şi o trase mai aproape.

„Cesare este cel mai mare om din Italia”, îşi zise ea. „Într-o zi îl vor aclama toţi; şi este fratele meu, care mă iubeşte... indiferent de ce le face altora. El mă iubeşte... şi indiferent de ce îmi face mie, cum aş putea să nu-l mai iubesc?”

Era conştientă de vechea lor legătură, iar el îşi dăduse seama de asta; era hotărât ca în acea seară să o poată duce dincolo de podul care se întindea peste hăul dintre trecut şi prezent; şi când avea să fie de cealaltă parte, în siguranţă, el o va face să privească în urmă şi să vadă trecutul ca pe ceva vag şi neclar, la fel cum se vedeau şi munţii Sabini de la fereastra castelului din Nepi.

După ce terminară masa, rămaseră să mai vorbească.

El voia ca ea să se întoarcă la Roma. Nepi nu i se potrivea. Era tânără – avea numai douăzeci de ani – şi nu putea să-şi petreacă restul zilelor rămânând legată de trecut.

— Vreau să mai rămân o vreme, îi zise ea. Aici am parte de singurătate.

— Singurătate! Locul tău este în compania altora. Întoarce-te la Roma. Tatălui nostru îi e dor de tine.

— Lui nu îi place să mă vadă tristă.

— Atunci nu te va vedea aşa. Îi e dor să te vadă fericită.

— Nu are cum. Aşa că voi rămâne aici, unde pot fi tristă în voie, aşa cum doresc.

— Nu vei mai jeli pentru un bărbat care nu merită, strigă Cesare.

Ea se ridică.

— Nu vreau să ascult astfel de vorbe.

Cesare îi ţinu calea.

— O vei face, zise el şi îi prinse o şuviţă de păr. Nu mai este la fel de auriu ca înainte, Lucrezia.

— Nu îmi pasă, spuse ea.

— Iar rochia asta, continuă el, parcă ar fi straie de călugăriţă. Unde sunt rochiile tale frumoase?

— Nu mă mai interesează rochiile.

— Ascultă, copila mea, în curând vei avea alt soţ.

— Crezi că mă poţi ispiti cu soţi, aşa cum ai ispiti un copil cu dulciuri?

— Da, Lucrezia. Şi, pentru că veni vorba de copii, unde este copilul ăla al tău?

— Doarme.

— Nu l-am văzut.

În ochii ei se citi frica. Cesare observă şi se bucură. Acum ştia că, dacă nu o putea convinge cu nimic, ar fi reuşit orice dacă se folosea de copil.

— Pe tine nu te interesează deloc micuţul, zise ea rapid.

Cesare o privi cu viclenie.

— Este fiul tatălui său.

— Bunicul lui... îl adoră.

— Afecţiunea bunicului se poate schimba ca vântul.

— Cesare, strigă Lucrezia, să nu încerci să-i faci rău copilului meu!

El o cuprinse iar pe după umeri şi făcu o grimasă când se atinse de broderia neagră de pe rochia ei.

— Ce urât! observă el. Atât de nepotrivită pentru frumoasa mea soră. Nu te teme. Copilul tău nu va păţi nimic rău.

— Dacă încearcă cineva să îl omoare, aşa cum l-au omorât pe tatăl lui, ar trebui mai întâi să mă ucidă pe mine.

— Nu, nu te agita. Alfonso era un trădător. A căutat să-mi ia viaţa, aşa că i-am luat-o eu pe a lui, dar copilaşii nu mă interesează. Lucrezia, fii serioasă. Fii raţională. Va trebui să te întorci la Roma şi să redevii vesela Lucrezia. Las-o pe Lucrezia cea fericită să vină acasă şi să o lase în urmă pe văduva plânsă.

— Nu pot să fac asta.

— Poţi. Şi o vei face! insistă el.

— Nu mă poate forţa nimeni.

Îşi apropie faţa de a ei.

— Eu pot, Lucrezia.

Rămase fără grai, în timp ce el râdea din nou, triumfător. Teama pentru anii care vor urma luase o formă concretă; se agăţase de frică şi îi plăcea situaţia asta, deşi îl iubea şi pe el. Nu se înţelegea pe sine şi nu îl înţelegea nici pe el. Ştia numai că sunt Borgia şi că legăturile dintre ei erau indestructibile, pentru toată viaţa.

Aproape că leşină de frică şi de bucuria pe care o anticipa. În mintea ei, două figuri deveneau confuze: Cesare, Alfonso; Alfonso, Cesare.

Îl pierdea pe unul în celălalt şi, când i se întâmpla asta, scăpa de cea mai mare parte din durere.

Se holba la Cesare cu ochii măriţi, iar el îi zâmbea cu blândeţe, cu afecţiune, asigurând-o că totul va fi bine, de parcă ar fi luat-o de mână şi ar fi condus-o spre inevitabil.

El plecase şi ea rămăsese singură.

Totul căpătase o altă lumină acum. Peisajul era mai puţin aspru; se uita deseori spre ceţoşii munţi Sabini.

Cesare plecase către noile lui cuceriri. Va trece de la un triumf la altul, iar victorile lui vor fi ale ei.

Erau momente când plângea amarnic şi momente când se simţea triumfătoare.

Cum de-i trecuse prin minte că va putea sta singură? Ea era una de-a lor, era o Borgia, iar asta însemna că îi iubea pe membrii familiei sale cu o pasiune pe care nu o putea oferi altcuiva.

Cu toate astea, se temea.

Trecuse prin multe emoţii. Îşi spălase părul şi dădu ordine să i se aducă rochii frumoase, dar când îşi cercetă chipul în oglindă, fu şocată de ceea ce văzu. I se păru că ochii îi sunt plini de secrete şi se sperie de ei.

Voia să fie în Roma, cu tatăl ei. Într-o zi, şi Cesare avea să se întoarcă la Roma.

Se gândi că relaţiile din familia ei erau pline de afecţiune, dar şi sinistre. Tânjea să fie legată atât de strâns de aceste relaţii de familie, încât să nu poată scăpa; şi atunci îşi dădea seama că voia în acelaşi timp să scape.

Erau momente când se gândea: „Eu nu voi avea niciodată pace, decât dacă voi scăpa. Vreau să fiu ca ceilalţi oameni. Dacă Alfonso ar fi trăit, dacă am fi plecat împreună, imediat, din Roma, dacă am fi trăit fericiţi, ca o familie normală...”

Când îşi închipuia viitorul, tremura. Cesare venise la ea, la Nepi; îi deranjase singurătatea doliului, liniştea aceea tristă.

Şocată, îşi aminti că el nu era numai fratele ei, ci şi ucigaşul soţului ei.

Atunci îşi dădu seama că trebuie să evadeze din capcana în care era atrasă din ce în ce mai mult. Se simţea ca o muscă prinsă într-unul din acele fire lipicioase ale unei pânze de păianjen, prinsă şi legată, dar nu atât de mult încât să-i fie imposibil să scape.

La mai puţin de o lună de la vizita lui Cesare, Lucrezia chemă servitorii şi le spuse:

— Am permisiunea tatălui meu să mă întorc la Roma. Să facem pregătirile şi să plecăm cât mai curând posibil. M-am săturat de Nepi. Simt că nu vreau să mai văd niciodată locul acesta.

Când Lucrezia sosi la Roma, papa se purtă cu ea de parcă şederea ei la Nepi fusese doar o vacanţă scurtă şi plăcută. Nu pomenise nimic de Alfonso şi era clar că se bucura să îl aibă din nou în preajma lui pe Rodrigo.

Armata lui Cesare înainta cuceritoare, iar papa era mai vesel ca niciodată.

Se plimba cu Lucrezia prin grădinile Vaticanului şi discuta despre subiectul care îi era cel mai apropiat de suflet în acel moment.

— Draga mea, spuse el, nu poţi rămâne nemăritată pentru totdeauna.

— Sunt nemăritată de foarte puţină vreme, explică Lucrezia.

— A trecut destul... destul de mult. Din când în când mă enervează ceva, fiica mea. Eu nu voi trăi la nesfârşit, şi, înainte să te părăsesc, aş dori să te văd aşezată la casa ta, fericită, având o căsnicie reuşită.

— O căsătorie care pare reuşită săptămâna asta, e posibil să devină nepotrivită în următoarea săptămână. Din experienţa mea, căsătoria este o afacere instabilă.

— A, eşti tânără, frumoasă şi vei avea mulţi pretendenţi. Cesare îmi spune că Louis de Ligny ar deveni soţul tău cu cea mai mare plăcere.

— Tată, eu nu voi fi de bunăvoie soţia lui... sau a altui bărbat.

— Dar, copila mea, el este vărul şi favoritul regelui Franţei. Are în faţă un viitor frumos.

— Dragă tată, ai vrea să te părăsesc, să plec să locuiesc în Franţa?

Papa făcu o pauză, apoi spuse:

— Recunosc, mi-a trecut prin cap că acest aspect este cel mai mare dezavantaj al partidei. De asemenea, omul vrea o zestre uriaşă şi are nişte cerinţe exagerate.

— Atunci nu vom accepta, tată. Voi rămâne aici cu tine, pentru o vreme.

Râseră amândoi şi el hotărî să îl refuze pe prietenul lui Ludovic. Nu ar fi fost niciodată de acord să-şi dea fiica unui om care avea să o ducă departe de tatăl ei.

Nu peste multă vreme, îi vorbi Lucreziei de altă ofertă. De data aceasta era vorba despre Francesco Orsini, duce de Gravina, care era şi mai nerăbdător ca această nuntă să aibă loc, renunţând în mod ostentativ la amanta preferată, pentru ca toată lumea să ştie cât de serios se gândea la căsătorie.

— E păcat că a renunţat la ea, spuse Lucrezia. Nu era nevoie.

— El ar fi o partidă bună, fiica mea. Desigur, e la fel de lacom ca ceilalţi, cerând numiri în sânul bisericii şi beneficii pentru copiii pe care îi are din căsniciile anterioare.

— Lasă-l să ceară, tată. Ce contează? Nu ai nici o obligaţie să îi asculţi cererile, pentru că eu nu mă voi căsători cu el. De ce toţi bărbaţii ăştia vor să se căsătorească cu mine? Nu au învăţat până acum că le-am purtat ghinion celor pe care i-am avut?

— Eşti foarte frumoasă şi vei fi dorită mereu, spuse Alexandru.

— Nu, răspunse ea, e mai simplu de-atât. Eu sunt fiica papei.

— Curând, continuă Alexandru, Cesare va fi din nou acasă. Sunt fericit să vă am în jurul meu.

„Cesare va veni acasă! „ Cuvintele acelea îi răsunau în urechi. Se gândise la întoarcerea lui Cesare, călărind în fruntea oamenilor săi, conducătorul vesel care cucerea tot ce întâlnea în cale. Lucrezia se simţea prinsă strâns în plasă şi nu vedea nici o cale de a scăpa din ea.

Dar poate că nu exista nici o scăpare. Dacă se căsătorea cu regele unui regat îndepărtat, atunci ar fi fost forţată să plece din casa părintească şi să locuiască împreună cu soţul ei.

Aceasta reprezenta o întorsătură neplăcută a situaţiei, dar cel puţin va fi liberă, eliberată de puterea şi de faima pătată de sânge a familiei Borgia; va fi liberă să fie ea însăşi, să uite, să trăiască aşa cum ştia în adâncul inimii sale că voise s-o facă mereu.

Astfel că, atunci când se menţionă numele lui Alfonso d’Este ca posibil peţitor, ea ascultă propunerea cu oarecare nerăbdare.

Alfonso d’Este era cel mai mare fiu al ducelui de Ferrara şi, dacă se mărita cu el, ar fi trebuit să plece din Roma ca să trăiască alături de soţul ei, în Ferrara, regat unde, ca moştenitor al tatălui său, avea să domnească.

Aceea era calea de scăpare.

IV
CEA DE-A TREIA CĂSĂTORIE

Ercole, duce de Ferrara, se mânie când auzi că papa dorea o căsătorie între Lucrezia şi fiul lui, Alfonso.

Bătrânul duce era un aristocrat şi considera că planul acesta, de a plasa un bastard în nobila casă d'Este, era o impertinenţă.

Acum că avea şaizeci de ani, ştia că trebuia să se gândească la ziua în care fiul lui, Alfonso, va deveni capul familiei, şi făcea acest lucru cu o oarecare reţinere. Ercole era un om cu gusturi rafinate. Era foarte pios şi fusese odinioară prieten cu Savonarola; îşi oferise ospitalitatea unor persoane din rândul bisericii, iar comportamentul indecent al familiei Borgia îl îngrozea.

Îşi dorea ca Ferrara să fie diferită faţă de restul Italiei şi de aceea făcuse din acest regat un centru al artelor. Încuraja literatura şi pictura, iar pasiunile lui erau muzica şi teatrul. Îi oferise ospitalitate marelui arhitect Biagio Rossetti, iar rezultatul se vedea pe străzile din Ferrara.

În ceea ce îl privea pe Ercole, această căsătorie avea un singur avantaj: familia Borgia era bogată şi, dacă s-ar fi înjosit vreodată, pe el sau familia lui, prin acceptarea acestei partide, ar fi putut să ceară o zestre enormă. Ercole era un om căruia îi plăcea să strângă bani, dar detesta să îi cheltuiască.

Fiul lui, Alfonso, nu era genul de om care să fie deranjat de reputaţia malefică a familiei în care plănuia să intre, se gândi el. Alfonso era o fiinţă grosolană, şi Ercole nu putea înţelege cum de se alesese cu un fiu ca el. Alfonso părea că nu are chef decât să-şi petreacă zilele în fierărie, experimentând diverse arme, şi nopţile, cu femeile – cu cât mai umile, cu atât mai bine. Nu îi păsase niciodată de doamnele de viţă nobilă; prefera o servitoare

durdulie sau o fetişcană de prin taverne, astfel încât deveniseră de notorietate aventurile pe care le avea în compania unor astfel de femei.

În afară de dragostea pentru muzică, pe care o moştenise de la tatăl său, Alfonso nu părea că face parte din familia d'Este. Fratele său, Ippolito, ar fi fost un moştenitor potrivit, dar Ippolito, fiind cel de-al doilea fiu, purta haine de cardinal şi, din acest punct de vedere, avea ceva în comun cu Cesare Borgia – le ura.

Unde se afla acum Alfonso? se întrebă Ercole. Fără îndoială, era în fierăria lui, testând tunuri. Poate că într-o zi îi vor fi de folos în război. Cine putea şti? Poate că ar trebui să se ducă la Alfonso şi să-i spună de monstruoasa propunere. Dar care ar fi fost scopul? Alfonso ar fi mormăit ceva, ar fi ridicat din umeri şi ar fi fost pregătit să petreacă jumătate din noapte cu fata şi, fără îndoială, să o lase însărcinată rapid, aşa cum se întâmplase cu şase dintre amantele sale.

Ducele Ercole hotărî că nu putea să discute problema aceasta cu Alfonso.

După cum începea să îşi dea seama, copiii lui deveneau de necontrolat. Oare toţi bătrânii se confruntau cu problema asta? Ippolito, care era elegant şi frumos, se revolta împotriva hainelor de cardinal. Ferrante, cel de-al treilea fiu al lui, era un rebel şi niciodată nu putea şti ce aventură nebunească avea să întreprindă. Sigismund era tăcut, părea lipsit de ambiţia care îi mâna pe fraţii lui şi, categoric, el era cel care ar fi trebuit să poarte hainele de cardinal. Apoi mai era Giulio, cu frumoşii lui ochi negri, fiul lui natural – vesel şi arătos –, unul dintre favoriţii doamnelor. Ercole oftă. Făcuse tot ce-i stătuse în putinţă pentru a obţine o poziţie de rang înalt în biserică pentru Giulio, dar acesta nu voia asta şi învăţase de mic copil cum să obţină ceea ce dorea.

Avea şi o fiică, Isabella, care se măritase cu Francesco Gonzaga şi avea acum titlul de marchiză de Mantova. Isabella ar fi trebuit să fie bărbat. Ercole s-ar fi bucurat să o aibă alături de el acum, ca să discute propunerea de căsătorie. Fără îndoială, vestea ajunsese şi la ea, în castelul Mincio, înfuriind-o, probabil. Se umplu de mândrie când şi-o imagină acolo, în castelul ei în care se aflau câteva dintre cele mai reuşite scuplturi din Italia şi nişte picturi, cărţi şi alte obiecte recunoscute pentru frumuseţea lor. Isabella era aşa cum şi-ar fi dorit să fie toţi copiii lui – o intelectuală. Desigur, ar fi trebuit să fie bărbat. Cu toate astea, se spunea că ea conducea Mantova cu mână de fier, domnind asupra soţului şi supuşilor; şi despre ea se spunea că este „cea mai importantă femeie din vremea ei”. Isabella atrăgea tot timpul atenţia asupra ei. Lăsa să se ştie că palatul ei era un refugiu pentru artişti. Ea trebuia să fie unică; până şi hainele ei erau diferite de cele pe care le purtau alte femei, fiind croite chiar de ea şi făcute din cele mai fine şi frumoase materiale. Aceste haine erau copiate, dar până când începeau să fie purtate şi de alte femei, Isabella deja renunţase la ele.

Da, într-adevăr, Ercole îşi dorea ca Isabella să fie în Ferrara pentru a-şi spune părerea despre această căsătorie.

Din păcate însă nu era acolo, aşa că, inevitabil, trebuia să meargă la fierărie pentru a discuta cu Alfonso.

Când ajunse acolo, Alfonso nu era înăuntru; stătea la umbră, mâncând un codru de pâine şi o ceapă. Muncitorii erau lângă el şi, în timp ce se apropia, Ercole fu străbătut de un fior de dezgust, pentru că era imposibil să spui care dintre acei bărbaţi era moştenitorul tronului din Ferrara şi care erau muncitori. Alfonso râdea din inimă, probabil la vreo glumă deocheată, şi se simţea în largul său. Pe de altă parte, el avea mereu un comportament relaxat. Nu îi

păsa dacă oamenii de la curte găseau că are maniere grosolane; el se purta aşa cum voia şi nu îşi cerea scuze pentru asta. Nici măcar nu se gândea prea mult la modul în care se comporta. În acelaşi timp, se vedea clar că era mai fericit în compania oamenilor simpli.

Muncitorii se ridicară în picioare când se apropie ducele de Ferrara, dar rămaseră pe loc, agitându-se şi înghiontindu-se, fără să ştie cum să se poarte mai departe.

— Ei, dar ăsta-i tata, strigă Alfonso. Ai venit să vezi cum se trage cu tunul, tată?

— Nu, răspunse ducele. Am venit să vorbesc cu tine.

Îşi flutură mâna albă într-un gest autoritar către muncitori. Aceştia se uitară sfioşi la Alfonso şi plecară când primiră încuviinţarea lui.

— Vino, tată, şi aşază-te aici la umbră, spuse Alfonso lovind pământul de lângă el.

Ducele ezită, însă îi era cald şi se simţea obosit; şi oricât de puţine lucruri ar fi avut în comun, considera că era ceva înduioşător la matahala asta de om, care era fiul lui cel mare.

Se uită o clipă în jurul lui, apoi se aşeză jos, pe iarbă.

Alfonso îşi întoarse faţa spre el şi, în timp ce Ercole se strâmbă la mirosul puternic de ceapă, observă că mâinile fiului său erau murdare şi că avea mizerie sub unghii.

— Dacă ar veni vreodată un duşman în Ferrara, spuse el, l-aş spulbera cu tunul meu.

— Sper că va fi eficient, zise ducele, alungând o muscă ce se aşezase pe mâneca sa de brocart. Am primit veşti de la papă. Face aluzie la faptul că o căsătorie între tine şi fiica lui ar fi de dorit.

Alfonso continuă să mestece din ceapă, destul de neinteresat. Mintea lui era la tun.

„Cât de sensibil!” se gândi ducele. Ce-ar crede o mireasă despre el? Ce crezuse despre el prima lui

mireasă? Sărmana Anna Sforza! Dar poate că nu ar fi trebuit să spună sărmana Anna. Ea ştiuse cum să aibă grijă de ea însăşi. Nu fusese pe gustul lui Alfonso. Nu era feminină, ci grasă şi frumoasă. Nu avusese nici o şansă împotriva târfelor murdare de servitoare care îi atrăgeau atenţia lui Alfonso. Oare şi ea îşi întorcea privirea, dezgustată, de la mâinile lui murdare, de la izul de ceapă al respiraţiei, de la un soţ care avea numai dorinţe animalice, fiind complet lipsit de gesturile de complezenţă ale unei vieţi rafinate? Alfonso nu îşi pierdea niciodată timpul făcând curte femeilor. Vedea o fată, o seducea şi, dacă experienţa îi plăcea, o repeta. Altfel, afacerea era uitată. Alfonso era un bărbat robust şi viril.

În realitate, pe Anna Sforza nu o deranjaseră escapadele amoroase ale soţului ei. Ea avea propriile domenii şi, cu toate că în calitate de soţie a moştenitorului tronului din Ferrara fusese gata să îi poarte copiii, era categoric fericită când el îşi petrecea nopţile cu vreo amantă umilă, lăsând-o pe ea să îşi piardă vremea cu acea negresă drăguţă pe care o adora.

Ca o ironie a sorţii, Anna murise când îşi făcea datoria. Murise la naştere. Nu era nici prima, nici ultima femeie care păţise asta, dar cazul Annei părea mult mai tragic.

— Ei bine, Alfonso, ce-ai de zis?

— Trebuie să facem o nuntă, murmură Alfonso absent.

— Dar cu o Borgia!

Alfonso ridică din umeri.

— În plus, ea este o bastardă! continuă Ercole.

— Fără îndoială, vei primi o zestre bună din partea ei, tată, spuse Alfonso cu un zâmbet. Ar trebui să-ţi surâdă.

— Nici pentru cea mai mare zestre din lume n-aş vrea să văd casa Ferrara unită cu Borgia. Cu toate astea, dacă refuzăm, papa va fi pornit împotriva noastră, ceea ce îţi dai seama că nu e de dorit în vremurile acestea tulburi.

Ochii lui Alfonso străluceau.

— Vom folosi tunul împotriva oricărui atacator.

— Tunul! strigă Ercole. La ce te ajută când ai de-a face cu armatele papei? Şi totuşi... şi totuşi...

— Ai fi surprins dacă le-ai vedea în acţiune, tată.

— Armatele papei...

— Nu, nu! Tunurile mele. În zilele ce vor urma, tunul pe care îl fac eu va fi în primul rând pe câmpurile de luptă.

— Eu despre căsătoria asta vreau să vorbim. Of, Alfonso, chiar nu ai habar de mersul lucrurilor?

Era vorba despre o întâmplare mai veche. Cu câţiva ani în urmă, acest fiu al lui fusese provocat la un pariu şi trebuise să meargă pe străzile din Ferrara dezbrăcat şi cu sabia în mână. El acceptase pariul şi făcuse întocmai. Nu înţelesese că oamenii care îl urmăriseră nu aveau să uite niciodată ce făcuse moştenitorul din Ferrara.

O, de ce nu era Ippolito fiul cel mare? Dar până şi Ippolito ar fi putut isca probleme. Sau Ferrante? Ferrante era nechibzuit. Sigismund? Nimeni nu voia ca un preot să conducă un ducat. Giulio era un bastard şi fusese răsfăţat datorită frumuseţii lui. Până la urmă, care era rostul să-şi ocărască fiii? Alfonso era cel mai mare dintre ei, şi cu toată bădărănia lui, era totuşi un bărbat.

— Ei bine, nu pari deloc impresionat, spuse ducele.

— Vor exista compensaţii, sunt sigur, murmură Alfonso. Gândurile lui zburaseră din nou la fierărie. În acest moment din zi, doar dacă nu cumva îi ieşea în cale o fetişcană voluptuoasă, tunurile prezentau mai mult interes pentru el decât femeile.

— O, ar putea exista nişte compensaţii, încuviinţă ducele, ridicându-se, dar nici una nu va fi destul de mare pentru mine ca să mă facă să accept cu inima deschisă uniunea cu familia aceea.

Când dădu să plece, îl auzi pe Alfonso fluierând în cel mai vulgar mod după oamenii săi.

*

Era vremea carnavalului în Urbino, şi ducele Guidobaldo di Montefeltre se trezi forţat să îl distreze pe Cesare Borgia în timp ce acesta aştepta abdicarea din partea oraşului Faenza.

Ducele nu era mulţumit, dar nu îndrăznea să facă ceva în privinţa asta. Cesare, care acum preluase titlul de duce de Romagna, era un inamic de temut, pentru că nimeni nu ştia cu siguranţă în ce direcţie aveau să se îndrepte armatele sale mai departe.

Aşa că noul duce de Romagna veni la castel, iar ducele şi soţia sa, Elizabetta Gonzaga (sora lui Francesco Gonzaga, soţul Isabellei d'Este), fură obligaţi să îl întâmpine cu onoruri.

Elizabetta îi ura pe toţi din familia Borgia, le purta ranchiună pentru o întâmplare mai veche. Soţul ei fusese lovit prematur de gută şi mergea cu dificultate. El, care fusese odinioară un mare soldat, devenise acum o victimă a imobilităţii sale, dar ducele avea un suflet bun şi era gata să uite trecutul. Elizabetta însă, mândră, dispreţuitoare, considerându-se o aristocrată, avea resentimente faţă de cei din familia Borgia pentru modul în care se purtaseră cu soţul ei, deoarece Guidobaldo luptase alături de Giovanni Borgia în războiul de la Bracciano, împotriva familiei Orsini, şi, forţat să se supună ordinelor lui Giovanni Borgia, fusese rănit şi luat prizonier. În timpul acelor luni petrecute într-o închisoare franceză, se îmbolnăvise de gută şi sănătatea îi fusese afectată pentru totdeauna. În perioada în care fusese închis, papa Borgia nu făcuse nici un efort pentru a-l elibera, iar familia sa

trecuse prin mari greutăţi pentru a aduna recompensa necesară.

Asemenea lucruri deranjau o femeie mândră ca Elizabetta; numai un om atât de blând precum Guidobaldo putea uita.

Acum erau obligaţi să îl distreze pe Cesare, care stătea în sala cea mare şi se uita în jurul lui după cele mai atrăgătoare femei. Elizabetta îl urmărea cu buzele strânse. Se compătimea pentru faptul că trebuia să distreze un om cu o reputaţie atât de malefică.

Îmbrăcată într-o rochie de catifea neagră, pe care o considera decentă, Elizabetta insistă ca şi doamnele ei de companie să adopte o ţinută asemănătoare, iar Cesare, care era obişuit cu splendoarea pe care o afişau doamnele din Roma, simţea că îşi pierde interesul.

Îşi dorea să nu fi venit la Urbino. Bătrânul duce, bolnav de gută, şi soţia lui dichisită nu erau genul de companioni pe care şi i-ar fi ales în mod normal, dar se distra într-o oarecare măsură văzându-le teama.

— Aveţi un ducat foarte frumos, le spuse Cesare şi îi lăsă să-i vadă sclipirea din ochi.

Ducele şi ducesa nu voiau să aibă probleme cu papa, ştiind că fiul acestuia beneficia de toată puterea cu care era învestit însuşi papa.

N-aveau decât să tremure. Dacă nu îi puteau oferi lui Cesare distracţia pe care o dorea, cel puţin să se amuze pe seama lor.

Dintr-odată, Cesare descoperi în mijlocul celor prezenţi o fată frumoasă şi o întrebă imediat pe Elizabetta cine era.

Elizabetta zâmbi triumfătoare.

— Este o fată plină de virtuţi – Dorotea da Crema. A rămas la noi pentru o vreme, dar e în drum spre viitorul ei soţ.

— Este o încântare pentru ochi, spuse Cesare. Mi-ar plăcea să vorbesc cu ea.

— Lucrul acesta se poate aranja, zise Elizabetta. O voi chema, împreună cu doamna ei de companie.

— Doamna de companie este aceea grasă, îmbrăcată în negru? Atunci, vă rog, pe ea să nu o chemaţi.

— Milord, nu putem renunţa la acest obicei nici măcar pentru tine.

— Atunci, spuse uşor Cesare, pentru a mă bucura de compania frumoasei, poate că ar trebui să suport şi dragonul.

Dorotea era încântătoare.

Cesare întrebă dacă o poate conduce pe ringul de dans.

— Mă tem că nu, milord, răspunse doamna de companie. Stăpâna mea se duce să îl întâlnească pe viitorul ei soţ şi, până nu se mărită, nu are voie să danseze singură cu nici un bărbat.

— Singură... aici, în sala aceasta de bal!

Doamna de companie îşi ţuguie buzele şi îşi înclină capul într-o parte, cu aerul cuiva care trebuia să treacă de un obstacol imposibil de trecut. Cesare deveni foarte furios, dar nu arătă asta. Ochii limpezi ai fetei se îndreptară pentru o secundă asupra lui, apoi privirea îi coborî.

— E un obicei lipsit de sens! izbucni Cesare furios.

Nimeni nu spuse nimic.

Apoi se întoarse către fată.

— Când pleci de aici?

— La sfârşitul săptămânii, răspunse ea.

Era foarte inocentă, se temea de el, dar se simţea şi puţin atrasă. Poate că auzise de reputaţia lui; poate că îl vedea ca pe diavolul în persoană. Ei bine, până şi cele mai

inocente virgine sunt probabil puţin incitate atunci când le curtează diavolul.

— Eu plec mâine, îi zise el. Şi asta e foarte bine.

— De ce? întrebă ea.

— Pentru că, din moment ce nu mi se permite să dansez cu tine, e mai bine să nu ne mai întâlnim. Dorinţa de a dansa cu tine mă copleşeşte.

Ea se uită nerăbdătoare la doamna ei de companie, dar aceasta privea în altă parte.

— Ce plictisitoare este eticheta! murmură Cesare. Spune-mi, cine este cel mai norocos om din lume?

— Se spune că tu eşti, milord. Toată lumea vorbeşte despre cuceririle tale şi spune că orice oraş de care te apropii îţi cade la picioare.

— Este adevărat, să ştii, dar eu mă refeream la bărbatul cu care urmează să te căsătoreşti. Aminteşte-ţi că eu nu am voie să dansez cu tine, deci nu sunt la fel de norocos pe cât mă considerai.

— Asta e ceva fără importanţă, răspunse ea, faţă de cucerirea unui regat.

— Lucrurile pe care le dorim nu sunt niciodată lipsite de importanţă. Cum se numeşte soţul tău?

— Gian Battista Carracciolo.

— O, fericitul de Gian Battista!

— Este căpitan în armata veneţiană.

— Aş fi vrut să fiu în locul lui.

— Tu... glumeşti. Cum să vrei asta... tu, care eşti duce de Romagna?

— Există câteva titluri la care aş renunţa în schimbul... altora.

— Titluri, milord? Ce alt titlu ţi-ai putea dori?

— Acela de-a fi amantul frumoasei Dorotea.

Ea râse.

— Astea sunt vorbe prosteşti şi nu sunt pe placul doamnei mele de companie.

— Trebuie să-i facem pe plac?

— Chiar trebuie.

Elizabetta privea scena cu satisfacţie.

— E timpul ca stăpâna ta să se retragă, îi zise ea doamnei de companie. Nu trebuie să se extenueze cât stă la noi. Are în faţă un drum lung, iar călătoria poate fi extrem de obositoare. Nu uitaţi că vă aflaţi în grija mea, şi trebuie să mă gândesc la sănătatea voastră.

Doamna de companie se înclină, şi Dorotea îi ceru Elizabettei permisiunea să plece. Ochii ei mai poposiră o clipă pe chipul ducelui de Romagna. Tremura uşor şi era mulţumită că se afla în grija obositoarei ei doamne de companie.

Cesare se simţi furios şi frustrat de plecarea Doroteei. Nu mai era interesat de nici o distracţie, pentru că femeile i se păreau fandosite şi plictisitoare, iar în el clocotea o dorinţă tot mai puternică de-a o face pe Dorotea amanta sa.

Dorotea părăsi Urbino înconjurată de prietenii şi servitorii ei.

Vorbeau despre ceremonia la care urmau să ia parte şi despre veşmintele pe care aveau să le poarte, despre cât de repede vor ajunge în Republica Veneţia şi cum îl vor găsi acolo, aşteptându-i, pe Gian Battista Carracciolo.

Se apropiau de Cervia, când un grup de cavaleri veni spre ei în galop. Nu se speriară, căci nu le trecu prin minte că aceşti călăreţi le-ar fi făcut rău, dar pe măsură ce se apropiau, se putea vedea că erau mascaţi, iar Dorotea era sigură că cel din fruntea lor avea ceva familiar, când strigă către alaiul ei să se oprească.

Călătorii care se îndreptau spre nuntă strânseră rândurile.

— Nu veţi păţi nimic, li se spuse. Căutăm pe cineva din grupul vostru; restul puteţi merge mai departe, nevătămaţi.

Dorotea începu să tremure, pentru că înţelesese.

Doamna ei de companie vorbi cu o voce tremurândă:

— Ne confundaţi. Suntem nişte simpli călători care se îndreaptă spre Veneţia. Mergem să participăm la o nuntă.

Bărbatul mascat care îi păru cunoscut Doroteei înaintă spre ea, o forţă pe doamna ei de companie să se dea la o parte şi puse mâna pe hăţurile ei.

— Nu te teme, îi şopti el. Apoi, trăgând calul după el, ieşi din mijlocul drumeţilor în timp ce unul dintre oamenii lui o prinse pe cea mai tânără şi drăguţă servitoare a Doroteei. Cavalerii plecară în galop, luând fetele cu ei.

— Cum îndrăzneşti! strigă Dorotea. Eliberează-mă imediat.

Cel care o capturase începu să râdă, şi hohotul acela avea ceva diavolesc, care o umplu de spaimă.

Se uită în urmă; putea vedea grupul pe drum şi soldaţii care îi încercuiau suita pentru a nu le permite să o urmărească. Ştiu că bărbatul mascat care o răpise era Cesare Borgia; îşi dădu seama ce avea să se întâmple şi că Gian Battista Carracciolo putea să-şi aştepte în van mireasa, pentru că Cesare Borgia o văzuse, o dorise şi o pândise, ca să-şi satisfacă pasiunea.

Când auzi despre căsătoria care îi fusese propusă fratelui ei, Isabella d’Este se înfurie.

Îi scrise imediat tatălui ei, ducele Ercole, şi îi spuse că Lucrezia Borgia nu trebuia să intre în familia lor sub nici o formă. Era ridicol. Aceşti parveniţi de Borgia... cine erau ei ca să se gândească să-şi amestece sângele cu nobilii Italiei?

Îi putea povesti multe despre Borgia. Giovanni Sforza, primul soţ al Lucreziei, stătea la curtea ei, şi poveştile cu

care îi delecta ar fi fost de necrezut dacă nu ar fi avut ca personaje principale membrii familiei Borgia.

Divorţul fusese aranjat, aşa spunea Isabella, pentru că papa era gelos pe soţul Lucreziei şi o voia numai pentru el. Incredibil? Aceasta era familia Borgia. Se spunea că Lucrezia fusese amanta tuturor fraţilor ei. Şi asta părea absurd? Trebuia să îi reamintească faptul că era vorba despre familia Borgia. Auzise el despre ultimul scandal? Dorotea da Crema, care se afla pe drum spre viitorul ei soţ, fusese prinsă în ambuscadă de Cesare Borgia şi furată pentru a fi violată. De atunci, nu se mai auzise nimic despre sărmana fată. Şi tatăl ei se gândea să-l însoare pe moştenitorul din Ferrara cu un membru din familia acelei brute!

Isabella avea dreptate, cugetă Ercole. Nu îi voia pe Borgia în familia lui, dar trebuia să fie foarte atent cum formula refuzul către papă.

Fusese o vreme în care i se sugerase o căsătorie între Alfonso şi Louise d'Angoulême. Prin urmare, Ercole scrise că trebuia să refuze cu regret oferta papei, explicând că fiul lui Alfonso deja îi făcuse promisiuni acestei doamne şi, prin urmare, nu era în măsură să ia în considerare această căsătorie strălucită cu fiica Sfinţiei Sale, pe care papa o propusese cu atâta generozitate.

Ercole rămase liniştit. Alfonso trebuia să se însoare curând, dar nu cu o Borgia.

Alexandru căzu pe gânduri când primi scrisoarea de la Ercole. Îi era clar că Ercole nu se arăta deloc nerăbdător să facă o alianţă între familia lui şi Borgia. Apoi se înfurie.

Erau şi alte probleme care îi dădeau de gândit. Răpirea şi violarea Doroteei dăduseră naştere unui val de indignare în toată Italia, şi până şi Ludovic al Franţei se alăturase protestului. În semn de dezaprobare, îl trimisese la Cesare pe Yves d'Allegre, ca să protesteze. Ludovic era

foarte mânios deoarece mirele cu inima frântă, Carracciolo, îşi făcuse cunoscută intenţia de a părăsi Veneţia şi de a merge prin toată ţara până îşi găsea mireasa. Cum armata veneţiană se afla sub comanda lui şi existau temeri legate de o invazie din partea lui Maximilian de Austria, posibilitatea ca acest Carracciolo să dezerteze pentru a-şi rezolva problemele personale îi consternă pe francezi.

Silit să dea socoteală de trimisul regelui Franţei, Cesare spuse că nu ştie unde se află Dorotea.

— Eu am câte femei vreau, replică el. De ce aş face atâtea probleme răpind-o pe aceasta?

Mulţi se prefăceau că îl cred, pentru că nu ar fi ajutat cu nimic să îşi arate îndoielile, dar Carracciolo jurase să se răzbune pe Borgia, fiind sigur că vinovatul era Cesare.

La Vatican, papa proclama sus şi tare nevinovăţia lui Cesare în afacerea cu Dorotea, dar era foarte deranjat de refuzul ducelui de Ferrara de-a o accepta pe Lucrezia ca mireasă pentru fiul său.

Cugetă mult asupra ducelui, a cărui trăsătură caracteristică părea să fie zgârcenia. Ercole era în stare de orice ca să nu cheltuiască bani, dar dacă era ceva, în afară de bani, de care nu-i plăcea să se despartă, atunci acel lucru era teritoriul peste care domnea.

Papa îi scrise lui Ercole că îl întristase faptul că Alfonso era deja logodit cu altă doamnă, dar că era sigur că din unirea celor două case aveau să iasă lucruri bune şi că nu ar fi trebuit să renunţe atât de uşor la acest plan de căsătorie. Alfonso nu era disponibil pentru această căsătorie, Ippolito era un om al bisericii, aşa că i-l va da Lucreziei pe cel de-al treilea fiu, Ferrante. Acum, fata lui era foarte bogată şi trebuia să-i dea un regat. Papa sugera – şi asta era dorinţa lui, după cum lăsase să se înţeleagă – ca Ferrante să primească o parte din Ferrara, cunoscută

sub numele de Modena, care putea fi transformată în statul Modena şi condus de Ferrante şi Lucrezia.

— Să ciopârţească Ferrara! comentă bătrânul duce. Niciodată!

Dar se temea că papa avea să fie de neclintit. Şi fu sigur de acest lucru când făcu apel la francezi pentru ajutor. (Ferrara fusese aliatul francezilor pentru mulţi ani.) Ludovic îi spuse că o căsătorie între Este şi Borgia era pe placul francezilor şi că sfatul lui era să continue negocierile.

Ercole ştiu atunci că Ludovic dorea să obţină ajutorul papei pentru a cuceri Neapole; Franţa era aliata Vaticanului şi, drept urmare, Ferrara trebuia sacrificată.

Când Ercole primi acea sugestie din partea francezilor, ştiu că va fi nevoit să accepte ceea ce ura cel mai mult.

Dar nu avea să ciopârţească niciodată Ferrara. Era mai bine să uite de vechile angajamente cu Louise d'Angoulême. Era mai bine ca această căsătorie – pentru că trebuia să aibă loc o căsătorie – să fie între Alfonso şi Lucrezia.

Plimbându-se cu Lucrezia prin grădinile Vaticanului, papa o ţinea de braţ pe fiica sa, mergând agale printre straturile de flori.

— Mă simt fericit când te văd că eşti din nou tu însăţi, îi spuse el. Lucrezia cea tristă era o altă fiinţă, nu fiica mea cea luminoasă. Acum ştiu că eşti mulţumită de această căsătorie pe care ţi-a aranjat-o iubitorul tău părinte.

— Da, tată, răspunse ea. Sunt mulţumită.

— Deplâng faptul că trebuie să pleci atât de departe de casă.

— Dar vei veni în vizită, şi eu te voi vizita pe tine, tată. Nu vom fi niciodată separaţi pentru multă vreme.

El îi strânse mâna cu blândeţe.

— Tu vei fi ducesa de Ferrara, scumpa mea. Din momentul căsătoriei, titlul va fi al tău. Din fericire, soţia bătrânului Ercole e moartă, aşa că va fi dreptul tău să-ţi spui ducesa de Ferrara.

— Da, tată.

— Un titlu frumos, care te va face egala prinţeselor din Italia. Asta e ceea ce am vrut dintotdeauna pentru tine, fetiţa mea.

Ea rămase tăcută, gândindu-se: „Cât de ciudat că de-abia aştept să aibă loc această căsătorie. Cât de ciudat că vreau să plec departe de casă”.

Dar nerăbdarea ei nu se datora decât faptului că avea să evadeze curând. Era pe cale să se rupă de legăturile care o ţineau acolo. Îşi imaginase nişte fire dintr-o pânză de păianjen, dar legăturile erau, de fapt, din carne şi sânge, iar separarea avea să fie dureroasă.

Şi soţul acesta al ei? Îi văzuse chipul pictat. Era masiv, părea puternic, dar ce îi plăcea cel mai mult la el când scrutase imaginea de pe hârtie fusese faptul că ştia cu siguranţă că nu era genul de bărbat care să o impresioneze cu adevărat. Îi va face copii, şi asta îl va mulţumi; el nu va dori niciodată să afle cât de mult ţinuse ea la cei de dinaintea lui, cât de mult suferise când celălalt Alfonso fusese omorât; nu va căuta niciodată să descopere secretul acelei relaţii ciudate dintre ea şi Cesare sau dintre ea şi tatăl ei. El era un om practic; avea fierăria lui şi o grămadă de amante. Mulţi dintre copiii din satele din Ferrara erau ai lui. Era un bărbat nesofisticat, despre care se spunea că este dur, şi totuşi, destul de ciudat, ei îi plăcea tot ce auzise despre el. Ea îşi va cunoaşte locul şi îşi va face datoria, iar viaţa ei intimă va rămâne intactă. Va fi singură în Ferrara, va putea să se gândească la viaţa ei, va putea să se înţeleagă.

Nu era genul de căsătorie pe care o aştepta cu nerăbdare; era vorba de libertate şi de faptul că nici nu îndrăznea să se gândească la ea ca la o formă de scăpare. Îl lăsă însă pe papă să creadă că o mulţumea căsătoria, nu altceva.

— S-au tocmit serios cu noi, Lucrezia, spuse Alexandru gânditor. O zestre de 100000 de ducaţi şi bunuri în valoare de 75000 de ducaţi, precum şi castelele de la Pieve şi Cento.

— Ţi-au cerut foarte mult ca să te scape de fiica ta, tată.

— A! râse Alexandru, dar e căsătoria pe care am vrut-o dintotdeauna pentru tine, ducesă de Ferrara, Lucrezia, dragostea mea! Alfonso, soţul tău, e moştenitorul legitim al tatălui său. E o pereche bună, o pereche excelentă, iar iubita mea o merită.

— Dar are un preţ mare.

— E mai mult de-atât. Ei insistă ca impozitele să le fie reduse de la 4000 de ducaţi la 100. Ce neobrăzare! Dar Ercole cel bătrân şi viclean ştie cum m-am hotărât asupra acestei nunţi. De asemenea, cere şi mai multe avantaje pentru Ippolito, iar asta nu va fi tot.

— Este prea mult.

— Nu. La nevoie, mi-aş da şi mitra pentru fericirea ta.

Ea îi zâmbi şi se gândi: „Aşa este. Ai da mult ca să îmi cumperi o nuntă spectaculoasă, dar nu ai putut să jeleşti cu mine o oră, când soţul meu a fost ucis”.

Micuţul Rodrigo veni spre ei cu mersul clătinat, însoţit de doica sa.

— Hopa! strigă Alexandru şi îl ridică pe băieţel deasupra capului. Mâna grăsuţă a lui Rodrigo se întinse spre nasul mare al lui Alexandru şi încercă să îl tragă. Câtă neruşinare! Ce sacrilegiu! continuă Alexandru. Ştii tu,

tinere domn, că ăsta pe care vrei să îl tragi este un nas sfânt, ei?

Rodrigo chicoti de bucurie, şi Alexandru, dintr-un avânt de iubire, îl strânse pe băiat la pieptul său, atât de aproape că Rodrigo scoase un sunet de protest. Alexandru îl sărută şi îl puse jos. Îi zâmbi doicii, o fată drăguţă, şi murmurând o binecuvântare, îşi lăsă mâna să se odihnească pe părul ei moale.

— Ai grijă de nepotul meu, spuse el blând. Avea să viziteze camera copilului în seara aceea. Acolo va găsi o plăcere îndoită – compania băiatului şi a doicii sale.

Privindu-l, Lucrezia se gândi că era un comportament pe care îl mai văzuse şi altădată, pe care îl cunoştea. Alexandru nu se schimba; la fel se întâmplase şi în camera lor de copii din piaţa Pizzo di Merlo, unde ea şi cei doi fraţi ai ei îi aşteptaseră cu nerăbdare vizita, la fel cum avea să îl aştepte acum Rodrigo. Fusese şi atunci vreo doică drăguţă care să îi atragă atenţia? Poate că nu; Vanozza, mama lor, s-ar fi asigurat de asta.

— Îţi va fi dor de Rodrigo când vom pleca la Ferrara, spuse Lucrezia.

Se lăsă o tăcere scurtă şi Lucrezia simţi brusc că îi este teamă.

Alexandru spuse blând:

— Dacă ar fi necesar să îl laşi în urmă, ştii că va primi cele mai bune îngrijiri.

Şi aşa rămase stabilit. Urma să îl lase pe Rodrigo la Vatican. Oricum, era foarte posibil că nu ar fi lăsat-o să îl ia cu ea. Familia Este nu ar fi vrut copilul acesta, provenit din altă căsătorie. De ce, o, de ce nu îşi dăduse seama de asta înainte să-şi dea acceptul pentru căsătorie?

— O, tată, vorbi ea impulsiv, poate că, la urma urmelor, această căsătorie nu îmi va aduce fericirea.

El îi prinse mâna şi i-o sărută.

— Îţi va aduce foarte multă fericire, ducesă. Nu ai de ce să te temi. Poţi să ai încredere în mine că voi avea grijă de Rodrigo, pentru că nu e numai fiul tău! Nu ne aparţine el nouă?

— Tată... se poticni ea.

Dar el o întrerupse.

— Te gândeşti, probabil, că nu voi rămâne mereu pe lumea asta.

— Nu mai vorbi aşa. E mai mult decât pot suporta.

El râse.

— Tatăl tău este un om bătrân, Lucrezia. Are aproape şaptezeci de ani. Puţini oameni trăiesc atât, iar cei care ajung la vârsta asta nu pot spera la mai mult.

— Nu ne putem gândi la asta, strigă ea. Nu îndrăznim. Când eram mici, erai tu... Unchiul Rodrigo pe vremea aia... de la care veneau toate binecuvântările. Iar acest lucru nu s-a schimbat. Tată, dacă ai muri, ce s-ar alege de noi? Cred că am trăi numai pe jumătate.

Lui îi plăceau astfel de cuvinte. Ştia că nu erau numai linguşeli; nu era nici o exagerare... sau poate doar puţin. Ei aveau nevoie de el – acum, la fel de mult ca întotdeauna. Delicata lui Lucrezia, puternicul lui Cesare.

— Sunt puternic şi încă mai am multă viaţă în mine, spuse el, dar, draga mea, pentru a-ţi face pe plac, micuţul va mai avea un protector în afară de mine. Ce zici de ruda noastră, Francisco Borgia? Cardinalul e un om blând; te iubeşte; îl iubeşte pe copil. Ai fi mai fericită aşa, Lucrezia?

— Aş avea încredere în Francesco, spuse ea.

— Atunci aşa rămâne.

Îi luă mâna şi observă că îi tremură.

— Lucrezia, zise el, nu mai eşti o copilă. Foarte curând, voi face un tur al domeniilor. Te voi lăsa pe tine responsabilă, vei prelua toate îndatoririle mele seculare.

Lucrezia era şocată.

— Dar... eu sunt femeie, iar asta e o sarcină pentru cei mai importanţi cardinali ai tăi.

— Le voi arăta tuturor că fiica mea este capabilă să îndeplinească orice sarcină pe care, în calitate de membră a familiei Borgia, o poate primi.

Ea îi zâmbi emoţionată; ştia că el îi înţelege temerile pentru noua viaţă care se întrezărea la orizont şi voia ca ea să-şi dovedească puterea; voia să îi dea curajul de care avea nevoie.

Alexandru o iubea mai mult decât pe oricine, şi ea îl iubea pe el. Îl iubea cu înverşunare, cu pasiune, aşa că se întrebă: „O fi un blestem aruncat asupra familiei noastre, care face ca iubirea pe care o împărtăşim să fie atât de intensă, încât vine un moment în vieţile noastre în care trebuie să îi întoarcem spatele, să fugim de ea?”

Roma era plină de veselie; străzile erau aglomerate, pentru că toată lumea din oraş voia să o zărească pe Lucrezia plecând spre Santa Maria del Popolo, unde avea să aducă mulţumiri pentru că ducele de Ferrara semnase contractul de căsătorie dintre ea şi moştenitorul lui, Alfonso.

Papa voise să facă mare tam-tam din acest eveniment şi, cu dragostea pentru spectacol specifică unui Borgia, organiză o procesiune care să uluiască ochii romanilor. Aşa cum se întâmpla cu toate spectacolele acestea, prilejul nu era doar serios, ci şi vesel, nu era doar o ceremonie solemnă, ci şi o mascaradă. Tunurile din Sant’Angelo bubuiră şi clopotele răsunară pe toate cele şapte coline ale Romei. Strălucind de bijuterii, cu o rochie brodată cu aur şi pietre preţioase şi cu părul prins într-o plasă din aur cu giuvaieruri, Lucrezia mergea triumfătoare pe străzi, însoţită de doamnele şi nobilii de la curtea ei, trei sute la număr, dar şi de ambasadorii Spaniei şi Franţei.

Oamenii se înghesuiră la uşile bisericii când Lucrezia intră şi se îndreptă spre tabernaculul impresionant de marmură al lui Alexandru. Acolo îngenunche pentru a-i mulţumi lui Dumnezeu că îi adusese această onoare.

În lipsa lui Alexandru, regenţa ei laică fusese un mare succes; rezolvase toate problemele care nu erau de natură bisericească, iar cardinalii fuseseră, cu toţii, uimiţi de seriozitatea şi capacitatea ei de înţelegere a problemelor.

Pentru prima dată în viaţa ei, Lucrezia fusese conştientă de ceea ce înseamnă responsabilitatea, bucurându-se de această experienţă. Cardinalul Giorgio Costa, care avea optzeci şi cinci de ani, se numise sfătuitorul ei particular şi, bucurându-se de tinereţea ei, făcuse tot ce putea pentru ca această regenţă să fie un succes. Când se uitau la această fată liniştită şi frumoasă, care dorea să le facă pe plac şi care le ascultase sfatul cu seriozitate, cardinalilor nu le venea să creadă zvonurile acelea rele care circulau despre ea. Când se întoarse, papa îşi dădu seama imediat de respectul pe care îl câştigase fiica lui şi ştiu că numirea Lucreziei ca regent fusese lovitura lui de maestru.

Acum, Lucrezia ieşi din biserică. Soarele apunea în timp ce ea călărea înapoi spre Vatican, iar lumea ovaţiona: „Trăiască ducesa de Ferrara! Trăiască Alexandru al VI-lea!”

Imediat ce se întunecă, începu jocul de artificii, iar piticii Lucreziei, îmbrăcaţi toţi în haine splendide, fugeau prin mulţime, strigând: „Trăiască virtuoasa ducesă de Ferrara!”

Papa se afla în mijlocul festivităţilor; prezida banchetul şi se asigura că ambasadorii şi toţi acei emisari de la curţile străine ştiau cât de mult îşi stimează fiica. Acesta era un semn al afecţiunii sale; de asemenea, era un semnal de avertizare pentru familia Este, care dădea de

înţeles cât de mare avea să fie mânia lui dacă încercau să scape de aranjamentul lor sau dacă, atunci când fiica lui avea să ajungă în Ferrara, nu îi vor acorda respectul cuvenit unei ducese.

A doua zi, după obicei, Lucrezia îşi dădu rochia măscăriciului ei, care o îmbrăcă şi merse cu ea prin oraş, strigând: „Ura pentru ducesa de Ferrara!” Mulţimea îl urmă, chiuind de bucurie la vederea unui nebun îmbrăcat astfel, care făcea gesturi obscene către „mireasă”. Toate astea erau urmărite de Lucrezia şi de papă cu mare amuzament.

Contractul de căsătorie fusese semnat de Ercole, dar mai exista o problemă pe care papa dorise de mult să o rezolve şi simţea că, de data asta, avea să reuşească. Într-o zi, trimise după Lucrezia şi, atunci când ea sosi, iar el o primi cu afecţiunea obişnuită, le spuse servitorilor să plece şi îi zise:

— Fiica mea, am ceva să-ţi arăt!

Ea se aştepta la o bijuterie, la vreo bucată de brocart scump, la ceva ce urma să fie alt cadou pentru nunta ei, dar se înşela.

Papa se duse spre uşa unei anticamere şi vorbi cu cineva care aştepta acolo.

— Poţi pleca, spuse el. Voi lua eu copilul.

Când se întoarse spre Lucrezia, ţinea de mână un băieţel frumos de vreo trei ani.

Lucrezia se holbă la copil şi simţi că sângele îi năvăleşte în obraji. Acei frumoşi ochi negri semănau cu alţii pe care îi cunoscuse, iar acea amintire îi reveni furtunos în minte. Se afla în mănăstirea San Sisto, unde o vizitase un spaniol frumos, fermecător şi pasional, cu ochi negri.

— Da, zise papa, el este.

Lucrezia îngenunche şi îi veni să-l ia pe băiat în braţe, dar el se retrase, privind-o serios, uimit şi puţin neîncrezător.

Lucrezia gândi: „Şi cum ar putea fi altfel? Au trecut trei ani de când s-a născut... şi în toţi aceşti ani nu şi-a văzut mama”.

— Hai, micuţul meu, spuse papa. Ce-ai să-i spui frumoasei doamne?

— Este frumoasă, rosti băiatul şi întinse un deget bronzat ca să atingă bijuteriile de pe degetele Lucreziei. Îşi puse faţa în palmele ei şi plescăi de bucurie. Îi plăcea mirosul de mosc al mâinilor ei.

— Uită-te la mine, micuţule, spuse Lucrezia, nu la bijuteriile mele.

Apoi, ochii aceia serioşi o priviră cu precauţie, iar ea nu mai rezistă, îl luă în braţe şi îi acoperi faţa cu sărutări.

Papa privea în continuare, mulţumit şi fericit. Cea mai mare bucurie a lui era să le aducă fericirea celor pe care îi iubea, iar acest băieţel – ca majoritatea copiilor, şi mai ales a celor prin venele cărora curgea sânge de Borgia – îl captivase imediat.

— Te rog, murmură băiatul, mie nu-mi place să fiu pupat.

Remarca lui îl amuză pe papă.

— Mai târziu îţi va plăcea, fiul meu, exclamă el. Mai încolo nu vei mai respinge sărutările femeilor frumoase.

— Nu-mi place pupatul, repetă băiatul.

— Nu prea ai fost pupat? întrebă Lucrezia.

El dădu din cap.

— Cred că mie mi-ar plăcea să te pup de multe ori, îi zise ea, lucru care îl făcu să se îndepărteze repede de ea şi să se apropie de papă.

— Micuţului Giovanni îi place noua lui casă, nu-i aşa? întrebă papa.

Ochii micului Giovanni străluciră când se uitară la înfăţişarea impresionantă a papei, care altfel ar fi fost înfricoşătoare, dar acum era îmblânzită de acea expresie care îi fermeca pe tineri şi pe adulţi.

— Giovanni vrea să stea cu Sfântul Părinte, spuse el.

Buzele lui Alexandru tremurară de plăcere şi emoţie; mâinile sale albe mângâiară părul des şi cârlionţat al băiatului.

— Atunci aşa va fi, fiul meu, aşa va fi, pentru că Sfinţia Sa e la fel de încântat de Giovanni, precum e Giovanni de Sfinţia Sa.

— Sfinţia, Sfinţia, cântă Giovanni.

— Hai, zise papa, spune-i doamnei cum te cheamă.

— Mă cheamă Giovanni.

— Giovanni şi mai cum?

— Giovanni Borgia.

— Chiar că Borgia! Nu uita asta niciodată. Este partea cea mai importantă. Există mii de Giovanni în Italia, dar puţini sunt Borgia, iar ăsta e numele pe care vei fi mândru să îl porţi.

— Borgia...! repetă băiatul.

— O, Giovanni, strigă Lucrezia, nu eşti supărat că pleci din casa ta?

Ochii lui Giovanni se înceţoşară puţin.

— Asta e mai bună, răspunse el.

— Desigur că este, interveni papa. Aici se află Sfinţia Sa şi frumoasa madonna Lucrezia.

— Madonna Lucrezia, bolborosi băiatul aproape cu sfială.

Alexandru îl ridică şi îl sărută.

— Aşa, spuse el. L-ai văzut.

— Acum va sta aici?

Papa încuviinţă cu un gest din cap.

— Va sta cu Sfântul lui Părinte care îl iubeşte, pentru că asta îşi doreşte.

Giovanni dădu cu hotărâre din cap.

— Acum îl vom duce înapoi în camera lui, şi apoi noi doi vom avea o mică discuţie. Aş vrea să vezi cât de fericit este aici şi cât de bine se înţelege cu micul lui prieten şi frate.

Aşa că, purtându-l pe Giovanni în braţe, papa porni spre camera copiilor, unde micuţul Rodrigo stătea pe podea şi aranja nişte cuburi, încercând să construiască un turn. Când o văzu pe Lucrezia, se ridică în picioare şi veni spre ea, clătinându-se.

Ea îl ridică în braţe, fără ca el să se ferească de săruturile ei. Apoi întinse mânuţa spre Giovanni şi spuse:

— Giovanni.

Când vorbi, vocea Lucreziei se frânse de emoţie:

— Deci îl iubeşti pe micuţul Giovanni?

— Giovanni mare, îi aminti Rodrigo. Apoi atenţia îi fu atrasă de rubinul mare pe care îl avea la colier. Îl prinse cu degeţelele şi ochii începură să i se mărească de uimire.

Ea îl îmbrăţişă şi simţi că îi vine să plângă.

Alexandru îi văzu lacrimile din ochi.

— Hai să îi lăsăm pe copii cu doicile lor, zise el. Am ceva să-ţi spun.

Aşa că plecară de acolo şi, în timp ce se întorceau în apartamentul lui, Alexandru îşi puse braţul în jurul ei.

— Vezi tu, îi spuse, eu mi-am ţinut promisiunea. Am trimis după el, ca să fie crescut ca unul de-al nostru.

— Îţi mulţumesc, tată.

— Mă tem că ţi-am dat vestea prea brusc. Ar fi trebuit să te pregătesc, dar am sperat să îţi fac o mare bucurie şi nu am mai putut ţine ascuns secretul. Este un băiat frumos – deja văd trăsăturile unui Borgia în el.

Lucrezia se întoarse spre el brusc şi se aruncă în braţele lui.

— Îmi pare rău, tată, dar mi-a adus aminte de tot... parcă a fost ieri.

El îi mângâie uşor părul.

— Ştiu, iubita mea. Am văzut asta pe chipul tău, iar aceste lacrimi ale tale sunt lacrimi de bucurie, nu-i aşa? Ai văzut că băiatul a fost bine îngrijit. Nu mai ai de ce să-ţi faci gânduri din cauza asta. Îi voi da un domeniu şi titluri. Va fi unul de-al nostru. Nu te teme pentru viitorul lui, Lucrezia. Este în mâinile mele.

Ea îi sărută acele mâini.

— Cele mai bune şi abile mâini din lume, murmură ea.

— Cea mai mare plăcere a lor este să aducă bucurie pentru draga mea fiică.

— Dar tată, el este fiul meu la fel de mult ca Rodrigo, şi mă întristează faptul că trebuie să îi părăsesc.

— Adevărat, nu-i poţi lua cu tine în Ferrara, dar ştii că sunt în siguranţă aici.

— Tată, tu ai vrut ca toţi copiii tăi să crească în preajma ta. Şi eu vreau acelaşi lucru.

Papa tăcu pentru câteva momente.

— Ştiu asta. Apoi zâmbi frumos. De ce să nu îi iei la tine... în timp, Lucrezia? Ştii multe tertipuri; eşti fermecătoare şi frumoasă. Când ai vrut ceva de la mine, nu ai obţinut până la urmă? De ce? Pentru că eşti încântătoare, iar eu te iubesc atât de mult încât nu te pot refuza. Nu mă îndoiesc că vei învăţa repede cum să obţii ceea ce doreşti de la soţul tău, la fel cum ai făcut cu mine.

— Vrei să spui că, în timp, e posibil să îl conving să mă lase să iau băieţii la mine?

El o sărută cu blândeţe.

— Nu mă îndoiesc de asta, îi zise.

Era imposibil ca sosirea micuţului Giovanni Borgia să rămână neobservată, iar noul copil de la Vatican deveni principalul subiect de conversaţie în anumite cercuri. „Cine este Giovanni Borgia?” era întrebarea zilei. Şi primi un nou titlu, „Copilul din Roma”.

Alexandru era îngrijorat. Căsătoria cu Ferrara părea să fie aranjată, dar în realitate nu era deloc aşa. Ercole arătase destul de clar că nu era entuziasmat de căsătorie. Se târguise pentru ducaţii şi beneficiile lui ca un negustor, iar Alexandru credea că va profita de prima ocazie ca să se sustragă înţelegerii. Numai teama de papalitate şi tulburările recente din Italia îl făcuseră să accepte. Aristocratul acela arogant credea că familia lui era prea bună pentru Borgia, şi dichisit cum era, strâmba din nas la o alianţă cu familia care provoca cele mai multe scandaluri în Italia. Prin urmare, era păcat că tocmai în acest moment trebuia să fie încă un scandal – şi ăsta legat de un copil de trei ani.

„Cine este Copilul din Roma”? Era imposibil de scăpat de întrebarea aceea.

Isabella d’Este îi va scrie tatălui ei, spunându-i despre bănuiala ei legată de părinţii misteriosului copil. Dacă se menţiona numele Lucreziei în legătură cu copilaşul, Ercole ar fi putut considera că are suficiente motive pentru a rupe contractul de căsătorie.

Alexandru redactă apoi o bulă papală al cărei principal scop era legimitizarea micuţului Giovanni, pentru că dorea ca acest băieţel sănătos cu ochi negri şi strălucitori să fie cunoscut ca un adevărat Borgia şi singurul mod în care o putea face era să fie recunoscut legitim. Declară aşadar că micuţul era fiul lui Cesare, duce de Valentinois, şi al unei femei din Roma. Cesare, care era tatăl multor copii nelegitimi, nu avea de ce să fie deranjat de încă o responsabilitate.

Aşadar, Copilul din Roma era fiul lui Cesare Borgia, iar asta explica de ce papa se bucura atât de mult la vederea lui.

Cu toate astea, Alexandru era neliniştit. El trebuia să se gândească la viitor, la acele zile când nu se va mai afla acolo pentru a proteja interesele copilului. Dorea să îi lase câteva proprietăţi; prin urmare, redactă altă bulă papală, care trebuia să rămână secretă cel puţin cât mai trăia. În ea, scrisese că micuţul era copilul lui şi al unei femei din Roma, dar, pentru moment, reuşise să înăbuşe zvonurile. Oferise lumii o explicaţie pentru dragostea şi grija pe care i-o purta copilului, şi misterul părea să fie rezolvat. Cel puţin, Ercole nu putea folosi povestea asta ca o scuză pentru a anula planurile de nuntă.

În acest timp, regele Franţei plănuia atacul asupra Neapolelui. Ştia că, deşi era posibil să cucerească teritoriul, nu ar fi putut să îl deţină fără o învestitură, iar pentru asta dorea să îi facă pe plac papei. Prin urmare, îl ajutase pe Cesare să cucerească Romagna, iar Cesare urma să fie aliatul său în marşul spre Neapole.

Ludovic mai făcuse încă o mişcare vicleană prin formarea unei alianţe cu Spania. În schimbul anumitor concesii (primirea zonelor Apulia şi Calabria), spaniolii fuseseră de acord să stea deoparte şi să îi lase pe compatrioţii lor aragonezi din Neapole să lupte singuri.

Ludovic ceru ca Cesare să lase garnizoanele în oraşele pe care le cucerise şi să i se alăture pentru a cuceri împreună Neapole, lucru despre care regele Franţei spusese că era stipulat în contractul lor. Cesare era furios, pentru că fusese forţat să vadă cât de puţin din triumfurile sale i se datorau în întregime numai lui. Era destul de realist pentru a înţelege că se afla sub influenţa papei şi a Franţei şi că, dacă acestea erau date la o parte, s-ar fi aflat singur în faţa duşmanilor.

Veştile sosite de la Maximilian erau incomode, pentru că acesta nu era mulţumit de alianţa franco-spaniolă şi cerea să ştie cine erau aceşti Borgia care deveniseră amatori de politică europeană. Lăsă să se înţeleagă că se gândea să vină el însuşi în Italia şi că, în drumul lui, va nimici acest penibil regat Romagna, chiar şi numai pentru plăcerea de-a le spune celor din familia Borgia că nu erau nimic altceva decât o familie insignifiantă, din rândurile căreia se întâmplase să fie ales un papă.

Era umilitor, dar nu avea ce să facă decât să asculte de dorinţele francezilor şi să mărşăluiască spre Neapole. Panicat, Federico se predă înaintea sosirii soldaţilor şi acceptă azilul pe care Ludovic i-l oferi în Franţa. Astfel, când francezii, Cesare şi soldaţii lui veniră în Neapole, nu avu loc nici o bătălie. Neapole era a lor, iar oamenii ieşiră pe străzi pentru a-i întâmpina pe cuceritori.

Umilirea se transformă în triumf şi Cesare merse plin de glorie prin Neapole.

Federico se afla acum în exil – acel Federico care refuzase să o lase pe fiica lui să se mărite cu un Borgia! Era un moment după care Cesare tânjise de multă vreme. În plus, mulţi erau fascinaţi de el, iar în timpul ceremoniei de celebrare a victoriei, spre el se îndreptaseră mai mulţi ochi decât spre Ludovic al Franţei.

Se organizară baluri şi banchete, iar Cesare se afla şi acolo în centrul atenţiei. Multe femei erau nerăbdătoare să fie observate de el, deşi veştile despre masacrul de la Capua ajunseseră şi aici şi se spunea că Cesare Borgia nu mai arătase atâta violenţă şi barbarie ca în campania din Neapole şi că mulţi căpitani francezi care se mândreau cu cavalerismul lor spuseseră că nu voiau ca lumea să creadă că sunt aliaţi cu un asemenea om.

Ca întotdeauna, Cesare se comporta violent când credea că îi fusese insultată demnitatea, iar fiecare act de

cruzime din timpul campaniei fusese făcut pentru a alina rănile provocate de prinţesa Carlotta şi de tatăl ei, Federico.

La Capua, Cesare galopase prin oraş, intrând cu forţa în casele unde auzise că erau fete tinere şi frumoase. Insistase ca toate să fie virgine; prin urmare, toate aveau vârste foarte mici. Descoperi patruzeci de fete şi ceru ca ele să fie duse la Roma, găzduite în palatul lui şi ţinute acolo pentru a forma un harem de care să se bucure când avea chef. Domnia lui era barbară. Toţi bărbaţii pe care îi bănuia că l-au insultat fie şi numai cu un cuvât, fuseseră condamnaţi să li se taie limba şi mâinile şi să fie expuşi în public până mureau.

Apoi începu să se distreze, dar într-o companie atât de promiscuă, încât nu dură mult şi fu din nou lovit de acea boală pe care o contractase când era foarte tânăr şi care îl făcea să aibă crize periodice, fiind cunoscută prin Italia ca sifilis.

Această boală, atât de istovitoare din punct de vedere fizic, îşi lăsa de fiecare dată amprenta şi asupra psihicului. Şi de fiecare dată, sălbăticia lui creştea. Se înfuria mult mai uşor. Din cauza durerilor pe care le avea, părea să fie stăpânit de o dorinţă demonică de a-i face şi pe alţii să sufere.

Întreaga Romă se cutremură când Cesare se întoarse pentru a se recupera şi a se alătura sărbătorii dedicate viitorului mariaj al surorii sale.

*

Alfonso d’Este, care lucra în continuare la fierăria lui pe timpul zilei şi se amuza cu nenumăratele lui amante în timpul nopţii, era cel mai liniştit om de la curtea tatălui său.

— Toată tevatura asta pentru o căsătorie! spuse el râzând în hohote. Să terminăm o dată cu asta.

Fraţii lui, Ippolito, Ferrante şi Sigismund, care aveau să călătorească la Roma pentru a o escorta pe Lucrezia până în Ferrara, îl contraziceau. El de-abia îi auzea. În familie existaseră certuri dintotdeauna, lucru care nu era poate atât de surprinzător, având în vedere că erau atâţia fraţi şi că fiecare avea altă opinie.

Ippolito, mofturosul cardinal care dorea să poarte bijuterii şi veşminte elegante şi chiar îşi croise singur o robă de cardinal, declară că e nerăbdător să vadă mireasa. Auzise atâtea poveşti despre ea. Avea reputaţia unei femei frumoase, cu păr de un blond minunat, care era probabil decolorat sau vopsit cumva. Credea că o femeie despre care se spuneau atâtea trebuie să fie interesantă.

Ferrante afirmase că dorea să o vadă. O criminală incestuoasă avea să facă viaţa mai incitantă în Ferrara!

Sigismund îşi făcuse cruce repede şi zisese că ar trebui cu toţii să îngenuncheze şi să se roage ca din această căsătorie să nu iasă ceva rău.

Alfonso râse de ei.

— Terminaţi! zise el. E o femeie ca oricare alta.

— Aici te înşeli, frate, spuse Ferrante. Este o seducătoare şi se spune că fratele ei, Cesare Borgia, i-a omorât fratele şi apoi soţul, din cauza pasiunii pe care o are pentru ea.

Alfonso îi mustră peste umăr.

— Aş putea găsi o duzină ca ea, în orice noapte, în orice bordel din Ferrara. Apoi căscă. Avea de gând să se ducă înapoi la fierăria lui.

Ercole îl chemă pe Ippolito. Nu avea nici un rost să-i vorbească lui Alfonso. Acum, mai mult ca niciodată, îi venea greu să creadă că Alfonso era fiul său. Era tulburător pentru el să fie martor la prostul gust al lui

Alfonso, ori la sexualitatea lui animalică. Ercole se mândrea de faptul că palatul său era un centru de cultură. Cum ar fi putut să continue să fie aşa, când el va fi mort şi Alfonso avea să conducă în locul lui? El însuşi dusese o viaţă pe cât de castă s-ar fi putut aştepta cineva de la un bărbat din timpurile sale. Soţia lui, Eleanora de Aragon, fusese virtuoasă; îi născuse şase copii, iar patru dintre aceştia fuseseră băieţi.

De fiicele sale se putea mândri – draga lui Isabella, care acum domnea în Mantova, şi Beatrice, care fusese soţia lui Ludovic de Milano, dar care acum era, din nefericire, moartă. El avusese numai două amante (fiind bolnav de febră, ar fi putut fi suspectat de impotenţă), iar una dintre acestea îi născuse o fiică pe nume Lucrezia. Cealaltă, frumoasa Isabella Arduino, i-l oferise pe preaiubitul lui fiu Giulio, care era admirat de toată curtea pentru acei frumoşi ochi negri şi scânteietori ai lui, atât de asemănători cu cei ai mamei sale, încât îi aminteau mereu lui Ercole de pasiunea lui din trecut.

Ercole era un nobil cultivat, pe când Alfonso, în afară de talentul lui de a cânta la violă, era un necioplit.

Aşadar, cel cu care trebuia să vorbească despre această căsătorie era Ippolito şi, în timp ce discutau, regretă din nou, ca de multe ori înainte, că nu era el cel mai mare fiu al său.

— Nu mi-am pierdut de tot speranţa de a zădărnici planurile papei, spuse el.

Ippolito se arătă surprins.

— Acum, când lucrurile sunt atât de avansate, tată?

— Până când femeia e aici în carne şi oase, încă mai există speranţă. Papa ne îmboldeşte să porniţi imediat spre Roma. În felul acesta veţi ajunge acolo înainte de sosirea iernii. Ercole râse. Eu trag de timp. Îi spun că

zestrea trebuie plătită în ducaţi mari, nu în mărunţiş, iar el protestează.

— Şi crezi că asta va ţine pe loc afacerea?

Ercole chicoti.

— Chiar cred asta. Apoi, iarna va fi aici şi cine ştie ce se va întâmpla până la venirea primăverii?

— Tată, ce aranjamente faci pentru călătoria măicuţelor de la sora Lucia?

Chipul lui Ercole se umbri. Ippolito deschise acest subiect care implica cheltuirea unor bani, iar asemenea subiecte îl deranjau mereu pe Ercole.

— Va fi costisitor să le mutăm de la Viterbo la Ferrara, continuă Ippolito. Şi mă tem, dragă tată, că ţi se va cere să plăteşti pentru acest drum.

Ercole se gândi la sora Lucia din Narni, pe care o adulau aici, în Ferrara. Fiind foarte interesat de problemele teologice, fusese dintotdeauna impresionat de miracole, şi oricine îi putea aduce astfel de dovezi se putea baza pe o primire la curtea lui. Cu câţiva ani în urmă, sora Lucia, care se afla într-o mănăstire dominicană din Viterbo, începuse să observe cum îi apar semnele stigmatelor în palme. Acest fenomen apărea în fiecare vineri, iar Ercole fusese atât de impresionat de ceea ce auzise şi atât de sigur că sora Lucia trebuie să fie o femeie sfântă, încât îi ceruse să plece din Viterbo şi să vină în Ferrara.

Deşi sora Lucia ar fi vrut, superiorii ei nu îi permiteau să plece, pentru că îşi dăduseră seama că le putea aduce un câştig mare şi multă faimă. Cu toate astea, sora a fost ascunsă într-un coş, scoasă fără ştiinţa nimănui din mănăstire şi adusă la ducele Ercole care, încântat de achiziţia sa, îi construi o mănăstire a ei, unde o vizita frecvent, privind pânzele pătate de sânge pe care i le arăta în fiecare vineri, ca pe nişte relicve.

Dar ea dorea să aibă în preajmă călugăriţele cu care trăise în Viterbo şi, după multe negocieri, se stabili ca o parte din măicuţe să vină în Ferrara, la mănăstirea surorii Lucia.

Călătoria acestor călugăriţe era problema care îl îngrijora acum pe Ercole, iar Ippolito, privindu-şi cu şiretenie tatăl, îi spuse brusc:

— Măicuţele ar vrea să treacă prin Roma. De ce să nu călătorească apoi cu mireasa şi cu alaiul ei?

Ercole îşi privi fiul gânditor.

Ippolito continuă:

— Tată, în cazul acesta ar putea călători pe cheltuiala lor.

— Este o idee bună, fiul meu, spuse Ercole.

— Şi gândeşte-te, tată... dacă nu mai are loc nunta, în afară de ducaţii aceia pe care îi vei pierde, va trebui să plăteşti din buzunarul tău călătoria măicuţelor. Tată, ai numai de pierdut dacă nu o accepţi pe Lucrezia.

Ippolito râdea în sinea lui când vedea că avariţia şi mândria de familie se luptau între ele.

Cesare o căuta pe sora lui. Ea se afla în apartamentul ei, înconjurată de doamnele de companie şi de suluri întregi de materiale frumoase. Lucrezia o înfăşura pe una dintre doamne într-un material, delectându-se cu una dintre ocupaţiile ei preferate – crearea propriilor rochii.

Când îl văzu pe Cesare, îi căzu din mâini brocartul de culoare roşu-închis. Simţi că tot sângele i se scurge din trup şi că rămâne neînsufleţită, incapabilă să se mişte. De fiecare dată când îl vedea, avea senzaţia că este schimbat şi o încercau în acelaşi timp sentimente de milă, teamă şi admiraţie. Nu mai era nici unul ca el în lume, nimeni nu ar fi avut asupra ei puterea de a o emoţiona, de a o răni şi de a o umple de teamă şi de tandreţe.

— Vai, Cesare... începu ea.

El zâmbi batjocoritor, uitându-se la acele materiale fine.

— Aşa deci, zise, te pregăteşti de nuntă.

— Sunt multe de făcut, răspunse ea. Fluturându-şi mâna, le concedie pe doamnele ei, care abia aşteptau să părăsească încăperea.

— Frate, zise ea, sunt bucuroasă să te văd înapoi în Roma.

El râse şi îşi atinse obrazul cu degetele sale subţiri şi frumoase, atât de asemănătoare cu cele ale papei.

— Pe mine, motivul întoarcerii mele nu mă bucură.

— Cred că suferi atât de mult. Sper că tratamentul îşi face efectul.

— Aşa mi s-a spus şi mie, dar uneori mă întreb dacă scârboşenia asta mă va părăsi vreodată. Dacă aş şti din cauza cui sunt aşa de data asta...

Ochii lui erau cruzi, iar ea se cutremură. Poveştile despre cruzimea lui faţă de napoletani ajunseseră până la urechile ei şi ea, care deplângea cruzimea şi care dorea cel mai mult să trăiască în pace cu toţi cei din jurul ei, tânjea să îi mai îndulcească această fire violentă.

— Ei bine, surioară, nu pari bucuroasă să mă vezi, observă el.

— Asta din cauză că observ că nu arăţi pe cât de bine aş vrea.

El o prinse de braţ şi ea încercă să nu arate cât de mult o durea strânsoarea.

— Bărbatul acesta cu care te mărită, începu el, am auzit că este un necioplit. Alfonso. Alfonso al II-lea! El nu va semăna deloc cu primul Alfonso... micuţul acela de care îţi plăcea atât de mult.

Lucrezia nu se uită la el. Doar şopti:

— Soarta noastră e să ne măritäm când ni se spune şi să acceptăm soţii care ni se aleg.

— Lucrezia mea! strigă el. Pe Dumnezeu, aş vrea...

Ea ştia ce voia să spună, dar nu îl lăsă să rostească acele cuvinte. Îl întrerupse imediat:

— Ne vom întâlni des. Tu mă vei vizita în Ferrara, iar eu te voi vizita în Romagna.

— Da, zise el. Aşa trebuie să facem. Nimic nu ar trebui să ne despartă, Lucrezia. Şi, atâta vreme cât trăiesc, nimic nu ne va despărţi. Îşi apropie faţa de a ei şi şopti: Lucrezia... tremuri. Te temi de mine. De ce, în numele tuturor sfinţilor? De ce?

— Cesare, îi răspunse ea, în curând va trebui să plec din Roma. Curând... trebuie să plec să mă căsătoresc...

— Şi te temi... te temi de fratele care te iubeşte. Te temi pentru că el este fratele tău... Lucrezia, nu vreau să-ţi fie frică. Vreau să mă accepţi... să mă iubeşti... să mă iubeşti aşa cum te iubesc eu.

— Da, Cesare.

— Pentru că eu te iubesc aşa cum nu mai iubesc pe nimeni alta. Mereu, indiferent cu cine sunt, eu pe Lucrezia o iubesc. Celelalte sunt plictisitoare... mă obosesc. Ele nu sunt Borgia. Lucrezia... Lucrezia... Aş da atâţia... ani din viaţa mea, dacă...

— Nu, nu! îl întrerupse ea cu înverşunare.

— Dar eu zic DA, spuse el.

Cesare îşi puse mâinile la baza gâtului ei. În acel moment, Lucrezia se gândi că avea s-o omoare pentru că şi-o imaginase cu noul ei soţ şi nu fusese în stare să suporte astfel de imagini.

Apoi, brusc, o eliberă şi râse pe un ton amar.

— Sângele Borgia din tine este ascuns dincolo de seninătatea dulce a unei femei care ar vrea să fie ca toate celalalte, Lucrezia... blânda Lucrezia care doreşte să fie soţie şi mamă... sfioasa şi senina Lucrezia, care şi-ar nega sângele Borgia de dragul păcii. În noaptea asta, vei veni în

apartamentele mele. Va avea loc o cină. Printre alţii, şi tata va fi acolo, iar petrecerea asta va fi pentru amuzamentul tău.

— Voi veni cu cea mai mare plăcere, zise ea.

— Da, Lucrezia, îi spuse, vei veni.

În acea noapte, în apartamentele lui Cesare avu loc o orgie care avea să dăinuiască în amintirea tuturor la fel de mult ca numele Borgia.

Fusese creaţia lui Cesare; apartamentele lui erau luminate de multe candelabre strălucitoare, iar în mijloc fusese instalat un tron papal, acoperit cu minuţiozitate cu cele mai fine brocarturi. Acolo se aşează papa, alături de el, Lucrezia, şi de cealaltă parte, însuşi Cesare.

Avea loc un banchet, iar conversaţiile erau indecente. Cesare le stârnise, având în vedere că tocmai se întorsese din campania împotriva oraşului Neapole, în timpul căreia barbaria şi plăcerea lui pentru orgii se intensificaseră. Papa era nerăbdător. Nimic nu îi plăcea mai mult decât ceea ce el numea companie bună, şi nu era genul de bărbat care să strâmbe din nas la discuţiile indecente sau la comportamentele destrăbălate.

Cesare ordonase ca în apartament să fie aduse cincizeci de curtezane, iar ele veniseră, unele dintre cele mai frumoase femei din Roma, gata să facă orice li se cerea, atâta timp cât primeau o plată pe măsură. Oricum, cu plată sau fără, nici una nu îndrăznea să îl ofenseze pe Cesare Borgia.

Plata pentru munca din noaptea asta avea să fie foarte mare, într-adevăr. În plus, li se făcea onoarea de a apărea în faţa lui Cesare şi de a-l distra pe papă şi pe viitoarea mireasă.

Începură să danseze şi, pe măsură ce muzica devenea mai sălbatică, la fel erau şi mişcările lor. Cesare privea cu atenţie. Pe o masă mică, aşezase câteva rochii făcute din

cea mai fină mătase, pantofi din piele şi pălării, iar acestea, spuse el, erau premiile pe care dorea să le împartă Lucrezia. Ea trebuia să urmărească totul cu atenţie, pentru că voia să ofere cadourile celei pe care o considera cea mai pricepută.

Papa aplaudă dansurile şi râse cu veselie când prostituatele începură să îşi dea jos, una câte una, hainele de pe ele.

Lucrezia stătea nemişcată, încercând să nu se uite într-o parte sau alta, la tatăl sau la fratele ei, încercând să-şi păstreze zâmbetul îngheţat de pe chip.

Aşa cum fusese crescută de mică, nu era şocată să le vadă pe aceste femei goale. Văzuse de multe ori dansuri sugestive; ascultase piese de teatru obscene. Putea doar să presupună că la fel fuseseră crescute şi ele, dar distracţia aceasta era simbolică. Acesta era modul în care Cesare îi spunea că ea era una de-a lor, că locul ei era alături de ei doi, că şi atunci când va trăi alături de simandicoasa familie Este, ea îşi va aduce aminte de noaptea aceasta.

— Acum, zise Cesare, începe concursul.

— Sunt extrem de interesat, spuse papa cu ochii pe o femeie plinuţă, cu părul negru, care îşi lepădă ultimele veşminte.

Cesare bătu din palme şi li se aduse un castron cu castane fierbinţi.

— Vom împărţi astea doamnelor, explică el. Şi când le vor primi, fiecare va ţine în mână un candelabru aprins. Nu va fi o treabă uşoară, având în vedere starea în care se află.

— Vinul tău a fost foarte tare. Drept să zic, eu nu prea am chef să mă năpustesc pe castane, spuse papa şi luă o mână plină de castane, pe care le aruncă înspre curtezana cu părul negru.

Acum, toţi cei din cameră, mai puţin Lucrezia, râdeau în hohote la bufoneriile prostituatelor ameţite de vin. Unele ţipau când lumânările aprinse din mâinile tremurânde ale celorlalte le atingeau. Altele se aruncau pe podea şi se întindeau peste tot, în căutarea castanelor.

Acesta era semnul pentru servitorii lui Cesare, semnul că îşi puteau împlini dorinţa pe care o simţiseră la vederea femeilor; şi când se dădu semnalul, toţi trecură la fapte.

Papa nu mai putea de râs, arătând cu degetul, pe rând, către o pereche.

Cesare îşi aşează mâna peste cea a Lucreziei.

— Priveşte cu atenţie, spuse el. Tu va trebui să dai premiile celor care se împerechează cel mai bine.

Ea rămase pe loc, copleşită de frică, dorindu-şi mai mult ca niciodată să scape de acea oră de umilinţă.

Simţea că ea nu aparţine acestor Borgia şi de-abia aştepta să scape. Ei o înspăimântau şi, totuşi, era conştientă de sentimentul acela puternic pe care îl avea pentru ei, mai puternic decât pentru oricine altcineva. Să fi fost iubire? Groază? Frică?

Nu ştia. Tot ce ştia era că trăia cea mai puternică emoţie din viaţa ei.

Era pătată, murdară, şi Cesare hotărâse că mizeria trebuia să fie de neşters. „Nu vei scăpa!”, asta îi spunea el. „Tu eşti sânge din sângele nostru, carne din carnea noastră. Nu poţi şterge pata de Borgia din tine însăţi, pentru că este o parte din tine.”

În sfârşit, se terminase. Îi era rău, se simţea dezgustată, plină de ură şi teamă. Cu toate astea, făcuse ceea ce i se ceruse. Îi alesese pe câştigători şi împărţise premiile.

Atunci, îşi dădu seama că avea să facă mereu ceea ce i se va cere. Îşi dădu seama că singura scăpare era să fugă.

— Sfântă Maică a lui Dumnezeu, se rugă, trimite-mă la Ferrara. Fă-i să vină după mine... curând... O, fă să se întâmple curând, înainte să fie prea târziu.

Ea aşteptă zile la rând, dar ei tot nu sosiră.

Papa spumega de furie.

— Acum ce mai e? întrebă el. Ce mai vor acum? Un scaun în cadrul bisericii pentru bastardul de Giulio. Ceva care să nu implice muncă, dar să se plătească bine. Nu va primi nimic. O pălărie de cardinal pentru prietenul lui, Gian Luca Castellini da Pontremoli? Nu va primi nici asta. Ce mai aşteaptă? Ca vremea să se înrăutăţească de tot?

Lucrezia nu-şi mai încăpea în piele de nerăbdare. Cesare era bolnav, dar avea să se facă bine. Era speriată; pânza de păianjen se strângea în jurul ei.

Îi scrisese viitorului ei socru, spunându-i că va aranja să aducă măicuţele cu ea când va călători spre Ferrara, şi că o va face cu cea mai mare plăcere.

Scrisorile de răspuns pe care le primise de la viitorul ei soţ fuseseră politicoase, dar încă nu se făcuse nici un pas.

„Ce-ar trebui să fac? „ se întrebă. „O fi posibil să se răzgândească şi să nu mai vină?”

Era noiembrie şi, mai mult ca sigur, călătoria avea să fie imposibil de realizat dacă mai treceau câteva săptămâni. Se întârzia totul dinadins.

Văzând cât este de tristă, papa încercă să o înveselească; când băgară două iepe în acelaşi ţarc cu patru armăsari, insistă să se uite şi ea la agitaţia de jos, de la fereastra Palatului Apostolic.

Câţiva oameni se adunaseră să privească spectacolul, iar Lucrezia fu văzută acolo, alături de tatăl ei. Despre lucrul acesta se vorbi prin tot oraşul, şi Lucrezia era sigură că povestea ajunsese la urechile celor care căutau să o defăimeze în ochii bătrânului duce de Ferrara.

„Oare voi scăpa vreodată?” se întrebă ea.

Apoi se minună că se gândise ca la o evadare când îşi pusese în plan să-şi părăsească familia şi casa pe care le iubea atât de mult!

Era hotărâtă să se facă plăcută de noua familie. În realitate, îi implora să vină să o elibereze.

Rodrigo fusese un subiect problematic pentru ducele Ercole. Acesta nu voia să cheltuiască în plus pentru a creşte copilul Lucreziei din altă căsătorie. Lucrezia îl lăsă pe copil în grija bătrânului ei văr, Francisco Borgia, care acum era cardinal de Cosenza, şi îi lăsă moştenire Sermoneta, astfel încât familia Este să nu aibă de ce se teme că micuţul va reprezenta o cheltuială în plus pentru ei.

Cu toate acestea, ei tot nu-şi făcură apariţia.

Disperată, Lucrezia spuse:

— Dacă nu mă mărit cu Ferrara, mă duc la mănăstire.

Iar cei care auziră aceste cuvinte se minunară că acea tânără fată, care fusese atât de veselă, care se mândrea cu o asemenea frumuseţe, căreia îi plăcea atât de mult să creeze veşminte elegante, s-ar fi putut gândi să renunţe la viaţa ei fericită pentru a urma rigorile unei mănăstiri.

Ei nu ştiau nimic despre groaza care pusese stăpânire pe Lucrezia.

Se făcuse deja decembrie când cortegiul porni spre Roma, avându-i în frunte pe cei trei fraţi: Ippolito, Ferrante şi Sigismund. Vremea era rea şi ploua continuu, dar frica din inima Lucreziei începu să mai scadă, pentru că acum era sigură că în câteva săptămâni va pleca din Roma.

Alexandru era entuziasmat ca un băieţel. Dădea buzna în apartamentele Lucreziei şi îi cerea să vadă ultimele piese din trusou, scotea exclamaţii de plăcere când îi analiza rochiile – brocarturi şi catifele în nuanţe de albastru, cărămiziu şi vişiniu, toate încrustate cu bijuterii şi

cusute cu perle. Nu se putea abţine să nu calculeze numărul de ducaţi cheltuiţi pe aceste haine elegante şi le spunea doamnelor de companie:

— Pălăria aia costă 10000 de ducaţi, iar rochia e 20000.

Cesare urma să pornească în galop pentru a întâmpina alaiul şi a-l conduce în Roma şi, din fericire, cu o zi înainte de intrarea în capitală, vremea se făcu mai frumoasă şi soarele străluci.

Cesare, care arăta splendid pe armăsarul lui frumos, înconjurat de optzeci de halebardieri îmbrăcaţi în uniforma papală cu galben şi negru şi în jur de patru sute de soldaţi, întâmpină alaiul în Piazza del Popolo şi se aşează în fruntea lui, alături de Ippolito. Nouăsprezece cardinali le ieşiră în întâmpinare la Porta de Popolo şi se ţinură multe discursuri de bun-venit. Tunurile de la Castelul Sant'Angelo bubuiră în timp ce oficialii porniră spre Piaţa Sfântului Petru din Vatican.

Aici îi aştepta Alexandru şi, după ce se încheie ceremonia de primire, lăsă deoparte aerul grav şi îi îmbrăţişă pe fraţii Este, spunându-le cu lacrimi de bucurie în ochi ce plăcere mare simte că îi vede.

Apoi era de datoria lui Cesare să îi conducă pe distinşii oaspeţi la Palatul Santa Maria in Portico, unde Lucrezia era gata să îi primească.

Ea aştepta pregătită în capul scărilor. Torţele străluceau puternic. Decorul era dramatic, pentru că Lucrezia poseda acel gust pentru spectacol al familiei Borgia şi, indiferent cât de frică i-ar fi fost, de obicei îşi calcula foarte bine apariţiile.

Ca sprijin emoţional, o alesese pe una dintre doamnele ei de companie, o femeie nobilă de origine spaniolă, demnă, cu părul cărunt. Nu ar fi putut exista contrast mai mare faţă de fragilitatea ei feminină. Rochia

de brocart avea culoarea ei favorită, vişiniu-închis, şi era plină de aur şi bijuterii. Pelerina de catifea era înfrumuseţată cu perle, iar pe frunte îi strălucea un rubin mare.

Cei trei fraţi Este, care fuseseră atât de nerăbdători să o vadă pe această femeie despre care auziseră de atâtea ori că e o criminală incestuoasă, rămaseră uimiţi când ajunseră în faţa ei, pentru a-i săruta mâna.

Ippolito o găsi încântătoare, Ferrante era pe jumătate îndrăgostit de ea, şi până şi Sigismund se asigură pe sine că poveştile pe care le auzise despre ea nu puteau fi altceva decât minciuni.

Acum începură petrecerile, care aveau să preceadă căsătoria la distanţă.

Papa era hotărât să le ofere distacţii aşa cum nu mai văzuseră până atunci, unele chiar inventate de el. Îşi afişa bogăţia cu o bucurie răutăcioasă în faţa prinţilor Este. Îşi dorea cu înflăcărare ca şi bătrânul lor tată avar să fi fost prezent la Roma, ca să-l poată impresiona. Îi va învăţa el cum să se bucure de bogăţie. Numai cineva care cheltuia pe lucruri extravagante putea face asta, nicidecum avarii.

Îi luă alături pe fraţi şi le atrase atenţia asupra frumuseţii Lucreziei.

— Nu-i aşa că e fermecătoare? În plus, nu este plictisitoare deloc. E perfectă, vă spun eu că e perfectă.

Le punea întrebări despre duce şi mire.

— Cât de înalt e tatăl vostru, ducele? Spuneţi-mi, e la fel de înalt ca mine?

— Este înalt, explică Ippolito, dar cred că Sfinţia Voastră e un pic mai avantajat.

Acest lucru îl bucură pe papă.

— Şi fiul meu, ducele de Romagna, e mai înalt decât fratele vostru, Alfonso? Spuneţi-mi şi asta.

— Fratele nostru este înalt, Sfinţia Ta, dar la fel şi ducele de Romagna. Nu e uşor de spus, dar poate că ducele e cel mai înalt dintre ei.

Acestea erau răspunsurile pe care le voia papa, şi se bucura ca un copil. Era încântat de căsătoria asta pentru fiica lui, de faptul că intra într-una din cele mai vechi şi mai aristocrate familii din Italia, dar nu voia ca cineva să uite că Borgia erau mai puternici ca oricine şi că, dacă el era mulţumit, fără îndoială că şi ducele de Ferrara avea să fie.

Îi şopti lui Ippolito:

— De-abia aştept să văd bijuteriile familiei Este, pe care o să le oferiţi fiicei mele.

Ippolito nu se simţea în largul său, pentru că tatăl lui îl avertizase că faimoasele bijuterii Este nu trebuiau oferite Lucreziei ca dar de nuntă. I se va permite să le poarte la ceremonia de nuntă, dar nu trebuia lăsată să creadă că va intra în posesia lor. Valorau o avere şi gândul că nu vor mai aparţine familiei Este era prea mult de suportat pentru bătrânul duce Ercole.

Ippolito îi explică papei cu tot tactul de care dispunea. Alexandru zâmbi cu tristeţe, dar nu se arătă foarte deranjat de asta. Era destul de bogat pentru a nu rămâne impresionat de cei 70000 de ducaţi cât se spunea că valorau bijuteriile. Cea mai importantă problemă era să o mărite pe Lucrezia şi, acum că ambasadorii se aflau în Roma, acest lucru nu mai putea fi amânat pentru mult timp.

Căsătoria fu celebrată la sfârşitul lunii decembrie. Lucrezia, însoţită de Don Ferrante şi Don Sigismund, fu condusă prin Piaţa Sfântul Petru cu un alai uimitor. Avea cincizeci de domnişoare de onoare şi douăzeci de paji, toţi îmbrăcaţi splendid, iar cei din urmă duceau stindardele familiei Este, alături de emblema taurului care paşte.

Îmbrăcată în catifea de un roşu-aprins şi în brocart auriu, tivit cu blană de hermină, Lucrezia era foarte frumoasă. Oamenii adunaţi acolo scoaseră exclamaţii de încântare când o văzură trecând spre Vatican. Ceremonia nu se ţinea în intimitatea apartamentelor Borgia, ci în Sala Paolina. Lucrezia ceru permisiunea papei pentru asta, deoarece se gândea că nu suporta ca această nuntă la distanţă să se desfăşoare acolo unde îngenunchease atunci când devenise soţia celuilalt Alfonso.

Aici o aşteptau Alexandru, Cesare şi treisprezece cardinali, şi ceremonia începu.

Lucrezia observă rapid că Sanchia nu era prezentă, şi se simţi uşurată. La fel ca ea, Sanchia s-ar fi gândit la Alfonso de Bisceglie. Era bine că nu participa la acest eveniment.

Episcopul de Adria deschise ceremonia şi începu să ţină o slujbă care ameninţa să fie de lungă durată. Cu toate astea, papa era nerăbdător să ajungă odată la cea mai importantă parte a ceremoniei; voia să-şi vadă fata măritată cu adevărat, voia să vadă cum i se înmânează bijuteriile Este.

— Destul! Destul! bolborosi el, fluturând nerăbdător din mână pentru a opri predica episcopului.

Ferrante păşi înainte şi puse inelul pe degetul Lucreziei.

— În numele fratelui meu, Alfonso, proclamă el.

Apoi fu adusă cutia cu bijuterii, pe care Ippolito i-o înmână ceremonios Lucreziei. Cuvintele alese de el pentru a-şi însoţi gestul aproape că îl făcură pe papă să izbucnească în râs. Fusese nevoie de foarte mult tact pentru a oferi un cadou care, de fapt, nu era un cadou, dar filfizonul de Ippolito reuşise să se descurce foarte bine. La urma urmei, pe cei din familia Borgia nu bijuteriile îi

interesau. Ei ar fi putut cumpăra altele la fel cu uşurinţă, dacă voiau.

Când acceptă bijuteriile, Lucrezia comentă mai degrabă asupra excelentei lucrături, decât asupra bijuteriilor în sine.

— Iar acum, să înceapă banchetul şi petrecerea! strigă papa.

Şi astfel, Lucrezia se mărită pentru a treia oară.

*

Sărbătoarea continuă. Acum că era măritată, chiar şi de la depărtare, Lucrezia se lăsă în seama unui abandon aproape sălbatic. Îşi aminti că ultimele ei zile la Vatican erau numărate şi o nouă temere puse stăpânire pe ea. În câteva zile trebuia să-şi ia rămas-bun de la tatăl ei şi ştia că acest lucru era mereu prezent şi în gândurile lui. De fiecare dată când stăteau împreună, el îi vorbea cu un entuziasm aproape febril despre vizitele pe care aveau să şi le facă reciproc în anii care vor urma. Îi enumerase toate avantajele acestei căsătorii, de parcă încerca să se convingă pe sine că merita, deşi avea să o ducă departe pe iubita lui fiică.

Cesare era mânios în tăcere. Se gândea la această căsătorie pe care o ura, dar îşi dădea seama, în acelaşi timp, că alianţa cu Ferrara era bună pentru papalitate şi pentru Romagna. Cesare era tânăr, şi avea să facă în aşa fel încât datoria să îl ducă aproape de Ferrara. Se vor întâlni iar şi iar.

Iar ea, acum că făcuse acest pas, se simţea nesigură. Se aruncă la fel de plină de emoţie ca ceilalţi în festivităţi, făcând mari eforturi pentru a uimi musafirii cu hainele ei superbe, spălându-şi părul la fiecare două zile pentru a străluci ca aurul şi câştigând admiraţia celor doi cumnaţi.

Se sfătui cu doamnele ei de companie despre o rochie sau alta, despre ce bijuterii ar trebui să poarte, dacă să îşi onduleze părul sau să îl lase să cadă pe umeri. Încercă să se prefacă, dar toate aceste probleme nu erau cele mai importante din lume pentru ea, şi în fiecare zi când se ridica din pat, îşi amintea că se apropia plecarea. Fiecare zi o aducea mai aproape de o nouă viaţă alături de un soţ pe care nu îl cunoştea, de o familie care, în ciuda farmecului afişat de cumnaţii ei, o simţea ostilă.

Printre însoţitorii ei se afla şi tânăra ei verişoară, o fată foarte frumoasă de cincisprezece ani, pe nume Angela Borgia, care era entuziasmată să stea în preajma Lucreziei pentru o vreme şi extrem de fericită că urma să o însoţească în Ferrara.

Angela, o fetişcană veselă şi binedispusă, era hotărâtă să profite de viaţă cât de mult putea şi, privind-o, Lucrezia încercă să vadă totul prin ochii tinerei fete, ca să se simtă şi ea tânără din nou.

Angela îi ţinea companie în timp ce se îmbrăca pentru petrecerea care avea să se ţină în apartamentele papei, copila ţinând una din rochiile de gală ale Lucreziei lipită de corpul ei. Era o creaţie minunată, realizată de însăşi Lucrezia, făcută din satin auriu cu dungi negre şi cu cascade de dantelă curgând din mânecile tăiate. Dansa prin apartament, prefăcându-se că ea era cea care se mărită, primind, cu aroganţă, inelul de la una dintre doamnele de companie, care juca rolul lui Ferrante.

Toate râdeau în hohote, fără să se poată opri. Aşa era Angela, obişnuia să inspire celor din jurul ei veselie. Era atât de sălbatică, atât de plină de voioşie, atât de revoltător de indiferentă la etichetă, că uneori îi amintea Lucreziei de Sanchia care, deşi se afla în Roma, nu prea luase parte la sărbătoare.

— Termină, copilă, spuse Lucrezia, şi vino să mă ajuţi să-mi închid rochia.

Rochia era din catifea vişinie cu dungi aurii, şi Angela exclamă:

— O... ce n-aş da pentru o rochie ca aceasta! Douăzeci de ani din viaţa mea... onoarea... virtutea...

— Nu ştii ce vorbeşti, o opri Lucrezia.

— Tu nu ştii cât de frumoasă arăţi. Dacă aş avea şi eu o rochie ca asta, cred că aş fi destul de drăguţă.

Lucrezia zâmbi uitându-se spre chipul acela neruşinat.

— Dar ai rochii drăguţe.

— Nu atât de splendide. Lucrezia, dragă verişoară, îţi aminteşti de rochia ta din brocart albastru... cea cu mâneci despicate şi dantelă aurie? Aceea mi se potriveşte foarte bine.

— Nu mă îndoiesc, zise Lucrezia.

— Tu ai creat rochia aia pentru tine, verişoară, dar e posibil să o fi făcut şi pentru mine.

Lucrezia râse.

— Vrei să o porţi la petrecerea de diseară?

Angela sări în sus şi îşi aruncă braţele în jurul gâtului verişoarei ei.

— Pot, dragă verişoară? Pot?

— Ei, poate că da, răspunse Lucrezia.

— Eşti cea mai dragă verişoară din lume. Aş prefera să mor de o sută de ori decât să nu te însoţesc în Ferrara.

— Nu spune asta. Ia rochia albastră şi hai să vedem dacă îţi vine bine.

— Mi se potriveşte. Am probat-o.

Fu ajutată să o îmbrace şi începu să facă paradă prin faţa lor, copiind atitudinea pe care o avusese Lucrezia în alte ocazii: Lucrezia la nuntă, Lucrezia dansând cu Ippolito, cu Ferrante şi cu Cesare.

Şi era atât de amuzantă, atât de plină de vitalitate, încât Lucrezia nu se putu abţine să nu râdă şi să se lase înveselită de această fetişcană.

Ippolito stătea într-un colţ din apartamentul papei şi îi urmărea plictisit pe dansatori. Avea multe despre care să scrie acasă. Aşa cum li se ceruse, el şi cei doi fraţi ai lui trimiseseră multe scrisori către tatăl lor, către Alfonso şi sora lor, Isabella. Era foarte important să îi scrie Isabellei; ea se considerase mereu capul familiei. Buzele lui Ippolito se curbară. Îi făcuse plăcere să îi povestească Isabellei despre farmecul, frumuseţea şi graţia celei nou-venite în familia lor, ştiind că sora lor cea autoritară urma să aibă un şoc la citirea acelor scrisori. Va fi extrem de geloasă, pentru că ea se considera cea mai atrăgătoare, fermecătoare şi educată femeie din Italia. Şi cea mai elegantă. Avea să fie foarte pornită să concureze cu uimitoarea colecţie de rochii de gală a Lucreziei. Ştia că scrisorile lui Ferrante aveau un ton extatic când venea vorba despre Lucrezia, iar Sigismund făcea la fel, deşi ştia cât de deranjante aveau să fie aceste laude pentru Isabella. Sigismund voia să-i facă pe plac surorii sale, dar era foarte pios şi trebuia să spună adevărul. Isabella ştia asta. Din acest motiv, relatările lui Sigismund aveau să o deranjeze mai mult decât cele ale lui Ippolito, despre care ştia că poate fi răutăcios, sau ale lui Ferrante, care era impresionabil.

O siluetă foarte elegantă şi înveşmântată cu haine scumpe se mişcă înspre el, purtând o mască atât de mare, care îi acoperea chipul în întregime, dar Ippolito ştia că era Cesare, pentru că acea statură arogantă, acel trup atât de elegant, acele haine scumpe nu puteau fi ale altcuiva.

Între Ippolito şi Cesare exista o oarecare asemănare: Ippolito nu prea voia să fie cardinal, iar Cesare nu voise deloc. Cesare era atras de hainele de cardinal ale lui

Ippolito, pe care acesta şi le crease singur şi care arătau diferit de celelalte, dovedind meticulozitatea şi dispreţul faţă de rolul pe care i se ceruse să şi-l asume.

— Ce adunare veselă, milord, spuse Ippolito.

— Cea mai veselă pe care am avut-o până acum.

— Râsul Sfinţiei Sale pare să aibă o notă de tristeţe.

— Cum ar putea fi altfel? Ştie că nu peste mult timp sora mea va pleca.

Ippolito îi aruncă o privire tăioasă lui Cesare.

— Este motiv de tristeţe şi pentru tine?

Cesare nu răspunse. Brusc, ochii din spatele măştii deveniră furioşi, aşa că Ippolito continuă:

— Aş vrea să îmi spui cum ai scăpat de hainele de cardinal, continuă Ippolito.

Cesare râse.

— Mi-au trebuit câţiva ani ca să reuşesc.

— Mă îndoiesc că eu voi reuşi vreodată.

— Tu, dragul meu Ippolito, nu eşti fiu de papă.

— Din păcate! Tatăl meu nu va face nimic să mă ajute să scap de soarta care mi-a fost hărăzită.

— Prietene, nu lăsa asta să-ţi înăbuşe înclinaţiile naturale. Când eram membru al Colegiului sacru, nici eu nu am permis asta. Am avut multe aventuri atunci – aventuri amuzante –, asemănătoare în mare parte cu cele de care mă bucur astăzi.

— Înţeleg.

— Şi tu ai aventurile tale?

— Da, şi cred că sunt pe cale să am încă una chiar acum.

Cesare se uită prin încăpere.

— Fermecătoarea fiinţă în albastru, explică Ippolito.

— Ha! râse Cesare. Tânăra mea verişoară, Angela. De-abia s-a mutat din camera copiilor, dar sunt de acord cu tine că are farmec.

— Este încântătoare, spuse Ippolito.

— Atunci trebuie să te grăbeşti cu aventura ta, prietene, pentru că peste câteva zile Angela va pleca împreună cu sora mea şi, cu toate că te vei alătura lor pentru a le însoţi până dincolo de Roma, va trebui apoi să te întorci drept chezăşie a faptului că familia ta se va comporta decent cu Lucrezia.

— Ştiu asta, zise Ippolito, iar ea e atât de tânără... şi în ciuda aspectului ei seducător, aş zice că este încă virgină.

— Cu atât mai bine, spuse Cesare, dar grăbeşte-te, prietene, timpul zboară.

— Spune-mi care dintre doamnele de aici sunt cele mai seducătoare şi cele mai serviabile.

Cesare nu-i răspunse, ca şi când n-ar fi auzit întrebarea. Urmărindu-i privirea, Ippolito văzu că se uita la sora lui.

Ippolito o conduse pe Angela pe ringul de dans. Era o fată fermecătoare, atât de tânără şi de veselă, şi plină de nerăbdare să profite de flirtul cu un cardinal chipeş. El îi spuse că este frumoasă; ea îi răspunse că îl găseşte destul de arătos.

Din momentul în care intrase ea în cameră, el nu mai fusese în stare să se uite la altcineva, îi mărturisise. Angela cocheta. Evident, se gândi Ippolito, eu voi fi primul ei amant; cel mai probabil primul dintre mulţi alţii, dar primul.

Gândul acesta îi făcea plăcere, aşa că îi şopti:

— N-am putea pleca undeva unde să fim singuri... unde să putem vorbi?

— Lucrezia ar observa şi ar trimite pe cineva să mă caute.

— Lucrezia e stăpâna ta?

— Într-un fel, da. Eu sunt în grija ei şi o însoţesc la Ferrara.

Mâna lui se încleştă peste a ei; ochii îi străluceau.

— Mă farmeci, spuse el.

— Tu mă şochezi, ripostă ea. Tu... un cardinal!

El făcu o grimasă.

— Nu te lăsa înşelată de haina mea.

— Nu mă las. Cunosc destui cardinali ca să ştiu că o fată trebuie să se ferească de ei la fel de mult ca de oricare alt bărbat.

— Fără îndoială, eşti foarte înţeleaptă.

— Prea înţeleaptă pentru a mă lăsa păcălită de cuvinte uşoare... chiar dacă vin din partea unui cardinal.

Ippolito regreta. Chiar era fermecătoare, dar nu era dulce şi prietenoasă, aşa cum îşi închipuise că va fi. Ar fi avut nevoie să-i facă o curte prelungită. Păcat, pentru că nu mai avea multe zile la dispoziţie.

— Lucrezia îmi face semn, strigă Angela. Cred că nu are încredere să mă lase în compania unui cardinal rebel.

El de-abia o asculta, pentru că în apartament intrase o femeie care era, cu adevărat, cea mai frumoasă pe care o văzuse vreodată. Avea părul negru şi ochii de un albastru uimitor. Auzise despre farmecele Sanchiei de Aragon, dar nu se aşteptase să fie atât de spectaculoase. Ea era diferită de fata a cărei tinereţe îl atrăsese. Sanchia era experimentată, numai foc şi pasiune. Nu avea nevoie să-i facă prea multă curte. Ea ar fi ştiut imediat dacă un bărbat o atrage, situaţie în care n-ar mai fi stat pe gânduri.

— Dacă te cheamă verişoara ta, ducesa, trebuie să ne supunem, spuse el.

— Ne-am putea uita în direcţia cealaltă şi să ne prefacem că n-am văzut, sugeră Angela.

— Ăsta, începu el pe un ton aspru, ar fi un gest total lipsit de amabilitate faţă de o doamnă binevoitoare.

Apoi prinse copila strâns de braţ şi se duse cu ea până la Lucrezia.

Se aplecă să-i sărute mâna şi vorbiră vrute şi nevrute pentru o vreme. Apoi veni la ei Ferrante, care ceru să danseze cu Angela. Sosi şi Cesare lângă sora lui, iar Ippolito se retrase pentru a ajunge mai aproape de Sanchia de Aragon.

Cesare spuse:

— Lucrezia, noi doi trebuie să dansăm.

Se duseră în mijlocul sălii, ea îmbrăcată în catifea vişinie cu dungi aurii, cu părul prins în plasa de bijuterii, şi Cesare, costumat elegant în haine cusute cu fir de aur, arătând ca un zeu care coborâse pe Pământ.

— Nu dau nici o ceapă degerată pe dansurile astea! strigă Cesare. Haide să dansăm aşa cum făceam în copilăria noastră. Vechile dansuri spaniole. Nu vei avea ocazia să le dansezi în Ferrara. Sunt foarte năzuroşi cei de acolo, am auzit. Hai să dansăm jota... bolero... dansul hondo.

Era mai înalt decât ea şi Lucrezia se simţea slabă în prezenţa lui, dar ştia că avea o anumită putere asupra lui. Îşi aminti brusc de zilele copilăriei lor şi de gelozia pe care o stârnise între Cesare şi fratele lor, Giovanni.

— Lucrezia... Lucrezia... murmură el şi mâinile lui se aşezară, calde şi posesive, pe trupul ei, te duci departe... foarte departe. Cum vom suporta asta... tatăl nostru şi cu mine?

— Ne vom întâlni, spuse ea disperată. Ne vom vedea des.

— Te vei duce departe de noi... vei intra într-o familie care nu e ca a noastră.

— Eu voi face mereu parte din familia noastră.

— Nu uita asta, spuse el. Niciodată!

Văzându-i pe fiul şi pe fiica sa dansând împreună, papa nu mai suportă să privească şi alte perechi de pe ringul de dans. Bătu din palme şi le făcu semn tuturor să îi lase singuri pe cei doi dansatori. Făcu apoi semn cântăreţilor din violă şi flaut, iar ei înţeleseră că le cerea să cânte dansuri spaniole.

Aşa că dansară amândoi, singuri, la fel cum mai dansase Lucrezia la altă nuntă de-a ei, dar cu alt frate. Muzica deveni mai sălbatică, mai plină de pasiune, şi toţi se minunau de expresivitatea pe care o puteau da cei doi interpreţi vechilor dansuri spaniole.

Erau priviţi de mulţi ochi şi prin sala de bal începu să se spună că poveştile care circulau despre ei doi păreau să fie adevărate.

Printre cei care nu le urmăreau dansul se număra şi Angela Borgia. Ea îl vedea pe frumosul Ippolito schimbând priviri pline de pasiune cu Sanchia de Aragon şi îşi dădu seama că el deja o uitase pe tânăra care îl amuzase acum câteva clipe. Prima ei experienţă de grandoare în rochia Lucreziei fusese distrusă, iar acum voia să fugă şi să plângă.

Papa continua să atragă atenţia tuturor către frumuseţea dansatorilor.

— Ce graţie nemaipomenită! Aţi mai văzut vreodată un asemenea dans?

Îi aplauda puternic, râdea cu poftă, dar cei care îi erau apropiaţi îi simţiră o notă de isterie în voce. Unii preziceau că atunci când va veni timpul ca fiica lui să plece din Roma, va găsi tot felul de scuze pentru a o ţine lângă el.

Zestrea era numărată cu grijă de curtenii din Ferrara care fuseseră trimişi special să o adune. Se făcea mult caz pe tema mărimii ducaţilor, şi, uneori, cu toate că ceremonia de nuntă avusese loc, parcă urmau să se

ivească nişte obstacole care să o împiedice pe Lucrezia să mai plece vreodată spre Ferrara.

Călugăriţele îi dădeau multă bătaie de cap Lucreziei. Femeile erau îngrozite, pentru că nu mai călătoriseră niciodată. Unele dintre ele erau foarte tinere şi frumoase. Soldaţii care urmau să însoţească alaiul deja glumeau între ei şi pariau care dintre ei va fi primul în stare să seducă o măicuţă.

Lucrezia făcu apel la papă, dar acesta tratã cu uşurinţă şi amuzament problema: „Lasă femeile să fie seduse”, aceasta fusese sugestia lui. „Ar avea la ce să se gândească pentru tot restul vieţii lor.”

Lucrezia însă era hotărâtă să facă pe plac noii sale familii şi credea că dacă s-ar fi întâmplat ceva cu măicuţele, socrul ei ar fi învinovăţit-o pe ea. Ştia că Giovanni Sforza primise azil la Isabella, marchiza de Mantova şi că noua ei cumnată era gata să creadă tot ce e mai rău despre ea. Cei trei fraţi îi oferiseră nişte indicii despre temperamentul acesteia, şi Lucrezia deja avea remuşcări în ceea ce o privea. Prin urmare, ea trebuia să îl împace pe ducele Ercole. Ştia că avea de demontat o reputaţie proastă, aşa că hotărî ca măicuţele din grupul lui Ercole să ajungă în Ferrara la fel de virtuoase ca atunci când sosiseră la Roma.

Aranjă ca ele să călătorească în trăsuri şi să plece cu câteva zile înainte. Pe cheltuiala ei, puse ca toate trăsurile să fie acoperite, pentru ca măicuţele să fie protejate de vreme.

Astfel, simţea ea, îi va demonstra socrului ei că avea de gând să fie o fiică bună şi ascultătoare.

Între timp, în bănci, cei 100000 de ducaţi de aur îşi schimbau stăpânul.

Veni vremea ultimelor scene de rămas-bun.

Lucrezia o vizită pe mama ei în podgoria din afara oraşului.

Vannozza îşi îmbrăţişă fiica cu dragoste, dar nu îşi putu ascunde bucuria. Această frumuseţe cu părul de aur era o ducesă, ba chiar ducesă de Ferrara, acum membră a uneia dintre cele mai vechi familii din Italia, nişte aristocraţi adevăraţi. Un asemenea gând nu o putea face decât fericită pe Vannozza.

Dacă cel care ar fi plecat ar fi fost Cesare, ar fi plâns amarnic, dar plecarea glorioasă a Lucreziei nu o putea face decât să fie mândră.

— Voi fi pe străzi, fata mea, ca să te văd cum pleci din Roma, îi spuse.

— Mulţumesc, mamă.

— Voi fi mândră... atât de mândră.

Lucrezia o sărută pe mama ei. Nici una din ele nu era foarte emoţionată.

Fusese cu totul altfel când venise momentul să-şi ia rămas-bun de la copii. Despărţirea era sfâşietoare. În cele câteva săptămâni de când era la Vatican, micuţul Giovanni, Copilul din Roma, învăţase să o iubească. Uitase repede de casa în care locuise înainte, pentru că avea numai trei ani, şi acum i se părea că locuise dintotdeauna în splendoarea cu care devenise obişnuit.

Totuşi, se simţi puţin neliniştit când află că Lucrezia avea să plece.

Din fericire, micuţul Rodrigo, care avea doar un an, era prea mic ca să înţeleagă.

Ea îi îmbrăţişă pe micuţi pe rând, cât de bine putu; siluetele lor rigide şi mici, înveşmântate în brocarturi bogate, şi hamul, care era purtat de copiii de viţă nobilă pentru a-i ajuta să crească drepţi şi să nu devină cocoşaţi, o împiedicară să îi îmbrăţişeze aşa cum ar fi dorit.

În cele din urmă, trebui să facă faţă celui mai emoţionant rămas-bun dintre toate. Alexandru o primi în apartamentele lui personale; erau singuri.

Papa îşi luă fiica în braţe şi plânseră împreună.

— Nu pot renunţa la tine, spuse el. Nu voi renunţa.

— O, tată, îi răspunse ea, Sfinte Părinte, cel mai sfânt şi iubitor tată, ce vor fi vieţile noastre dacă nu ne avem unul pe celălalt?

— Nu ştiu. Nu ştiu.

— Tată, dar vei veni în Ferrara.

El se forţă să îşi imagineze. Călătoria era lungă pentru un om bătrân, dar se va încumeta să o facă. Nu era un om obişnuit. Putea suporta această despărţire numai crezând că, în orice clipă, era capabil să pornească spre Ferrara, şi ea spre Roma.

— Da, zise el, ne vom întâlni des... des. Cum ar putea fi altfel, când suntem doi oameni care se iubesc atât de mult? Să-mi scrii, draga mea.

— În fiecare zi, tată.

— Indiferent de îndatoririle tale? Ai putea face asta, iubita mea?

— Da, tată. Îţi voi scrie în fiecare zi.

— Vreau să ştiu totul, scumpa mea copilă. Fiecare detaliu. Complimentele pe care ţi le fac, rochiile pe care le porţi, când îţi speli părul, totul despre prietenii tăi; şi dacă vreunul din ei te deranjează, vreau să ştiu, pentru că, să-ţi zic ceva, Lucrezia, dragostea mea, dacă vreunul din ei îţi deranjează chiar şi un fir din părul tău auriu, îi va merge rău... foarte rău, într-adevăr.

— A mai avut vreo fiică un tată atât de iubitor?

— Niciodată, fata mea. Niciodată.

Alaiul aştepta afară, în piaţă. Caii tropoteau pe pietrele caldarâmului, iar soldaţii şi servitorii îşi mişcau braţele pentru a se încălzi în aerul rece de ianuarie.

Cesare veni în apartament şi îşi privi cu tristeţe tatăl şi sora.

— Simţi acelaşi lucru ca mine, fiul meu, spuse papa.

Cesare îşi cuprinse sora cu braţul.

— Ea pleacă de lângă noi, tată, dar ăsta nu e un adio. Nu va dura mult şi se va întoarce la Roma. Ferrara nu e atât de departe de noi.

— Asta aşa este, fiul meu. Am nevoie de consolare.

Apoi vorbiră toţi trei în dialectul de la Vatican, pe care le plăcea să îl folosească atunci când erau împreună. Acest lucru îi făcea să se simtă mai legaţi unul de altul şi, în acelaşi timp, îi asigura că, dacă ar fi auzit cineva ce vorbeau, oricum nu ar fi înţeles.

— Într-un an, începu Alexandru, voi fi în Ferrara.

— Şi, adăugă Cesare, să cadă năpasta pe oricine de acolo care nu o tratează cu respect pe sora mea.

Alexandru zâmbi cu mândrie şi se uită la copiii lui.

— Cesare te va proteja şi îţi va proteja drepturile, draga mea, spuse el. Nu ai doar un tată care te iubeşte, ci şi un frate puternic, iar bunăstarea ta este cea mai mare grijă a lui.

Atunci, Cesare o îmbrăţişă şi strigă îndurerat:

— Cum de putem să te lăsăm să pleci! Cum de putem! Cum de putem! Privirea îi era sălbatică. Hai să o ţinem aici, tată. Să facem un divorţ. Eu voi pleca împreună cu o armată împotriva lui Ferrara, dacă e nevoie, dar nu ne putem despărţi de ea.

Papa mişcă din cap cu tristeţe, iar Cesare o strânse pe Lucrezia în braţe cu pasiune.

Acum Alexandru deveni concis şi distant, aşa cum ştia că trebuie să fie în asemenea ocazii. Îi aminti cu viclenie lui Cesare de avantajele căsătoriei, discutând despre bunăstarea micuţilor Rodrigo şi Giovanni.

— Tu, Cesare, spuse el, ai mai mult timp la dispoziţie cu ea decât mine, pentru că o vei însoţi o bucată de drum.

Papa îi puse pe umeri pelerina aurie şi îi mângâie căptuşeala din blană moale de hermină.

— Ţine pelerina asta strâns în jurul tău, dragă, zise el. Afară cade zăpada. Îi ridică gluga astfel încât aproape că nu i se mai vedea chipul. Protejează această faţă dulce şi acest trup iubit de greutăţile călătoriei.

Apoi, o strânse în braţe pentru ultima oară şi îi dădu drumul de parcă nu ar mai fi putut suporta.

O însoţi până la alaiul care aştepta, urmărind-o cum încalecă pe catârul ei, şi îi strigă cu voce tare, ca toată lumea să audă:

— Domnul fie cu tine, fata mea. Sfinţii să te aibă în pază. Deşi eşti departe de mine, voi face la fel de mult pentru tine ca şi cum ai fi alături de mine.

Toţi ştiau că aceasta era o asigurare pentru Lucrezia şi o ameninţare pentru ei. „Dacă cineva îi face vreun rău fiicei mele, mânia Vaticanului se va abate asupra sa.”

Încet, alaiul ieşi din Piaţa Sfântul Petru, urmat de o sută cincizeci de căruţe încărcate cu hainele şi zestrea Lucreziei.

De la fereastra lui din Vatican, Alexandru o urmărea pe Lucrezia călare pe catârul ei şi nu se mişcă din loc până când nu o pierdu în zare.

Apoi, plecă de la fereastră şi se închise în camerele sale private.

— E posibil să nu o mai văd niciodată, şopti el şi, pentru scurtă vreme, se lăsă pradă unei dureri agonizante, aşa cum făcuse şi la moartea lui Giovanni.

În cele din urmă se ridică, alungă gândurile rele şi îşi chemă servitorii.

„Ferarra nu este atât de departe de Roma”, îşi zise.

V
ÎN FERRARA

Cu fiecare raport pe care îl primea, Isabella d'Este devenea din ce în ce mai neliniştită în castelul ei care dădea spre râul Mincio.

Infiltrase un spion de încredere într-un grup care plecase din Ferarra spre Roma, un bărbat care fusese odinioară preot. Scrisorile lui către ea erau semnate „Preotul" şi, înainte să plece, jurase că va intra în suita madonnei Lucrezia şi că nu îi va scăpa nimic din ce era legat de ea. Avea să trimită detalii despre fiecare rochie pe care o purta, despre fiecare cuvânt pe care îl rostea, aşa încât Isabella să fie la curent cu tot, ca şi cum s-ar fi aflat la faţa locului.

Isabella îşi pierdea des cumpătul şi ţipa la toate doamnele de companie. În aceste săptămâni de pregătiri, temperamentul ei, mereu aprins, fusese şi mai dificil decât de obicei şi toată lumea făcuse eforturi extraordinare ca să o împace.

Isabella era furioasă că nunta cu Borgia avea să devină realitate. Se temea cu disperare că această fată, despre a cărei frumuseţe îi scriseseră atât de mult fraţii ei – chiar şi piosul de Sigismund – avea să îi fie rivală.

„Are nişte rochii cum n-ai mai văzut", îi scrisese Ferrante. Şi, după descrierile Preotului, erau făcute din catifea vişinie, brocart albastru şi cu mâneci desprinse din care curgeau cascade de dantelă.

De unde avea astfel de rochii? Cine i le făcea? se întrebă ea. Madonnei Lucrezia îi plăcea foarte mult să îşi deseneze propriile rochii, i se răspunse, şi chiar ea supraveghea croirea lor.

Isabella se considera cea mai elegantă doamnă din Italia. Regele Franţei îi ceruse să îi trimită păpuşi

îmbrăcate cu replici ale rochiilor ei. Şi acum, Ferrante îi scria că nu mai văzuse niciodată rochii atât de splendide ca cele purtate de madonna Lucrezia!

— Îi voi arăta eu ce înseamnă eleganţa! strigă Isabella.

Îşi chemă toţi croitorii la castel. I se aduseră materiale bogate, pentru a le aproba. Nu mai avea mult timp la dispoziţie, dacă voia să meargă la nuntă cu o garderobă care să o eclipseze pe femeia aia Borgia.

Cusătoresele erau ocupate zi şi noapte, în timp ce ea îşi desena rochie după rochie. Brocartul scump era cusut cu perle, iar pelerinele din pânză aurită erau căptuşite cu blană de râs. Pe mese erau întinse baloturi de satin în cele mai puternice culori posibile.

Isabella se plimba nerăbdătoare prin camera de lucru, citind fragmente din scrisorile primite de la fraţii ei şi de la Preot.

— Şi cum este ea? strigă Isabella. Se pare că sunt toţi atât de năuciţi de farmecele ei, încât nu mai pot scrie corect. „Este înaltă şi zveltă, iar rochiile pe care şi le creează singură îi vin foarte bine.”

„Înaltă şi zveltă!” Isabella îşi trecu mâinile peste şoldurile ei puţin cam mari.

Doamnele ei de companie încercau să o împace cât de bine puteau.

— Nu poate fi mai subţire decât Înălţimea Ta, marchiză. Dacă este aşa, atunci e hidos de slabă.

Ochii negri ai Isabellei străluciră de furie şi de înţelegere. Era destul de rău că o Borgia intra în familia lor, dar să o accepte ca rivală, o rivală de succes, chiar şi în unul din domeniile în care Isabella excela, era intolerabil.

Deşi curtenii îi spuneau că este frumoasă, că e zveltă ca o tinerică, ea ştia mai bine. Prin urmare, începu să

lucreze la rochii care trebuiau să o facă să arate mai înaltă şi mai slabă decât în realitate.

Ippolito îi scrisese despre modul graţios în care dansa Lucrezia, aşa că Isabella trebui să cheme un profesor de dans la castel şi să repete dansurile.

Lucrezia cânta minunat la lăută şi, de multe ori, cânta şi cu glasul ei dulce. Prea bine, şi Isabella trebuia să cânte la lăuta ei şi să-şi exerseze vocea mai mult ca niciodată.

O singură persoană privea cu un amuzament distant toate aceste pregătiri. Acesta era soţul Isabellei, Francesco Gonzaga, marchiz de Mantova.

Francesco o enerva pe Isabella. Aşa docil cum era, fuseseră câteva ocazii în care îi amintise că el era conducătorul din Mantova, iar ea nu uitase niciodată asta; şi, simţind că îi este superioară, faptul că fusese forţată să îi accepte dominaţia era deranjant. Mulţi oameni din Italia îl considerau un mare soldat, un bărbat de seamă, dar pentru Isabella, o singură familie era importantă în Italia – Este, familia ei –, iar ceilalţi trebuiau să se considere foarte norocoşi pentru că li se permisese să îşi unească numele cu al ei. Dezaprobarea ei în ceea ce privea căsătoria cu Borgia avea rădăcini în această credinţă, iar Francesco ştia prea bine care erau sentimentele ei.

El, acest soţ soldat, o înţelegea chiar prea bine, iar zâmbetele arogante pe care i le arunca atunci când ea îi spunea că se teme de Lucrezia erau categoric enervante.

Aruncă asupra lui o furtună de cuvinte:

— E totul foarte bine pentru tine. Ţie nu îţi pasă! Îţi zic, eu nu mă bucur să văd că familia mea se înjoseşte astfel.

— Ar trebui să fii fericită că se îmbogăţesc atât de mult, draga mea, spuse blândul Francesco.

— Ducaţi! Ce sunt ei în schimbul acestei... acestei mezalianţe?

— Întreabă-l pe tatăl tău, Isabella. El are un mare respect pentru ducaţi, iar ducaţii sunt ducaţi, fie că vin din cuferele papei, fie că vin din Ferrara.

— Îţi baţi joc de mine.

Expresia lui se mai îmblânzi un pic. Îşi aminti de primele zile ale mariajului lor, de cât de mândru era de ea pentru că i se părea că se ridica deasupra tuturor celorlalte femei. Oare în zilele alea acceptase modul în care ea se vedea pe sine? Poate. Dar chiar fusese frumoasă; fusese plină de viaţă şi deşteaptă. Ah, dacă Isabella ar fi dat dovadă de mai multă modestie, ce persoană încântătoare ar fi fost!

— Nu, zise el, nu vreau să râd de tine.

— Tu ai văzut-o pe fata asta. Spune-mi cum este. Fraţii ăştia ai mei şi toţi cei care îmi aduc rapoarte despre ea par să fie fermecaţi de o rochie de catifea, de brocarturi şi de bijuterii fine.

— Aşa că speri să îi uimeşti pe toţi afişând catifele, brocarturi şi bijuterii şi mai grozave?

— Spune-mi, când ai văzut-o pe fată, ai rămas uluit?

Francesco îşi aminti acea zi în care trecuse prin Roma ca erou al bătăliei de la Fornovo – acea bătălie care îi alungase pe francezi din Italia şi care, mai târziu, se dovedise a fi decisivă. Îşi aminti de o fiinţă plăcută; pe atunci era numai o copilă. Auzise că avea şaisprezece ani, dar lui i se păruse mai tânără de atât. Imaginea evocată era a unei copile cu păr lung, auriu şi ochi luminoşi, care ieşeau în evidenţă pentru că nu erau des întâlniţi în Italia.

— Îmi amintesc de ea, dar vag, răspunse. Părea o copilă plăcută.

Isabella îi aruncă soţului ei o privire aspră. Dacă zvonurile erau adevărate, „copila” numai inocentă nu era, încă de pe-atunci. Isabella ar fi fost interesată să afle ce părere avusese despre soţul ei, pe care, în mod ciudat sau

cel puţin aşa i se părea ei, femeile îl considerau atrăgător. Putea înţelege popularitatea lui Ippolito, a lui Ferrante sau a fratelui ei bastard, Giulio, dar ei făceau parte din familia Este. Fascinaţia femeilor pentru soţul ei urât depăşea puterea ei de înţelegere.

Înlătură aceste gânduri cu o ridicare din umeri, pentru că nu avea vreme să se gândească la altceva decât la nunta care avea să urmeze.

— Trebuie să îi scriu imediat Elizabettei, zise ea. Am auzit că alaiul va sta o vreme în Urbino. Trebuie să o avertizez pe sora ta despre Borgia.

Francesco se gândi la năzuroasa lui soră, Elizabetta, care se măritase cu ducele de Urbino.

— Mireasa este tânără, spuse el, şi va ajunge într-o ţară ciudată. Nu mă îndoiesc că va fi foarte speriată. Dacă îi scrii Elizabettei, roag-o să fie bună cu fata.

Isabella râse.

— Bună cu o Borgia! Cine e bun cu viperele? Categoric o voi avertiza pe Elizabetta să aibă grijă.

Francesco dădu din cap.

— Nu mă îndoiesc că amândouă veţi pune la cale un plan pentru a-i face zilele cât mai neplăcute în Ferrara.

Francesco se întoarse şi plecă. Isabella se uită după el. Părea cu adevărat emoţionat. Oare era posibil să fi avut sentimente pentru fată, atunci când a văzut-o? Imposibil. Se întâmplase demult şi nu se mai întâlniseră de atunci. Nu era nici o îndoială că, în ciuda reputaţiei sale proaste, această Lucrezia Borgia îi făcea pe bărbaţi să se poarte cavalereşte.

Dar nu era vreme să se gândească la galanteriile prosteşti ale lui Francesco şi la simpatia lui pentru această Borgia. Ar fi trebuit să ştie că nu e bine să lupte pentru o asemenea femeie, care nu avea nici un drept să intre, prin căsătorie, într-o familie aristocrată din Italia. Îi scrise

imediat cumnatei sale, ducesa de Urbino. Sărmana Elizabetta! Toată lumea se aştepta să o distreze pe parvenită, aşa că trebuia să fie pregătită. Trebuia să o trateze pe fată cu dispreţ. Era singura atitudine potrivită în aceste împrejurări.

Un mesager îi aduse o scrisoare de la tatăl ei.

O citi repede. Era o invitaţie oficială la nuntă şi, destul de ciudat, nu îl includea şi pe Francesco.

Mai era o scrisoare personală, în care bătrânul duce explica totul. El nu avea încredere în Borgia. Era posibil ca această căsătorie să fi fost aranjată pentru a-i atrage pe cei mai importanţi lorzi la nuntă, iar domeniile lor să rămână lipsite de apărare, pentru că Cesare Borgia era dornic să îşi facă un regat al lui, iar Ercole credea că ar trebui să fie prevăzători în ceea ce îl privea pe ducele de Romagna. Prin urmare, ar fi fost înţelept ca Francesco să rămână acasă pentru a apăra Mantova, în caz de nevoie.

Isabella dădu din cap. Ea şi tatăl ei gândeau la fel de chibzuit, iar sugestia lui era demnă de el.

Mai mult, ea se bucură. Era hotărâtă să-i facă zile fripte Lucreziei şi ar fi fost destul de enervant dacă, în tot acest timp, Francesco ar fi stat cu ochii pe ea. Acum avea să meargă fără soţul ei în Ferrara şi acolo avea să se distreze în voie, pentru că nu se îndoia o clipă că ea va fi cea care va ieşi câştigătoare din conflictul cu Lucrezia.

Când îi arătă lui Francesco scrisoarea de la tatăl ei, acesta căzu pe gânduri.

— Sună ca o măsură de bun-simţ, nu-i aşa? întrebă ea.

— Da, răspunse el. E de bun-simţ. Oricine ar fi nebun să-şi părăsească domeniul în condiţiile în care Cesare Borgia caută să şi-l mărească pe al său.

Ea îl luă de braţ şi îi râse în faţă.

— Văd că bunătatea ta se îndreaptă numai către sora lui, nu şi către frate.

— Fratele este problema mea, răspunse el.

— Aşa e, Francesco. Prin urmare, trebuie să mi-o laşi mie pe soră.

Călătoria spre Ferrara era anevoioasă pentru că trebuiau să se oprească de multe ori ca să li se ureze bun-venit sau ca să asiste la spectacolele organizate în cinstea şi pentru distrarea lor. În Roma, când Cesare îşi luase rămas-bun, Lucrezia avu din nou sentimentul de libertate pe care îl trăise cândva, demult, dar acesta era amestecat cu temeri pentru viitor. Ippolito îşi luase şi el rămas-bun, pentru că trebuia să se întoarcă la Roma, fiind ţinut ca ostatic. Angela Borgia îl tratase cu indiferenţă şi aroganţă pe elegantul cardinal, care fusese puţin ranchiunos şi amuzat de acest lucru, dar ale cărui gânduri erau la drumul de întoarcere spre Roma, unde avea să îşi reînnoiască prietenia incitantă cu Sanchia.

Alături de Lucrezia călătorea şi Adriana Mila, cu care aceasta îşi petrecuse mare parte din copilărie. Adriana avea în grijă servitorii Lucreziei, oferindu-i acesteia un sentiment de linişte. Lucrezia era recunoscătoare şi pentru cele două verişoare care o însoţeau, tânăra Angela şi Girolama Borgia, soţia lui Fabio Orsini. Când te îndrepţi spre o ţară străină e reconfortant să ai alături vechi prieteni.

Şi acum venise vremea să se despartă şi de Francisco Borgia, cardinal de Cosenza, în ale cărui mâini binevoitoare îl lăsa pe micul ei Rodrigo.

Nu îşi putu stăpâni lacrimile în faţa celorlalţi când se despărţi de bătrân, implorându-l încă o dată să aibă grijă de băieţel. El jură din nou că va face întocmai. Lucrezia ştia că avea să îşi ţină promisiunea pentru că, deşi era şi el Borgia (era fiul lui Calixtus al III-lea), îi lipsea ambiţia care

îi poseda pe tatăl şi fratele ei. Ea simţea că în mâinile lui se afla viitorul fiului ei şi îi spuse asta, iar el o asigură că nu îi va trăda încrederea.

Îl privi cu tristeţe cum se îndepărtează, simţind că se rupsese încă o legătură cu trecutul. Acum trebuiau să continue călătoria, pentru că erau aşteptaţi de ducele şi ducesa de Urbino.

Ducele şi soţia sa, Elizabetta, aşteptau să o întâmpine pe Lucrezia la porţile oraşului Gubbio, aflat pe teritoriul ducelui de Urbino.

Elizabetta era plină de o furie pe care cu greu şi-o putea stăpâni. Soţul ei o convinsese că era necesar să îi arate respect Lucreziei Borgia. Cesare îşi întorsese ochii spre bogatul ţinut Urbino şi orice scuză ar fi fost suficientă pentru a-i ataca. Prin urmare, nu trebuiau să îi ofere nici un motiv de duşmănie şi era bine să o primească pe sora lui cu toate onorurile pe care le merita un nobil venit în vizită.

Elizabettei, care ţinuse o corespondenţă strânsă cu cumnata ei Isabella d'Este, i se părea dificil să adopte o atitudine echilibrată.

Ea se gândi – aşa cum făcuse de sute de ori – la toate nenorocirile pe care unii membri ai familiei Borgia le aduseseră în viaţa ei. Problemele ei începuseră când soţul ei, Guidobaldo, fusese chemat pentru a merge la război cu fiul papei, Giovanni Borgia. În primul rând, Guidobaldo (recunoscut ca unul dintre cei mai buni conducători de oşti din Italia, alături de fratele ei, Francesco Gonzaga) fusese obligat să servească sub comanda familiei Borgia. Dintre toţi comandanţii nepricepuţi care îndrăzniseră vreodată să conducă o armată, Giovanni ocupa primul loc şi, din cauză că îi ascultase ordinele, Guidobaldo fusese rănit, luat prizonier de către francezi şi ţinut într-o închisoare întunecată şi plină de umezeală în timp ce familia lui îşi

strângea toate averile pentru a oferi recompensa cerută pentru eliberarea lui. Papa Borgia ar fi putut să o plătească, dar el fusese prea ocupat să facă pace cu francezii, cu viclenie, şi să acopere urmele prostiilor făcute de fiul lui.

Când se întorsese acasă, Guidobaldo era un alt bărbat, diferit de soţul pe care îl ştia Elizabetta. Şchiopăta din cauza reumatismului şi suferea jalnic din cauza gutei. Plecase de acasă tânăr, pregătit să intre în armata papei, şi se întorsese ca o umbră a acelui tânăr. Mergea încet, şi erau zile în care de-abia se târa. Era cocoşat şi avea chipul palid şi ridat.

Elizabetta deveni din ce în ce mai înverşunată. Poate că Guidobaldo îi iertase pe Borgia, pentru că avea o fire bună şi blândă, neputincioasă să vadă răul decât atunci când era exact în faţa lui, dar ea nu avea să îi ierte niciodată.

Se uită la el, aşa chircit cum stătea în şa, gata să îi aducă onoruri fiicei celui care era responsabil de starea lui actuală, gata să-i arate curtoazia pentru care era renumit. Dacă se gândea la relele din trecut, îşi va spune: „Nu a fost vina acestei fete. Ar fi grosolan din partea mea să îi arăt, prin fapte sau expresie, că îmi amintesc de răul pe care mi l-a făcut tatăl ei”.

„Dar eu”, gândi Elizabetta, „eu voi face tot ce-mi stă în putinţă ca să le arăt acestor parveniţi că îi acceptăm numai pentru că aşa se cuvine să facem”.

Şi iată că fata ajunse, arătând fragilă şi foarte feminină, amabilă şi drăguţă, astfel încât celor hotărâţi să o urască le veni foarte greu să creadă poveştile diabolice care circulau despre ea.

Ducele se înclină în faţa ei, iar ducesa se purtă cu amabilitate, dar privindu-i chipul aranjat de sub pălăria neagră, cu borduri largi, şi veşmintele din catifea neagră

care nu erau croite pentru petrecere, Lucrezia deveni conştientă de faptul că ducesa nu o plăcea.

Îşi dădu seama atunci că aceasta era numai o anticipare a ceea ce o aştepta în noua ei casă. Trebuia să lupte cu prejudecăţile, să câştige afecţiunea, sau cel puţin toleranţa oamenilor care, dinainte să o cunoască, hotărâseră să nu o placă.

Guidobaldo îşi puse castelul la dispoziţia Lucreziei şi plănui banchete, baluri mascate şi distracţii extravagante. El era politicos şi bun, dar Lucrezia era permanent conştientă de aerul dezaprobator al Elizabettei, împreună cu care trebuia să călătorească până în Ferrara, pentru că se stabilise (şi asta fusese dorinţa papei) ca ea şi ducesa să împartă aceeaşi trăsură splendidă.

Alexandru o avertizase că va trebui să stea cât mai mult posibil în compania Elizabettei şi Isabellei. Trebuia să le studieze hainele, manierele, gesturile; trebuia să îşi amintească faptul că ele erau doamne de vază, care făceau parte din cele mai nobile familii din Italia.

— Dacă tot nu o pot avea alături pe draga mea fiică, îi spusese Alexandru, nimic nu mi-ar face o plăcere mai mare decât să o ştiu în compania acestor prinţese. Fă ceea ce fac şi ele. Vorbeşte aşa cum vorbesc ele. Pentru că, Lucrezia, iubita mea, şi tu ai devenit o prinţesă, la fel ca ele.

Aşa că în timp ce stătea alături de Elizabetta în litiera acesteia, Lucrezia era hotărâtă să fie la fel de liniştită şi rezervată ca tovarăşa ei de drum. Astfel, Elizabetta pierdu o ocazie de a o umili pe Lucrezia, aşa cum intenţionase. Fata asta Borgia, recunoscu ea fără voie, avea graţie şi şarm, şi atunci când te aflai în compania ei ajungeai să o consideri la fel de nobilă ca tine.

Dar Elizabetta nu uită. Această fată fusese crescută la curtea papală. Fără îndoială, auzise poveşti despre

impotenţa de care suferea Guidobaldo după ce se întorsese din închisoarea în care papa îl lăsase să putrezească. Cei din familia Borgia apreciau mereu glumele cele mai vulgare. Ea nu avea să uite doar pentru că această fată dădea dovadă de o eleganţă modestă şi de o demnitate calmă. Borgia erau detestabili; iar dacă apăreau deghizaţi într-o fată fermecătoare, erau chiar şi mai malefici.

De aceea, Elizabetta continuă să fie rece şi rezervată, Lucrezia fiind conştientă că cea care o însoţea spera încontinuu ca ea să facă vreo greşeală de etichetă. Adriana Mila o ura pe Elizabetta şi nu se putea abţine să nu o arate. Această ură o încânta pe ducesa de Urbino. Pe tot parcursul călătoriei, ea afişa zâmbetul ei arogant şi se gândea la toate câte avea să-i povestească dragei sale cumnate şi prietene Isabella, când aveau să se întâlnească în Ferrara.

Elizabetta se amuză în secret când ajunseră la Pesaro. Intrând în oraş, observă că Lucrezia deveni tristă. Probabil că fata îşi amintea de lunile pe care le petrecuse aici ca soţie a lui Giovanni Sforza; el fusese lordul de Pesaro, înainte ca Cesare să-i ia acest titlu.

Probabil îşi amintea toate amănuntele divorţului scandalos şi, cu siguranţă, se simţea ruşinată.

— Peisajul acesta îţi pare familiar, îi spuse Elizabetta când intrară în oraş.

— Am mai fost aici înainte.

Elizabetta râse uşor.

— Desigur, cu primul dintre soţii tăi, dar atunci erai foarte tânără, nu-i aşa? Nu cred că îl vedeai ca pe un soţ. La urma urmelor, nu a fost o căsnicie adevărată, nu? Nu a fost consumată.

Lucrezia privea fix înainte, iar chipul ei palid căpătă puţină culoare în obraji.

— Giovanni, care a fost la curtea cumnatei mele, jură că această căsătorie a fost consumată, continuă Elizabetta. Sărmanul Giovanni! A pierdut atât de multe... pământurile lui... soţia... chiar şi reputaţia de bărbat. Îmi e milă de Giovanni Sforza.

Nici acum Lucrezia nu scoase vreun cuvânt; şi ei îi era milă de Giovanni.

— Cu siguranţă, oamenii de aici îşi vor aminti, vorbi mai departe Elizabetta. Oamenii nu uită uşor. Îşi vor aminti când ai venit aici ca soţie a lordului de Pesaro. Ciudat... că acum te-ai întors pe aceste meleaguri ca soţie a altui bărbat, cu toate că şi acesta e lordul lor. Ar trebui să spun că el, cel care a fost lordul lor, încă mai trăieşte şi încă se declară soţul tău!

— Nu îmi dau seama cum se poate aşa ceva, spuse Lucrezia, pentru că a avut loc un divorţ.

— Pe temeiul neconsumării! Însă dacă această căsătorie a fost consumată, temeiul divorţului ar dispărea şi... dacă nu a existat nici un motiv, cum ar putea exista un divorţ? Eu nu ştiu. Tatăl tău, care se pricepe la astfel de chestiuni, ne va spune, fără îndoială. Vai, priveşte! Oamenii sunt nerăbdători să te vadă. Trebuie să te arăţi, să ştii.

Lucrezia, care sperase să intre în linişte în Pesaro, oraşul de care o legau atâtea amintiri, se văzu nevoită să iasă din litieră şi să călărească pe catârul ei, pentru ca toţi să o poată vedea.

Elizabetta călători alături de ea, sperând, cu maliţiozitate, că planul de-a o umili pe Lucrezia va reuşi. Dacă i-ar fi putut incita pe acei oameni să strige insulte la adresa ei, ar fi făcut-o.

Dar acolo se afla şi Ramiro de Lorqua, spaniolul pe care Cesare îl pusese să conducă Pesaro în absenţa lui, iar Ramiro, cunoscând importanţa pe care o avea Lucrezia

pentru stăpânul său, era hotărât să-i ofere o primire cum nu se mai văzuse în Pesaro. Se putea baza pe cooperarea oamenilor, pentru că Ramiro era cel mai violent dintre suzerani şi nimeni nu îndrăznea să i se opună.

Poate din cauza fricii de Ramiro, poate din cauză că fata zveltă cu părul lung şi auriu care îi cădea în jurul umerilor li se păru atât de blândă şi de fermecătoare, oamenii se comportară corespunzător, strigând doar: „Ducesa! Ducesa! Lucrezia!”

Deşi îndoielile Lucreziei nu scăzură pe perioada şederii în Pesaro, Elizabetta se simţi dezamăgită.

Era de datoria lui Ramiro să o escorteze pe Lucrezia prin teritoriul Romagna, şi asta şi făcu, asigurându-se că pe domeniul fratelui ei se va simţi sărbătorită oriunde mergea. Se pregătiseră banchete în cinstea ei; în oraşele cucerite, locuitorii afişaseră steaguri cu mesaje de salut. Oriunde mergea, era urmărită de urale de bun-venit.

Ducele de Ferrara devenea din ce în ce mai neliniştit, pentru că drumul dura mai mult decât anticipase, şi, cum o mare parte din invitaţii la nuntă erau deja în Ferrara, strâmba din nas la cheltuiala pe care trebuia să o facă pentru a-i hrăni şi distra.

Trimise instrucţiuni ca drumul să se facă mai în grabă, fără opriri atât de lungi în diferite oraşe. De-abia aştepta să îşi primească nora.

Lucrezia însă dădea dovadă de o oarecare încăpăţânare. Nu voia să se grăbească. Părul ei trebuia spălat o dată la câteva zile şi se simţea prea obosită ca să petreacă zi după zi în şa sau în litieră.

Aşa că ducele spumega şi socotea costul distracţiei musafirilor, în timp ce Lucrezia continua să înainteze încet.

Ferrante era fermecat de ea; el o lăuda cel mai mult în scrisorile sale, care erau trimise printr-un mesager

special către sora lui, Isabella, provocându-i acesteia crize de gelozie.

„Ea şi cu mine am deschis balul de noaptea trecută, soră. Nu am văzut-o niciodată arătând mai frumos ca atunci. Părul ei era mai auriu ca niciodată. Îl spălase în ziua aceea. Pentru a-şi păstra culoarea, e nevoie să îl spele la câteva zile. Rochia ei era de catifea neagră şi o făcea să arate mai zveltă, mai frumoasă decât înainte; pe cap purta o bonetă mică, aurie, care se distingea cu greu de auriul părului ei; pe frunte avea un diamant imens. Piticii ei spanioli sunt fiinţe haioase. Dansează şi ei în sală odată cu ea, îi urmăresc mişcările şi atrag atenţia asupra frumuseţii ei. Sunt destul de vanitoşi şi le place să se afişeze în haine strălucitoare, pentru a se potrivi cu stăpâna lor. Nimeni nu pare să fie deranjat de asta. Manierele şi eticheta din Roma sunt diferite de cele din Mantova şi Ferrara. Mă întreb, dragă soră, ce-ai zice dacă şi piticii tăi ar face astfel de glume şi gesturi când te-ar urma în sala de dans. Lucrezia le acceptă fără să fie deranjată şi, de când am plecat din Pesaro – unde, recunosc, părea cam tristă –, are o foarte bună stare de spirit.”

Când Isabella primi scrisoarea se înfurie.

— Idiotul! strigă ea. Tânărul ăla prost scrie de parcă i-ar fi amant. După câte ştim despre reputaţia ei, poate că îi şi este deja.

Îi va arăta scrisoarea lui Alfonso şi va încerca să îi sădească o sămânţă de indignare în mintea lui adormită.

În timp ce Lucrezia se afla la Rimini, acel oraş în care deschisese balul dansând cu Ferrante, unul dintre servitori galopă în castel cu veşti îngrijorătoare.

Ferrante fu prima persoană pe care o întâlni şi căzu la picioarele lui, declarând că madonna Lucrezia se află într-un pericol teribil.

— Cum aşa? întrebă Ferrante.

— Pentru că, milord, în afara oraşului o aşteaptă un grup de bărbaţi. Sunt conduşi de Carracciolo.

— Carracciolo! strigă Ferrante.

— E nevoie să vă aduc aminte, milord? Carracciolo era logodit cu Dorotea da Crema, care a fost răpită de Cesare Borgia şi despre care nu s-a mai auzit nimic de atunci.

— Vrei să spui că acest om încearcă să o răpească pe madonna Lucrezia?

— Aşa se pare, milord. Da. Şi să-i facă ceea ce i-a făcut Cesare Borgia logodnicei sale.

Ferrante se grăbi imediat să-i ducă Lucreziei vestea. Aceasta se înfricoşă, pentru că violenţa o speria.

Ferrante se aruncă în genunchi în faţa ei şi declară că o va proteja cu preţul propriei vieţi. Ea nu îl asculta, ci se gândea la Dorotea, care pornise într-o călătorie asemănătoare cu cea pe care o făcea ea, fără să mai ajungă vreodată la destinaţie. Se gândi la Cesare şi se cutremură.

Înţelese sentimentele acestui om, Carracciolo. Ştia ce avea să i se întâmple dacă ar fi căzut în mâinile lui.

Elizabetta intră, iar Ferrante se ridică în picioare, speriat.

Povesti din nou ceea ce auzise.

Elizabetta ridică din umeri.

— Fără îndoială, e doar o poveste, spuse ea, fără să-şi poată ascunde valul de plăcere care o cuprinse preţ de o clipă.

„Femeia asta mă urăşte”, se gândi Lucrezia. „Speră că voi cădea în mîinile lui Carracciolo.”

Era la fel de îngrozită de răutatea acestei femei cum era de această poveste.

Atunci se gândi: „Eu sunt Borgia. Păcatele familiei sunt şi păcatele mele. E posibil ca acum... să mă ajungă din urmă, să nu am nici o cale de scăpare?”

Lucrezia petrecu o noapte albă. În toate acele ore în care se întoarse de pe o parte pe alta aşteptă să audă de jos strigăte de victorie, voci aspre care să îi ceară să se predea.

Dimineaţa devreme, peste oraş plutea o ceaţă densă, de care ea se hotărî să profite pentru a părăsi oraşul. Era îngrozită de locul acela şi nu mai suporta să rămână nici o clipă acolo.

Aşa că plecară cât de repede se putea şi porniră spre Bologna pe Via Emilia.

Când se ridică ceaţa, reuşiră să vadă la kilometri întregi depărtare şi nu zăriră nici urmă de duşman.

Era evident sentimentul de uşurare pe care îl trăia Lucrezia, însă Elizabetta avu grijă să nu se bucure prea mult de el.

— Am veşti pentru tine, spuse ea. Giovanni Sforza vine la nuntă.

— O, dar nu poate face asta!

— Poate. Şi-a anunţat intenţia de a veni. Am auzit că deja a plecat spre Ferrara.

Lucrezia se uită brusc la însoţitoarea ei şi atunci înţelese că Elizabetta şi prietena ei, Isabella, despre care îşi dădu seama că îi era, de asemenea, duşman, aranjaseră ca Giovanni Sforza să vină la nuntă pentru ca ea să se simtă prost.

Privind în viitor, îşi dădu seama că noua ei viaţă avea să fie plină de oameni care voiau să o distrugă.

Ajunseră în Bologna, iar membrii familiei regente Bentivoglio le ieşiră în întâmpinare. Apoi, cu o procesiune demnă de un învingător, Lucrezia fu condusă până la frumoasa lor casă aflată la marginea oraşului.

Focurile din şeminee erau înteţite, aşa că Lucrezia şi suita ei se simţiră uşuraţi că puteau să se încălzească. Le fuseseră pregătite distracţii, dar Lucrezia îi rugă să le

amâne. Ea şi însoţitorii ei erau obosiţi şi doreau să se odihnească până a doua zi.

Era plăcut să se afle între aceşti pereţi plini de fresce, să se întindă în faţa unui foc straşnic, să ordone să i se aducă apă caldă şi să i se spele părul după atâta drum.

Angela şi Girolama o ajutau cu toaleta şi sporovăiau entuziasmate, amintindu-i că se aflau chiar la graniţa cu Ferrara şi că, în curând, vor ajunge la finalul călătoriei lor.

Angela fusese puţin cam tăcută de când îl cunoscuse pe Ippolito, dar asta nu o făcea mai puţin plăcută.

Vorbeau despre recepţiile care fuseseră organizate în cinstea lor, despre steagurile cu albastru şi auriu care fuseseră arborate afară de oamenii care ştiau cât de mult îi plăceau ei aceste culori.

— Lucrezia, se pare că toată Italia te iubeşte, spuse Angela. Numai iubirea ar putea naşte un asemenea entuziasm.

— Iubirea... sau frica, răspunse Lucrezia pe un ton sumbru.

— Le aud vocile în somn, interveni Girolama. Le aud ovaţiile: „Ducesa! Ducesa! Ducesa!” Le aud la nesfârşit.

— Te-au iubit din prima clipă în care te-au zărit, insistă Angela. Se uită numai o dată la tine şi rămân fără suflare de cât se minunează.

— Mai degrabă sunt surprinşi, spuse Lucrezia, pentru că nu am şerpi în păr şi nu îi omor cu privirea, ca Gorgona.

— Te iubesc şi mai mult din cauza zvonurilor false pe care le-au auzit. Tu arăţi... angelic. Nu există alt cuvânt mai potrivit.

— Mă vezi cu ochii unui Borgia, micuţă verişoară, iar eu am ajuns să înţeleg că, pentru un Borgia, orice alt Borgia este perfect. Încearcă să mă priveşti prin ochii altora.

Adriana intră foarte agitată.

— Grăbiţi-vă! strigă ea. Avem un vizitator neaşteptat. O... uită-te la părul tău. Scoate-ţi imediat rochia asta. Unde e cea albastră cu dungi? Vai, nu vom avea timp destul.

— Cine este? ceru să ştie Lucrezia, cuprinsă de spaimă. Se gândi că era vorba despre Carracciolo, furios din cauză că logodnica lui fusese violată şi dornic să se răzbune pe Borgia. Se gândi şi la Giovanni Sforza, umilit şi insultat, hotărât la rândul lui să se răzbune.

Adriana era atât de entuziasmată, încât de-abia îşi găsea cuvintele.

— Habar n-aveam că se va întâmpla aşa ceva. Haideţi.. fetelor... repede. Of, vai... of, vai... să fim surprinse aşa!

— Adriana, fii calmă. Te rog, spune-ne cine este vizitatorul.

— Alfonso este aici. Mirele tău e hotărât să te vadă înainte de intrarea ta oficială în Ferrara.

— Alfonso! Lucrezia începu să tremure.

Era conştientă de tulburarea Adrianei, care-i căuta rochia potrivită, şi de a Angelei, care îi pieptăna părul ud.

Apoi se auziră paşi grei la intrarea în cameră şi o voce gravă care îi ordonă cuiva să se dea la o parte.

Uşa fu împinsă la perete şi în prag se ivi Alfonso d’Este, care rămase pe loc să-şi privească mireasa.

Era înalt şi lat în umeri, avea ochi gri-albăstrui, nas acvilin şi părea o întruchipare a puterii în forma ei brută.

Lucrezia se ridică repede în picioare şi făcu o reverenţă.

Cei care priveau scena nu o mai văzuseră atât de frumoasă şi de fragilă cum părea acum, lângă viitorul ei soţ.

— Milord, spuse ea, dacă am fi ştiut dinainte de sosirea ta, nu te-am fi primit aşa.

— Ha! spuse el. Planul meu a fost să te iau prin surprindere.

— M-ai găsit cu părul ud. Am ajuns de curând şi eram murdară de pe drum.

— Eu nu sunt atât de şocat de murdărie, cum sunt alţii. Îi luă o şuviţă de păr în palmă. Am auzit că străluceşte ca aurul, adăugă el.

— Da, când este uscat. Sunt mâhnită că acum, când mă vezi pentru prima dată, am părul ud.

Îi prinse câteva şuviţe de păr în mână şi le trase uşor.

— Mie îmi place, spuse.

— Mă bucur că e pe placul tău, pentru că speram să...

În timp ce o privea, Lucrezia îşi dădu seama că el se pricepea foarte bine la femei. El îi studie fiecare părticică a trupului şi, din când în când, râdea scurt şi sec. Îi plăcea ce vedea.

Se uită la Adriana şi la celelalte două fete.

— Lăsaţi-mă singur cu madonna Lucrezia, zise el. Am treabă cu ea.

— Milord... începu Adriana alarmată.

Alfonso îşi flutură mâna în direcţia ei.

— Termină, femeie, rosti el. Suntem căsătoriţi, chiar dacă ceremonia s-a făcut la distanţă. Plecaţi, vă spun. Şi cum Adriana ezită, urlă: Duceţi-vă!

Adriana făcu o reverenţă şi plecă, urmată de fete.

Alfonso se întoarse către Lucrezia.

— Trebuie să înveţe că sunt un bărbat care vrea să-i fie îndeplinite ordinele imediat, explică el.

— Am văzut asta.

Se apropie şi îşi puse mâinile pe umerii ei. Nu se simţea foarte confortabil în prezenţa ei; nu se mai aflase în compania unei femei cultivate. El prefera fetele pe care le întâlnea în taverne sau prin sate. El privea, le chema, şi pentru că ele nu îndrăzneau să nu se supună – şi nici nu

voiau să nu i se supună –, făceau aşa cum le spunea el. Alfonso nu era genul de bărbat care voia să piardă prea mult timp cu îndrăgosteala.

Ea părea fragilă, dar nu era lipsită de experienţă, măcar asta ştia despre ea. Simţi în ea o senzualitate care îi plăcea.

O prinse brutal şi o sărută pe gură. Apoi o ridică în braţe.

— Pentru asta am venit, spuse el şi o duse prin apartament până în dormitorul ei.

Ea abia dacă îşi dădu seama de cearta de mai devreme, de plecarea grăbită a fetelor, care o aşteptau afară.

Toată casa avea să vorbească despre vizita lui Alfonso, dar ei nu îi păsa. Şi nici lui.

Când Isabella auzi că Alfonso îi făcuse o vizită neoficială miresei sale, se înfurie.

Intră ca o furtună în apartamentele lui Alfonso şi îi ceru să-i spună cum de a putut încălca în acest fel eticheta.

— Cum?! strigă Alfonso, care lua totul cuvânt cu cuvânt. Am luat un cal şi am galopat până aici.

— Se presupunea că o vei întâmpina alături de tatăl tău, la intrarea oficială în regat.

— Aşa voi face.

— Dar să mergi înainte, ca un om de rând îndrăgostit...!

— Toţi bărbaţii sunt curioşi în legătură cu femeia pe care urmează să o ia de nevastă, indiferent dacă sunt de rang nobil sau oameni de rând. Dacă vrei să dai vina pe cineva pentru asta, învinovăţeşte-te pe tine.

— Pe mine?!

— Numai pe tine. Dacă nu mi-ai fi descris-o în cuvinte atât de întunecate, dacă n-ai fi transformat-o într-un

monstru, aş fi fost gata să aştept, dar situaţia fiind alta, a trebuit să îmi satisfac curiozitatea.

— Şi, cunoscându-te prea bine, îmi închipui că ţi-a satisfăcut mai mult decât curiozitatea.

Alfonso izbucni în râs.

— Ai prefera să îşi închipuie că are alt Sforza ca soţ?

— Sforza nu era aşa cum l-a făcut papa să pară.

— Ar fi trebuit să dovedească lucrul ăsta.

— Cum, în faţa martorilor? Isabella râse. Sunt sigură că tu nu ai fi avut nici o rezervă în a-ţi dovedi bărbăţia, indiferent câţi martori ar fi fost chemaţi.

— E puţin probabil ca bărbăţia mea să fie vreodată pusă la îndoială.

— Chiar că nu, având în vedere că jumătate dintre copiii din Ferrara îţi seamănă!

— Oamenilor le place să ştie că un bărbat e bărbat.

— Aproape că te lingi pe buze.

— Ea s-a ridicat la nivelul aşteptărilor.

— Ca orice altă femeie, din punctul tău de vedere.

— Nu ca orice femeie. Nu mi-ar plăcea una care ar încerca să mă conducă, aşa cum îl domini tu pe Francesco.

Isabella se năpusti afară din apartament şi se duse la tatăl ei să îi ceară permisiunea de-a merge înaintea alaiului oficial, pentru a o întâmpina pe Lucrezia.

— Va fi un gest plin de curtoazie, îi explică ea. Alfonso deja a fost să o vadă. Acum ar trebui să meargă şi fiica ta. Cum tu nu ai soţie, fiica ta trebuie să joace rolul de gazdă.

Ercole acceptă, deoarece ştia că era inutil să o contrazică.

— Îl voi lua pe Giulio cu mine, spuse Isabella, pentru că ar trebui să o întâmpine şi unul dintre fiii tăi. Şi cum Alfonso deja s-a purtat ca un bădăran, Ippolito este ostatic în oraşul Borgia, iar Ferrante şi Sigismund însoţesc alaiul, nu mai e nimeni în afară de Giulio.

— Giulio se va bucura de călătoria asta, fără îndoială, zise Ercole.

Lucrezia păşi pe puntea corabiei care avea să o ducă de-a lungul râului Ferrara. Acesta era un ţinut plat, tărâmul ceţurilor din valea Padului. Ercole continuase munca înaintaşilor săi şi asanase o mare parte din pământuri, pentru a le face fertile. Nu existau dealuri, iar clima era mai rece în comparaţie cu ce era obişnuită Lucrezia. De multe ori fusese recunoscătoare pentru că avea mantia căptuşită cu blană, amintindu-şi de sfaturile tatălui ei de a-şi proteja faţa şi corpul.

Se părea că atunci când nu bătea vântul, trebuiau să înfrunte ceaţa. Erau multe lucruri în ţara asta cu care trebuia să se obişnuiască.

Dar îşi cunoscuse soţul. Zâmbi când îşi aminti de întâlnirea lor. Schimbaseră puţine cuvinte. Alfonso îi spusese clar că nu venise să vorbească. Avea un aer brutal; între ei, consumarea căsătoriei fusese diferită faţă de celelalte ocazii, cu ceilalţi doi soţi ai ei. Cu Sforza fusese ceva ezitant şi ruşinos, pentru că aşa se simţea el. Cu primul ei Alfonso, fusese un act de împlinire romantică; cu omul care îi era acum soţ, fusese o dorinţă animalică, naturală şi rapidă, care trebuia satisfăcută imediat, fără preludiu sau fineţuri.

Credea că îl va satisface.

În timp ce stătea pe puntea vasului, privind spre malul râului, se auzi un strigăt. Se uită înainte şi văzu o galeră mare şi aurită care se îndrepta spre ei. Evident, aparţinea vreunei persoane foarte bogate, pentru că era decorată cu materiale aurite.

Adriana se apropie de ea în fugă.

— Este corabia marchizei de Mantova. A venit înaintea noastră ca să-ţi spună bun-venit în Ferrara.

Ochii Adrianei erau plini de nelinişte. Ea ştia de duşmănia pe care Isabella d'Este i-o purta Lucreziei şi se întrebă dacă ar fi trebuit să o anunţe pe Lucrezia.

Vasele fură legate unul de altul şi Isabella urcă la bord. Marcase prima victorie, pentru că Lucrezia nu îşi pusese încă rochia de ceremonii în care intenţiona să îl întâmpine pe ducele de Ferrara. Şi iat-o pe Isabella, care atrăgea toate privirile şi îi uimea pe toţi cu rochia ei de catifea verde, plină de bijuterii, şi cu pelerina lungă din catifea neagră, căptuşită cu blană de râs.

Lucrezia se înclină, iar Isabella o luă în braţe şi o sărută pe obraji. Săruturile acelea aveau un aer de bunăvoinţă, resemnare şi ură, iar pe Lucrezia o şocă vehemenţa lor.

— Bun-venit în Ferrara, îi spuse Isabella.

— Sunt onorată că ai venit să mă vezi.

— Am vrut să te văd, zise Isabella. Se pare că fratele meu a fost prost sfătuit şi te-a vizitat deja.

Lucrezia îşi aminti şi zâmbi.

„Neruşinata!" îşi spuse Isabella în gând. Curând va afla că Alfonso face câte o pasiune pentru toate târfuliţele de prin bucătării.

O văzu pe Elizabetta şi se întoarse ca s-o îmbrăţişeze.

— Draga mea, dragă soră! Elizabetta! Cât mă bucur să te văd!

— Dragă Isabella!

— Cum a fost călătoria? întrebă Isabella.

Elizabetta aruncă o privire în direcţia Lucreziei.

— Obositoare... foarte obositoare.

În acel moment, Lucrezia ştiu că Elizabetta şi Isabella erau aliate împotriva ei. Văzu cu coada ochiului un tânăr foarte frumos, care sări pe corabie şi veni spre ea cu mâinile întinse.

— Bun-venit! Bun-venit! strigă el. Nu am mai avut răbdare să vii tu la noi. Aşa că a trebuit să venim noi la tine. Avea picături de brumă pe sprâncene şi pe genele întoarse; ochii lui mari şi negri erau cei mai frumoşi ochi pe care îi văzuse vreodată. Eu sunt Giulio, se prezentă el zâmbind, fiul bastard al ducelui. Zâmbetul lui era atât de cald şi de încărcat de admiraţie, încât Lucrezia uită de ostilitatea ameninţătoare a Isabellei.

— Acestea sunt verişoarele mele, Girolama... Angela... spuse Lucrezia.

— Încântat, încântat, bolborosi Giulio.

Ochii lui rămaseră aţintiţi asupra Angelei, şi ea îl privi la fel.

„De ce oare”, se gândi Angela, „am crezut că Ippolito este frumos? A fost doar din cauză că nu îl văzusem încă pe fratele lui bastard.”

Isabella îşi dădu seama de ce se întâmpla şi veni repede spre ei. Nu trebuiau să uite că Lucrezia se afla în grija ei, aşa că dădu ordine ca vasul să îşi continue drumul, pentru că ducele de Ferrara îi aştepta nu foarte departe, ca să o salute pe noua sa fiică.

Vasul plutea încet înainte. Apoi, prin ceaţă, Lucrezia văzu cum siluetele prind formă de-a lungul drumului. Vasul se opri şi se alinie paralel cu ţărmul.

Fu condusă la bătrânul duce, care o aştepta în picioare. Lucrezia căzu în genunchi pe iarba umedă. Privind în jos spre părul ei auriu, întrebându-se ce vorbe aspre îi aruncase Isabella până acum, bătrânului duce îi păru rău pentru ea; părea atât de tânără şi se afla printre străini, pe un tărâm necunoscut.

— Haide, ridică-te, draga mea, spuse el, nu trebuie să îngenunchezi pe iarba umedă. O îmbrăţişă şi continuă: Nu vom rămâne pe loc; corabia mea aşteaptă aici.

Alfonso o întâmpină alături de tatăl lui, iar zâmbetele pe care le schimbă cu ea nu erau cele ale unor străini.

Lucrezia urcă pe vas împreună cu ducele, cu soţul şi însoţitorii ei. Isabellei nu-i făcea plăcere grija curtenitoare pe care tatăl ei i-o arăta nou-venitei, dar nu putea face nimic în sensul acesta.

Trebui să se mulţumească să inventeze mici insulte, pe care avea să i le păstreze pentru ceremonia de nuntă.

Şi aşa, vasul intră în Ferrara, în timp ce cavaleria lui Alfonso galopa în dreptul lor, pe mal. În timp ce se apropiau de vila Este de la marginea oraşului, tunurile soţului ei bubuiră în semn de salut.

Coborî şi fu întâmpinată de cealaltă Lucrezia, fiica ilegitimă a lui Ercole, fiind apoi condusă în apartamentele ei, unde avea să-şi petreacă noaptea înainte să-şi facă intrarea oficială în Ferrara, în ziua următoare. Lucrezia era uluită şi se întreba cum avea să se adapteze noii vieţi care i se aşternea la orizont.

Din fericire, ziua următoare fu luminoasă, ceea ce îi încântă pe toţi, pentru că se temuseră că ploaia şi ceaţa vor strica intrarea ei oficială în Ferrara.

Lucrezia purta rochia ei de nuntă. Adriana, nervoasă, îi dădea ordine Girolamei şi unei fete tinere şi frumoase pe nume Nicola, care părea să aibă mâini mai agile decât Angela, pentru că aceasta căzuse pradă uneia din stările ei melancolice, de când pusese ochii pe Giulio.

Lucrezia arăta superb; era îmbrăcată în satin de culoare violet, cu dungi aurii; rochia nu era croită după moda spaniolă, pe care se ştia că o apreciază, ci după cea franţuzească. Papa îi subliniase nevoia de a arăta cel mai mare respect pentru aliaţii lor francezi, pentru că fără ei, Cesare nu ar fi cucerit atât de repede Romagna, şi era posibil ca, fără presiunea francezilor, Ercole să se fi menţinut împotriva căsătoriei. Mai mult, fusese aranjat ca

ambasadorul francez să fie prezent la curtea ei, pentru numeroasele evenimente care aveau să urmeze. Aşadar, trebuia să-i mulţumească în continuare pe francezi şi făcuse un gest frumos alegând moda franţuzească pentru cea mai importantă rochie din trusoul ei. Mânecile largi, căptuşite cu blană de hermină erau franţuzeşti; la fel şi mantia. Purta bijuteriile Este – diamante şi rubine în forma unei coroniţe –, şi, pentru ocazia asta, îşi lăsă părul auriu, mai strălucitor ca niciodată, să îi cadă liber pe umeri.

Calul ei fusese împodobit, pentru a spori frumuseţea unei mirese atât de strălucitoare. Armăsarul, un cadou de la Ercole, avea un harnaşament de un roşu-aprins şi hamul de aur. Lucrezia nu ştia, dar Isabella fusese cea care alesese calul. Era cel mai frumos cal din grajdurile lui Ercole, dar ea îl alesese pentru spiritul lui sălbatic, spunându-şi că Lucrezia trebuia să fie o călăreaţă foarte bună dacă îl putea struni până în Ferrara fără probleme.

După ce îl salută pe ambasadorul francez, Lucrezia intră în oraş. Trecu pe sub un umbrar din satin roşu însoţită de ambasadori, nobili şi suitele lor, toţi întrecându-se între ei pentru a atrage atenţia femeii frumoase cu care făceau paradă prin faţa locuitorilor din Ferrara.

Alfonso, mirele ei, se alăturase procesiunii îmbrăcat simplu, cu o jiletcă gri de care erau prinşi solzi aurii, şi o pălărie neagră decorată numai cu o pană albă. Era nobilul cu cea mai modestă îmbrăcăminte din alai şi ieşea în evidenţă tocmai din acest motiv. Lucrezia simţea o oarecare uşurare în timp ce mergea prin oraş, deşi era conştientă de examinarea minuţioasă la care era supusă şi ştia că aceia care îi urmăreau fiecare mişcare cu o asemenea nerăbdare sperau să îi găsească vreo greşeală. Se simţea uşurată însă că Giovanni Sforza se răzgândise şi nu mai venise la nuntă. Probabil îşi dăduse seama că, în încercarea de-a o umili, putea atrage batjocura asupra lui,

gândi Lucrezia, aşa că făcuse cale întoarsă înainte să ajungă în Ferrara.

Nicola îi adusese veştile acestea în timp ce se îmbrăca. Spunea că le are de la Don Ferrante, care era atât de încântat şi de nerăbdător, încât insistase să îi transmită imediat veştile stăpânei sale.

Mulţumită de această mică binecuvântare, Lucrezia galopă mai departe, îndreptându-şi toată atenţia către calul nărăvaş care se ridica pe două picioare şi mergea la trap când în stânga, când în dreapta, fiind vizibil nemulţumit de povara sa.

Lucrezia era obişnuită cu şaua şi credea că ar fi putut stăpâni armăsarul dacă s-ar fi aflat pe coastele din Monte Mario sau ar fi galopat de-a lungul pajiştilor, dar nu şi acum, când se afla în mijlocul alaiului şi era constrânsă să îl stăpânească.

Isabella arăta uimitor într-o rochie pe care o crease singură şi care fusese gândită în aşa fel încât să eclipseze rochia de mireasă a Lucreziei. Urmărind modul priceput în care aceasta stăpânea calul, trebui să recunoască plină de ranchiună că Lucrezia călărea ca o amazoană; şi chiar mai mult decât atât, pentru că, deşi probabil nu se simţea confortabil călare pe un asemenea cal în acel moment, zâmbetele ei rămăseseră la fel de senine, fără să pară deloc alarmată.

Când începură focurile de artificii, calul înspăimântat se ridică brusc în două picioare şi se auzi un ţipăt de panică. Isabella se uită spre ea, triumfătoare, până ce îşi dădu seama că cea care ţipase nu fusese Lucrezia, ci altcineva.

— Este periculos! strigă o voce din mulţime. Nu e un cal potrivit pentru mireasă.

Alfonso le vorbi oamenilor săi şi se aduse în faţă un catâr aproape la fel de frumos înveşmântat ca armăsarul, iar Lucrezia încălecă pe el, de dragul mulţimii.

Ea sări cu infinită graţie de pe cal şi încălecă pe măgar. Mulţimea exclamă admirativ, pentru că persoana cea mai puţin afectată de acest incident era Lucrezia.

Dezgustată, Isabella îşi întoarse calul din drum şi, împreună cu câteva dintre doamnele ei de companie, călări pe un drum diferit spre castel. Acum că mireasa era în siguranţă pe acel catâr, nu mai era interesată de drumul Lucreziei prin oraş şi voia să se aşeze în cel mai bun loc de la baza scărilor mari, pentru a-i primi pe musafiri. Îmbrăcată în rochia ei splendidă, brodată cu cusături tremurate pe care ea le numea „pauze muzicale”, voia să facă tot ce-i stătea în putinţă pentru a le da tuturor de înţeles că, în ziua aceea, ea era cea mai importantă femeie din castelul din Ferrara.

Ziua obositoare se terminase. Doamnele de companie ale Lucreziei se adunaseră în jurul ei pentru a o ajuta să se dezbrace. Îi luară rochia vişinie şi acoperământul de cap cu bijuterii, pieptănându-i părul.

Unele voiau să facă glume vechi, cu care erau obişnuite, să râdă pe seama obiceiurilor de nuntă barbare, dar Lucrezia, care era agitată la gândul acesta, le spuse clar să nu facă aşa ceva.

Isabella şi Elizabetta, care ar fi zis că e vulgară dacă ar fi ales să facă glume grosolane, erau mirate acum de atitudinea ei rezervată şi de lipsa de umor.

Dar aceasta era noaptea nunţii pentru Lucrezia. Se temea că glumele pornite de Isabella ar fi putut include referinţe legate de căsătoriile ei anterioare, aşa că se dovedi de neînduplecat şi tră ocazia cu o asemenea demnitate tăcută, încât dorinţele îi fură respectate.

Alfonso intră în încăpere, indiferent la faptul că ar fi putut face subiectul unor glume vulgare. Era pregătit să petreacă jumătate din noapte cu mireasa lui.

Aşa că această noapte a nunţii avea să fie total diferită faţă de cea pe care o petrecuse cu celălalt Alfonso. În schimb, Lucrezia nu avea motive să creadă că soţul ei nu era mulţumit de ea.

Va fi fericită după ce noaptea aceea va trece, pentru că era tulburată de prezenţa tuturor acelora care trebuiau să îi urmărească, aşa cum insistase papa, ca să se asigure că mariajul fusese consumat cu adevărat.

La scurt timp după asta, adică exact cât îi ia unui mesager să călătorească din Ferrara la Roma, Alexandru citea relatările despre nuntă.

I se explicau toate detaliile: intrarea în Ferrara, cât de splendidă fusese fiica lui în vişiniu şi auriu, modul priceput în care strunise un cal nărăvaş, onorurile care i se aduseseră.

Ducele Ercole îi scria acum pe un ton entuziast despre nora lui. Frumuseţea şi farmecul ei întreceau cu mult ceea ce auzise despre ea, îi scria el papei. „Iar fiul nostru, ilustrul Don Alfonso, i-a ţinut companie soţiei sale noaptea trecută, şi suntem siguri că amândoi au fost foarte satisfăcuţi.”

Papa era încântat. Îi chemă la el pe cardinali şi pe asistenţi, pentru a le citi şi lor scrisorile. Insistă mai mult asupra pasajelor care vorbeau despre farmecul Lucreziei şi clătină din cap cu tristeţe la gândul că nu fusese acolo să o vadă.

Mai erau şi alte scrisori, care povesteau despre noaptea nunţii pe un ton nu atât de moderat ca al ducelui Ercole.

— De trei ori, spuse el dând din cap şi râzând. Cesare s-a descurcat mai bine; pe de altă parte, acest ilustru Don

Alfonso nu este un Borgia. De trei ori este destul de bine pentru un Este.

Era foarte bine dispus. Una dintre amantele lui era însărcinată, ceea ce arăta că, la şaptezeci şi unu de ani, era încă un bărbat foarte viril.

Gândindu-se la asta şi la victoriile lui Cesare şi ale Lucreziei, i se părea posibil ca Borgia să fie nemuritori.

*

În dimineaţa de după nuntă, Lucrezia se trezi şi descoperi că Alfonso nu mai era lângă ea. Se adeverea aşadar ceea ce auzise despre el. Chiar şi într-o asemenea zi, el se trezise devreme pentru a merge fie la vreo amantă, fie la fierărie.

Ce mai conta? Ea nu îl iubea. Căsătoria asta era diferită de cea de dinainte. Îşi aminti acest lucru când se trezi cu un sentiment de dor pe care îl alungă în grabă, amintindu-şi de toată tristeţea pe care i-o adusese căsătoria de dinainte, pentru că iubise prea mult.

Nu va mai iubi la fel niciodată. Va fi înţeleaptă. Acum purta titlul de ducesă de Ferrara, care era unul dintre cele mai importante din Italia, şi se va bucura de poziţia ei. Spera să nască fii, dar nu va fi deloc dată la o parte de amantele soţului ei.

Se uită în jur şi văzu că cei care rămăseseră în apartament penru a vedea consumarea căsătoriei nu se mai aflau acolo. Probabil că plecaseră odată cu Alfonso. Bătu din palme şi apărură Angela şi Nicola.

— Îmi e foame, spuse ea. Puneţi să mi se aducă mâncare.

Fugiră pentru a-i îndeplini ordinele şi, după o vreme, se întoarseră cu hrană. Lucrezia mâncă înfometată, dar când termină, nu făcu nici o încercare de a se mişca.

Prin castel, oaspeţii veniţi la nuntă începură să se trezească, dar ea încă mai stătea în pat, vorbind cu doamnele ei de companie.

Angela îi spuse că Isabella şi Elizabetta se treziseră deja şi se întrebau de ce nu li se alătura şi ea.

— Am nevoie de o mică pauză de la răutăţile lor, spuse ea.

— Odioasă pereche! exclamă Angela.

— Sunt hotărâtă să mă odihnesc toată dimineaţa în pat, le zise Lucrezia. În zilele care vor urma, vor fi dansuri şi festivităţi care vor dura până noaptea târziu, astfel încât vreau să mă odihnesc în timpul zilei.

— Oare ce va spune Donna Isabella despre asta? întrebă Nicola.

— Poate să spună ce vrea.

— Giulio a spus că e obişnuită să se facă mereu cum vrea ea, îndrăzni Angela să adauge.

— Ferrante spune că ea conduce Mantova, atunci când se află acolo, comentă Nicola, şi Ferrara, când se află în Ferrara.

— Şi, privindu-vă chipurile fericite, spuse Lucrezia, îmi dau seama că voi credeţi tot ce vă spun Giulio şi Ferrante.

Nicola roşi puţin, dar nu şi Angela. Ea îşi recăpătase buna dispoziţie şi se apropiase mai mult de îndrăzneţul şi frumosul Giulio, relaţie despre care Lucrezia se temea că deja avansase dincolo de un uşor flirt. Exista vreun motiv pentru care Angela nu se putea mărita cu Giulio? Angela fusese promisă altcuiva, dar, după cum ştia prea bine Lucrezia, astfel de aranjamente puteau fi anulate. În cazul Nicolei, lucrurile stăteau altfel. Ferrante era fiul legitim al ducelui Ercole, aşa că între el şi Nicola nu putea avea loc o căsătorie.

Aceste relaţii trebuiau – şi în mod cert aşa avea să fie – să se liniştească de la sine, dar, la momentul potrivit, avea să o avertizeze pe Nicola.

Adriana veni să spună că Donna Isabella urca spre apartamentele Lucreziei, din câte se pare pentru a-i da bineţe, dar, în realitate, pentru a-i studia chipul după noaptea nunţii. Împreună cu ea veniră şi fraţii ei, precum şi câţiva însoţitori tineri de-ai lor.

Lucrezia ştia că acum erau hotărâţi să facă scenele de teatru de prost gust şi glumele vulgare de care fuseseră privaţi noaptea trecută.

— Închideţi uşile, strigă ea. Să nu intre.

Adriana o privi cu un aer întrebător.

— Să închidem uşile pentru Donna Isabella şi Donna Elizabetta?

— Exact, zise Lucrezia. Grăbiţi-vă şi închideţi toate uşile.

Aşa că ele sosiră şi o strigară, dar ea nu le primi.

Furioasă în faţa aroganţei pe care o avea o parvenită de Borgia, care îndrăznise să îi închidă uşa în nas într-un castel Este, Isabella se văzu obligată să plece, jurând că se va răzbuna.

În castelul său de lângă Mincio, Francesco Gonzaga citea relatările despre nuntă.

De la soţia sa, Isabella, află că Lucrezia avea o înfăţişare foarte plăcută, dar că era departe de frumuseţea la care se aşteptau. Sărmana fată era palidă şi obosită când sosise, şi fusese o mare dezamăgire pentru toţi cei care se uitau la ea. Ar fi fost mai bine pentru ea dacă ar fi intrat în Ferrara după căderea nopţii. Ar fi arătat mult mai fermecător la lumina torţelor.

Una dintre doamnele de companie ale soţiei sale scria ceva asemănător, subliniind dezamăgirea simţită de Ferrara în ceea ce o privea pe fată, care se dovedise a fi

destul de ştearsă, după ce i se dusese vestea că ar fi fost o frumuseţe. Ar fi fost mult mai bine dacă nu s-ar fi arătat la lumina zilei. Peste tot se auzeau comentarii: „Comparaţi-o cu Donna Isabella! Aceea este o frumuseţe adevărată. Şi, faţă de rochiile purtate de Donna Isabella, ale ei sunt lipsite de stil şi strălucire.”

Dar Francesco auzi relatări din alte locuri, care nu erau influenţate de răutatea soţiei lui dominatoare.

„Lucrezia Borgia este într-adevăr foarte drăguţă; ochii ei sunt deschişi la culoare şi adorabili. Părul e la fel de auriu pe cât se spune că este. E plină de vitalitate şi seninătate în acelaşi timp. Şi, deşi poate părea că e prea slabă, până şi acest lucru îi dă mai multă graţie. Este extrem de fragilă, cu totul feminină şi e o plăcere să o priveşti.”

Francesco făcu o grimasă când citi asta.

El îşi amintea de tânăra fată pe care o întâlnise când era încă o adolescentă. Îşi aminti de farmecul ei delicat. Era bucuros că este frumoasă şi spera să se dovedească a fi la fel de abilă ca Isabella.

În următoarele zile, Lucrezia îşi dădu seama cât de adâncă era duşmănia pe care i-o purta Isabella, şi i se părea că singurele ei prietene erau acele femei pe care le adusese cu ea. Ferrante şi Sigismund se purtau frumos cu ea, dar primul era frivol, şi celălalt urmărea foarte mult interesele familiei sale. Ducele Ercole nu dorise această căsătorie şi număra cu nelinişte ducaţii cheltuiţi cu musafirii. Era uimit de extravaganţa celor din neamul Borgia şi gata să plece urechea la poveştile Isabellei despre nora sa. S-ar fi aşteptat la sprijin din partea lui Alfonso, dar pe cât de supus se arăta în timpul nopţii, pe atât de indiferent era în timpul zilei, părând că de-abia ştia de soţia sa. Lucrezia îşi dădu seama că, dacă i-ar fi cerut sprijinul împotriva surorii sale, ar fi primit foarte puţină

înţelegere din partea lui. Gândurile îi stăteau mereu la fierărie. Singura ei problemă, din punctul lui de vedere, era să rămână însărcinată. Lui Alfonso îi era groază de femeile sterile, iar amantele sale preferate erau dintre cele mai fertile.

Una peste alta, intrase într-o familie ostilă, singura bucurie a Lucreziei fiind experienţa şi educaţia de care avusese parte şi care acum o ajutau să devină puternică în faţa lor şi să afişeze o stare de spirit apropiată de indiferenţă.

Se trezea târziu, obicei pe care Isabella îl desconsidera. Refuza să se enerveze de când realizase că tocmai serenitatea ei era cea care o înfuria pe Isabella aproape la fel de mult ca frumuseţea şi gustul în materie de îmbrăcăminte.

În fiecare zi, Lucrezia apărea printre invitaţi într-o rochie nouă, uimitoare, creată de ea şi care, aşa strălucitoare cum era, îi accentua eleganţa. Prin comparaţie, Isabella părea grosolană şi împopoţonată.

Furioasă, Isabella se hotărî să o facă de ruşine pe Lucrezia. Astfel, în timpul unei reprezentaţii de teatru, Isabella începu să chicotească, şi însoţitoarele ei, care săreau ca nişte sclave să îi facă pe plac, începură şi ele să chicotească până deveni imposibil să se mai înţeleagă ce spuneau actorii. Comportamentul lor se voia a fi un afront adus Lucreziei, pentru că piesa de teatru se dădea în onoarea ei.

Lucrezia îşi păstră postura dreaptă în timpul piesei, urmărindu-i pe actori de parcă nu ar fi observat zgomotul.

În noaptea următoare, când se juca o piesă destul de obscenă, Isabella se declară atât de şocată de alegerea acestei reprezentaţii, încât nu le permise doamnelor ei de companie (care erau faimoase pentru desfrâu) să o vadă, aşa că, din nou, Lucrezia urmări piesa, râse din inimă la

scenele care l-ar fi amuzat pe tatăl ei şi păru că nu are habar de dezaprobarea Isabellei.

Dar Lucrezia era nefericită la gândul că Isabella era atât de hotărâtă să o urască. Tatăl ei sau Cesare ar fi pornit din tot sufletul la luptă şi ar fi căutat să o învingă pe Isabella, dar nu şi Lucrezia, care tânjea să fie iubită şi nu voia să fie duşmanul nimănui.

Mai exista şi altă problemă deranjantă. Isabella le dădea piticilor spanioli şi Lucreziei materiale scumpe, catifele şi brocarturi din care să îşi facă haine. Ea ştia cât de vanitoşi erau piticii, cât de mult voiau să poarte mereu veşminte la fel de elegante ca ale stăpânei lor. Asta, le subliniase Isabella, puteau să facă; şi aveau să fie mai multe cadouri pentru ei dacă vor striga „Trăiască Donna Isabella”, în loc de „Trăiască Donna Lucrezia”.

La câteva zile după nuntă, Lucrezia spuse că îşi va petrece ziua în apartamentele sale, pentru că părul ei trebuia spălat şi avea de scris răvaşe. Isabella era încântată, pentru că asta îi dădea ocazia să îl câştige de partea sa pe ambasadorul francez.

Îl invită la cină; ea ştia să cânte la lăută şi îi cântă ambasadorului, iar, înainte să plece, îşi scoase una dintre mănuşile parfumate şi i-o dărui.

Philippe de la Roche Martin era uşor de impresionat, iar Isabella era considerată o femeie foarte frumoasă.

„Asta o va învăţa pe creatura aia şireată să nu se mai închidă în cameră să-şi spele părul!” se gândi Isabella. Era hotărâtă să se mândrească în faţa tuturor cu victoria ei chiar în acea seară, la balul torţelor.

În timpul acestor baluri, fiecare doamnă purta o torţă pe care o dădea partenerului ei. Când apăru Lucrezia, cu părul proaspăt spălat şi auriu şi cu ochii strălucind de acea vitalitate şi serenitate a ei, arăta mai frumoasă ca

niciodată în rochia ei vişinie cu dungi aurii şi blană de hermină.

Auzise de la Angela, care se dovedea a fi un spion perfect şi de încredere pentru stăpâna sa, de întâlnirea Isabellei cu ambasadorul francez şi ştia că era hotărâtă să îl atragă de partea ei, aşa că Lucrezia îi înmână torţa ei lui Philippe de la Roche Martin, zâmbind fermecător şi, după un asemenea gest, galantul francez nu mai avu ochi decât pentru Lucrezia, abia sesizând prezenţa Isabellei. Toţi declarară că, în sfârşit, Lucrezia punctase o victorie împotriva rivalei sale.

După asta, Lucrezia îl ţinu pe francez alături de ea, lucru care era într-adevăr un triumf, pentru că francezii erau temuţi şi era important pentru toţi să fie în termeni buni cu ambasadorul lui Ludovic.

Francezii erau subtili; nimeni nu putea fi sigur de înţelesurile ascunse care puteau pluti în spatele cuvintelor sau acţiunilor lor. Chiar şi acele cadouri de nuntă pe care Philippe de la Roche Martin le adusese din partea stăpânului său păreau să aibă un înţeles subtil, mai ales pentru cei care înţelegeau umorul sec al regelui Franţei. Printre cadourile pentru duce se afla o gravură a Sfântului Francisc pe o medalie de aur. Asta voia să însemne: „Ce om pios este ducele Ercole! Iată o imagine a Sfântului Francisc la care să se roage, dar dacă e un lucru pe care îl admiră mai mult decât sfinţii, acela e aurul.” Pentru Lucrezia trimisese un rozariu din mărgele de aur, care atunci când se deschideau, păreau să conţină mosc, ceea ce voia să însemne: „În aparenţă este timidă, dar ce zace înăuntru?” Alfonso primise descrierea unei noi metode pentru a turna un tun şi o figurină de aur cu chipul Mariei Magdalena. Oare vicleanul Ludovic îi amintea mirelui de scandalurile pe care le auzise în legătură cu mireasa lui?

Nimeni nu putea fi niciodată sigur când venea vorba de francezi. De aceea era nevoie să se afle în termeni buni cu ambasadorul regelui Franţei, motiv pentru care Angela, Adriana, Nicola şi toţi însoţitorii aduşi de Lucrezia se bucurau acum, în vreme ce Isabella şi restul oamenilor din Ferrara priveau cu consternare scena.

Petrecerile continuară. În fiecare zi era câte un spectacol care trebuia urmărit. În fiecare zi, Isabella şi Elizabetta plănuiau câte o insultă nouă la adresa Lucreziei şi în fiecare zi, Lucrezia îşi dădea seama din ce în ce mai mult cât de dificil avea să-i fie să locuiască în armonie cu rudele sale.

Alfonso continua să fie plin de pasiune în timpul nopţii şi indiferent în timpul zilei; ducele Ercole socotea în continuare costurile; între Roma şi Ferrara circulau scrisori, însă nimeni nu îndrăznea să îi spună papei că fata lui avea duşmani în fortăreaţa Este.

Oamenii din Ferrara încercau acum să o insulte direct pe Lucrezia, râzând ori de câte ori trecea pe lângă ei, batjocorindu-i mersul graţios şi hainele frumoase. Când i se întâmpla aşa ceva, ea nu dădea vreun semn că a observat obrăznicia lor, dar mai târziu le spunea femeilor care fuseseră alese de ducele Ercole pentru a-i fi servitoare că nu mai avea nevoie de ele şi refuza să le mai lase să intre în apartamentele ei. Rămânea în pat mai toată dimineaţa, vorbind cu doamnele ei de companie despre rochii şi îngrijindu-se de toaleta ei. În felul ei imperturbabil, se comporta de parcă s-ar fi aflat în casa ei din Santa Maria in Portico.

Apărea la baluri şi banchete arătând minunat de senină. O dată, la un bal, doamnele ei de companie cântară melodii spaniole la lăutele lor, iar Lucrezia o alese pe una dintre cele mai drăguţe fete care venise cu ea la Ferrara şi dansară împreună, cu fustele rotindu-se şi cu

castanietele în mâini. Atât de fermecaţi erau toţi cei de faţă, că se lăsase liniştea, iar încercările Isabellei de a începe o conversaţie pe un alt subiect fuseseră în zadar.

Când se termină dansul şi aplauzele umplură sala, Angela i se adresă Isabellei:

— Nu credeţi că madonna Lucrezia dansează ca un înger, Donna Isabella?

— Un înger? Eu mă gândeam la o ţigancă spaniolă. Donna Lucrezia dansează cu foc şi pasiune, la fel ca ele.

Angela era furioasă, dar Giulio se afla alături de ea şi îşi puse mâna peste a ei, pentru a o opri să protesteze.

În timp ce toată lumea vorbea şi râdea, Angela strigă către Giulio:

— Vă temeţi cu toţii de ea... de sora asta a voastră?

Stând rezemată de scaun în timp ce unul din spaniolii ei îi făcea vânt cu evantaiele, Lucrezia zâmbea de parcă n-ar fi înţeles remarca răutăcioasă a Isabellei.

În noaptea aceea, Alfonso şi Giulio dansară împreună pentru amuzamentul invitaţilor şi, mai târziu, Alfonso cântă la violă.

Era ciudat să vezi cum acele degete oarecum stângace, încă murdare de mizeria din fierărie, erau capabile să facă muzică. Lucrezia începu să se întrebe dacă nu cumva aceasta era o latură a soţului ei pe care încă nu o descoperise.

Isabella avea să se întoarcă curând în Mantova şi era hotărâtă să îi lase Lucreziei o amintire de neuitat a vizitei ei.

Îl căută pe tatăl ei, care era adâncit în calcule.

— Ştii, fata mea, începu el, că încă mai avem peste patru sute de invitaţi în castel? Cât crezi că mă costă ca să-i hrănesc?

Isabella, care nu avea niciodată timp pentru problemele altora, îi ignoră întrebarea.

— Nu va dura mult şi nora ta va transforma Este într-o curte spaniolă.

— Nu va face aşa ceva, replică Ercole.

— Şi cum poţi fi sigur de asta?

— Pentru că nu i-aş permite niciodată.

— Se va întâmpla pe nevăzute, înainte să îţi dai seama. O, ea este atât de calmă, atât de încrezută. Madonna Lucrezia nu se enervează niciodată. Ea doar pare fragilă ca o floare şi spune „Vreau asta. Vreau aia.” Şi pentru că nimeni nu o ia în serios şi nu încearcă să o oprească, obţine tot ce vrea.

— Nu am timp pentru certurile voastre femeieşti. Mai mult de patru sute! Calculează câtă mâncare înseamnă asta! Şi ăştia patru sute de invitaţi nu sunt totul. Cum rămâne cu caii lor?

— Rochiile alea ale ei sunt pe jumătate spaniole. Tot aurul ăla este spaniol, îţi zic eu. Spaniol! Ştii că poartă *zaraguelle*?

— Poftim?

— *Zaraguelle*. Acei pantaloni de mătase foarte brodaţi. Îi poartă pe sub rochii. Este un obicei spaniol. Ar trebui să fie oprită. Tată, nu o să ai pace cu femeia asta şi cu servitorii ei spanioli.

— O, las-o în pace şi ajută-mă să găsesc metode prin care să scap de musafirii aştia care mă aduc la sapă de lemn.

— Tată, dacă îi trimiţi înapoi pe servitorii ei spanioli, vei avea mai puţine guri de hrănit. Are prea mulţi servitori.

Ducele căzu pe gânduri, iar Isabella zâmbi. Îşi făcuse auzit punctul de vedere.

Pierderea prietenilor ei avea să o facă pe Lucrezia să sufere mai mult decât oricare dintre glumele şi insultele pe care reuşise Isabella să le facă. Îşi dorea să o lipsească pe Lucrezia şi de prietenele ei intime – de Adriana cea mereu

de veghe, de vicleana Nicola şi de impertinenta Angela, dar dacă ar fi mers atât de departe, fără îndoială că ar fi atras mânia papei. Pe moment trebuia să se mulţumească doar cu alungarea spaniolilor.

Îi scrise lui Francesco, spunându-i că se plictisise de Ferrara şi i se făcuse dor de Mantova. Voia să fie cu soţul ei şi micuţul ei fiu, Federico.

Citind scrisoarea, Francesco izbucni în râs.

Ghici că tânăra Lucrezia rezistase foarte bine răutăţilor Isabellei şi se întrebă de ce se simţea atât de mulţumit de acest fapt.

În sfârşit, petrecerile se încheiară, iar invitaţii începură să plece. Ambasadorii veniră să ţină discursurile de rămas-bun în faţa Lucreziei, dar Isabella complotase cu Elizabetta să fie şi ele prezente, răspunzând în locul acesteia la toate mulţumirile şi urările de bine adresate ei de către ambasadori.

Lucrezia nu încercase să le oprească, dar după ce terminau de vorbit, strecura şi ea câteva cuvinte modeste şi bine alese, ca şi când nu ar fi fost dată la o parte de la locul ei de drept.

Ambasadorii o considerau timidă şi emoţionată, dar câţiva dintre ei credeau că Lucreziei i se părea prea prostească animozitatea făţişă a cumnatei sale, pentru a merita atenţie.

Acestea erau şi gândurile Lucreziei. În plus, îşi spuse că Isabella avea o casă în Mantova, pe care nu şi-o putea părăsi pentru totdeauna. În ziua în care Isabella şi alaiul ei porniră spre Mantova, Lucrezia nu-şi mai încăpea în piele de fericire.

Pe drum, Isabella zâmbea satisfăcută la gândul că zgârcitul ei tată avea să îi expedieze cât de curând pe servitorii spanioli ai Lucreziei, punându-i la grea încercare răbdarea de a rezista în Ferrara.

VI
ÎN CĂMĂRUŢELE CU BALCON

Când musafirii plecară, Lucrezia părăsi apartamentele în care locuise şi se pregăti să ocupe „cămăruţele cu balcon” (*gli camerini del poggiolo*), care fuseseră rezervate special pentru ea.

Le analiză împreună cu Angela şi Nicola şi toate trei îşi exprimară încântarea faţă de intimitatea confortabilă a camerelor. Aici, Lucrezia îşi dădu seama că se putea refugia, îşi putea primi prietenii şi aranjă camerele în aşa fel încât să aducă o mică parte din Roma la Ferrara.

Angela începu să sară pe pat pentru a-l încerca şi, în timp ce făcea asta, se auzi un sunet de material rupt. Văzu că acoperământul de pe pat se rupsese. Atingându-l, îl rupse şi mai mult.

— Cuvertura este uzată, spuse ea. Cred că e veche de sute de ani. Se uită la mâinile ei negre de murdărie, de la patul acoperit de mizeria adunată în ani de zile.

Lucrezia trase la o parte cuvertura şi descoperi că, dacă trăgea de aşternuturi, era ca şi când ar fi tras de o bucată mare de hârtie.

— Parcă mi-ar fi pregătit patul acum o sută de ani şi m-au aşteptat în tot acest timp!

Nicola scutură draperiile de catifea şi aerul se umplu de un nor de praf.

— Sunt ferfeniţe, strigă ea.

Disperată, Lucrezia se aşeză pe un scaun şi brocartul tapiseriei se rupse sub ea.

— Deci astea sunt cămăruţele pe care ducele Ercole mi le oferă, în mărinimia lui, spuse ea.

— Se potrivesc cu primirea pe care ţi-au făcut-o, strigă Angela. Destul de extravagantă la prima vedere, dar plină de duşmănie, în realitate. Dacă aş fi în locul tău,

verişoară, m-aş duce imediat la socrul tău avar şi i-aş cere să-mi spună ce gânduri are când îmi oferă camere atât de mizerabile în castelul său.

Lucrezia clătină din cap.

— Mă îndoiesc că aş rezolva ceva.

— Ar trebui să-i scriu imediat Sfântului Părinte, sugeră Nicola. El va da ordin să primeşti camere decente.

— Eu vreau să trăiesc în pace, explică Lucrezia. Dacă mă plâng, voi crea numai probleme. Nu. Vom da la o parte mobilierul ăsta vechi şi-l vom înlocui cu altul, mai vesel şi mai strălucitor. Vom comanda tapiserii în vişiniu şi auriu, iar între timp mă voi întoarce în apartamentele pe care le-am ocupat până acum.

— Deci vei face totul pe cheltuiala ta? murmură Nicola.

— Draga mea Nicola, cum altfel aş putea obţine ceea ce vreau în Ferrara?

Angela luă mâna Lucreziei şi i-o sărută.

— Arăţi ca un înger, spuse ea, şi cred cu adevărat că trebuie să fii un înger. Soţul tău îşi petrece zilele şi jumătate din nopţi cu alte femei, iar tu continui să-l întâmpini cu un zâmbet atunci când te vizitează. Socrul tău te insultă oferindu-ţi praf şi mizerie vechi de zeci de ani, dar tu zâmbeşti şi spui că îţi vei remobila apartamentul pe cheltuiala ta. Cât despre demonul ăla, Isabella d'Este, cumnata ta, se poartă cu tine de parcă ai fi un monstru, pe când tu o tratezi în continuare cu respect, chiar dacă simţi altceva faţă de ea. Nicola, ce părere ai de verişoara mea? Nu-i aşa că e un înger?

— Cred că e înţeleaptă, răspunse Nicola, şi când trebuie să trăieşti pe pământ, fără îndoială e mai bine să fii înţeleptă decât înger.

— Cred că sunt înţeleaptă, zise Lucrezia. În adâncul sufletului, simt că am nevoie de multă înţelepciune.

În timp ce îşi făcea planurile pentru cămăruţele cu balcon, suferi prima lovitură.

Ducele Ercole o vizită.

— Văd că nu ai ocupat încă acele camere cu balcon pe care ţi le-am dat, observă el.

— Au mare nevoie de un mobilier nou, îi spuse ea. Când vor fi gata, îmi vor plăcea foarte mult. Vă sunt recunoscătoare că mi-aţi dat nişte încăperi atât de fermecătoare.

— Să le remobilezi! strigă ducele. Asta o să coste ducaţi de aur.

— Deja m-am hotărât pentru o combinaţie de culori, iar remobilarea este necesară. Cred că au trecut ani de zile de când s-a făcut ultima dată.

— Nunta m-a costat mult, bolborosi ducele.

— Ştiu. De aceea vreau să plătesc eu pentru tot.

Ducele păru destul de împăcat cu decizia ei.

— Am venit să-ţi spun, continuă el, că din cauza costurilor mari cu nunta nu îmi mai permit să hrănesc şi să găzduiesc atât de mulţi servitori pentru tine, aşa că mâine îi trimit înapoi la Roma pe spaniolii tăi.

Lucrezia simţi fiorul rece al groazei. Aceştia erau prietenii ei, iar el voia să o lipsească de ei.

— Ei n-ar trebui să te coste nimic, spuse ea. Cred că există o clauză în aranjamentul nostru în care se spune că îmi plătesc singură cheltuielile legate de întreţinere şi servitori.

— Există, a fost de acord ducele repede, dar trebuie să te încadrezi în venitul tău de aici. Nu avem nevoie de mai mulţi spanioli în Ferrara. Am hotărât că o să plece.

Lucrezia se lupta să se controleze. Făcuse faţă ostilităţilor din jurul ei doar pentru că îi avusese în preajmă pe prietenii ei. Oare acesta era un complot menit să o lase fără ei? Un sentiment îngrozitor de dor i se strecură în

inimă. Vaticanul părea foarte departe, şi cât de diferit era acest bătrân ostil, socrul ei, faţă de bunul ei tată, care o protejase în toţi aceşti ani, până să ajungă în Ferrara.

Nu avea de gând să îl lase să vadă cât de afectată era. Îşi plecă capul. Probabil că el înţelesese că acest gest era un semn de supunere, pentru că se ridică şi puse o mână pe umărul ei.

— Curând vei învăţa obiceiurile noastre, spuse el. Spaniolii sunt o cheltuială pe care nu ţi-o poţi permite, şi nouă, celor din Ferrara, nu ne plac extravaganţele.

Cui i s-ar fi putut adresa? Desigur, soţului ei. O vizita în fiecare noapte, ceea ce însemna că era mulţumit de ea şi, cu siguranţă, i-ar fi putut cere o favoare.

Stătea întinsă în pat, aşteptându-l. Avea să sosească în curând; o vizitase în fiecare noapte de când venise în Ferrara. Bănuia că e diferită de femeile cu care obişnuia să se culce şi că, evident, acea diferenţă îi trezea pasiunea.

Adolfo intră cântând, aşa cum făcea de obicei. Surprinzător, avea o voce frumoasă. Încă nu încetase să se minuneze că un om atât de insensibil în alte privinţe putea să aibă o ureche muzicală atât de bună şi, în aparenţă, să îi placă muzica.

El nu pierdea niciodată vremea cu discuţii, şi erau nopţi în care de abia dacă schimbau câteva cuvinte. Obişnuia să se dezbrace, să sară în pat alături de ea, să dea frâu liber pasiunii lui animalice şi apoi să plece înainte să se trezească ea, dimineaţa, dar în noaptea asta, ea era hotărâtă să îi vorbească.

Se ridică în capul oaselor şi se sprijini de perne.

— Alfonso, am ceva să-ţi spun.

El păru surprins şi îşi ridică sprâncenele groase de parcă ar fi dojenit-o pentru că avea chef să vorbească într-un asemenea moment.

— De-abia dacă vorbim unul cu altul, ca să nu mai zic de conversaţii. Pur şi simplu nu e normal, Alfonso.

Acesta mormăi, şi ea îşi dădu seama că el nu îi acorda toată atenţia lui.

— În noaptea asta însă, continuă ea, sunt hotărâtă să vorbesc. Tatăl tău a spus că servitorii mei spanioli vor pleca din Ferrara în zilele următoare. Alfonso, vreau să nu laşi să se întâmple asta. Ei sunt prietenii mei. Nu uita că, deşi sunt soţia ta, eu sunt o străină aici. E greu de trăit într-o ţară străină chiar şi atunci când ai alături prieteni. Există diferite obiceiuri cu care trebuie să mă obişnuiesc. Alfonso, te implor, vorbeşte cu tatăl tău. Alfonso, mă asculţi?

— Nu am venit aici ca să vorbesc, îi reproşă Alfonso.

— Dar chiar nu o să vorbim niciodată? Ne vom întâlni mereu pentru asta şi nimic mai mult?

El o privi surprins.

— Dar pentru ce altceva? o întrebă.

— Nu te cunosc. Mă vizitezi noaptea şi pleci dimineaţa. În timpul zilei nu rămân aproape niciodată singură cu tine.

— Ne merge foarte bine, spuse el. Nu va trece mult şi vei rămâne însărcinată, dacă nu cumva eşti deja.

— În cazul ăsta, oare nu îţi pierzi vremea cu mine acum? replică Lucrezia plină de însufleţire.

— Încă nu putem fi siguri, zise Alfonso bănuitor.

Lucrezia simţea că o apucă isteria. Brusc, începu să râdă.

— Eşti amuzată? întrebă Alfonso.

— Se pare că sunt o vacă... adusă taurului.

Alfonso mormăi. Era gata acum. Stinse lumânarea şi intră în pat alături de ea. Se simţi sufocată de trupul lui greu şi voia să strige, să protesteze, dar nimeni nu ar fi ţinut cont de strigătele ei.

Ziua următoare, când spaniolii părăsiră Ferrara, Lucrezia nu scoase un cuvânt. Îl însoţi pe duce şi curtea lui într-o expediţie de vânătoare pe care avusese bunul-simţ să o aranjeze pentru ea, ca să nu fie de faţă în momentul plecării lor.

Ea avea un comportament supus, iar Ercole, privind-o, credea că descoperise cum să se poarte cu nora lui.

Când spaniolii ajunseră la Roma, se duseră direct la Vatican, unde Alexandru îi primi imediat.

— Ce veşti ne aduceţi din Ferrara? strigă el. Ce scrisori îmi aduceţi de la fiica mea?

Îi oferiră scrisorile şi îl avertizară că viaţa fiicei lui nu era atât de plină de glorie pe cât îşi dorea el.

Ascultă nerăbdător relatările despre primele zile petrecute de Lucrezia acolo, despre aroganţa Elizabettei şi a Isabellei şi despre seninătatea cu care Lucrezia îi uimise pe toţi cei care o priveau.

Chipul papei se întunecă.

— Nimeni dintre cei care-mi insultă fata nu scapă nepedepsit, declară el. Prin urmare, ducesa de Urbino a primit-o cu răceală. A fost un lucru nesăbuit din partea ei. Fiul meu Cesare nu va fi mulţumit când va auzi. Firea lui nu este la fel de paşnică şi de iertătoare ca a tatălui său.

Ascultă apoi poveşti despre petreceri, despre strălucirea Lucreziei, a cărei frumuseţe îi ameţise pe toţi şi despre faptul că toate femeile voiau să îi copieze rochiile.

— Noi am fost concediaţi, Sfinţia Ta, iar madonna Lucrezia a plâns când am plecat.

— Probabil că i-a părut rău şi sunt sigur că vă va duce dorul, dar, spuneţi-mi… cum e soţul ei?

— Sfinţia Voastră, el îşi petrece nopţile cu madonna Lucrezia – cel puţin o parte din noapte. Are numeroase amante şi nu a renunţat la nici una, nici măcar acum, când are o soţie.

Papa râse.

— Dar vizitează patul soţiei sale în fiecare noapte?

— În fiecare noapte, Sfinţia Ta.

— Atunci jur că va fi însărcinată până de Paşte.

— Totuşi, Preasfinţia Voastră, soţul ei îşi petrece mult timp cu alte femei.

— A, tinereţea! replică papa cu regret în voce. Ce lucru minunat e tinereţea! Deci Alfonso are amante, nu, şi multe? Ei bine, aşa şi trebuie să fie. Nu aş vrea ca fiica mea să aibă încă un soţ impotent. Oricum, imediat ce Lucrezia va rămâne însărcinată, Alfonso va trebui să vină la Roma. Îl voi primi foarte bine.

Spaniolii plecară trişti, înţelegând că papa nu acorda prea mare importanţă faptului că fuseseră concediaţi din Ferrara.

Lucrezia remobilă cămăruţele destinate ei, care acum arătau încântător, mai ales că aveau balcoane, unde putea cultiva flori frumoase. Erau trei camere: dormitorul ei, altă cameră în care se putea întreţine cu musafirii şi o a treia, rezervată doamnelor ei de companie. Din locul acesta se simţeau separate de restul castelului. Chiar dacă Lucrezia nu se certase cu oamenii din Ferrara care făceau parte din alaiul ei, le dăduse de înţeles că observase loialitatea lor faţă de Isabella şi de ducele Ercole, motiv pentru care nu avea încredere să devină prietena lor.

Uneori treceau zile întregi când nu ieşea din micuţul apartament, de unde răsunau râsete şi cântece. În acele încăperi se purtau obiceiurile spaniole, aşa se spunea. Lucrezia se dădea rareori jos din pat înainte de prânz. Apoi, după mesă, mânca ceva uşor şi vorbea cu doamnele ei de companie despre rochiile pe care le avea şi despre cele care îi mai trebuiau. Cântau şi recitau poezii. Deseori, când ea, Angela, Nicola şi Girolama erau singure, o chemau pe micuţa servitoare Lucia ca să umple cu apă

parfumată cada mare de baie. Apoi se dezbrăcau, îşi prindeau părul în plasă şi săreau în cadă râzând şi stropindu-se între ele; se spălau pe spate una pe cealaltă în timp ce micuţa Lucia încălzea în continuare mai multă apă, pe care o parfuma şi o turna în cadă, astfel încât să poată sta acolo cât doreau.

Când ieşeau, se ştergeau între ele viguros şi îşi puneau rochii de mătase croite după moda maură, care fuseseră făcute special pentru această ocazie. Se întindeau apoi pe canapele şi, cât era după-amiaza de lungă, vorbeau despre poezie şi iubire, despre materiale scumpe, stiluri noi de rochii şi bijuterii, în timp ce Lucia ardea tămâie parfumată într-un vas.

Ceea ce Lucrezia nu ştia era că micuţa Lucia fusese mituită cu bomboane de către Preot, oferindu-i acestuia descrieri detaliate despre tot ce se întâmpla în apartamentele ei, informaţii pe care el le transmitea apoi stăpânei lui, Isabella.

— E un obicei păgân, chiar păgân! se stârni Isabella ca o furtună din Mantova, declarând că avea să îi scrie tatălui ei despre comportamentul scandalos al nurorii sale.

Ercole citi scrisorile de la Isabella şi îl duru atât de mult când se gândea la banii aruncaţi cu atâta generozitate, încât simţea că trebuie să pună capăt extravaganţelor de care dădea dovadă Lucrezia. Nu avea rost să vorbească despre asta cu Alfonso, pentru că el spusese că datoria lui începe şi se termină în pat, respingând orice sugestie de a nu-şi mai îndeplini datoria de soţ cu atâta zel.

Ercole trebuia să acţioneze. Nu va permite ca obiceiurile spaniole să fie aduse în Ferrara. Prin urmare, interzise purtarea pantalonilor spanioli de mătase, şi acum exista o lege prin care gărzile puteau aresta orice femeie văzută că îi poartă. Dar aceşti pantaloni erau complet

ascunşi de rochie, şi atunci cum ar fi putut gărzile să ştie dacă femeile îi purtau sau nu? Lui Ercole i se spusese că ar fi fost posibil ca femeile să sfideze legea chiar sub ochii gărzilor.

Ercole se afla în impas. Legea fusese scrisă şi trebuia respectată, dar nu era omul care să le dea gărzilor ocazia să se poarte indecent. Nu le putea permite să aresteze femei bănuite că purtau aceşti pantaloni ciudaţi şi să le supună percheziţiei. Atunci cum se putea şti cu siguranţă dacă o femeie purta pantalonii?

Hotărî atunci că gărzile puteau decoperi prin percheziţie dacă femeile purtau pantalonii interzişi; dar dacă percheziţionau o femeie nevinovată, dacă o supuneau la această umilinţă numai pentru a descoperi că nu poartă pantalonii ofensatori, atunci mâna gardianului respectiv trebuia tăiată. Era singurul mod prin care Ercole putea opri faptele imorale, care l-ar fi ofensat la fel de mult ca introducerea obiceiurilor spaniole la curtea lui.

Cămăruţele răsunau de râsete. Lucrezia şi doamnele ei de companie continuară să-şi poarte pantalonii croiţi din cele mai fine mătăsuri brodate, pentru că ce bărbat ar fi riscat să-şi piardă mâna pentru a descoperi ce poartă o femeie sub rochie?

Legea împotriva pantalonilor spanioli fusese făcută pentru a o mulţumi pe Isabella, dar Ercole mai avea ceva în gând.

Într-o zi, merse până la micul apartament.

Când îl văzură că se apropie, începu imediat agitaţia, pentru că materialele fine şi băile aromatice trebuiau ascunse.

Lucrezia îl primi cu amabilitate, dar în sufletul ei zâmbi când îl văzu cum cercetează cu privirea decoraţiunile generoase din apartamentul ei.

— Bun venit, milord! spuse ea şi îi oferi mâna parfumată pentru a i-o săruta.

„Mosc!”, se gândi ducele. Preţul moscului era ridicat zilele astea, şi la ce folosea parfumul? Ce motiv avea cineva să folosească parfumul?

— Te rog, şezi lângă mine, spuse Lucrezia. Vreau să te simţi confortabil. Vrei să bei puţin vin? adăugă şi bătu din palme.

— Nu am nevoie de vin, zise bătrânul duce, pentru că tocmai am mâncat. Draga mea fiică, te-ai instalat mai mult decât confortabil aici.

— Am aranjat camerele ca să semene foarte mult cu cele în care stăteam acasă, în Santa Maria in Portico.

— Probabil că erau foarte bogat decorate.

— Erau destul de confortabile.

— Duci o viaţă extravagantă aici, fiica mea, şi din acest motiv trebuie să vorbesc cu tine. Nouă, în Ferrara, nu ne plac datoriile.

— Datorii! Dar eu am banii mei... propriii mei bani. Nu cer nimic de la Ferrara!

— Dar cu siguranţă nu-ţi poţi permite să trăieşti aşa ca acum, din 8000 de ducaţi pe an.

— 8000 de ducaţi pe an!? Sigur că n-aş putea trăi dintr-atât.

— E o sumă bunicică, şi atât am hotărât că va fi venitul tău.

— Milord, glumeşti.

— Sunt cât se poate de sincer.

— Nu aş putea trăi din 8000 de ducaţi pe an. Trebuie să am cel puţin 12000 şi nu consider că asta e o exagerare.

— Mă tem că ai fost mult prea răsfăţată, zise ducele cu severitate.

— Mai mult, continuă Lucrezia cu înflăcărare, tatăl meu ţi-a plătit o zestre frumuşică. A făcut asta pentru a-ţi permite să-mi dai un venit asemănător celui cu care am fost obişnuită.

— Ferrara nu este Roma, fata mea. Eu nu sunt un om bogat ca tatăl tău. În Ferrara, considerăm că 8000 de ducaţi este un venit bun. Te rog, schimbă-ţi ideile şi înţelege că aşa va fi, pentru că e tot ce o să primeşti.

— Nu pot accepta, zise Lucrezia. Ar însemna să trăiesc în sărăcie.

— Sunt sigur că aşa va fi, dacă vei cheltui pe rochii şi parfumuri scumpe. Ai multe astfel de obiecte luxoase. Dacă vei fi chibzuită, ele îţi vor ajunge pentru mult timp.

Pe chipul Lucreziei nu se putea citi nici o expresie.

— Eu am grijă, dar suita mea nu poate trăi cu 8000 de ducaţi pe an.

— Cât de vulgară e discuţia asta despre bani, oftă ducele. Acum că faci parte din nobila noastră familie, ar trebui să ştii că noi abordăm aceste probleme cu multă discreţie.

— Eu te-am auzit uneori vorbind despre bani cu multă înflăcărare, replică Lucrezia.

Ducele părea îndurerat.

— Atunci, te rog, hai să renunţăm la subiect.

— Asta în nici un caz, răspunse Lucrezia, până nu vei fi de acord să-mi dai cel puţin 12000 de ducaţi pe an. Este cea mai mică sumă cu care pot trăi.

Ducele se ridică brusc şi ieşi. Murmura ceva despre familiile parvenite care au intrat în rândul nobililor prin căsătorii aranjate.

Dar Lucrezia nu avea de gând să se dea bătută.

Curând, Lucrezia avu confirmarea că era însărcinată. Îşi chemă doamnele de companie pentru a le împărtăşi vestea.

Toate erau încântate.

— Acum, spuse Angela, te vei afla pe o poziţie de pe care să te poţi târgui cu bătrânul duce răutăcios. Sigur n-o va lipsi pe mama nepotului său de venitul pe care îl merită!

— Mă îndoiesc, strigă Angela. E un avar omul ăla; şi chiar acum se întreabă cum poate să scape curtea de cheltuiala cu noi două.

— Eu mai degrabă aş muri decât să plec, spuse Angela, gândindu-se la frumosul Giulio, care devenise amantul ei.

— Nu voi renunţa la voi, le zise Lucrezia. Mai mult, nu voi accepta nici un ducat mai puţin de 12000.

Când auzi vestea, Alfonso se arătă încântat. Merse ţanţoş prin castel, declarând că ar fi fost foarte surprins dacă ar fi rămas stearpă mai mult timp.

Obiceiurile i se schimbară puţin. Acum că îşi făcuse datoria, nu mai venea în patul ei în fiecare noapte.

Aşa cum era de aşteptat, bătrânul duce fu bucuros de această dovadă din partea Lucreziei că putea să poarte fii pentru Ferrara, şi mai cedă puţin.

— Cred, începu el, că ţi-am putea oferi un venit de 10000 de ducaţi.

Dar Lucrezia nu era impresionată. Îi spuse pe un ton ferm că nu putea trăi cu mai puţin de 12000, pe care oricum îi considera mărunţiş.

Ducele plecă mânios din apartamentul ei, păşind apăsat şi repetând că această preocupare pentru bani era absolut vulgară.

Ar fi trebuit să fie cu adevărat nesimţitoare pentru a îndura toată această situaţie din palatul Este, se gândi Lucrezia. Tocmeala permanentă cu bătrânul duce pentru bani era într-adevăr umilitoare. Începea să-i fie foarte clar că fusese acceptată în familie numai datorită tatălui ei

bogat, care era dispus să îi cumpere această poziţie. Acum că era însărcinată, Alfonso arăta clar preferinţa pentru amantele din popor. Servitorii ei intimi şi cei din Ferrara se ciondăneau încontinuu, iar cămăruţele ei cu balcon se transformară într-o curte separată.

Atunci, Lucrezia hotărî că va face iarăşi ceea ce mai făcuse altă dată când i se părea că se află într-o poziţie intolerabilă.

Era săptămâna Paştilor şi decise să găsească refugiu în liniştea vieţii monahale. Acolo avea să fie lăsată în pace, se putea gândi la poziţia ei, îşi putea privi viaţa cu claritate pentru a şti cum să acţioneze mai departe.

Aşa că, la câteva săptămâni după nuntă, plecă să cugete asupra problemelor ei în mănăstirea clariselor, unde îi fusese pusă la dispoziţie o chilie liniştită şi unde era înconjurată de măicuţe blânde.

Era însă de neacceptat ca soţia moştenitorului din Ferrara să rămână închisă şi separată de lume prea mult timp, aşa că perioada de contemplare liniştită a Lucreziei se destrămă ca o vrajă.

Curând se afla din nou în camerele cu balcon pentru a descoperi că, în absenţa ei, nu se schimbase nimic. Încă existau aceleaşi conflicte între servitorii ei şi cei din Ferrara; vizitele soţului ei rămăseseră ocazionale, arătându-i destul de clar că nu avea nici o intenţie să încerce să aplaneze conflictul dintre ea şi tatăl lui, şi că datoria lui, care era să o lase însărcinată, se împlinise rapid.

Ducele o vizita în modul lui oarecum ceremonios, dar nu venea să discute despre venitul ei. De fapt, credea el, fusese destul de mărinimos atunci când îi oferise 10000 de ducaţi pe an. Ba chiar insinuase că, dacă luase mulţi bani de la tatăl ei, fusese din cauză că demnitatea familiei Este

avea de suferit prin acceptarea unei Borgia în mijlocul ei, fiind aşadar normal să se ceară un preţ ridicat.

Veni însă la ea şi cu alte plângeri.

— Fata mea, spuse el, există două servitoare de-ale tale al căror desfrâu naşte scandal la curtea mea.

— Şi cine sunt acestea? întrebă ea.

— Verişoara ta, Angela Borgia, şi Nicola sieneza.

— Te rog, milord, spune-mi în ce fel te-au ofensat aceste doamne.

— Aud că fiii mei, Ferrante şi Giulio, sunt amorezaţi de ele, iar aceste două doamne nu sunt atât de virtuoase pe cât ar trebui.

— Sper că nici admiratorii lor nu sunt la fel de lipsiţi de virtute, începu Lucrezia, altfel mă tem că vor exista consecinţe.

— Ferrante şi Giulio sunt bărbaţi. Trebuie să înţelegi că există o diferenţă. Nu va exista nici o căsătorie între fiii mei şi aceste doamne. Aş prefera să nu mai existe alte scandaluri în continuare.

— Le interzici să se întâlnească? Atunci, milord, te rog să le spui fiilor tăi despre această neplăcere. Tu ai mai multă autoritate din punctul acesta de vedere decât mine.

— Deja mi-am făcut clare dorinţele. Nu vor mai face vizite în apartamentul acesta în fiecare noapte, aşa cum s-a întâmplat până acum.

— Deci le vei interzice să vină aici.

— Nu le interzic. Le-am spus că pot veni, dar nu mai mult de două ori pe săptămână, şi numai atunci când sunt şi alţii de faţă.

— Voi respecta dorinţa ta, atât cât îmi stă în putere, spuse Lucrezia, dar trebuie să înţelegi că, deşi doamnele îmi sunt supuse, nu am nici o putere asupra fiilor tăi.

— Ştiu asta, zise ducele, dar îţi cer să nu le încurajezi zbenguielile.

Lucrezia îşi plecă supusă capul.

Ducele se mai uită o dată la draperiile extravagante şi Lucrezia văzu că, în timp ce făcu asta, calculă repede şi preţul. Zâmbi cu tristeţe şi făcu o reverenţă când acesta ieşi din apartament.

Era imposibil să îi forţezi pe tinerii prinţi să renunţe la poveştile lor de dragoste. Mai ales Giulio, care era foarte înflăcărat, iar Angela nu îl descuraja deloc. Cât de departe ajunsese relaţia lor? se întrebă Lucrezia. Nu îndrăzni să o întrebe pe Angela; şi nici nu dorea să facă vreo indiscreţie. Nu-i stătea în fire să impună reguli stricte care aveau să ducă la nefericirea unor îndrăgostiţi. Aşa că renunţă să pună întrebări nepotrivite şi lăsă treburile să-şi urmeze cursul firesc.

Ea însăşi se gândea mult la copilul pe care urma să-l aibă. Se afla încă în prima etapă a sarcinii, dar tânjea după un copil. Deseori se gândea la Giovanni şi Rodrigo, rămaşi la Roma, şi se întreba când avea să i se permită să-i aibă în preajmă. Gândul de a sugera aşa ceva o umplea de amărăciune. Ducele Ercole nu era prea săritor să o ajute; ce ar fi spus dacă i-ar fi cerut permisiunea să-şi aducă fiii în Ferrara? Ideea aceasta trebuia să mai aştepte. Aşa că se abandonă complet gândurilor legate de noul copil.

În cămăruţele cu balcon veniră unii din cei mai interesanţi oameni din Ferrara. Scriitorii şi muzicienii simţeau că atmosfera de acolo era mai prietenoasă decât în apartamentele principale din castel. Printre cei care veniră se afla un bărbat care îi trezi imediat interesul Lucreziei. Acesta era Ercole Strozzi. Strozzi făcea parte dintr-o familie florentină foarte bogată. Fuseseră bancheri şi veniseră în Ferrara cu câţiva ani în urmă, primind multe privilegii din partea ducelui Ercole.

Acest lucru se datora, probabil, faptului că erau pricepuţi în afaceri. Ştiau cum să facă bani şi cum se

puteau creşte taxele. Din moment ce se dovediseră a fi un bun de valoare pentru Ferrara, ducele Ercole era gata să le ofere titluri nobiliare. Tito Vespasiano Strozzi era şi poet, pe lângă faptul că era un bancher strălucit, iar acest lucru îl făcea de două ori mai iubit de duce, care era binevoitor cu fiul lui, Ercole Strozzi.

Alfonso se afla în una dintre rarele sale vizite de seară în apartamentul Lucreziei, când Ercole Strozzi veni pentru prima oară la ea. Alfonso stătea alături de Lucrezia şi cânta la violă cu acea măiestrie aproape de geniu, care părea total nepotrivită cu un om de felul lui. Invitaţii ascultau fermecaţi, când Ercole Strozzi se strecură în încăpere cu prietenul pe care voia să i-l prezinte Lucreziei.

Ercole Strozzi avea un aer distins. Fără a fi arătos, era elegant; şchiopăta şi mergea cu ajutorul unei cârje.

Lucrezia îl privi în ochi în timp ce Alfonso continua să cânte. Ercole Strozzi se uită la ea cu admiraţie şi surprindere, reacţii pe care le citise şi pe chipul altora, dar care păreau diferite venind din partea lui. El se înclină şi rămase perfect nemişcat în locul în care se afla, pentru că în aceste camere nu se punea preţ pe formalităţi, ci pe artă, care era considerată cea mai importantă.

Când Alfonso termină de cântat, Strozzi înaintă, îi luă mâna Lucreziei şi se aplecă asupra ei.

— E cel mai important moment din viaţa mea, ducesă, zise el.

— Atunci, prietene, cu siguranţă ai o viaţă simplă şi lipsită de aventuri, observă cu sarcasm Alfonso.

Strozzi zâmbi uşor şi cu un aer de superioritate. Relaţia sa cu ducele îl absolvea de obligaţia de a fi prea respectuos cu fiul bădăran al acestuia. Era adevărat că, într-o zi, Alfonso avea să fie duce de Ferrara, dar era inutil ca Strozzi să încerce să obţină favoruri de la el; nu ar fi reuşit niciodată, indiferent cât ar fi încercat. El şi Alfonso

aveau păreri atât de diferite încât era imposibil să existe vreodată înţelegere între ei.

— Nu i-aş zice chiar aşa, spuse Strozzi, care încă o mai privea pe Lucrezia în ochi, dar tot aş insista că acesta e cel mai important moment.

Alfonso zbucni într-un hohot de râs.

— Strozzi este un curier, sau cel puţin aşa îi place să zică. Mai e şi poet. Nu-i lua cuvintele prea în serios, Lucrezia. Ei bine, Strozzi, care sunt ultimele tale versuri? Odă către un trandafir roşu sau o ciuboţica-cucului cea palidă?

— Îţi face plăcere să râzi de alţii, spuse Strozzi, însă chiar dacă de mine poţi râde cât doreşti, trebuie să recunosc că mă întristează să aud cum înjoseşti poezia.

— Sunt un tip grosolan, după cum ştii prea bine, zise Alfonso, apoi se uită în jur, la ceilalţi invitaţi. Câtă eleganţă la aceste doamne şi domni! La aceşti artişti! Ce drept am să stau între ei, tocmai eu, care miros a fierărie?

— Eşti binevenit aici, interveni Lucrezia repede. Am fi mulţumiţi dacă ai veni mai des.

El o gâdilă sub bărbie, pentru că, într-o asemenea companie, îi plăcea foarte mult să atragă atenţia asupra manierelor sale grosolane.

— Hai, nevastă, începu el, să spunem adevărul. O să te bucuri când voi pleca. Pentru un om simplu ca mine, adevărul e mai interesant decât preţioasa voastră poezie.

Puse o mână pe umărul lui Strozzi cu atâta putere, încât poetul aproape că-şi pierdu echilibrul şi fu nevoit să se sprijine bine în cârja lui.

— Nu este aşa... spuse Lucrezia, dar el o întrerupse.

— Adio, soţie. Vă las cu arta voastră. Plec spre acele locuri care sunt mai potrivite pentru spiritul şi gusturile mele animalice. Adio tuturor, adăugă şi, râzând, părăsi apartamentul.

În urma lui se lăsă o scurtă tăcere, pe care Strozzi o sparse primul.

— Mă tem că a plecat din cauză că am venit eu aici.

— Nu trebuie să te învinovăţeşti, spuse Lucrezia. Eu nu dau vina pe nimeni. El vine rareori pe-aici şi, în afară de dăţile în care cântă la violă, pare să nu fie deloc interesat de ce se petrece aici.

— Nu o să mă placă niciodată, zise Strozzi.

— Poate pentru că nu te cunoaşte.

— Ştie destule lucruri despre mine care nu îi plac. Pe de o parte, sunt poet. Pe de alta, sunt schilod.

— Sigur nu te poate urî din aceste motive.

— Pentru un specialist în tunuri, poezia pare un lucru prostesc. El este puternic, nu a cunoscut nici o zi de boală în viaţa lui. Se uită cu groază la orice persoană care nu este perfectă din punct de vedere fizic. Aşa fac de obicei oamenii fără cusur din punct de vedere fizic, dar mai puţin înzestraţi din punct de vedere al inteligenţei.

Un zâmbet de-abia schiţat i se citi pe buze şi Lucrezia simţi un fior de milă, reacţie pe care Strozzi nu o intenţionase. Lui Strozzi nu îi părea rău pentru el însuşi; nu ar fi schimbat locul cu Alfonso. Strozzi era atât de inteligent, încât învăţase de timpuriu să transforme boala sa într-un avantaj. Relaţiile sale de dragoste se desfăşurau cu o eleganţă care i s-ar fi părut de neînţeles lui Alfonso d’Este, dar erau numeroase şi pe cât de satisfăcătoare dorea el să fie. Acum, venise să o cucerească pe Lucrezia şi să îşi câştige pălăria de cardinal.

Rămase alături de ea întreaga seară şi nu întârzie să o asigure pe Lucrezia că are în el un prieten care o va face să uite de toată primirea rece de care a avut parte la curtea Este.

Nu putea dansa. Arătă spre cârja lui.

— M-am născut cu un picior deformat, îi zise. În tinereţe, acest lucru mi-a adus multă durere şi multe eşecuri, dar acum nu mai este aşa, pentru că mi-am dat seama că cei care mă dispreţuiesc pentru diformitatea mea nu sunt demni să-mi fie prieteni. Mă gândesc la ea ca la o povară pe care a trebuit s-o port, până mi-am dat seama că, tocmai din cauza ei, am ajuns să îmi dezvolt alte calităţi; atunci a fost de parcă povara s-a destrămat şi s-a transformat într-o pereche de aripi.

— Eşti şi filosof, nu numai poet, observă Lucrezia, iar mie îmi place filosofia ta.

— Am permisiunea ta să vin mai des în aceste apartamente? Simt că avem multe să ne spunem unul altuia.

— Te aştept mâine, îi zise Lucrezia.

Când o vizită în noaptea aceea, Alfonso fu neobişnuit de vorbăreţ. Ea se afla în pat când el intră în apartament plin de vioiciune.

— Deci Strozzi a găsi o cale de-a ajunge în apartamentele tale, nu? spuse el. Cel mai important moment din viaţa lui! Alfonso izbucni într-un râs asurzitor. Înţelegi ce înseamnă asta, nu? În sfârşit, are o şansă – sau cel puţin aşa crede el – să obţină o pălărie de cardinal. Chiar prin fiica papei! Cum altfel ar putea ajunge în preajma acestuia? Alfonso mişcă din deget spre ea. Fii atentă ce spun, nu va dura mult şi va cere pălăria aia.

— Cred că te înşeli, Alfonso, spuse ea. Tu îi judeci pe toţi după... după oamenii pe care îi cunoşti aici. El are o anumită delicateţe în comportament.

Această remarcă îl făcu pe Alfonso să râdă şi mai tare.

— Ştie cum să se poarte cu doamnele, aşa-i? Nu cu femeile... ci cu doamnele. Strozzi nu s-ar uita la o simplă servitoare. Ce folos i-ar aduce ea? Îţi spun că o pălărie de cardinal înseamnă mai mult pentru el decât oricare dintre

zâmbetele tale binevoitoare. Nici măcar nu s-ar uita la o fată de la bucătărie. Nu ar înţelege ce i-ar putea oferi una ca ea. Ar şti numai că nu are de dat pălării de cardinal.

— Ar fi mai bine pentru noi dacă ai fi mai puţin interesat de darurile fetelor de la bucătărie, începu Lucrezia. Dacă ai duce o viaţă oarecum potrivită cu rangul pe care îl porţi, e posibil să...

Dar Alfonso era deja în pat şi nu-l mai interesa conversaţia.

Strozzi vorbi, încurajat de sunetul muzicii.

— Nu fac nici un secret din faptul că ambiţia vieţii mele e să obţin o pălărie de cardinal, draga mea ducesă.

— Este o ambiţie lăudabilă, îi zise Lucrezia.

— Şi cunoscând dragostea pe care ţi-o poartă tatăl tău, simt că, dacă m-ai considera demn de asta, ai putea-o convinge pe Sfinţia Sa că nu aş face de râs Sfântul Colegiu.

— Sunt sigură că ai onora Sfântul Colegiu, îl asigură Lucrezia.

Strozzi se aplecă mai aproape de ea.

— Aş fi dispus să cheltuiesc chiar şi 5000 de ducaţi pentru a-mi îndeplini dorinţa.

— Este o sumă mare, spuse Lucrezia.

— Familia mea este bogată, iar eu simt că trebuie să ies în lume. Am viaţa mea de trăit în alte locuri decât în Ferrara.

— Îi voi scrie tatălui meu. Cred că prietenia pe care mi-ai arătat-o îl va mulţumi mai mult decât cei 5000 de ducaţi.

— Sunt recunoscător.

Ochii lui frumoşi o priveau grăitor. Ea îi zâmbi. Îşi dădea seama că, în ciuda primirii glaciale de care avusese parte, în sfârşit îşi făcea propria curte şi viaţa începea să devină mai interesantă.

— Cred că duci dorul Romei, zise el brusc.

— Mai mult decât pot spune.

— Fără îndoială, Ferrara îţi pare mult mai plictisitoare.

— Este atât de diferită de Roma. În Roma erau atâtea lucruri de făcut. Erau atât de multe prăvălii pline de lucruri minunate.

— Deci crezi că prăvăliile din Roma sunt cele mai bune din Italia?

— Da, într-adevăr. Cele din Neapole sunt nemaipomenite, dar cred că Roma e pe primul lor.

— Nu ai văzut prăvăliile din Veneţia?

— Nu.

— Atunci trebuie să îţi spun că au şi acolo bijuterii... pânzeturi... care să pună în umbră tot ce ai văzut vreodată în Roma.

— Chiar aşa?

— Exact. Veneţia este centrul negustorilor. Acolo se adună toţi din nord şi sud; şi marfa lor cea mai bună e cumpărată de negustorii din Veneţia. Văd că ai un gust rafinat. Pot să spun că nu am văzut veşminte de un asemenea stil? Catifelele şi brocarturile tale sunt foarte frumoase; nu am mai văzut ceva atât de frumos în afară de cele din Veneţia.

Continuă să îi povestească despre frumuseţile Veneţiei, despre cultura şi bogăţiile sale. Strozzi avea mulţi prieteni în oraşul acela, dar pe nici unul dintre ei nu îl aprecia la fel de mult ca pe Pietro Bembo. Desigur, Lucrezia ştia cine era Pietro Bembo. Cel mai mare umanist din Italia şi unul dintre cei mai iscusiţi poeţi. Strozzi mărturisi că îi aprecia foarte mult prietenia şi se simţea onorat de ea.

— Îi cunosc bine opera, spuse Lucrezia. Sunt de acord cu tine că numai o minte strălucită poate născoci aşa ceva. Acum te invidiez mai mult ca niciodată pentru

vizitele tale la Veneţia. Acolo vei fi cu prietenul tău poet. Vă veţi plimba împreună prin oraşul acela frumos; vei colinda prin prăvăliile negustorilor, căutând comori. O, da, doresc foarte mult să cunosc Veneţia.

— Eşti o femeie frumoasă şi nu ar trebui să ţi se refuze nimic. Eu aş putea aduce Veneţia la tine, într-o oarecare măsură. Desigur, îi voi vorbi despre tine prietenului meu, Pietro Bembo; îi voi spune de farmecul şi eleganţa ta. Îl voi face să te cunoască şi tu să-l cunoşti pe el. Cu permisiunea ta, voi căuta prin prăvăliile din Veneţia cele mai fine catifele şi brocarturi şi ţi le voi aduce aici pe cele mai frumoase, având broderiile cele mai delicate, ca să poată fi folosite la rochii demne de a fi purtate de tine.

— Eşti bun, prietene, dar eu n-aş putea cumpăra aceste lucruri. De când mă aflu în Ferrara, nu mai sunt bogată.

— Tu eşti fiica papei. Voi spune lucrul acesta şi nici un negustor din Veneţia nu va refuza să-ţi ofere ce doreşti.

— Îmi eşti un foarte bun prieten, îi spuse ea.

El îi ridică mâna şi i-o sărută.

— Cea mai mare ambiţie din viaţa mea e să fiu cel mai bun prieten pe care l-ai avut vreodată, doamnă.

— Credeam că ambiţia cea mai mare e să porţi o pălărie de cardinal, zise ea.

— Nu, răspunse el încet. Brusc, am descoperit că nu îmi mai doresc pălăria aia.

— Vorbeşti serios?

— Da. La ce mi-ar folosi să fiu la Roma, când ducesa mea trebuie să rămână în Ferrara?

Ercole Strozzi era stăpânit de un entuziasm interior. Gândurile lui se îndreptau mereu spre Lucrezia. Îi plăcea tot ce vedea la ea, într-un asemenea mod încât devenise o provocare. Se părea că Lucrezia voia să fie dominată. El voia să domine. Nu căuta să-i fie amant; relaţia lor trebuia

să fie de o natură mult mai subtilă. Alfonso îi satisfăcea apetitul sexual al Lucreziei, iar lui Ercole i s-ar fi părut grosolană şi mizeră o relaţie trupească între ei. El fusese amantul multor femei şi nu avea de câştigat nici o satisfacţie dintr-o nouă aventură.

Faptul că şchiopăta fusese un imbold pentru Strozzi, care dorea să fie diferit de ceilalţi, în aspectele esenţiale. Avea o tendinţă spre feminitate care reieşea din faptul că iubea eleganţa, că avea gusturi rafinate la haine şi că deţinea cunoştinţe despre veşmintele purtate de femei. Această caracteristică feminină îl împingea să îşi arate masculinitatea. Artistul din el voia să creeze. Nu era destul să scrie poezie; în timp ce suferea din cauza infirmităţii sale şi era conştient de natura lui feminină, el dorea să modeleze minţile celor din jurul lui, să le ghideze acţiunile, să se bucure la gândul că cei pe care căuta să îi modeleze erau, într-un fel, creaţiile sale.

Lucrezia, blândă şi foarte feminină, atât de dornică de prieteni în acest tărâm ostil, părea să fie subiectul ideal; persoana a cărei viaţă ar putea-o aranja, al cărei caracter l-ar putea modela după gustul lui.

El o putea sfătui în legătură cu rochiile, îi putea arăta farmecul unei mode pe care ajunsese să o cunoască de mult timp. Acum mergea la Veneţia ca să aleagă lucruri pentru ea. Tot aspectul ei exterior avea să fie creaţia lui, aşa cum, în timp, va fi şi sufletul ei.

Lucrezia avea un suflet sensibil; iubea poezia. Era adevărat că nu fusese educată la Roma aşa cum fusese Isabella d'Este, de exemplu. El avea să îndrepte acest lucru; o va încuraja să devină o intelectuală; îi va hrăni dragostea pentru poezie. Dorea să fie creatorul unei noi Lucrezia.

Acestea erau gândurile lui când ajunse în Veneţia şi începu să se uite prin mărfurile negustorilor sau să

cumpere satinuri cu modele superbe şi catifele de multe culori.

— Sunt pentru Lucrezia Borgia, ducesă de Ferrara şi fiica papei, explica el, adăugând că venise de la Ferrara în Veneţia şi era însărcinat să facă diverse comisioane pentru ea.

Nu exista negustor în Veneţia care să nu fie dornic să-şi dea cele mai de preţ mărfuri pentru fiica papei.

După ce Strozzi termină cumpărăturile, îl vizită pe prietenul lui, poetul Pietro Bembo, care îl primi cu mare plăcere. Pietro era un bărbat frumos de treizeci şi doi de ani; nu era atrăgător numai datorită trăsăturilor sale fizice. Avea o reputaţie cunoscută în întreaga Italie; era cunoscut drept unul dintre cei mai însemnaţi poeţi ai timpurilor sale şi, din acest motiv, ar fi fost mereu bine primit în Ferrara, Urbino sau Mantova, dacă ar fi dorit să viziteze acele locuri.

Pietro era un cuceritor şi avea multă experienţă cu femeile. De data asta era îndrăgostit de o femeie frumoasă din Veneţia, pe nume Elena, dar relaţia lor de dragoste se derula ca toate aventurile lui, şi Pietro, care găsea că i-e foarte greu să scrie când e stăpânit de frământări interioare de acest gen, tânjea să găsească un refugiu liniştit. El şi Strozzi se împrieteniseră de când se întâlniseră în Ferrara, în urmă cu câţiva ani. Le plăcea acelaşi gen de poezie, se devotau cu pasiune oricărui fel de literatură şi aveau în comun faptul că detestau banalitatea.

— Sunt supărat pe Elena, spuse Strozzi. Îmi închipui că ea este motivul pentru care ai rămas atât de mult în Veneţia.

— Mă gândesc să plec din oraş, zise poetul pe un ton apăsat.

Strozzi se bucură să audă asta.

— Am cumpărat materiale fine din Veneţia, spuse el. Ce mătăsuri, ce materiale! Nu ai mai văzut aşa ceva.

— Mătăsuri şi materiale? Ce să faci tu cu asemenea frivolităţi?

— Le-am cumpărat în numele unei doamne... noua ducesă de Ferrara.

— A! Lucrezia Borgia. Spune-mi, chiar e un monstru?

Strozzi râse.

— Este cea mai elegantă şi sensibilă fiinţă pe care am văzut-o vreodată. E splendidă! Păr auriu, ochi atât de luminoşi că împrumută culoarea rochiilor sale. Delicată. Fermecătoare. Şi o mare iubitoare de poezie.

— Am auzit nişte poveşti...

— False. Sunt toate false. Numai destinul nefericit a adus-o să se mărite cu necioplitul ăla de Alfonso.

— I se pare că e un destin nefericit?

Strozzi îl privi un ochi gânditori.

— Nu o înţeleg pe de-a-ntregul. A învăţat să îşi ascundă gândurile. Se pare că Alfonso nu o deranjează prea mult. Când mă gândesc la el, aşa necioplit şi lipsit de maniere cum e, şi la ea, atât de sensibilă, de delicată, mă cutremur. Cu toate astea, are o forţă interioară nemaipomenită.

— Eşti fermecat de ducesa ta.

— Aşa cum ai fi şi tu, dacă ai vedea-o.

— M-ai făcut curios, recunosc.

— Poate că vă veţi întâlni într-o zi.

Poetul căzu pe gânduri.

— O zeiţă delicată, măritată cu Alfonso d’Este! Cine nu o cunoaşte, ar spune: „Sărmana Lucrezia”.

— Tu nu o cunoşti pe Lucrezia. Şi nici eu. Nu sunt sigur că Lucrezia însăşi se cunoaşte pe sine.

— E greu de descifrat ce spui tu.

— Ea mă face să vorbesc astfel.

— Văd că eşti cu totul absorbit de persoana ei. Nu te-am văzut niciodată până acum atât de captivat de o femeie. Cred că de-abia aştepţi să te întorci în Ferrara cu mătăsurile şi pânzeturile tale.

Strozzi zâmbi.

— Dar hai să vorbim despre tine. Văd că nu ai linişte. Eşti sătul de Elena. De ce nu te duci la vila mea din Ostellato?

— Şi ce să fac acolo?

— Ai avea linişte să-ţi scrii poeziile.

— Ai veni să mă vizitezi acolo?

— Poate. Poate o voi convinge pe Lucrezia să călătorească până acolo. Nu e departe de Ferrara.

Poetul zâmbi şi Strozzi văzu că extraordinar de frumoasa ducesă, cu o reputaţie atât de rea, pe care o descrisese ca fiind sensibilă şi naivă, începea să îi aprindă imaginaţia lui Pietro la fel cum i se întâmplase şi lui.

Strozzi era bucuros. Dorea să îi modeleze pe cei doi. Voia să îi facă să se întâlnească în vila sa mare din Ostellato şi să vadă efectul pe care îl vor avea unul asupra celuilalt.

Când se întoarse la Ferrara, Strozzi văzu că toropeala verii se dovedea a fi o încercare grea pentru Lucrezia. Suferea din pricina sarcinii, iar relaţiile cu ducele Ercole se înrăutăţiseră.

Era încântată de catifelele, mătăsurile şi pânzeturile pe care i le cumpărase Strozzi, şi aceste noutăţi îi mai ridicară moralul puţin. Era interesată şi de poveştile lui despre poetul Pietro Bembo şi organiză o petrecere, în timpul căreia Strozzi citi cele mai noi versuri ale tânărului.

Dar acestea erau episoade izolate, şi Strozzi vedea că ea suferea prea mult pentru a fi cu adevărat interesată de materialele fine sau de poeţii absenţi.

Lucrezia ceru să i se lucreze în Veneţia un pătuţ frumos, în aşa fel încât să îl aibă cu mult înainte de naşterea copilului.

— Este o extravaganţă, spuse ea, şi ştiu prea bine că ducele va fi şocat când îl va vedea, dar nu îmi pasă. Am ajuns să cred că singura plăcere pe care o mai am pe căldura asta e să îl şochez pe duce.

Alexandru auzise acum de oferta de 10000 de ducaţi pe care fiica sa o primea ca venit anual şi se înfurie.

— Nu se poate aştepta cineva ca fiica mea să trăiască din milă, strigă el şi îi aminti bătrânului duce de cei 100000 de ducaţi pe care îi primise ca zestre, pe lângă celelalte beneficii.

Alexandru mai scrisese că auzise de faptul că Lucrezia fusese tratată cu dispreţ în timpul nunţii şi că ar dori ca ducele Ercole să afle că nu este nicidecum mulţumit de asta, dar, din fortăreaţa lui din Ferrara, ducelui îi păsa prea puţin de papalitate. Lucrezia declară că mai degrabă ar muri de foame decât să accepte suma meschină de 10000 de ducaţi pe an. Dădu un banchet pentru duce în apartamentele sale şi folosi toată argintăria gravată cu emblema taurului care paşte, cu pajura Neapolelui şi cu cele ale familiei Sforza. Dorea ca ducele să ştie că ea nu depindea de el.

Ducelui îi pica tocmai bine, deoarece nu mai trebuia să-şi facă griji pentru ea. El era mulţumit să-şi economisească banii.

Şi după asta, când veni să îi facă o vizită, descoperi că uşile cămăruţelor cu balcon îi erau închise.

Totuşi, el nu dorea ca antipatia dintre ei să fie atât de evidentă, astfel încât aceste mici dispute fură aplanate, deşi rămânea de neclintit – la fel ca Lucrezia – în privinţa banilor.

Lucrezia descoperi că această sarcină era mai obositoare decât celelalte. Ea devenise mai impulsivă şi, cu toate că nu simţea o ostilitate intensă faţă de duce, era mai puţin iertătoare decât înainte.

Petrecu apoi câteva săptămâni la palatul Este din Belriguardo şi, când porni înapoi spre Ferrara, ducele îi ieşi în întâmpinare pentru că era din ce în ce mai deranjat de zvonurile care se răspândeau despre disputele lor.

Ştiind că venea în întâmpinarea ei, Lucrezia întârzie intenţionat, astfel că ducele să văzu nevoit să o aştepte în plin soare. Când ajunse la locul de întâlnire, Lucrezia emana prospeţime după ce se odihnise la umbră, şi nu se arătă prea îngrijorată văzându-l încins de căldură şi furios. Ducele îşi dădu seama că blânda şi drăguţa Lucrezia avea şi o altă faţă.

Guidobaldo di Montefeltre, duce de Urbino, stătea în grădinile mănăstirii din afara zidurilor oraşului. Era luna iunie – o plăcere să stai la umbră. Acum, suferea mai puţin decât de obicei şi se gândea cât de plăcut era să se bucure că scăpase de dureri, să simtă pacea şi liniştea dimprejurul lui.

Soţia lui, Elizabetta, se afla în vizită în Mantova. Probabil că ea şi Isabella îşi băteau capul pentru a discuta ultimul scandal care îi implica pe cei din neamul Borgia, bănui el. Isabella îl îmboldea pe tatăl ei să rămână de neclintit şi să nu îi dea miresei nici un ducat peste 10000 pe an.

Cât de mult o urau cele două femei pe mireasa din Ferrara! Pe Elizabetta o înţelegea într-o oarecare măsură, dar în cazul Isabellei era vorba numai de gelozie. Înainte să pornească pe drumul spre Mantova, o îndemnase pe Elizabetta să uite de ranchiuna ei.

— Astea sunt neplăcerile războiului, îi spusese el. Nu e drept să o învinuiţi pe Lucrezia pentru ce mi s-a întâmplat mie.

Atunci, Elizabetta ţipă:

— Ai plecat tânăr şi sănătos. Te-ai întors schilod. Alexandru ar fi putut să mi te aducă înapoi... la fel cum ai plecat, dar el te-a lăsat în închisoarea aia infectă. Nu era problema lui, a zis. Nu îi mai erai de folos. Crezi că voi uita vreodată asta?

— Totuşi, Elizabetta, spuse el, e greşit să dai vina pe fată.

— Dau vina pe toţi. Aş vrea să-i văd pe toţi Borgia cum suferă, aşa cum te-au făcut pe tine să suferi.

Acum, amintindu-şi, Guidobaldo dădu din cap. Ce bucurie mai avea în viaţă cineva, dacă simţea numai ură? Ca să trăiască în linişte, omul trebuia să uite de insultele şi rănile din trecut; şi acesta era lucrul pe care încercase să îl facă. Chiar în acest moment, Cesare Borgia trecea prin Urbino, pe drumul dinspre Romagna spre Roma. Ceruse permisiunea ca să treacă. Elizabetta l-ar fi refuzat, chiar dacă ar fi ştiut că refuzul ar fi aruncat Urbino în război. Ar fi strigat: „Nu voi face nici o concesie familiei Borgia, indiferent cât de mică ar fi. Să ia calea mai lungă, care ocoleşte Urbino. Să ştie că noi nu uităm. El a râs de tine pentru că ţi-ai pierdut bărbăţia, dar ştie că de vină pentru asta este tatăl lui.” Atunci ar fi trebuit s-o împace, să îi spună că refuzul ar fi însemnat război. Aşadar, era bucuros că ea se afla în Mantova şi că evitaseră una dintre acele scene neplăcute din punct de vedere emoţional, în care i se amintea cât de mult însemna pentru ea infirmitatea lui.

Sorbind dintr-o cupă de vin, Guidobaldo se întrebă unde aveau să ducă toate astea. Era posibil să se întâmple aşa cum preziceau unii, că pe măsură ce teritoriul lui Il Valentino creştea, la fel avea să crească şi dorinţa lui de a-

l face şi mai mare? Putea el să stea liniştit dacă întreaga Italie nu era la picioarele lui?

Nenorocite gânduri. Fuseseră prea multe războaie. Soldatul bătrân din el era obosit şi nu mai putea lupta. Acum se bucura de un vin bun, de umbra plăcută şi de gândul că Elizabetta era departe, în Mantova.

Când să aţipească, îl trezi tropăitul copitelor de cai. Auzi voci venind din depărtare.

— Ducele! Este aici? Atunci, te rog, du-mă la el imediat.

Bănuise oare despre ce era vorba, în acele scurte clipe care se scurseră până să ajungă mesagerul la el?

Elizabetta avea dreptate când spusese că un om e prost dacă are încredere într-un Borgia. El îşi lăsase teritoriul neapărat şi, în acest moment, Il Valentino şi trupele sale nemiloase puteau fi chiar în oraş.

Mesagerul îngenunche în faţa lui.

— Milord, nu avem nici un moment de pierdut. Il Valentino a intrat în Urbino. A pus stăpânire pe oraş. Devastează palatul. Îşi trimite soldaţii să te caute şi ştie că eşti aici. Pe cal, milord! Fugi şi salvează-ţi viaţa!

Aşa că Guidobaldo di Montefeltre, păcălit de două ori de Borgia, sui pe cal şi porni în galop spre Mantova, cu toată graba pe care o putea suporta trupul lui schilod.

Când ajunse acolo, veştile despre cele întâmplate deja se răspândiseră. Elizabetta se retrăsese în apartamentele ei, copleşită de durere şi de griji. Isabella şi Francesco îl consolară, făcându-l să se simtă bine-venit şi insistând că trebuie să se odihnească.

— Blestemul să cadă pe aceşti Borgia! strigă Isabella.

Dar, când rămase singură cu soţul ei, Francesco observă privirea bănuitoare din ochii ei.

— Guidobaldo a fost un prost să-l lase pe Il Valentino să intre liber în Urbino, declară ea. Ce l-o fi apucat?

— Este sătul de război. Nu mai e tânăr. Asta s-a întâmplat cu Guidobaldo.

Isabella măsura apartamentul cu paşi mari. Vedea cu ochii minţii palatul din Urbino şi frumoasa colecţie de statui a Elizabettei, pentru care o invidiase întotdeauna. Îi ceruse lui Michelangelo să facă şi pentru ea ceva asemănător cu acel *Cupidon adormit* al ei, dar artiştii nu lucrau pe comandă. La fel era şi cu Leonardo da Vinci; nu putea fi convins să facă ceva frumos în această perioadă, pentru că era preocupat de un nou sistem de canalizare, despre care era sigur că va putea să reducă multe din cauzele molimei periodice de ciumă. Cel puţin, gândi Izabella, Borgia nu ar distruge ceva atât de frumos.

Francesco o urmărea cu acea expresie înţeleaptă în ochii săi obosiţi.

Ea se întoarse spre el într-o criză de furie.

— Cum poţi zâmbi? Înţelegi ce înseamnă asta pentru Guidobaldo şi Elizabetta?

Francesco deveni serios.

— Înţeleg prea bine, spuse el. Am zâmbit pentru că m-am gândit la ce-ar putea însemna pentru tine.

— Nu te înţeleg. Ce-ar putea însemna, dacă nu să împărţim tristeţea?

— Ar putea însemna şi o parte din bogăţiile lor.

Îi veni să îl plesnească. Prea făcea pe inteligentul cu obiceiul acesta al lui de a-i citi gândurile.

Isabella îl condamnă pe Cesare Borgia, dar, în acelaşi timp, trimise mesaje în secret către Urbino, afişând o atitudine prietenoasă. Auzise, scria ea, că Cesare pusese stăpânire pe palatul din Urbino, unde se afla o statuie la care râvnea mai mult decât la oricare alta. Tânjea să intre în posesia ei, şi acum, dacă Il Valentino era amabil, spera că o va putea face. Era vorba de *Cupidon adormit*, pe care îl sculptase Michelangelo. De la căsătoria surorii lui cu

fratele ei, ea şi Cesare erau înrudiţi. Dacă îl lăsa inima să îi îndeplinească această dorinţă, nu se îndoia că aveau să fie prieteni, aşa cum trebuie să fie rudele între ele.

Mesajul fu trimis; ea se duse să îi consoleze pe Elizabetta şi pe sărmanul Guidobaldo, iar acuzaţiile pe care i le aducea lui Cesare răsunau prin tot castelul.

Cesare nu era genul de om care să îşi ofere cu uşurinţă prietenia. Găsi *Cupidonul adormit*, şi frumuseţea statuii îl impresionă mult. Categoric, era una dintre piesele lucrate cu cea mai mare măiestrie, din Italia, şi nu era de mirare că Isabella o voia. Ar fi trebuit să i-o trimită Lucreziei? Lucrul acesta ar fi înfuriat-o pe Isabella.

Cesare râse din toată inima. Primul lui impuls fu să trimită statuia în Ferrara, dar apoi ezită. Acum era stăpânul propriului său imperiu şi visa să şi-l mărească. Prin urmare, nu trebuia să cedeze în faţa unor capricii prosteşti. Isabella de Mantova era importantă pentru planurile lui, deoarece era o femeie inteligentă, cu mare influenţă şi, în acest moment, era mai bine să fie prieten cu ea.

Începu să vadă importanţa acestui obiect frumos, care nu putea fi măsurată în bani.

Dacă făcea un astfel de cadou, ce-ar fi trebuit să ceară în schimb? Ducele şi ducesa de Urbino se aflau acum la adăpost în Mantova. Trebuiau să fie exilaţi. Fiica lui Cesare şi a lui Charlotte d’Albret trebuia să aibă un soţ. Moştenitorul din Mantova era renumit ca fiind cel mai frumuşel băiat din Italia. El ştia că fiica sărmanei Charlotte era dezavantajată, pentru că citise printre rânduri toate scrisorile pe care le primise. Era destul de inteligentă, dar nasul ei avea o formă urâtă şi era prea mare chiar şi acum, când era mică. Dacă rămânea la fel de urâtă şi când va creşte, s-ar fi cerut o zestre foarte mare pentru ea. Era mai bine să îi aranjeze o căsătorie acum, când era încă un

copil. Şi de ce să nu intre prin măritiş într-una din cele mai aristocrate familii din Italia? De ce nu cu moştenitorul din Mantova?

Isabella îi dispreţuia pe Borgia şi arătase lucrul acesta în timpul nunţii din Ferrara. El o va răzbuna pe Lucrezia şi, în acelaşi timp, va obţine pentru el un premiu dorit.

Zâmbind către *Cupidon*, se asigură că termenii impuşi de el aveau să fie acceptaţi: exilarea din Mantova a ducelui şi a ducesei de Urbino; logodna fiicei lui cu micuţul şi frumosul Federigo, moştenitorul din Mantova. În schimbul acestor lucruri, Isabella îşi putea primi statuia.

Lucrezia ieşise din baia ei parfumată şi stătea întinsă pe un divan, în rochia ei albastră, când primi veştile.

Angela era cu ea şi o privi surprinsă, pentru că primise veştile fără să rostească vreun cuvânt, iar după ce mesagerul plecă, rămase la fel de nemişcată, privind fix în faţă.

Angela fugi la ea şi o îmbrăţişă.

— De ce eşti tristă? o întrebă.

— Mi-au oferit ospitalitatea lor, răspunse Lucrezia. Ducele a fost curtenitor cu mine.

— Ducesa lui nu a fost. Oribilă creatură! Cu rochia ei de catifea neagră şi cu pălăria neagră arăta ca o cioară bătrână.

— Cesare a cerut cale liberă prin Urbino, spuse Lucrezia, şi i-a fost acceptată cererea, iar când nu a mai fost nimeni care să apere palatul... a pus mâna pe el. Of, de ce face lucruri din astea? De ce mă face să-mi crape obrazul de ruşine?

— Eşti prea sensibilă. Ăsta e războiul, despre care noi nu ştim nimic.

— Ba ştim. Ştiu că ambiţia fratelui meu e ca un animal sălbatic în libertate. Atacă, distruge... distruge totul...

bărbaţi, femei, copii şi respectul de sine. Îmi doresc să nu fi mers niciodată în Urbino.

— Ducele şi ducesa sunt în siguranţă. Cumnata ta, Isabella, va avea grijă de draga ei Elizabetta.

Lucrezia se închise în apartamentele ei. Nu voia să mai vadă pe nimeni şi nici nu mai răsunau muzica şi râsetele din cămăruţe. Se simţea ruşinată şi nefericită.

Angela, Adriana, Girolama şi Nicola încercau să o împace.

— Cel puţin sunt în siguranţă, îi repetau ele. Au ajuns la Mantova. Acolo vor găsi refugiu.

Ele nu auziseră încă ultimele noutăţi: că ducelui şi ducesei de Urbino li se cerea să plece din Mantova şi să se ducă în Veneţia. Ele nu ştiau că micuţul moştenitor din Mantova era logodit cu fiica lui Cesare.

Între timp, Isabella se uita la o splendidă operă de artă, a cărei frumuseţe îi aducea lacrimi în ochi.

Francesco o urmărea şi murmură:

— Într-adevăr, este frumoasă. Se pare că-ţi aduce multă fericire. Ai plătit un preţ foarte mare pentru ea, Isabella.

Era mijlocul lunii iulie şi căldura era insuportabilă.

În Ferrara era epidemie de ciumă şi, spre oroarea celor din palat, una dintre servitoare căzu bolnavă. Angela Borgia se îmbolnăvi de o formă uşoară, lucru care o îngrijoră pe Lucrezia şi mai mult. Ar fi putut izola pacienta, dar răul era deja făcut.

Ceccarella, una dintre cameristele Lucreziei, muri, şi apoi alta, Lisabetta, căzu la pat grav bolnavă.

Apoi se îmbolnăvi şi Lucrezia.

Când ajunseră veştile la Roma, întreg Vaticanul fu cuprins de panică. Papa deveni isteric de frică. Se plimba neîntrerupt prin apartamentul său, rugând sfinţii să vegheze asupra copilei sale iubite şi jurând să facă un

drum de penitenţă la Ferrara, dacă nu supravieţuia. De asemenea, îi trimise câţiva medici în care avea mare încredere.

Îi scrisese mai multe mesaje lui Cesare, implorându-l să se roage şi el alături de tatăl lui ca această mare nenorocire care putea cădea pe capul lor să fie îndepărtată.

Starea Lucreziei era înrăutăţită de sarcina care deja le dăduse motive de îngrijorare, iar doctorii dădeau din cap lângă patul ei. Se temeau că se va întâmpla ce era mai rău.

— Povara copilului va fi prea mult de dus pentru ea, veni verdictul lor. Cel mai bun lucru care s-ar putea întâmpla ar fi să nască un copil mort; atunci am putea reduce febra.

Lucrezia se zvârcolea în pat şi abia dacă era conştientă. Bătrânul duce o vizită şi plânse din cauza bolii ei. Dacă avea să se însănătoşească, declară el, îi va îndeplini dorinţele legate de venit. Va primi cei 12000 de ducaţi pe an.

— Dar o parte din ei vor fi în bunuri, adăugă el repede.

Lucrezia zâmbi uşor înspre el, slăbită de boală.

Din Roma veniră mesaje pline de furie.

— Ducele de Ferrara a adus boala aceasta asupra fiicei mele prin răutatea lui, strigă Alexandru isteric. Dacă păţeşte ceva preaiubita mea fiica, voi şti pe cine să dau vina.

Ducele deveni neliniştit. Cucerirea recentă a cetăţii Urbino fusese alarmantă; spre ce tărâmuri avea să se îndrepte Cesare Borgia mai departe? se întreba toată lumea.

Alfonso plecase în misiune la Pavia, locul unde se instalase Ludovic al Franţei. Moştenitorul din Ferrara plecase acolo ca ambasador al tatălui său, pentru a-l

îmbuna pe regele francez şi, după cum spusese Francesco Gonzaga, împăcându-l pe francez, obţineau acelaşi efect şi asupra aliatului său, Il Valentino. În caz contrar, urmau să fie spânzuraţi pe rând, fără să poată face nimic în această privinţă. Puteau numai spera că teritoriile lor nu urmau pe lista de cuceriri.

Ducele Ercole îi trimise un mesaj urgent lui Alfonso, anunţându-l că soţia lui era pe patul de moarte şi că trebuia să se întoarcă degrabă. Imediat ce reveni în Ferrara, Alfonso se grăbi la patul soţiei sale.

Alfonso nu se simţea deloc în largul său în camera bolnavei. Felul în care arăta Lucrezia, palidă şi istovită, cu ochii lucioşi şi privirea pierdută, îl umplu de groază.

Nici nu ştia ce să-i spună. Îngenunche lângă pat şi îi luă mâinile într-ale lui. Palmele ei erau uscate şi fierbinţi.

— Vei fi bine, spuse Alfonso. Te vei însănătoşi. Vom avea o familie mare... băieţi frumoşi... chiar dacă îl pierzi pe acesta.

Dar Lucrezia nu îl vedea, deşi se uita la el. Alfonso se ridică fără speranţă în picioare.

Ea era pe moarte, aşa se zvonea prin castel. Sarcina fusese dificilă de la început, iar acum că se îmbolnăvise de febră, ce şanse mai avea?

De la papă veneau mesaje furibunde şi pline de tristeţe. Îi implora să îi salveze viaţa Lucreziei şi, în acelaşi timp, îi ameninţa.

„Moartea fiicei mele nu va fi deloc pe placul familiei Borgia”, scria papa, iar familia Este va trebui să fie foarte atentă cum se poartă, pentru că el, Alexandru, credea că nu va fi nici pe placul lor.

Bătrânul duce le ţinu o predică doctorilor. Trebuiau să îi salveze nora. Era imperativ să facă asta. Trebuiau să-şi ia orice precauţiune, să aplice orice leac – indiferent cât de scump –, dar nu trebuiau să o lase să moară.

Prin colţurile castelului, bărbaţii şi femeile de la curte bârfeau. Dacă murea, cei din neamul Borgia vor veni peste noi. Papa şi Il Valentino o iubeau pe această fată mai mult decât orice bun pe care îl aveau.

Starea Lucreziei se înrăutăţea pe zi ce trecea şi se spunea:

— Nu mai rezistă peste noapte.

În timp ce zăcea acolo inconştientă, pe jumătate moartă, fără să ştie ce se petrecea în jurul ei, se auzi dintr-odată un ropot de cai venind în galop.

Un grup mic de călăreţi îşi făcu apariţia, în fruntea cărora călărea un bărbat elegant şi înalt. Acesta sări de pe calul său, aruncă frâiele spre grăjdar şi strigă:

— Duceţi-mă imediat la ducesa de Ferrara.

Unul dintre servitori ieşi în fugă şi îi zise:

— Este imposibil, milord. Ducesa zace aproape în ghearele morţii şi ciuma s-a abătut asupra castelului. Dacă ţii la viaţa ta, nu ar fi trebuit să vii aici.

— La o parte, îi răspunse, şi dacă tu ţii la viaţa ta, mă vei duce în cea mai mare grabă în dormitorul ducesei tale.

Ieşiră şi alţii afară, iar câţiva dintre ei îl recunoscură pe noul-venit. Unul dintre bărbaţi se aruncă în genunchi în faţa lui şi strigă:

— Milord, e ciumă în castel.

Străinul îl lovi cu brutalitate şi îl dădu la o parte, apoi tună:

— Trebuie să mă lupt cu voi ca să pot intra la sora mea?

Atunci, toţi oamenii făcură un pas înapoi, iar bărbatul care fusese lovit rosti cu o voce plânsă:

— Milord, urmează-mă. Te voi duce la ea imediat.

Un fior de groază traversă castelul. Vocile tremurau în timp ce îşi şopteau între ele: „Il Valentino este aici!”

*

Îngenunche lângă pat şi o luă în braţe.

— Iubirea mea, draga mea, sunt aici. Cesare e aici... am venit să te vindec.

Iar ea, care nu recunoscuse pe nimeni până atunci, de data asta deschise ochii, iar cei care priveau scena văzură schimbarea apărută pe chipul ei când şopti:

— Cesare... Cesare... iubitul meu... tu eşti.

El o cuprinse cu braţele. Strigă să i se aducă perne, ca să poată fi sprijinită; îi mângâie părul şi chipul palid.

— Acum sunt aici. Vocea lui arogantă răsună în apartament. Acum vei fi bine.

— O, Cesare... a trecut atâta timp.

El îi luă mâinile şi i le acoperi de sărutări, fără să se gândească la riscul de a se îmbolnăvi şi el.

— Prea mult... prea mult, scumpa mea.

Lucrezia era aproape leşinată pe perne, dar toţi erau conştienţi de noul suflu de viaţă din trupul ei.

Cesare le strigă:

— Lăsaţi-ne! Lăsaţi-ne singuri!

Şi nimeni nu îndrăzni să nu se supună.

Aşteptau cu toţii în faţa camerei. „E un miracol”, şopteau între ei; ea fusese aproape de moarte şi el o readucea la viaţă.

Cesare ceru vin, vin care să o facă să renască, şi, când i se aduse, cei care o văzură rămaseră uimiţi de schimbarea din ea, pentru că era ca şi cum acest om insuflă o nouă viaţă în ea.

„Nu este normal”, se auzi verdictul. Aceşti Borgia sunt mai mult decât oameni. Au putere peste viaţă şi moarte. Se târguiesc cu moartea şi se trezesc din morţi.

Cuvintele ciudate şi de neînţeles pe care le rosteau între ei – pentru că vorbeau în dialectul valencian – sunau ca nişte incantaţii pentru cei care trăgeau cu urechea. Acum îşi aminteau tot dispreţul cu care o trataseră pe

Lucrezia de la sosirea ei în Ferrara, tremurând la gândul că Il Valentino va afla despre asta.

— N-ar fi trebuit să vii, Cesare, spuse Lucrezia, tu, care eşti atât de ocupat cu victoriile tale.

— Prea ocupat să vin la draga mea când e bolnavă de moarte?! Aşa ceva nu se va întâmpla niciodată, iubito. Trebuie să îi trimitem imediat un mesaj tatei.

— Va fi încântat când va afla că ai fost aici.

— Va fi încântat numai dacă îi voi spune că eşti bine din nou. Lucrezia, nu trebuie să mori. Gândeşte-te la asta! Ce-ar mai însemna viaţa pentru noi... pentru tatăl nostru şi pentru mine... dacă te-am pierde?!

— Dar tu ai viaţa ta, Cesare. Toate ambiţiile tale se îndeplinesc.

— Nu ar însemna nimic pentru mine dacă te-aş pierde.

O îmbrăţişă, iar ea plânse puţin.

— Atunci trebuie să mă însănătoşesc. O, Cesare, m-am gândit atât de mult la tine... şi la tatăl nostru. M-am gândit la tine şi la cuceririle tale. M-am gândit la tine în Urbino.

El percepu imediat tremurul din vocea ei şi, pentru că erau momente în vieţile lor în care erau atât de apropiaţi – şi acesta era unul dintre ele – încât îşi puteau citi gândurile, ştiu că Lucrezia era nefericită din cauză că el cucerise Urbino.

— Lucrezia, dragă, spuse Cesare, trebuie să îmi cuceresc regatul. Nu te gândi că acţionez numai pentru mine. Tot ce am câştigat ne aparţine nouă. Să nu crezi că voi uita vreodată asta. Tu... tatăl nostru... copiii noştri... vor beneficia de pe urma cuceririlor noastre. Unul din oraşele mele îl voi da micuţului tău Giovanni. Ce-ai de zis în legătură cu asta? Micuţul Copil al Romei este un Borgia şi nu trebuie să uităm de el.

— Mă faci să mă simt bine, zise ea. M-am gândit deseori la copiii mei.

— Nu jeli, scumpo. Nu ai de ce să te temi pentru ei, atâta timp cât eu şi cu tatăl nostru suntem în viaţă şi avem grijă de ei.

Cesare văzu că îi aduse alinare. Puse mâna pe fruntea ei fierbinte.

— E timpul să dormi, iubito, spuse el. Voi rămâne lângă patul tău şi, cu toate că va trebui să te părăsesc curând, nu va dura prea mult despărţirea. Trebuie să plec, Lucrezia, dar mă voi întoarce.

Aşa că ea adormi, iar el rămase de veghe. Când plecă, a doua zi, toţi vorbeau despre miracol, pentru că se părea că Lucrezia avea să se însănătoşească.

Câteva săptămâni mai târziu, Lucrezia, încă slăbită, stătea rezemată de perne în pat, înconjurată de doamnele ei de companie, când ţipă speriată.

— Încep durerile, spuse ea, şi cum copilul nu era aşteptat decât după încă două luni, tot palatul fu cuprins de panică.

Doctorii veniră în grabă la patul ei şi toate temerile care fuseseră alungate de sosirea lui Cesare renăscură.

Cum putea să rămână în viaţă Lucrezia după o naştere la şapte luni şi după recenta ei boală? Părea imposibil.

Alfonso veni în dormitorul soţiei sale şi îngenunche lângă patul ei. Lucrezia îi zâmbi slab, dar el nu avea să-i ofere o alinare, aşa cum făcuse Cesare.

— Nu plânge, Alfonso, spuse ea. Dacă mor, te vei însura din nou... cu o femeie care, poate, va fi capabilă să îţi dea copii.

— Nu vorbi despre moarte, rosti Alfonso printre lacrimi. Tu nu trebuie să mori. Tu trebuie să trăieşti,

Lucrezia. Dacă vei fi cruţată, eu... eu voi face un pelerinaj la Loreto.

Ea zâmbi. Îşi dădu seama că era dispus să facă un mare sacrificiu în schimbul însănătoşirii ei.

— Pe jos, adăugă Alfonso.

— Of, Alfonso, murmură ea, ce nobil din partea ta! Dar nu trebuie să jeleşti. Mă tem că pruncul nostru va fi pierdut. Mi-au spus că sunt puţine şanse să se nască viu.

— Nu lăsa asta să te supere, spuse Alfonso. Suntem tineri, nu-i aşa? Vom avea mulţi copii. Băieţi... mulţi băieţi.

Acum transpiraţia îi curgea de pe frunte şi durerile deveneau din ce în ce mai dese. Ţipă în agonie şi, la scurt timp după asta, fiica ei se născu moartă.

Aşteptară toată noaptea în timp ce Lucrezia se zbătea între viaţă şi moarte. Dimineaţa, la castel, veni încă o dată în galop Cesare. La vederea lui, speranţele crescură din nou, pentru că toţi credeau în puterile lui supranaturale şi sperau să o readucă la viaţă şi de astă dată.

Ercole şi Alfonso îl întâmpinară cu bucurie.

— Te implor, îi zise Alfonso plâns, salvează-mi soţia. Se pare că numai tu poţi face asta.

Aşa că Cesare se duse în camera bolnavei şi, imediat ce îl privi, ochii Lucreziei se luminară. Ea îl recunoştea, deşi nu fusese conştientă de cei care se aflau lângă patul ei până atunci.

Cesare îngenunche şi o îmbrăţişă; ceru să fie lăsaţi singuri. I se dădu imediat ascultare şi când, în cele din urmă, strigă după cei care mai rămăseseră la uşă, ceru să vină doctorii să-i ia sânge surorii lui.

— Nu mai vreau, mormăi Lucrezia. Lasă-mă să mă odihnesc. M-am săturat de leacuri. Vreau numai să mă duc în pace.

Cesare îi răspunse pe un ton acuzator, în dialect valencian şi, întorcându-se spre cei din jurul patului, spuse că surorii sale trebuie să i se ia sânge acum.

Lipitorile fură aplicate sub privirile lui Cesare. El o ţinea pe Lucrezia de picior şi îi vorbea în tot acest timp. Deşi nimeni nu ştia ce spunea, bănuiră că era ceva amuzant, pentru că, din când în când, Lucrezia râdea, deşi cei din castelul Este nu crezuseră că aveau s-o mai audă vreodată râzând.

Şi aşa, Lucrezia se însănătoşi şi plecă liniştită să schimbe peisajul la mănăstirea Corpus Domini. În timp ce se îndepărta de castel, oamenii din Ferrara se îmbulzeau în jurul litierei sale şi îi urau să se întoarcă deplin refăcută.

Între timp, Alfonso porni în pelerinajul său la Fecioara din Loreto. Jurase să meargă pe jos, lucru care ar fi durat foarte mult timp într-o perioadă în care toate capetele de stat trebuiau să aibă grijă de teritoriile lor, aşa că Alfonso îşi dori să nu fi fost atât de nechibzuit când făcuse jurământul acela. Cu toate astea, acum ă fiica lui se însănătoşise, papa se simţea binevoitor cu toată lumea şi declară că Alfonso ar trebui să primească o dispensă care să îl elibereze de acea parte din jurământ. Va trebui să meargă la Loreto, dar putea să facă drumul călare.

În Corpus Domini, Lucrezia începu să se gândească din nou la viaţă şi, în scurt timp, la haine elegante şi muzică, la compania prietenilor ei şi la un amant care să fie mai puţin brutal decât Alfonso.

VII
MAREA NENOROCIRE

Când Lucrezia se întoarse în cămăruţele ei cu balcon, Ercole Strozzi o aştepta. Lucrezia îşi redobândise frumuseţea fragilă, începuse din nou să îşi spele părul, care arăta mai auriu ca niciodată, dar ea se schimbase, şi asta într-un mod subtil. Era mai spirituală.

Părea bucuroasă că Alfonso nu se afla la castel. După întoarcerea din pelerinaj, începuse să facă un tur al fortificaţiilor militare din Ferrara şi, cum probabil credea că până ce Lucrezia nu avea să fie din nou complet sănătoasă el nu va avea nici o şansă de-a face alt moştenitor sănătos pentru Ferrara, avea de gând să se ocupe de armată şi de amantele lui.

Lucrezia nu era deloc nefericită că fusese lăsată singură. Seratele muzicale continuară. Între ea şi duce exista un armistiţiu. Trimisese la Roma după Jacopo di San Secondo, unul dintre cei mai faimoşi cântăreţi la violă din Italia, iar ducele veni în apartamentele ei pentru a asculta muzica acestui om.

Strozzi continuă să îi aducă materiale fine din Veneţia şi arăta mare interes pentru modul în care aveau să fie folosite. Putea discuta ore întregi despre haine, făcând sugestii care o încântau pe Lucrezia.

Îi citea poezii şi, deseori, aceste versuri erau compuse de Pietro Bembo. Îi şi vorbea des de Pietro.

— Sărmanul Pietro, duce o viaţă singuratică acum în vila mea din Ostellato. Totuşi, e bine pentru munca lui. Îmi vorbeşte de multe ori despre tine.

— Asta pentru că şi tu i-ai vorbit deseori despre mine.

— Şi cum aş fi putut să nu o fac? Gândurile la tine îmi ocupă o mare parte din viaţă.

— Dragul meu Ercole, nu pot să-ţi spun cât înseamnă prietenia ta pentru mine. Faptul că te cunosc mi-a schimbat viaţa de aici, din Ferrara.

— Mulţi sunt geloşi pentru că mă preferi.

— Mereu vor fi unii care îmi vor urmări acţiunile şi mă vor urî pentru alegerile mele.

— Există cineva care mă urăşte mai mult decât alţii. Poţi să ghiceşti cine este? Nu, îmi dau seama că nu vei putea. E Pietro Bembo. Îţi voi mărturisi ceva. Versurile alea pe care ţi le-am citit azi... au fost scrise pentru tine.

— Dar el nu m-a văzut niciodată. Cum poate scrie astfel de versuri pentru o femeie pe care nu a văzut-o?

— I-am vorbit atât de mult despre tine, că şi-a făcut o părere foarte clară. Dacă l-ai vizita, te-ar recunoaşte imediat.

— Nu pot să cred asta.

Ercole Strozzi o privi cu şiretenie.

— De ce nu încerci, ca să vezi?

— Cheamă-l în Ferrara!

— Atunci te-ar recunoaşte imediat. Nu, vreau să spun să-l vizitezi în Ostellato.

— Cum aş putea să fac asta?

— E simplu. O călătorie scurtă cu barca. Vila mea din Ostellato e retrasă şi liniştită. De ce să nu faci călătoria asta? Surprinde-l.

Ea râse.

— M-aş distra să-l văd pe poetul tău, răspunse ea, apoi se întoarse către Strozzi. Cred că încerci să-mi pregăteşti surprize încontinuu.

Strozzi zâmbi. Voia să îi vadă împreună pe poetul înamorat de învăţăturile lui neoplatonice şi pe această Lucrezia, însufleţită după durerile naşterii şi febră, al cărei bărbat nu îi putea oferi nimic altceva decât satisfacţie fizică.

Ar fi interesant să vadă cum vor reacţiona cei doi, atât de interesant, încât Strozzi plănuise de mult această întâlnire, pentru că ştia că avea să fie irezistibilă.

*

Bembo se cam plictisise de viaţa liniştită, deşi era adevărat că tânjea după acest trai atunci când se afla în Veneţia. Venise aici la invitaţia lui Strozzi, în principal pentru a scăpa de Elena lui. Era o femeie fermecătoare, dar foarte solicitantă, iar el era sătul de dragostea fizică. Frumos şi faimos, căutat de curtezane şi de femei bogate, simţise că singurătatea vieţii la ţară era tentantă.

Avea de gând să stea acolo până se întorcea Strozzi, şi atunci îi va spune ce simte. Ar fi fost grosolan din partea lui să nu îi explice personal prietenului său, după ce acesta îi oferise ospitalitatea vilei sale.

Stătea la umbră, mormăind versuri pentru sine, când auzi voci şi muzică, însoţită de râsete de femei. Un grup călătorea în jos, pe lângă râu. Nu se deranjă să coboare şi să se uite, dar deveni brusc conştient că o femeie venea spre el. Era îmbrăcată într-o rochie aurie şi avea un smarald pe frunte. Părul ei lung, auriu, era prins într-o plasă cusută cu perle.

— Bună ziua, poetule, spuse ea. Mă cunoşti?

El îngenunche la picioarele ei, îi luă mâna parfumată cu mosc şi o sărută.

— Există numai o femeie care arată astfel, ducesă.

— Strozzi a spus că îţi vei da seama cine sunt. Mi-au plăcut foarte mult poeziile tale. Nu am putut rezista ocaziei de a-ţi spune asta.

— Ai venit cu prieteni?

— Câteva dintre doamnele mele de companie şi câţiva servitori. Mă aşteaptă pe barcă.

— Atunci, înseamnă că ai venit fără mare alai. Mă bucur, pentru că eu duc o viaţă simplă.

— Ştiu. Strozzi mi-a spus.

— Ţi-a spus multe despre mine?

— Atât de multe, încât nu-mi vine să cred că de-abia acum ne întâlnim pentru prima oară. De asemenea, te cunosc prin operele tale.

— Sunt atât de copleşit că am uitat de datoria mea de gazdă. Doreşti ceva de băut?

— Poate un pocal cu vin.

El bătu din palme şi ordonă unui servitor să li se aducă vin în grădină. Rămaseră la umbră, băură vinul şi vorbiră mai ales despre poezia lui.

Lucrezia îl fermeca. Era o fiinţă diafană, atât de diferită de femeia pe care i-o zugrăviseră bârfele, atât de delicată, ba chiar şi mai fragilă decât de obicei, după boala recentă. I se părea imposibil ca ea să facă parte din infama familie Borgia, deşi acest lucru se adăuga farmecului ei.

— Nu pot sta mult, îi zise ea. Trebuie să ne întoarcem în Ferrara înainte de căderea întunericului.

El îi propuse să-i arate grădina de plante aromatice; era interesat de ierburile de leac şi făcuse câteva adăugiri la colecţia lui Strozzi. În timp ce se plimbau prin grădini, îi compunea poezii, lucru care o făcu să înţeleagă că sosirea ei acolo era un moment pe care el nu avea să îl uite vreodată.

— Vei mai veni să mă vizitezi aici? o întrebă.

Ea zâmbi, puţin tristă.

— N-aş putea veni mai des. Aş atrage atenţia şi, când s-ar întâmpla asta, nu mă îndoiesc că mi s-ar interzice să mai vin. Dar de ce nu m-ai vizita chiar tu în Ferrara? L-ai putea întâlni pe prietenul tău, Strozzi, iar eu dau frecvent petreceri în apartamentele mele. Ai fi binevenit.

El îi luă mâna şi i-o sărută pătimaş. Apoi o conduse la barcă.

În timp ce aluneca pe luciul apei, Lucrezia rămase să se uite în urmă; el făcu la fel. Amândoi simţeau o atracţie extraordinară, diferită de ceea ce simţiseră vreodată pentru alte persoane.

Pietro Bembo veni în Ferrara, fiind văzut în fiecare noapte în cămăruţele cu balcon.

Cum era faimos în întreaga Italie, prezenţa lui dădea strălucire acelor adunări. Bembo era obişnuit cu laudele, cărora le dădea puţină importanţă, fiind în totalitate absorbit de prietenia lui cu Lucrezia. Pentru prima dată în vieţile lor, fiecare se lăsase în voia unei prietenii acaparante, care deocamdată era numai platonică. Era o prietenie la nivel intelectual şi spiritual, şi amândoi credeau că, dacă s-ar fi coborât şi la nivel fizic, prietenia lor s-ar fi stricat şi ar fi devenit doar o relaţie de dragoste, ca multe altele.

Lucrezia era slăbită după boala recentă care aproape îi fusese fatală. Pietro căuta emoţii care să îi inspire muza pe culmi şi mai înalte. Fiecare găsea în celălalt lucrurile după care tânjea în acel moment al vieţii. Fiecare se simţea incitat; împreună, erau rupţi de restul lumii.

Strozzi îi urmărea mulţumit. Acesta era lucrul pe care şi-l dorise. El îi adusese împreună; îi vedea cum se lasă în voia acestei prietenii neobişnuite, şi ştia că era exact aşa cum intenţionase. Se simţea aproape ca un zeu. Îşi spunea: „Eu i-am luat pe aceşti doi oameni importanţi şi i-am adus împreună, ştiam că vor reacţiona astfel, şi asta am şi dorit”. Ar fi fost interesant de văzut cât avea să rămână relaţia la acel nivel şi cât va dura până când pasiunea va câştiga teren şi îi va face să cadă unul în braţele celuilalt. Doi oameni frumoşi şi senzuali, cugetă Strozzi; cât va dura până se vor deda plăcerilor carnale?

El credea că îi putea menţine la nivelul de acum sau îi putea aduce jos, cu picioarele pe pământ. Era o senzaţie de putere care îi plăcea foarte mult, care îi alina durerea din picior, care îi alunga oboseala ce punea stăpânire pe el din cauza durerii, care îl făcea să îşi spună: „Ercole Strozzi, dacă tu poţi conduce vieţile a doi oameni ca ei, de ce nu ai putea conduce lumea?”

Angela, atât de îndrăgostită de Giulio acum, încât nu mai făcea un secret din faptul că îşi petrecea jumătate din noapte în compania lui, era încântată de prietenia Lucreziei cu Pietro.

— Vai, verişoară, strigă ea, Giulio îmi spune că sora lui, Isabella, este furioasă pentru că Pietro vine pe-aici. Ea se mândreşte cu faptul că toţi poeţii mari sunt proprietatea ei. Cât de bucuroasă sunt că el este al nostru.

Lucrezia zâmbi cu blândeţe spre verişoara ei exuberantă. Sărmana, nestăpânita Angela, se gândi Lucrezia, ea nu va înţelege niciodată plăcerile iubirii spirituale.

— Giulio îmi spune că Isabella îl mituieşte pe Pietro ca să meargă la ea, în Mantova, continuă Angela. Îl vrea acolo nu numai pentru că este un mare poet, ci mai ales pentru că îţi este atât de devotat. În sfârşit, ai o şansă de a te răzbuna pe ea pentru toate insultele pe care le-a aruncat la adresa ta la nuntă. Probabil că te bucuri foarte mult când te gândeşti la asta.

Dar dragostea spirituală era, categoric, dincolo de puterea de înţelegere a Angelei. Părea să fie un mod ciudat de comportament între doi iubiţi... să se întâlnească numai pentru a recita poezii.

— Nu va dura, îi spuse ea Nicolei. Aşteaptă să vezi. Curând vor deveni amanţi în adevăratul sens al cuvântului.

Nicola nu era sigură. Angela era o fiinţă atât de senzuală şi dezlănţuită, o zăpăcită care, la un moment dat,

era posibil să se trezească într-o situaţie dificilă. Acum că relaţia ei de dragoste cu Ferrante se terminase, Nicola era chiar pregătită să creadă în frumuseţea acestei noi iubiri dintre stăpâna ei şi poet. Într-adevăr, caracterul micuţei curţi care se aduna în camerele Lucreziei se schimbase. Acum nu prea mai preferau lucrurile senzaţionale. În locul băilor parfumate şi al orelor petrecute în voie, se citea poezie şi se cânta încontinuu.

Numai Angela rămânea fidelă vechilor ei obiceiuri.

Într-o zi, Ercole Strozzi organiză un bal mare în palatul lui din Ferrara, la care invită toată curtea. Era prezent şi Alfonso, care tocmai se întorsese din inspectarea fortificaţiilor; de faţă erau şi toţi fraţii lui.

Evident, Pietro Bembo era invitat, şi Strozzi se bucura să îi vadă pe cei doi îndrăgostiţi ai lui împreună. Lucrezia se schimbase. Cu atitudinea ei calmă şi diafană, era aproape imposibil să o mai recunoşti pe fata care, în timpul petrecerilor de nuntă, luase castanietele şi dansase pe senzualele ritmuri spaniole, pentru amuzamentul curţii.

Strozzi bănuia că Alfonso se gândea că e timpul să încerce să facă un moştenitor pentru Ferrara şi hotărî că va fi interesant să vadă cum avea Lucrezia să păstreze separate aceste două relaţii – cea complet fizică, pe care avea să fie nevoită să o împartă cu soţul ei, şi cea platonică pe care o avea cu Bembo.

Părea că Lucrezia descoperise arta de a-şi diviza personalitatea. Nu arăta că simte repulsie faţă de Alfonso, dar, în acelaşi timp, îşi păstrase un aer nepământean de femeie al cărei suflet era îndrăgostit de un ideal.

Acceptul ducelui Ercole de a-i plăti 12000 de ducaţi pe an se dovedea a fi o mică victorie pentru Lucrezia, deoarece plătise diferenţa în bunuri, aşa cum promisese; şi existau plângeri constante legate de calitatea şi cantitatea bunurilor pe care le livra.

În ciuda acestor lucruri, devotamentul Lucreziei pentru poetul ei se adâncea tot mai mult, iar ea nu se mai arăta preocupată de bunurile materiale, aşa cum o făcuse înainte. Acum accepta zgârcenia ducelui Ercole fără să se plângă şi, în timp ce ea continua să îl primească pe Bembo la adunările ei, ducele plecă de la curte pentru un sejur liniştit la Belriguardo, luând cu el registrele de stat pentru ca, în pacea ascunzişului său, să poată revedea însemnările şi să încerce să descopere un alt mod de a economisi bani.

În Roma, cardinalul Ippolito învăţa cât de periculoasă putea fi viaţa pentru cei care atrăgeau asupra lor dispreţul familiei Borgia. Zilele în care Lucrezia zăcuse între viaţă şi moarte fuseseră foarte grele pentru el, deoarece papa nu îşi ascunsese bănuielile legate de familia Este. Acesta îl ocărî pe ducele Ercole în prezenţa lui Ippolito, căruia nu îi fusese uşor să stea acolo şi să asculte criticile aduse tatălui său.

Papa îi dăduse lui Ippolito un venit de 3000 de ducaţi pe an ca să poată trăi în confortul care se aştepta la Roma, dar nu îi permise să uite că era un ostatic, o chezăşie a faptului că familia Este se va purta frumos cu Lucrezia.

— Încep să mă îndoiesc, spuse papa într-o zi, ameninţător, că fata mea este tratată în Ferrara cu consideraţia pe care o merită.

Ippolito tremură la auzul acestor cuvinte. Nu era laş, dar zvonurile legate de metodele în care Borgia scăpau de duşmanii lor erau suficiente pentru a face să tremure pe oricine putea fi numit duşman. Îngrozitoarea otravă cantarella nu era un mit. În timpul şederii sale la Roma, Ippolito văzuse cum se întâmplă lucruri stranii cu unii oameni care mâncau la masa celor din neamul Borgia. Alţii dispăreau, pentru a fi mai târziu descoperiţi în Tibru. Se spunea cu viclenie în Roma că Alexandru era adevăratul

urmaş al Sfântului Petru, pentru că, fără îndoială, era un pescar de oameni.

Sanchia, amanta lui, îl avertiză.

— Dacă Lucrezia moare n-ar mai trebui să rămâi nici măcar o oră în Roma, îi spuse ea.

— Ce folos ar obţine omorându-mă? întrebă Ippolito. Ar putea-o readuce la viaţă pe Lucrezia?

Sanchia îşi privi iubitul cu asprime.

— Dacă Lucrezia moare, spuse ea, simbolul familiei Borgia nu va mai fi taurul care paşte. Va deveni un taur înfuriat, şi nici diavolul nu l-ar putea proteja pe omul care stă în calea acestui animal.

— Papa este un om de bun-simţ. El ar înţelege că moartea mea nu i-ar servi la nimic.

— Tu nu ştii nimic despre relaţiile din familia asta? Nu sunt normali, îţi spun eu. Sunt ca o trinitate... o trinitate păgână, dacă vrei, dar asta sunt. Dacă nu i-ai văzut împreună, atunci nu poţi înţelege.

— S-ar părea, începu Ippolito pe un ton blând, că te-ai plictisit de amantul tău şi-ţi doreşti să dispară, ca să îţi poţi petrece timpul cu alţii.

— Prezenţa ta aici, iubitul meu, nu m-ar putea opri să nu mă văd cu alţii.

— Şi nici nu te împiedică, spuse Ippolito uşor.

Ea râse.

— Ai fi singurul dacă m-ai putea satisface întru totul numai tu. Dar eu ţin la tine, micul meu cardinal. De asta te avertizez. Fii gata să fugi.

Existau momente când nu o lua în serios, altele, când o credea. În momentul în care îl văzu pe Alexandru citind scrisorile venite din Ferrara şi văzu emoţia de pe chipul papei, Ippolito crezu ceea ce îi spusese Sanchia.

Dar veştile erau bune. Lucrezia se însănătoşise. Clopotele sunară în întreaga Romă, iar papa merse din

biserică în biserică pentru a mulţumi că mica lui comoară fusese cruţată.

Nu avea de gând să mai aştepte, spuse el. Va merge în Ferrara imediat ce pregătirile aveau să fie gata, iar acestea începură imediat.

Se plimbă prin Roma cu un zâmbet încântat pe chip şi cu un cântec pe buze. Se simţea din nou tânăr, şi, urmărindu-l, Ippolito era înclinat să recunoască acea calitate supraumană a celor din familia Borgia.

Cesare se întoarse la Roma, iar Ippolito se pregăti să îl primească, pentru că existase o vreme în care fuseseră prieteni. Nu cu mult timp în urmă, când Lucrezia plecase în Ferrara, descoperiseră că amândoi aveau o aversiune pentru roba de cardinal.

Cesare intră călare în Roma, iar oamenii îşi ascunseră chipurile cu precauţie când îl salutară ca pe un cuceritor. Existau zvonuri legate de cruzimea cu care îşi tratase victimele, de mâna de fier cu care îşi guverna teritoriile; şi se ştia prin toată Roma că până şi Alexandru se înclina în faţa lui Cesare, şi fiul, nu tatăl, era cel care conducea oraşul.

Ippolito era cu Sanchia când o chemă Cesare. Tensiunea era evidentă, şi Sanchia, care discuta în glumă cu amanţii ei, era conştientă de acest lucru.

Ippolito o lăsă cu Cesare. Nu era un laş, dar nu putea scăpa de aerul ameninţător pe care Cesare părea să îl emane oriunde se ducea.

Categoric, Cesare nu era bucuros să îl găsească împreună cu Sanchia şi era evident că prietenia care existase vreodată între ei dispărea rapid.

Câteva ore mai târziu, Sanchia trimise după el.

Îşi puse braţele în jurul gâtului său şi îl privi afectuos cu ochii ei albaştri.

— Ippolito, dragul meu cardinal, spuse ea, îmi va fi foarte dor de tine, dar ascultă-mi sfatul şi pleacă din Roma imediat.

— De ce? întrebă Ippolito.

— Tocmai pentru că am iubit trupul ăsta al tău, nu vreau să mă gândesc la el ca la un cadavru. Pleacă fuguţa de aici, ia-ţi prietenii şi du-te din Roma. Călăreşte spre Ferrara cât de repede poţi. Dacă te vei mişca destul de repede, e posibil să-ţi salvezi viaţa.

— De cine?

— Pierzi vremea întrebând. Ştii foarte bine. El loveşte rapid. E deprins cu practica asta. Nu mai are nevoie să îşi facă planuri. El doar spune: Metoda numărul unu, sau doi, sau trei... şi persoana care l-a enervat nu mai există.

— Eu nu l-am enervat.

— Ai fost amantul meu. Din când în când, Cesare decide că nu îi plac amanţii mei.

Ippolito se holbă la ea.

— Ippolito! strigă ea. Prostule! Du-te... du-te cât mai ai timp. Transmite-i Lucreziei dragostea mea. Spune-i că-i duc dorul, dar nu ezita nici o clipă. Îţi spun, viaţa ta este în pericol.

Ippolito o lăsă şi coborî, acolo unde grăjdarul lui îl aştepta cu doi paji. Observă că aceştia erau neliniştiţi. Întreaga Romă era neliniştită şi toţi cei care îl enervaseră pe Cesare, indiferent cât de puţin, trebuiau să se ferească.

O oră mai târziu, Ippolito galopa departe de Roma.

Pietro Bembo era acum recunoscut ca poetul de curte al Lucreziei. Îşi trimiteau mesaje scrise cu grijă, dar pline de iubire şi devotament. Amândoi erau atenţi să îşi păstreze relaţia la nivel platonic, temându-se că, dacă ar fi schimbat-o, aceasta s-ar fi degradat într-o anumită măsură.

Acelea erau zile fericite pentru amândoi. Trăiau unul pentru celălalt, şi Lucrezia simţea că nu mai fusese niciodată atât de fericită şi de liniştită ca acum.

Nu putea înţelege cum de tocmai ea, care se bucura atât de mult de plăcerea fizică, putea găsi atâta mulţumire într-o relaţie atât de diferită. Poate că îi era foarte dor de familia ei; poate că atunci când era cu cineva care o iubea trupeşte, îşi amintea de ei mult prea limpede. La urma urmelor, ea încă mai căuta acea evadare, acea ocazie de a fi ea însăşi – şi numai ea –, care o făcuse să vrea să plece din Roma în Ferrara.

Ippolito sosi şi, cu toate că în primele săptămâni în care îl întâlnise fusese atrasă de el, acum se simţea tulburată de prezenţa lui la curte.

El era hotărât să fie cumnatul ei devotat. Toţi cumnaţii îi erau prieteni loiali, dar Ferrante şi Giulio erau mereu ocupaţi cu relaţiile lor de dragoste, iar Sigismund, cu religia lui, astfel încât nu aveau timp să îşi bage nasul în treburile ei.

Pe de altă parte, Ippolito era foarte curios şi, gândindu-se la Pietro, ea se temea de curiozitatea lui. Aproape nimeni de la curte nu credea că relaţia lor e platonică, şi Lucrezia ştia că erau mulţi care ar fi vrut să îi prindă pe cei doi îndrăgostiţi într-o postură compromiţătoare, ca să poată să arunce în aer această poveste de iubire platonică dintre un poet şi o Borgia.

Mai mult, Ippolito, care se întorsese în Ferrara, nu părea să fie acelaşi om pe care îl cunoscuse la Roma. Şi nici nu era. Fugise de Cesare Borgia şi era ruşinat de el însuşi. Fusese mereu arogant şi iute la mânie, dar aceste trăsături păreau să se fi accentuat de ceea ce i se întâmplase. Cu Lucrezia era foarte şarmant şi nu îi purta pică din cauza fratelui ei, care îl forţase să fugă din Roma, dar comportamentul lui în Ferrara era, uneori, asemănător

cu cel al lui Cesare. De exemplu, când i se părea că e insultat de unul dintre soldaţii lui Alfonso, îl biciuia pe om cu atâta neîndurare, că aproape îl omora în bătaie. Alfonso se înfuria, dar răul era deja făcut înainte să poată interveni, iar Alfonso nu era genul de om care să mai reacţioneze atunci când nu mai putea îndrepta nimic.

Toţi cei din Ferrara simţeau că trebuie să îl trateze cu respect pe Ippolito pentru a nu-i stârni mânia şi ca să nu păţească şi ei ceea ce păţise soldatul lui Alfonso, iar aceasta era exact impresia pe care voia să o lase tânărul cardinal.

Acum, Ippolito se afla în preajma Lucreziei aproape toată ziua, ceea ce însemna că îi era mai greu să profite de orele preţioase pe care le petrecea singură cu Pietro, dar Strozzi făcea tot ce putea pentru a înlesni comunicarea dintre cei doi iubiţi. Într-o zi, Strozzi îi scrise un mesaj lui Pietro, în care îi descria conversaţii pe care le avusese cu Lucrezia, asigurându-l de cuvintele pline de laudă pe care le rostise ea despre poet. Lucrezia citi scrisoarea înainte de-a fi trimisă şi, pentru că Strozzi nu o semnase intenţionat, semnă cu numele ei în partea de jos, astfel încât să ştie că era întru totul de acord cu ceea ce se scrisese acolo.

Acea scrisoare constituia o recunoaştere a dragostei aflate în pragul pasiunii, care exista între cei doi.

Dar Ippolito se afla lângă ea şi făcea ca întâlnirile să fie din ce în ce mai dificile.

Acum exista o corespondenţă secretă între ei, şi, pentru că Lucrezia ştia că e înconjurată de spioni, obişnuia să semneze cu pseudonimul FF, după care avea să o recunoască Pietro pe viitor.

Aceste greutăţi şi subterfugii favorizau o dragoste platonică, şi fericirea Lucreziei părea să înflorească în timpul acelor luni.

Văzând că această poveste de dragoste începuse să stagneze, Strozzi, care se mândrea cu faptul de a fi autorul ei, nu rezistă tentaţiei de a-i schimba cursul.

Într-o zi caniculară de august veni la Lucrezia şi o găsi cu Ippolito. Auzise că Pietro Bembo se îmbolnăvise de febră şi se întreba cât de puternică era iubirea platonică a Lucreziei. Reprezenta ea oare materializarea unui vis, a unui ideal în centrul căruia întâmplător se afla Bembo sau chiar îi păsa de el, ca bărbat?

Răspunsul îl interesa prea tare pe Strozzi ca să-l ignore.

Aşa că vorbi de faţă cu Ippolito:

— Am veşti rele, ducesă. Sărmanul Pietro Bembo este atât de bolnav, încât viaţa pare să-i fie în pericol.

Lucrezia păli uşor şi se ridică în picioare.

— Sărmanul om, spuse Ippolito domol, dar alarmat.

— Trebuie să mă duc să văd că are tot ce-i trebuie pentru a se însănătoşi, spuse Lucrezia.

— Draga mea soră, n-ar trebui să-ţi rişti sănătatea. Lasă pe altcineva să facă ceea ce este necesar.

Strozzi o urmărea pe Lucrezia, citindu-i panica din privire.

„Îl iubeşte pe omul ăsta”, se gândi Strozzi. „Lasă-i singuri în dormitorul lui şi vor uita de discuţiile lor elevate despre iubirea spirituală.”

— Este poetul meu de curte, zise Lucrezia, redobândindu-şi calmul. E de datoria mea să mă asigur că dispune de confortul necesar, acum când este bolnav.

— Trimite pe cineva să îl viziteze, sugeră Ippolito.

Lucrezia dădu din cap.

Străzile erau liniştite şi pustii, toropite de o căldură înăbuşitoare, când trăsura Lucreziei se apropie de locuinţa lui Bembo. Odată ajunsă acolo, ieşi în grabă din trăsură şi intră în casă.

El zăcea în pat şi tresări la vederea ei.

— Ducesa mea, strigă el, n-ar trebui să te afli aici.

— Cum aş fi putut să nu vin?

Ea îi prinse mâinile fierbinţi şi i le sărută.

Ochii lui, măriţi de febră şi de pasiune, o priviră fix.

Lucrezia stătea lângă patul lui.

— Acum, spuse ea, trebuie să îmi spui exact cum te simţi. Am adus cu mine ierburi şi pomezi. Ştiu cum să te fac bine din nou.

— Prezenţa ta e suficientă, îi zise el.

— Pietro, Pietro, trebuie să te însănătoşeşti. Cum aş mai suporta viaţa asta fără tine?

— Ai grijă, iubita mea, şopti Pietro. Ciuma a căzut ca o năpastă peste oraş. E posibil să fiu bolnav din cauza asta. O, a fost o nebunie... o nebunie din partea ta să vii aici.

— Nebunie, începu ea, să fiu cu tine?

Se ţinură de mână şi se gândiră la temuta ciumă de care era posibil să sufere şi de care se putea molipsi şi ea. Să părăsească împreună viaţa asta în care se iubiseră cu atâta puritate şi emoţie sufletească părea a fi un sfârşit perfect pentru dragostea lor perfectă.

Dar Lucrezia nu voia să moară. Voia ca amândoi să trăiască, refuzând să se gândească la un asemenea sfârşit, şi îşi făcu aşadar de lucru cu leacurile pe care le adusese.

O urmărea cu privirea cum se mişca prin apartamentul lui. Era bolnav – credea chiar că va muri – şi în acelaşi timp conştient de iubirea lui spirituală şi trupească faţă de ea. Dacă nu ar fi fost atât de slăbit, discuţiile lor despre emoţiile platonice ar fi ajuns la final. Boala lui era ca o sabie în flăcări, care îi ţinea departe de pasiune. Se bucura de ea pentru că o făcuse să vină la el, dar totodată suferea, şi, în timp ce se uita la chipul ei, îşi dădu seama că ea îi împărtăşea gândurile şi sentimentele.

— Se va afla că ai fost aici, spuse el.

— Nu-mi pasă.

— Suntem spionaţi zi şi noapte.

— Şi ce contează? N-au ce să descopere. Noi nu am fost niciodată ceea ce s-ar numi amanţi.

Se uitară unul la celălalt cu dor. Atunci Pietro continuă:

— Nu voi mai cunoaşte vreodată o bucurie mai mare ca acum. O, ducesă... Lucrezia, iubirea mea, simt că dragostea noastră va rămâne pentru totdeauna neîmplinită.

Ea tresări speriată.

— Nu trebuie să mori, Pietro, strigă ea într-un acces de durere amestecată cu pasiune. Nu vei muri.

Era o promisiune. Dându-şi seama de lucrul ăsta, Pietro păru să se liniştească, ca şi când ar fi decis să scape de febră şi să trăiască, pentru a savura ceea ce până atunci îi fusese refuzat.

Pietro se însănătoşi repede.

În câteva săptămâni era pregătit să plece din Ferrara spre vila din Ostellato, pe care Strozzi i-o pusese la dispoziţie pentru perioada de convalescenţă.

Înainte ca acesta să plece, Lucrezia hotărî să părăsească la rândul ei Ferrara, pentru a se bucura o vreme de liniştea de la ţară. Alfonso făcea din nou turul fortificaţiilor, iar Ippolito era ocupat cu îndatoriile de la curte, Giulio fiind singurul membru al familiei care era liber să o însoţească. Şi făcu asta cu cea mai mare plăcere, pentru că Angela se afla alături de Lucrezia.

Aşadar, Lucrezia porni spre vila Medelana, care se afla în Ostellato, aproape de vila lui Strozzi, astfel încât cei doi îndrăgostiţi să se poată vizita şi bucura unul de compania celuilalt, în timpul convalescenţei.

Acolo, în grădinile parfumate şi sub umbra răcoroasă a copacilor, puteau sta laolaltă fără să fie deranjaţi de

nimeni. De fiecare dată, Lucrezia pornea spre vila lui Strozzi însoţită de Angela şi de Giulio, dar când ajungeau şi erau întâmpinaţi de Pietro, cei doi se retrăgeau pentru a-i lăsa pe Pietro şi Lucrezia singuri.

Şi astfel, în acele zile luminoase de august, iubirea spirituală se contopea cu cea fizică într-un mod care îi aducea, în sfârşit, Lucreziei fericirea absolută.

În zilele acelea călduroase petrecute în grădinile din Ostellato, ea trăia numai pentru prezent, zi după zi, refuzând să privească mai departe, pentru că nu îndrăznea.

Avea să preţuiască pentru tot restul vieţii parfumul florilor şi moliciunea ierbii de la Ostellato; avea să-şi amintească mereu cuvintele pe care i le scrisese el, cuvintele pe care i le rostise.

— Dacă ar fi să mor acum, îi spuse el, dacă o pasiune, o iubire atât de mare ar fi să se termine, lumea ar fi golită de iubire.

Lucrezia îl credea, asigurându-l că dragostea pe care o simţea pentru ea nu era mai mare decât cea pe care i-o purta ea. Amândoi erau conştienţi că aveau atât de multe de trăit într-o perioadă atât de scurtă.

Şi astfel se scurseră zilele fericite ale convalescenţei lui Pietro şi ale evadării Lucreziei din Ferrara.

În Roma, Alexandru se pregătea pentru vizita lui în Ferrara. Se simţea mai tânăr ca niciodată. Avea multe amante şi demonstrase că putea încă să conceapă copii. La şaptezeci şi doi de ani, Alexandru încă se simţea plin de vigoare. Începea să creadă că era nemuritor. Perspectiva unei călătorii lungi şi obositoare nu îi provoca nici o neplăcere. Simţea că se află în culmea puterilor sale.

Cesare veni în Roma. Rămase să locuiască în palatul tatălui său şi se întâlniră de mai multe ori. Cesare declară că voia să rămână în Roma pentru petrecerile care urmau

să se organizeze în onoarea celor unsprezece ani de când Alexandru ocupase scaunul de papă. Dar lucrurile nu mergeau aşa cum şi-ar fi dorit ei. Relaţiile lui Cesare cu francezii nu mai erau atât de cordiale ca odinioară. Spania începea să joace un rol din ce în ce mai mare în politica Italiei şi se mulţumise să privească de la distanţă cum sudul peninsulei căzuse în mâinele familiei de Aragon. Dacă aceştia se dovedeau a nu fi în stare să-şi păstreze teritoriile, atunci regele Spaniei trebuia să intervină pentru a nu le lăsa pradă dominaţiei franceze.

În cazul în care Spania avea să iasă victorioasă din lupta cu Franţa, atunci regele lor considera absolut necesar ca Borgia să rupă alianţa cu francezii, şi ce ar fi fost mai normal să se întâmple decât să se întoarcă împotriva spaniolilor, care, într-o mare măsură, reprezentau ţara lor de baştină? În această situaţie nesigură era posibil ca Cesare să nu se mai poată baza decât pe propriile puteri pentru a-şi păstra întreg regatul Romagna, lipsindu-se de ajutorul francezilor.

Acest lucru însemna că ar fi avut nevoie de foarte mulţi bani ca să-şi păstreze armatele intacte. Drept urmare, Alexandru se întoarse la vechea sa metodă, aceea de a numi cardinali care să fie dispuşi să plătească scump pentru numirile lor, reuşind astfel să obţină 150 000 de ducaţi, într-o perioadă foarte scurtă.

Mai existau şi alte metode de a strânge bani. În mod ciudat, atunci când Borgia erau strâmtoraţi, mulţi oameni bogaţi începeau să moară în condiţii misterioase.

Înstăritului cardinal al Veneţiei, Michiel, i se oferise o băutură otrăvită de către un anume Asquinio Colloredo, care fusese plătit de Borgia pentru fapta asta. Michiel murise, şi averea lui îi revenise papei, dovedindu-se a fi extrem de folositoare.

Pentru armatele noului duce de Romagna era nevoie de foarte mulţi bani, şi cantarella juca un rol foarte important în obţinerea lor.

Cei care ştiau că papa avea de câştigat de pe urma morţii lor trăiau permanent un sentiment de nesiguranţă. Cardinalul Gian Battista Orsini fusese acuzat într-o zi de complot pentru otrăvirea papei şi închis în Castelul Sant'Angelo. El negase acuzaţiile, fiind supus torturii în speranţa că va mărturisi. Lui Cesare şi tatălui său le-ar fi plăcut să poată da vina pe altcineva, lucru de care fuseseră deseori suspectaţi, însă cardinalul Orsini refuză, chiar şi sub tortură, să mărturisească. Familia Orsini era mânioasă pentru că unui membru al lor i se aplica un asemenea tratament. Îşi dădură seama că statul papal se afla acum sub stăpânirea absolută a lui Cesare şi că violenţa lui nu mai putea fi stăpânită.

Ei ştiau că adevăratul motiv pentru aceste persecuţii era faptul că familia Orsini era bogată, aşa că oferiră o recompensă mare pentru eliberarea cardinalului. Amanta cardinalului îl iubea mult şi, întâmplător, avea în posesia ei o perlă extrem de scumpă, renumită în întreaga Italie. Femeia se prezentă în faţa papei şi îi oferi această perlă în schimbul eliberării amantului ei.

Papa, galant ca întotdeauna, îi zâmbi femeii, pentru că era foarte frumoasă.

— Îl invidiez pe cardinalul care are parte de iubirea ta, spuse el. Perla pe care o oferi este unică. Ştii asta.

— Adu-mi-l înapoi şi va fi a ta.

— Nu ţi-aş putea refuza nimic, răspunse papa.

Cesare se înfurie când auzi că papa acceptase să îl elibereze pe cardinal, dezlănţuindu-şi furia în apartamentele tatălui său.

— Va dezvălui faptul că a fost torturat. Se vor răspândi mai multe zvonuri nefaste decât de obicei. Şi, în plus, noi vrem moartea acestui om.

Alexandru zâmbi calm la fiul său.

— Există momente când simt că nu îţi înţelegi tatăl, murmură el.

— Te înţeleg prea bine, tună Cesare. E de ajuns să auzi o cerere venită de pe buzele unei femei frumoase şi o îndeplineşti imediat.

— Avem perla. Nu uita asta.

— Am fi putut avea şi perla, şi viaţa lui.

Papa zâmbea binevoitor.

— Văd că gândim la fel. Această femeie frumoasă trebuie să îşi primească înapoi amantul, din moment ce i-am promis. Lui deja i s-a dat pocalul, iar ea îşi va primi amantul chiar azi. Nu am specificat dacă va fi mort sau viu. Noi avem preţioasa lui perlă, în timp ce micuţa noastră prietenă va avea leşul cardinalului.

Curând, alţi membri ai familiei Orsini au fost asasinaţi. Printre aceştia se numărau Paolo Orsini şi ducele de Gravina. Neamul Orsini era prieten cu francezii şi cu Ludovic, care se înfurie din cauză că Alexandru îl pusese pe Goffredo în fruntea unei companii şi îl trimisese împotriva acestei familii. Regele declară că prietenii săi nu mai trebuiau răniţi, însă Alexandru îl ignoră.

În timpul lunii august, cardinalul Giovanni Borgia de Monreale muri subit. Cardinalul era un om foarte bogat; deşi fusese zgârcit cât trăise, moartea lui scosese la iveală că era chiar mai bogat decât se credea. Papa şi Cesare nu-şi putură ascunde bucuria în faţa unei asemenea averi care le căzuse în mână.

La câteva zile după moartea cardinalului, Cesare şi tatăl lui primiră o invitaţie la o serată în podgoria

cardinalului Adriano Castelli da Corneto, aflată în afara oraşului.

Corneto era unul dintre cei mai bogaţi cardinali şi îşi construia un palat în Borgo Nuovo, sub îndrumarea genialului arhitect Bramante. El îi îndemnă pe papă şi pe Cesare să vină ca să poată inspecta primii clădirea despre care era sigur că li se va părea foarte interesantă, pentru a se retrage apoi la podgoria lui şi a petrece într-un cerc restrâns, dar demn de eminenţele lor.

Cesare şi tatăl lui acceptară încântaţi invitaţia şi făcură planuri.

Cesare avea oameni în fiecare casă importantă din Roma. Dădu ordine ca în paharul cardinalului să fie picurată o cantitate mică de cantarella. Nu o doză mare. Cardinalul nu trebuia să moară imediat, ci doar la câteva zile după ce avea loc banchetul.

Porniră spre Borgo Nuovo, unde cardinalul Corneto îi aştepta în casa lui încă în construcţie.

— Este o mare onoare, murmură cardinalul. Apreciez faptul că aţi venit într-o noapte ca asta, pe o căldură copleşitoare.

Papa râse uşor, insinuând că nu era afectat de caniculă, simţindu-se la fel de viguros ca un bărbat având jumătatea vârstei lui.

Admirând lucrarea arhitectului, Cesare zâmbi către tatăl său şi declară că Bramante ar trebui să îi construiască lui o casă. Bramante era un artist; trebuia să i se permită să-şi termine lucrarea, dar nu pentru Corneto, ci pentru familia Borgia. Situaţia neplăcută în care îl pusese pe cardinal îi făcea plăcere lui Cesare. Sărmanul naiv se lăuda cu bogăţiile sale, fără să ştie că nu peste mult timp nu va mai avea cu ce să se laude. Papa şi fiul lui arătau un interes profund şi sincer faţă de tot ce vedeau. Bogăţia lui Corneto urma să fie o achiziţie frumoasă.

— Veniţi, spuse în cele din urmă cardinalul, haideţi să mergem la podgoria mea. Vizitarea unui palat în construcţie, într-o noapte ca asta, te poate face să devii însetat.

— Recunosc, îmi e sete, spuse papa.

Aşa că ajunseră la podgorie, unde îi aştepta masa aranjată în aer liber.

— Mai întâi ne vom potoli setea, strigă Corneto şi îi servi cu vin de Trebbia.

Papa era foarte însetat şi bău cu nesaţ din vin. Cesare bău puţin, dar Corneto şi ceilalţi invitaţi erau la fel de însetaţi ca papa.

Când începu petrecerea, cardinalul Corneto nu dădu nici un semn că s-ar simţi rău şi, pe ascuns, îşi urmărea invitaţii.

Cât de sincer suna râsul papei! Cât de îngâmfat şi de mulţumit era Cesare! Oare nu le trecuse niciodată prin minte să îşi numere duşmanii? Nu îşi dădeau seama că poate existau oameni care erau gata să îşi rişte vieţile pentru a se răzbuna? Prin comportamentul lor, îşi puseseră viaţa în pericol, dar în continuare nu înţelegeau acest lucru. Era posibil ca un servitor al cărui fiu sau fiică să fi fost luaţi de Cesare pentru o distracţie de o jumătate de oră sau poate cineva care îl ofensase în vreun fel pe lordul de Romagna şi îşi pierduse o mână sau limba din cauza asta să le vină de hac. Oare erau Cesare şi tatăl lui atât de puţin cunoscători ai naturii umane încât să creadă că un om de rând nu are sentimente? Un asemenea om, care suferise pentru cei dragi, ar fi fost gata să rişte şi douăzeci de vieţi, dacă le-ar fi avut, ca să se răzbune.

Cât despre cardinal? Era într-adevăr bogat, tocmai de aceea viaţa îi era ameninţată. Încercând să se salveze pe sine, considera că merita să le salveze şi vieţile celorlalţi, care se aflau în pericol.

Ştia că poate avea încredere în servitorul său, pentru că ura acestuia faţă de Borgia era întemeiată. Otrava sub formă de praf pe care cei doi Borgia intenţionaseră să o pună în vinul cardinalului Corneto trebuia strecurată în cupa papei şi a fiului său, dar cardinalul hotărî că toţi invitaţii lui trebuie să înghită puţină otravă, astfel încât toţi cei prezenţi să sufere puţin. În felul acesta, boala care trebuia să îi răpună pe papă şi pe fiul lui ar fi putut să pară că e provocată de o poluare otrăvitoare a aerului, deoarece în acea perioadă din an mizeria de pe străzile Romei devenea de nesuportat şi mulţi oameni sufereau de „rău de vară” din cauza asta. Şi chiar dacă s-ar fi dovedit că cei doi Borgia muriseră otrăviţi, lumea ar fi crezut că se strecurase o greşeală şi că vinul pentru cardinal fusese dat victimelor.

Cardinalul aştepta ca vinul otrăvit să îşi facă efectul, dar în ceea ce îl privea pe papă, care băuse vinul neîndoit cu apă, nu se întâmpla nimic. Papa continua să distreze invitaţii cu discuţiile sale strălucite şi chiar şi atunci când plecară, atât el, cât şi Cesare păreau în formă.

Toată ziua – era 11 august – cardinalul aşteptă în van veşti de la Vatican despre moartea papei. Îi făcu o vizită acestuia şi îl găsi pe Alexandru la fel de jovial ca de obicei.

O fi adevărat, se întrebă cardinalul, că aceşti Borgia erau înzestraţi cu puteri supranaturale? Chiar erau înrudiţi cu diavolul?

În dimineaţa zilei de 13 august, papa se trezi devreme. Pe moment, nu îşi putu aminti unde se află. Încercă să se ridice şi, în timp ce făcea asta, simţi o durere puternică la stomac.

Îşi chemă servitorii, care veniră în grabă la patul lui.

— Sfinţia Voastră, începură ei şi se opriră, holbându-se la el.

Papa încercă să îi întrebe de ce se holbau, dar descoperi că îi este greu să pronunţe cuvintele.

— Ajutaţi-mă... ajutaţi-mă... să mă ridic, bolborosi el.

Când încercară să îl ajute, el se prăbuşi leşinat înapoi în pat şi, pentru câteva minute, zăcu acolo, cu transpiraţia şiroindu-i pe corp şi cu o durere atât de profundă, încât nu se mai putea gândi la nimic.

Apoi, voinţa îi puse stăpânire pe simţuri, aşa cum se întâmpla în momentele de criză. Rămase întins şi nemişcat, luptându-se cu durerea şi cu greaţa, forţându-se să-şi amintească cine este: Alexandru cel Invincibil; Alexandru, cel care cucerise Sfântul Colegiu şi conducea papalitatea; Alexandru, al cărui fiu avea să conducă într-o zi Italia şi întreaga lume.

Şi datorită acelei puteri din el, pe care o hrănise până când ajunsese să creadă cu adevărat că este invincibil, Alexandru triumfă asupra durerilor sale. Începu să se gândească clar la cele întâmplate în ultimele zile şi îşi spuse: „Am fost otrăvit”.

Se gândi la cina festivă şi la Corneto cel cu ochi vicleni. Era posibil ca cineva să fi făcut o greşeală? Sau greşeala fusese intenţionată? Îşi aminti de vizita în palatul pe jumătate construit şi de cât de însetat fusese. Îşi aminti că stătea la masă când servitorul îl servise cu vin.

Să fi fost o greşeală? Dacă da... atunci era condamnat. Nu, nu era. Alţi oameni ar fi fost, dar nu şi Alexandru. El nu putea să moară încă. Nu îndrăznea să moară. Cesare, care încă nu se găsea în siguranţă în Romagna, avea nevoie de el. Lucrezia avea nevoie de el. Cum ar fi fost ea tratată în îndepărtata Ferrara dacă tatăl ei nu ar mai fi fost gata să pedepsească orice insultă? El nu trebuia să moară.

Durerea venea în valuri, şi el ştia că se luptă cu cantarella, acel vechi aliat devenit acum duşman.

Se bâlbâi.

— Duceţi-vă la ducele de Romagna şi ordonaţi-i să vină la mine. Trebuie să vorbesc imediat cu el.

Încerca să se concentreze şi să-şi stăpânească durerile, dar erau prea puternice. Cantarella părea că râde de el: „Acum ştii, Sfinţia Ta, cum a fost şi pentru alţii. La această suferinţă au fost supuşi de sute de ori duşmanii tăi. Acum, când norocul nu-ţi mai surâde, e timpul să suferi şi tu”.

„Niciodată”, gândea papa. „Aşa ceva nu mi se poate întâmpla mie. Nimic nu mă poate învinge. Eu am depăşit toate obstacolele. Corneto va suferi pentru asta. Când va veni Cesare...”

Nişte oameni intrară în cameră, dar Cesare nu era cu ei. „Unde e Cesare?”

Cineva se aplecă deasupra patului. Vocea lui părea şoptită, apoi se transformă într-un tunet.

— Preasfinţia Voastră, ducele de Romagna este bolnav... la fel ca Sfinţia Voastră.

Cesare se zbătea în pat şi striga:

— Unde este tatăl meu? Aduceţi-l la mine. În clipa asta, vă ordon. Dacă nu este aici în cinci minute, cineva va plăti pentru asta.

Dar vocea i se pierdu într-o şoaptă, şi cei din jurul patului său îl priveau în continuare, mimând groaza; credeau că Cesare Borgia se afla pe patul de moarte.

— Milord, Sfinţia Sa a trimis după tine. Nu poate veni, şi el e bolnav.

Cuvintele dansau în mintea lui Cesare ca nişte diavoli batjocoritori. „Şi el e bolnav.” Deci băuseră amândoi din vinul care nu trebuia. Îşi aminti, la fel ca tatăl lui. Setea după vizita la palatul pe jumătate terminat din Borgo Nuovo, plăcerea pe care o simţi când ajunseră la umbra podgoriei şi vinul rece şi dulce.

Încercă să se ridice. I se jucase o festă, o festă urâtă, se gândi. Voia răzbunare.

Strigă:

— Trimite-ţi după cardinalul Corneto. Vreau să vorbesc cu el. Aduceţi-l la mine imediat. Spuneţi-i c-ar fi înţelept din partea lui să nu întârzie... Sfântă Fecioară Maria... şopti el, agonia asta... este iadul... sigur e iadul.

I se transmiseră veştile.

— Cardinalul Corneto nu poate veni, milord. Este răpus de aceeaşi boală ca a voastră.

Cesare îşi îngropă faţa în perne. Cineva făcuse o greşeală.

Zvonul circula prin toată Roma.

— Papa e pe moarte.

Oamenii aşteptau în faţa Vaticanului. Când avea să vină momentul, urmau să dea buzna în apartamentele papale şi să le prăduiască de bogăţii. De obicei, când murea un papă, în Roma izbucneau revolte, iar acest papă era cel mai bogat dintre toţi.

Aşteptară toată ziua, în timp ce o întrebare plutea pe buzele tuturor:

— Cum se simte Sfinţia Sa?

„Papa luptă”, venea răspunsul, „luptă cu toată puterea lui sălbatică pentru viaţă”. Nu erau oameni ca toţi ceilalţi aceşti Borgia; făcuseră un pact cu diavolul. Evident, papa şi fiul său luaseră o doză din propria lor otravă; cine putea şti dacă acea doză fusese pentru ei sau dacă o luaseră din greşeală? Nu mai conta acum. Problema importantă era că Alexandru trăgea să moară, iar în apartamentele aflate exact deasupra celor ale tatălui său, temutul Cesare Borgia se lupta pentru viaţa lui.

În Roma erau pe cale să vină vremuri grozave.

Cesare auzea murmurul rugăciunilor din apartamentul de sub el. Acolo jos, oamenii se rugau pentru viaţa papei. El era bolnav, la limita vieţii, şi în ciuda constituţiei sale de uriaş, începea să dea semne că-şi pierde puterile.

Cesare zăcea slăbit de durere, refuzând să se gândească la moarte, şi se întreba ce avea să facă dacă murea tatăl lui. Nu era prost. Ştia că fusese susţinut de puterea şi de bogăţia acestuia; ştia că atunci când oraşele îşi deschideau porţile în faţa lui, acest lucru nu se datora numai abilităţilor sale militate sau temerii pe care o insuflase. Motivul principal era că toată lumea ştia ce putere are papalitatea.

Dacă puterea aceea înceta să mai existe, ce avea să se întâmple cu Cesare Borgia? În cine ar fi putut avea încredere? Nu îşi putea părăsi patul, dar bănuia că exact în acele momente, oamenii se adunau în faţa Vaticanului, mulţi bărbaţi şi femei din oraş rugându-se pentru moartea lui.

Nu se mai simţise niciodată atât de slăbit, nu fusese niciodată mai sigur de tot ce îi datora tatălui său.

Acum, în cameră cu el se aflau doi bărbaţi. Îi chemă, iar ei veniră repede şi rămaseră lângă patul lui. Unul era fratele mai mic, Goffredo, în privirea căruia se citea îngrijorarea, spre bucuria lui Cesare. Goffredo, a cărui soţie fusese amanta lui Cesare, avea devotamentul caracteristic familiei Borgia. Pentru el, cea mai importantă persoană din lume era Cesare. Ochii lui Goffredo erau înlăcrimaţi, dar el nu se întreba ce s-ar alege de el dacă Cesare şi tatăl lor ar fi murit; el plângea pentru fratele lui.

— Frate, spuse Cesare, vino mai aproape. Mă vezi întins aici când ar trebui să fiu în picioare. Mă vezi bolnav, când aş avea nevoie de toată puterea mea.

Goffredo plânse:

— Eu voi fi puterea ta, frate. Ordonă-mi orice, şi eu mă voi supune.

— Fie ca sfinţii să te aibă în pază, frate Borgia.

Ochii lui Goffredo străluciră cu mândrie, aşa cum se întâmpla ori de câte ori i se spunea Borgia. Cea mai mare insultă care i se putea aduce era insinuarea că nu aparţinea acestei familii.

— Cine se află acolo, în umbră, frate? întrebă Cesare.

— Bunul tău slujitor, Don Micheletto Corella.

— Ah, spuse Cesare, roagă-l să vină mai aproape.

Micheletto Corella îngenunche lângă pat şi luă mâna lui Cesare.

— Milord, aştept ordinele tale.

— Cum se simte tatăl meu? zise Cesare. Haide, spune-mi adevărul. Nu încercaţi să mă menajaţi. Nu avem vreme de alinturi.

— Este foarte bolnav.

— Bolnav de moarte? întrebă Cesare.

— Dacă ar fi un om obişnuit, oricine ar zice că da, însă Sfinţia Sa este supraom. Se spune că mai există o fărâmă de speranţă să scape de efectele otrăvii.

— Să dea Domnul să fie aşa! O, tată, tu nu trebuie să mori!

— Nu va muri, strigă Goffredo. Cei din neamul Borgia nu mor.

— Dacă este omeneşte posibil să supravieţuiască, el va reuşi, spuse Cesare. Dar noi trebuie să fim pregătiţi pentru orice. Dacă tatăl meu moare, trebuie să luaţi imediat cheile de la vistierie şi să duceţi comoara lui într-un loc sigur. Frate, prietene, dacă va fi ca tata să moară, voi trebuie să luaţi cheile alea înainte ca oamenii să afle că a murit. Odată ce vor da buzna în Vatican, nu vom mai avea nici o speranţă să salvăm nimic.

— Aşa voi face, milord, răspunse Corella.

— Şi, între timp, toţi trebuie să aibă impresia că tata se însănătoşeşte. Nu spuneţi nimănui cît de bolnav este. Spuneţi că am avut amândoi un atac uşor de febră, probabil din cauza aerului stricat de august.

— Mulţi dintre cei care s-au aflat la petrecerea lui Corneto au căzut la pat. Cardinalul spune că e din cauza otrăvirii aerului; cu cât inginerul fortăreţei, Leonardo da Vinci, face ceva în privinţa scurgerii apei, cu atât mai bine.

— Lasă-i să spună asta. Deci şi alţi oaspeţi sunt bolnavi. Dar nu la fel de tare ca tata... sau ca mine. Asta mi se pare ciudat. Spuneţi-le tuturor că ne însănătoşim. Ascultaţi! Cine se apropie?

— Câţiva dintre cardinalii din Colegiul Sacru; vin să întrebe de starea ta şi a papei.

— Ajutaţi-mă să mă ridic, spuse Cesare. Nu trebuie să ştie cât de bolnav sunt. Haide... vom râde şi vom vorbi. Trebuie să lăsăm impresia că în câteva zile voi părăsi patul acesta.

Cardinalii intrară. Îl vizitaseră pe papă, iar expresiile lor dezamăgite îl făcură pe Cesare să jubileze. Se părea că şi Alexandru îşi dăduse seama cât de important era ca ei să creadă că nici el, nici fiul lui nu erau grav bolnavi, având doar un uşor disconfort de pe urma căruia se vor recupera curând.

Atât de puternice erau mintea şi trupul lui Alexandru încât, la două zile după ce băuse vinul otrăvit, putea să stea rezemat pe pernele din pat şi să joace cărţi cu servitorii săi.

Din camerele de deasupra, Cesare auzi râsetele şi se bucură din nou.

Până acum nu îşi dăduse seama de măreţia tatălui său; iar cel mai dulce sunet din lume pentru Cesare, în acea zi, era râsetul care venea din dormitorul papei în timp ce jucau cărţi.

Corella şi Goffredo veniră să îi spună ce se întâmpla.

— Ar trebui să le vezi feţele unora dintre ei, strigă Goffredo. Nu-şi pot ascunde dezamăgirea.

— Sper că ai ţinut minte cine erau, zise Cesare. Când mă voi ridica din patul ăsta, voi avea eu grijă de ei.

Cesare se lăsă pe spate şi, aşa bolnav cum era, zâmbi.

Nimeni nu îi putea înfrânge pe Borgia, se gândea el. Indiferent cine lupta împotriva lor, ei vor câştiga întotdeauna.

Îi trecu prin minte faptul că otrava nu îl afectase pe papă la fel de mult ca pe el. Cu toate acestea, papa fusese cel care băuse vinul simplu, pe când el îl îndoise cu apă. Poate că această boală urâtă care îl supăra din tinereţe era în mare măsură responsabilă pentru starea lui.

Când se va simţi suficient de bine pentru a-şi vizita tatăl – deşi se părea că tatăl lui îl va vizita mai întâi –, se va purta cu mai multă afecţiune cu el decât o făcuse în ultimul timp. Va insista ca papa să aibă mai multă grijă de sănătatea lui. Alexandru era rădăcina puternică din care crescuse puterea Borgia. Această rădăcină nu trebuia să se rupă încă.

Dacă nu s-ar fi simţit atât de bolnav, ar fi putut să glumească împreună cu fratele şi cu căpitanul lui de încredere.

Alexandru se trezi în miezul nopţii.

— Unde sunt? strigă el.

Servitorii se grăbiră spre patul lui.

— În patul tău, Sfinţia Ta.

— A, spuse el, nu eram sigur.

Apoi murmură ceva care suna cam aşa:

— Am venit să-mi văd copiii, Vanozza. Şi pe tine... şi copiii... şi pe Giovanni... Giovanni...

Servitorii se uitau unul la altul şi şuşoteau între ei:

— Mintea îi fuge în trecut.

Până dimineaţă, se simţea puţin mai bine. Ascultă mesa şi primi împărtăşania.

— Mă simt obosit, murmură el. Lăsaţi-mă, vă rog. Aş vrea să mă odihnesc.

Goffredo şi Corella auziră că papa se odihnea şi că nu părea să fie la fel de sănătos ca în ziua anterioară. Nu îi spuseră nimic lui Cesare, care avusese o noapte plină de dureri şi nu voiau să-l supere şi mai mult.

În acea zi, atmosfera din Vatican era apăsătoare. O tristeţe care nu părea întru totul reală plutea în aer şi ascundea o stare de expectativă, poate de speranţă şi de bucurie.

Papa arăta foarte slăbit şi apatic; se părea că vioiciunea dispăruse de pe chipul lui vesel. Se schimbase foarte mult în numai câteva ore şi dintr-odată arăta ca un om foarte bătrân.

Unul dintre servitori se aplecă spre el ca să-l întrebe dacă dorea ceva.

El ridică o mână fierbinte şi murmură:

— Sunt bolnav, prietene. Sunt foarte bolnav.

Ochii aceia strălucitori îşi pierduseră toată lumina, iar bărbatul din pat era numai umbra lui Alexandru.

Veni noaptea şi cardinalii se adunară în jurul patului său.

— Ar trebui să primească Taina Sfântului Maslu, spuseră, şi aşa se făcu.

Alexandru deschise ochii.

— Aşadar, am ajuns la capăt, spuse el. Nu mai există nici un drum pământesc deschis pentru mine acum. Adio, prietenii mei. Adio, măreţie. Acum sunt pregătit să merg în rai.

Cei aflaţi în jurul patului său se uitară unii la alţii, uluiţi. Pe chipul acestui om, despre care mulţi spuseseră

că era unul dintre cei mai haini din câţi existaseră vreodată, nu se citea frica. El pleca, sau cel puţin aşa credea, în rai, părând a nu avea nici o îndoială că acolo va fi primit călduros. Nu era el Rodrigo Borgia, Alexandru al VI-lea, vicarul lui Hristos pe Pământ? El nu vedea fantomele oamenilor pe care îi omorâse. Vedea numai porţile raiului, deschise larg pentru a-l primi.

Astfel muri Rodrigo Borgia.

Cei aflaţi în jurul patului se speriară când uşile se dădură în lături şi intrară mai mulţi soldaţi sub comanda lui Don Micheletto Corella.

— Venim ca să îl păzim pe Sfinţia Sa, spuse Corella şi, întorcându-se spre cardinalul vistier, care se afla şi el lângă pat, strigă: Dă-mi cheile de la vistieria papei.

— Din ordinele cui? ceru să afle cardinalul.

— Ale lordului de Romagna, veni răspunsul.

În camera mortului se lăsă tăcerea. Papa nu mai putea da ordine. În camera de dedesubt, tiranul acela, fiul lui, Cesare, zăcea şi el pe patul de moarte. În minţile celor de faţă stăruia un singur gând: Domnia terorii, adusă de Borgia, se terminase.

— Nu îţi pot da cheile, răspunse cardinalul vistier.

Corella îşi scoase pumnalul şi îl ţinu la gâtul omului, ai cărui ochi se întoarseră, involuntar, către tavan. Corella râse.

— Stăpânul meu se însănătoşeşte pe zi ce trece, spuse el. Dă-mi cheile, Eminenţă, sau îl vei urma pe Sfinţia Sa în rai.

Cheile căzură dintre degetele cardinalului. Corella le ridică şi se îndreptă spre vistierie pentru a ascunde bogăţiile înainte ca mulţimea să intre în Vatican.

Cesare zăcea în pat, blestemându-şi boala.

Ştia că servitorii deja prădau apartamentele tatălui său de comorile cele mai de preţ. Corella ascunsese ceea ce se afla în vistierie, dar mai erau multe altele.

Vestea se răspândi în întreaga Romă.

— Papa este mort! Acesta este sfârşitul neamului Borgia!

Prin toată Italia, lorzii şi ducii care îşi pierduseră teritoriile ce formau acum regatul Romagna intraseră în alertă.

Cesare nu era mort, ci bolnav la pat, incapabil să se apere, şi, dacă era un moment în viaţa lui în care ar fi avut nevoie de sănătate şi de putere, acela ar fi fost atunci.

În Roma urmau să aibă loc multe schimbări. Oamenii trebuiau să se pregătească să scape de sub teroarea familiei Borgia.

Cesare gemea, blestema şi aştepta.

— O, tatăl meu, murmură el în suferinţă, ne-ai lăsat singuri şi lipsiţi de apărare. Ce vom face fără tine?

Dacă s-ar fi simţit bine, nu i-ar fi fost teamă. Ar fi plecat din Roma. I-ar fi lăsat să vadă că atunci când un măreţ Borgia murea, exista altul care să îi ia locul, dar nu putea decât să geamă şi să sufere în pat, ca un om slăbit de boală, cu cel mai mare binefăcător pe care îl cunoscuse, mort, şi cu regatul în pericol.

Dintr-odată, desfătările de la Medelana se spulberară.

Angela şi câteva servitoare tocmai o ajutau pe Lucrezia să se îmbrace, când unul dintre pitici veni în goană şi cu entuziasm să îi spună că un vizitator distins se apropia de vilă, nimeni altul decât cardinalul Ippolito.

Lucrezia şi Angela se priviră înspăimântate. Dacă Ippolito rămânea la vilă, atunci întâlnirile fermecătoare petrecute între Medelana şi Ostellato aveau să înceteze.

— Ar trebui să îi trimitem imediat un mesaj lui Pietro, ca să îl avertizăm, şopti Angela.

— Aşteaptă puţin. Cumnatul meu e posibil să fie numai în trecere.

— Să sperăm că nu a venit să ne spioneze de dragul lui Alfonso.

— Grăbeşte-te, spuse Lucrezia. Unde este plasa de păr? Mă voi duce jos să-l întâmpin.

Ippolito se afla deja la uşă. Stătea nemişcat, privind-o pe Lucrezia. Nu zâmbea, dar buzele sale se crispaseră puţin; era ca şi cum ar fi căutat cu disperare cuvintele potrivite, şi, în acel moment, Lucrezia ştiu că se întâmplase o tragedie.

— Ippolito, începu ea şi se duse repede lângă el.

Nu era timp de formalităţi, aşa că acesta îşi puse mâinile pe umerii ei şi o privi în ochi.

— Sora mea, începu el. O, draga mea soră, îţi aduc veşti proaste.

— Alfonso... murmură ea.

El mişcă din cap.

— Papa, tatăl tău, este mort.

Ochii ei se măriră de groază. Era imposibil de crezut că el, care fusese mai plin de vitalitate decât oricine altcineva, putea fi mort. Părea nemuritor. Ea nu putea accepta această nenorocire groaznică.

Ippolito o înconjură cu braţul şi o trase spre un scaun.

— Stai jos, spuse el. Ea se supuse mecanic, iar pe chip nu i se putea citi nici o expresie. La urma urmelor, continuă Ippolito pe un ton liniştitor, nu era deloc un om tânăr. Lucrezia, draga mea soră, este un şoc teribil, dar cred că înţelegi că era de aşteptat să se întâmple, mai devreme sau mai târziu.

Nici atunci nu vorbi. Arăta ca o persoană dusă în altă lume. Era ca şi cum mintea ei refuza să accepte ceea ce spusese el, pentru că acest lucru i-ar fi adus o durere imposibil de suportat.

Ippolito simţea că trebuie să continue să vorbească. Tăcerea ei era descurajantă, mai amară decât orice cuvinte.

— Cu câteva zile înainte să moară era sănătos, explică Ippolito. Pe 10 august s-a dus la o serată cu fratele tău. Era la podgoria cardinalului Corneto. Două zile mai târziu, a căzut la pat. La început părea că se va însănătoşi, iar pentru o vreme chiar aşa a fost, dar boala s-a întors şi a murit pe 18. Imediat ce am primit vestea, am pornit călare până aici ca să îţi spun. Ce pot să fac pentru a-ţi aduce alinare?

Atunci vorbi şi Lucrezia.

— Nu poţi face nimic care să mă aline, pentru că nu mai există alinare pe lumea asta pentru mine.

Rămase absentă, privind undeva înainte.

Ippolito îngenunche lângă ea, îi luă mâna şi i-o sărută, spunându-i că el şi fraţii lui vor avea grijă de ea, că, deşi îşi pierduse tatăl, erau alţii care o iubeau.

Ea dădu din cap şi se întoarse spre el.

— Dacă vrei să îmi aduci alinare, te rog să mă laşi. Pot suporta mai bine durerea dacă sunt singură.

Aşa că Ippolito plecă, făcându-le şi doamnelor de companie semn să o lase singură. Ea rămase privind în gol, iar chipul ei lipsit de expresie începu încet să fie cuprins de disperare.

Lucrezia se ghemui pe podea. Plânsese puţin.

— Mort, murmură pentru sine. Mort, Sfinte. Deci suntem singuri. Dar cum putem îndura viaţa fără tine?

Nu existase nici un moment din viaţa ei în care el să nu fie prezent. Fusese protejată sub aripa lui; el fusese mereu bun, mereu blând cu ea. Era un om bătrân, spuneau ei, dar ea nu se gândise niciodată la moartea lui; fără să îşi dea seama, îl considerase nemuritor. Marele cardinal al copilăriei sale, ale cărui vizite aduceau atâta

bucurie în camera copiilor, marele papă din adolescenţă şi din perioada în care devenise femeie, temut de alţii, iubit cu atâta devotament de ea, iubind-o aşa cum se părea că numai un Borgia putea iubi un Borgia!

— Mort! murmură din nou pentru sine cu o voce năucă. Mort? se întrebă. Nu se putea. Nu putea exista asemenea nenorocire în lume. „Ar fi trebuit să fiu acolo, şopti ea. Ar fi trebuit să am grijă de el. L-aş fi salvat. Şi în timp ce el murea, eu eram aici, veselindu-mă cu un amant. El murea, murea, iar eu nu am ştiut.”

Pietro Bembo părea o fiinţă îndepărtată. Ce însemnătate avea această iubire platonică ce înflorise într-o pasiune trupească în timpul săptămânilor de convalescenţă ale acestuia, în comparaţie cu un devotament de o viaţă, cu iubirea profundă şi constantă a unui tată Borgia pentru fiica lui Borgia?

„Ar fi trebuit să fiu alături de el”, îşi repeta iar şi iar.

Acum trebuia să se gândească la ultima dată când îl văzuse. Camera aceea din Vatican, unde o ţinuse în braţe de parcă nu avea să-i mai dea drumul vreodată; afară, pe străzile acoperite de zăpadă, unde caii băteau nerăbdători cu copitele în caldarâm. Ultimul rămas-bun!

Cum putea viaţa să mai fie la fel?

Cei din jur îşi făceau griji pentru ea. Nu ştiau cum să o consoleze. Lucrezia nu voia să mănânce, nu voia să doarmă. Rămăsese în apartamentele ei, ghemuită pe podea, privind înapoi în trecut, amintindu-şi tot. Părul auriu îi căzuse liber pe umeri, la fel cum se întâmplase când Ippolito îi adusese vestea.

Când Pietro Bembo veni în goană la vilă, doamnele de companie respirară uşurate. Acum era cineva care ar fi putut să-i aducă alinare.

Acesta se duse la ea şi o găsi pe jos.

— Lucrezia! strigă el. Iubita mea, iubita mea!

Atunci ea izbucni într-un hohot de plâns şi îşi ascunse faţa în palme.

Pietro îngenunche şi îi cuprinse umerii cu braţul.

— Am auzit, şopti el. Am venit să împart durerea asta cu tine.

Dar ea mişcă din cap.

— Este a mea, spuse Lucrezia. E numai a mea. Nimeni nu o poate împărtăşi, nimeni nu poate înţelege cât de profundă este.

— Draga mea, mi se rupe inima când te văd atât de nefericită. Nu vezi că eu sunt cel care are nevoie de mângâiere?

Ea dădu din cap.

— Lasă-mă. Te rog, lasă-mă. Nu mă poţi ajuta cu nimic, decât să mă laşi singură cu durerea mea.

Pietro încercă din nou să o consoleze, dar pentru Lucrezia nu mai exista nici o alinare. Nimeni nu putea înţelege profunzimea durerii ei. Nimeni nu putea înţelege culmile, adâncimile şi întinderile pe care le cuprindea iubirea unui Borgia faţă de un alt Borgia.

VIII
DUCESA DE FERRARA

Săptămânile care urmară după moartea tatălui ei păreau ca un vis urât pentru Lucrezia. Nu putea să scape de amintirea pierderii pe care o suferise, căpătase o paloare cadaverică şi slăbise, pentru că nu putea să mănânce mult, nici să doarmă noaptea. Deseori rămânea şi plângea în tăcere, alteori vorbea despre tatăl ei, amintindu-şi fiecare întâmplare ce dovedea devotamentul lui faţă de ea.

— Ceva înăuntrul meu a murit, spuse ea. Nu voi mai fi niciodată ca înainte.

În Ferrara nu i se arătase nici un pic de compasiune. Ducele nu-şi ascundea bucuria. „Curtea”, declară el, „nu ar trebui să deplângă un om care nu a fost niciodată un prieten adevărat pentru Ferrara”, şi adăugă că, în numele Domnului Dumnezeu şi pentru bunăstarea creştinătăţii, se rugase deseori ca acel papă scandalos să fie îndepărtat din rândurile bisericii. Acum, Dumnezeu găsise că e timpul să îi răspundă la rugăciuni, aşa că nu prea avea de ce să jelească.

Pietro era cel care îi oferise alinarea de care avea nevoie. Era normal să o facă. Către cine altcineva se putea întoarce ea?

El venea la vilă în fiecare zi şi aştepta ca ea să îl cheme; şi, în cele din urmă, îl chema, iar el era acolo pentru a-i oferi consolare.

El era singura persoană cu care putea vorbi despre durerea ei, care o asculta cu blândeţe, plângea împreună cu ea, îi spunea că dragostea lui faţă de ea e nepieritoare şi scria versuri în cinstea ei.

— Of, Pietro, Pietro, plângea ea. Ce m-aş face fără tine?

Într-o zi, Ercole Strozzi sosi la Ostellato.

Veni la Medelana cu Pietro. Nu o văzuse pe Lucrezia de când auzise vestea despre moartea papei. Îi sărută mâna şi o compătimi.

— Am venit în primul rând să te avertizez, spuse el. Alfonso vrea să vină aici, la tine. E posibil să fi auzit despre vizitele lui Pietro şi despre prietenia dintre voi doi. Ar fi înţelept ca Pietro să plece din Ostellato înainte de sosirea lui Alfonso.

— Lui nu îi pasă de prietenii mei, zise Lucrezia.

— Milady, te implor să ai grijă. Moartea tatălui tău îţi slăbeşte poziţia pe care o ai în noua ta familie şi trebuie să te comporţi cu cea mai mare precauţiune.

— Voi merge în vizită la Veneţia pentru o vreme, spuse Pietro. Ai suferit prea mult ca să-ţi adaug şi eu o suferinţă în plus, lucru pentru care nu m-aş putea ierta vreodată.

— Nu trebuie să rămâi prea multă vreme departe de mine, îl imploră Lucrezia. Ştii cât de mult mă bazez pe tine acum.

Strozzi îi urmărea cu interes. Această relaţie de dragoste pe care o pusese la cale începea să dea în pârg. Depăşise faza de iubire platonică, era sigur de asta, iar acum îl interesa să vadă ce efect avea acest lucru asupra operei lui Pietro.

Categoric, trebuia să se asigure că Alfonso nu era atât de enervat, încât să le interzică celor doi să fie împreună. Prin urmare, i se păru o mişcare inteligentă ca Pietro să dispară.

Alfonso sosi aproape imediat după plecarea lui Pietro.

Era şocat de felul în care arăta soţia lui. Până şi părul ei îşi pierduse strălucirea.

O certă.

— Dar au trecut multe luni de când nu ţi-ai mai văzut tatăl. De ce faci tot spectacolul ăsta acum?

— Chiar nu poţi să înţelegi că nu îl voi mai vedea niciodată... absolut niciodată?

— Înţeleg foarte bine, dar oricum nu l-ai fi văzut prea curând.

Ea începu să plângă în tăcere, pentru că pomenirea tatălui ei îi răscoli memoria, aducând la suprafaţă multe amintiri frumoase.

— N-am venit aici ca să te ascult bocind, spuse Alfonso, care nu suporta să se afle în compania femeilor care plângeau.

— Atunci trebuia să mă laşi să jelesc singură, îi zise.

— Şi jeleai... singură? o întrebă.

— Nu e nimeni... nimeni... care să poată împărtăşi o asemenea durere cu mine.

Alfonso, care era un om extrem de practic, nu putea să înţeleagă natura iubirii care existase între Alexandru şi Lucrezia. El ştia că influenţa lui atotputernică dispăruse şi îşi imagina că durerea ei se datora, parţial, faptului că se temea pentru viitorul ei. O asemenea îngrijorare putea înţelege. Regele Franţei deja făcuse aluzii că, în cazul în care Alfonso dorea să anuleze căsătoria, el nu va pune nici o piedică. Familia Ferrara fusese forţată să o accepte pe Borgia ca mireasă, dar nu era forţată să o şi păstreze.

Ştia oare Lucrezia că prietenia Franţei cu familia ei era atât de nestatornică? Plângea pentru pierderea acelei pelerine apostolice care îi protejase familia atât de bine, toată viaţa ei? Pentru Alfonso cel practic aşa păreau să stea lucrurile.

Încercă să o consoleze.

— N-ai de ce să te temi, spuse el. Nu vom anula căsătoria. Nu vom lua în serios aluziile regelui Franţei.

— Ce aluzii? întrebă ea.

— Chiar e posibil să nu fi aflat? Atât de ruptă de lume eşti aici, la Medelana?

— N-am mai fost atentă la nici o noutate de când mi s-a adus această veste îngrozitoare, care m-a răvăşit în aşa hal, încât nu mi-a mai stat gândul la altceva.

El îi povesti despre duşmănia Franţei faţă de familia ei.

— Dar nu te teme, repetă Alfonso, nu vom anula căsătoria, pentru că dacă am face asta, ar trebui să returnăm zestrea, lucru care ar fi de neconceput pentru tata.

Râse tare la ideea că tatăl său ar trebui să se despartă de toţi acei ducaţi pe care îi iubea atât de mult. Îşi puse braţul în jurul Lucreziei, dându-i de înţeles că voia să facă dragoste cu ea, dar Lucrezia nu reacţionă.

Ea repeta într-una:

— Regele Franţei n-ar îndrăzni... Deşi tatăl meu e mort, încă îl mai am pe fratele meu.

— Fratele tău! strigă Alfonso.

Ea se întoarse brusc spre el; era din nou vioaie, ochii îi străluceau la fel ca înainte, dar nu de bucurie, ci de o frică teribilă.

— Cesare! strigă ea. Ce e cu Cesare?

— Păcat că s-a îmbolnăvit într-un aşa moment. Avea nevoie să fie în putere, în timp ce el zăcea bolnav, aproape pe moarte, iar duşmanii tatălui tău se revoltau pe străzi, prădau apartamentele papale şi fugeau cu bijuterii de mare valoare, pe care, se pare, servitorii fratelui tău nu au reuşit să le ascundă.

— Unde este el acum? întrebă Lucrezia cu o voce chinuită.

— S-a dus la Castelul Sant’Angelo, ca să fie în singuranţă.

— Şi copiii?

— S-au dus cu el. Fiul tău, Rodrigo, şi Copilul din Roma. Alfonso izbucni în râs. Nu mai arăta aşa de abătută. Le are pe amantele lui cu el. Sanchia de Aragon se află acolo, împreună cu Dorotea, fata pe care a răpit-o. Mă întreb cum se înţeleg cele două.

— Fratele meu... prizonier!

— Da, fratele tău, prizonier. Cum ar putea fi altfel? A cucerit multe oraşe şi toată Italia se temea de el. Se împăuna ca un mare cotropitor, nu-i aşa? Dar puterea lui venea de la papă, şi brusc... se trezeşte că e bolnav şi că nu mai beneficiază de influenţa papală.

Lucrezia îl prinse de braţ pe Alfonso şi îl scutură, agitată.

— O, spune-mi totul... totul! îl rugă. Nu vezi că e o agonie pentru mine să nu ştiu nimic?

— Regele Franţei şi-a retras sprijinul acordat fratelui tău. Toate statele mici se revoltă împotriva lui. De ce să nu recupereze, în vremurile astea, ceea ce era al lor? Până şi primul tău soţ, Giovanni Sforza, s-a întors în Pesaro.

Lucrezia îi dădu drumul la braţ. Se întoarse cu spatele, pentru ca el să nu îi poată vedea faţa.

— Sfântă Fecioară Maria, murmură Lucrezia. M-am cufundat în durerea mea egoistă în timp ce fratele meu are probleme. Cesare este în pericol.

Şi astfel, în numai câteva minute de sinceritate brutală, Alfonso reuşise să o facă să uite de durerea cauzată de moartea tatălui ei mai mult decât fusese în stare Pietro, cu toată alinarea pe care i-o oferise, pentru că din cauza grijii ce i-o purta fratelui ei putea să uite cel mai repede.

Din fericire pentru liniştea lui sufletească, Cesare era prea bolnav ca să-şi dea seama de amploarea înfrângerii sale. Şocul pe care îl suferise organismul lui după ce băuse vinul acela diluat, dar otrăvit, deşi nu se dovedise a fi fatal,

îi agravase serios cealaltă boală de care suferea de atât de mulţi ani. În timpul sejurului la Castelul Sant'Angelo, nu îi era bolnav numai trupul, ci şi mintea, fiind astfel doar pe jumătate conştient de ce se întâmpla în lumea de dincolo de ziduri.

Fusese ales un nou papă. În asemenea vremuri tulburi, fusese o decizie înţeleaptă ca adunarea cardinalilor să aleagă un om foarte bătrân, până când situaţia devenea mai stabilă. Bătrânul, Pius al III-lea, se afla aproape pe patul de moarte când fusese ales şi, prin urmare, nu căuta să se amestece în problemele lui Cesare. Astfel, reuşise să câştige un răgaz în Castelul Sant'Angelo. Dar Pius muri după o domnie de douăzeci şi şase de zile şi oraşul fu din nou cuprins de agitaţia care însoţea alegerea unui nou papă.

Cardinalul Giuliano della Rovere, duşman vechi al familiei Borgia, pusese ochii pe scaunul papal; visase la el încă de la alegerea lui Alexandru, şi era hotărât să îl obţină, pentru că, dacă nu o făcea acum, nu mai avea altă şansă.

Rovere era un om viclean, inteligent şi plin de viaţă. Ca fel de a fi semăna cu Alexandru, poate din cauză că amândoi fuseseră săraci, deşi fiecare avusese câte un unchi pe scaunul papal. Sixtus al IV-lea îl sprijinise pe nepotul său, della Rovere, la fel cum şi Calixtus al III-lea îi oferise nepotului săi, Rodrigo Borgia, un start în viaţă; şi amândoi hotărâseră că, într-o zi, aveau să poarte robele unchilor lor.

Perioada în care se aduna Conclavul era foarte tensioantă pentru orice cardinal; până şi pentru cei care nu se aşteptau să fie aleşi papă era foarte important cine avea să fie numit, pentru că un prieten sau un duşman la Vatican ar fi făcut o mare diferenţă în viaţa lor.

Cesare, bolnav şi cu mare parte din regat pierdută, încă se mai afla la putere în Vatican, pentru că Alexandru practicase nepotismul la fel de mult ca predecesorii săi, iar asta însemna că rămăseseră câţiva cardinali Borgia ale căror destine erau atât de legate de familia lor, încât ar fi votat pentru omul ales de Cesare. Prin urmare, Cesare încă mai deţinea o oarecare influenţă, iar della Rovere avea nevoie de fiecare vot pe care putea să pună mâna.

Veni la Roma şi se duse să îl vadă pe Cesare.

Se prefăcu şocat când văzu trupul slăbit al acestuia şi semnele pe care le lăsase boala pe chipul său, însă în sufletul său jubila. El îi urăse dintotdeauna pe Borgia. Alexandru fusese rivalul său, iar acum îşi întorcea cu toată forţa ura asupra fiului lui Alexandru.

— Milord, spuse ambiţiosul cardinal, eşti foarte bolnav. N-ar trebui să te afli în Roma. Ai nevoie de aerul curat de la ţară.

— Astea sunt vremuri când bărbaţii ca mine trebuie să rămână în Roma, răspunse Cesare.

— A, alegerile. Sărmanul Pius! Dar el şi-a îndeplinit menirea. Ne-a oferit acel respiro de care aveam atâta nevoie.

— Ai venit să mă vezi ca să vorbim despre alegeri? întrebă Cesare.

— Nu voi nega asta, replică della Rovere.

— Mă surprinde că ai venit să-mi ceri ajutor.

Cesare rememoră întâmplările din ultimii ani. Ştia că tatăl lui nu avusese niciodată încredere în acest om, că îl privise ca pe unul dintre cei mai mari duşmani ai săi şi că ştiuse de dorinţa lui disperată de a pune mâna pe scaunul papal. Îşi aminti cum spusese despre della Rovere că trebuia ţinut sub supraveghere, pentru că era unul dintre cei mai abili duşmani, şi deci cei mai periculoşi oameni din Italia, în ceea ce îi privea pe Borgia.

Della Rovere zâmbi cu candoare.

— Hai să nu ne mai ascundem după deget. Aceste câteva luni au răsturnat situaţia. Nu cu mult timp în urmă erai ducele unui mare teritoriu şi nu exista nici un stat în Italia care să nu tremure la auzul numelui tău. Milord, regatul tău s-a micşorat de la moartea tatălui tău.

Cesare îşi strânse pumnii.

— Tot ce am pierdut voi recâştiga, replică el glacial.

— Aşa o fi, răspunse della Rovere, dar vei avea nevoie de un prieten în Vatican, care să îl înlocuiască pe cel pe care l-ai pierdut.

— Poate exista cineva care să îl înlocuiască pe tatăl meu?

— Poate fi cineva care te-ar putea ajuta în schimbul ajutorului primit.

— Te referi... la tine?

Della Rovere încuviinţă.

— Milord, priveşte bine la situaţiile în care ne aflăm. Tu ai fost bolnav. Ai fost pe patul de moarte, iar duşmanii tău au profitat e acest lucru. Dar acum te-ai însănătoşit. În mâinile astea încă se mai află multă putere. Nu ai putea urca un papă pe scaun, dar ai putea împiedica alegerea oricărui cardinal, prin reţinerea voturilor pe care le-ar da cardinalii Borgia. Fă-mă papă, iar eu te voi face gonfalonier şi comandantul forţelor armate papale.

Cesare cugeta în tăcere. Della Rovere se ridică; stătea lângă patul lui Cesare, cu braţele încrucişate, iar Cesare văzu în el acea vitalitate strălucitoare, acea putere caracteristică lui Alexandru.

Cesare încercă să îşi închipuie viitorul. Gonfalier şi comandant? Ar fi o lovitură pentru duşmanii lor. Se văzu mărşăluind spre noi cuceriri; îşi imagină că avea să recâştige ceea ce pierduse; îşi vedea duşmanii plecându-se în faţa lui.

Della Rovere veni mai aproape de el şi murmură:

— Gândeşte-te.

Apoi plecă.

Cesare rămase să se gândească şi primi o scrisoare din partea Lucreziei. O citi şi zâmbi; era o dovadă a devotamentului faţă de el. Ea auzise de starea lui proastă şi, de grija lui, uitase de durerea teribilă pentru moartea tatălui ei. Nu putea găsi sprijin pentru cauza lui în Ferrara, dar putea să adune oameni; avea bijuterii foarte valoroase, pe care le putea vinde.

El sărută scrisoarea. I se părea interesant faptul că scrisoarea aceea concisese cu vizita lui Rovere. Era un semn de bun augur. Nu trebuia decât să se însănătoşească de tot, căci lumea aştepta, îl aştepta să o cucerească din nou.

Curând, della Rovere fu ales papă, domnind sub numele de Iulius al II-lea. Cesare îl aştepta să îşi îndeplinească promisiunile.

În preajma lor erau oameni – printre care şi marele Machiavelli – care rămaseră uluiţi de cât de uşor câştigase Rovere încrederea lui Cesare. Lor li se părea că, într-adevăr, boala îi şubrezise minţile.

Cesare plecă din Roma spre teritoriile din Romagna pe care trupele sale reuşiseră să le păstreze. Era plin de speranţă. Ştia că regele Franţei îşi retrăsese sprijinul imediat după moartea papei, iar regele Spaniei nu îi iertase încă pe Borgia pentru alianţa cu francezii. Acum Spania se afla în posesia unei mari părţi din sudul Italiei. Cesare, cu armatele vizibil vlăguite, rămăsese singur, iar duşmanii îl urmăreau şi se întrebau ce avea să facă mai departe. Erau uimiţi de faptul că nici măcar nu părea să realizeze în ce situaţie disperată se află. Rareori se mai întâmplase ca un om să fie prădat de putere atât de rapid

ca el. Alexandru murise şi luase cu el gloria familiei Borgia, dar Cesare, se părea, trebuia să şi-o găsească pe a lui.

Della Rovere nu avea nici o intenţie să îi ofere lui Cesare titlurile pe care i le promisese. El se afla în siguranţă, la Roma, şi nu mai voia să audă de Cesare Borgia. Cu toate acestea, era pregătit să îl lase să scape din Roma, deşi pentru această concesie avea să ceară predarea tuturor părţilor din Romagna care încă se mai aflau în mâinile lui Cesare.

Aşa că atunci când Cesare primi ordin să predea Romagna şi refuză, fu luat prizonier de forţele papale şi băgat în închisoarea de la Ostia.

Aici era tratat bine şi nu credea că este, cu adevărat, prizonier. Nu putea să creadă asta. Nu îndrăznea să creadă. Faptul că nu mai avea nici o putere îl speria atât de mult, încât nu putea concepe aşa ceva. De sus, de pe crenelurile fortăreţei trăgea salve de tun în mare şi, în timp ce făcea asta, răcnea cu ferocitate. Cei care ştiau acest lucru se minunau de purtarea lui, dar erau conştienţi că, într-o oarecare măsură, se minţea pe sine imaginându-şi că trage într-un duşman.

Din moment ce refuzase să predea Romagna, della Rovere hotărî că Cesare trebuia să fie adus înapoi la Roma. El trebuia să înţeleagă că zilele de glorie ale neamului Borgia erau de domeniul trecutului şi că el încetase să mai fie un duce puternic.

Aşa că fu adus înapoi în Roma, în timp ce della Rovere se gândea ce să facă cu el.

Era greu să crezi că acest om era genialul Cesare Borgia. Părea să-şi fi pierdut de tot simţul raţiunii. Era ca şi cum o parte din el murise odată cu Alexandru – focul lui, isteţimea; mai aveau puteri supranaturale aceşti Borgia? Erau ei diferiţi de restul oamenilor? Existase o familie atât

de unită că nu putea fi înţeleasă de oamenii obişnuiţi, iar când o parte din ea murea, şi ceilalţi piereau?

— Mintea i-a fost afectată de necazuri, spuse della Rovere. Îl vom pune să stea în apartamentele în care locuise tânărul duce de Bisceglie, când fusese omorât. Cum se va simţi fragilul Cesare fiind forţat să trăiască cu fantoma unui om pe care l-a omorât?

Lui della Rovere i-ar fi convenit dacă Cesare Borgia ar fi înnebunit.

Lucrezia se afla din nou în Ferrara, pentru vizita de stat a lui Francesco Gonzaga, marchiz de Mantova.

Lucrezia, care încă mai jelea după tatăl ei, începuse să poarte rochii din materiale subţiri, care se lipeau de trupul ei şi o făceau să pară mai slabă ca niciodată. Îşi spăla din nou părul la intervale regulate şi acesta arăta mai auriu ca oricând în contrast cu draperiile întunecate.

Era conştientă de compasiunea celor de la curte; tânjea după întâlnirile intime cu Bembo. Dar când se întâlneau, de obicei, nu erau singuri, şi el fusese chemat de curând la Veneţia, pentru că murise fratele lui mai mic.

Atât soţul, cât şi socrul erau iritaţi de tristeţea ei. Ercole nu făcea nici un efort să-şi ascundă bucuria pentru moartea omului pe care îl considerase un vechi duşman şi era evident că, dacă nu ar fi fost zestrea considerabilă, ar fi pus în aplicare sugestia regelui Franţei de a anula căsătoria. Pe Alfonso nu îl interesa nici ranchiuna tatălui său, nici suferinţa soţiei sale. I se părea o pierdere de timp să se implice în problemele lor. Datoriile sale militare şi munca din fierărie îi ocupau tot timpul, iar noaptea se distra cu amantele sale, dar şi cu Lucrezia, pentru a o lăsa însărcinată.

Atât ducele, cât şi fiul său nu erau foarte încântaţi că Francesco Gonzaga avea să vină în vizită. Nu îl plăceau, iar

el venea foarte rar în Ferrara, deşi distanţa dintre teritoriul Este şi Mantova nu era foarte mare.

Familia Este considera că Isabella lor era mult prea bună pentru marchizul de Mantova, astfel încât puseră la cale un plan. Evident, erau de părere că el ar fi trebuit să lase guvernarea Mantovei în mâinile capabile ale Isabellei şi pentru că Francesco nu făcuse asta, erau înclinaţi să îl dispreţuiască.

Prin urmare, vizita avea să fie una formală.

În timp ce galopa în fruntea alaiului, Francesco se gândea la Lucrezia Borgia. Zâmbi când îşi aminti de ostilitatea pe care o simţea soţia sa faţă de Lucrezia, la nunta ei. Nu că de atunci ar fi scăzut în intensitate. Isabella era furioasă din cauza modului în care Lucrezia îl ţinea pe poet, pe Pietro Bembo, în Ferrara. Isabella credea că toţi poeţii şi artiştii îi aparţineau. Îl tentase deseori pe Pietro să vină în Mantova, dar el o refuzase de fiecare dată.

Isabella vorbea în gol şi fierbea de supărare.

— E amantul ei, să nu te îndoieşti de asta! Creatură cu chip viclean. Atât de supusă! Atât de blândă! O Borgia! Fratele meu ar trebui avertizat de asta, până nu se hotărăşte ea să-i toarne în băutură cantarella. Trebuie să îl avertizezi pe Alfonso când ajungi în Ferrara.

El zâmbi. Chiar credea că, dacă ea se purtase atât de urât cu mireasa lui Alfonso, putea să îi ordone să facă şi el la fel?

Francesco era galant din fire şi, aşa cum şi-o amintea, acea tânără Lucrezia pe care o întâlnise cu vreo zece ani în urmă avea ceva fragil şi feminin în ea, scoţând atunci la iveală din marchiz cele mai cavalereşti sentimente. Probabil că îl impresionase foarte mult, pentru că îşi amintea momentul cu claritate chiar şi acum.

Şi astfel intră în Ferrara.

Bătrânul duce, se gândi el, era suferind şi nu mai avea mult de trăit; Alfonso era mai puţin implicat ca niciodată; Ippolito, chiar mai îngâmfat; Ferrante, mai zănatic; Sigismund, mai pios, şi Giulio, mai vanitos. Într-o oarecare măsură, avea să se plictisească în Ferrara.

Apoi o întâlni pe Lucrezia. Înfăţişarea ei îl făcu să rămână fără glas. Era mai frumoasă şi mai delicată decât şi-o amintea. Suferinţa ei era atât de recentă încât părea să plutească în jurul ei precum o aură de melancolie. Zveltă ca o fetiţă în rochiile ei vaporoase, şi cu numai câteva diamante strălucitoare ca podoabe, avea o frumuseţe aproape nepământeană, iar el era profund impresionat de înfăţişarea ei.

Îi sărută mâinile într-un gest de compasiune blajină. Voia oarecum să compenseze toate insultele şi umilinţele pe care i le adusese soţia sa.

— Am aflat cu mare regret de pierderea suferită, spuse el pe un ton blând şi încet.

Ochii ei se umplură de lacrimi şi el se grăbi să continue:

— Iartă-mă. N-ar fi trebuit să amintesc de asta.

Ea zâmbi delicat.

— Nu mi-ai amintit. Pierderea lui e un adevăr care mă însoţeşte mereu. Şi va fi cu mine până la moarte.

Îl fermeca fata asta care avea una dintre cele mai diabolice reputaţii din Italia, dar care putea, în acelaşi timp, să pară atât de inocentă. Dorea să o descopere pe adevărata Lucrezia şi era hotărât să facă asta înainte de a se întoarce în Mantova.

Vizita avea să fie scurtă, aşa că nu dispunea de prea mult timp; mai mult, simţea o detaşare din partea Lucreziei. Ea era sincer îngrijorată de moartea tatălui ei; şi dacă era adevărat, aşa cum insistase Isabella, că Pietro Bembo era amantul ei, aceasta ar fi fost o explicaţie

pentru indiferenţa politicoasă cu care îi tratase oferta lui de prietenie. Era fermecătoare, desigur, dar îşi dădu seama că aşa avea să fie mereu. El voia să îi readucă sclipirea în ochi; să îi vadă cum se aprind când se apropie de ea, aşa cum era sigur că se întâmpla faţă de un prieten bun. La urma urmelor, sărmana fată nu avea mulţi prieteni în care să se încreadă – prieteni cu ceva putere, mai precis. Ercole era un om dur şi rău, iar indiferenţa lui Alfonso faţă de genul acesta de soţie era evidentă. Cu tatăl mort, fără copii – din punctul de vedere al celor din Ferrara –, cu regele Franţei care insinuase că ar putea avea loc un divorţ, cu fratele ţinut prizonier de noul papă… sărmana fată nu îşi dădea seama de poziţia delicată în care se afla? Ar fi trebuit să facă tot ce îi stă în putere pentru a câştiga sprijinul unui om ca marchizul de Mantova. Dar ea nu părea preocupată de situaţia în care se afla. Nu părea că îi pasă.

Îşi întoarse atenţia asupra doamnelor ei de companie şi le tratăcu mult şarm. Cu ele avu foarte mare succes.

Mai târziu, sporovăiau despre el în faţa Lucreziei. O, dar a fost fermecător! Nu frumos – trebuiau să recunoască asta. Avea ochii strâmbi, dar îi dădeau un aer haios. Nasul era plat, de parcă maică-sa s-ar fi aşezat pe el când era copil; dar nu-i aşa că acest aspect atrăgea atenţia asupra gurii delicate? Ţinea la femei; asta era de înţeles. Ce viaţă ducea sărmanul lângă cotoroanţa aia de Isabella! Ele l-ar putea iubi chiar şi din milă pentru că era căsătorit cu o asemenea femeie.

Ce călăreţ priceput era! Vai, dar când plecase în galop cu grupul, stătea în şa într-un fel care-l deosebea de ceilalţi. Oare Lucrezia observase cu câtă bucurie îl întâmpinase calul său, care deveni plin de viaţă şi nărăvaş imediat ce el urcase în şa?

— Îi plac caii şi stă mult timp în preajma lor, spuse Lucrezia.

— E de înţeles, strigă Angela. O nevastă ca ea ar împinge pe oricine spre alte preocupări. E meritul lui că e vorba numai despre cai.

— Am auzit, adăugă Lucrezia cu graţie, că şi femeile i-au ocupat o mare parte din atenţie.

— Nu mă surprinde, replică Angela. Chiar cred că poate fi... irezistibil.

— Te rog să nu îl faci pe Giulio gelos pe bărbatul ăsta, exclamă Lucrezia, prefăcându-se că vorbeşte serios. Nu e destul că l-ai făcut să fie neliniştit din cauza lui Ippolito?

— Ippolito! Angela pocni din degete. Să se ducă înapoi la Sanchia de Aragon.

Lucrezia râse de verişoara ei focoasă, dar încă se gândea la Francesco.

Francesco se plimba prin grădinile palatului, cu gândul la Lucrezia. Niciodată până acum nu voise să rămână mai mult timp în Ferrara; acum avea să urască plecarea. Ea îl incita. Ea, cu aspectul ei delicat, cu reputaţia ei pătată. Arăta feciorelnic, dar ştia că Alfonso era cel de-al treilea soţ şi probabil că avusese mulţi amanţi. Cerul ştia că existau destule scandaluri. Oare ce anume îl incita? Feminitatea ei absolută? Sau acea gingăşie? Făcu o grimasă. Ea era exact opusul soţiei sale. Oare ăsta să fi fost motivul?

Se simţi puţin trist, gândindu-se la Isabella. Dacă ar fi fost doar mai puţin inteligentă şi mai puţin capabilă, cât de uşor ar fi putut trăi cineva alături de ea. Dar poate că dacă ar fi fost puţin mai inteligentă, ar fi înţeles că putea să-l domine complet. Putea fi dominat de bunătate, dar niciodată de aroganţă.

Erau momente când o ura pe Isabella. Cu siguranţă, chiar şi cel mai blând om s-ar fi revoltat împotriva unei

astfel de soţii. Isabella era hotărâtă ca toţi oamenii din Mantova să i se supună, inclusiv soţul ei. Existaseră momente când acest lucru îl amuza, dar şi unele în care calmul lui natural fusese tulburat.

Nu se mai simţea atras de ea ca soţie sau ca femeie. Părea trist că se ajunsese aici, pentru că, la începutul căsătoriei lor, el se minunase de norocul de a avea o soţie atât de virtuoasă.

El era un bărbat voluptuos, un om de acţiune, dar care prefera în acelaşi timp pacea. Deseori cedase în faţa Isabellei, renunţase la preferinţele sale, se devotase cailor pe care îi iubea, astfel încât grajdurile sale deveniseră faimoase în toată Italia, iar caii Gonzaga erau renumiţi pentru frumuseţea lor. De asemenea, iubise multe femei. Aceasta era viaţa lui, pentru a scăpa de Isabella.

Manierele sale rafinate erau cheia succesului; acel farmec gentil, acea grijă afectuoasă pe care era mereu gata să o arate erau irezistibile. Le folosea în scop diplomatic, deşi nu le disimula, şi tocmai din cauza sincerităţii avea succes.

Dar faţă de Lucrezia avea sentimente diferite în comparaţie cu ceea ce simţise pentru orice altă femeie, deoarece ea era diferită. O depravată, spuneau oamenii. O Borgia. Atât de delicată, după părerea lui, inocentă, indiferent la ceea ce i se întâmpla.

Trebuia să dezlege misterul Lucreziei, deşi era pe jumătate conştient că, dacă l-ar fi rezolvat, era posibil să ajungă să o iubească altfel decât pe oricare dintre femeile pe care le iubise înainte.

Acest lucru era clar, pentru că, dacă ar fi fost un alt gen de femeie, ar fi plănuit să o seducă rapid, să aibă o relaţie pasională, dar neapărat de scurtă durată, după care s-ar fi întors mulţumit în Mantova, pregătit să facă faţă cicălelilor Isabellei.

Dar acum era diferit. Trebuia să încerce să-i fie pe plac Lucreziei, să îi câştige încrederea, să descopere ce se afla cu adevărat dincolo de serenitatea ei, să înţeleagă sentimentele ei adevărate pentru poetul Bembo.

Şi asta începu să facă.

La balurile şi banchetele organizate nu încerca să o caute în mod intenţionat, dar era surprinzător de câte ori se trezea Lucrezia că este perechea lui. Deseori, când se plimba prin grădini cu doamnele ei de companie, iar el cu însoţitorii lui, se întâlneau. El se înclina cu graţie şi se oprea pentru a schimba câteva cuvinte, atrăgându-i atenţia asupra florilor şi discutând despre cele care înfloreau în grădinile palatului său din Mincio. Ceilalţi rămâneau în urma lor.

Cum se apropia momentul în care trebuia să se întoarcă în Mantova, Francesco începu să devină din ce în ce mai disperat şi, într-o zi când se plimbau prin grădini, cu servitorii urmându-i ceva mai în spate, el îi mărturisi, cu acea sinceritate pătimaşă care era atât de atrăgătoare, dorinţa lui de-ai deveni prieten.

Ea se întoarse către el şi candoarea chipului ei îl impresionă profund.

— Eşti cu adevărat amabil, milord, spuse ea. Ştiu că eşti sincer.

— Aş vrea să te pot ajuta. Ştiu cât de tristă eşti. Te simţi singură aici, la curtea asta. Ai nevoie de compasiune. Ducesă... Lucrezia, permite-mi să-ţi ofer eu acea compasiune.

Din nou, ea îi mulţumi.

— Familia Este! rosti el şi făcu o grimasă. Propria mea familie prin alianţă. Dar cât de reci pot fi! Cât de lipsiţi de înţelegere! Iar tu... atât de tânără şi delicată, lăsată singură să îţi porţi durerea!

— Ei nu înţeleg, spuse Lucrezia. Se pare că nimeni nu înţelege. Până să vin în Ferrara am trăit aproape de tatăl meu. Ne despărţeam rareori. Ne iubeam... foarte mult.

— Ştiu. El o privi rapid, gândindu-se la toate zvonurile pe care le auzise legate de acea iubire; şi, din nou, era profund impresionat de expresia ei inocentă.

— Simt că nimic nu mai poate fi la fel pentru mine, zise ea.

— Simţi astfel pentru că pierderea e recentă. Suferinţa ta se va mai domoli pe măsură ce trece timpul.

Ochii ei se umplură de lacrimi.

— Fratele meu mi-a spus asta odată... când eram nefericită din cauza altei pierderi.

— Este adevărat, răspunse el.

Pomenise numele fratelui ei cu un uşor tremur în voce, iar Francesco ştiu atunci că temerile ei legate de Cesare erau mai mari decât suferinţa prin care trecea din cauza morţii tatălui ei. Care era adevărul despre relaţiile din această familie ciudată, relaţii ce provocaseră mai mult scandal decât oricare altele din istoria Romei?

Francesco dorea să afle; voia să înţeleagă orice detaliu al vieţii ei. Voia să o ia în braţe şi să o consoleze, să o facă să râdă, aşa cum ştia că trebuia să fie ea.

Apoi îşi dădu seama că tocmai prin relaţiile acestei familii îi putea câştiga încrederea.

— Eşti îngrijorată în legătură cu fratele tău? întrebă el pe un ton domol.

Ea se întoarse spre el, interesată.

— Veştile pe care le-am auzit despre el mă sperie.

— Asta înţeleg fără prea mare efort. Mă tem că a avut prea multă încredere în noul papă. Pare să fi uitat că Iulius a fost dintotdeauna duşmanul lui şi al tatălui vostru.

— Cesare a fost bolnav... aproape pe moarte. Am auzit zvonuri neliniştitoare că boala lui a fost atât de gravă, încât i-a afectat judecata.

Francesco încuviinţă.

— E un om părăsit de prieteni. Acum că este prizonier în Vatican, îţi înţeleg prea bine temerile.

— Mi-l imaginez acolo... în Turnul Borgia... îmi amintesc fiecare detaliu al acelor încăperi.

„Bântuit de fantome!” se gândi ea, văzându-l pe Alfonso – scumpul şi cel mai iubit dintre soţii ei – întins pe pat, mort, victimă a lui Cesare. Iar acum Cesare, slăbit de boală, umilit de înfrângere, era prizonier chiar în acele camere.

Francesco puse mâna pe braţul ei şi îi şopti cu vocea aceea blândă care le încântase atât de mult pe doamnele ei de companie:

— Dacă ar fi ceva ce aş putea face pentru a-ţi alina grijile, aş face-o cu dragă inimă.

O expresie de bucurie trecu pentru o clipă pe faţa ei, iar el îşi dădu imediat seama de acea veselie ascunsă în sufletul ei. El voia să o trezească; voia să o înveselească. Oare în acel moment începuse să o iubească?

— Aş putea face ceva pentru fratele tău? continuă el.

— Milord...

— Spune-mi pe nume... Francesco. Chiar trebuie să ne formalizăm noi doi?

Îi luă mâna şi i-o sărută.

— Vreau să îţi câştig recunoştinţa. Nu-mi doresc nimic mai mult decât să readuc râsul pe buzele tale.

Ea zâmbi.

— Eşti atât de bun cu mine, Francesco.

— Şi e numai puţină bunătate. Te implor, ascultă-mă. Papa Iulius şi cu mine suntem cei mai buni prieteni, şi îţi voi spune un secret. Mi-a cerut să preiau comanda armatei

papale. Vezi tu, ceea ce spun acum nu sunt promisiuni goale. Îmi voi folosi toată puterea pentru a te face să zâmbeşti din nou. Dacă ţi-ai vedea fratele din nou sănătos şi din nou lord de Romagna, ai fi fericită?

— Tot m-aş mai gândi la tatăl meu, dar cred că dacă aş şti că Cesare e bine, aş simţi o uşurare şi bucurie atât de mari, încât aş fi din nou fericită.

— Atunci aşa va fi.

Apoi avură loc mai multe plimbări plăcute, mai multe conversaţii sensibile, mai multe promisiuni, dar, în cele din urmă, Francesco hotărî că e vremea să plece înapoi spre Mantova, lucru pe care-l făcu fără prea mare tragere de inimă.

Lucrezia îi duse dorul după ce plecă; îşi spuse că, de fapt, tânjea după chipul lui Pietro Bembo, dar se bucura când le auzea pe doamnele ei de companie vorbind de farmecul lui Francesco Gonzaga.

Cât despre Francesco, el galopă spre Mantova, mirându-se de el însuşi. De ce făcuse promisiunile acelea? Putea el să îl sfătuiască pe Iulius să îl graţieze pe fiul celui mai vechi şi aprig duşman al lui? Oare şefii unor state precum Mantova nu se simţeau uşuraţi ştiindu-l pe Cesare închis?

Dar fusese sincer atunci când spusese că, mai presus de orice, dorea să îi facă pe plac Lucreziei.

Cesare stătea pe pat, cu sabia trasă din teacă alături.

În camera asta îşi aşteptase moartea micul Alfonso de Bisceglie. Ştia că I se dăduseră încăperile acelea în speranţa că îl vor enerva, că îi vor aminti de acea crimă de demult. Se înşelau dacă aveau impresia că puteau reuşi asta. În viaţa lui avuseseră loc multe crime, şi nu se uita înapoi plin de remuşcări. El nu simţea remuşcări, numai frustrare. El, Cesare, care simţea în piept spiritul multor

împăraţi, care ştia că era un geniu militar, credea că fusese urmărit de ghinion toată viaţa lui.

Lovi perna într-un atac subit de mânie împotriva destinului care îl făcuse la început să lupte ca să se elibereze de biserică şi apoi îi luase acel mare sprijin, puterea tatălui său, înainte să fie suficient de puternic pentru a rezista de unul singur. Mai rău decât toate era ghinionul că se îmbolnăvise într-o perioadă în care avea cea mai mare nevoie de putere.

Dar avea să-şi redobândească renumele. Îşi jură asta.

Simţea puterea din el. Stătea în întunericul acestei camere care, pentru oamenii mai slabi ar fi fost bântuită de fantoma unui bărbat ucis, şi râdea de bezna din jur, de fantoma lui Alfonso, pentru că el nu se temea deloc.

Trebuia să se facă bine din nou. Trebuia să mănânce cu poftă şi să doarmă cât mai mult, pentru a scăpa de letargia ultimelor săptămâni.

Începu să-şi îndeplinească planurile. La ordinele sale, i-au fost pregătite feluri de mâncare speciale, petrecându-şi mult timp – iar el avea timp berechet – cu discutarea meniurilor; se ducea la culcare devreme şi se trezea târziu. Juca des cărţi cu gărzile lui şi se bucura pentru că simţea cum se întremează.

Gărzile deveniră mai prietenoase, aşteptând cu nerăbdare jocurile. Acest Cesare Borgia, pe care-l credeau îngrozitor, părea să fie doar un om calm, până la urmă. Îi spuseseră că se minunează de calmul lui.

El ridică din umeri.

— Am pus mulţi oameni în situaţii asemănătoare cu cea în care mă aflu, spuse el. Îmi amintesc asta acum şi probabil din această pricină sunt atât de calm. Unii dintre ei au fost eliberaţi. Nu cred că aici va fi pentru totdeauna casa mea.

Paznicii schimbară câteva priviri, observându-l cum îşi recapăta forţele.

— Milord, îl întrebau ei uneori, putem face ceva pentru tine?

El le dădea mici comisioane şi remarcase că începeau să îl respecte din ce în ce mai mult. Lucrul acesta îl umplea de bucurie. Asta însemna că oamenii încă se mai temeau de Cesare Borgia. Însemna că şi ei credeau că închisoarea din Turnul Borgia nu avea să fie casa lui pentru totdeauna.

Acum că Francesco era plecat şi Bembo era departe, Lucrezia se frământa încontinuu din pricina situaţiei disperate în care se afla Cesare.

Trebuia făcut ceva, era convinsă de asta. Cesare nu putea rămâne prizonier în Turnul Borgia pe o perioadă nelimitată. Faptul că îl mutaseră în acel loc era un act subtil de cruzime care nu îi scăpă Lucreziei; pentru că, deşi îl cunoştea destul de bine pentru a-şi da seama că nu va simţi nici o remuşcare pentru uciderea soţului ei, care locuise în acele încăperi, ştia că acolo, el şi tatăl lor făcuseră planuri măreţe. Credea că Cesare se afla în pragul nebuniei şi că trebuia eliberat cu orice preţ.

Prin urmare, se duse să îl vadă pe ducele Ercole şi, aruncându-se în genunchi în faţa bătrânului, exclamă:

— Dragă tată, am venit să te rog să-mi îndeplineşti o dorinţă. Am cerut puţine lucruri de când sunt aici şi cred că vei ţine cont de asta.

Bătrânul duce o privi înăcrit. Era bolnav şi nu era mulţumit de viaţă. Deseori se întreba ce avea să se aleagă de Ferrara când va fi condusă de fiul lui, Alfonso. Îşi aminti de asemenea că nu dorise căsătoria care îi unise familia cu Borgia – acum o familie fără importanţă în Italia. Mai mult, nu exista încă nici un urmaş de sex masculin. Dacă

această căsătorie avea să se dovedească stearpă, va face tot ce-i stă în putinţă pentru a o anula – cu sau fără ducaţi.

— Ei bine, întrebă el, ce anume ai să-mi ceri?

— Îmi permiţi să îl invit pe fratele meu în Ferrara?

— Ai înnebunit?

— Sunt nebună dacă doresc să-mi văd un membru al familiei?

— Ar fi o nebunie să îl inviţi pe fratele tău aici.

— Fratele meu e bolnav. Îţi aminteşti cum m-a readus el la viaţă? Acum el este cel care are nevoie de îngrijiri. Cine ar trebui să facă asta, dacă nu sora lui?

Ercole zâmbi dezgustat.

— Noi nu vrem să aducem scandaluri în Ferrara, spuse.

— Îţi promit că nu va fi nici unul.

— Întotdeauna vor fi scandaluri daca doi Borgia sunt împreună, replică ducele cu cruzime.

— Eşti un om cu familie, insistă Lucrezia, şi sigur ştii de legăturile care ţin laolaltă familiile.

— Nu înţeleg deloc legăturile care îi unesc pe Borgia. Şi nici nu doresc.

— Dar trebuie să mă asculţi. Permite-mi să îl invit pe fratele meu şi pe copii în Ferrara. Va fi o vizită scurtă. Îţi promit asta. Dar te implor, permite-mi să îl chem pe fratele meu aici. El nu va voi să stea. Poate se va duce în Franţa. Are proprietăţi acolo.

— Regele Franţei mi-a scris ca, în ciuda rugăminţilor tale, să nu i se permită să intre în Franţa. Mă sfătuieşte să nu am nimic de-a face cu bastardul preotului.

Lucrezia tresări. Îşi pusese speranţele în faptul că Cesare putea să meargă în Franţa. Ea crezuse mereu că regele Franţei fusese întotdeauna prietenul lui, iar el avea o familie acolo.

Se uită insistent la faţa bătrână şi gri, la buzele strânse ale ducelui, dar acesta era de neclintit.

El închise ochii.

— Sunt foarte obosit, spuse. Acum pleacă şi fii mulţumită că ai găsit o pereche bună, înainte să fie prea târziu.

— O pereche bună? zise ea cu un aer de sfidare. Chiar crezi că sunt atât de fericită aici?

— Eşti o proastă dacă preferi o închisoare în Roma mai degrabă decât apartamentele tale din palatul de aici.

— Înţeleg, începu Lucrezia, că a fost o prostie din partea mea să mă aştept... la bunăvoinţă... la compasiune.

— Ai fost nesăbuită dacă ai crezut că voi primi mai mult de un Borgia la curtea mea.

O privi batjocoritor cum pleacă.

Cesare aruncă o ultimă privire prin apartament. Nu va mai zace în patul acela cu sabia scoasă din teacă alături, nu va mai comanda mesele copioase şi nici nu va mai juca cărţi cu paznicii. Făcuse ceea ce, cu scurt timp în urmă, jurase că nu va face niciodată. Cedase Romagna ca preţ pentru libertatea sa. Acum putea ieşi din închisoare, dar trebuia să plece din Roma.

Era plin de speranţă. Timpul petrecut în Turnul Borgia îi redase puterile. Îşi va face planuri într-un loc sigur şi în câteva luni va câştiga înapoi ceea ce pierduse.

Îşi dorea să poată merge în Ferrara. Avea nevoie de Lucreţia într-un asemenea moment. Pe toţi sfinţii, îşi spuse el, o să-l ţin minte pe bătrânul Ercole pentru insulta asta. Înainte să termin cu el, o să-şi dorească să nu se fi născut.

Dar în acel moment, Ferrara nu era locul potrivit pentru el.

Mai exista o variantă: Neapole. Acolo avea să îşi facă planurile.

Neapole. Acum se afla în mâinile Spaniei, ceea ce era probabil mai bine decât în mâinile francezilor. Regele Spaniei fusese nemulţumit de prietenia de odinioară cu regele Franţei, dar acum aceasta se terminase, iar Borgia erau, în definitiv, spanioli. O, da, în Neapole se aştepta să primească acel refugiu temporar pe care îl căuta.

Aşa că porni spre Neapole şi în timp ce galopa spre sud, se gândea la un plan. Trebuia să-şi găsească noi aliaţi. Sanchia era în Neapole, iar pe ea putuse mereu să o supună; fratele lui, Goffredo, era acolo, nerăbdător să spună lumii că şi el era un Borgia, aşa că Cesare se putea baza pe sprijinul lui loial. Şi copiii plecaseră din Vatican, aşadar la curtea din Neapole se afla şi o parte din Roma.

Poate că vor fi unii mai puţin încântaţi să îl vadă; de exemplu, rudele celui de-al doilea soţ al Lucreţiei, ducele de Bisceglie. Era posibil să mai aibă resentimente, dar el nu se temea de ei. În Neapole îşi va face aliaţi noi.

Primul plan era să îşi consolideze prietenia cu omul pe care spaniolii îl puseseră la conducere în Neapole. Acesta era un tânăr frumos şi mare amator de distracţii, Consalvo de Cordoba, cunoscut drept Marele Căpitan. Fusese un prieten al familiei Borgia şi, cu ajutorul lui, Cesare nu vedea nici un motiv pentru care nu ar fi putut găsi adăpost în timp ce aduna o armată şi se pregătea de luptă.

Cât de diferit era drumul acesta spre Neapole faţă de celelalte pe care le făcuse! Îşi amintea cum înainta triumfător, cum oamenii ieşeau din casele lor pentru a-l vedea, întâmpinându-l cu urale, în timp ce pe chipurile lor se citea frica.

Acum intrase în cetate neanunţat.

Când se instală în camerele care i se oferiseră, i se spuse ă avea un vizitator care voia să-l vadă.

— Este Căpitanul? întrebă el.

— Milord, este o doamnă, veni răspunsul.

Lucrul acesta îl făcu să zâmbească. Bănuia cine este, pentru că se aştepta să vină.

Ea intră şi, când rămaseră singur, îşi aruncă deoparte pelerina şi îşi scoase masca pe care o purta.

Aventurile prin care trecuse nu îi şterbiseră frumuseţea. În faţa lui stătea Sanchia, voluptuoasă ca întotdeauna, cu părul negru căzându-i în jurul umerilor şi cu ochii albaşti licărind.

— Sanchia! exclamă el şi încercă să o îmbrăţişeze, dar ea ridică mâna cu autoritate.

— Vremurile s-au schimbat, Cesare, spuse ea.

— Cu toate astea, te-ai grăbit să vii aici în clipa în care am ajuns în Neapole.

— De dragul vechii noastre prietenii, explică ea.

El îi luă mâna şi o sărută.

— De ce altceva? întrebă el.

Ea îşi trase mâna, dar el o prinse de umeri. Sanchia îl străfulgeră cu ochii.

— Ai grijă, Cesare, strigă ea. Căpitanul este un foarte bun prieten de-al meu, iar de data asta tu nu ai mai venit ca un cotropitor.

Cesare lăsă să-i cadă mâinile şi, dându-şi capul pe spate, începu să râdă în hohote.

— Căpitanul e prietenul tău! rânji el. Ei bine, mă aşteptam la asta. El este la comandă aici, iar Sanchia trebuie să îl comande pe el. Ţie îţi datorez ospitalitatea pe care o primesc acum?

— E posibil, răspunse ea. Cel puţin, am venit aici din prietenie. Am venit să te avertizez.

El păru dezamăgit.

— Am crezut că ai venit să îţi aminteşti... şi să retrăieşti vremurile de demult.

— Te înşeli! izbucni ea. Genul acela de relaţie s-a terminat între noi. Văd că, deşi ai pierdut Romagna, nu ţi-

ai pierdut şi aroganţa, Cesare. Vremurile se schimbă şi noi trebuie să ne schimbăm odată cu ele.

— Voi recâştiga ceea ce am pierdut.

— Dacă vrei să faci asta, va trebui să acţionezi cu foarte mare precauţie, de asta am venit să te avertizez.

— Ei bine, care sunt avertismentele groaznice pe care ai să mi le dai?

— În primul rând, nu îl face gelos pe Căpitan.

— Va fi dificil să evit asta, dragă Sanchia. Eşti la fel de atrăgătoare ca întotdeauna, iar eu sunt doar un bărbat.

— Viaţa ta se află în mâinile lui. Este un om bun, care nu îşi uită prietenii la greu, dar trebuie să fii atent. Singurul tău prieten de la curtea asta este fratele tău, Goffredo.

— Unde este el acum?

— Nu ştiu. Ne întâlnim rar.

— Înţeleg că acest Căpitan este atât de gelos, că nu tolerează nici soţii!

Ea ridică din umeri.

— Curtea e plină de duşmani de-ai tăi, Cesare. Neapole nu te mai iubeşte de la moartea fratelui meu.

— Dar tu continui să mă iubeşti.

— Dacă te-am iubit vreodată, Cesare, am încetat să te iubesc atunci. După aceea a mai existat pasiune între noi, dar era născută din ură, nu din iubire. Îţi aminteşti de Jeronimo Mancioni?

Cesare dădu din cap.

— Desigur, nu ţi-ai aminti o întâmplare atât de neînsemnată. Au fost atât de multe ca asta în viaţa ta. El a scris o relatare a asediului de la Faenza. Fără îndoială, era adevărată, dar ţi-e nu ţi-a plăcut. Nu, desigur că nu îţi aminteşti de Jeronimo. Dar el îşi aminteşte de tine. Şi familia lui la fel. A trebuit să plătească pentru că a scris acele lucruri – i s-au tăiat mâna dreaptă şi limba. Lumea îşi

aminteşte astfel de lucruri atunci când un om se află în declin, Cesare. Te avertizez, atâta tot. Ai grijă. Va trebui să ai mai multă băgare de seamă aici, în Neapole, decât în închisoarea ta din Roma.

Cesare îi alungă avertismentele cu o ridicare de umeri.

Ar fi preferat să o ia în braţe, dar ea nu ar fi acceptat aşa ceva. Râse de faptul că făcea pe loiala cu Căpitanul ei spaniol. Cât timp avea să dureze relaţia lor? se întrebă. Îşi închipui că până va fi gata să plece să recucerească Romagna, Sanchia avea să fie amanta lui şi toţi duşmanii lui din Neapole îl vor linguşi.

Speranţa se întoarse în viaţa lui. Goffredo era acolo, cu acea veche sclipire de admiraţie în ochi. Goffredo era pregătit să îşi servească fratele, din tot sufletul. În astfel de vremuri, era minunat să îşi amintească de devotamentul familiei sale. Lucreţia aduna oameni, îşi vindea bijuteriile scumpe, le scria nobililor influenţi şi le cerea ajutor pentru fratele ei, iar acum aici era şi Goffredo. Alexandru, stâlpul familiei lor, se dusese, dar ei tot erau Borgia.

Cesare era din nou el însuşi. Era la fel de arogant ca în vremurile bune. Sanchia nu era încă amanta lui, dar avea să vină şi clipa aceea. Curând, toată Italia va afla că steaua Borgia doar pălise, dar avea să strălucească din nou.

Consalvo de Cordoba era neliniştit. Îşi dorea cu ardoare ca Cesare Borgia să îşi fi ales alt refugiu. Consalvo era un om care se mândrea cu onoarea sa şi, din momentul în care auzise că Cesare se află pe drum spre Neapole, începu şi neliniştea lui. Primise favoruri din partea lui Alexandru şi nu era genul de om care să întoarcă spatele prietenilor când aceştia nu se mai dovedeau a fi importanţi. Voia să îl ajute pe Cesare, dar în

acelaşi timp nu trebuia să uite că se afla în serviciul regelui său.

La câteva zile după sosirea lui Cesare în Neapole, Consalvo primi ordine din Spania; prin urmare, îl întâmpină cu bucurie pe Cesare şi îi spuse clar că ghinionul lui nu a schimbat în vreun fel prietenia pe care o are pentru Borgia.

Dar se întreba ce ordin va primi când cei din Spania vor afla că Cesare se află în Neapole.

Sanchia îi ştia frământările şi căuta să îl consoleze, pentru că era fermecată de Marele ei Căpitan. Arătos şi puternic, el îi câştigase admiraţia şi ea cedă foarte repede în faţa noului conducător din Neapole. Era cu el când sosiră ordinele din Spania.

El le citi şi căzu pe gânduri. Sanchia îl cuprinse cu braţele şi rosti şoptit:

— Ce te frământă, Căpitanul meu?

El o privi şi zâmbi cu tristeţe. Ştia că Sanchia fusese odinioară amanta lui Cesare, pentru că relaţia lor de dragoste fusese unul dintre scandalurile de la Roma. Îşi punea întrebări în legătură cu ea, această femeie ciudată şi plină de temperament care continuase relaţia cu Cesare chiar şi după uciderea fratelui ei pe care îl iubise atât de mult.

În relaţia lui cu Sanchia învăţase câte ceva despre caracterul ei. Se întreba dacă se mai simţea atrasă de Cesare; voia să afle şi, în acelaşi timp, voia să aibă conştiinţa împăcată, aşa că se hotărî să aibă încredere în ea.

— Ordine de la regele meu, răspunse el.

— În legătură cu Cesare?

El încuviinţă.

— Cesare s-a făcut urât de toată lumea. Înţeleg de ce regele Spaniei nu ar vrea să îl vadă cum îşi redobândeşte regatul.

— Ai dreptate.

— Trebuie să îl arestez şi să îl trimit în Spania. Regele meu nu are încredere că italienii pot să-l ţină prizonier.

— Dacă merge în Spania, toate speranţele lui se vor curma.

Consalvo încuviinţă din nou.

— Şi de ce te întristează asta, Căpitanul meu? Ce înseamnă Cesare Borgia pentru tine?

— Tatăl lui mi-a fost prieten.

— Borgia erau prieteni numai cu cei care se dovedeau folositori pentru ei.

— I-am dat cuvântul meu că va găsi refugiu aici.

— Şi i l-ai oferit. Dar atunci când nu mai depinde de tine şi nu mai poţi controla situaţia, trebuie să îl refuzi.

— Ducesa de Gandia a pledat pe lângă Ferdinand, regele meu, să se ceară dreptate pentru uciderea soţului ei, Giovanni Borgia.

— Aşa că Cesare trebuie să plătească acum pentru acea crimă de demult, uciderea propriului său frate!

— Crimele lasă umbre lungi.

Brusc, Sanchia începu să se teamă.

— Dacă te duci în camerele sale, se va lupta. Este înconjurat de oameni care-i sunt loiali, fie prin mită, fie de frică. Căpitanul meu, mă tem. Mă tem mereu de Cesare.

— Trebuie să îl atrag afară din casă. Nu doresc să se verse sânge. Trebuie să îl atrag în castelul del Ovo.

Sanchia fu de acord.

Consalvo mai aşteptă o vreme.

Oare Sanchia îşi va avertiza amantul? Îl preocupa întrebarea asta. Aceşti Borgia aveau o putere stranie; Consalvo fusese conştient de această putere încă de când

Cesare intrase în Neapole. Era un om care suferise o boală teribilă şi o înfrângere dureroasă; cu toate acestea, rezistenţa lui devenea din ce în ce mai vizibilă cu fiecare zi ce trecea. Cu puţin ajutor, Cesare avea să-şi recupereze regatul.

Faptul că tocmai Consalvo dorea să îi ofere acest ajutor era destul de straniu. El nu era omul care să calce pe cadavre. Ar fi vrut să susţină cauza lui Cesare în faţa regelui Ferdinand şi să transmită explicaţia lui Cesare referitoare la motivul pentru care făcuse o alianţă cu francezii la momentul respectiv.

Consalvo credea că poate face asta şi că va avea succes; dar crimele din trecut îl ajungeau din urmă pe Cesare. Rugămintea venită din partea soţiei fratelui pe care îl omorâse îl făcuse pe Ferdinand să hotărască aducerea lui Cesare în Spania, unde să fie judecat şi să nu mai creeze probleme în statele italiene.

Consalvo trebuia să-şi facă datoria. În primul rând, era soldat. Dar se întreba dacă Sanchia îl va avertiza pe vechiul ei amant de pericolul în care se afla şi, într-o oarecare măsură, spera că o va face. El, Consalvo, trebuia să îl atragă pe fiul vechiului său prieten în capcană. Iar lucrul acesta îl făcea pe Căpitan să nu simtă împăcat cu sine însuşi. Când mesagerul său ajunse la casa lui Cesare, Consalvo spera ca Borgia să fie plecat.

Sanchia se închisese în apartamentele sale şi nu permitea nici unei doamne de companie să se apropie de ea.

Avea ochii strălucitori ca nişte safire, dar reci ca diamantele.

Foarte curând, era posibil ca Cesare să plece din Neapole, într-o închisoare spaniolă, şi era în puterea ei să îl salveze.

Se gândi la relaţia lor furtunoasă, la toată plăcerea pe care i-o adusese. Îşi aminti scenele acelea tumultuoase care îi aduseseră încântare şi veselie. Îşi aminti ura pe care o simţise pentru Cesare, acea satisfacţie profundă pe care ea, o femeie puternică şi senzuală, o simţea când se întâlneau.

Deseori îl visa... Cesare aplecându-se asupra ei, certându-se cu ea, Cesare făcând dragoste.

Îşi aminti şi de fratele ei mai mic, Alfonso, atât de frumos, semănând atât de mult cu ea. Revăzu cu ochii minţii copilăria lor – felul în care zâmbea, în care îi rostea numele, în care mergea după ea cu atâta admiraţie în ochii lui albaştri pentru isteaţa lui soră, Sanchia. Apoi amintirea sosirii sale în Vatican, cu rănile hidoase primite din ordinele lui Cesare; îşi aminti cum se aruncase la picioarele ei şi ale Lucreţiei, prinzându-le poalele rochiilor, implorându-le să îl apere de Cesare.

Apoi îşi aminti trupul lui nemişcat, zăcând peste pat, cu gâtul plin de vânătăile făcute de criminalii lui Cesare.

Şi amintindu-şi asta îşi acoperi faţa cu mâinile şi plânse, plânse pentru sărmanul ei frate, a cărui viaţă fusese curmată de Cesare Borgia.

Cesare se afla acasă când sosi mesagerul.

— Am venit din partea Marelui Căpitan, îi spuse el lui Cesare.

— Ce veşti îmi aduci?

— Milord, trebuie să pleci imediat din casa asta. Stăpânul meu a auzit că duşmanii tăi se adună în număr mare şi se pregătesc să te atace aici.

— Şi cine sunt duşmanii aştia?

— Este familia lui Jeronimo Mancioni, milord. El şi-a pierdut limba şi mâna dreaptă. Vor lovi în noaptea asta. Marele Căpitan îţi oferă refugiu în castelul del Ovo. Spune că e absolut necesar să pleci imediat.

Cesare era furios. Nu era un laş şi îi displăcea gândul că trebuie să fugă, dar era nevoit să se păzească de duşmani. Ăsta era unul dintre lucrurile pe care le învăţase. Când tatăl lui trăia, putuse să îi ignore; acum se adunau în jurul lui, hotărâţi să atace când îl găseau lipsit de apărare.

Îşi închipui rudele înnebunite ale lui Mancioni. Îl vor umili şi mutila dacă vor avea ocazia. Se va lupta cu ei şi va omorî câţiva, dar oare câţi vor veni? Un grup mare, îi spusese mesagerul; nu numai membri ai familiei Mancioni, ci şi alţii care avuseseră de suferit de pe urma lui.

Cesare se întoarse către servitorul lui.

— Pregăteşte-te, îi spuse. Vom pleca imediat spre castelul del Ovo.

O, ce situaţie umilitoare! El, marele Cesare, să-şi părăsească locuinţa pe furiş pentru a căuta refugiu! Când îşi va recupera regatul, toţi cei care îndrăzniseră să-l umilească vor trebui să plătească de o mie de ori pentru fiecare batjocură. Se va întoarce în Neapole; îi va tortura pe Mancioni aşa cum nu îşi închipuiseră niciodată.

Dar nu avea timp acum să se gândească la asta. Se grăbi pe străzile pustii, atent să nu fie urmărit. Când ajunse la castel, transpirat de oboseală şi uşurat că a scăpat de umilirea de a se întâlni cu duşmanii lui, fu înconjurat de soldaţi.

— Cesare Borgia, spuse unul din ei, eşti prizonierul Maiestăţii Sale, regele Spaniei.

Cesare se uită la el, dar nu văzu nimic pentru că mânia îi înceţoşa vederea.

Era o capcană, o capcană pusă la cale de Marele Căpitan, acel bărbat onorabil!

Pentru câteva secunde dădu impresia că îi va ataca pe toţi cei care îl înconjurau, dar era prea târziu. Deja îl ţineau şi îl legau fedeleş.

La scurt timp după asta, fu urcat pe o navă care aştepta să îl ducă în închisoarea spaniolă.

Când auzi că Cesare fusese luat prizonier şi încarcerat în fortăreaţa din Cincilla, Lucreţia fu copleşită de amărăciune.

Plânse şi îşi aminti că îl auzise deseori vorbind că voia să se ducă în Spania, ţara lor de origine, înconjurat de fast, aşa cum făcuse şi fratele lui, ducele de Gandia. Nu, trebuia să fie un alai şi mai fastuos. Cesare trebuia să îl întreacă pe Giovanni cu orice preţ. Iar acum plecase ca un om lipsit de onoare, luat cu forţa, prizonier.

Auzise că regele Spaniei se întreba dacă Cesare trebuia judecat pentru uciderea fratelui său, găsit vinovat – pentru că, fără îndoială, chiar era – şi executat. Dar pentru regele Spaniei era posibil ca Cesare Borgia să fie mai important în viaţă, şi o ameninţare la adresa papei Iulius.

Curtea de la Ferrara devenea din ce în ce mai duţmănoasă cu Lucreţia, pe măsură ce bogăţiile familiei Borgia scădeau. Mai rămăsese doar Goffredo, iar el nu contase niciodată prea mult. Lucreţia nu se simţise niciodată atât de singură ca acum; niciodată nu se simţise atât de ruptă de puterea cu care familia ei o prinsese în mrejele sale.

Alfonso plecase în vizită în alt ducat şi, fără protecţia lui ocazională, viaţa la castel era insuportabilă. Lucreţia nu avu încotro şi se retrase la ţară, la palatul din Comacchio.

Nu după mult timp, Pietro Bembo veni din nou şi se instală în apropiere, în una dintre vilele lui Strozzi, pe care acesta o pusese la dispoziţia perechii de îndrăgostiţi.

Prezenţa lui Bembo îi oferea alinare. Făceau plimbări în frumoasele grădini de la vile; erau înconjuraţi de muzică şi poezie. Dar dragostea pe care o simţise odinioară pentru Bembo îşi pierduse din pasiune. Cum s-ar fi putut bucura

de pasiune, când Cesare se afla într-o situaţie mizeră? Pe de altă parte, în gândurile Lucreziei apărea din ce în ce mai mult un bărbat foarte diferit de Bembo, un om de acţiune, un crescător de cai cu nasul plat, extrem de senzual – Francesco Gonzaga.

Pietro îi atrăgea cu blândeţe atenţia la poemul pe care i-l citea.

— Eşti atât de tristă, iubito, murmura el.

— Cum aş putea să mă simt altfel, întrebă ea, când mă gândesc la fratele meu? El, mai puţin ca oricine, poate îndura închisoarea. Mă întreb cum o fi viaţa lui.

Pietro dădu din cap. Nu îi aminti că ceea ce păţea acum Cesare nu era atât de crud precum ceea ce le făcuse el altora.

— Odată ce Roma ar fi fost iar în mâinile lui, ar fi fost un conducător bun, un conducător bun şi înţelept, insistă ea. Avea planuri mari, pe care le discutase cu inginerul fortăreţei sale, un om pe care cred că îl cheamă Leonardo da Vinci. Trebuia să construiască instalaţii sanitare prin care s-ar fi scurs toate gunoaiele din oraşe şi despre care Cesare obişnuia să spună că era unul din primii paşi spre a scăpa ţara de ciumă. El plănuise să facă toate astea şi le-ar fi făcut.

Bembo încercă să o atragă înapoi în discuţia despre poezie, dar ea nu mai simţea magia zilelor în care abia se cunoscuseră.

Într-o zi sosiră mesageri din Ferrara. Veniră să o avertizeze pe Lucreţia că bătrânul duce Ercole era foarte bolnav şi se părea că şansele de a se însănătoşi erau foarte mici. Cumnaţii ei, Ippolito, Ferrante, Sigismund şi Giulio, considerau că trebuia să se întoarcă imediat în Ferarra.

Se pregătea să plece când îl văzu pe Bembo venind spre ea din cealaltă parte a grădinii şi imaginea lui, cu

poemele în mână, mergând tăcut prin grădină, i se păru atât de liniştitoare că simţi că vrea să îşi petreacă tot restul vieţii la Comacchio sau într-un alt loc retras.

— Îl iubesc pe Pietro, murmură ea. O, dacă aş fi liberă să mă mărit cu el.

Şi mintea îi zbură înapoi în timp la Pedro Caldes, pe care îl iubise atât de mult, tatăl micuţului Giovanni şi se gândi: Dacă mi s-ar fi permis să mă mărit cu el atunci când voiam, dacă mi s-ar fi permis să trăiesc în pace cu el, cu siguranţă vieţile noastre s-ar fi desfăşurat într-un peisaj ca acesta. Şi Pietro şi Pedro păreau a fi, în acel moment, aceeaşi persoană, iar ea o iubea foarte mult.

Fugi afară să-i iasă în întâmpinare, copleşită de dorinţa de-a se mai plimba încă o dată prin grădini, de a mai trăi clipele fericite cu care se desfătase aici la palat, pentru a le putea păstra în gândurile ei pentru totdeauna; ea ştia că moartea ducelui Ercole avea să aducă o mare schimbare în viaţa ei şi că atunci când avea să fie cu adevărat ducesa de Ferrara – dacă Alfonso se hotăra să o ţină de soţie – nu i se va mai permite să plece din Ferrara pentru a se bucura de o relaţie idilică de dragoste cu un poet.

La adăpostul arborilor, Pietro o îmbrăţişă cu patimă.

— Nu putem şti ce va însemna pentru noi moartea lui, zise el. Dar să ştii, iubita mea, că te voi iubi întotdeauna, că voi preţui mereu aceste ore pe care le-am petrecut împreună.

De data asta, ea nu îndrăzni să mai amâne plecarea. În absenţa soţului ei, cumnaţii o chemaseră pe ea, şi Lucreţia bănuia că Ippolito deja ştia de relaţia ei de dragoste cu Pietro.

Plecă spre Ferrara, dar înainte de a ajunge în oraş primi o scrisoare. În timp ce o citea, se îmbujoră şi simţi un

fior când îşi aminti de chipul bărbatului care pătrundea în gândurile ei în ultimul timp şi care refuza să dispară.

El îi scria că veştile despre ceea ce se întâmpla în Ferrara ajunseseră şi la el. Dacă va avea nevoie de un prieten, el, Francesco Gonzaga, marchiz de Mantova, ar fi gata să îi vină imediat în ajutor.

Lucreţia intră în Ferrara cu inima uşoară, atât de mult reuşea omul acela să o liniştească.

Castelul din Ferrara era cufundat într-o atmosferă apăsătoare când ajunse Lucreţia. Din păcate, Alfonso era plecat într-o călătorie, iar Ippolito era vigilent cu Ferrante şi Ferrante cu Ippolito. Giulio, irascibil şi arogant, era gata să se pună la dispoziţia lui Ferrante, cu care se aflase întotdeauna în relaţii de prietenie, născute din ura lui profundă pentru Ippolito. Sigismundo îşi petrecea timpul rugându-se să nu se nască discordia în Ferrara, după moartea ducelui.

Cumnaţii ei o întâmpinară cu bucurie şi uşurare. Ca soţie a lui Alfonso, în absenţa lui, ea era recunoscută ca cea mai importantă persoană de la curte; iar fraţilor le plăcea ca în aceste vremuri incerte să aibă pe cineva în fruntea ducatului, chiar şi provizoriu.

Lucrezia îşi aminti acele zile când papa plecase din Roma şi o lăsase pe ea să se ocupe de afacerile de stat. Acea experienţă îi făcea bine acum, aşa că ocupă noua poziţie cu calm şi naturaleţe. Era conştientă însă de tensiunea care exista între fraţi şi se ruga ca Alfonso să se întoarcă în curând.

Între timp, reuşise să tempereze spiritele pătimaşe ale fraţilor cu demnitatea şi calmul ei natural şi toţi aşteptau întoarcerea lui Alfonso şi sfârşitul lui Ercole.

Uneori era bucuroasă pentru compania verişoarei ei, Angela Borgia, fata aceea plină de viaţă, frumoasă şi oarecum prostuţă, care nu îşi putea ascunde fericirea că

se aflau înapoi în Ferrara, pentru că pe tot parcursul şederii lor în Comacchio fusese privată de compania iubitului ei, Giulio.

Angela era total preocupată de propriile ei probleme, nepăsătoare la certurile periculoase care aveau loc la castel în acest timp. Ea nu îl iertase niciodată pe Ippolito pentru că o refuzase pentru Sanchia atunci când se întâlniseră prima oară, iar cum mintea ei nu se putea gândi decât la propriul ei farmec, nu putea uita jignirea aceea.

Dar acum era altceva. Lui Ippolito îi părea rău de purtarea lui de atunci. Îi plăceau femeile, şi faptul că obişnuia să mângâie tinerele fete ca un iubit în timp ce se prefăcea că le binecuvântează ca un cardinal, iscase un adevărat scandal.

Angela i se părea mult mai atractivă acum decât atunci când se cunoscuseră, iar acest lucru se datora, fără îndoială, şi faptului că ştia că de ceva vreme se afla într-o relaţie amoroasă plină de pasiune cu fratele lui vitreg, Giulio.

Ippolito era enervat de Giulio de mult timp; vanitatea tânărului îl scotea din minţi, mai ales că, prin Angela, şi-o etala în faţa cardinalului.

Nu pierdea nici o ocazie să vorbească despre Angela în faţa lui Ippolito, iar cardinalul simţea că dorinţa lui pentru ea creştea în acelaşi timp cu ura faţă de Giulio.

Acum, Giulio trecuse făţiş de partea lui Ferrante.

Ippolito dorea să îl facă de ruşine pe îngâmfatul de Giulio şi, chiar şi în această perioadă de nelinişte, când Angela se întoarse de la Comacchio, încercă din nou să o cucerească. Într-o zi o urmări până în grădini şi îi ceru să îi vorbească.

— Au început să mă obosească refuzurile tale neîncetate, îi spuse el.

— Există o alternativă, Eminenţă. Dacă încetezi să mai întrebi, nu vor mai exista refuzuri.

— Voi cere acelaşi lucru în continuare, spuse el mânios, până când voi primi ceea ce doresc. Ea îl privi gânditoare, de parcă i-ar fi cântărit vorbele, iar el adăugă înflăcărat: Angela, ştii că te iubesc. Te-am iubit cu sinceritate de la prima noastră întâlnire.

— Îmi amintesc bine întâmplarea, spuse ea. Nu mă îndoiesc că şi-o aminteşte şi Sanchia de Aragon.

— Erai prea copilă, explică el. Ţi-am respectat inocenţa.

— Respectul ăla a început în momentul în care ai văzut-o pe Sanchia, replică Angela. Să nu-ţi închipui că pot fi părăsită de dragul altora şi apoi luată când nu mai sunt ele disponibile.

— Te înşeli. Te întorci la prostul ăla de Giulio...

— Giulio nu este prost. El m-a iubit din prima clipă şi continuă să mă iubească de atunci. Gândeşte-te la el, cardinale. Gândeşte-le la Giulio şi apoi la tine. Vai, dar îi iubesc ochii ăia frumoşi mai mult decât te iubesc pe tine, cu toată bogăţia şi promisiunile tale. Înţelege asta.

Fugi uşor pe iarbă, spre castel, râzând.

Imediat ce Alfonso auzi că tatăl lui este pe moarte, îşi făcu planuri să se întoarcă imediat în Ferrara; şi imediat ce puse piciorul în castel, încordarea se risipi. Alfonso avea o anumită putere; era un om foarte practic; poate că îi lipsea demnitatea lui Ippolito, dar nu avea nici aroganţa lui oarbă; poate că îi lipsea vitalitatea lui Ferrante şi şarmul lui Giulio, dar poseda o putere care le inspira tuturor încredere.

— Cum se mai simte tatăl meu? ceru Alfonso să afle imediat ce ajunse.

— Trăieşte, milord, i se răspunse, dar este foarte slăbit.

Alfonso se simţi uşurat. Ajunsese acasă la timp. Îi salută pe fraţii lui şi pe Lucrezia şi se duse imediat în camera bolnavului.

Chipul bătrânului Ercole se lumină când îl văzu pe fiul lui cel mare, iar Alfonso se grăbi către pat şi îngenunche pentru a primi binecuvântarea.

— Fiul meu Alfonso, murmură ducele. Mă bucur să te văd aici. Foarte curând, Ferrara va trece în mâinile tale. Să nu uiţi niciodată tradiţiile familiei Este, Alfonso, şi păstrează pacea în familie.

Ochii lui Ercole se îndreptară spre cei care stăteau în jurul patului – fiii lui şi soţia lui Alfonso. Voia să îl avertizeze pe Alfonso de ambiţiile fraţilor săi şi de extravaganţa soţiei sale, dar era prea obosit. Alfonso simţi asta şi îşi aminti de singurul lucru pe care îl avea în comun cu tatăl său.

— Tată, ţi-ar plăcea puţină muzică în camera ta? întrebă el.

Ducele zâmbi. Muzica, pe care o iubise dintotdeauna; muzică pentru a-i face trecerea mai uşoară, pentru a-i încânta mintea într-atât încât să se piardă în plăcerea ei şi să nu-şi mai facă griji pentru viitorul Ferrarei.

Alfonso dădu ordine să vină muzicienii. Aceştia îşi făcură apariţia surprinşi, iar Alfonso le ordonă să cânte piesele muzicale care îi plăceau cel mai mult tatălui său. Şi astfel, ducele Ercole părăsi Ferarra pentru totdeauna, pe notele clavecinului.

Tradiţia cerea ca noul duce să fie încoronat înainte ca cei de la curte să intre în doliu pentru fostul duce, aşa că prima îndatorire a tuturor era încoronarea şi ceremonia care o însoţea.

Acum că se afla în mijlocul lor, nimeni nu se mai temea că rivalitatea dintre fraţii lui va deveni serioasă. Ei

ştiau că ducele de Ferrara era un om care îi putea face pe toţi să se gândească bine dacă vor să îi încalce hotărârile.

Era iarnă şi străzile din Ferrara erau îngheţate; Alfonso galopă din castel spre catedrală, pentru a fi încoronat duce, iar în ciuda ninsorii oamenii ieşiră din case pentru a-l ovaţiona pe noul conducător.

Când se întoarse la castel, Lucrezia îl aştepta. Stătea pe balcon ca să o poată vedea oamenii. Pe umeri purta o pelerină de mătase albă căptuşită cu blană de hermină şi, în timp ce toţi o ovaţionau, ea se înclina şi le făcea cu mâna, dând la iveală, de sub pelerină, o bijuterie din aur şi rubine.

Oamenii nu păreau că o urăsc, pentru că uralele lor erau spontane; dar ea era destul de înţeleaptă să ştie că într-o zi o puteau iubi, şi în alta să îi ceară exilul.

Totul depindea de Alfonso şi îşi dădu seama dintr-o dată că ea ştia foarte puţine lucruri despre soţul acesta al ei. Cum putea fi altfel, când singurele momente în care erau apropiaţi începeau şi se terminau în dormitor? Şi chiar şi acolo, el nu îi spusese niciodată de speranţele sau ambiţiile sale, ce îi plăcea şi ce nu. Tot ce ştia era că îşi dorea fii şi că în timpul în care fuseseră căsătoriţi îl dezamăgise în această privinţă.

Lucrezia se afla deja la intrarea în castel când ajunse el acolo. Îngenunche şi îi sărută mâna soţului ei, în faţa ochilor nerăbdători ai curtenilor, care, ştia ea, erau pe atât de curioşi în legătură cu viitorul ei pe cât era ea de temătoare.

Alfonso îşi puse mâinile sub braţele ei şi o ridică atât de uşor de parcă ar fi fost un copil. O sărută pe obraji şi toată lumea aplaudă. Dar sărutul lui, observă Lucreţia, era la fel de rece ca fulgii de zăpadă care cădeau peste ei.

Apoi îi luă mâna şi o conduse la banchet, dând semnalul de începere al festivităţilor care aveau să

continue până a doua zi, când trebuiau să ascundă toate semnele de bucurie, să schimbe albul, roşul şi auriul cu negru şi să îl conducă pe bătrânul duce spre locul de odihnă veşnică.

Celebrarea încoronării noului Duce şi înmormântarea celui bătrân se terminaseră şi Lucreziei i se părea că ea şi soţul ei erau singuri pentru prima dată.

Asta era rutina lui bine-cunoscută. Alfonso, fără să spună nimic, tratând-o doar ca pe o femeie care îi putea dărui copii.

După relaţia idilică pe care o avusese cu Pietro, acum se revolta împotriva acestui bărbat şi totuşi, când se gândi la orele acelea luminoase petrecute cu Pietro la Medelana şi Comacchio, i se părură ireale; erau luminoase, trecătoare şi nu se mai puteau repeta niciodată.

Acum îşi dădu seama că se temea de viitorul ei şi gândul că acesta se afla în puterea bărbatului rece care îi era soţ era alarmant.

Niciodată până în acest moment nu se simţise atât de singură. Se gândi la cei care stăteau între ea şi cruzimea nemiloasă din lume şi care, prin propria lor cruzime nemiloasă care o întrecea pe a celorlalţi, o protejaseră de rău.

„O, tată, se tângui ea. M-ai lăsat fără apărare. Cesare este prizonier, iar eu sunt singură... la mila celor din Ferrara.”

Alfonso o prinse în îmbrăţişarea lui brutală.

— Acum este important să avem fii, îi zise el.

Cuvintele lui păreau să lovească iar şi iar în creierul ei. Fusese o ameninţare? Fii... fii... şi eşti în siguranţă.

Era ca o amânare.

După câteva săptămâni, Lucreţia rămase însărcinată. Ducele îşi exprimă bucuria. Nu că ar fi avut vreo îndoială

că se va întâmpla atât de curând. El avusese mulţi copii, iar Lucrezia deja se arătase capabilă de a-i purta.

Acum el aştepta naşterea moştenitorului din Ferrara.

Odată ce se va naşte fiul meu, se gândi Lucreţia, poziţia mea va fi stabilă.

Ea ştia că Isabella primea rapoarte despre modul cum se comporta; făcuse mai multe încercări de a-l atrage pe Pietro Bembo la Mantova şi, acum că ştia că nu poate, îi scria fratelui ei şi îi cerea să pună capăt relaţiei de iubire dintre soţia sa şi poet. Dacă nu faci asta, insinua ea, atunci când se va naşte copilul tău, toată Ferrara va căuta pe chipul lui trăsăturile unui poet, nu pe ale unui soldat.

Alfonso mormăi în timp ce citea avertismentul Isabellei. El ştia că pruncul pe care îl purta acum Lucrezia era al lui pentru că ea nu îl mai văzuse pe Bembo cu mult înainte de conceperea lui. Ştiuse de prietenia idilică pe care o avea soţia sa cu poetul şi nu îi păsase deloc. Dar Isabella avea dreptate când spunea că lumea ar putea bănui că ducesa lui ar putea păcăli Ferrara să accepte un copil care nu era al lui.

El nu avea prea mare simpatie pentru poeţi. Cât despre Lucrezia, ea nu îl interesa deloc în afara întâlnirilor din dormitor. Atunci era demnă de atenţia lui; nu îi nega frumuseţea, era suficient de receptivă, dar el avea să prefere mereu femeile de la tavernă. Obiceiul Lucreziei de a-şi spăla părul mereu şi de-a face baie îl irita puţin. Puţină mizerie, puţină transpiraţie ar fi fost un imbold pentru poftele lui.

Acum că era însărcinată venea mai rar în dormitorul ei, dar îi plăcea să o viziteze din când în când pentru varietate.

Pietro se întoarse în Ferrara şi Lucrezia fu încântată să îl vadă, pentru că era minunat să fie cu cineva care îi împărtăşea dragostea pentru poezie, ale cărui maniere

erau elegante şi fermecătoare şi care o trata de parcă ar fi fost o zeiţă, lucru foarte diferit de modul în care se purta Alfonso cu ea.

Alfonso era vigilent. Se părea că niciodată până acum nu arătase atât de mult interes pentru soţia sa. Îi oferi servitori noi şi toţi erau originari din Ferrara.

— Am femeile mele, îi spuse ea. Sunt mulţumită de ele.

— Eu nu, îi răspunse el. Pe viitor te vor sluji femeile astea.

Ele nu îi erau prietene; erau spioanele lui.

Se întreba de ce considera Alfonso că e necesar să o spioneze. Şi într-o zi auzi zgomotul făcut de nişte meşteri care lucrau aproape de apartamentele ei; când se duse să vadă ce se întâmplă, îi găsi lucrând la un nou pasaj.

— Dar de ce faceţi asta? ceru ea să ştie.

— Avem ordine de la duce, ducesă.

— Faceţi doar pasajul acesta? întrebă ea.

— Da, ducesă.

— Şi cât de lung va fi?

— O... merge numai de la apartamentele ducelui la ale voastre.

Un pasaj... ca să ajungă la ea repede şi în tăcere.

Ce se întâmplase cu Alfonso de se pregătea să o spioneze?

Era imposibil ca nişte probleme atât de banale să aducă atingere dragostei pe care o împărtăşea cu Pietro; el nu avea ce căuta în acest castel cu pasaje secrete prin care un soţ furios se putea grăbi să îşi înfrunte soţia păcătoasă.

Lucrezia se cutremură la posibilitatea ca Alfonso să descopere că ea şi Pietro Bembo erau împreună. Indiferent cât de inocent s-ar fi comportat ei, Alfonso ar bănui ce e

mai rău. Ce putea el să înţeleagă dintr-o dragoste ca cea pe care o împărtăşeau ei doi?

Avea grijă să nu fie văzută niciodată singură în compania lui Pietro; şi numai atunci când se întâlniră, înconjuraţi de alţii în sala mare a castelului, iar el o imploră să-i spună ce anume adusese această schimbare în relaţia lor, avu destulă încredere în ea ca să-i explice şi să-i spună de pasajul pe care Alfonso dăduse ordin să se construiască.

— Curând, spuse ea, va fi terminat. Atunci va putea să vină repede şi fără zgomot în dormitorul meu, neanunţat. A făcut asta ca să mă poată prinde făcând vreo greşeală.

— Unde ne putem întâlni în siguranţă?

— Nicăieri în Ferrara... asta e sigur.

— Atunci vino din nou în Medelana, la Comacchio...

— Acum e diferit, răspunse ea cu tristeţe. Acum sunt cu adevărat ducesă de Ferrara. Alfonso are nevoie de un moştenitor. Nu înţelegi că eu trebuie să fac un moştenitor, iar el trebuie să se nască într-o lume care să fie sigură că nu este fiul altcuiva decât al lui Alfonso?

— Dar dacă nu ne putem întâlni în Ferrara, iar tu nu poţi pleca de aici, unde ne vom întâlni?

— Scumpul meu Pietro, şopti ea, nu înţelegi că acesta este sfârşitul?

— Sfârşitul? Cum ar putea să existe un sfârşit pentru noi?

— Sfârşitul întâlnirilor, al discuţiilor noastre... al iubirii trupeşti. Eu te voi iubi pentru totdeauna. Şi mă voi gândi la tine mereu. Dar nu trebuie să ne mai întâlnim, pentru că dacă am fi descoperiţi nu ştiu ce s-ar întâmpla cu noi. Dragostea noastră rămâne, Pietro. Este la fel de frumoasă ca întotdeauna. Dar este prea frumoasă pentru a fi terfelită în viaţa de zi cu zi.

El o privea cu o suferinţă tăcută în ochi.

Prea frumoasă, se gândi ea. Şi prea fragilă.

IX
FRAŢII DIN FERRARA

Pietro era pierdut pentru ea. Relaţia lor delicată se terminase, la fel şi florile care înfloreau atât de frumos în grădinile în care se plimbaseră.

Lucrezia încerca să îşi îndrepte toate gândurile către copilul care trebuia să se nască în septembrie. Sarcina era dificilă şi deseori se simţea rău. Alfonso, care nu putea suporta femeile bolnave, o lăsa aproape de fiecare dată singură şi, acum că Pietro plecase din Ferrara, soţul bănuitor nu mai făcea vizite neanunţate prin pasajul special.

Alfonso se confrunta cu multe dificultăţi în acele luni şi avea puţin timp la dispoziţie chiar şi pentru fierăria lui. În timpul zilelor de vară, ciuma fusese mai necruţătoare decât de obicei, iar efectele foametei din Ferrara fuseseră devastatoare; mai mult, se părea că moartea bătrânului Ercole adusese şi mai multe necazuri pe capul lui. Era vorba de geloziile meschine şi rivalităţile dintre fraţi.

Cel mai mult îl supăra fratele nelegitim, Giulio. Simplul fapt că era bastard îl făcea pe Giulio să fie mereu agitat şi preocupat să demonstreze că este la fel de important ca fraţii lui. Giulio se întâmplase să fie cel mai arătos membru al familiei; de asemenea, era cel mai isteţ şi avea darul de a-i linguşi pe oameni. Era mai popular decât oricare din fraţii lui, deşi erau apreciate şi meritele lui Alfonso.

Ferrante era ca o umbră palidă a lui Giulio, nesăbuit, dar lipsindu-i acea isteţime a fratelui nelegitim. Acum se părea că Ferrante şi Giulio se aliau împotriva lui Ippolito. Sigismundo putea fi ignorat; ideile sale deveneau din ce în ce mai mistice şi el nu avea să fie niciodată o ameninţare la adresa ducatului.

Din noua sa poziţie, Alfonso îşi dădu rapid seama că era esenţial să păstreze armonie în interiorul ducatului, aşa că încercă să îl împace pe Giulio oferindu-i un palat şi un venit bun, aşa cum nu ar fi avut niciodată sub domnia zgârcitului duce Ercole.

Acest gest îl făcu pe Giulio mai arogant ca niciodată şi îi trezi gelozia lui Ippolito, care îşi arătă ranchiuna prin arestarea unui capelan care făcea parte din casa lui Giulio. Motivul era că omul îl tratase cu dispreţ pe Ippolito, dar nimeni în afară de Ippolito nu era sigur de asta, dar ceea ce părea evident era că Ippolito încerca să le arate lui Giulio şi întregii Ferrara că acest frate bastard şi parvenit trebuia să îşi cunoască locul în ducat şi, prin urmare, trebuia să se poarte cu respectul cuvenit cu fraţii lui legitimi.

Aşa stăteau lucrurile în timpul acelei veri fierbinţi, când oraşul era sufocat de mirosuri grele, transformându-se într-un focar din care putea izbucni ciuma.

Lucreţia hotărî că ar fi nesăbuit să rămână acolo pentru a naşte moştenitorul ei preţios; îşi chemă servitoarele pentru a le spune că plănuieşte să plece în Modena, unde îşi va putea naşte copilul în condiţii mult mai potrivite.

Observă că verişoara ei Angela îşi pierduse veselia şi se întrebă dacă nu cumva acest lucru se datora faptului că urma să plece de lângă Giulio.

Hotărî să-i vorbească şi când, celelalte femei plecară, o opri pe Angela. Rămase singure, îi spuse:

— Acum, verişoară, ai face bine să-mi spui ce te frământă.

Angela începu să protesteze şi să spună că nu avea nici o problemă; apoi izbucni în plâns şi îi spuse totul dintr-o suflare:

— O să am un copil.

— Giulio? întrebă Lucrezia după câteva secunde de tăcere.

— Al cui altcuiva? veni răspunsul Angelei cu înverşunare.

— Giulio ştie?

Angela încuviinţă.

— Şi el ce spune, draga mea?

— Spune că trebuie să ne căsătorim.

— Păi atunci vei fi foarte fericită.

— Ne temem că vom întâmpina obstacole. Trebuie să obţinem permisiunea lui Alfonso.

— Nu mă îndoiesc că şi-o va da.

— Ippolito va face tot ce îi stă în putinţă să ne zădărnicească planurile. El îl urăşte pe Giulio.

— Iar tu, frumuşica mea verişoară, eşti parţial responsabilă pentru asta.

Angela, mereu cochetă, zâmbi printre lacrimi.

— A fost vina mea?

Lucrezia zâmbi cu blândeţe.

— Ei, nu te necăji. Sunt sigură că totul va fi bine pentru tine. Dar între timp v-aş sfătui să fiţi precauţi. Nu ar fi înţelept să vă căsătoriţi fără consimţământul lui Alfonso, pentru că atunci Giulio ar trezi ostilitatea fratelui mai mare, precum şi a lui Ippolito. Dumnezeu ştie că se iscă destule probleme din cauza certurilor dintre el şi Ippolito. Acum ascultă-mă. Deocamdată, păstrează totul secret şi spune-i lui Giulio să facă la fel. Crede-mă, e cea mai bună cale dacă vreţi să vă căsătoriţi. Sarcina ta poate fi păstrată secretă pentru o vreme. Vom face o nouă croială pentru fuste. Lasă asta pe seama mea.

— Dragă şi iubită verişoară, cât te ador! exclamă Angela. Ce ne-am face fără tine?

— Nu o să ai nevoie numai de ajutorul meu, spuse Lucreţia. În ceea ce te priveşte, ai neapărat nevoie să fii mai discretă.

Şi privind-o pe Angela, se întrebă cum de avea să dobândească brusc acea calitate pe care, până acum, dovedise că îi lipseşte total.

Lucrezia şi alaiul ei porniră spre Modena. Când călătorea, Lucreziei îi plăcea să aibă mulţi însoţitori. Aşa că îşi luă croitorii, servitorii, bufonii, piticii şi muzicienii ei.

Spre surprinderea Lucreziei, Angela era din nou bine-dispusă şi părea să se fi împăcat cu faptul că se desparte de Giulio. Când, la câţiva kilometri distanţă de Ferrara fură întrecuţi de un grup mic de călăreţi în fruntea căruia se afla Giulio, înţelese motivul pentru mulţumirea Angelei. El arăta foarte frumos, foarte sigur pe sine, iar ochii negri îi scăpărau în timp ce scruta alaiul în căutarea ei.

— Giulio! strigă Lucrezia. Ce faci aici? De ce ne-ai urmărit?

El îşi mână calul lângă al ei, îi luă mâna şi o sărută cu amabilitate.

— Dulce ducesă, spuse el, cum aş putea suporta să fiu separat de voi?

— Cuvintele tale dulci nu mă păcălesc, îi zise Lucrezia zâmbind. Tu ai alte motive.

— Permite-mi să călătoresc alături de voi, dragă ducesă, şi îţi voi spune de ce am găsit necesar să fug din Ferrara, deşi, draga mea scumpă ducesă, insist să înţelegi asta: fie că a fost necesar, fie că nu, ar fi trebuit să te urmez, cum aş fi putut suporta să stau departe de lumina din ochii tăi?

— Şi ai Angelei? adăugă ea încet.

— A, ochii dulcei mele Angela, răspunse el.

— Curând, tu şi cu mine trebuie să avem o discuţie despre problema asta, zise Lucrezia pe un ton scăzut. Dar nu aici.

— Sfinţii au grijă de tine pentru bunătatea ta, ducesă.

Angela veni lângă Lucrezia, schimbând priviri pline de pasiune cu Giulio.

— Îţi aminteşti că fratele meu afurisit, Ippolito, a avut neobrăzarea de a băga în închisoare pe unul din capelanii mei. Eu nu am putut permite asta, aşa că l-am scos pe om din închisoare şi l-am eliberat. Pot să-mi imaginez prea bine ce va spune fratele meu Ippolito când va descoperi ce am făcut.

— Va dori să te închidă pentru ceea ce va numi violarea sanctităţii castelului său, explică Angela.

— Într-o zi, spuse Giulio, voi avea la fel de mulţi susţinători ca încrezutul de Ippolito. Atunci voi lua poziţie şi îl voi înfrunta şi, dacă va fi nevoie să lupt până la moarte, o voi face. Mi se pare că nu este loc pentru amândoi în Ferrara.

Ochii Angelei străluciră de admiraţie pentru iubitul ei, dar Lucrezia era tristă.

— Aş vrea să se termine aceste probleme, spuse ea. Aş vrea să vă văd prieteni.

Angela şi Giulio zâmbiră unul la altul. Draga de Lucrezia! se gândiră ei. Ce ştia ea despre a iubi cu pasiune şi a urî la fel de mult?

Ciuma şi foametea se întindeau prin toată Italia şi, când Lucrezia intră în oraşul Reggio, unde avea să se odihnească până la naşterea copilului, observă că nu erau steaguri arborate şi că nu o întâmpina nici o mulţime. Străzile fierbinţi erau pustii şi oamenii se ascundeau după obloane.

Era deprimant pentru Lucrezia, care simţea mereu nenorocirile celorlalţi şi rămase melancolică pe toată perioada în care aştepta copilul.

Tânjea să primească un mesaj de încurajare de la Alfonso, dar nu veni nimic. Era ca şi cum Alfonso îi sugera: dă naştere moştenitorului din Ferrara şi apoi te voi felicita. Înainte să faci asta, pentru ce aş avea să te felicit?

Primi scrisori pline de afecţiune de la doi oameni şi ea ştia că se afla mereu în gândurile lor. Una dintre acestea conţinea versurile superbe ale unei poezii – era de la Pietro Bembo; cealaltă era scrisă de un soldat ale cărui braţe erau mereu la dispoziţia ei. Acesta era Francesco Gonzaga.

Scrisorile îi aduseră o mare consolare. Era încântată că Pietro continua să se gândească la ea. Nu se putea abţine să nu râdă când îşi amintea de primirea glacială pe care i-o făcuse Isabella cu ocazia nunţii şi apoi la câtă atenţie şi afecţiune îi arăta soţul Isabellei. Lucrezia era convinsă că femeia aceea mândră şi dominatoare, deşi accepta infidelităţile soţului ei cu alte femei, ar fi fost înfuriată să afle că el nutrea sentimente afectuoase pentru femeia pe care ea o ura.

Dar ce importanţă aveau aceste probleme? Tot ce conta acum era să treacă de această sarcină dificilă, să scape de ciumă şi să ofere Ferrarei un moştenitor sănătos.

Mesagerii îi aduseră o scrisoare de la Alfonso.

Ea o luă nerăbdătoare. În sfârşit, se părea că îşi amintise de ea. Dar pe măsură ce citea scrisoarea, ochii ei se umbriră de dezamăgire, pentru că nu era aproape nici o referire la ea.

O aruncă deoparte şi îi ceru Angelei să îl aducă pe Giulio, şi când acesta veni, îi spuse:

— Am veşti proaste pentru amândoi. Îmi pare foarte rău.

Ei aşteptau fără suflare să continue.

— Este de la Alfonso. Ippolito s-a plâns de faptul că ai dat buzna în castelul lui şi l-ai eliberat pe capelanul tău care, după cum susţine Ippolito, l-a insultat. Alfonso e sătul de certurile din familie şi spune că Giulio trebuie să plece de la noi imediat. Trebuie să te duci departe de probleme, Giulio, departe de noi toţi.

Angela lăsă să-i scape un geamăt, iar ochii lui Giulio scăpărară.

— Nu voi pleca, declară el.

— Giulio, Angela, trebuie să vă gândiţi la viitorul vostru. Trebuie să vă supuneţi lui Alfonso. Numai dacă faceţi asta îl voi putea convinge să fie de acord cu nunta voastră.

Şi după ce se despărţi cu pasiune de Angela, Giulio plecă.

Copilul Lucreziei se născu în timpul căldurilor din septembrie. Ea îl numi Alexandru, pentru că în timp ce îl ţinea în braţe credea că îi va aduce o bucurie care să o ajute să uite de pierderea celuilalt Alexandru.

Dar pruncul era foarte mic. Nu plângea, stătea nemişcat şi nu voia să fie hrănit. Cu siguranţă era ceva în neregulă cu un copilaş care nu plângea şi nu voia să mănânce.

Ea voia veşti de la Alfonso, dar nu primea decât scrisori de consolare de la Pietro şi Francesco.

Şi într-o dimineaţă, când Alexandru de abia împlinise patru săptămâni, Lucrezia se trezi cu o presimţire teribilă. Ştia că pruncul ei era mort.

O scrisoare de la Francesco Gonzaga reuşi să-i îndepărteze tristeţea care o cuprinsese.

Îi trimetea condoleanţele lui şi cele mai afectuoase gânduri. El ştia cât de mult suferea Lucrezia. Se gândea mereu la ea, în oraşul acela mohorât, Reggio. Dacă i-ar

ierta impertinenţa, ar spune că nu e înţelept din partea ei să stea acolo. Să plece din Reggio şi să lase în urmă toate amintirile de acolo; nu ar trebui să rămână şi să se gândească la tragedia ei. Trebuia să se întoarcă în Ferrara şi ar trebui să facă asta pe calea apei, drum care ar fi mult mai confortabil pentru ea, în împrejurările date. I-ar sugera să poposească din drum la Borgoforte, o mică fortăreaţă de-a lui, aflată pe malurile râului Pad. I-ar face cea mai mare plăcere să-i stea la dispoziţie, să o înveselească. El era un soldat aprig şi nu o putea fermeca prin cuvinte, dar, credea el, îi putea oferi ceva la fel de valoros. De exemplu, el ştia cât suferea din cauză că fratele ei era prizoner. Dacă se întâlneau, puteau discuta despre această tristă întâmplare. Cine ştie, el – ca soldat – ar fi putut să-i ofere modalităţi prin care să mai îndulcească suferinţa fratelui ei. Iar acest lucru nu îi era greu, pentru că ştia că suferinţa lui Cesare era şi suferinţa ei.

Scrisoarea aceea o scosese din apatie.

O citi până la capăt şi apoi încă o dată şi se trezi zâmbind, pentru că, fără să vrea, comparase aceste vorbe directe cu cele înflorite ale poetului Pietro Bembo.

Dar Francesco avea dreptate. Acum ea avea nevoie de ajutorul unui soldat pentru Cesare. Numai ajutându-l pe fratele ei putea uita de propria-i suferinţă.

Lipsa de atenţie din partea lui Alfonso – evident, el era iritat de moartea băiatului şi părea să dea vina pe ea, mai întâi pentru că adusese pe lume un copil bolnav şi apoi pentru că îl pierduse – o rănise profund, şi interesul galant al soldatului o alina şi ştergea umilirea.

Îşi chemă servitorii şi strigă:

— Pregătiţi-vă de plecare. M-am săturat de locul acesta. Vom călători înapoi spre Ferrara pe apă. Dar mai întâi ne vom opri la Borgoforte.

Încăperile fură cuprinse de agitaţie. Atmosfera redeveni mai veselă.

Toată lumea ştia că venise momentul să uite de tragedia morţii micuţului Alexandru.

Francesco încercă în grabă să transforme fortăreaţa sărăcăcioasă – care era singurul lucru pe care îl stăpânea la Borgoforte – într-un palat demn de-a o primi pe femeia pe care spera să o facă amanta lui.

Nu mai fusese atât de entuziasmat din perioada adolescenţei. Lucrezia era diferită faţă de celelalte femei. Acel amestec de pasiune latentă, acea serenitate – erau o combinaţie rar întâlnită. Farmecul Lucreziei stătea parţial în faptul că în întreaga Italie nu putea fi altă femeie mai diferită de Isabella. Blânda Lucreţia... autoritara Isabella. Cât de diferite! El credea că se afla în pragul celei mai mari iubiri pe care o trăise vreodată.

Se spunea că fusese de curând amanta unui poet. Chiar era amanta lui? Existase o dragoste fizică între cei doi? Nimeni nu dovedise asta. Se plimbaseră împreună prin grădini, iar el îi scrisese poezii; versurile fuseseră apoi puse pe muzică şi le cântau împreună. Acestui soldat puternic nu i se potrivea o astfel de purtare într-o relaţie de dragoste. Cu toate astea, el voia să-i zică Lucreţiei: eu îţi pot da tot ce ţi-a dat poetul tău şi mult mai mult. Îi scrisese chiar şi sonete. Roşea când îşi amintea de ele. Dar cum lui i se părea că toată poezia este o prostie, de ce ar fi versurile sale mai proaste decât altele?

Numai dacă ar fi avut să-i ofere un palat în locul acestei fortăreţe mizerabile! Dar nu o putea invita în palatul lui de la Mantova, pentru că Isabella era acolo şi ar fi fost cu ochii pe ei; şi deşi îi permitea să aibă o amantă sau două, nu ar fi tolerat niciodată o relaţie de dragoste între el şi Lucrezia.

Dar o astfel de relaţie tot avea să existe, chiar dacă trebuia să înflorească într-o fortăreaţă.

Acum, servitorii lui atârnau draperii splendide în jurul coloanelor, muzicienii soseau, şi un mesager veni cu o scrisoare. Când o luă se încruntă, pentru că văzu că este de la Isabella.

I se aduseseră veşti, scria soţia lui, că făcea eforturi să transforme fortăreaţa de la Borgoforte într-un palat, pentru a întreţine câţiva prieteni. Era surprinsă că auzise de activităţile soţului ei de la alţii, nu de la el însuşi. Nu ar fi fost mai potrivit, mai amabil, dacă i-ar fi spus chiar el despre planurile sale? Ea nu trebuia invitată să îi primească prietenii?

Francesco se întristă. Îşi închipui sosirea Isabellei şi îşi aminti hotărârea ei de-a o umili pe Lucrezia ori de câte ori avea ocazia, în timpul festivităţilor din Ferrara. Vizita aceasta pe care o planificase trebuia să fie urmată de seducţie. Isabella nu avea nici un rol în acest plan.

Atunci, dintr-o dată, Francesco lepădă melancolia. În acel moment, în el se trezi marele om de armată, iar soţul serviabil al Isabellei fu redus la tăcere. Blestemată să fie Isabella! Ea se urcase singură pe tronul Mantovei şi el, ca un prost, cedase de sute de ori în faţa ei. Dar aici nu era Mantova.

Îi scrise pe îndelete o scrisoare soţiei sale, spunându-i că nu îi ceruse să facă drumul până la Borgoforte şi că nici nu avea de gând să îi ceară aşa ceva. Ea tocmai îşi revenise după un atac de febră şi nu se era în stare să călătorească. Nu numai că refuza să o invite... dar îi interzicea să vină.

Trimise scrisoarea şi se întoarse cu gândul la decorarea fortăreţei.

Dar Isabella nu putea fi alungată atât de uşor din gândurile lui. Francesco îşi cercetă minuţios sentimentele şi trebui să admită că îi era frică de soţia lui despotică.

Prin urmare, îi mai scrise încă o dată, spunându-i că una dintre invitate era cumnata ei, Lucrezia, ducesă de Ferrara, care va face o vizită la Borgoforte pe drumul de întoarcere din Reggio spre Ferrara. Poate că ar fi un gest frumos dacă ar invita-o să viziteze şi Mantova în călătoria ei. Era sigur că Alfonso ar fi fost încântat ca sora lui să o întreţină pe soţia sa.

Trimise şi acest mesaj, dar începu imediat să se întrebe dacă era un prost sau nu. Dacă în timpul şederii Lucreziei la Borgoforte va duce relaţia mai departe, aşa cum intenţiona, ochii vigilenţi ai Isabellei nu vor vedea lucrul acesta?

Încet, vaporul plutea în jos pe râu, înspre Borgoforte. Înconjurat de muzicienii lui cărora le ceruse să cânte o muzică dulce, Francesco o vedea cum prinde formă prin ceaţă, în timp ce trecea de malurile cu păduri dese de mesteceni.

Pe măsură ce vasul se apropia, văzu culorile strălucitoare ale rochiilor purtate de femei şi acolo, în mijlocul lor, pe însăşi Lucrezia, cu părul ei auriu proaspăt spălat în jurul umerilor şi un zâmbet de fericire pe chip. Când păşi pe mal, îi luă mâinile într-ale lui şi ochii cu pleoape grele îi străluciră de emoţie în timp ce îi privi trupul firav. Părea mai fragilă ca niciodată, iar tristeţea îi dădea un aspect şi mai de copilă.

Francesco nu mai simţise niciodată un asemenea amestec de milă şi dorinţă. Sărmana copilă! gândi el. Sărmana, sărmana copilă, cât a suferit!

Îşi dădu seama că şederea ei la Borgoforte nu avea să fie vacanţa veselă pe care o anticipase; avea dubii dacă îi va deveni amantă în timpul cât stătea acolo. Brusc, acest

lucru nu mai părea important; singurul lucru care conta era să o facă din nou fericită pe această fată.

Muzica veselă părea nelalocul ei în poieniţa învăluită în ceaţă.

— Ştiam că iubeşti muzica, spuse el. Dar am dorit să ştii că atâta timp cât stai la umila mea fortăreaţă, intenţionez să fac tot ce-mi stă în putinţă pentru a te face fericită.

Ea îşi puse mâna în palma lui şi îi oferi zâmbetul ei copilăresc.

— M-am simţit mai fericită de când am primit invitaţia ta, zise ea. Şi mă simt şi mai fericită acum că te văd din nou.

El o conduse în fortăreaţă. Lucrezia era uimită de splendoarea ei.

— Dar ai făcut atâtea eforturi, observă ea.

— Nu mai contează, îi zise el.

— Ba da, contează foarte mult. Ai făcut asta ca să mă înveseleşti. Ştiu asta.

— Atunci, dacă te-a înveselit măcar un pic, efortul a meritat. Am aranjat un banchet pentru seara asta. Noi doi vom dansa.

Ea mişcă din cap şi ochii i se umplură de lacrimi.

— Pare că a trecut atât de puţin timp de când mi-am ţinut copilul în braţe.

— S-a terminat, o consolă el. Tristeţea nu mai poate schimba ce s-a întâmplat. Trebuie să încerci să fii din nou fericită. Dacă aş fi eu cel care să reuşească asta, aş fi cel mai fericit om de pe pământ.

— Mă tem că nici un om nu are puterea de-a mă face fericită.

— Vorbeşti acum, când durerea este încă recentă. Dacă nu doreşti, nu va fi nici un dans.

Intrară în sala cea mare, iar zidurile sale atât de frumos pictate dădeau impresia că se deschid spre peisaje de dincolo de pereţii camerei. Ea lăuda totul cu exuberanţă şi acest lucru îi făcea plăcere, pentru că arăta că ştia tot ce făcuse în încercarea de-a o cuceri. Cu toate acestea, ea rămase tristă, amintindu-şi de copilul pe care îl pierduse.

Nu putea să facă dragoste cu ea. Nici măcar nu putea să vorbească de dragoste. Numai prin faptele sale putea să îi arate că ţinea la ea, că delicateţea ei îl atrăgea, că fragilitatea ei îl făcea să vrea să o protejeze.

Nu era uşor să fie singur cu ea în fortăreaţă. Nu puteau vorbi decât în timpul banchetului sau în timp ce invitaţii dansau.

— Ştii că dacă ai avea nevoie de ajutorul meu aş veni la tine imediat, îi spuse el cu sinceritate.

— De ce aş avea nevoie de ajutorul tău? îl întrebă ea.

— Draga mea Lucrezia, tu, care până de curând erai protejată de o relaţie de familie foarte puternică, eşti acum singură.

Deveni imediat melancolică, gândindu-se la moartea tatălui ei, la Cesare care era prizonier, şi ultimul lucru pe care şi-l dorea era să o întristeze şi mai mult.

— Alfonso vrea un moştenitor... are nevoie de un moştenitor, insistă el.

— Iar eu l-am dezamăgit de mai multe ori.

— Nu te gândi prea mult la asta. Vreau să înţelegi acum că, dacă ai avea vreodată nevoie de ajutorul meu, oricând, şi mi-ai da de veste, indiferent unde aş fi, m-aş grăbi să fiu alături de tine.

— Eşti bun cu mine, îi spuse ea.

Nu o atinse, dar ea văzu strălucirea care mocnea în ochii lui cu pleoape grele, care acum păreau lipsiţi de somn.

— Întotdeauna, cea mai mare bucurie din viaţa mea va fi... să fiu bun cu tine.

— De ce eşti atât de bun? îl întrebă. Iar când el nu răspunse pentru câteva secunde, Lucrezia râse nesigură. În timpul primelor zile în Ferrara am descoperit că soţia ta îmi este unul din cei mai înverşunaţi duşmani.

În ochii lui se văzu din nou acel licăr mocnit.

— A fost crudă cu tine. Am urât-o pentru asta.

— Tu... o urăşti pe Isabella, soţia ta!?

— Nu înţelegi de ce?

Inima Lucreziei începu să bată puţin mai repede, bărbatul acesta reuşea să o facă să se simtă din nou vie. Aşteptă răspunsul lui.

— E din cauză că mă îndrăgostesc de tine.

— O, nu! Nu se poate.

— Am fost un prost că nu mi-am dat seama mai devreme. Îţi aminteşti când ne-am întâlnit prima oară? Îţi aminteşti cum m-ai făcut să vorbesc despre bătăliile mele? Atunci te credeam o copilă... fermecătoare, dar numai o copilă.

— Îmi amintesc bine.

— Şi ai rămas la balcon şi m-ai urmărit cum plecam.

— Giovanni Sforza era acolo... primul meu soţ.

Francesco încuviinţă.

— Spunea neadevăruri despre tine chiar de atunci, şi eu l-am urât. Dar nu ştiam de ce îl uram.

— Eu mă gândeam la ce soldat puternic erai şi că, dacă Giovanni Sforza ar fi fost ca tine, poate că aş fi simţit altceva pentru el.

— Lucrezia...

— Nu trebuie să mă înţelegi greşit. Între noi nu poate exista nici un fel de dragoste.

— Dar există dragoste între noi.

Ea dădu din cap.

— Nu ţi-am spus că te iubesc?

— Acestea sunt cuvintele unui curtezan.

— Sunt spuse din inimă.

— Dar la ce bun, dacă numai unul din noi simte dragostea aceasta? Iubirea trebuie să fie împărtăşită ca să fie frumoasă.

— Va fi. Va fi, exclamă el cu pasiune.

Dar ea dădu din nou din cap.

— Îţi voi arăta cât de mult te iubesc.

— Te rog, nu face asta. Nu ştii că bărbaţii care mă iubesc au nenoroc?

— Alfonso...

— Alfonso nu m-a iubit niciodată. Se întoarse către el zâmbind. Dar e frumos din partea ta să îmi arăţi atâta bunătate. Tu ştii cât de grea îmi e inima. Tu ştii de durerea care s-a abătut asupra mea în anul acesta atât de tragic. Şi cauţi să mă înveseleşti. Asta e atât de amabil din partea ta. Nu voi uita niciodată bunătatea pe care mi-o arăţi.

— Nu crezi că te iubesc cu adevărat şi că iubirea mea e mai mare decât orice ai simţit până acum. Să nu crezi că poeţii, care au un talent pentru cuvintele înflorite, pot iubi cu aceeaşi pasiune ca un soldat. Versurile mele te fac să zâmbeşti – sau aşa ar fi, dacă nu ai avea cea mai bună inimă din lume, dar iubirea nu constă în a scrie versuri. Îţi voi arăta prin fapte că te iubesc. Ai un frate din cauza căruia suferi enorm.

Ea îşi împreună mâinile într-o aşteptare agonizantă, iar el zâmbi, crezând că a găsit o cale spre inima ei.

— Eu am ceva influenţă pe teritoriile astea şi pe cele ale Spaniei. Dacă aş trimite un ambasador la curtea Spaniei şi aş implora să îl elibereze pe fratele tău, rugămintea mea ar putea fi luată în considerare. Ce mi-ai spune atunci, Lucrezia?

— Aş spune că eşti cel mai bun om din Italia.

— Asta e tot?

— Aş putea, cred, să încep să iubesc pe cineva care mi-ar aduce atâta bine.

— Cât îl iubeşti pe fratele ăsta al tău!

— Am crescut împreună. Sunt legături de familie. Întotdeauna am fost foarte apropiaţi unul de celălalt.

— Am auzit spunându-se asta. Lucrezia, eu cred că nu vei fi niciodată fericită cât timp fratele tău este prizonier.

— Este ca şi cum am fi o singură persoană, spuse ea. În timp ce el este prizonier, la fel sunt şi eu!

— Prizoniera propriilor sentimente, Lucrezia, zise el. Va exista cineva în viaţa ta care va însemna atât de mult că până şi dragostea pentru fratele tău va părea măruntă. Voi face tot ce-mi stă în putere să fiu eu acel om.

— Uiţi de Isabella, îi aminti ea. Isabella şi Alfonso.

— Nu uit de nimeni, răspunse el. În timp vei înţelege. Mâine voi trimite acel ambasador în Spania.

— Cum îţi pot mulţumi?

— Nu e nevoie de amabilităţi între noi, spuse el. Vei vedea că îmi voi pune viaţa în slujba ta şi în schimb...

— Da? întrebă ea. Ce vei cere în schimb?

— Numai să mă iubeşti.

Isabella aştepta să o primească la Mantova pe cumnata ei. Era plină de suspiciuni. De ce devenise dintr-o dată Francesco atât de îndrăzneţ încât să îi interzică să participe la festivităţile de două zile din Borgoforte? Şi cine erau invitaţii? Lucrezia şi mizerabilii ei servitori! Toată agitaţia aia, toată pregătirea pentru o femeie Borgia!

Da, Isabella era foarte suspicioasă.

În ziua aceea se purtă insuportabil cu servitorii. Înainte să fie mulţumită de cum arată, o îmbrăcaseră de trei ori. Era sigură că nici o rochie din Italia nu se putea compara cu cea pe care o purta. Femeia Borgia, cu rochia ei vineţie sau aurie, ar arăta grosolan pe lângă ea; era atât

de slabă, atât de delicată. Isabella o pălmui pe doamna de companie care făcuse comentariul acela.

— Sunt eu proastă? întrebă ea. Pot nega ceea ce îmi arată ochii? Eu nu sunt nici slabă, nici delicată, ca Lucrezia. Dar îmi închipui că am un trup la fel de frumos ca oricare femeie din Italia.

Cu cât devenea mai neliniştită, cu atât dorea să-şi arate superioritatea mai mult. Exersa la muzică şi repeta paşii de dans, la fel cum făcuse înainte de nuntă; se plimba prin galerii şi admira operele de artă, care putea rivaliza cu cele de la Vatican. Alexandru, fostul papă, colecţionase mai degrabă femei decât comori de artă.

Dar ceea ce o enerva mai mult decât orice era gândul că soţul ei, Francesco, îndrăznise să vină în sprijinul unei femei pe care ea hotărâse să o urască.

Trimise după două femei despre care ştia că îi fuseseră amante. Erau încă destul de frumoase, iar ea nu le purta ranchiună. Chiar ea le alesese pentru el, deşi el nu ştia asta. Se complimentă singură pentru faptul că îl cunoştea atât de bine încât ştia de ocaziile când era gata să aibă, după cum spunea ea, o rătăcire. Acest lucru nu o îngrijora. Ea cerea numai să conducă Mantova şi, dacă el era profund implicat într-o poveste de dragoste, era cel mai probabil că avea să o lase pe ea să comande decât să îşi bată capul cu afaceri de stat. Îi plăcea când el avea amante printre servitoare, pentru că putea urmări mersul relaţiilor. Ceea ce nu putea tolera era ca el să-şi aleagă singur femeile.

— Trebuie să îi arătăm ducesei de Ferrara că putem organiza aici un banchet la fel de măreţ ca cele la care participa în Vatican, spuse Isabella. Şi voi două veţi avea rochii noi. Nu am timp să vi le desenez eu, aşa că voi alege ce vi se potriveşte de la mine.

Femeile erau încântate. Ele înţelegeau şi ea ştia că se putea baza pe ele să-şi folosească farmecele pentru a-l ispiti pe marchizul de Mantova să renunţe la orice iubire nouă.

Isabella o îmbrăţişă pe Lucrezia şi o sărută pe obraz, încercând să-şi ascundă adevăratele sentimente.

— Cât mă bucur să te văd aici! exclamă ea.

Zâmbetul Lucreziei nu trăda nimic. Stătea înaintea Isabellei ca un copil; nu într-o rochie albastră cu dungi aurii, ci în haine închise la culoare, care se lipeau de trupul ei şi care i se potriveau chiar şi mai bine decât culorile puternice. În ciuda necazurilor, rămăsese o fată subţirică şi drăguţă.

— Vino, spuse Isabella şi porni spre castel. Doresc să îţi arăt comorile mele. Sper că soţul meu a fost o bună companie, pe gustul tău?

Ochii Isabellei erau batjocoritori şi cruzi, plini de insinuări, arătând că bănuia că Lucrezia era amanta soţului ei.

— Marchizul şi prietenii lui m-au primit cu inima deschisă la Borgoforte, răspunse Lucrezia. Mă tem că proasta mea dispoziţie i-a dezamăgit.

— Atunci sunt sigură că au fost în stare să te înveselească puţin.

— Mereu e o consolare să ştii că ai prieteni buni.

— Înţeleg că Alfonso nu a fost încântat de sejurul tău la invitaţia lui Francesco. Este un soţ gelos.

— Nu trebuie să fie.

Isabella izbucni în râs.

— Ducesa a făcut o călătorie lungă, interveni Francesco, şi încă nu şi-a recuperat pe de-a-ntregul sănătatea.

— Iartă-mă, spuse Isabella. Sunt uitucă. Ne vom odihni mai întâi şi mai târziu îţi voi arăta picturile şi

statuile mele. Jur că rareori ai văzut o colecţie mai bună. Mă mândresc cu ea.

Isabella nu voia să plece de lângă Lucrezia; le privi pe fostele amante ale soţului ei şi trebui să recunoască faptul că păreau vulgare pe lângă noua venită.

Pentru Isabella era clar că Francesco fie se hotărâse, fie o făcuse deja amanta lui. Lucrezia, cu aerul ei inocent, putea să arate că nu ştie nimic despre asta, dar nu o putea păcăli pe Isabella. Ea era o Borgia, se gândi Isabella, deci un monstru.

În ochii Isabellei deja se vedea scânteia războiului. Nu va exista nici o poveste de dragoste între ei doi, îşi spuse ea. Mai degrabă aş prefera să-l văd mort pe Francesco. Putea avea toate femeile din lume dacă dorea, dar nu pe asta.

Era o situaţie destul de neplăcută pentru Isabella. Ce se petrecea în spatele acelor ochi vicleni şi sfioşi? Fata asta râdea de ea? Se gândea să-şi ia revanşa pentru ce se întîmplase la nuntă?

O prinse pe Lucrezia de braţ şi porniră să facă turul castelului însoţite de un grup, pentru că dorea să îi arate comorile care se aflau în posesia ei. Voia să îi arate că ea, Lucrezia Borgia, nu mai era la putere în Italia şi că până şi lucrurile pe care le mai avea nu erau ceva sigur.

Francesco se afla în grupul care le însoţea, la fel şi cele două femei pe care Isabella le îmbrăcase în două din cele mai frumoase rochii ale ei. Ele vorbeau pe cât de cochet ştiau, dar Francesco abia dacă le băga în seamă.

Lucrezia trebuia să rămână uimită de admiraţie în faţa frumoaselor opere de artă pe care Isabella voia să i le arate şi când le privi cu nesaţ, până şi Isabella uită pentru scurtă vreme de duşmănia pe care i-o purta Lucreziei.

Isabella era o colecţionară înnăscută, cu o adâncă dragoste pentru frumos, şi ochii i se umplură de lacrimi în

timp ce stătea colo, în faţa minunatei picturi *Triumfurile lui Iulius Ceasar* realizată de Mantegna.

Lucrezia era la fel de emoţionată şi pentru o clipă se apropiară una de alta.

— Trebuie să fie una din cele mai frumoase picturi din Italia, spuse Lucrezia.

Isabella încuviinţă.

— Pictată pentru mine de Andrea Mantegna când Francesco a devenit marchiz de Mantova.

Isabella rupse vraja; imediat, redeveni ea însăşi. Pictat pentru mine. Arogantă şi posesivă, insinuând că tot ce se afla în castel îi aparţinea, inclusiv Francesco.

Erau acolo picturi frumoase, realizate şi de alţi artişti de seamă; Isabella se asigurase că toate operele de artă remarcabile trebuiau găzduite în palatul ei. Se aflau aici lucrări de Costa şi Perugino, avea şi cele mai rare cărţi şi obiecte turnate cu măiestrie din aur şi argint şi decorate cu pietre preţioase. Avea o grotă în care o duse pe Lucrezia şi acolo, printre cele mai splendide statui din lume, Lucrezia o descoperi pe cea care era, probabil, cea mai frumoasă dintre toate.

Ochii ei se odihniră pe *Cupidon adormit* al lui Michelangelo, care se aflase cândva în posesia ducelui de Urbino. Pentru Lucrezia, el reprezenta mai mult decât un obiect realizat cu măiestrie de unul din cei mai geniali artişti ai lumii; el simboliza avariţia nemiloasă a Isabellei. Lucrezia îşi aminti că atunci când cei pe care Isabella îi numea prieteni avuseseră probleme, primul ei gând nu fusese la siguranţa lor, ci la *Cupidon adormit*, iar la cererea lui Cesare ea îi exilase pe ducele şi ducesa de Urbino în schimbul statuii.

Oare Isabella se gândea la asta de fiecare dată când se uita la acea splendidă statuie? La ce se gândea acum? Privirea batjocoritoare a Isabellei o susţinu pe cea a

Lucreziei pentru câteva clipe, de parcă ar fi vrut să spună: Înţelege ce fel de femeie sunt. Nemiloasă cu prietenii mei, iar cu duşmanii cu atât mai mult.

Dar exista o comoară pe care Isabella o păstrase pentru musafira ei şi care, ghicise ea corect, avea să îi producă mai multă suferinţă decât orice altceva i-ar fi arătat. Acesta era frumosul şi tânărul moştenitor din Mantova, unul din cei mai frumoşi băieţi din Italia: Federigo, fiu lui Francesco şi al Isabellei, iar Isabella se asigură că Lucrezia, care îl pierduse recent pe moştenitorul din Ferrara, va avea destule ocazii să o invidieze pentru fiul ei.

În noaptea aceea, o trimise pe cea mai tânără dintre fostele amante ale soţului ei în camera lui, dar femeia se întoarse la Isabella şi îi spuse că fusese refuzată. Atunci Isabella o trimise pe cea de-a doua femeie, dar şi aceasta eşuă şi se întoarse la stăpâna ei.

Dormitorul Lucreziei era bine păzit. Cât va sta în Mantova, ea nu va beneficia în nici o noapte de mângâierile lui Francesco, hotărâ Isabella; şi după o vizită de două zile de mare chin şi tensiune, Lucrezia se urcă din nou pe vasuşl ei şi călători departe de Mantova, lăsând în urmă un iubit plin de regrete şi nesatisfăcut, dar şi o soţie răzbunătoare.

Vasul aluneca de-a lungul râului, întorcându-se de la calea principală pentru a coti spre Ferrara şi astfel ajunseră să se odihnească în Belriguardo.

Aici urmau să aibă parte de o surpriză plăcută. Giulio îi aştepta pe mal pentru a-i întâmpina.

Sărută cu nerăbdare mâna Lucreziei şi cu ochi nerăbdători o căută pe Angela.

— Dar... Giulio! strigă Lucrezia. Nu ar fi trebuit să fii departe?

— Nu te teme, o asigură Giulio. Nu mi-am încălcat cuvântul. Alfonso era într-o dispoziţie binevoitoare când s-a născut copilul. Mi-a permis să mă întorc la curte.

— Mă bucur şi la fel şi Angela.

Angela era categoric bucuroasă. Era şi puţin neliniştită; sarcina ei se apropia de termen şi devenea din ce în ce mai greu să-şi ascundă starea, pe care deja o bănuiau mai multe femei. Aşa că, de dragul Angelei, Lucrezia se bucura să îl vadă pe Giulio şi era chiar şi mai încântată că Alfonso se hotărâse să îl ierte.

Giulio le spuse că venise la Belrigardo pentru a le întâmpina şi că avea să călărească înaintea lor în fiecare zi pentru a avertiza curtea de sosirea lor iminentă.

Lucrezia aranjă ca el şi Angela să poată rămâne singuri şi când cei doi îndrăgostiţi se îmbrăţişară, începură să îşi facă planuri.

— Trebuie să ne căsătorim curând, declară Giulio.

— Altfel, copilul nostru se va naşte înainte, răspunse îngrijorată Angela.

Giulio ezită. Îi spusese că dorea să se căsătorească imediat, dar în acelaşi timp nu dorea să îl ofenseze pe Alfonso.

— Vezi tu, iubita mea Angela, explică el, după afacerea asta cu capelanul, Alfonso m-a avertizat că nu trebuie să mai fac escapade necugetate. Dacă aş face, mi-a spus el, e posibil să nu mă mai ierte atât de repede data viitoare.

— Nu mai vrem exiluri, spuse Angela.

— Nu. Dar voi vorbi cu Alfonso. Este rezonabil şi sunt sigur că dacă nu aş fi fost izgonit, aş fi putut aranja nunta noastră înainte de asta. Ameninţarea vine, desigur, din partea lui Ippolito. El mă urăşte, în mare parte din cauză că ştie că tu mă iubeşti.

— Blestemat să fie Ippolito! murmură Angela. Va face tot ce îi stă în putinţă să nu ne lase să ne căsătorim. Ştiu. Dar noi vom fi mai inteligenţi decît el. Primul pas e să primim consimţământul lui Alfonso.

— Voi merge la Ferrara mâine şi îi voi cere imediat aprobarea.

După cum spusese, Giulio părăsi Belrigardo în dimineaţa următoare. Călărea singur pentru că nu voia să fie încurcat de servitorii lui. Nu parcurse mulţi kilometri când văzu că se apropie nişte călăreţi şi râse în gând când îl zări pe fratele lui vitreg Ippolito în fruntea lor.

— Bună ziua, cardinale, strigă el pe un ton insolent.

Ippolito trase brusc de frâie şi îi aruncă fratelui său o privire plină de ură. Nu îl mai văzuse niciodată pe Giulio atât de frumos, atât de sigur pe el.

— Arăţi mulţumit de tine, exclamă Ippolito.

— La fel ai fi şi tu, dacă te-ai afla în locul meu.

— Tocmai ai plecat de la ducesă?

Giulio dădu din cap.

— Şi... Angela, adăugă el încet.

— Am auzit zvonuri despre fata aceea.

— Că urmează să aibă copilul meu? spuse Giulio.

— Vorbeşti cu mândrie despre ceva ce ar trebui să te umple de ruşine.

— Ruşine, frate? Când tu ai da totul să fii în locul meu?

Dintr-o dată, Ippolito fu copleşit de furie. Se gândi la Angela şi la faptul că pasiunea pentru ea devenise importantă, pentru că era vorba de mai mult decât dorinţă fizică; respingerile ei erau un simbol al faptului că fratele lui era mai atrăgător şi avea o putere mai mare asupra femeilor. Ea spusese că ţine mai mult la ochii lui Giulio decât la puterea şi bogăţia cardinalului. Mânia îi întunecă

minţile lui Ippolito şi, în timp ce Giulio era pe cale să dea bice calului, Ippolito strigă:

— Prindeţi-l pe omul acela. Scoateţi-i ochii!

Rândaşii lui ezitară o secundă, dar Ippolito mârâi:

— Supuneţi-vă, ticăloşilor, dacă nu vreţi să dau ordin ca ce v-am zis să-i faceţi lui să vi se facă şi vouă.

Era suficient. Ei se aruncară asupra lui Giulio; îl prinseră şi îl aruncară la pământ, cu mâinile şi picioarele depărtate, în timp ce îi împungeau ochii cu pumnalele, iar el urla sălbatic, în agonie.

— E suficient, spuse Ippolito, şi plecară toţi în galop, lăsându-l pe Giulio să se zvârcolească de durere, pe jumătate mort în iarba pătată de sânge.

Abia câteva ore mai târziu un călăreţ sosi gâfâind la castelul din Belriguardo ca să le spună de privelişte a îngrozitoare pe care o văzuse pe o pajişte din apropiere.

Angela, cuprinsă de lacrimi, căzu leşinată pe podea, în timp de Lucrezia dădu ordine să se pregătească repede o litieră şi să îl aducă pe Giulio înapoi la castel. Avea un doctor cu ea, dar trimise mesageri în Ferrara, cerând ca cei mai buni doctori să plece imediat spre Belriguardo.

Iar Giulio, mai mult mort decât viu, fu adus înapoi la castel.

*

Când Alfonso auzi veştile, se mânie pe Ippolito şi îi fu milă de Giulio, apoi se nelinişti. Se întâmplase lucrul de care se temuse întotdeauna: duşmănie în sânul familiei.

Primul lui impuls fu să trimită după Ippolito şi să-l pedepsească sever pentru lucrul îngrozitor pe care îl făcuse, dar Alfonso îşi aminti repede că el era, înainte de toate, ducele din Ferrara, şi că nu putea lăsa sentimentele personale să stea între el şi binele ducatului. Giulio nu era foarte important pentru Ferrara, în timp ce Ippolito era

cardinal şi, prin urmare, deţinea o oarecare influenţă din partea Ferrarei la Vatican. Aşadar, Alfonso nu îşi putea permite să facă dreptate pe seama unui om care, după el, era cel mai puternic din Ferrara. Mai mult, în ciudat aroganţei şi temperamentului nestăpânit, Ippolito erau un politician inteligent în momentele sale de serenitate şi în multe ocazii se întâmplase ca sfatul lui să fie nepreţuit pentru Alfonso.

Alfonso era un om simplu, un om care îşi lua în serios datoria. El voia să facă ceea ce era drept şi onorabil; luase de curând frâiele guvernării şi îşi dorea cu ardoare ca tatăl lui să mai fie în viaţă pentru a descurca teribila dilemă în care se găsea.

Între timp, Ippolito ieşise din Ferrara de teama pedepsei severe pe care o merita; şi Alfonso era conştient că teribila poveste se va răspândi în întreaga Italie, iar slăbiciunea unei case în care fraţii se luptau între ei avea să fie expusă în văzul tuturor.

Îi scrise imediat surorii sale Isabella şi soţului ei, Francesco, spunându-le ce s-a întâmplat şi rugându-i să îl sfătuiască. Când Isabella auzi, înnebuni de furie, pentru că unul din puţinii oameni care o iubeau era frumosul ei frate vitreg, Giulio.

Francesco o văzuse rareori atât de emoţionată.

— Să mă gândesc la el, plângea ea, la micul meu frate drag... să fie acolo întins pe iarbă... în agonie! Aş putea să-l omor pe Ippolito. Şi Alfonso întreabă ce ar trebui să facă. Ar trebui să îl cheme înapoi în Ferrara pe criminal ca să îi scoată şi lui ochii.

Francesco o privea tăcut. E ciudat, se gândi el, dar cred că am ajuns să o urăsc pe Isabella.

Se gândise continuu la Lucrezia din ziua în care vasul ei trăsese ancora şi îşi amintea cu intensitate fiecare insultă pe care i-o adusese Isabella.

Cu toate acestea, Isabella îl iubea sincer pe Giulio. Ea nu înţelegea de ce ezita Alfonso. Nu îşi dădea seama că dacă îl pedepsea pe Ippolito ar fi însemnat că i-ar fi rănit mândria şi l-ar fi făcut să devină duşmanul lui Alfonso şi al Ferrarei pentru tot restul vieţii. Conflictul dintre cei doi fraţi era cel mai mare pericol care se putea abate asupra regatului Ferrara, iar Isabella, prin faptul ca solicita pedepsirea lui Ippolito, îndemna şi la slăbirea structurii familiei Este, dar, din cauza suferinţei, ea nu îşi dădea seama de asta.

Iar Francesco? El ura familia Este aproape la fel de mult cum o ura pe Isabella. Le ura mândria de care dădeau dovadă, aroganţa că numai şi numai ei sunt demni de a conduce. Ce îi păsa lui de căderea Ferrarei? Dar îi păsa. Problema era foarte importantă pentru el. Se va bucura în tăcere să vadă declinul familiei soţiei sale. Între Ferrara şi Mantova nu existase niciodată o prietenie adevărată. Şi cât de mult o ura el pe Isabella!

— De ce stai acolo şi nu spui nimic? îl întrebă Isabella. Nu te interesează deloc faptul că Giulio a fost mutilat în aşa hal?

— Mă gândesc, răspunse el şi ochii îi ardeau sub pleoapele grele. Desigur că Ippolito ar trebui adus în faţa justiţiei.

Ea îşi întinse mâna şi el o prinse.

Astfel şi numai în acest mod, se gândi el, mă pot bucura de ura mea pentru Isabella.

Ea se ridică.

— Voi trimite imediat doctorii la Giulio. Cel puţin el are o soră care va face tot ce-i stă în putinţă pentru a-i salva viaţa.

Şi astfel, răspunsul fu trimis în Ferrara. Dar până atunci Alfonso deja se gândise la problemă cu calm, iar

Alfonso, duce de Ferrara, era la conducere şi nu fratele sentimental al nedreptăţitului Giulio.

Deja îi trimisese lui Ippolito un mesaj în care îi spusese că trebuie să se întoarcă imediat în Ferrara. Absenţa lui slăbea puterea ducatului. Ei trebuiau să rămână împreună, indiferent de ce se întâmpla, împotriva tuturor celor care erau gata să devină duşmanii statului.

Giulio stătea în camera întunecată. Simţea durere... durere tot timpul. Nu putea scăpa de durere şi chiar şi în somn era bântuit de vise în care oamenii aceia violenţi stăteau deasupra lui, cu pumnalele în mâini; şi simţea din noi junghiul de durere în ochi şi se trezea cu şi mai multă durere.

Stătea nemişcat şi ura... ura lumea care fusese atât de nedreaptă cu el, care mai întâi îl făcuse puternic, frumos, vesel – şi în numai o oră îi luase toate calităţile care îi făcuseră viaţa mai bună. Ura îi stăpânea gândurile şi se concentra mai ales asupra unui om, un om pe care dorea să îl distrugă aşa cum şi el fusese distrus. Singurul gând care îi aducea alinare în aceste zile şi nopţi pline de durere era răzbunarea asupra lui Ippolito.

Se culcase în cea mai întunecată încăpere; cea mai mică rază de lumină îl făcea să urle în agonie. Dar chiar şi când îşi blestema soarta, îşi amintea că are prieteni buni. Ei – Isabella, Lucrezia, Alfonso – îi trimiseseră cei mai buni doctori din Italia. Nu numai că îi salvaseră viaţa, dar îl ajutaseră să nu rămână complet orb. Acum ştia că îi rămăsese vederea la ochiul stâng, pentru că putea vedea contururile obiectelor din camera întunecată. Cu toate acestea, în timp ce se zvârcolea în pat, îşi dorea ca aceşti prieteni să îi fi fost duşmani, să îl fi lăsat să moară, aşa cum făcuse Ippolito.

Lucrezia intră în cameră. Silueta ei zveltă şi elegantă se aplecă deasupra patului, iar el simţi că era înconjurată de parfum. Ea îi luă mâna şi i-o sărută.

— Dragă soră, murmură el. Draga mea Lucrezia. Aş fi fost mort dacă nu erai tu.

Ea îi atinse uşor fruntea, iar el se chinui să îi vadă chipul. Nu exista nici o oglindă în cameră şi nu ştia cât de mult se schimbase. Îi scoseseră bandajele de pe faţă şi prima atingere a aerului pe cicatrici fusese îngrozitor de dureroasă.

— Mă poţi vedea, Giulio? îl întrebă ea.

— Da, soră. Chipul tău devine din ce în mai clar cu cât mă uit mai mult.

— Atunci trebuie să ne bucurăm, pentru că nu îţi vei pierde vederea.

— Angela? o întrebă.

— Copilul s-a născut, îi spuse. Am ţinut totul secret. Nu te îngrijora. Am găsit părinţi adoptivi. Vor fi plătiţi foarte bine şi poate că în scurt timp vă veţi putea lua copilul înapoi.

— Văd că ai avut grijă de noi, Lucrezia, remarcă el cu emoţie.

— A fost plăcerea mea să fac asta.

— Alfonso a fost aici?

— Nu.

— El o să aibă grijă să se facă dreptate, exclamă Giulio. Ştiu că Alfonso este un om drept.

Lucrezia nu vorbi, aşa că Giulio continuă:

— Toată Ferrara va şti că Alfonso nu îi va permite nici măcar marelui cardinal Ippolito d’Este să se poarte aşa cu mine.

— Angela aşteaptă să te vadă, spuse Lucrezia. Iar Giulio, mai e cineva. Ferrante e aici.

El zâmbi. Lucrezia se forţă să-şi ascundă repulsia pe care i-o trezea acel zâmbet, pentru că îi tranforma în mod grotesc chipul mutilat.

— Ferrante! spuse el. El a fost mereu prietenul meu.

— Sărmanul Ferrante! zise Lucrezia. Va trebui să îl consolezi. E furios şi are inima frântă.

— Din cauza mea, şopti Giulio. Aşa e Ferrante.

— O voi trimite pe Angela la tine, îi spuse Lucrezia şi îl lăsă singur.

Îşi simţea transpiraţia pe faţă. Era îngrozit. De ce nu era nici o oglindă în camera lui? De ce nu îl lăsau să-şi vadă chipul? Ţinea atât de mult la aspectul lui; mergea ţanţoş prin faţa servitorilor săi cu hainele lui elegante, le cerea să-i aducă laude. Şi acum?

— Angela! El încercă să vorbească pe un ton calm, dar şovăi.

I se părea că nu se grăbeşte să ajungă lângă patul lui.

— Vai... Giulio! şopti ea.

— Angela... vino lângă mine...

Ea căzu în genunchi lângă pat, iar el se apropie cu faţa de ea; trebuia să îi citească expresia din ochi, dar ea privea în jos. Încerca să-şi facă putere să se uite la el. Lucrezia o pregătise. Încă îi mai putea auzi sfaturile şoptite cu tristeţe: „Angela, nu îl lăsa să afle... aşteaptă să fie mai puternic. Uită-te direct la el. Zâmbeşte... nu ezita.”

Dar, în frivolitatea ei, Angela nu învăţase niciodată să îşi ascundă sentimentele. Nu se putea uita, nu îndrăznea.

Îi simţi mâinile pe faţă; el o prinse de bărbie şi o forţă să îşi ridice capul, să se uite.

Îl privi şi tresări. Nu îşi putea ascunde groaza din ochi, deoarece în locul frumosului Giulio, o mască hidoasă se uita înapoi la ea, o imitaţie proastă de faţă, lovită cu cruzime, cu ochiul stâng foarte umflat, cel drept fără

pleoapă, şi încercă în zadar să îşi reprime fiorul care o cutremură.

El îi dădu drumul de parcă ar fi fost un animal veninos. Se lăsă înapoi pe perne şi îşi întoarse capul de la ea.

— Te... te vei însănătoşi, Giulio, se bâlbâi ea.

— Toţi banii din lume, toată dreptatea din lume nu îmi va putea cumpăra o faţă nouă, Angela, îi răspunse el.

Ea încercă să râdă, iar el îi detestă râsul acesta. O ura pentru slăbiciunea ei şi pentru că îl făcuse să sufere. Ippolito nu îi furase numai frumuseţea, ci şi pe Angela. Îl omorâse pe frumosul şi fermecătorul Giulio şi aşezase în locul lui un mizantrop hidos.

Se părea că apropierea de pat o făcea să se cutremure. Vorbi despre copil, dar pe el nu îl interesa copilul deloc; cum ar reacţiona copilul când va fi pus în faţa creaturii care devenise el acum?

— Sfântă Fecioară, strigă el brusc din cauza suferinţei, şi tu ai fost crudă cu mine. Ar fi trebuit să mă laşi să mor.

Angela avea o singură dorinţă: să scape.

— Mă voi întoarce, Giulio, spuse ea.

Dar el dădu din cap şi nu se uită la ea. Angela plecă, iar el ştiu că nu avea să se mai întoarcă niciodată; nu Angela care îl iubise.

Ar fi plâns, dar cum putea un om aşa mutilat ca el să verse lacrimi? Lacrimile i-ar fi alinat suferinţa, dar nu i-ar fi oferit nici o consolare.

Uşa se deschise şi în cameră intră altcineva.

— Pleacă, strigă el. Pleacă de lângă mine. Nu mă poţi păcăli. Sunt hidos... hidos... şi e stânjenitor să vă uitaţi cu toţii la mine. Nu veni cu minciunile tale. Nu-mi spune că voi redeveni din nou eu însumi. Nu sunt bun la nimic, decât să fiu pus într-o cuşcă şi plimbat pe străzi, ca oamenii să iasă din case şi să râdă de mine... să arunce cu pietre în mine...

— Giulio... Giulio... vorbele astea nu sunt demne de tine.

Era strâns de două braţe puternice; era îmbrăţişat; cineva îi sărută cicatricile.

— Ferrante! exclamă el. Deci ai venit, frate.

— Am venit, ticălos bătrân. Sunt aici de câteva zile, dar ei nu m-au lăsat să te văd. „Să nu îl văd pe vechiul meu prieten, Giulio!” strigam eu. „Nu ştiţi voi că el e fratele meu şi că noi doi am fost împreună în aventuri atât de nebuneşti că nici nu îndrăznim să vorbim de ele cu cineva?”

— Zilele alea s-au dus. Uită-te la faţa mea, Ferrante. Acum să nu-mi spui că sunt la fel de arătos ca înainte sau că voi fi, că totul va fi la fel cum era înainte dacă sunt băiat cuminte şi îmi iau leacurile.

Ferrante luă în palme chipul fratelui său. Mâinile lui puternice nu se crispară, privirea era directă, fără ezitare.

— Giulio, spuse el, acum eu sunt fratele tău cel frumos. Pe chipul tău există cicatrici care nu se vor vindeca niciodată.

— Am primit adevărul din partea ta, frate.

— Te îndoiai că voi face altfel? Ascultă, Giulio, pe viitor femeile nu îşi vor mai pierde cu atâta uşurinţă virtutea împreună cu tine. Sau poate că o vor face. Mai e Strozzi, şchiopul. Doamnele par să fie foarte ataşate de el. Când vine vorba de femei, cine poate şti cum se vor purta?

— Ferrante, vrei să mă înveseleşti. Sunt hidos, un monstru. Recunoşti şi tu asta.

— Aşa e, frate. Dar te vei obişnui cu asta. Trebuie să accepţi realitatea.

— Ferrante, spune-mi, îţi e urât să mă priveşti?

— Frate prostovan ce eşti, eu nu te-am iubit niciodată pentru ochii tăi frumoşi. Nu am iubit niciodată genele tale

lungi sau buzele roşii. Nu, eu l-am iubit pe fratele meu, Giulio. Iar el a rămas acelaşi.

— Ferrante!

— Haide, haide... fără scene dramatice, te rog. Eu nu m-am priceput niciodată la aşa ceva. Voi rămâne aici până te vei vindeca, Giulio. Noi doi avem multe de discutat. Alfonso este un frate bun. Pentru Dumnezeu, Ippolito va plăti pentru asta.

— Ferrante, frate... stai cu mine. Dintr-o dată, viaţa pare mai suportabilă.

Apoi Ferrante îşi îmbrăţişă fratele vitreg încă o dată şi, când îi dădu drumul, Giulio îi spuse:

— Ai lacrimi în ochi, frate. Ar exista şi într-ai mei dacă ar fi posibil. Dar pentru ce să plângem? Eu am crezut că am pierdut toate lucrurile care îmi făceau viaţa demnă de trăit. Am fost un neghiob, Ferrante, pentru că uitasem că încă te mai am pe tine.

Lucrezia, martoră îndeaproape a tragediei lui Giulio, îşi uita propriile tristeţi când se gândea la situaţia lui. Îşi dădea seama că vor urma şi mai multe probleme. Alfonso nu îl va aduce niciodată pe Ippolito în faţa justiţiei, iar în camera întunecată, pe care Ferrante o vizita frecvent, se făceau planuri de răzbunare. Lucrezia ştia că numai aceste planuri îi dădeau sărmanului Giulio un motiv să trăiască.

Cât despre Angela, care era îngrozită că trebuia să se uite la iubitul ei odinioară frumos, pentru că faţa lui deformată o îngrozea, Lucrezia credea că cel mai bun lucru pe care îl putea face era să o mărite pe fată cât mai departe de Ferrara.

Aranjase ca pruncul născut din această tragică poveste de dragoste să fie bine îngrijit, la fel cum făcuse tatăl ei cu pruncul ei, Copilul din Roma, fructul altei poveşti tragice de dragoste.

Alfonso o ajutase în această privinţă şi în cele din urmă găsi un mire pentru Angela, pe Alessandro Pio, lord de Sassuolo, stăpân peste un teritoriu mic.

Angela era încântată de perspectiva căsătoriei şi de faptul că avea să scape de Giulio, aşa că fu absorbită de adunarea trusoului. Lucrezia îi cumpără fetei o rochie cu material auriu pe care să o poarte la nuntă şi fu bucuroasă când ceremonia se termină şi Angela plecă, deşi îi era dor de ea pentru că, aşa frivolă cum era, fata fusese amuzantă şi cu totul loială Lucreziei.

Trecu mult până îşi putu face curaj să îi spună lui Giulio că Angela se măritase şi plecase departe.

Lucrezia se întâlni cu Alfonso în drum spre apartamentul lui Giulio.

— Alfonso, strigă ea, trebuie să îţi vorbesc... despre Giulio.

Alfonso o studie pe soţia sa. Trebui să admită că e frumoasă; toată lumea aşa spunea, păcat că nu era genul lui. Lui îi plăceau femeile corpolente. Nu îşi făcea datoria faţă de ea cu dezgust, dar se părea că ea se dovedea a fi dezamăgitor de infertilă.

— Trebuie făcut ceva pentru Giulio, spuse ea.

Alfonso îşi ridică sprâncenele întrebător.

— Au trecut atâtea săptămâni şi nu s-a făcut nici o încercare de-a face dreptate. Lucrul acesta naşte gânduri periculoase în mintea lui Giulio... a lui Ferrante.

— Deci complotează împreună!

— Nu complotează. Se agită ca să se facă dreptate.

— Eşti nebună dacă îţi închipui că-mi pot permite să îl alung pe Ippolito, spuse el.

— Vrei să spui că o să ridici din umeri la ceea ce a făcut?

— Vorbeşti despre cardinalul Ippolito d’Este. Nu aş putea favoriza un bastard în locul lui.

— Să favorizezi!? Nu am sugerat aşa ceva. Numai să faci dreptate.

Alfonso arăta exasperat şi, pentru o singură dată, Lucrezia renunţă la calmul ei obişnuit.

— O, ştiu că sunt numai o femeie, exclamă ea. Eu sunt aici să port copii... nimic mai mult. Dar îţi spun asta, Alfonso, dacă nu vei face dreptate în vreun fel, te vei pricopsi cu probleme între fraţii tăi.

— Problemele din sânul familiei trebuie evitate cu orice preţ, spuse Alfonso. Plănuiesc să îi apropii pe fraţii mei; va avea loc o împăcare.

— Crezi că Giulio se va împăca vreodată cu Ippolito?

— Trebuie... pentru Ferrara.

În cele din urmă, Alfonso reuşi să îi convingă să se întâlnească. El stătea între ei – fratele puternic căreia amândoi îi datorau supunere.

— Ippolito, Giulio, fraţii mei, începu el. Aceasta a fost cea mai tristă întâmplare la care am fost martor. Aş fi dat zece ani din viaţa mea să nu se fi întâmplat.

— Nu te uita la mine, spuse Giulio cu amărăciune. Eu am fost doar o victimă.

— Giulio, îţi cer să uiţi nedreptatea care ţi s-a adus. Îţi cer să îl ierţi pe fratele tău.

— El de ce nu vorbeşte în apărarea lui?

— Sunt foarte nemulţumit că s-a întâmplat acest lucru, spuse Ippolito înclinându-şi capul arogant.

— Nemulţumit! strigă Giulio. Mi-aş descrie propriile sentimente în cuvinte mai puternice. Smulse o torţă şi o ţinu aproape de faţă. Uită-te la mine, Alfonso, şi tu, cardinale, uită-te la ce ai făcut. Lucrul acesta hidos pe care îl vedeţi în faţa voastră e fratele vostru, odinioară frumos, Giulio.

Vocea lui Alfonso se frânse de emoţie când îi strigă:

— Încetează, te implor. Giulio, dragul meu frate, opreşte-te. Se duse la el şi îl îmbrăţişă. Giulio, sufăr pentru tine, frate. Dar acum gândeşte-te la Ferrara. Gândeşte-te la familia ta şi, de dragul înaintaşilor noştri, care au dus Ferrara spre glorie, şi la toţi cei care ne vor urma, nu agita lucrurile acum. Iartă-l pe fratele tău.

Şi Giulio, plângând în braţele lui Alfonso, murmură:

— Îl iert. S-a terminat. Trăiască Ferrara!

E uşor să spună cineva că iartă; e greu să continue cu acea atitudine nobilă. El trebuia să stea, sărmanul Giulio, în camera lui întunecată, pentru că deşi trecuse mai mult timp, tot nu putea suporta lumina. Asculta sunetul îndepărtat al muzicii care venea din alte părţi ale castelului şi se gândea la zilele din trecut.

Ippolito se afişa în hainele sale strălucitoare şi îşi dădea întâlniri pe ascuns cu femei frumoase. Ippolito îi distrusese viaţa fratelui său şi credea că îşi corectase greşeala cu capul plecat şi spunând că îi pare rău.

În viaţa lui exista o singură consolare: Ferrante.

Ferrante îşi petrecea cea mai mare parte a timpului în camera lui Giulio, unde vorbeau de aventurile din trecut. Deseori, Ferrante îl făcea pe fratele lui să râdă, dar aceste accese de râs erau mereu urmate de melancolie. Ce puteau face amintirile unui trecut plin de veselie, dacă nu să ducă la prezentul trist? De ce n-ar trebui să vorbească de viitor? Ce viitor mai avea el? întrebă Giulio. Îşi petrecea ore întregi într-o cameră întunecată şi, dacă se aventura afară, trebuia să iasă mascat, pentru a-şi ascunde chipul hidos; chiar şi atunci oamenii îi întorceau spatele, cutremurându-se.

Era un singur mod în care Giulio putea să iasă din starea de melancolie, iar acesta era să vorbească de răzbunare. Răzbunare împotriva lui Ippolito, autorul

suferinţelor sale; răzbunare împotriva lui Alfonso, care luase partea fratelui său.

Se distra când făcea planuri – comploturi nebuneşti pe care ştiau şi ei că nu le-ar fi dus niciodată la bun sfârşit.

Ferrante, mereu nesăbuit, încerca prin diferite mijloace să însufleţească fanteziile fratelui său.

— Ce proşti suntem cu jocurile noastre! se plânse într-o zi Giulio, într-o criză de depresie. Comploturile noastre nu pot fi niciodată duse la îndeplinire. Sunt numai jocuri ca să treacă vremea mai repede.

Din acel moment, Ferrante hotărî că ar trebui să aibă un plan adevărat şi porni că găsească conspiratori care să li se alăture. Nu era greu să găsească oameni care credeau că fuseseră trataţi nedrept de Alfonso; era chiar şi mai uşor să îi găsească pe cei care detestau tirania nedreaptă a lui Ippolito. Era un anumit Alberto Boschetti care îşi pierduse câteva pământuri în favoarea lui Alfonso; iar ginerele său, Gherardo de Roberto, căpitan în armata lui Alfonso, era gata să se alăture complotului. Aveau să se întâlnească şi cu alţii şi să discute de metoda Borgia de otrăvire şi să se întrebe dacă nu cumva ar putea-o ademeni şi pe Lucrezia să devină una de-a lor. Până la urmă, alungară acest gând ca fiind imposibil; dar un preot, Gian Cantore di Guascogna, care avea o voce foarte frumoasă şi din acest motiv era preferat de ducele Ercole, se alătură conspiratorilor din propriile motive. Poate că îşi dăduse seama că planurile lor nu erau serioase, ci doar un simplu mod prin care să aducă un plus de freamăt în viaţa lui Giulio. Preotul fusese tratat numai cu prietenie de către Alfonso şi chiar îl însoţise în multe din aventurile lui amoroase.

Giulio trăia pentru întâlnirile care se ţineau în camera lui întunecată; deseori, din apartamentul lui răzbăteau

râsete. Într-o zi, Lucrezia le auzi şi zâmbi uşurată. Ea nu ştia care erau motivele acelei veselii.

Giulio spunea:

— Cât despre Alfonso, nu ar trebui să fie greu. Tu, dragul meu Gian, îl însoţeşti deseori în bordelurile ieftine. Ce ar putea fi mai uşor? Ia câteva fete în grija ta. Plăteşte-le bine. Vor face orice pentru bani. Şi când va fi mort de beat, legaţi-l de pat şi apoi... nu va fi greu să găseşti pe cineva care să îi facă şi lui cu un pumnal ceea ce mi s-a făcut mie.

*

Femeia era pe gustul lui Alfonso. Era voluptuoasă şi tăcută. El prefera femeile tăcute. Băuseră din plin şi simţea că îl ia somnul; stătea întins pe pat, aşteptând-o pe femeie, în timp ce ea se mişca de colo-colo prin cameră.

— Haide, grăbeşte-te, femeie, mormăi el.

Dar ea râse la remarca lui şi aproape că regretă că băuse atât de mult că nu mai putea să se ridice. Ea îngenunche la picioarele patului.

— Ce faci acolo? strigă el.

Femeia râse şi de data asta.

Ea nu ştia că el este conducătorul din Ferrara. Unul din motivele pentru care aceste mici excursii nocturne erau atât de plăcute era faptul că mergea incognito.

Îşi trase piciorul. Nu reuşi să îl mişte. Dar era prea indiferent ca să îi pese, iar femeia se mişcă uşor spre capul patului.

Întinse o mână ca să o prindă; ea îl apucă de încheietură şi îl ţinu aşa. Se mută apoi în spatele lui şi, ţinându-i braţul întins, îl sărută centimetru cu centimetru.

Alfonso deveni nerăbdător, nu era un bărbat căruia să îi placă preludiul. Insista mereu că este un om practic; nu făcea nici un secret din motivul care îl adusese aici. Prin

urmare, amânarea îl enerva. Dar în noaptea asta era ciudat de apatic.

Apoi descoperi că picioarele şi mânile îi erau strâns legate de stâlpii patului şi că se afla la mila acestei femei.

Acum somul îi fugi. În ce scop îl legase aşa? Cum de fusese atât de prost să stea întins pe spate, în timp ce i se făcea asta? Brusc, înţelese tot. I se strecurase ceva în vin, de aia era atât de lent.

Era în pericol şi gândul acesta, plus nevoia de a acţiona prompt reuşiră să răzbată prin mintea lui înceţoşată.

Apoi uşile se trântiră de perete şi în dreptul lor se ivi Gian Cantore di Guascogna, preotul poznaş care avea o voce divină şi căruia, la fel ca stăpânului său, îi plăcea să dea iama prin bordeluri.

— Eliberează-mă, şarlatanule, strigă Alfonso.

Preotul se apropie şi rămase lângă pat. Îşi scoase pumnalul de la curea. Îşi ridică mâna de parcă ar fi fost gata să împlânte pumnalul în inima ducelui.

— Destul! urlă Alfonso. Haide, şarlatanule. Taie sforile astea imediat. A fost o glumă destul de bună şi am picat în plasă, dar s-a terminat.

Alfonso fusese obişnuit să comande toată viaţa, aşa că vorbea pe un ton autoritar. Râsul îi bubuia în gât, iar preotul, aflat sub vraja acelei personalităţi puternice, se aplecă deasupra patului şi tăie sforile.

Alfonso sări în sus; râdea din toată inima, lovindu-l pe Gian pe spate şi numindu-l şarlatan.

Apoi îl împinse pe Gian afară din cameră, iar acesta rămase de cealaltă parte a uşii, tremurând.

Odată cu venirea primăverii, Alfonso plecă din Ferrara în una din misiunile lui peste hotare şi, aşa cum era obiceiul, o numi regent pe Lucrezia. Pentru că era atât de puternic în Ferrara, practic cel mai important om după

Alfonso, Ippolito nu putea fi ignorat, aşa că primi titlul de coregent.

Lucrezia se bucura de ajutorul pe care i-l dădea cumnatul ei, pentru că, atunci când nu suferea de insulte imaginare la adresa demnităţii sale, Ippolito era un om de stat foarte capabil.

Dar Lucrezia era conştientă că ura lui Ippolito pentru fratele lui vitreg crescuse după rana teribilă pe care i-o făcuse. Ippolito nu îl putea alunga pe Giulio din gândurile sale; ştia că mulţi oameni detestau fapta pe care o făcuse şi căuta să îşi îndrepte imaginea în ochii celor din Ferrara. Pentru a face asta, trebuia să demonstreze că Giulio nu era bun de nimic şi, cum Ippolito avea numeroşi spioni în castel, ştia prea bine de întâlnirile care aveau loc în apartamentele lui Giulio.

Ascultă foarte atent povestirea lui Alfonso despre cum fusese legat de pat de către o prostituată şi Alfonso îl acuză că nu are simţul umorului. Ippolito nu spusese nimic. Intenţia lui era să le dea fraţilor săi o lecţie.

Pentru Ippolito nu conta faptul că tot complotul începuse ca un joc şi că nu fusese niciodată mai mult de atât. El era hotărât să îşi îndrepte reputaţia în faţa lumii şi în acelaşi timp să îşi aline propria conştiinţă.

Nu îi spuse Lucreziei ce avea de gând, deoarece credea că ea i-ar putea avertiza pe Giulio şi Ferrante. Ea căuta neîncetat metode prin care să îl înveselească pe Giulio, şi Ippolito nu avea încredere în ea.

Ippolito descoperi că lui Alfonso i se pregătea o ambuscadă, într-un anume punct din călătoria sa. Faptul că acest lucru se făcea cu jumătate de inimă nu conta, şi faptul că cei care complotau aşteptaseră într-un loc prin care Alfonso nu mai trecu nu era deloc important. Ippolito îi arestă pe Boschetti şi pe ginerele său care, supus torturii, mărturisi că se puseseră la cale comploturi

împotriva vieţii lui Alfonso şi Ippolito, şi că acestea fuseseră dicutate în camera lui Giulio.

Lucrezia intră în camera întunecată.

— Giulio, strigă ea alarmată.

El se ridică şi se uită lung la ea.

— S-a întors Alfonso, continuă ea, şi ceva este în neregulă. Boschetti şi ginerele său nu au venit aici de trei zile. Sunt în închisoare.

Giulio sări din pat; vederea chipului său lovit o făcu pe Lucreţia să vrea să plângă.

— Sunt prizonierii lui Ippolito, spuse ea. Se vorbeşte de trădare.

— Aşa deci... el a făcut asta! El a făcut un monstru din mine şi acum vrea să îmi ia şi viaţa.

— Da, cred că aşa e, spuse Lucrezia. Ai foarte puţin timp la dispoziţie. Ar trebui să pleci imediat, Giulio. Nu te lăsa din nou în mâinile lui Ippolito.

— Crezi că îmi pasă ce se întâmplă cu mine?

— Giulio, tu trebuie să trăieşti. Trebuie să trăieşti ca să îi dovedeşti lui Alfonso că nu ai avut nici o intenţie să îi iei viaţa. Există un singur mod în care poţi face asta. Numai dacă fugi imediat.

— Şi unde ar trebui să merg?

— Isabella, sora ta, te iubeşte foarte mult. Ea îl urăşte pe Ippolito pentru ceea ce ţi-a făcut. Du-te la Isabella. Ea te va ajuta. Iar soţul ei e un om bun.

Giulio sărută mâinile Lucreziei; curând, ea îi auzi calul galopând, în timp ce se îndepărta de castel.

Dar Giulio se întoarse în Ferrara. Se întoarse pentru că Ferrante era în mâinile duşmanilor săi, iar Giulio nu se putea odihni în Mantova în timp ce Ferrante era prizonierul lor. Trebuia să se întoarcă pentru a explica faptul că nici un complot de-al lor nu se putea aplica în realitate.

Avuseseră o sută de ocazii să-şi omoare fraţii, dar nu profitaseră de ele.

Isabella şi Francesco ascultară cererea lui Alfonso de a-l trimite înapoi şi îi permiseră să plece numai după ce Alfonso le dădu cuvântul lui că viaţa lui Giulio avea să fie cruţată.

Şi astfel, Giulio se întoarse în Ferrara unde, în compania lui Ferrante, fu forţat să fie martor la executarea câtorva prieteni de-ai lui.

Ippolito câştigase. El îi asigurase pe Alfonso şi pe oamenii din Ferrara că această acţiune promptă salvase oraşul de la un teribil război civil şi de la vărsare de sânge. Conştiinţa lui Ippolito era salvată. El îşi atacase fratele într-o criză de furie, dar iată ce ticălos era acest frate – era un trădător pentru Ferrara!

Giulio şi Ferrante fură condamnaţi la moarte, dar sentinţele fură reduse la închisoare pe viaţă şi, din momentul acela, îşi duseră viaţa într-unul din turnurile castelului din Ferrara, ascultând muzica de la balurile care se dădeau la castel şi auzind vocile oamenilor care treceau pe lângă ziduri. Atât de aproape de viaţa pe care o cunoscuseră, dar totuşi separaţi de ea, erau doi tineri în faţa cărora se întindeau mulţi ani, dar a căror viaţă era terminată.

X
TAURUL DIN PRAF

În cel mai înalt turn al fortăreţei din Medina del Campo, Cesare se plimba în sus şi în jos, frângându-şi mâinile, muşcându-şi pumnii, cu o furie incontrolabilă în suflet.

— Cum să pot suporta o asemenea viaţă? strigă el la servitorii săi. De ce trebuie să mi se întâmple mie una ca asta... mie, Cesare Borgia?! Ce-am făcut să merit o astfel de soartă?

Servitorii tremurau în faţa lui. I-ar fi putut răspunde că a băgat la închisoare o mulţime de oameni, că i-a condamnat la o soartă mai rea decât cea menită lui acum. În schimb, nici unul din ei nu îndrăznea să îi vorbească, deşi tăcerea lor îl enerva la fel de mult ca nişte cuvinte.

Cesare nu fusese tratat prost. În Spania era recunoscut ca un prizonier de rang. Avea un capelan şi servitori şi nu era cu totul privat de vizitatori din afară.

Dar pentru un om ca Cesare Borgia, care visase să stăpânească toată Italia, mai rău de atât nu se putea.

Avea clipe de furie în care comportamentul lui era imprevizibil pentru cei din jur. În unul dintre aceste momente, care avusese loc în timp ce se afla în închisoarea din Cincilla, îl ridicase pe guvernator în braţe şi încercase să îl arunce peste parapeţi. Cesare era slăbit din cauza bolii şi a frustrării, dar mânia îi dădea putere şi numai printr-o minune viaţa guvernatorului fusese salvată în ultimul moment.

Drept urmare, Cesare fusese mutat în turnul înalt din fortăreaţa Medina del Campo.

Când se uita pe fereastra îngustă, putea vedea valea ce şerpuia la poalele zidurilor. Obişnuia să cadă pe gânduri ore întregi, cu ochii la priveliştea care se deschidea prin

acea ferestruică îngustă. Tânjea după libertate şi îşi blestema soarta în fiecare zi, până când cei din jurul lui ajnseseră să creadă că, într-o bună zi, îşi va face rău singur.

Apoi obişnuia să ceară cele necesare pentru a-i scrie surorii lui.

— Lucrezia, striga el uneori, eşti singurul prieten pe care-l am pe lume, dar ce-ai putea să faci tu pentru mine? Eşti prizonieră, la fel cum sunt şi eu. Când mă gândesc la soarta asta nenorocită care s-a abătut asupra noastră... nişte Borgia!

Apoi se afunda în melancolie şi nimeni nu îndrăznea să se apropie de el.

Dar existau şi momente de speranţă. Cesare auzise că regele Ferdinand nu era mulţumit de felul în care condusese Consalvo de Cordoba armatele papale în Neapole, considerându-l trădător de ţară. Ferdinand avea un plan. Voia să îl elibereze pe Cesare Borgia, să îl pună în fruntea unei armate şi să îl trimită la război, în Cordoba, în numele Spaniei. Consalvo era omul care îl predase pe Cesare în mâinile spaniolilor şi tocmai datorită lui avea acum Cesare şansa să redevină liber. Ferdinand considera că Cesare era omul potrivit care să îl îngenuncheze pe actualul comandant al armatelor papale.

Aşa că speranţa lui renăscu. Din turnul din Medina del Campo se auzeau râsete.

— Curând voi mărşălui în fruntea armatei mele, striga Cesare. Curând voi ajunge în Neapole. Muream de dorul aerului din Italia, prieteni. Gândul că îl voi respira din nou mă readuce la viaţă.

Acum discuta despre planurile sale cu cei care îl vizitau şi petrecea ore întregi întins pe podea, studiind hărţi. În turn domnea o atmosferă plină de entuziasm până

în ziua în care primi vestea că Ferdinand se răzgândise şi pornise el însuşi spre Neapole.

În momentul acela, pe Cesare îl cuprinse o stare vecină cu nebunia. Se izbea de pereţii turnului, iar servitorii erau siguri că îşi va face rău. Stătea la fereastră şi privea în jos, făcându-i pe cei din jurul lui să se gândească la faptul că îi venea să se arunce în gol.

Contele de Benavente, un nobil care locuia în apropiere, îl vizitase pe Cesare din curiozitate şi devenise fascinat de el. Citind în privirea lui Cesare porniri sinucigaşe, contele îi spuse:

— Te gândeşti să te arunci pe fereastră, prietene?

— E singurul mod de a evada din situaţia insuportabilă în care mă aflu, răspunse Cesare.

— Pe fereastră, da, spuse Benavente. Dar de ce să sari? De ce să nu cobori pe o funie?

— Mi se permite să primesc vizitatori, zise Cesare, sunt tratat ca un prizonier de rang înalt, dar, cu toate astea, gardienii mei n-ar lăsa pe nimeni să-mi aducă o funie.

— Se poate aranja, replică Benavente.

Din nou, Cesare îşi fixă un ţel. Buna dispoziţie şi pofta de viaţă îi reveniră. Capelanul şi servitorul lui, Garcia, se implicară în complot şi, în cele din urmă, pe bucăţi, funia i-a fost adusă pe furiş în turn.

Într-o zi, de teamă ca gărzile să nu devină suspicioase, Cesare hotărî să nu mai întârzie cu planul. Legă cu grijă, împreună cu complicii lui, bucăţile de funie şi stabiliră ca evadarea să aibă loc într-o noapte fără lună.

Garcia coborî primul, însă, când ajunse la capătul funiei, descoperi cu groază că pământul de sub picioarele lui era mult prea departe pentru a putea ajunge jos teafăr. Neavând cale de întoarcere, sări şi nimeri în şanţul din jurul castelului, cu picioarele rupte. Cesare, care îl urmase,

văzuse ce se întâmplase, dar, la fel ca Garcia, îşi luă inima-n dinţi şi-şi dădu drumul, rupându-şi amândouă picioarele, plus încheieturile mâinilor şi câteva degete.

Chircindu-se de durere şi blestemându-şi ghinionul, Cesare zăcea la pământ, dar nu dură mult şi Benavente veni în grabă. Văzând starea în care se afla acesta, îl ridică şi îl puse pe cal cu ajutorul unui servitor.

Cesare era în agonie, dar cel puţin scăpase. Cât despre Garcia, nu mai era timp să îl salveze, pentru că întreg castelul intrase deja în alertă.

Pe Garcia îl lăsară în urmă să fie prins şi executat, dar Cesare fu dus de Benavente în Villalon, ca să i se aşeze oasele şi să se recupereze suficient pentru a face călătoria pe care o plănuise în regatul Navarra, condus de cumnatul său.

În cele din urmă, se însănătoşi în mare parte şi, luându-şi adio de la prietenul său Benavente, plecă spre Navarra însoţit de doi servitori.

*

Lucrezia nu încetase nici o clipă să se gândească la fratele ei.

Erau vremuri tulburi. Iulius se dovedea a fi un papă războinic şi, cu toate că în timpul vieţii lui Alexandru îi fusese duşmanul cel mai aprig, deplângând dorinţa ambiţioasă a acestuia de a supune statele învecinate cu Italia, acum, fiind sigur de puterea sa, era la fel de hotărât să alipească din nou bisericii statele papale, şi se părea că politica lui funcţiona pe principii asemănătoare cu cele urmate de Alexandru.

Făcuse o alianţă cu vechea familie Orsini, măritând-o pe fiica lui, Felice della Rovere, cu Gian Giordano Orsini. Nepotul lui, Niccolo della Rovere, era căsătorit cu Laura, fiica frumoasei Giulia, soţia lui Orsini Orsino. Se spunea că

Laura este fiica lui Alexandru, dar Iulius preferase să ignore acest lucru şi să o considere parte din familia Orsini.

După ce făcuse pace cu familiile Orsini şi Colonnas, Iulius se simţea în siguranţă acasă. Prin urmare, era gata să facă noi cuceriri şi merse mai departe să atace familiile Baglioni din Perugia şi Bentivoglio din Bologna.

Familia Bentivoglio fusese dintotdeauna prietenă cu familia Este, dar Ferrara fusese forţată să facă o alianţă cu biserica. Oricum, Iulius nu avusese niciodată o părere prea bună despre Ippolito, dojenindu-l deseori pentru hainele şi manierele vanitoase, insiuând că se poartă mai mult ca o femeie decât ca un bărbat şi că nu are un comportament potrivit pentru un membru al Sfântului Colegiu. Mai mult, Iulius fusese şocat de recentele întâmplări din Ferrara şi considera că Alfonso greşise nepedepsindu-l pe Ippolito pentru crima teribilă asupra lui Giulio.

În consecinţă, existau zvonuri în Ferrara că prietenia dintre ei şi papă nu era pavată cu flori şi că acesta din urmă putea, după ce termina de cucerit Perugia şi Bologna, să-şi întoarcă atenţia asupra Ferrarei.

Lucrezia se temea şi era pregătită pentru orice ar fi putut să vină; nu trecea nici o zi fără să se gândească la cei doi tineri care îi fuseseră companioni constanţi şi care acum erau închişi în turnul castelului. Dezastrul putea veni rapid şi pe neaşteptate. Cine putea şti ce avea să se întâmple mai departe?

Vechea ei prietenă Giulia Farnese îi mai scria din când în când. Giulia era din nou instalată la curtea papală de când fiica ei, Laura, se măritase cu nepotul papei. Giulia îşi amintea de zilele din trecut când erau prietene nedespărţite şi îşi spălau părul împreună, în încercarea de a-i capta atenţia lui Alexandru. Ea îi scria fără nostalgie, ceea ce însemna că, pentru ea, viaţa de acum era la fel de

bună ca pe vremea lui Alexandru iar Lucrezia auzise că Giulia, deşi avea peste treizeci de ani, era recunoscută ca una dintre cele mai frumoase şi atrăgătoare femei din Roma. Era înconjurată de admiratori, şi nici fiica ei, care era şi ea foarte frumoasă, nu o putea întrece.

Giulia se afla pe culmile gloriei. Nu la fel se întâmpla şi cu Sanchia, cealaltă prietenă a Lucreziei. Sanchia murise de curând la Neapole, în floarea vârstei şi a frumuseţii, şi era plânsă cu jale de iubitul ei, Consalvo de Cordoba, marele căpitan al armatelor papale care îl ademenise pe Cesare la castelul del Ovo ca să îl facă prizonier al Spaniei.

În această atmosferă tensionată, sosiră noi veşti minunate.

Lucrezia se afla cu doamnele ei de companie când auzi că jos era un mesager şi că avea veşti de o asemenea importanţă, încât refuza să le transmită altcuiva decât ducesei.

Mesagerul îngenunche la picioarele ei şi rosti dintr-o suflare vestea cea mare: Cesare era liber. Ajunsese în Navarra. Acum se pregătea să câştige tot ce pierduse. Avea nevoie de ajutorul unei persoane în care avea mai multă încredere decât în oricine din lume.

Ascultând, Lucrezia se simţi din nou tânără. Râse aşa cum nu o mai făcuse de multă vreme.

Apoi îl luă în braţe pe mesager şi îl sărută pe frunte.

— Pentru că mi-ai adus vestea asta, îi spuse ea, nu îţi va mai lipsi nimic cât vei trăi.

Lucrezia avea inima uşoară. Exista şi alt motiv de bucurie, în afară de evadarea lui Cesare. În Ferrara sosise un musafir şi se organiza un bal în cinstea lui.

Nu îşi dăduse seama câtă bucurie îi va aduce acest eveniment şi fu uimită că putea să fie atât de fericită. Deseori se uita spre turnul în care erau încarceraţi cei doi tineri şi, gândindu-se la turnura tristă pe care o luase viaţa

lui Giulio, îi veni să plângă. Insistase pe lângă Alfonso, astfel încât celor doi fraţi li se permisese să stea împreună. Ea ştia câtă alinare avea să le aducă acest lucru şi, într-adevăr, fusese o zi fericită cea în care lui Giulio şi Ferrante li se spusese că detenţia lor nu mai avea să fie solitară.

Lucreziei însă nu i se permisese să îi vadă, pentru că Alfonso le interzisese tuturor să îi viziteze. Numele lor nu mai trebuiau rostite niciodată, o avertizase el. Le arătase îndurare fraţilor săi care complotaseră să-i ia viaţa, spunea el; se aflau în închisoare împreună şi li se permitea să privească lumea printr-o fereastră. Aveau să primească mâncare şi haine până la moarte; numise oameni care să se îngrijească de partea aceea a vieţii lor. Cât despre celelalte aspecte, ei erau morţi pentru toată lumea.

— De ce îi tratezi astfel? îl întrebă Lucrezia. E din cauză că şi tu, la fel ca Ippolito, nu îndrăzneşti să te uiţi la chipul lui Giulio şi să ştii că ai fost nedrept?

Ochii lui Alfonso erau reci.

— Dacă ţi-ai vedea de treburile tale şi m-ai lăsa în pace, aş fi mai mulţumit de tine, răspunse el.

— Dar într-un fel nu e şi treaba mea? insistă Lucrezia cu pasiune. Nu sunt soţia ta?

— Mă rog să îţi aminteşti asta, răspunse Alfonso. Datoria unei soţii este să îi dea copii soţului ei, iar tu nu ai reuşit încă nimic în această privinţă.

Remarca lui o potoli. Era mereu învinsă de neputinţa ei de a-i aduce pe lume un moştenitor.

În următoarele săptămâni rămase din nou însărcinată, şi Alfonso deveni mai blând cu ea.

Acum trebuia să lase deoparte gândurile pentru cei doi prizonieri. Aştepta un copil şi se ruga ca, de data asta, să nu îl dezamăgească pe Alfonso. Dar ceea ce o făcea atât de fericită era faptul că avea să fie un musafir la bal care, era sigură, făcuse călătoria până în Ferrara numai

pentru a o vedea pe ea; acel musafir era Francesco Gonzaga.

Lucrezia purta o rochie aurie cu brocart şi catifea; îşi lăsase părul liber şi pe frunte îşi aşezase un diamant.

Vechiul ei prieten, Ercole Strozzi, îi şopti că nu o văzuse niciodată arătând mai frumoasă ca în noaptea aceasta. Ea îi zâmbi foarte mulţumită. De la relaţia ei de dragoste cu Pietro Bembo, Ercole Strozzi devenise unul dintre cei mai de încredere prieteni ai ei. Era plăcut să stea cu el şi să discute despre poezie şi muzică; discuţia despre zilele de la Ostellato părea că le aduce în prezent, înzestrate cu o frumuseţe proaspătă.

Dar în noaptea aceea, dacă se gândea la Pietro Bembo, o făcea ca şi când ar fi fost vorba despre o figură ireală. Iubirea lor părea acum un lucru citit într-o poezie, prea fragilă pentru a fi adevărată, prea cizelată pentru lumea în care trăiau. Acum se afla la castel un bărbat viril, care putea să îi trezească simţurile şi să o facă să se simtă la fel de tânără ca în zilele în care era îndrăgostită de Pedro Caldes şi de Alfonso de Bisceglie.

În calitate de oaspete de onoare, Francesco îi luă mâna şi o conduse pe ringul de dans. Ochii lui o priveau cu pasiune pe sub pleoapele căzute.

— Parcă au trecut ani de când ne-am luat rămas-bun în Mantova, spuse el. Te-a jignit rău Isabella?

Lucrezia zâmbi.

— Nu, răspunse ea. În acel moment nimic nu putea să mă rănească. Tu m-ai făcut să mă simt cât de poate de binevenită.

— Vreau să construiesc un zid în jurul tău... un zid protector, care să te apere de răutatea ei. Ea te urăşte pentru că eu te iubesc.

— Mă ura şi când de-abia ştia de existenţa mea.

— Eu am fost conştient de persoana ta din prima zi în care ne-am întâlnit. Acum nimic nu va interveni între noi. Nici Alfonso, nici toată Ferrara. Nici Isabella, cu toată răutatea ei.

— Noi nu am putea să fim iubiţi, Francesco, îi zise ea. Cum am putea? Este imposibil.

— O dragoste ca cea pe care ţi-o port poate face totul posibil!

— Haide, trebuie să dansăm, îi aminti ea. Suntem priviţi, ştii. Toţi se vor întreba despre ce vorbim cu atâta sinceritate.

— Sunt sigur că ştiu şi ei că te iubesc. Cum ar putea să nu te iubească un bărbat?

— Am duşmanii mei, replică ea. Dar dansează, te rog. Alfonso ne priveşte.

— Să fie blestemat Alfonso, murmură Francesco.

Când dansa, Lucrezia dădea întotdeauna dovadă de cea mai mare eleganţă şi farmec. Acest lucru îi încântase pe tatăl şi pe fratele ei, iar Alexandru cerea să se elibereze ringul de dans pentru Lucrezia. Aici, în Ferrara, dansul ei atrăgea atenţia şi mulţi se uitau la ea cum înconjoară sala.

În noaptea asta, părea să fie plină de inspiraţie. Radia de fericire. Era la fel de binedispusă ca înainte de moartea tatălui ei, iar cei care o priveau rămâneau uimiţi.

— Madonna Lucrezia este fericită în noaptea asta, îşi spuneau oamenii unul altuia şi râdeau în spatele evantaielor. Oare starea ei are legătură cu atractivul ei partener? Francesco Gonzaga nu putea fi numit un bărbat frumos, dar se ştia că era pe gustul femeilor.

— Cum am putea să ne întâlnim... singuri? o întrebă Francesco plin de pasiune.

— Nu putem, îi spuse ea. Nu mi s-ar permite niciodată asta. Suntem urmăriţi îndeaproape. Soţul meu mă

urmăreşte, şi mă întreb câţi din alaiul tău sunt spioni pentru Isabella.

— Lucrezia, în ciuda tuturor pericolelor, trebuie să ne întâlnim.

— Trebuie să plănuim totul cu grijă, îi spuse ea.

Mai era o problemă de care nu uita nici măcar în timp ce dansa cu Francesco şi care îi permitea să se simtă înviorată de dorinţa lui pentru ea: nevoia de a-l ajuta pe Cesare. Cine îi putea fi mai de ajutor pentru Cesare, dacă nu puternicul marchiz de Mantova, marele soldat pe care papa îl făcuse căpitan general al armatelor sale?

— Ai auzit de evadarea fratelui meu? îl întrebă ea.

El dădu din cap.

— A fost una dintre cele mai mari tristeţi din viaţa mea când eforturile depuse în favoarea lui nu au avut succes în faţa regelui Spaniei.

— Ai făcut tot ce-ai putut ca să-l ajuţi. Să nu crezi că voi uita vreodată asta.

— Mi-aş da viaţa ca să te slujesc.

Nu puteau face nimic altceva decât să danseze împreună; numai aşa îşi puteau atinge mâinile şi puteau şuşoti. Aşa că dansară iar şi iar până dimineaţa devreme, şi Lucrezia părea că e din nou un copil.

Nu îşi dădu seama cât de obosită era până când nu o ajutară femeile să urce în pat. Atunci se întinse ca într-un vis, cu ochii strălucitori, amintindu-şi de tot ce îi spusese el, de modul în care se uita la ea.

„Sunt din nou vie”, îşi spuse ea. „Cesare e liber, Francesco Gonzaga mă iubeşte şi eu îl iubesc.”

*

Se trezi. Nu se luminase încă. Ceva era în neregulă şi, în timp ce simţi transpiraţia sărată de pe buze, o săgetă o durere îngrozitoare.

Le chemă pe doamnele de companie, iar acestea se grăbiră să vină la patul ei.

— Sunt bolnavă, spuse ea. Mă simt de parcă o să mor.

Femeile se priviră una pe cealaltă alarmate. Ştiau.

Doctorii veniră şi mişcară din cap cu tristeţe. Tot apartamentul vuia de zvonuri şoptite.

— A fost nebună să danseze aşa cum a făcut-o. E sigur că din cauza asta l-a pierdut pe moştenitorul din Ferrara.

Alfonso intră ca o furtună în apartamente. Era prea furios pentru a se putea stăpâni.

— Aşa deci, strigă el, l-ai pierdut pe fiul meu. La ce mai eşti bună ca soţie? Dansezi toată noaptea riscând viaţa moştenitorului nostru. La ce îmi mai foloseşti?

Slăbită şi bolnavă, Lucrezia îl implora din priviri.

— Alfonso... începu ea, te implor...

— Mă implori, mă implori! Chiar că vei ajunge o cerşetoare dacă nu îţi faci datoria, femeie. Acesta este al treilea copil pe care l-am pierdut. Îţi spun eu, tu nu ai nici o idee despre datoria pe care o ai de înfăptuit aici. Aduci obiceiuri frivole din Roma în Ferrara. Noi nu vom îndura asta, te avertizez.

Lucrezia îşi pierdu puterile, şi fragilitatea ei îl înfuria pe Alfonso şi mai mult. El voia o femeie puternică, pasională, senzuală şi capabilă să poarte copii.

El ştia de pericolele care ameninţau statele fără moştenitori. Ippolito deja făcuse probleme; în turnul castelului se aflau doi prizonieri. Trebuia să existe un moştenitor. Lucrezia trebuia să înceteze să îl mai dezamăgească, altfel avea de gând să îşi ia o nouă soţie.

Nu mai putea suporta să se uite la ea, întinsă acolo între perne, elegantă chiar şi în starea în care se afla. Chinul prin care trecuse o slăbise mai mult ca niciodată.

— Poţi să îmi faci copii? strigă el.

Ieşi cu paşi mari din cameră, iar Lucrezia se lăsă pe spate, istovită şi tremurând.

O cuprinse melancolia. Nu primise nici o veste de la Cesare, Francesco plecase acasă, şi ultimele cuvinte ale lui Alfonso erau o ameninţare.

Alfonso se plimba furios prin oraş. Era îmbrăcat ca un negustor obişnuit, pentru că nu voia să fie recunoscut; nu voia ca supuşii lui să îl vadă când era mânios.

Regreta că se însurase cu o Borgia. La ce mai foloseau acum aceşti Borgia? Influenţa lor pierise odată cu Alexandru. Nu credea că Cesare îşi va putea recâştiga vreodată regatul. Lucrezia era încă bogată, iar ăsta era un lucru bun, dar nu îi dăruise prunci.

Categoric, nu trebuia să îl aibă alături de ea, în Ferrara, pe fiul avut din căsătoria cu ducele de Bisceglie. Trebuia să o facă să îşi dea seama că poziţia ei era fragilă şi că va continua să fie aşa până ce nu îi va da un moştenitor pentru Ferrara.

Trecea pe lângă o locuinţă umilă, când o fată frumoasă ieşi în stradă. Ducea o cutie, genul de cutie care se folosea pentru pălării, şi mergea cu eleganţă.

Alfonso fu imediat interesat de ea şi i se aprinseră călcâiele atât de mult, încât uită de resentimentele faţă de soţia sa.

O urmări pe fată. Ea se duse într-una din casele mari, dar el ştia că avea să iasă în curând, pentru că bănui că livrează o pălărie doamnei care locuia acolo.

Avu dreptate. Curând, fata ieşi din nou pe stradă. Alfonso văzuse rareori un chip şi o siluetă care să îi placă atât de mult. Ea mergea cu o graţie de felină, deşi avea şoldurile şi sânii mari. Părul lung îi ajungea până la mijloc; era puţin murdară şi avea pielea măslinie. Poate că îi plăcea pentru că era atât de diferită de soţia elegantă de la care tocmai plecase.

Alfonso o ajunse din urmă.

— Te grăbeşti? îi spuse el şi îi atinse cu mâna braţul dezgolit.

Ea întoarse spre el o privire speriată. Ochii ei mari erau blânzi, lipsiţi de furie.

— Nu mă grăbesc, îi răspunse.

— Atunci e bine, pentru că aş vrea să vorbesc cu tine.

— Trebuie să mă întorc la casa mamei mele, îi spuse ea.

— Casa pălărierului? întrebă el. Te-am văzut când ai plecat cu o cutie sub braţ.

Brusc, fata îl recunoscu. Se întoarse către el şi făcu o reverenţă.

— Mă cunoşti?

— Te-am văzut călărind pe străzi, milord.

— Nu te speria, îi zise el cu blândeţe. Aş vrea să-ţi ştiu numele.

— Mă cheamă Laura Dianti.

— Laura Dianti, fiica pălărierului, repetă el. Cred că vom fi prieteni.

Ajunseră la casa modestă. Ea împinse uşa. Înăuntru era întuneric.

— Nu este nimeni acasă, spuse ea. Mama se află la casa unei doamne, face o pălărie...

— Cu atât mai bine, râse Alfonso.

O prinse în braţe. Ea nu rezistă; era o fată cu picioarele pe pământ, femeia de care avea nevoie pentru a uita de mânia şi frustrarea pe care le simţea faţă de Lucrezia.

El era mulţumit; şi aşa părea să fie şi Laura Dianti, fiica pălărierului.

Lucrezia se recuperă curând de pe urma avortului. Acum avea atât de multe motive să fie veselă. Cesare era un bărbat liber; ea crezuse dintotdeauna şi atât de mult în

destinul lui, îl văzuse mereu atotputernic, încât în sufletul ei era convinsă că acum Cesare va reuşi să obţină ceea ce dorea.

În Ferrara sosiră câţiva cardinali tineri care făceau parte din suita lui Iulius, instalat în învecinata Bologna. Lucrezia era la fel de veselă ca atunci când sosise în Ferrara. Uitase de ameninţările lui Alfonso pentru că, înconjurată de cardinali, îşi amintea zilele de demult din Roma, omagiile pe care i le aduceau aceşti bărbaţi făcând-o să se simtă din nou tânără şi importantă.

Francesco era din nou în trecere prin Ferrara şi de data asta Lucrezia era hotărâtă să găsească o modalitate de a se întâlni singuri. Începu să creeze cu febrilitate noi rochii şi petrecea atât de mult timp cu aceste frivolităţi, că părintele Raffaela da Varese, un preot strict de la curte, începu să ţină predici împotriva vicleniei vanităţii feminine.

Lucrezia şi doamnele ei de companie se prefăceau că îl ascultă cu seriozitate, dar îi ignorau ameninţările cu focul iadului. În micuţele apartamente cu balcon era din nou veselie; şi întotdeauna alături de Lucrezia se afla poetul şchiop, Ercole Strozzi.

Alfonso nu îl plăcea; el nu avea nevoie de poeţi şi, de când începuse să conducă în locul tatălui său, viaţa nu mai fusese la fel de dulce pentru Strozzi. Anumite pământuri pe care le primise de la ducele Ercole îi fuseseră luate înapoi de Alfonso. Strozzi l-ar fi putut ierta pentru asta, dar ceea ce îl mânia era atitudinea lui Alfonso faţă de opera sa literară.

Alfonso râdea cu viclenie când se citea poezie, şi mulţi de la curte erau gata să urmeze exemplul ducelui.

Mai mult, Strozzi era bun prieten cu Francesco Gonzaga, iar între Francesco şi Alfonso nu existase niciodată o relaţie prea strânsă; acum că Francesco o dorea pe soţia lui Alfonso, erau puţine şanse să fie altfel.

Atitudinea autoritară pe care Strozzi o avusese asupra Lucreziei în timpul relaţiei cu Pietro Bembo persista. Exista o legătură puternică între Strozzi şi Lucrezia, pe care nici unul din ei nu o înţelegea. Simţeau unul pentru altul o afecţiune profundă, deşi nu existase niciodată insinuarea că vor deveni amanţi.

Acum Strozzi îi era în întregime devotat frumoasei Barbara Torelli, pe care Lucrezia o luase sub protecţia ei imediat ce auzise de povestea ei tristă.

Strozzi era un artist; el dorea să creeze, şi pentru că simţea o oarecare imperfecţiune în poezia sa, dorea să îşi folosească abilităţile creative pentru a modela vieţile oamenilor pe care îi iubea.

Barbara Torelli îi stârnise mila, pentru că avea o poveste de viaţă tragică. Fusese măritată cu Ercole, unul dintre membrii familiei Bentivoglio din Bologna, un fustangiu de cea mai joasă speţă, pe care manierele cultivate ale Barbarei îl făceau să o umilească. Prin urmare, se hotărâse să îi facă viaţa pe cât de nenorocită putea, iar cea mai mare plăcere a lui era să născocească noi feluri de-a o insulta. Odată invitase un episcop în casă şi se oferise să i-o închirieze pe Barbara pentru o perioadă, contra sumei de 1000 de ducaţi. Barbara refuzase să fie supusă unei astfel de tranzacţii. În acel moment, soţul ei îi spuse că dacă nu acceptă, o va acuza public de tentativă de otrăvire. Reacţia Barbarei a fost să îl părăsească. Găsise refugiu în Mantova şi rămăsese într-o mănăstire, sub protecţia lui Francesco Gonzaga.

Francesco fusese cel care îi făcuse cunoscută povestea şi, deşi nu îl putea forţa pe Ercole Bentivoglio să îi înapoieze zestrea, reuşise să îi facă pe oameni să fie de partea ei.

Strozzi, cu spiritul său poetic, fu profund emoţionat de povestea ei; căută să se împrietenească cu ea, iar

farmecul şi demnitatea de care dădea dovadă îl impresionaseră atât de mult, încât se îndrăgostise de ea şi o luase de soţie. Cât despre Barbara, ea găsea că acest al doilea Ercole era atât de diferit de primul, încât începuse să îi întoarcă afecţiunea, iar dragostea sensibilă şi plină de pasiune dintre Ercole Strozzi şi Barbara Torelli devenise subiect de inspiraţie pentru mulţi dintre poeţii vremii.

Lucrezia fusese la fel de impresionată de povestea Barbarei şi de devotamentul pe care i-l purta Strozzi, părându-i-se cel mai normal lucru din lume să îi ofere protecţie Barbarei. Aşa că aceasta deveni un membru frecvent în cercul de prieteni şi cunoştinţe ale Lucreziei, iar Strozzi tânjea să o răsplătească pe ea şi pe Francesco pentru tot ce făcuseră pentru Barbara, şi în acelaşi timp căuta să se răzbune pe Alfonso, care nu numai că îl lăsase fără terenul său, dar era şi atât de needucat că nu îi putea aprecia poezia.

Astfel, când Francesco veni din nou în Ferrara, Strozzi se hotărî să-şi folosească toată ingeniozitatea pentru ca cei doi îndrăgostiţi să se poată întâlni în intimitatea pe care şi-o doreau.

Povestea de dragoste a Lucreziei cu fermecătorul soldat înflorea sub grija lui Strozzi, şi cei doi se întâlniră de mai multe ori în timp ce Strozzi, Barbara şi câţiva prieteni intimi şi de încredere le ofereau acoperirea necesară.

În acele săptămâni, Lucrezia începu să îl iubească pe Francesco cu o putere pe care numai maturitatea ţi-o putea da. Francesco declară că unica lui dorinţă era să o facă fericită, iar ea îl credea; şi astfel trecură şi acele săptămâni idilice.

Era noapte, iar Cesare şi armata sa aveau tabăra în jurul castelului din Viana.

O tristeţe teribilă puse stăpânire pe el când se duse la uşa cortului şi se uită în sus, la cerul înstelat. Parcă simţea

că visele sale nu aveau să fie nimic mai mult decât nişte vise, că îşi trăise viaţa necugetat şi nu reuşise să vadă adevărul, anume că toată măreţia lui venise de la tatăl său.

Acum, în tabăra aceasta, comandantul, cu armata lui mică, era un om dezamăgit, un om nesemnificativ.

În noaptea asta tragică, el, Cesare Borgia, trebuia să privească realitatea în faţă.

Îşi oferise serviciile cumnatului său, regele din Navarra, şi aceasta era sarcina care i se dăduse: trebuia să pună capăt asediului de la castelul din Viana şi să îl înfrângă pe trădătorul Ludovic de Beaumont. Şi, dacă dovedea că încă este acelaşi Cesare Borgia care adusese teroare în inimile atâtor oameni pe vremea tatălui său, era posibil să primească ajutorul de care avea nevoie pentru a-şi recâştiga regatul.

Dar ce rost mai avea? Trebuia să înfrunte adevărul. Ce se alesese cu familia Borgia acum? Cui îi mai păsa de blazonul cu taurul care paşte? Alexandru, omul acela norocos, murise când încă se afla la cârma bisericii, dar luase cu el toată puterea familiei Borgia.

Soţia lui Cesare, Charlotte d’Albret, nu făcuse nici un efort să îl ajute. De ce ar fi făcut-o? El o uitase atunci când nu avea nevoie de ajutorul nimănui. Scăpase de regele Spaniei, iar regele Franţei îi devenise inamic. Care era poziţia lui faţă de cumnatul său? Cesare nu îşi făcea iluzii. Dacă regele Franţei ar fi cerut să fie predat, regele din Navarra nu ar fi refuzat.

Era singur şi fără prieteni. Mai exista în lume o singură persoană în care putea avea încredere; ea ar renunţa la orice pentru a-l ajuta, draga lui Lucrezia.

Dar ce făcea Lucrezia? Puterea ei scăzuse odată cu a lui, pentru că erau legaţi împreună ca Borgia, iar pericolul care îl pândea pe el o afecta şi pe ea. Lucrezia şi-ar fi dat

viaţa pentru el, ştia asta, dar nu avea nimic altceva de sacrificat.

— Micuţa Lucrezia, murmură el privind în sus la stele. Ce vise mari aveam când eram copii, nu-i aşa? Şi vise şi mai mari când tatăl nostru conducea Vaticanul. Vise, draga mea, numai vise. N-am vrut să accept acest lucru până în noaptea asta. Acum nu mai contează dacă o fac. Cesare Borgia se credea în stare să conducă lumea, dar văd că toanele astea cu care îmi pierdeam vremea erau doar vise.

Tabăra fu cuprinsă dintr-odată de agitaţie. Unul dintre oamenii lui strigă că duşmanul căra provizii în castel la adăpostul întunericului.

— Pe cai! strigă Cesare şi sări în şa.

Putea vedea grupul galopând cu mare viteză înspre castel; strigă către oameni să îl urmeze şi plecă.

Galopă mânat de atâta furie, că îi depăşi pe toţi cei care îl urmau. Ajunse la armata care făcuse raidul, alături de aceasta aflându-se oameni ieşiţi din castel. Dându-şi seama de cele întâmplate, ei ieşiseră la luptă.

Cesare merse până în mijlocul lor, omorând în stânga şi-n dreapta şi urlând triumfător în tot acest răstimp. El ştia însă că ceilalţi rămăseseră mult în urmă şi că era singur... singur şi înconjurat de duşmani.

Râse în sinea lui. În momentul acela nebunesc nevoia de acţiune îi alungă reveria.

Duşmanii roiau în jurul lui; le auzea râsetele însetate de sânge. Îşi auzi propriul râset, puternic, demonic. Îşi ridică sabia şi tăie în dreapta şi-n stânga cu furie.

Era curajos, spuneau ei; dar ce putea să facă un singur om în mijlocul unei mulţimi?

Căzu cu râsul nebunesc şi amar pe buze; şi în timp ce zăcea sângerând din cauza rănilor, Ludovic de Beaumont

veni să vadă cine este acest om care era atât de nerăbdător să-şi afle moartea.

Mulţi se aplecară deasupra lui ca să îl dezbrace de armura strălucitoare şi de veşmintele elegante.

Când terminară, îl lăsară dezbrăcat ca să-l mănânce ulii. În felul acesta se stinse ducele de Romagna şi de Valentinois, temutul Cesare Borgia, la vârsta de treizeci şi unu de ani.

Lucrezia visa la Francesco în apartamentele ei, întrebându-se dacă avea să mai vină, când un călăreţ prăfuit intră în curtea castelului.

Lucrezia nu ştia de sosirea lui; părintele Raffaela îi aduse veştile.

Veni la ea cu lacrimi în ochii lui serioşi, îşi puse mâinile pe umerii ei şi o binecuvântă.

— Eşti atât de serios, spuse Lucrezia, şi te porţi atât de blând încât mă sperii.

— Îţi cer să te pregăteşti pentru veşti tragice.

Lucrezia aşteptă încordată.

— Il Valentino a fost ucis în luptă.

Ea nu vorbi; stătea şi îl privea cu ochi goi, de parcă ar fi refuzat să îl creadă.

— Este adevărat, fiica mea, spuse părintele.

Ea dădu din cap.

— E o greşeală... o greşeală! strigă ea.

— Nu, este adevărat. A murit curajos şi în luptă.

— Nu fratele meu, nu Cesare. El n-ar muri într-o bătălie. El îi putea birui pe toţi.

— Ai vrea să mă rog cu tine? Vom cere curaj, ca să poţi învinge această durere.

— Rugăciune! Eu nu vreau rugăciuni. S-a făcut o greşeală. Bunule părinte, trebuie să te duci în Navarra. Trebuie să îmi aduci adevărul. S-a făcut o greşeală. Ştiu asta.

El o privi cu tristeţe şi dădu din cap.

Apoi o conduse spre patul ei şi le chemă pe femei să o ajute. Lucrezia stătea nemişcată, de parcă ar fi murit şi ea. Apoi, le împinse pe femei deoparte.

Se uită încă o dată, cu rugăminţi în ochi, la preot, înainte să îşi ascundă faţa în palme. O auziră şoptindu-şi singură: „Cesare... fratele meu! Fratele meu... Cesare! Nu e posibil. Nu Cesare... oricine, dar nu Cesare...”

Le făcu semn să o lase singură. După ce plecară, se aruncă pe podea, continuând să-i murmure numele.

— Tata... Giovanni... primul meu Alfonso... ei toţi... da... dar nu Cesare!

Doamnele ei de companie se temeau când rămânea singură în starea asta pentru mai mult de o oră. Se întoarseră la ea şi încercară să o ridice, dar ea refuză. Nu voia nici să mănânce, nici să bea apă, dar, în cele din urmă, le permise să o ajute să urce în pat.

Zăcea în pat într-o stare deplorabilă, şi în timpul nopţii o auziră suspinând.

De multe ori îi strigă numele lui Cesare; era straniu, spuneau ele, de parcă l-ar fi implorat să se întoarcă din morţi.

Dimineaţă încercară din nou să îi vorbească.

Era o lovitură teribilă, spuneau ele, dar avea să o dea uitării. Şocul acestor cuvinte o uimi.

— Să dau uitării! strigă ea. Voi nu înţelegeţi, pentru că Cesare era Lucrezia şi Lucrezia era Cesare; şi unul fără celălalt nu este decât pe jumătate viu.

*

Strozzi de asemenea încercă să îi vorbească.

Nu trebuia să cedeze în faţa durerii, o implora el; era încă tânără şi avea mulţi ani în faţa ei. El îi înţelegea suferinţa pentru fratele ei, dar erau mulţi oameni care o

iubeau şi care sufereau când îi vedeau agonia. De dragul lor, nu trebuia să fie atât de tristă încât să poată ajunge să moară de melancolie.

Ea încercă să le explice, lui şi Barbarei, legătura dintre ea şi fratele ei, care începuse să se formeze încă din copilărie şi continuase de-a lungul vieţilor lor. O asigurară că înţeleg, dar că acum trebuia să se implice în diferite activităţi căci altfel va înnebuni.

Cum rămânea cu Francesco, care o iubea cu atâta tandreţe? Era drept faţă de el să-şi facă griji când va auzi veşti legate de tristeţea ei?

Strozzi născocise un plan complicat prin care Lucrezia şi Francesco puteau coresponda. Nu trebuiau să uite că erau înconjuraţi de spioni aici, în Ferrara, şi cu siguranţă Isabella auzise deja de afecţiunea soţului ei faţă de Lucrezia.

Planul lui Strozzi era ca el să-i scrie lui Francesco scrisori în numele Lucreziei şi să le trimită fratelui său, Guido, care locuia în Mantova, şi care, apoi, avea să le ducă la curte şi să i le predea lui Francesco. Răspunsurile aveau să vină pe aceeaşi cale. Dar nu îndrăzneau să îşi folosească propriile nume, în caz că scrisorile ar fi căzut în mâini greşite. De exemplu, lui Francesco i se spunea Guido, din moment ce scrisorile îi erau adresate lui Guido, iar Lucrezia era cunoscută drept Barbara. De asemenea, trebuiau să aibă nume false şi pentru alţii, adică pentru Alfonso, Ippolito, Isabella, la care s-ar fi putut face referire.

Lucrezia trebui să admită că ar fi fost o cale de a coresponda cu iubitul ei şi ceea ce avea nevoie acum, în aceste momente de tristeţe îngrozitoare, era o ocupaţie care să o facă să uite pentru o vreme de moartea lui Cesare.

La început, Lucrezia se lăsă atrasă în acest plan cu jumătate de inimă. După câteva săptămâni, îşi dădu

seama ce făcuse Strozzi pentru ea, deoarece corespondenţa care o asigura de devotamentul lui Francesco era, din ce înţelesese după aceea, modalitatea prin care o salvau în această perioadă.

Apoi descoperi că rămăsese însărcinată.

*

Alfonso refuză să se intereseze foarte mult de această sarcină. Fusese dezamăgit de prea multe ori. În plus, o găsea extrem de atrăgătoare pe fiica pălărierului. O plăcea mai mult decât pe oricare femeie de până atunci, şi ceea ce considerase că va fi o atracţie trecătoare se transformă într-o relaţie de dragoste care dura de ceva timp.

Îşi petrecea mare parte din vreme în compania femeii, iar Lucrezia nu putea decât să se bucure. Era hotărâtă ca, de data asta, să nu facă nimic nesăbuit şi trăi liniştită în timpul lunilor de aşteptare, tânjind după momentul în care va sosi copilul.

Nu dansă niciodată, fu foarte atentă la ce mânca şi îşi petrecu timpul scriind scrisori împreună cu Strozzi sau desenând haine pentru bebeluş. Sculptorului de la curte, Bernardino Veneziano, îi dădu instrucţiuni să îi facă un pătuţ care trebuia să fie mult mai frumos decât celelalte, şi când acesta fu gata, membrii curţii veniră să se minuneze de el. Era făcut din lemn aurit şi avea patru coloane în colţuri. Deasupra avea un fel de pavilion din ramuri şi frunze de aur, draperiile erau făcute din satin, iar pernele în miniatură erau brodate cu aur.

Se aflau în luna aprilie când începură durerile facerii, şi tot castelul fu cuprins de entuziasm. Cu toate astea, reacţia lui Alfonso fu să plece imediat. Nu putea îndura încă un eşec şi nu avea încredere că Lucrezia îi va da moştenitorul de care avea atâta nevoie.

Copilul se născu la câteva ore de la plecarea lui – un băieţel micuţ şi sănătos, care plângea din răsputeri şi care, spuseseră toţi, categoric nu avea să o ia pe drumul celor de dinaintea lui.

Când i se aşeză în braţe băieţelul, Lucrezia simţi cum un văl de tristeţe se ridică de pe ea. Avea un fiu şi va încerca să îşi trăiască viaţa prin el; va încerca să uite de tristeţea care umpluse anii dinainte şi se va strădui din răsputeri să înceteze să mai plângă după Cesare.

Alfonso veni călare înapoi în Ferrara când auzi că se născuse copilul, că era un băiat şi că era sănătos.

Intră ca o furtună în dormitor şi ceru să vadă copilul. Îl ţinu în braţele sale şi râse puternic de bucurie. Acesta era un adevărat moştenitor pentru Ferrara.

— Îl vom numi Ercole, după tatăl meu, spuse el. Haide, fiule, vino să-i întâlneşti pe ambasadorii care aşteaptă să îl întâmpine pe Ercole, cel care le va fi duce într-o zi.

Şi, în camera de audienţe, unde mulţi aşteptau să îl vadă pe noul moştenitor, Alfonso ridică pruncul pe braţe; apoi îi îndepărtă hainele şi strigă:

— Priviţi. E sănătos micuţul ăsta şi dotat cu tot ce îi trebuie.

Era mare bucurie în Ferrara.

Existau zvonuri legate de copil, pentru că mulţi îşi amintiră de ultima vizită a lui Francesco Gonzaga şi, deşi amanţii crezuseră la momentul respectiv că întâlnirile lor erau secrete, e posibil să fi fost vreun servitor în care să fi crezut greşit că pot avea încredere.

Pe ascuns, se făceau remarci legate de aspectul lui Ercole.

Acela era nasul Este? Poate că era un pic prea lat? Un pic prea plat? Semăna cu nasul deosebit al unui anumit marchiz din vecinătate?

Lucrezia auzi zvonurile prin Strozzi, un intrigant din naştere care avea spioni peste tot; ea le alungă cu o ridicare din umeri. Erau chiar ridicole, spuse ea, şi toată lumea trebuia să ştie asta.

Totuşi, Strozzi o avertiză să le dea ascultare. Ippolito o urmărea îndeaproape şi nu trebuia să uite ce dezastru provocase în vieţile fraţilor săi. Ea nu trebuia să uite niciodată de cei doi fraţi care erau prizonieri în turn. În zilele astea, nimeni nu vorbea despre ei; se părea că fuseseră uitaţi; dar ea nu trebuia să uite niciodată şi, amintindu-şi de ei, să-şi amintească şi de puterea şi răutatea lui Ippolito.

Primul ei indiciu că Alfonso ştia de dragostea pe care o împărtăşeau ea şi Francesco veni când el trimise anunţul despre naşterea micuţului Ercole în Mantova. Lucrezia citi mesajul şi observă cu uimire că îi era adresat Isabellei.

— Văd că nu îl menţionezi pe Francesco Gonzaga, spuse ea.

— Isabella este sora noastră, explică Ippolito, care se afla în cameră cu ea şi fratele lui.

— Dar Francesco este conducătorul din Mantova.

— Nu considerăm că e necesar să îi spunem de naşterea copilului, replică Ippolito.

Lucrezia nu răspunse. Alfonso o fixa cu privirea. Atunci îşi dădu ea seama că erau suspicioşi.

— În curând voi pleca în Franţa, spuse Alfonso. Cât voi lipsi, tu vei fi regentă împreună cu fratele meu. Sunt sigur că după evenimentele recente e posibil să te simţi incapabilă să guvernezi, continuă el şi îşi flutură mâinile. Vreau să ştii că Ippolito este mereu aici ca să te ajute... şi să mă ajute şi pe mine.

Era o avertizare. Lucrezia se întoarse în apartamentele ei şi îi trimise un mesaj lui Strozzi prin capelanul ei. Avea încredere completă în capelan. Acesta

fusese cu Cesare şi îl ajutase să evadeze din Medina; venise să îi ceară adăpost şi ea i-l oferise cu bunăvoinţă; îi plăcea foarte mult compania lui, pentru că stăteau împreună şi vorbeau ore întregi despre Cesare, astfel că Lucrezia putuse să afle detalii despre prizonieratul său; şi, atunci când vorbea cu capelanul lui, era aproape ca şi cum Cesare nu murise. Mai mult, ştia că acest om şi mesagerul care îi adusese vestea erau cei mai de încredere servitori ai ei, şi avea nevoie de toţi cei în care se putea încrede.

Când capelanul i-l aduse pe Strozzi, ea îi povesti ce spuseseră Alfonso şi Ippolito.

Plăcerea lui Strozzi pentru intrigi se trezi la viaţă. Era hotărât ca relaţia de dragoste să înflorească. Apoi îi scrise o scrisoare lui Francesco, prin fratele său Guido, în care deplângea perfidia lui Camillio (numele lor pentru Alfonso) şi Tigrino (Ippolito). Camillio pleca în Franţa în foarte scurt timp, aşa că de ce n-ar fi putut Guido (Francesco) să facă o vizită în Ferrara, în absenţa sa?

Isabella era furioasă. Toată răutatea ei împotriva Lucreziei îşi avea rădăcinile în gelozie; şi acum, Lucrezia o umilise mai mult ca oricând. Soţul ei era îndrăgostit de rivala ei.

Ar fi acceptat o relaţie uşoară, trecătoare; ar fi suportat un flirt trecător cu Lucrezia, dar Francesco se schimbase. Era melancolic, gânditor şi renunţase la toate celelalte femei.

Ce putere avea în ea fata aia zveltă şi tăcută, de stârnise un asemenea devotament? se întrebă Isabella.

Oricum, era hotărâtă să o distrugă pe Lucrezia şi pe Francesco, dacă era nevoie.

Când se gândi la Francesco, îi apăru în privire o sclipire de viclenie. Pe măsură ce iubirea lui pentru Lucrezia creştea, la fel creştea şi ura lui faţă de Isabella. Se declara împotriva ei şi îi amintea de douăzeci de ori pe

zi că el era conducătorul din Mantova, iar puterea pe care o considerase odinioară ca drept al ei, îi era luată acum.

Dacă Francesco ar fi fost implicat în vreun dezastru în Ferrara, ea nu ar avea inima frântă. Fiul ei, Federigo, era încă tânăr. Dacă tatăl lui murea, trebuia numit un regent, şi cine ar fi putut fi acela dacă nu mama tânărului marchiz Federigo?

Îi scrise fratelui ei Ippolito, acel amator de intrigi. Nu avea nici un rost să îi scrie lui Alfonso; el era prea prozaic. În plus, Ippolito nu o plăcea pe Lucrezia după povestea cu Giulio şi Ferrante, pentru că ştia că ea fusese de partea fraţilor lui.

Poate că nu ar fi o idee rea, sugeră Isabella, să îl atragem pe Francesco în Ferrara şi să îi dăm în vileag pe amanţi acolo. Ippolito trebuia să ardă scrisoarea când o primea, la fel cum trebuia să facă şi ea cu scrisorile pe care i le scria el. Ea credea că, în acest mod, putea coresponda mai mult.

La scurt timp după asta, Lucrezia primi vizita unui domn pe nume Masino del Forno, a cărui poreclă era Modenezul. Bărbatul fusese primit cu onoruri la curtea familiei Este, deoarece, din câte ştia Lucrezia, era bun prieten nu numai cu Alfonso, ci şi cu Ippolito.

În primele minute ale vizitei, conversaţia se purtă pe marginea unui subiect general. Masino del Forno ceru să îl vadă pe moştenitor şi cineva îl aduse pe tânărul Ercole. Acesta era un bebeluş foarte sănătos, iar Lucrezia era încântată de el.

Când Ercole plecă, Masino i se adresă pe un ton domol:

— Ce păcat că relaţiile dintre Ferrara şi Mantova nu sunt mai cordiale.

— Marchiza e devotată fraţilor ei, spuse Lucrezia cu precauţie.

— Nu mă gândeam la marchiză. La urma urmelor, marchizul este conducătorul din Mantova. Nu trebuie să uităm asta.

— Eu nu uit, rosti Lucrezia încet.

— E un lucru trist că în vremurile astea trebuie să existe atâtea neînţelegeri. Cred cu tărie că o vizită din partea lui Francesco Gonzaga ar face multe ca să îmbunătăţească relaţiile dintre cele două state.

Lucrezia simţi că îi sare inima din piept. Tânjea să îl vadă din nou pe Francesco, dar ceva dinăuntrul ei o puse în gardă. Ştia că Masino del Forte era prieten apropiat cu Ippolito şi, după teribila pedeapsă primită de Giulio şi Ferrante, ea se temea de el.

Del Forno continuă:

— Cred că dacă s-ar trimite un emisar în Mantova pentru a-l convinge pe marchiz să vină aici, el va face întocmai. Chiar eu aş călători spre Mantova cu cea mai mare plăcere. Ar trebui, cu încuviinţarea voastră, să plec?

Lucrezia era tentată să accepte, dar i se păru că Giulio, cu un chip devenit grotesc, se ridică în faţa ei, avertizând-o de perfidia lui Ippolito.

Răspunse cu răceală:

— În absenţa soţului meu, fratele meu Ipppolito este coregent. Te rog să discuţi problema aceasta cu el, iar dacă e de acord să te duci în Mantova cu o invitaţie pentru marchiz, atunci eu nu voi pune nici un obstacol în calea ta.

Modenezul plecă; Lucrezia simţi că era dezamăgit.

În Mantova, Francesco aştepta cu nerăbdare scrisorile care îi aduceau veşti despre Lucrezia şi deveni dintr-odată conştient de o schimbare în atitudinea Isabellei. Aceasta devenise mai puţin îngâmfată, mai puţin arogantă, mai puţin aprigă. Când el îşi revendica drepturile, ea strângea din buze puternic, de parcă ar fi oprit cuvinte pe care dorea să le rostească; şi tot timpul pe chip avea un aer de

expectativă, ca şi cum s-ar fi forţat să se înarmeze cu răbdare... pentru un timp.

Isabella complota. Împotriva cui? se întreba Francesco. Împotriva Lucreziei? Atunci ar fi însemnat că şi împotriva lui.

Ce însemna acea atitudine de expectativă? Era ca o pisică stând la pândă. De ce? În plus, se schimbase ceva şi în atitudinea ei faţă de fiul lor, Federico. Era indulgentă, dar fermă, parcă hotărâtă să câştige respectul şi afecţiunea băiatului, în timp ce îl strunea cu o mână de fier.

În Mantova apăru un vizitator. Sosi fără surle şi trâmbiţe, aproape în secret, şi veni din Ferrara. Căută să îl vadă cât mai curând, între doi ochi, pe marchiz.

Acest om, Masino del Forno din Modena, nu era cu totul un străin pentru Francesco. Îl ştia că e un prieten intim de-al lui Ippolito şi credea că înfăptuise în mai multe ocazii fapte necurate pentru stăpânul său.

Francesco se plimba în grădini când del Forno se strecură până la el; del Forno se uită temător peste umăr, înapoi spre ferestrele castelului.

— Milord, am fost trimis de ducesă cu o misiune secretă, şopti el.

Francesco deveni dintr-odată atent. Era ciudat. De ce ar trimite Lucrezia un mesaj prin omul acesta, când existau deja metode excelente de comunicare, pe care le aranjase Strozzi pentru ei?

— O misiune secretă? Mă surprinzi.

— Ducesa tânjeşte să vă vadă. Vrea să ştiţi că ducele va fi plecat pentru mai multe luni. I-ar face mare plăcere dacă v-aţi putea strecura în Ferrara... neanunţat... într-o misiune secretă, înţelegeţi?

Francesco se întoarse către bărbatul acela, care nu putea şti că el primise o scrisoare trimisă probabil chiar în

momentul în care del Forno plecase din Ferrara. Era o metodă foarte suspectă şi Francesco nu avea încredere în ea. Se gândi la comportamentul Isabellei din ultimele săptămâni şi deveni şi mai suspicios.

— Nu mă îndoiesc că, dacă fratele meu din Ferrara crede că ar trebui să îi vizitez regatul mai des, îmi va cere el însuşi lucrul acesta. Cât despre a merge pe ascuns, nu văd nici o fală în asta.

— Mi s-a încredinţat să vă dau asta, continuă del Forno.

Scoase o miniatură mică, dar excelent realizată. Nu era nici un dubiu asupra persoanei reprezentate acolo. Era portretul Lucreziei. Francesco se uită la ea şi vru să o aibă, dar acum era sigur că duşmanii lui ştiau de relaţia lui de dragoste cu Lucrezia şi credea că înţelege comportamentul din ultimul timp al soţiei sale.

Ea dorea să îl atragă în Ferrara. Cât despre omul care stătea în faţa lui, credea că este un asasin plătit de Ippolito sau de Alfonso.

— Îţi mulţumesc, spuse el, dar nu doresc fleacul acesta şi nu pot înţelege motivul pentru care ar trebui să-mi fie oferit mie.

Spunând asta, îi întoarse spatele bărbatului. Se duse imediat în apartamentele lui personale şi îi scrise o scrisoare lui Zilio (Strozzi), destinată Lucreziei, în care explica tot ce i se întâmplase, avertizând-o că păreau să fie în mare pericol.

*

Isabella se uita drept în ochii Modenezului şi ascultă relatarea faptelor. Era furioasă. Până la urmă, Francesco nu era chiar atât de prost. Poate că se îndrăgostise de Lucrezia, dar nu avea de gând să îşi rişte viaţa.

— Ai fost lipsit de tact, explodă ea.

— Marchiză, am fost încununarea tactului. Fiţi sigură de asta; doar că cei doi bănuiesc ceva.

— Nu ne-ar bănui niciodată, ăia doi. Sunt atât de ameţiţi de dragoste, ca un păstor şi fetişcana lui. Omul ăla, Strozzi, e cel care se ocupă de relaţia lor. Mi se pare că este mai inteligent decât fraţii mei. Acum du-te. Nu mai poţi face nimic. Cred c-ar fi bine dacă ai pleca imediat spre Ferrara. Dacă marchizul bănuieşte ceva, tu însuţi poţi fi în pericol. Pleacă imediat.

Del Forno avea de gând să se supună cu bucurie acestui ordin. Când plecă, Isabella se întrebă cu furie de ce tocmai Lucrezia putea să inspire un asemenea devotament, nu numai în ceea ce îl privea pe Francesco, ci, într-un mod absolut platonic, şi în ceea ce îl privea pe Strozzi.

Era mai geloasă ca niciodată pe fată. Cineva ar fi crezut că acum, când tatăl şi fratele erau morţi, iar numele de Borgia nu mai conta în lume, ar fi trebuit să fie învinsă. Dar nu! Pentru că întotdeauna avea să fie cineva de partea ei.

Francesco era departe, dar ea încă îl mai avea pe Strozzi – Strozzi, puterea din Ferrara, poetul olog care o luase pe Barbara Torelli şi făcuse din ea o eroină publică prin versurile pe care i le dedicase şi care, fără îndoială, umbla după zestrea familiei Bentivoglio.

Probabil că Strozzi avea mulţi duşmani în Ferrara. Nu erau numai Alfonso, care nu îl plăcea pentru că era poet, şi Ippolito, care ridica obiecţii la influenţa acestuia asupra Lucreziei; mai erau cei din neamul Bentivoglio, oameni violenţi, care detestau să se despartă de bani.

Isabella căzu pe gânduri. Apoi îi scrise lui Ippolito.

— Te rog să arzi această scrisoare, aşa cum le ard şi eu pe cele de la tine, încheie ea. Îţi cer asta de dragul onoarei şi binelui meu.

Într-o noapte fierbinte de iunie, acel capelan care fusese servitorul credincios al lui Cesare, şi din cauza asta era preţuit în mod special de Lucrezia, plecă din apartamentele ei către cămăruţa lui din mănăstirea San Paolo.

Era o noapte întunecată şi, în timp ce mergea de-a lungul străzilor înguste, doi oameni săriră pe el; unul îl prinse în tăcere şi celălalt, la fel de tăcut, ridică pumnalul şi tăie gâtul preotului nevinovat. Îi lăsară trupul încet pe pietre şi se furişară de la faţa locului.

În următoarea dimineaţă, Lucrezia îşi simţi inima sfâşiată la aflarea veştii că pierduse un prieten de încredere.

Strozzi veni să o vadă în ziua aceea.

Fericirea lui pentru fetiţa pe care i-o dăruise Barbara Torelli era înceţoşată de această întâmplare tragică.

— Ce înseamnă asta? întrebă Lucrezia.

El o privi strâmb.

— Desigur, e posibil să fie un furt.

— Cine ar omorî un preot pentru banii lui?

— Unii ar omorî pe oricine doar pentru un ducat.

— Mă tem, spuse Lucrezia. Cred că a murit pentru că duşmanii noştri ştiu că e prietenul meu. Cât aş vrea să vină Francesco, ca să îi pot spune temerile mele.

Lucrezia începu să plângă încet. Îl iubise pe preot, spusese ea; şi ce rău făcuse el vreodată în viaţa lui? Făcuse numai bine.

Văzând-o atât de disperată, Strozzi spuse că îi vor scrie lui Francesco şi îl vor ruga să vină să o consoleze pentru că, se gândi el, Francesco ar şti cum să aibă grijă de el însuşi şi nimeni nu ar îndrăzni să îi facă rău. Mai mult, se temea că dacă iubitul ei nu venea, Lucrezia ar fi căzut în melancolie.

„Vino să o vezi pe Barbara ta (Lucrezia)”, scrise Strozzi. „Arată-i că o iubeşti, pentru că ea nu îşi doreşte altceva pe lumea asta.”

Scrisoarea fu trimisă, iar el o părăsi pe Lucrezia pentru a-i face o vizită Barbarei, care se afla în pat cu copilul ei şi nu auzise de moartea preotului. Lăsă instrucţiuni servitoarei sale să nu i se spună. Mintea clară a Barbarei ar fi putut interpreta altfel acea moarte şi s-ar fi putut simţi foarte neliniştită, iar o femeie care de-abia născuse avea nevoie de fericire şi linişte, pe care el încercase întotdeauna să i le ofere.

O lăsă pe Barbara fericită, după ce discutară despre viitorul copilului lor; apoi se adânci în munca sa şi scrise puţin la elegia la care lucra. După aceea, recitind-o, se gândi că sună prea melancolic. Scrisese despre moarte – deşi nu intenţionase asta – pentru ca amintirea uciderii preotului să nu poată pieri din mintea lui.

Mai târziu în ziua aceea se duse din nou la Barbara, şi când plecă din apartamentul ei, şchiopătă înapoi spre casa lui, iar sunetul bastonului continua să se audă ca un ecou pe străzile tăcute. La intersecţia dintre via Praisolo şi via Savonarola îl prinseră în ambuscadă.

Într-un fel, se aştepta la asta. Aranjase vieţile altor oameni într-o atât de mare măsură, încât ştia că acesta era inevitabilul sfârşit al dramei.

Era neînarmat. Pumnalele se ridicară asupra lui. El îi înfruntă aproape dispreţuitor. Ştia cine îi sunt duşmanii: familia Este, care voia ca el să dispară; Alfonso, care îl privea ca pe omul care aranjase relaţiile amoroase ale soţiei sale cu Pietro Bembo şi Francesco Gonzaga; Ippolito, care era hotărât să o izoleze pe Lucrezia de toţi cei care ar fi putut să încerce să o tranforme într-un personaj politic; familia Bentivoglio, care se temea că va descoperi vreun mijloc prin care să ia zestrea Barbarei.

Apoi, dintr-odată, nu mai ştiu ce înseamnă frica. Era din cauza Barbarei. Se gândi la câte suferinţe îndurase; se gândi la ea în acest moment, slăbită după naştere. Barbara va fi singură din nou, singură într-o lume crudă.

Dar nu mai avea timp de gândit. Strozzi se prăbuşi leşinat lângă un perete, în timp ce duşmanii lui, hotărâţi că acesta trebuia să fie sfârşitul, se aplecară asupra lui şi îşi implântară iar şi iar pumnalele în trupul care murea.

*

Lucrezia era tulburată. Îi pierduse pe toţi – Cesare, capelanul ei, şi acum Strozzi. Era speriată; niciodată până acum nu se simţise atât de străină pe tărâm străin.

Acum mai era o singură persoană în lume spre care se putea întoarce: Francesco.

Francesco trebuia să vină la ea. Indiferent de obstacolele care stăteau între ei, el trebuia să vină.

Dar cine îi va mai scrie acum scrisorile din partea ei? Cine se va mai asigura că ajung la destinaţie? Lovindu-l pe Strozzi, duşmanii ei îi tăiaseră calea spre Francesco, singurul om din lume care ar fi ajutat-o.

Îi chemă pe fraţii lui Strozzi, Lorenzo şi Guido; plânse alături de ei pentru moartea fratelui lor şi îi imploră să trimită un mesaj de la ea către Francesco.

— Nu mai pot avea încredere în nimeni, spuse ea. Voi sunteţi fraţii lui şi veţi face asta pentru mine.

Îi îndeplini dorinţa, iar răspunsul lui Francesco fu să ofere o recompensă de cinci sute de ducaţi oricărui bărbat, oricărei femei care ar fi spus numele celui care l-a ucis pe Ercole Strozzi.

Recompensa nu aduse nici un criminal la lumină şi, deoarece nu se făcuseră mari eforturi în Ferrara (unde poliţia era renumită pentru reuşitele ei) pentru a duce criminalul în faţa justiţiei, pentru Lucrezia deveni clar

faptul că oricine ar fi comis crima a acţionat cu complicitatea lui Alfonso şi a fratelui său.

Trecură săptămâni pustii. Uneori stătea lângă pătuţul copilaşului şi se gândea. Numai în el mai găsea o alinare, cu toate că tânjea după un braţ puternic pe care să se sprijine şi îşi dădu seama că niciodată înainte nu îi mai lipsise acest sprijin. Se văzu limpede, văzu că îi lipseşte încrederea în forţele proprii a unei femei ca Isabella, că fusese dominată de tatăl şi fraţii ei într-o aşa de mare măsură că se simţea fără putere când era forţată să fie de una singură. Avea nevoie de Francesco, dar el nu veni.

Îi scrise din nou, rugându-l, implorându-l să nu o dea uitării. Ea se va duce în Reggio şi drumul de la Borgoforte la Reggio nu era unul lung. Trebuia să îl vadă, chiar şi numai pentru o scurtă întâlnire. Avea nevoie de el aşa cum nu avusese înainte.

Lucrezia porni spre Reggio şi acolo aşteptă cu o nerăbdare febrilă.

Isabella îl privea pe Francesco cu un licăr maliţios în ochi.

— De ce nu iei o mică vacanţă? întrebă ea. Arăţi foarte încordat, bărbate.

El încercă să îi citească gândurile din spatele privirii. Era adevărat că dorea ca el să se ducă la Lucrezia, ca să fie şi el omorât la fel ca Strozzi şi capelanul?

Isabella... regentă în Mantova. Era ceea ce îşi dorea şi dacă viaţa soţului ei stătea între ea şi ţelul ei, atunci era gata să îl sacrifice.

Francesco era sfâşiat între dorinţa de-a o vedea pe Lucrezia şi necesitatea de a-şi apăra viaţa, între dorinţa de a-şi alina amanta şi victoria asupra unei soţii înfrânte.

Doar o scurtă vizită, îşi spuse el. O călătorie scurtă în Reggio. Ar putea intra într-o capcană mortală. L-au omorât pe Strozzi ca să nu mai poată aranja schimbul de mesaje

dintre noi; i-au luat toţi prietenii, au lăsat-o singură ca să cad inutil în capcana pe care mi-au pregătit-o. Ei ştiu că ea o să mă implore să merg acolo, pentru că fără Strozzi care să o avertizeze, cum ar putea înţelege că acesta este un uriaş complot menit să ne omoare sau să ne ruineze pe amândoi?

Îi răspunse că dorea să fie cu ea, dar că nu se simţea bine şi, de fapt, era prea bolnav ca să călătorească în acest moment.

Când se afla la Reggio, Lucrezia primi o scrisoare de la el şi fu cuprinsă de neliniște. Francesco era bolnav; atunci trebuia să meargă la el. Nu va mai pierde nici o clipă. Îşi chemă servitorii şi le spuse că aveau să plece a doua zi spre Mantova.

De abia dacă putu să doarmă în noaptea aceea, atât de nerăbdătoare era să plece. Se zvârcoli toată noaptea, aşteptând răsăritul.

Lumina zilei aduse vizitatori la castel – vizitatori importanţi, ştia asta, pentru că jos era mare agitaţie şi, în timp ce Lucrezia se ridică din pat, însuşi Alfonso intră cu paşi mari în cameră.

Stătea cu picioarele depărtate şi râdea de ea.

— Ce mi-au auzit urechile? spuse el. Plănuieşti să te duci la Mantova?

— Fratele nostru e bolnav, îi răspunse ea, deşi vocea îi tremura de frică. Cum nu sunt prea departe, m-am gândit că ar fi un gest de curtoazie...

Alfonso râse şi mai puternic.

— Un gest de curtoazie! Motivul pentru curtoazia ta este bine-cunoscut. Nu te vei duce la Mantova ca să-ţi vizitezi amantul.

— Am făcut deja pregătirile.

— Atunci le vei anula.

— Alfonso, de ce te-ar interesa pe tine ce fac?

— Îţi zic eu ce contează, spuse el şi veni spre pat, o prinse de umeri şi o zdruncină mânios. Tu eşti soţia mea şi ducesă de Ferrara. Avem un moştenitor, dar ar trebui să avem mai mulţi copii. Ercole are nevoie de fraţi.

— Ca să... ca să îi poată... îngropa de vii? strigă ea într-o explozie de pasiune.

O plesni peste faţă cu mâna lui grea.

— Asta este pentru insolenţa ea, zise el şi o mai făcu o dată. Iar asta este pentru că te-ai gândit să-mi pui coarne şi să aduci în casa mea bastarzi cu nasuri plate.

Ea se ghemui înapoi în pat. Explozia bruscă de mânie a lui Alfonso trecuse.

— Fără prostii, adăugă el. E ziuă. Te vei îmbrăca şi ne vom întoarce în Ferrara fără întârziere.

— Am trimis vorbă că voi merge la patul fratelui tău bolnav.

— Bolnav! Nu e bolnav deloc! Aşa îţi spune ţie, sperând ca asta să-i servească drept scuză că nu vine acum la tine. Francesco Gonzaga nu are nimic. E un om de bun simţ. Ştie când nu ar fi înţelept să continue acest flirt. Îşi apropie faţa de a ei. Iar acel moment este acum, adăugă el.

Ea sări din pat.

— Alfonso, eu nu voi fi tratată astfel, strigă ea. Eu nu sunt una din femeile de prin taverne. Eu nu sunt fiica pălărierului.

— Nu, spuse el, tu nu ai libertatea lor. Tu eşti ducesa de Ferrara şi pe viitor nu vei mai uita asta niciodată. Pregăteşte-te. Mă grăbesc şi sunt nerăbdător să mă întorc.

— Uiţi că eu sunt Lucrezia Borgia şi când m-am măritat cu tine...

— Nu am uitat nimic. Numele tău avea greutate în Italia. Dar acest lucru nu se datora ţie. Gloria ta se trăgea de la tatăl tău. Acum el e mort şi fratele tău la fel, iar

puterea numelui Borgia e dusă pentru totdeauna. Aşa că renunţă la mândria aia care strigă „Eu sunt o Borgia!” Fii înţeleaptă, femeie. Învaţă să fii modestă. Fă-mi copii şi eu nu voi avea nici un motiv să mă plâng.

Aşa că veni în Ferrara; şi în timp ce călărea alături de soţul ei, părea că aude în urechi ecoul vorbelor sale. Alexandru e mort, şi cu el a murit şi puterea familiei Borgia; Cesare e mort, şi odată cu el a murit şi orice speranţă.

Pe măsură ce se apropiau de castel, ea privi în sus spre cel mai înalt turn şi se gândi la cei doi tineri care erau prizonieri şi aveau să rămână acolo pentru tot restul vieţii lor.

Intră împreună cu Alfonso în castel şi simţi că pereţii se închid în jurul ei, că şi ea era o prizonieră, împărtăşindu-le soarta.

O durea inima şi tânjea să vadă din nou un chip iubit; şi numele pe care îl striga în sufletul ei nu era Francesco, ci Cesare.

EPILOG

Lucrezia era însărcinată. De câte ori în ultimii zece ani fusese însărcinată? Şi fiecare sarcină o lăsase mai slăbită şi mai puţin capabilă să o îndure pe următoarea. Cu toate astea, nu se mai simţise niciodată atât de bolnavă ca acum. Îmbătrânea, deşi uneori încă mai arăta ca o fetiţă, pentru că îşi păstrase silueta zveltă, iar chipul ei nu îşi pierduse niciodată expresia inocentă. Rămăsese senină, acceptându-şi soarta din ziua în care Alfonso o adusese înapoi în Ferrara şi îi spusese atât de clar că viitorul ei depindea de capacitatea de a-şi face datoria.

După asta se născuse micul Ippolito şi Alfonso nu fusese dezamăgit. Acum avea doi fii pentru Ferrara. Tânărul Ercole era sănătos în continuare.

Ce bucurie găsise Lucrezia în copii! Fericirea ei din ultimii ani de la ei i se trăgea. Preocuparea lui Alfonso pentru războaiele care ameninţaseră odinioară Ferrara îl ţinuseră atât de mult timp departe de ea, încât, după Ippolito, nu a mai urmat nici un copil, până când s-a născut micul Alexandru. Sărmanul Alexandru, cu numele acela de rău augur! Primul copil al ei cu Alfonso fusese Alexandru, care trăise mai puţin de două luni; cel de-al doilea Alexandru murise la vârsta de doi ani, lucru şi mai sfâşietor, dar până la el o avusese pe micuţa Eleonora, iar Francesco, bebeluşul, venise în anul următor.

Lucrezia îşi recăpătase tinereţea jucându-se împreună cu ei prin castel. Jocuri de-a războiul şi de-a v-aţi ascunselea, în care niciodată, dar niciodată nu se duceau lângă turnul acela unde doi bărbaţi – care deja nu mai erau tineri – rămâneau închişi departe de lume.

Când erau obosiţi de atâtea jocuri, îl chemau pe cel mai straniu dintre pitici, Santino, pe care îl puneau să se aşeze pe masă ca să le poată spune minunatele lui basme.

Şi în timp ce el vorbea, ceilalţi se furişau de prin toate părţile castelului, atraşi de magia povestitorului.

Acelea erau vremuri fericite.

Acum încetase să mai plângă după Francesco Gonzaga. El rămase un foarte bun prieten de-al ei şi voia să îi spună de comploturile împotriva lor, de motivele pentru care se gândise că era nevoie să facă din boală o scuză pentru a nu o vizita. Cu toate astea, descoperiseră un mod prin care puteau coresponda, şi acest lucru o făcu extrem de fericită pentru o vreme.

Într-un timp, când a fost capturat în bătălia cu veneţienii şi ţinut prizonier, a suferit profund. Atunci întreaga lume a aflat cum era cu adevărat Isabella, pentru că ea a refuzat să îl lase pe fiu să fie ostatic în locul tatălui său, deşi nu ar fi existat nici un pericol pentru băiat; şi deveni clar că Isabella dorea ca soţul ei să moară şi că spera ca umezeala, răceala şi tristeţea din închisoare îl vor ucide.

După asta, Francesco nu a mai fost niciodată acelaşi om, dar speranţa părea că revine ca o zvâcnire subită de pasiune, când forţele papale se ridicaseră împotriva Ferrarei, şi Gonzaga plănuise să o ia cu el prizonieră. Pregătise Palazzo del Té pentru a o primi, şi scrisorile pe care le schimbaseră în acea perioadă erau ca ale unor tineri îndrăgostiţi.

Visul acesta însă nu avea să se materializeze vreodată. Alfonso era un soldat prea bun, iar tunurile lui iubite îi fuseseră de mare ajutor.

Acum, Francesco era mort; murise la începutul anului şi Isabella era, în sfârşit, triumfătoare. Dar cât de scurtă fu victoria ei, pentru că fiul ei, Federico, îşi manifestă curând dorinţa de a domni singur, astfel încât decesul soţului ei, pe care îl dorise atât, nu îi adusese Isabellei nici o putere.

Întinsă în patul ei, Lucrezia se gândi la toată nefericirea care ar fi putut fi evitată. Se gândi la răutatea Isabellei şi la uciderea lui Strozzi şi a capelanului. Se gândi la iubirea pe care i-o purtase tânărului ei soţ, Alfonso de Bisceglie, şi la moartea nevinovată pe care i-o adusese cel pe care nu încetase nici o clipă să îl iubească, credea ea, mai mult decât pe oricine altcineva.

Ar fi putut ca lucrurile să evolueze altfel. Îşi dorise să trăiască fericită şi liniştită, departe de violenţă, dar punctele de cotitură din viaţa ei erau pătate de sânge.

Avea din nou dureri şi, odată cu acestea veniră străfulgerări de amintiri; văzu chipul frumos al lui Pedro Caldes şi îşi aminti de agonia iubirii pe care o împărtăşiseră în San Sisto. Multe amintiri legate de acea iubire, când îl născuse pe Giovanni Borgia, Copilul din Roma, şi pe fiul lui Pedro, se transformaseră în realitate acum, deoarece Alfonso îi permisese să-şi aducă aceşti doi fii în Ferrara, dar nu şi pe Rodrigo, fiul lui Alfonso Bisceglie. Sărmanul Giovanni, el fusese un băiat nestăpânit şi ea se temea că nu îşi va putea croi drum prin lume. Cât despre Rodrigo, nu avea să îl mai vadă niciodată; murise cu câţiva ani înainte.

— De ce trebuie să plângi pentru el? ceru să înţeleagă Alfonso. Nu ai fii sănătoşi în Ferrara?

Dar ea tot plânse. Plânse pentru trecutul care fusese atât de trist şi care ar fi putut să fie diferit.

Durerea puse stăpânire pe ea, deşi copilul nu trebuia să se nască până în august. Îşi chemă doamnele de companie, iar ele se grăbiră la patul ei.

În noaptea aceea se născu o fiică, un copil de şapte luni. Pentru că era bolnavă şi refuza să mănânce, copila fu botezată în grabă.

Lucrezia suferea de febră.

Părul ei lung atârna greu în jurul umerilor ei. Îşi ridică ochii răbdători spre cei care o priveau şi îi imploră să îi aline durerea.

— Părul tău, doamnă, murmurară ei, este prea greu. Să îl tăiem? Ţi-ar fi mai uşor cu el scurt.

Ea ezită. Nu îşi putea aminti clar unde se afla. Se gândi la după-amiezile lungi, lâncezind pe o canapea îmbrăcată doar într-o cămaşă, acoperită de părul ei umed. Îşi aminti că şi-l spălase cu Giulia Farnese, al cărei păr era aproape la fel de auriu ca al ei.

Să-i taie părul de care fusese atât de mândră? Nu credea că ar putea fi vreodată de acord cu aşa ceva.

Dar căldura era insuportabilă, durerea intensă, şi ea era atât de obosită.

Dădu uşor din cap şi rămase tăcută, ascultând zgomotul făcut de foarfeci.

Alfonso veni să se uite la ea şi îi văzu expresia de îngrijorare.

„Sunt pe moarte”, se gândi ea.

Alfonso se îndepărtă de pat şi le făcu semn doctorilor.

— Ce speranţe mai are? întrebă el.

— Nici una, milord. Nu are cum să supravieţuiască. E pe moarte.

Alfonso încuviinţă uşor. Se uită fix la capul odinioară frumos, acum rămas fără podoaba sa aurie. Lucrezia... avea treizeci şi nouă de ani; era prea tânără ca să moară. I-l dăduse pe viitorul duce de Ferrara şi, cu timpul, devenise o soţie bună şi ascultătoare, dar el nu o înţelesese şi nici nu-şi dorise lângă el o doamnă elegantă. Se gândi la fiica pălărierului, Laura, care era mamă a doi copii. Laura, căruia el îi zicea Eustachia, femeia fertilă. Laura, cu picioarele pe pământ şi pasională, o femeie pe care o putea înţelege şi care îl înţelegea pe el.

Acum voia o viaţă mai liniştită; voia o soţie care să-i fie atât amantă, cât şi mamă a copiilor săi.

Privind cum viaţa se scurge cu încetul din trupul Lucreziei, se gândi: „Mă voi însura cu Laura.”

El se întoarse lângă pat. Ochii Lucreziei erau lucioşi şi, deşi părea că se uită la el, nu îl vedea.

Ea se gândea la toţi cei pe care îi iubise şi care pieriseră înaintea ei: mama ei, Vanozza, care murise anul trecut, fratele ei, Giovanni, tatăl ei, Cesare, Pedro, Alfonso de Bisceglie – acei oameni pe care îi iubise aşa cum poate că nu îi iubise nimeni. Trei dintre ei fuseseră omorâţi, şi toţi de mâna unui singur bărbat, dar uitase lucrul acesta în timp ce aluneca spre tărâmul de dincolo.

„Mă duc la ei”, îşi spuse ea, „mă duc la cei pe care îi iubesc”.

Buzele ei se mişcară, iar cei care se aflau la căpătâiul ei avură impresia că murmură: „Cesare”.

O linişte adâncă se lăsă în încăpere.

Lucrezia Borgia murise.